

Міністерство освіти і науки України
Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у XXI столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

Програма і матеріали 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів “Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті”, 10–11 квітня 2014 р. – К.: НУХТ, 2014 р. – Ч.4. – 528 с.

Видання містить програму і матеріали 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів.

Розглянуто проблеми удосконалення існуючих та створення нових енерго- та ресурсоощадних технологій для виробництва харчових продуктів на основі сучасних фізико-хімічних методів, використання нетрадиційної сировини, новітнього технологічного та енергозберігаючого обладнання, підвищення ефективності діяльності підприємств, а також результати науково-дослідних робіт студентів з метою підвищення якості підготовки майбутніх фахівців харчової промисловості.

Розраховано на молодих науковців і дослідників, які займаються означеними проблемами у харчовій промисловості.

Рекомендовано вченою радою НУХТ
Протокол № 6 від «19» березня 2014 р.

Науковий комітет

Голова:

Сергій Іванов, д. хім.н., проф., Україна

Заступники голови:

Тетяна Мостенська, д. е. н., проф., Україна
Володимир Зав'ялов, к.т.н., проф., Україна
Александр Мамцев, д.б.н., проф., Росія
Анатолій Ладанюк, д.т.н., проф., Україна
Анатолій Заїнчковський, д.е.н., проф., Україна
Анджей Ковальські, д-р, проф, Польща
Анатолій Сайганов, д.е.н., проф., Беларусь
Валерій Колосюк, к.іст.н., доцент, Україна
Валерій Мирончук, д.т.н., проф., Україна
Влад Вінату, Румунія
Владімір Поздняков, к.т.н., доц., Беларусь
Віктор Доценко, д.т.н., проф., Україна
Володимир Ковбаса, д.т.н., проф., Україна
Галина Поліщук, д.т.н, доцент, Україна
Галина Сімахіна, д.т.н., проф., Україна
Галина Чередніченко, к.пед.н., доц., Україна
Думітру Мнеріе, д-р, проф., Румунія
Денис Яшин, к.т.н., доц., Росія
Євген Штефан, д.т.н., проф., Україна
Єлизавета Костенко, д.хім.н., проф., Україна
Ігор Ельперін, к.т.н., проф., Україна
Ігор Кірік, к.т.н., доц., Беларусь
Інгрід Бауман, д-р, проф., Хорватія
Інгріда Грієсіене, Литва
Карел Магер, Німеччина
Крістіна Попович, к.т.н., доц., Молдова
Марк Шамцянін, к.б.н., доц., Росія
Нусрат Курбанов, к.т.н., доц., Азербайджан
Александр Серьогін, д.т.н., проф., Україна
Олена Сологуб, д.е.н., проф., Україна
Ольга Петухова, д.е.н., проф., Україна
Паскаль Дупьо, д-р, проф., Франція
Петро Шиян, д.т.н., проф., Україна
Світлана Гуткевич, д.е.н., проф., Україна
Сергій Балюта, д.т.н., проф., Україна
Сергій Василенко, д.т.н., проф., Україна
Станка Дамянова, д-р, доц., Болгарія
Стефанов Стефан, д-р, проф., Болгарія
Тамара Говорушко, д.е.н., проф., Україна
Тетяна Пирог, д.б.н., проф., Україна
Томаш Бернат, д-р, проф, Польща
Хуб Лелівелд, Нідерланди
Цветан Янакієв, Болгарія

Scientific Committee

Chairman:

Sergii Ivanov, prof., *Ukraine*
Tetiana Mostenska, prof., *Ukraine*
Volodymyr Zavalov, prof., *Ukraine*
Aleksandr Mamtsev, prof., *Russia*
Andrzej Kowalski, prof., *Poland*
Anatolii Ladaniuk, prof., *Ukraine*
Anatolii Sayhanov, prof., *Belarus*
Anatolii Zaiinchkovskiy, prof., *Ukraine*
Cristina Popovici, ass. prof., *Moldova*
Dumitru Mnerie, prof., *Romania*
Denis Yashin, ass. prof., *Russia*
Eugen Shtefan, prof., *Ukraine*
Galyna Cherednichenko, ass. prof., *Ukraine*
Galyna Polischuk, prof., *Ukraine*
Galyna Simahina, prof., *Ukraine*
Huub Lelieveld, *Netherlands*
Ingrid Bauman, prof., *Croatia*
Igor Elperin, prof., *Ukraine*
Igor Kirik, ass. prof., *Belarus*
Ingrida Hriesiene, *Lithuania*
Karel Mager, *Germany*
Mark Shamtsyan, ass. prof., *Russia*
Nusrat Kurbanov, prof., *Azerbaijan*
Oleksandr Seriyogin, prof., *Ukraine*
Olena Sologub, prof., *Ukraine*
Olga Petukhova, prof., *Ukraine*
Pascal Dupeux, prof., *France*
Petro Shyian, prof., *Ukraine*
Sergii Baliuta, prof., *Ukraine*
Sergii Vasylenko, prof., *Ukraine*
Stanka Damianova, prof., *Bulgaria*
Stefan Stefanov, prof., *Bulgaria*
Tamara Govorushko, prof., *Ukraine*
Tetiana Pyrog, prof., *Ukraine*
Tomasz Bernat, prof., *Poland*
Tsvetan Yanakiev, *Bulgaria*
Valerii Myronchuk, prof., *Ukraine*
Valerii Kolosiuk, ass. prof., *Ukraine*
Vlad Vinatu, *Romania*
Vladimir Pozdniakov, ass. prof., *Belarus*
Viktor Dotsenko, prof., *Ukraine*
Volodymyr Kovbasa, prof., *Ukraine*
Yelyzaveta Kostenko, prof., *Ukraine*

Зміст

24. Українознавство	6
24.1 Історія України	7
24.2 Культурологія	27
24.3 Українська мова	40
25. Філософія і соціально-політичні науки	70
25.1 Соціологія	71
25.2 Філософія	158
25.3 Правознавство	231
26. Іноземні мови	252
26.1 Англійська мова професійного спрямування	253
26.2 Ділова англійська мова та міжнародна комунікація ..	331
26.3 Німецька мова	509
26.5 Французька мова	520

24 секція

Українознавство

24.1. Історії України

Голова - проф. С.Б. Буравченкова
Секретар - проф. Н.М. Левицька

1. Руїна – сумна доба державного самогубства

Анастасія Пітик, Світлана Буравченкова
Національний університет харчових технологій

Вступ. Доба Руїна (1657-1676 роки) – велична трагедія в історії нашого народу, коли він не тільки втратив реальний шанс створити свою державу, а й зазнав страшених людських, матеріальних та духовних втрат. Наслідки цих втрат даються взнаки і сьогодні. На жаль, наступники Б.Хмельницького не лише не зуміли довершити започатковану ним справу державотворення, а й своїми безрозсудними вчинками, занесли її, призвівши до так званої Руїни - гострої кризи української державності другої пол. XVII ст.

Матеріали і методи: При дослідженні теми використовувались методи історизму, об'єктивізму, порівняльного аналізу та узагальнення, що допомогли виділити основні причини та наслідки цього трагічного періоду в історії українського народу.

Результати: Деякі історики пов'язують добу Руїни з правлінням трьох гетьманів – ставлеників Москви (І. Брюховецького, Д. Многогрішного та І. Самойловича) й обмежують Лівобережною Україною (1663-1687). Інші історики вважали, що Руїна відносилась як до Лівобережжя, так і до Правобережжя і тривала від смерті Б. Хмельницького до початку правління І. Мазепи (1657 – 1687). Невчухала боротьба і на Запоріжжі, де вона над цими колись вільними землями була такою ж запеклою, як і на Гетьманщині. По смерті Б. Хмельницького його неповнолітній син Юрій був замінений Виговським. Порушення принципу спадкового гетьманства породило серед старшини спокусу боротьби за владу. У внутрішній політиці Виговський спочатку виступив за пріоритетну роль шляхти. На початку 1658 р. Виговський дає польському королеві згоду на визнання сюзеренітету. Обурена козацька старшина збирає військо і розпочинає громадянську війну. Гетьман розгромив повстання і жорстко покарав його учасників. А вже 16 вересня 1658 р. підписується Гадяцький трактат, згідно з яким Україна як «Руське князівство» входила до Речі Посполитої на правах формально рівного суб'єкта федерації. Органи влади формувалися за польським зразком. Проте це не знайшло підтримки серед українського народу. А запорожці відкрито готувалися до виступу. У цей час війну проти гетьмана починає Росія. За допомогою кримських татар Виговський у липні 1659 р. розгромив російські війська. Російські війська і повстали

козаки завдають поразки Виговському, і той змушений тікати до Польщі. У вересні 1659 гетьманом знову проголошується Хмельницький. Він підписує з царським урядом нові Переяславські статті 1659 р., які фактично визнавали статус української обмеженої автономії України у складі Росії. Але вже у 1660 р. Хмельницький розриває спілку з Москвою і підписує з Польщею Слободищенський трактат. Це викликало неоднозначну реакцію українського народу, і Україна фактично розділилася на дві частини – Правобережну (Польща) та Лівобережну (Росія). У 1663 р. Хмельницький зрікається гетьманства, його місце посідає Тетеря. Того ж року на «Чорній раді» лівобережним гетьманом обирають Брюховецького. У 1665 р. він підписує з Росією Московські статті. Це призвело до повстання, під час якого його було вбито. У цей час на Правобережній Україні вибухає антифеодальне повстання, яке зумовило крах гетьманства Тетері. Гетьманом обирають Дорошенка. Головною його метою було звільнення та об'єднання України. У 1667 р. Росія і Польща укладають за спиною України Андрусівське перемир'я, яке поділило Україну. У складі Росії залишилася Лівобережжя з Києвом, Правобережжя переходить до Польщі. Запоріжжя перебувало під владою обох держав. Восени 1667 р. польський король визнає суверенітет гетьманату на Правобережній Україні. Дорошенко на Лівобережжі у 1668 проголошує себе гетьманом всієї України. Але поновлюється військова активність Польщі. У березні 1669 р. Многогрішний обирається гетьманом і водночас затверджуються Глухівські статті, який з частиною козацької старшини переходять на бік Росії. А на Правобережжі, Дорошенко змушений був посилити протурецьку орієнтацію. 1672 р. Туреччина починає війну проти Польщі й за допомогою козаків здобуває перемогу. Підписана Бучацька мирна угода означала входження Правобережжя до складу Туреччини. На Лівобережжі 1672 гетьманом обраний Самойлович. У вересні 1676 Дорошенко скидає гетьманські повноваження. Самойлович проголошується гетьманом обох боків Дніпра. У січні 1681 р. Росія, Туреччина і Крим підписують Бахчисарайську мирну угоду.

Як результат поразки українців у цій боротьбі стало підписання «Вічного миру» між Росією та Польщею у 1686-му році. Основними пунктами цього договору були: 1) Річ Посполита визнавала за Московією Лівобережну Україну, Київ, Запоріжжя, Чернігово-Сіверську землю з Черніговом і Стародубом (за відмову від претензій на Київ Польща отримувала 146 тис. компенсації);

2) Брацлавщина та Південна Київщина ставали нейтральною незаселеною зоною між Польщею і Московією;

3) Північна Київщина, Волинь і Галичина відходили до Польщі, а Поділля залишалося під владою Туреччини (в 1699 р. Поділля було приєднано до Польщі);

4) Московська держава анулювала попередні договори з Туреччиною і Кримським ханством, вступала до антитурецької «Священної Ліги» (Польща, Австрія, Венеція і Ватикан) і зобов'язувалася організувати військовий похід проти Кримського ханства.

Висновки. Отже, українська визвольна боротьба 1648-1676 закінчилася страшною поразкою для українського народу. Спроба об'єднання українських земель в цей час мала місце, але загострення внутрішньополітичної ситуації, зумовлене постійним втручанням Росії не дали змоги це зробити. Москва створює багато негативних антиукраїнських процесів. Наслідками Руїни стали ліквідація державних інституцій у Правобережній Україні, втрата великої кількості її населення, занепад господарського та культурного життя. Рештки самоуправління зберігались лише на Лівобережжі. Об'єднуються українські землі тільки після поділу Польщі, але, зрозуміло, під повною владою Російської імперії. Сама втрата в цей час свободи

призвела у майбутньому до жакливиx сторінок української історії. Але чи могли ці події закінчитися перемогою для українців? Я вважаю, що ні. Тому що навіть незважаючи на внутрішні події всередині Гетьманщини або Запоріжжя, зовнішня загроза завжди була неминучою для тогочасної України. Але разом із тим національно-визвольна війна другої половини XVII ст. зумовила хоча б на короткий термін створення національної Української держави, зміцнивши традиції боротьби проти іноземного, соціального, національного і релігійного гніту, розвинувши в українському народі почуття національної самосвідомості.

Література

1. «Руїна та її наслідки» <http://narodna.pravda.com.ua/history/4c2d9d61abe2f/>
2. Крип'якевич І. П. Історія України. — Львів, 1992.
3. Субтельний О. Україна Історія – К., 2001

2. Кафедра управління персоналом та економіки праці

Яна Сиволобова, Валерій Колосюк

Національний університет харчових технологій

Вступ: Національний університет харчових технологій - єдиний в Україні навчальний заклад освіти, що здійснює підготовку високваліфікованих фахівців різних освітньо – кваліфікаційних рівнів: від молодшого спеціаліста до магістра з 30 спеціальностей та 28 спеціалізацій для харчової, м'ясо – молочної, фармацевтичної та інших галузей промисловості. НУХТ - вищий навчальний заклад IV акредитації [3, с.4].

Матеріали та методи: При дослідженні діяльності та ролі кафедри управління персоналом національного університету харчових технологій використовувались методи аналізу та узагальнення, що допомогли виділити основні завдання діяльності кафедри та показати її роль в підготовці кваліфікованих кадрів.

Результати : Історія Національного університету харчових технологій бере початок з другої половини XIX століття і тісно пов'язана з історією розвитку цукрової промисловості. На той час в Україні вироблялося 84% від загальноросійського виробництва цукру, і якщо у 1830 році в Україні було лише 6 цукрових заводів, то у 1848 році їх налічувалося вже 192, а у 1914 – 203. Бурхливий розвиток галузі, основні потужності якої у пореформений час зосереджувалися в Україні, вимагав забезпечення її кваліфікованими робітничими та інженерними кадрами[4].

Університет протягом своєї історії, з початку заснування не один раз перейменовували. 1930 рік – на базі цукрових факультетів Київського політехнічного та Кам'янець – Подільського інститутів і Смілянського інституту цукрової промисловості створено Київський інститут цукрової промисловості (КІЦП). 1935 рік – з нагоди п'ятиріччя від дня заснування інститут було перейменовано у Київський технологічний інститут харчової промисловості (КТХП) ім. І.М. Мікояна. А 1993 року КТХП одержав статус університету і перейменований в Український державний університет харчових технологій (УДУХТ). А вже в 2002 році отримано статус національного і перейменований в Національний університет харчових технологій[2, с.3].

Університет має багате історичне минуле. Він уже існував у довоєнний період. А також не мало вагомим є те, що наш вищий навчальний заклад вистояв і пережив Велику Вітчизняну війну. І вже цим він заслуговує на повагу і пошану.

У довоєнний період КТІХП повністю сформував викладацькі кадри, створив досконалу матеріально-технічну базу і увійшов до 20-ти кращих вищих навчальних закладів СРСР. У роки тяжких випробувань Великої Вітчизняної війни професорсько-викладацький склад, співробітники, студенти і випускники КТІХП виявили мужність, стійкість і самопожертву в боротьбі проти німецько-фашистських загарбників, були в перших лавах борців за свободу і незалежність українського народу[1, с.6].

І на сьогоднішній день Національний університет харчових технологій займає одне з перших місць в рейтингу вищих навчальних закладів держави. В університеті функціонує 52 кафедри. Серед яких достойне місце займає кафедра управління персоналом та економіки праці.

Перший набір студентів зі спеціальності «Управління персоналом та економіка праці» відбувся в 2007 р. Ініціатором відкриття нової спеціальності виступила доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу Сологуб Олена Петрівна. Кафедра управління персоналом та економіки праці була створена відповідно до наказу ректора Національного університету харчових технологій № 255 від 25 листопада 2011 р. з метою підготовки фахівців за відповідною спеціальністю та на виконання рішення вченої ради університету «Про структурні зміни в університеті» від 24 листопада 2011 р. Кафедру очолила професор, доктор економічних наук Драган Олена Іванівна, яка у 1994 р. закінчила економічний факультет Українського державного університету харчових технологій (нині – НУХТ) за спеціальністю «Економіка і управління в галузях АПК»[5].

Кафедра управління персоналом та економіки праці здійснює підготовку фахівців за трьома освітньо-кваліфікаційними рівнями: «бакалавр» з управління персоналом та економіки праці (4 роки навчання); «спеціаліст» з управління персоналом та економіки праці (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», 1 рік навчання); «магістр» з управління персоналом та економіки праці (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», 1 рік навчання) на денній формі навчання. Підготовка студентів у галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» спеціальності «Управління персоналом та економіка праці» здійснюється на основі дотримання вимог державних стандартів освіти за сучасними навчальними програмами, що відповідають вимогам і умовам Болонського процесу, учасником якого є Україна [5].

Викладачі кафедри управління персоналом та економіки праці забезпечують навчальний процес магістерського циклу на всіх факультетах університету з нормативної дисципліни «Чинники успішного працевлаштування за фахом». Кафедра, з метою підвищення якості викладання, застосовує прогресивні форми навчання, практикує читання лекцій з проблемних питань формування соціальної політики підприємств, проведення практичних занять з розв'язанням складних ситуацій у кадровій роботі та соціально-трудовах відносинах на виробництвах харчової промисловості та плануванням сучасних нетрадиційних шляхів їх вирішення[5].

Висновки: Отже, кафедри управління персоналом та економіки праці є важливою складовою Національного університету харчових технологій, яка має висококваліфікований науково-педагогічний склад, за його допомогою забезпечує навчальний процес магістерського циклу на всіх факультетах університету. Нині кафедра працює так, щоби НУХТ був кузницею професійних кадрів та грамотних спеціалістів.

Література

1. Український державний університет харчових технологій. 1930 – 2000. Історичний нарис. – К.: УДУХТ. 2000 – 151 с.

2. Національний університет харчових технологій. ТОВ «Видавництво «Піонер». Редакційна колегія: академік І. С. Гулий, професори А.І. Українець, В.М. Ковбаса, доцент В.Л. Яровий і вчений секретар Т.В. Бондаренко.

3. 75 років НУХТ. Редакційна колегія: професор А.І. Українець, В.М. Ковбаса, Л.М. Хомічак, доцент В.Л. Яровий і вчений секретар Т.В. Бондаренко.

4. nuft.edu.ua [Електронний ресурс] : Інтернет портал. – Національний університет харчових технологій; Історія університету. – Режим доступу:

<http://nuft.edu.ua/page/view/istoriya-universytetu/> – Назва з екрану.
5. old1.nuft.edu.ua [Електронний ресурс] : Інтернет портал. – Національний університет харчових технологій; Кафедра управління персоналом та економіки праці. – Режим доступу: <http://old1.nuft.edu.ua/index.php/uk/2011-09-20-18-38-56/2011-09-29-15-32-11/1103> – Назва з екрану.

3. Фашистський окупаційний режим на Лубенщині

Наталія Мисник, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: 69 років минуло з того часу, коли закінчилася Друга світова війна, яка була найтяжчим з усіх потрясінь ХХ століття. Її події, наслідки і уроки хвилюють серця людей, привертають увагу істориків до багатьох проблем, що не знайшли достатнього відтворення в радянській історіографії або ж зовсім замовчувалися, бо були «незручними» для офіційної пропаганди, базувалися на напівправді чи деформаціях історичної правди. Однією з таких «білих плям» є окупаційний режим фашистів на території України.

Матеріали і методи: Дана робота підготовлена на основі опублікованих джерел, преси, краєзнавчої літератури, а також матеріалів із ДАПО. Методи дослідження – порівняльно-історичний аналіз зібраних і опрацьованих матеріалів, метод об'єктивізму, творчого підходу до вивчення проблеми.

Результати: ацисти не визнавали за Україною будь-якого права на власне державне управління і, розчленувавши територію на окремі адміністративні одиниці, запровадили тотальний терор[1]. У ході роботи були виявлені імена односельчан, активістів радянської влади, яких розстріляли фашисти(53 особи)[2]. Невід'ємною складовою злочинної діяльності окупаційного режиму була жорстока політика примусової праці[3].

Перед українцями, нації без держави, постало питання, кому служити - сталінській системі, яка принесла стільки страждань у 30-х роках, чи нацистському порядку, що тимчасово запанував тепер. З огляду на крайню жорстокість обох режимів в Україні багато українців ціною колабораціонізму рятували своє життя[4].

На власній території українці разом з представниками інших національностей перетворилися в людей «третього ґатунку». Колгоспно-радгоспна система залишалася неперевершеною формою експлуатації селянства. Як і в Радянському Союзі, кожен колгосп отримував план вирощення і поставок сільськогосподарської продукції. Старостами громадських господарств обиралися місцеві жителі[5].

Село Калайдинці було «штюцпунктом» - центром з питань керівництва сільськогосподарськими роботами, збору і розподілу продукції на території, до складу якої входили села Клепачі, Калайдинці, Халепці, Мгар, Вільшанка[6]. Німці розпочали кампанію за добровільний виїзд української молоді до Німеччини,

спрямувавши зусилля пропаганди на створення в уяві людей образу Німеччини як квітучого європейського раю[7]. Місцеве населення здійснювало опір мобілізації.

Низькооплачувана праця «остарбайтерів» використовувалася у різних галузях господарства найвіддаленіших куточків Німеччини. Туга за рідними та Батьківщиною були постійними супутниками «остарбайтерів». Суворо й жорстоко зустріла батьківщина «остарбайтерів», гнітила недовіра влади і залишалася образа на довгі десятиліття. У перші місяці німецької окупації навчання в усіх школах на території Калайдинцівської сільської ради було припинене. Відкриті з дозволу початкові, так звані «народні» школи покликані були готувати з українців покірних слухняних виконавців чужої волі, робочу силу для гітлерівського рейху.

Висновки: Розчленування України стало однією зі складових політики «нового порядку», метою якої було перетворення українських земель на життєвий простір для арійської раси. Нацисти, запровадивши тотальний терор, не визнавали за Україною будь-якого права на власне державне управління. З огляду на крайню жорстокість радянського режиму у 30- роках та нацистського в період окупації багато українців цінною колабораціонізму рятували своє життя. Колгоспно-радгоспна система залишалася неперевершеною формою експлуатації селянства.

Складовою частиною злочинної діяльності окупаційного режиму була жорстока політика примусової праці. Нацистський уряд здійснював депортацію молоді України на каторжні роботи в «новій Європі». Усього з території сіл Калайдинцівської сільської ради було вивезено 274 особи [8].

Місцеве населення здійснювало опір мобілізації. Низькооплачувана праця «остарбайтерів» використовувалася в різних галузях господарства найвіддаленіших куточків Німеччини. Суворо, з недовірою, зустріла Батьківщина своїх дітей[9].

З дозволу окупантів було відновлено діяльність православних церков у наших селах і «народних шкіл», які повинні були готувати з українців покірних і слухняних виконавців чужої волі[10].

У процесі підготовки роботи були виявлені імена односельчан, активістів радянської влади, яких розстріляли фашисти (51 особа). Значно розширився список людей, депортованих на каторжні роботи до Німеччини. На основі джерел обласного архіву встановлено збитки, нанесені місцевим жителям у роки окупації. Складність дослідження та вивчення даної теми полягала у зборі джерел для написання, які були сконцентровані у різних фондах[11].

Література

1. Безсмертя Книга пам'яті України 1941-1945. – Київ, 2005. – С.24.
2. ДАПО, фонд П 105, спр. 135, оп. 1.
3. Ревегук В. Я. Полтавщина в роки другої світової війни (1939-1945). – Полтава, 2004. – С. 51.
4. Німецькі окупанти на Полтавщині (1941-1943 рр.). Збірник документів. _ Полтава, 1947. – С. 33.
5. Бойко О. Д. Історія України. Навчальний посібник. – Київ, 2005. – С. 469.
6. Рідне слово. – 1942. – 24 липня.
7. Історія України. Маловідомі імена, події, факти. В – 12, - Київ, 2001. С.24
8. ДАПО, ф. 2741, оп. 1, спр. 1, С. 10.
9. ДАПО, ф. 2735, оп. 1, спр. 2, С. 1.
10. Білий П. Х. Лубни. Історико-красознавчий нарис. – Харків, 1971. – С. 69.
11. Ванцак Б. С., Козара В. М. Рідний край. – Лубни, 1993. – С. 85

4. Визволення Черкас від німецько-фашистських загарбників

Олександр Коваль, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: Друга Світова війна для міста Черкаси розпочалась 22 червня 1941 року, коли німецька авіація розпочала авіаційне бомбардування вулиць і стратегічних об'єктів міста. Так, одразу були знищені місцева залізнична станція та мости через Дніпро. Радянські війська, які знаходились у місті, миттєво розпочали оборонну підготовку до наступу німецьких вояків.

Матеріали та методи: При вивченні теми були широко використані матеріали обласного краєзнавчого музею та інтернет ресурси. Щодо методів дослідження, то при дослідженні були використані методи об'єктивізму, історизму, порівняльного аналізу.

Результати: У районі сучасного мікрорайону Південно-Західного був збудований 12-кілометровий протитанковий рів. На його будівництво з ініціативної молоді формувались і проводились навчання ополченців. Окрім цього, була також збудована тимчасова переправа через Дніпро. Ніч із 12 на 13 листопада 1943-го року вважається початком визволення нашого міста від німецько-фашистських загарбників. Після перемоги на Курській Дузі радянські війська наблизилися до окупованих Черкас. Попереду у визволителів був найскладніший шлях – переправа через напівзамерзлий Дніпро. На той час ширина річки подекуди сягала двох кілометрів.

Ще не оговтавшись після нищівної поразки на Курській дузі, Гітлер поспішив заявити, що Червона Армія нізащо не ступить на правий берег Дніпра, де утворено потужну лінію німецької оборони під умовною назвою «Східний вал». У фюрера були всі підстави для таких хвалькуватих запевнень, адже за численними укріпленнями на Правобережжі України було сконцентровано чи не найпотужніше і найбоєздатніше угруповання вермахту. Важлива роль у цій розгалуженій оборонній системі відводилась і Черкасам.

Форсувати річку вночі відразу на п'яти переправах розпочала 52-га армія генерал-лейтенанта Коротеєва Другого Українського фронту. На шостий день війська заволоділи Руською Полянню, Будищем, Соснівкою і вийшли до Черкас. Двадцятого листопада розпочалися бої за місто.

Німецька розвідка працювала на «відмінно». Про форсування Дніпра радянськими військами фашисти знали заздалегідь. Завдяки потужним прожекторам ворога, радянські визволителі стали живими мішенями. Але переправитися через Дніпро радянським воїнам таки вдалося. Щоправда, з величезними втратами. Із допомогою партизанів, нечисленного повітряного десанту та місцевих жителів на шостий день радянські визволителі оволоділи Свидівком, Руською Полянню, Будищем, Соснівкою та підійшли до Черкас. 20 листопада розпочалися бої за місто. Воїни 254-ої і 373-ої стрілецьких дивізій відвойовували в гітлерівців вулицю за вулицею.

Тридцять днів тривали кровопролитні бої на підходах до міста і ще двадцять чотири – на його вулицях. 14 грудня 1943 року Черкаси таки визволили від гітлерівців. Загалом німецько-фашистська окупація міста тривала 833 дні. Ось рядки з наказу Верховного Головнокомандуючого, датованого 14 грудня 1943 року: «Війська 2-го Українського фронту, продовжуючи успішний наступ, сьогодні, 14 грудня, внаслідок напружених боїв оволоділи великим економічним центром України — містом Черкаси — важливим вузлом оборони німців на правому березі Дніпра». Про запеклість цієї битви свідчить хоча б той факт, що у «Черкаській

операції» були задіяні 25 радянських військових з'єднань і частин, в тому числі: 3 стрілецькі, 1 повітряно-десантна, 2 авіаційні і 1 зенітно-артилерійська дивізії, 4 бригади – танкова, артилерійська і 2 повітряно - десантні, 7 артилерійських полків різного призначення, серед них – полк гвардійських мінометів, уשלвлених «катюш», 3 авіаційні полки і 1 окрема ескадрилья, 3 інженерно-саперні батальйони. Усім згаданим з'єднанням і частинам тим же наказом Верховного Головнокомандуючого згодом було присвоєне почесне найменування «Черкаських».

Висновки: Загалом німецько-фашистська окупація міста тривала 833 дні. Гітлерівці завдали Черкасам величезних руйнувань. Багато будинків було зруйновано, цілі квартали спалено. Від заводів залишилися тільки руїни, санаторії перетворені в купи каміння.

Здавалось, що потрібні будуть десятиріччя для відбудови міського господарства, налагодження нормального життя.

Але ще йшла війна, а черкасці вже піднімали з руїн рідне місто, яке стало ще кращим і красивішим. Черкаси стали центром орденосної області, містом великої хімії, індустріальним і культурним центром.

Чим далі в глибину історії відходять грізні події минулої війни, тим яскравіше постає перед нами велич подвигу нашого народу і його Збройних Сил.

Література

1. Інтернет ресурс: <http://uk.wikipedia.org/wiki>

2. Інтернет ресурс:

<http://www.rada.cherkassy.ua/ua/newsread.php?view=2426&s=1&sl=17>

3. Інтернет ресурс: <http://www.oda.ck.ua/?lng=ukr&article=1056>

5. Передумови і значення прийняття IV Універсала Центральної Ради

Артем Марков, Євгеній Кобилянський

Національний університет харчових технологій

Вступ: IV Універсал УЦР – один з найважливіших документів в історії української держави. Державно-правовий акт визначав долю держави на століття. І сьогодні, коли Україна страждає від суспільно-політичних протистоянь, коли країна хоче знайти своє місце в глобалізованому світі, який, в свою чергу, переживає стрімкі зміни і розподіл сил, я вважаю цю тему наймовірно актуальною.

Матеріали та методи: При дослідженні передумов прийняття IV Універсалу ЦР в основному використовувались історичні посібники та довідники, а також інтернет ресурси. Методи, які використовувались при дослідженні – це порівняльно-історичний, метод об'єктивізму.

Результати: Надзвичайних труднощів на початку століття зазнав український народ при спробі створення власної держави. Грудень 1917 – січень 1918 рр. характеризувався досить складним політичним становищем в Україні. Після відхилення ультиматуму, починаючи з 5 грудня 1917 року, Центральна Рада перебувала в стані війни з Раднаркомом Росії. Узгоджені дії російських радянських військ та місцевих більшовиків поставили національно-демократичну революцію перед загрозою поразки. Ситуацію ускладнювало й існування на території УНР двох урядів, які однаково

наполегливо заявляли про свої амбіції. На протигагу УЦР, в Харкові було проголошено Українську Радянську Республіку та її уряду – Народного секретаріату [1, с.330].

За цих складних обставин, які вщент зруйнували усі плани УНР, перед Центральною Радою постали важкі завдання. «В умовах більшовицького наступу життєво важливим для УНР було укладання миру з центральними державами: Німеччиною, Австро-Угорщиною, Туреччиною, Болгарією»[2, с.315]. Зовнішнє та внутрішнє політичнестановище України вимагало негайного проголошення незалежності. Спробою реалізувати ці завдання став ІV універсал, ухвалений 11 січня 1918 року. Але було занадто пізно, «не в останню чергу через ілюзії Центральної Ради щодо перетворення Росії на демократичну федеративну республіку»[1, с. 330].

Вирішальні події розпочалися 25 грудня 1917 року, коли В.Антонов–Овсенко віддав 30–тисячному радянському війську наказ про наступ на УНР.

«На жаль, цей важливий юридичний акт було проголошено надто пізно, коли кульмінаційний момент українського національного руху вже був пройдений» – вважає історик О. Бойко[1, с. 331].

Прихід німців не ознаменувався чимось хорошим, вони використовували Україну виключно як постачальника продуктів своїй армії, в свою чергу, німецька військова адміністрація вирішила встановити в Україні новий політичний режим у формі диктатури гетьмана Павла Скоропадського. Коли необхідність в сировинній базі відпала, то вони вийшли з України. Пізніше Гетьманат на чолі з П.Скоропадським різко змінив курс на Росію. «Проголошення федерації з білогвардійською Росією викликало обурення серед широких верств українства, прискорило початок повстання»[2, с. 331].

Наприкінці листопада – початку грудня 1918 року за кілька тижнів боїв війська Директорії оволоділи столицею Української Держави. Проте, розруха і хаос, відсутність єдності в державі, слабкість національного руху і неспроможність керівництва повести за собою мільйонні маси населення призвели до повного провалу, ніщо не змогло протистояти імперським намірам Росії. Скориставшись слабкістю основного ворога – білогвардійців, більшовики втретє встановили свій контроль на теренах України, чим вже остаточно закріпили радянську владу в Україні, яка в свою чергу нанесла нищівних збитків державі і нації в цілому[3, с. 195].

Результатом дослідження цієї теми є з'ясування причин та наслідків проголошення акту незалежності Української держави у 1918 році, а також історичних уроків боротьби за свою незалежність, шляхи розв'язання гострих соціально-економічних, політичних проблем, військових, дипломатичних аспектів захисту революційних здобутків українського народу заради того, щоби не повторювати історичних помилок, ціною яких є найдорожче – життя людей.

Висновки: Таким чином, важливо підкреслити той факт, що історичне значення ІV Універсала Української Центральної Ради полягає у тому, що він вперше в історії українського народу відкривав шлях до вирішення своєї долі, в перспективі міг змінити устрій держави і життя суспільства фундаментально. Тому першочергово у своїй доповіді я намагатимуся акцентувати увагу на помилках, які, на жаль, коштували нам незалежності, і через які наша держава зазнала жорстких репресій і втратила великих можливостей. Моя доповідь таїноачні матеріали спрямовані на пробудження національної свідомості і отримання дорогоцінного досвіду, який ми здобули дорогою ціною і який точно ні в якому разі не можна втрачати.

Література

1. *Бойко О.Д.* Історія України: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів.– К.: Вид. центр «Академія», 2011. – 686 с.

2. *Історія України* [Текст]: Навчальний посібник / Б. Д. Лановик, М. В. Лазарович. – К.: Знання-Прес, 2001. – 698 с.

3. *Ресніт О.П., Малій, О.В.* Історія України: Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів - К.: Генеза, 2010. – 240 с.

6. Політичні ідеї Кирило-Мефодіївського товариства

Давиденко Ірина, Ігор Береговий

Національний університет харчових технологій

Вступ: Кирило-Мефодіївське товариство— українська таємна політична організація, яка спиралася на традиції українського визвольного й автономістського руху.

Була одним з проявів піднесення національного руху на українських землях та активізації загальнослов'янського руху під впливом визвольних ідей періоду назрівання загальноєвропейської революційної кризи — «весни народів».

Матеріали і методи: Об'єктом дослідження є Кирило-Мефодіївське товариство, його національні та політичні ідеї. У ході дослідження були опрацьовані та систематизовані друковані та електронні джерела.

Результати: Наприкінці 1845 — на початку 1846 р. в Україні виникла таємна політична організація — Кирило-Мефодіївське товариство. Воно називалося іменем засновників слов'янської писемності братів Кирила й Мефодія . Ініціаторами створення товариства були Микола Костомаров, Микола Гулак, Василь Білозерський. Пізніше до нього приєдналися Пантелеймон Куліш, Огіанас Маркевич, Тарас Шевченко, Георгій Андрузький, Олександр Навроцький та ін.

- Кирило-Мефодіївське товариство ставило за мету об'єднання всіх слов'янських народів у федерацію. Його політичну програму викладено в «Книзі буття українського народу» М. Костомарова й у «Статуті Слов'янського товариства Св. Кирила та Мефодія».

- Головними завданнями члени товариства вважали: ліквідацію самодержавства, скасування станів і кріпосного права; визволення слов'янських народів та об'єднання їх у федеральну республіку з парламентським ладом, наданням кожному народу автономії; запровадження загальної освіти народів тощо. Програмові положення розвивали республіканські традиції декабристів. Члени товариства прагнули розкрити політичний ідеал, здійснення якого принесло б передусім свободу Україні. Для цього треба добре усвідомити й осмислити минуле й сучасне.

- Суть слов'янської федерації, за М. Костомаровим, полягала в тому, щоб кожна слов'янська держава — польська, литовська, українська, білоруська, російська — була самостійною та щоб у них був спільний виборний орган для вирішення загальних справ. Очоловати як кожна окрему державу, так і їхню спілку загалом мали виборні особи. У всіх суб'єктів федерації мали бути однакові основні закони, єдина грошова одиниця, свобода торгівлі, єдина центральна влада, якій належить управління збройними силами та зовнішніми відносинами за збереження повної автономії кожного суб'єкта федерації щодо внутрішніх установ, внутрішнього управління, судочинства та народної освіти.

- Найрішучішу й найбезкомпроміснішу позицію в Кирило-Мефодіївському товаристві займав Тарас Шевченко. Пост обстоював ідеї народного повстання, остаточною метою якого мало бути встановлення демократичної республіки —

суспільства із самоврядуванням народу, колегіальною формою реалізації влади як гарантією від її сваволі. Вирішальна роль у такому суспільстві мала належати трудівникам, що працюють на своїй землі.

• За доносом Кирило-Мефодіївське товариство наприкінці березня 1847 року було розгромлене, членів його заарештовано. Товариство проіснувало лише 15 місяців, про те справило значний вплив на розвиток суспільно-політичної думки й визвольної боротьби в Україні. Його діяльності здобула широкий відгук у пресі країн Європи та світу.

Висновки: Члени Кирило-Мефодіївського братства виступали за республіканську форму правління, тобто державну організацію, за якої повноваження верховної влади здійснюють виборні органи. А також за демократичний політичний режим, що передбачає дотримання основних прав людини і врахування інтересів усіх соціальних груп громадян.

Література

1. *Розвиток* політичної науки від найдавніших часів до сьогодення. Електронний ресурс: <http://www.subject.com.ua/political/rudich/19.html>

2. Ю.А. Мицик, О.Г. Бажан, В.С. Власов Історія України. Навчальний посібник. – Київ. - Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», -2008 р. – 378 с.

3. Утворення діяльності Кирило-Мефодіївського товариства. Електронний ресурс <http://histua.com/knigi/aktualni-problemi-istorii-ukraini/utvorennya-diyalnist-kirilo-mefodiivskogo-tovaristva>.

7. Жіноче обличчя Великої Вітчизняної війни

Ганна Чернова, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: 28 жовтня 2014 р. виповнюється 70 років від дня закінчення Великої Вітчизняної війни. Війни, що тривала на землях України чотири роки, кожний з яких тягнувся не одне десятиліття...

Війна, що за офіційною оцінкою не мала «жіночого обличчя». І зовсім не тому, що жінки не брали участь у цій війні. А тому, що офіційна статистика надає лише приблизні й далеко не повні дані щодо участі в ній жінок.

Матеріали та методи: Використаний нами історичний метод дав змогу дослідити причини, початок, хід війни, формування та розвиток процесів і подій війни у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей та суперечностей. Також був використаний метод класифікації та системного підходу, який полягає в комплексному аналізі ролі жінок у роки Великої Вітчизняної війни, дослідженні їх як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин.

Результати: За офіційними даними, загальна кількість жінок, які брали участь у бойових діях становила 800000, за що понад 150 тис. з них були нагороджені бойовими орденами і медалями. Ніхто й ніколи не рахував кількості жінок, які були мобілізовані та добровільно пішли на фронт. Невідомі цифри й поранених, контужених і тих, хто став інвалідами. Льотчиці, танкістки, розвідниці, партизанки, зв'язкивки, водійки автомашин і тракторів, телефоністки, кулеметниці, комірниці, бібліотечкарки, кухарки, лікарки та медсестри. Жінки замінили чоловіків на фабриках,

заводах, полях. Вони взяли на себе всі далеко не «жіночі» справи: воювали й вбивали, рили окопи, працювали на лісозаготівлях, у шахтах, гасили пожежі, вирощували врожаї. А ще вони відправляли рідних на фронт, виходжували поранених, виступали з концертами на передовій і, навіть, в такі важкі часи народжували, вигодовували та навчали дітей. Своїми листами на фронт надихали чоловіків на подвиги й підтримували в них віру у перемогу.

Жінки в СРСР не були військовозобов'язаними, хоча військово законодавство СРСР передбачало у разі потреби обов'язкове залучення жінок у ряди Червоної армії для несення служби в допоміжних військах[5, с.119]. А пізніші колосальні втрати радянських військ привели до того, що в 1942 р. у СРСР була проведена масова мобілізація жінок на службу в діючу армію і в тиллові з'єднання. Тільки на підставі трьох наказів наркомату оборони Й. Сталіна від квітня і жовтня 1942 р., порівняно нещодавно розсекречених і опублікованих у Росії, підлягали мобілізації і відрядженню у війська зв'язку, ВПС і ППО 120 000 жінок[5, с. 212-215]. У цьому ж році були видані накази про заміну придатних до стройової служби червоноармійців тиллових установ, управлінь наркомату оборони, військових округів і штабів фронтів старшими за віком, обмежено придатними і непридатними до стройової служби і жінками[5, с. 230-231]. Якщо казати про чисельність жінок, що брали участь у військових діях, то слід окреслити, що в роки війни було підготовлено 300 тисяч медичних сестер, понад 900 тисяч сандружинниць, у військах протиповітряної оборони служили 300 тисяч жінок. За роки війни було підготовлено 222 тисячі жінок «бійців-спеціалістів»: мінометниць, станкових і ручних кулеметниць, автоматниць, снайперів, зв'язківців, фахівців дорожньо-експлуатаційних служб[6,с.187-188, 187-188].

Багато жінок отримали звання Героя Радянського Союзу. Так, за форсування Дніпра на південь від с. Пекарі Канівського району Черкаської області серед перших звання Героя одержала санінструктор 667-го стрілецького полку 218-ої стрілецької дивізії старший сержант медичної служби Зінаїда Олександрівна Самсонова. На Букринському плацдармі за 26–27 вересня 1943 р. вона під ворожим вогнем винесла 30 поранених бійців і сама евакуювала їх на лівий берег[5, с. 81].

На відміну від інших армій світу, в Червоній армії були створені жіночі авіаційні частини, а також воювали танкістки. Ще до війни дівчат агітували вчитися спеціальностей, які раніше вважалися суто чоловічими. А вже під час війни дівчата-трактористки просилися в армію, до складу танкових екіпажів. Удавалося таке лише одиницям, і серед них – Марії Лагуновій. Вона стала механіком-водієм Т-34. Восени 1943 р. у жорстокому бою втратила обидві ноги, але не впала у відчай. Навчилася ходити на протезах і повернулася до свого полку. Колишня танкістка-фронтівка вийшла заміж, виховала двох синів.

Найбільше серед жінок-Героїв Радянського Союзу було льотчиць. Цього високого звання удостоєні 83 жінки-льотчиці. Серед них – 25 льотчиць, що служили в жіночому авіаційному полку, у так званих «Нічних відьмах». Одна з них – українка Поліна Володимирівна Гельман [3, с. 65]. Саме наляканий противник прозвав пілотів 588-го нічного легкого бомбардувального полку «Нічними відьмами». На маленьких літаках У-2, що у німців називався «рус-фанер», вони вночі підкрадалися до ворожих позицій і засипали їх бомбами. Ефективність нічного бомбардування виявилася значною. Полк став гвардійським, отримав почесне звання Таманського. А вдень ворога били льотчиці 586-го винищувального і 587-го бомбардувального авіаційних полків. Ці полки також удостоєні гвардійського звання. Про подвиги цих льотчиць можна розповідати багато. Так, командир ланки Надія Федутенко під час атаки була поранена в голову та спромоглася виконати завдання і без втрат привела ланку на свій аеродром. А льотчиця

Тарасенко, важко поранена в ногу, хоча й втрачала тричі свідомість, все ж таки врятувала екіпаж і бойову машину, перетягнувши літак через лінію фронту.

На фронті особливо прославилися жінки-снайпери. Вони краще за чоловіків відповідали цій спеціальності, через особливості організму. Центральна жіноча снайперська школа підготувала понад тисячу фахівців, на спеціальних курсах пройшли підготовку ще 2,5 тисячі жінок-снайперів. Однією з найвідоміших була Герой Радянського Союзу Людмила Павлюченко, яка знищила 309 гітлерівців, у тому числі 36 ворожих снайперів. Щоправда, полювання за живими мішенями негативно позначалося на психіці жінок-снайперів. Після війни в них виникали проблеми зі створенням сім'ї, входженням у трудові колективи.

Жорстоким розправам піддавалися жінки (особливо у лавах УПА), що були схоплені військами НКВС чи гітлерівцями – приниження, роздягання, гвалтування, катування на розжареній печі, застосування так званих «червоних чобітків»[4, с.2]. Багато з жінок, які боролися за національне визволення України, зазнали репресій, стали політв'язнями[1].

Висновки: Отже, роль жіноцтва у роки Великої Вітчизняної війни неocenenna. Фронтowa звиягa жінок відзначена високими нагородами: 90 з них стали Героями Радянського Союзу, 4 – повними кавалерами солдатського ордену Слави.

На завершення наведемо слова Костянтина Сімонова, щодо ролі жінок у війні: «Ми, говорячи про чоловіків на війні, звикли все-таки, беручи до уваги всі обставини, головним вважати, однак, те, як воює ця людина. Про жінок на війні чомусь іноді починають міркування зовсім з іншого. Не думаю, щоб це було правильно». Колишні солдати із вдячністю згадують своїх подруг, сестер, які на собі виносили їхніх поранених з поля бою, лікували у медсанбатах і госпіталах, боролися поруч з ними. Жінка - друг, соратник, бойовий товариш, що ділила всі тяготи війни нарівні із чоловіками, сприймалася ними зі справжньою повагою.

Література

1. *Гулько Я.* Жіночі долі – пісня українська (про долю української жінки, що перебувала в сталінських таборах) // Людина і світ. – 1991. – № 8. – С. 37-46.
2. *История Великой Отечественной войны Советского Союза 1941-1945.* – М.: Просвещение, 1965. – Т.6. – 388 с.
3. *Коваль М.В.* Подвиг жінок Радянської України у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр. – К.: Знання, 1967. – 390 с.
4. *Крайній І.* Жіночі обличчя ОУН-УПА // Україна Молода. – 2005. – 9 червня (№ 105).
5. *Мурманцева В.С.* Советские женщины в Великой Отечественной войне: 1941 – 1945 гг. – М.: Мысль, 1979. – 293 с.
6. *Орлова Т.В.* Війни ХХ століття і українське жіноцтво у дзеркалі історіографії // Сторінки історії: Збірник наукових праць / Відп. ред. Н.Ф. Гнатюк. – К.: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2008. – Вип. 27. – 226 с.

8. Вплив української преси на свідомість людей у роки Великої Вітчизняної війни

Наталя Тацієнко, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: Цього року ми відзначаємо 70-річчя визволення України від німецько-фашистських загарбників. У роки війни надзвичайно важливе значення відводилося засобам масової інформації, які працювали в особливому режимі. Саме ЗМІ були чи не єдиним методом отримання інформації з фронту, особливо це стосувалося радіо та преси. Ці засоби мали надзвичайний вплив на свідомість людей, піднімаючи їх бойовий дух на фронтах, та даючи надію тим, хто працював у тилу.

Матеріали та методи: При дослідженні впливу преси на свідомість людей використовувались методи аналізу та узагальнення, порівняльно-історичний та об'єктивізму. Це допомогло нам виділити основні завдання преси, проаналізувати її діяльність та показати вплив на свідомість людей.

Результати: 22 червня 1941 року Друга світова війна перекидається на територію Радянського Союзу. Єдиним способом отримати інформацію з фронту було радіо і преса. Тому всі ЗМІ під час Великої Вітчизняної війни починають працювати в особливому режимі. У газетах і на Всесоюзному радіо з'являються військові відділи. Їх головне завдання - показувати підступні задуми ворога, розкривати його загарбницькі плани по відношенню до народів СРСР, а також роз'яснювати населенню та воїнам, що війна для нашого народу є справедливою, бо покликана захищати Батьківщину від віроломних загарбників.

У перші дні війни редакції перебудовували роботу на новий лад. Скорочувалися удвічі кількість центральних газет (до 18), зменшувалися їх тиражі. Перестали виходити багато спеціалізовані, галузеві, а також комсомольські видання. Скоротилася й місцева преса. Але створювалася мережа нових видань, перш за все, фронтових газет військових підрозділів всіх рівнів: армійські, бригадні, стрілецькі, танкові, загальновійськових з'єднань, військ протиповітряної оборони. Всього до кінця 1942 р. створюється близько 700 таких газет. Почесне місце серед них займала «Красна Армия», яка почала виходити в перший же день війни. До її складу входили Микола Бажан, Сава Голованівський, Віктор Кондратенко, Іван Ле, Андрій Малишко, Леонід Первомайський. Військовим кореспондентом газети став Олександр Довженко, який згодом отримав орден Червоного Прапора[3, с.156]. Під час війни у тилу видавалися українські республіканські газети партійних і радянських органів такі як: «Комуніст» (з січня 1943 року — «Радянська Україна») та «Советская Украина» (з січня 1944 року — «Правда України»). Виходили друком громадсько-політичні журнали «Українська література» і «Україна», які не просто несли інформацію про події на фронті, а й друкували твори патріотичної тематики українських літераторів, зокрема Івана Багряного і Юрія Шевельова[5].

Крім центральних свої газети видавали підпільні організації, партизанські об'єднання і загони. Так, у Вінницькій області виходила газета «Партизанська правда», у Київській — «Народний месник», а в партизанському загоні імені Боженка — «Вільна Україна». 31 липня 1941 року вийшов перший номер газети для окупованих територій «За Радянську Україну!», редколегію якого склали Микола Бажан, Ванда Василевська, Олександр Корнійчук. Їх головним завданням стала

боротьба з ворогом у його тилу. Загалом було створено 17 газет, розрахованих на знищення військ противника[2, с.19].

Нажаль, у перші тижні війни гітлерівці захопили західну Україну, а в перші її місяці зайняли значну її східну частину. Кілька місяців уся територія України знаходилася під німецько-фашистською окупацією. За цей час Німецька цензура жорстко контролювала зміст українських газет, яким заборонялося, між іншим, торкатися теми майбутнього України. Тих, хто не виконував цього, жорстоко карали. Наприклад, ув'язнили редактора газети «Волинь» Уласа Самчука, розстріляли в Бабиному Яру редакторку київського часопису «Літаври» Олену Телігу, там само знищили публіцистів Петра Олійника та Івана Рогача[1, с.134]. Окупаційна влада вела політику зменшення кількості українських видань, тому протягом перших місяців 8 газет перестали виходити. Деякі редакції, наприклад, «У бій» (Косів), «Воля Покуття» (Коломия), «Рогатинське слово», прагнуть пристосуватися до нових умов і вижити, зберегти свою корисність і новій владі, і читачам, наприклад, друкували «Самоучку німецької мови», що може бути розцінено як поступка в національній справі та колабораціонізм з нацистами. Серед українського населення ці видання були менш авторитетними, бо співпрацювали з німцями[4, с.147].

Висновки: Отже, підсумовуючи можна констатувати, що українська преса відіграла важливу роль у роки Другої світової війни. Вона сприяла та прискорила перемогу радянських військ у війні. Її основними тематичними напрямками були повідомлення з фронтів, пропаганда справедливого характеру війни, розгортання мобілізаційних ресурсів, переведення промисловості на виробництво військової продукції, евакуаційні проблеми.

Література

1. Курилишин К. Українське життя в умовах німецької окупації (1939–1944) / К. Курилишин. — Л., 2010. — С. 132–136
2. Чайковський І. Українські періодичні видання в Другій світовій війні, 1939–1945 / Ред. і доп. М. Кравчук. - Філадельфія: Київ, 1976. - 19 с.
3. Черняков Б. І. Окупаційна преса Райхскомісаріату Україна // 36. праць Науково-дослідного центру періодики / ЛНБ ім. В. Стефаника. - Л., 2003. - С. 152–159.
4. Черняков Б. І. Періодична преса на окупованій території України / Б. І. Черняков // Наукові записки Інституту журналістики. — 2005. — Т. 18. — С. 131–158
5. Якиров П. Оккупация. Газета. Ворошиловград. / П. Якиров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://shusek-yakirposad.blogspot.com/2008/08/blog-post_18.html

9. Вплив Богдана Хмельницького на історичні події в Україні

Іван Духновський, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: Доба гетьмана Б.Хмельницького була яскравим проявом філігранної української дипломатії з її надзусиллями утвердити Україну у балто-чорноморському геополітичному просторі як супердержаву. Рідко коли окремі особи так вирішально визначали хід епохальних подій, як це зробив стосовно Великого українського

повстання 1648 року Богдан Хмельницький. З огляду на його величезний особистий вплив на події, що змінили перебіг української та майже всієї східноєвропейської історії, вчені вважають Хмельницького найвизначнішим військовим і політичним діячем України. Його дебют на історичній сцені відбувся під кінець життя, до того ж майже випадково.

Матеріали і методи: При дослідженні питання впливу Богдана Хмельницького на історію України застосовувалися наступні методи: історико-генетичний, історико-порівняльний, історико-системний.

Результати: Своїм виключним адміністративним талантом Богдан Хмельницький зумів Україну перетворити в міцну державу, зі чіткою системою адміністрації, з новими законами, новим соціальним ладом; зумів дипломатичним хистом лавірувати між ворожими сусідами і вивести державу з того ярма, яке намагалася накласти Москва. Богдан Хмельницький спромігся перетворити «повстання рабів», як називали українську революцію поляки, на міцну державу, з якою шукали союзу та зв'язків великі держави, а з маленького козацького міста Чигирин зробили осередок Східної Європи, де зустрічалися дипломати різних держав. Не Москва, а Чигирин став центром політичного життя Європи. Богдана Хмельницького порівнювали з Кромвелем, але була між ними велика різниця: Кромвел мав стару державу з налагодженою адміністрацією, армією, Хмельницький — розбурхану повстанням масу людей з протилежними інтересами та бажаннями [1].

Значення діяльності Богдана Хмельницького величезне, і для порівняння з нею тяжко знайти в історії паралелі. Не можна упускати з ока, що тривала ця діяльність лише дев'ять років: з 1648-го по 1657-ий. Протягом того часу безперервно йшли війни, в яких він виявив свої таланти стратега та організатора. Він командував не підготовленою до таких воїн армією, яка складалася з різноманітних елементів: реєстрових козаків, вишколених польськими командирами на європейський кшталт; запорожців з їх особливою тактикою; повстанців, слабо озброєних, невишколених до бою, бо не було часу; татарських орд з їх власною командою. Не зважаючи на це, Хмельницький, завдавав поразку за поразкою зразковій польській армії, підсиленій німецькими вояками, прославленими на всю Європу, з досвідом 30-літньої війни.

Військова діяльність Хмельницького тісно пов'язана з дипломатичною. Головна мета життя Хмельницького: здобути Україні незалежність. Коли Богдан Хмельницький зрозумів велич справи, тоді він повів, з почуттям національної свідомості та гідності, тверду, безкомпромісову політику: за всяку ціну здобути і забезпечити незалежність Українській Державі, в якій він був з Божої ласки володарем. З того часу, з 1649 року і аж до смерті, йшов Хмельницький до цієї мети. Він виявляв надзвичайну енергію та гнучкість, укладаючи союзи, коаліції, які могли б забезпечити незалежність Українській Державі.

Переяславська угода — цей мілітарний союз, що засвідчив перед усім світом незалежність України від Польщі — був апогеєм дипломатичного таланту Хмельницького. Останні три роки життя гетьмана характеризуються особливо інтенсивною дипломатичною діяльністю. Союзи, коаліції зі Швецією, Семигородом, Молдавією, Валахією — мусили затвердити існування незалежної Української Держави. Посли могутніх держав добре знали шлях до скромного козацького міста Чигирин.

«Найбільше місце Богдана Хмельницького в історії України, — не як полководця, хоч би й великого, не як дипломата, хоч би й блискучого, а як державного діяча, фундатора й будівничого Української Козацької Держави, — пише сучасний найкращий дослідник доби Хмельниччини, О. Оглоблин — Яку б ділянку

громадсько-державного життя не взяти — Богдан Хмельницький скрізь виступає, як державний діяч великого формату»[2].

Висновки : Богдан Хмельницький – яскрава особистість в історії України. Саме завдяки своєму політичному таланту він зміг створити сильну державу, добитися її визнання на європейській політичній арені. У часи його гетьманування зростав економічний і культурний розвиток України, яка активно затверджувалася на міжнародній арені. Для збереження держави доводилося проводити гнучку зовнішню політику й шукати союзників серед близьких і далеких країн. Основними країнами, з якими Богдан Хмельницький підтримував активні зв'язки були Росія, Османська імперія, Кримське ханство, Молдавія, Валахія, Трансільванія, Англія, Австрія, Швеція. Гетьманування Богдана Хмельницького – приклад для наступних поколінь, взірць мужності, героїзму й самопожертви в ім'я створення незалежної Української держави.

Література

1. Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький / Відп. ред. Ф.П.Шевченко, І.Л. Бутич, Я.Д.Ісаєвич, - 2-е вид., виправлене і доповнене.- Львів: Світ,1990, - 408 с. («Пам'ятки історичної думки України»).

2. Меріме П. Богдан Хмельницький [Текст] / П. Меріме // Боплан, Гійом Левассер де. Опис України. Проспер Меріме. Богдан Хмельницький. – Львів : Каменяр, 1990. – С. 142–301.

10. Битва за Київ

Богдан Громчак, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: У 2013 році ми відзначили 70-річчя визволення Києва від німецько-фашистських загарбників. 6 листопада 1943 р.- день визволення Києва від німецько-фашистських загарбників, офіційне свято. Солдати Червоної армії увійшли до столиці України, форсувавши з боями Дніпро.

Матеріали та методи: При дослідженні питання застосовувалися наступні методи: історико-генетичний, історико-порівняльний, історико-системний. Використовувалися літературні матеріали та інтернет ресурси.

Результати: Київська наступальна операція, яка тривала з 3-го до 13 листопада 1943 року, була складовою частиною Битви за Дніпро - так називають ряд пов'язаних військових операцій військ СРСР (куди входила і союзна Перша Чехословацька бригада з закарпатськими українцями у її складі) проти армій Третього рейху та Румунії. Битва за Дніпро тривала чотири місяці, ставши однією з наймасштабніших операцій світової історії. У боях було задіяно близько чотирьох мільйонів людей з обох сторін. Лінія фронту становила приблизно 1 400 км, загальні втрати (убиті, поранені і полонені) складають від 1 до 2,7 млн людей.

Оскільки захопити Київ, розташований на високому березі Дніпра, прямим ударом було неможливо, то планувалось нанести головний удар з Букринського плацдарму. Серед тих, хто форсував Дніпро в районі Букрина був відомий радянський письменник-фронтовик Віктор Астаф'єв, який згадував, що «коли з одного боку в Дніпро входили 25 тисяч воїнів, то на протилежному - виходили не більше 5-6 тисяч»[2, с. 1].

Битва безпосередньо за Київ розпочалася 1 листопада 1943 року наступом радянських військ на Букринському плацдармі - після 40-хвилинної артилерійської та

авіапідготовки. З 3 по 5 листопада радянські війська демонстрували на Букрині зосередження оперативних резервів, відволікаючи значні сили ворога від північного напрямку, де вирішувалася доля Києва[3, с. 1].

3 листопада 1943 р. ударне угруповання військ 1-го Українського фронту на Лютизькому плацдармі нанесло потужний удар з півночі від Києва. З 8-ої години протягом 40 хвилин артилерія спрямовувала нищівний вогонь на оборону ворога. У смузі наступу 38-ої армії (командувач - уродженець Донбасу Костянтин Москаленко), яка наносила головний удар, на шестикілометровій ділянці прориву було сконцентровано понад 2 тисячі гармат та мінометів, 500 установок реактивної артилерії, що дозволило тут створити небачену раніше у війнах щільність артилерії – більше 300 одиниць на 1 км ділянки прориву. Потужний удар знищив захисні споруди, ворог зазнав значних втрат у живій силі, озброєнні, бойовій техніці. Перший ешелон радянських військ перейшов в атаку. У другій половині дня з Пущі-Водиці ворог здійснив першу контратаку, яка була відбита з великими для нього втратами[2, с. 1].

Ранком 4 листопада війська поновили наступ, а ворог потужно контратакував, особливо в Пущі-Водиці. Запеклі бої на підступах до Києва продовжувалися протягом ночі. 7-й гвардійський танковий корпус перерізав шосе Київ-Житомир і попрямував на Київ - з західного боку міста.

Бої на вулицях Києва точилися всю ніч на 6 листопада - особливо в районі Борщагівки і Сирця. Ворог відступав на південний захід. О четвертійгодині ранку 6 листопада генерал Москаленко, особисто побувавши на Хрещатику та впевнившись, що війська повністю оволоділи містом, доповів комфронту Ватутіну про звільнення столиці України[3, с. 1].

За мужність і відвагу 17,5 тисячі бійців і командирів були відзначені орденами та медалями, 663 найвідважнішим було присвоєно звання Героя Радянського Союзу. За останніми даними втрати радянських військ під час визволення Києва на 6 листопада 1943 р. становили 260 тисяч осіб[3, с. 1].

Висновки: Таким чином, форсування Дніпра і взяття Києва зірвало плани Гітлера стабілізувати лінію фронту, створити неприступний «Східний вал» і перейти до зтяжкої позиційної війни з метою вимотування сил Червоної армії. Саме тому перемога в битві за Київ і стала завершенням корінного перелому в Другій світовій війні[1, с. 484].

З кожним роком час усе далі й далі віддаляє нас від тих доленосних подій, але пам'ять про тих, хто не шкодуючи свого життя, захищав нашу рідну землю, наше майбутнє, вічно житиме в серцях поколінь українців.

Література

1. *О.Д. Бойко.* Історія України / 14.9. Визволення України.- 2002. – С. 481 – 485.
2. *П. Солодько.* Визволення Києва і битва за Дніпро / П. Солодько // Українська правда. – 2013. – Режим доступу:<http://www.istpravda.com.ua/articles/2013/11/6/139185/>
3. *В.М. Мінаковський.* Битва за Дніпро. До 70 – річчя визволення Києва від фашистських загарбників. – Режим доступу:<http://kpi.ua/w2-dnipro>

11. Міжнародні договори періоду Руїни

Олександр Даниленко, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: Період Руїни був надзвичайно складним і вирішальним у історії наш держави. Українські землі постійно переходили «з рук у руки» між сусідніми державами. Гетьмани, котрі несамовито прагнули кращої долі для українського народу, або ті, що прагнули навпаки, приймали не правильні або не вигідні рішення, що призвели до катастрофічних наслідків. Перші згадки про договори та рішучі дії гетьманів потрапили до нас з 1659 року.

Матеріали і методи: При дослідженні даної теми використовувалися навчально-методичні й довідкові матеріали та інтернет ресурси. Вивчаючи міжнародні договори використовувалися наступні методи: історико-порівняльний, систематизації, класифікації, об'єктивізму.

Результати: Після смерті Богдана Хмельницького гетьманом на території України стає Іван Виговський, який продовжив політику Б.Хмельницького, але у внутрішній політиці орієнтувався на українську шляхту та козацьку старшину, уклав союз з Річчю Посполитою «Гадяцький трактат»(1658 р.). Українське козацтво невдоволене цим та зовнішньою політикою гетьмана Виговського усунуло його від влади. Після Виговського гетьманом стає Юрій Хмельницький (син Б.Хмельницького), котрий підтримує Росію. Він укладає з Росією невідомі для України «Переяславські статті»(1659 р.). У 1660 р. почалась Польсько-Російська війна за українські землі. Ю. Хмельницький перейшов на бік Польщі, уклавши з нею «Слободищенський трактат» (1660 р.). Це призвело до невдоволення окремих мас населення. Ю.Хмельницький зрікся «булави».

На правому березі став гетьманом Павло Тетеря, який вимагав від Польщі:

- 1) підтвердження привілеїв козацької старшини;
- 2) скасування залежність православної церкви від римо-католицької церкви;
- 3) розпочати мирні переговори з московською державою. П.Тетеря намагався захопити лівий берег, але йому це не вдалося і він зрікся влади.

Гетьман Іван Брюховецький на Лівобережжі повністю підтримував Московську політику. Він уклав з Московією «Батурицькі статті»(1663 р.), «Московські статті»(1665 р.), які значно зменшували Українські політичні права. На Лівобережжі спалахнуло козацьке антимосковське повстання де було вбито Івана Брюховецького. Гетьманом Правобережжя став Петро Дорошенко, який у внутрішній політиці зміцнив фінансову систему гетьманщини, тим, що встановив митну лінію, почав карбувати власну монету. Щоб здобути підтримку народу часто скликав козацькі ради де вислуховував думку рядових козаків. У зовнішній політиці Дорошенко мав стратегічну мету - об'єднання під своєю владою Лівобережної та Правобережної України. У цей час між Московською державою та Польщею було підписано «Андрусівське перемир'я» (1667 р.). 1668 р. Дорошенко стає гетьманом усієї України на деякий час. Він уклав «Українсько-Турецький договір» (1681р.).

Дем'ян Многогрішний правив на Лівобережжі. Він підписав з Московським урядом «Глухівські статті» (1669 р.). Дем'ян проводив політику спрямовану на захист державних інтересів України і був за це арештований царським урядом. Іван Самойлович - гетьман усієї України, після поділу на 2 береги. Між гетьманським урядом і царською адміністрацією були підписані «Конотопські статті» (1672 р.). 1674 р. - проголошення Івана Самойловича гетьманом всієї України. Юрій Хмельницький-

був останнім гетьманом. Туреччина проголосила Ю.Хмельницького своїм гетьманом, у зв'язку з цим відбулося два Чигиринських походи: перший-Туреччина захопила Правобережну Україну і рушила у бік Лівобережжя і там прогнала українсько-московському війську. Другий-українсько-російське військо не могло втримати місто Київ і за рахунок цього відступило на Лівобережжя, полишаючи втрачене місто туркам. Гетьманська столиця перетворилася на руїну.

Кінець Руїни. Цей період пов'язують з Коломацькою радою. 25-го липня 1687 р. відбулася козацька рада (біля річки Коломак), яка обрала нового гетьмана України Івана Мазепу. Івана Самойловича скинули з гетьманства і відправили до Сибіру. Завершився період Руїни Коломацькою радою[1, с.251].

Висновки: Отже, наслідки періоду Руїни були трагічними. Польща, Росія і Туреччина порушили територіальну цілісність України; занепало економічне та культурне життя України; набирала обертів російська експансія на Лівобережжя, що призвело до цілковитої втрати національних досягнень, часів Б. Хмельницького [1,с.251] «Андрусівське преремир'я»: припинення польсько-московської війни (1654-1667рр). До червня 1680 р. діяло перемир'я. Лівобережна Україна, Сіверська земля з Черніговом і містом Стародубом, а також Смоленськом залишилися під владою Московської держави. Правобережна Україна в складі Речі Посполитої; Київ на 2 роки перейшов до Московської держави; Запорозька Січ залишалася у спільному користуванні Польщі та Московської держави[1, с.248].

Між Польщею та Росією на основі Андрусівського перемир'я був укладений «Трактат про вічний мир»-документ, що складався з преамбули й 133-х статей у 1683 р. За ним законодавчо підтверджувався попередній поділ України між Росією і Польщею

Література

1. Новий довідник: Історія України. – 4-е вид., змін. і доп. – К.: ТОВ «КРАПКА», 2008. – 736 с.
2. Левицька Н.М. Історія України. Україна в світі: історія і сучасність: Навичі. посіб./Н.М.Левицька.- Київ: Кондор, 2011.- 418 с.

24.2. Культурологія

Ауд. А-311

Голова – доц. С.І. Береговий
Секретар - О.О. Коцюбанська

1. Коло Марусі Чурай

Руслана Нестеренко, Світлана Буравченкова
Національний університет харчових технологій

Вступ: Понад 350 років тому з уст молодої української дівчини полетіла в світ тиха журлива пісня «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці». Цю пісню люблять і співають до сьогодні, вона існує в записах фольклористів, обробках композиторів, у перекладах німецькою, чеською, французькою, польською, англійською мовами.

Вічна тема кохання, зради і помсти хвилює і бентежить наші душі, як хвилювала душі наших далеких предків століття тому. Чарівна мелодія і високе поетичне слово огортають слухача смутком і співчуттям до бідного Гриця і до дівчини, яка його згубила, жалем за скороминушістю й трагічністю такого короткого й такого солодкого людського життя. Слід додати, що жодна з пісень не мала такого впливу на українську літературу, як ця.

А чи існувала реальна Маруся, чи існував Гриць? Чи не є вся ця історія фантомом, витвором народної уяви, доповненим фантазією і талантом видатних літераторів?

Матеріали та методи: При дослідженні тематики Марусі Чурай використовувались методи аналізу та узагальнення, об'єктивізму, системного підходу. Матеріалами для нашого дослідження послужили: наукові монографії, навчальні посібники, автобіографічні довідники та художня література.

Результати: Перша романтизована біографія Марусі Чурай була створена відомим російським драматургом Олександром Шаховським (1777-1846). У виданому 1839 року збірнику «Сто русских литераторов» було надруковано його історичну повість «Маруся, малороссийская Сафо». За Шаховським, Маруся Чурай народилася у 1625 році, її батько – козацький урядник Гордій Чурай – як один з провідників антипольського повстання 1637 р. був страчений у Варшаві. Маруся залишилася сиротою і разом з матір'ю Горпиною Чурай жила в Полтаві. Саме в Полтаві розкрився її дар поета-піснетворця.

Маруся була надзвичайно музикальною і володіла рідкісної краси голосом. Вона імпровізувала як слова, так і мелодії до своїх пісень, які за короткий час заспівала всі Україна. Особисте життя Марусі не склалося. У неї був закоханий значковий товариш козак Іскра, але Маруся полюбила свого молочного брата, теж козака Полтавського полку Гриця Бобренка. Це кохання закінчилося трагічно. Мати Гриця мріяла оженити свого сина на доньці впливового і заможного осавула Федора Вешняка. Незважаючи на палку любов Гриця і Марусі, Гриць підкорився волі матері і оженився на Галі Вешняк. Маруся намагалася покінчити життя самогубством, але її

врятували. Після цього життя Марусі стало нестерпним. Зустрівши одного разу Гриця на вечорницях, Маруся запросила його до себе. Смертельний напій був уже готовий. Отруївши Гриця, Маруся не приховувала свого злочину, її було засуджено до страти. Під час виконання смертного вироку в Полтаві з'явився вершник з універсалом Богдана Хмельницького про помилування Марусі. Це був козак Іскра. Марусю звільнили з-під варти. Через рік вона померла в одному з жіночих монастирів. Це версія романтичної повісті О.Шаховського.

Висновки: Отже, ми спробували дати відповідь на запитання чи існувала реальна Маруся, чи існував Гриць, чи не є вся ця історія фантомом, витвором народної уяви, доповненим фантазією і талантом видатних літераторів? Ми довели, що цю пісню люблять і співають до сьогодні, вона існує в записках фольклористів, обробках композиторів, у перекладах німецькою, чеською, французькою, польською, англійською мовами.

Література

1. *Кауфман Л.* О популярных украинских песнях и их авторах. – М., 1973.
2. *Крип'якевич І.* Богдан Хмельницький. – Л., 1990. – С. 278.
3. *Культурологія: теорія та історія культури.* Навч. посіб. Видання 3-тє, перероб. та доп./За ред. І.І. Тюрменко. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 370 с.
4. *Ресепт* Війська Запорозького 1649 року. – К., 1995. – С.407-408.

2. Невідомий лист Миколи Лисенка

Денис Свірський, Світлана Буравченкова
Національний університет харчових технологій

Вступ : У 2004 році видавництвом «Музична Україна» було здійснене найбільш повне видання епістолярної спадщини Миколи Віталійовича Лисенка (більше 550 листів). Але значна частина лисенківського листування (в першу чергу та, яка знаходиться поза межами України) досі не опублікована і майже невідома навіть фахівцям-лисенкознавцям. Як нещодавно з'ясувалось, чотири невідомі листи М.Лисенка, написані в період між 1900 – 1904 рр. до Варвари Іванівни Ясевич, зберігаються в Рукописному відділі Пушкінського Дому в Санкт-Петербурзі.

Матеріали та методи: При дослідженні найбільш повного видання епістолярної спадщини Миколи Віталійовича Лисенка використовувались методи аналізу та узагальнення, що допомогли виділити основні завдання дослідження, хронологічно проблемний, ретроспективний та порівняльний методи. Матеріали дослідження: епістолярна спадщина (550 листів), навчальні видання (посібники), енциклопедії.

Результати: Текст одного з цих листів, який ми, власне, і оприлюднюємо, є яскравим свідченням щирих і дружніх взаємин М.Лисенка з родиною видатного українського історика і громадського діяча Володимира Боніфатійовича Антоновича (1834-1905), турботи композитора про долю його сина Дмитра.

Дмитро Антонович (1877-1945) відомий, в першу чергу, як український революціонер (засновник Революційної української партії), один із чільних провідників Центральної Ради, перший міністр морських справ України. Водночас видатний історик української культури, мистецтва і театру, засновник і ректор Українського

вільного університету у Відні і Празі, автор численних наукових праць, у тому числі цікавих розвідок про творчість Миколи Лисенка та Дмитра Бортнянського.

Звертаючись до біографії цієї видатної особистості, ми ознайомилися з опублікованою в першому томі «Енциклопедії сучасної України» статтю В.А.Короткого «Антонович Дмитро Володимирович», в якій стверджується, що матір'ю Дмитра Антоновича була Катерина Антонович-Мельник (1859-1942), - друга дружина Володимира Антоновича. В енциклопедичній статті про неї аналогічну думку висловлює також Сьомочкіна-Рижко О.М.

Але ж у наведеному листі М.Лисенка ясно сказано: «Вл.Бон. і Варв.Ів. надзвичайно Вам дякують за сина». А Варвара Іванівна – це перша дружина Володимира Боніфатійовича Варвара Іванівна Антонович (1840-1901). Отже Дмитро – це син Варвари Іванівни, а не Катерини Миколаївни. Це, власне, підтверджується ще одним лисенківським листом від 1 жовтня 1901 р. до Бориса Познанського: «Варвара Іванівна наразі в Харкові, піклується за сина Муху (*так в родині називали Дмитра*) перед Урядом університетським, щоб прийняли його, бо на всі просьби відмовляють».

Що стосується ще однієї особистості, яка згадується в листі під криптонімом Ал.Ів., то, на наше глибоке переконання, це відомий меценат української культури, близький знайомий М.Лисенка, Є.Чикаленка, І.Пулюя, І.Нечуя-Левицького, один з організаторів Санкт-Петербурзької української громади Олександр Іванович Бородай (1844-1914). Його фантастична біографія теж потребує більш детального дослідження. Саме сестра О.Бородая Варвара Іванівна Ясевич і є адресатом М.Лисенка.

Висновки: Отже, загалом, лист надзвичайно цікавий, дещо для наших сучасників загадковий і потребує подальшого вивчення. Адже в біографії такого велетня української культури як Микола Лисенко залишається ще багато «білих плям».

Література

1. *Енциклопедія сучасної України*, Том 1, Київ, 2001, с.581.
2. *Культурологія: теорія та історія культури*. Навч. посіб. Видання 3-тє, перероб. та доп./За ред. І.І. Тюрменко. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 370 с.
3. *М.В.Лисенко*, Листи. В-во “Мистецтво”, К., 1964, с.340.

3. Львівський ренесанс

Лисенко Тетяна, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: В історії українського мистецтва, львівський ренесанс – це найважливіша капітоля українського мистецтва кінця XVI і початку XVII століття, а пам'ятки архітектури на львівському Ринку і прилеглих вулицях – це найбільша окраса і цілий сенс ренесансового мистецтва на Україні.

Матеріали та методи: При дослідженні львівського ренесансу використані історичні матеріали, навчальні посібники, художні альбоми, інтернет ресурси. Основними методами дослідження були: порівняльний, системний, класифікації.

Результати: Ренесансовий стиль у Львові з'являється у першій чверті XVI століття. Поширювали його італійські майстри. Але львівські міські документи згадують чимало майстрів із слов'янськими чи то українськими прізвищами, наприклад, Мартин Люшня 1534 р., Петро із Смоленська 1535 р., Матей Муратор

1535 р., Іван Лис 1557 р., Лука з Пряшева. Але з часів заложення мулярського цеху 1572 р. найчастіше згадуються італійці, як львівські міщани, що звичайно прибирали місцеві, слов'янські, прізвиська: Петро Волох, Станислав Змій, Франціск Кротохвілі, Іван Круглик та інші.

Центром будівельної діяльності Львова був, зрозуміло, Ринок із ратушею – гордістю і символом автономного устрою міст доби Ренесансу.

На 70-90-ті роки XVI ст. припадає найбільший розквіт громадянського та культового будівництва в ренесансному стилі у Львові. Створюється ансамбль будинків на площі Ринок, «Чорна кам'яниця» (1588-1589, архітектор П. Римлянин та ін.), Успенська церква (архітектори П. Римлянин, А. Прихильний), вежа Корнякта архітектор (П. Бар-бон)

Рис.1.Успенська церква

Головною спорудою ансамблю є соборна Успенська церква (Рис.1), її збудував архітектор Петро Красовський ще в середині XVI ст. Але в 1571 р. велика пожежа спустошила увесь Львів, знищила церкву та інші споруди ансамблю. Нову церкву будували з перервами з 1591 до 1631 р. архітектори Павло Римлянин, Амвросій Прихильний та Войцех Капінос.

Гадають, що проект споруди склав ще в 1575 р. архітектор Петро Барбон. Всередині церква розділяється високими колонами на три нефи. Зі сходу прибудовано напівкруглу апсиду, із заходу — невеликий нартекс з хорами над ним. Церква виходить на вузьку середньовічну вулицю південним боковим фасадом. Він розчленований могутніми пілястрами і великими глухими арками, в яких прорізано широкі вікна.

Церква є зразком вдалого синтезу ренесансних і українських архітектурних форм. В основі Успенської церкви лежить характерна для української культової архітектури композиція трьохбанної церкви, видовженої, з розташуванням бань по одній осі. У той же час тосканські пілястри, фриз з скульптурними барельєфними зображеннями під банями характерні для італійського ренесансу.

Для ренесансної архітектури України в цілому та Львова зокрема є характерним багатий скульптурний декор будівель. Цьому сприяли і така риса української

народної архітектури, як різьблений, орнаментальний декор споруд, так і впливи готики і Північного Ренесансу.

Треба відмітити, що більшість львівських скульпторів доби ренесансу походила з Італії, Нідерландів, Німеччини, Польщі. Вони принесли в Україну не тільки мистецтво скульптури, яке набуло в цей час особливої досконалості, але й гуманістичні ідеї, світські сюжети скульптури. Поряд з надгробною поступово розвивалась і світська скульптура: магнатські парки прикрашали статуями, що зображали античних богів, богинь, героїв, з'явився також скульптурний портрет.

Висновки: Таким чином, львівський ренесанс є одним з найкращих і найцінніших мистецьких надбань України. Пам'ятки мистецтва Львова доби Ренесансу, займають найвизначніше місце в історичному розвитку не тільки українського мистецтва, але й мистецтва Сходу Європи.

Література

1. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. - К., 2001.
2. Історія світової культури. – К., 1993.
3. Історія світової та української культури. – К., 2000.
4. Історія української та зарубіжної культури. – К., 1999.

4. Культурно-освітні перетворення доби Гетьманату

Олексій Коломієць, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: У період Гетьманату велика увага приділялася культурно-освітнім перетворенням. Владою П.Скоропадського були здійснені спроби українізації державного апарату і системи освіти: поряд із російськими гімназіями утворювалися українські, яких восени 1918 р. нараховувалося 150; був прийнятий закон про обов'язкове вивчення української мови і літератури, історії та географії України.

Матеріали та методи: При дослідженні культурно-освітніх перетворень доби Гетьманату в Україні використовувались методи аналізу та узагальнення, що допомогли виділити основні завдання дослідження, хронологічно проблемний, ретроспективний та порівняльний методи.

Результати: За часів правління П. Скоропадського ситуація в українській освіті змінилася на краще. Були значні здобутки у законодавчому забезпеченні культури й освіти. Міністерство народної освіти очолюване М. Василенком дуже активно працювало. Почалася українізація української освіти. Початкові школи переходили на українську мову навчання [1, с.40] Для початкових шкіл було випущено кілька мільйонів примірників підручників українською мовою [2, с.15] У перших 5-ти класах на вивчення української мови та літератури відводилося не менш як 3 години на тиждень, а в 6-му і 7-му - 4 години на тиждень. Посада вчителя української мови та літератури всюди вважалася штатною, географії та історії України - позаштатною, але обов'язковою [3, с.8]. Але кількість вчителів, які могли викладати українською мовою була мінімальна, тому велика увага приділялась організації вивчення української мови в учительських семінаріях. Складніша була справа з українізацією середніх шкіл. За Центральної Ради в Києві було три українські приватні гімназії. У 1918 році їх прийнято на державні кошти. Протягом літа того ж року відкрито 84 українських гімназій не тільки по містах, але й по деяких селах, а наприкінці гетьманської доби

було їх в Україні близько 150 [1, с.40]. Загалом упродовж 1917-1918 рр. відкрито 760 нових шкіл, зі статусом середніх - термін навчання 7-10 років, та близько 10 тис. початкових. Одночасно проводилась розбудова раніше непоширеного дошкільного виховання дітей. До осені 1920 р. у кожній губернії створено до 80-100 дитсадків, декілька сотень кімнат-садків, які охопили 20 % дітей дошкільного віку. Для безпритульних дітей відкрито 750 дитбудинків та шкіл-інтернатів [3, с.9].

У сфері вищої освіти також були зроблені певні позитивні зміни. Так, 6-го жовтня 1918 року урочисто відкрито в Києві перший Державний Український Університет, а 22 жовтня другий Український Університет у Кам'янці-Подільському. Передбачалося відкриття українських університетів в інших містах. Тоді ж «Просвіта» та Земство заснували в Полтаві Історико-філологічний факультет [1, с. 40] З розвитком вищої освіти уряд піклувався і про підготовку наукових кадрів. Він надав всім університетам та дев'ятьом провідним інститутам, зокрема Київському політехнічному, комерційному, медичному, Харківському технічному, право відкривати аспірантуру й докторантуру для захисту дисертацій і надавати наукові ступені здобувачам [3, с. 10].

29 березня 1917 р. створено комісію в складі Г. Павлуцького, І. Лучинського, М. Грушевського та інших для підготовки статуту та програми організації Української академії наук. Частково організаційний процес покладено на «Українське наукове товариство» в Києві. Втім за час роботи Центральної Ради Українську академію наук не було відкрито.

У червні 1918 р. за наказом міністра народної освіти і мистецтв М. Василенка комісія відновила свою роботу. Головою комісії призначили В. Вернадського, членами професорів Д. Багалія, М. Кашенка, Б. Кістяківського, А. Кримського та ін. До роботи відмовився долучитись М. Грушевський. Зміна уряду 18-19 жовтня 1918 р. пригальмувала затвердження законопроектів, і це було зроблено лише 14 листопада. Того ж дня П. Скоропадський затвердив прийнятий Радою міністрів закон про заснування Української академії наук у Києві. 27 листопада 1918 р. відбулися установчі Загальні збори Української академії наук [3, с.10]. На президента Академії Гетьман запросив М. Грушевського, але він відмовився, тому першим президентом академії обрали вченого-геолога і геохіміка зі світовим ім'ям В. Вернадського. Вона мала три відділи: історико-філологічний, фізико-математичний та соціально-економічний. Президію та перших академіків (по три на відділ) призначив уряд, а дальших членів мали обирати ці академіки [1, с. 41].

В Українській державі були організовані Національна бібліотека, Національний архів, Національна галерея мистецтв, Національний історичний музей, Український національний театр під керівництвом П. Саксаганського, «Молодий театр» Л. Курбаса, Державний симфонічний оркестр, Українська державна капела тощо [3, с.11]. Засновано Державний Український Архів, в якому мали бути зосереджені документи історії України, перевезені з архівів Москви та Петрограду; засновано Національну галерею Мистецтва, Український Історичний Музей та Українську Національну Бібліотеку, яка зростала з надзвичайною швидкістю. Наприкінці гетьманської доби в цій бібліотеці було вже понад 1.000.000 книжок, серед них багато унікалів, стародруків і т. п. Кількістю та якістю книжок Національна Бібліотека могла конкурувати з кращими бібліотеками Європи [1, с. 43] На Церковному соборі в Києві 20 червня - 11 липня 1918 р. було проголошено автономію православної церкви в Україні [3, с.12].

Висновки: Отже, за період Гетьманату були проведені важливі для України культурні та освітні реформи. Важливим зрушенням у духовній сфері стало утворення Української автокефальної православної Церкви на чолі з митрополитом В. Липківським.

Значними були успіхи гетьманської держави у сфері українізації. Та все ж, незважаючи на помітні позитивні зрушення в культурному, освітньому та суспільному житті, П. Скоропадському не вдалося надовго втримати владу.

Література

1. Горєлов В. Павло Скоропадський – гетьман Української Держави. Київ, 1995. – 60 с.
2. Дорошенко Д. Історія України: 1917-1923 Українська гетьманська держава. Ужгород, 1923.
3. Кульчицький С.В. Українська держава часів гетьманщини // Ук. іст. журн. - 1992. - № 2.

5. Культурно-суспільне життя української діаспори

Наталя Корх , Ігор Береговий

Національний університет харчових технологій

Вступ: Українська діаспора - збірне визначення української національної спільноти поза межами українських земель, яка почуває духовний зв'язок з Україною.

Еміграційний процес почався відразу ж після занепаду УНР і продовжувався протягом наступних періодів. Щоб задовольнити свої духовні потреби й дати вихід творчим можливостям, українці за кордоном розгорнули бурхливу організаційну та культурно-освітню діяльність. Протягом десятиліть у діаспорі нагромаджено значний духовно-культурний потенціал, створено чималі наукові, літературні, художні цінності, там працювали і працюють багато видатних українських науковців, письменників, митців. Українські емігранти змогли зберегти свою національну ідентичність завдяки потужній праці на ниві культури.

Матеріали та методи: Об'єктом дослідження є історія та сучасний стан культурно-соціального життя української діаспори. Вирішення поставлених завдань передбачає застосування таких методів: аналіз друкованих джерел; систематизація матеріалу та узагальнення статистичних, історичних фактів.

Результати: Процес міграції до інших країн набув масового характеру в XIX-XX ст. Традиційно історію української еміграції поділяють на чотири хвилі, звичайно такий поділ є умовним:

1. Трудова еміграція - з останньої чверті XIX ст. до початку Першої світової війни;
2. Політична - період між двома світовими війнами;
3. Інтелектуальна - період після Другої світової війни до середини 1950-х рр.;
4. Економічна - від 1980-тих рр. до сьогодні.

Протягом тривалого часу в українській діаспорі нагромаджено значний духовно-культурний потенціал, створено чималі наукові, літературні, художні цінності, там працювали і працюють багато визначних українських науковців, письменників, митців.

В умовах еміграції осередком національно-культурного життя була і залишається національна церква - Українська православна та Українська греко-католицька.

Саме за кордоном України була втілена в життя ідея незалежної української освіти та науки, що сприяло вихованню нових українських спеціалістів різних галузей із високим рівнем інтелекту та культури. Першою заснованою у діаспорі вищою школою став Український вільний університет у Відні. Його фундаментактором був Союз українських журналістів і письменників, а співзасновниками - С. Дністрянський та М. Грушевський [1,с.290].

У Празі у 1923 р. засновано Українське історично-філологічне товариство. До його складу входили українські вчені: Д. Антонович, Д. Дорошенко, О. Колесса, В. Щербаківський та інші.

У 1929 р. до США прибув Василь Авраменко, який згодом став засновником української народної хореографії. Створив понад 50 ансамблів, які діяли по всій країні.

З усіх українських митців найбільшої світової слави зажив Олександр Архипенко, який прибув до США ще в 1923 р. Він увійшов в історію мистецтва як один з основоположників культури модернізму.

У Парижі створено бібліотеку ім. Симона Петлюри. З 1952 р. українську мову офіційно затверджено для вивчення в Паризькому державному університеті східних мов і цивілізацій. Значним здобутком української діаспори стало відродження діяльності Наукового товариства ім. Тараса Шевченка (НТШ) як спадкоємця заснованої в 1873 р. у Львові дослідницької установи тієї самої назви. У 1947-1951 рр. президія НТШ перебувала у Мюнхені, а потім переїхала в Сарсель, поблизу Парижа, де знаходиться й тепер.

Ціла мережа українських організацій була заснована в Австралії. Серед них можна виділити Жіночу асоціацію, молодіжні організації «Пласт», «СУМ», а також різноманітні профспілкові й творчі колективи.

Висновки: Українська культура в діаспорі — це культурне продовження тих культурних процесів, що розгорнулися в Україні на початку ХХ ст., розвиток тих напрямів, що були заборонені. Діаспора збагатила вітчизняну культурну спадщину, зберегла багатьох культурних діячів, відродила діяльність низки установ та організацій, підготувала ґрунт для подальшого піднесення української культури.

Література

1. Історія української культури. Павлова О., Мельничук Ф., Грищенко В. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 368 с..
2. Композитори української діаспори. Режим доступу: <http://lib.if.ua/exhib/1320239038.html>
3. Українська діаспора. Режим доступу: <http://ridna-ukraina.com.ua/diaspora/>
4. Культурні надбання української діаспори. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Istoria/66581.doc.htm

5. Кіровоградщина. Історія рідного краю

Аліна Горбатюк , Євгеній Кобилянський
Національний університет харчових технологій

Вступ: Наші часи позначені небувалим зростанням інтересу до проблем вітчизняної історії, витоків національної культури, до непересічних досягнень минулого. Знання свого родоводу, історичних та культурних надбань предків необхідні не лише для піднесення національної гідності, а й для використання кращих традицій у практиці сьогодення. На мою думку, ця тема є актуальною

сьогодні. Варто знати про місце, де народився і живеш, адже воно є тим краєм, де народилися твої прапрадіди. Моїм отчим краєм є Кіровоградщина. Це історичний та культурний регіон, що має багату спадщину.

Матеріали та методи: Мета і завдання нашої роботи – дослідження історичного розвитку області від давньої історії до незалежності України. Для досягнення поставленої мети у роботі використовуються загальнонаукові методи. Інформація була відібрана з різних джерел.

Результати: Кіровоградщина – чудовий куточок України. Її історія своєрідна та унікальна. Тут, на теренах Центральної України, на межі степу і лісостепу, століттями корінним населенням були українці.

Заселення території сучасної Кіровоградщини почалося ще за доби палеоліту (50-20 тисяч років тому), про що свідчать знахідки стоянок первісних мисливців [1, с.5].

На території Кіровоградської області панувало трипільське поселення III тисячоліття до н.е. Найвідомішими з дослов'янських народів, які жили на території краю, були кіммерійці [4, с.5]. На землях Кіровоградщини знайдено пам'ятки племен скіфської культури. У III ст. до н. е. скіфів витіснили сармати, які прийшли з первісної території Поволжя. Степами нинішньої Кіровоградщини проходили племена готів (VI-VII ст.), гунів (VI ст.), аварів (VI-VII ст.) і хозарів (VII-IX) [4, с.6].

З першого тисячоліття н.е. тут назавжди оселилися слов'яни, як частка антського союзу племен, а згодом Київської держави.

З XV ст. у наших степах починає осідати козацтво. На території сучасної Кіровоградської області відбувалися знамениті козацькі битви [4, с.6].

Багатим на події було XVIII століття. Кіровоград на межі XIX – XX століть відзначився високим рівнем розвитку освіти, музичної та театральної культури.

Справжні зразки боротьби за незалежність України продемонстрували наші земляки під час національно-визвольних змагань 1917-1920 років.

Суворим випробуванням стали роки Другої світової війни. З 24 серпня 1991 року Кіровоградщина є невід'ємною складовою Української держави. За роки незалежності зроблено суттєві кроки у налагодженні роботи господарств, розвитку соціальної сфери.

Кордони Кіровоградської області остаточно визначилися на 1960 рік, а територіально-адміністративна структура – на 1968 рік. Подальші незначні земельні переділи проходили тільки на рівні сільських рад [3, с.9].

Область здавна славиться, як регіон з добре розвиненим сільськогосподарським виробництвом [2, с.12].

Вищу освіту на Кіровоградщині можна здобути у 6 вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації. Освітня докладають багато зусиль, дбаючи про належне навчання, виховання молодого покоління, майбутніх громадян незалежної України, щоб підготувати гідну зміну, покликану вивести свою Батьківщину в ряди найрозвиненіших країн світу. Сьогодні мережу бібліотек області утворюють понад 600 таких закладів.

Кіровоград відомий як центр розвитку національної української культури. Тут колиска нашого професійного українського театру. Область також багата пам'ятками історії і архітектури [4, с.16].

Висновки: Отже, завдяки вивченню даної теми ми добре ознайомились з різними подіями з історії Кіровоградщини. Було досліджено історичний розвиток області від давньої історії до незалежності України.

У результаті дослідження вдалося встановити, що історія Кіровоградської області є багатогранною та вартою уваги для вивчення та пізнання. Регіон є осередком культурних пам'яток.

Література

1. Кіровоградщина. Історія рідного краю [Текст] : навч. посіб. : [для загальноосвіт. навч. закл. Кіровоград. обл.]; / за ред. І. А. Козир. – Кіровоград : ТОВ «Імекс–ЛТД», 2012. – 304 с.; іл.
2. Заповідні куточки Кіровоградської землі. — Колектив авторів під заг. ред. д.б.н. Т. Л. Андрієнко. – Кіровоград: ТОВ «Імекс–ЛТД», 2008. – 245 с., мал.; кол. іл.
3. Кузик, Б. М., Білошапка, В. В. Кіровоградщина: історія та сучасність центру України: В 2 т. – Дніпропетровськ: АРТ–ПРЕС, 2005. – Т. 1. – 496 с.
4. Кіровоградщина перлина степу. – К.: Вид-во «Преса України». – 2001. – 48 с.

6. Розвиток килимарства та ткацтва в Україні

Ілона Чернявська, Ольга Коцюбанська

Національний університет харчових технологій

Вступ: Сучасний стан нашого суспільства характеризується зростанням етнічної свідомості народу, посиленням його інтересу до вітчизняної історії та культури, до усвідомлення необхідності збереження традиційного народного мистецтва, як генотипу його духовності, втрата якого загрожує існуванню самого народу.

Мета даного дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати основні тенденції розвитку ткацтва та килимарства на Чорнобаївщині у визначених хронологічних рамках, роль органів влади у збереженні народних промислів, з'ясувати його напрямки, форми, методи та практичні результати, показати внесок народних умільців у розвитку культурної спадщини.

Матеріали та методи: При дослідженні розвитку килимарства і ткацтва в Україні використовувались методи аналізу та узагальнення, що допомогли виділити основні завдання дослідження, хронологічно проблемний та ретроспективний методи.

Результати: В умовах утвердження державності України вивчення історичної та культурної спадщини рідного краю стає дієвим засобом громадянсько-патріотичного виховання. Звернення до життєдайних джерел народного мистецтва, до збереження та оновлення всіх його видів - це усвідомлення свого родоводу, духовних традицій, відродження культури свого народу. Формування національно-історичної та національно-культурної свідомості сприяє вихованню естетичних почуттів і якостей молодого покоління.

Звернення до цієї теми має особливу актуальність ще й тому, що роль народного мистецтва неухильно зростає, а творчість народних майстринь розглядається як важлива складова частина розвитку освіти і культури.

Досить рельєфно особливості розвитку ткацтва на регіональному рівні в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття простежується на прикладі Чорнобаївського району, (Черкаська область) де сформувався і розвивається осередок народної творчості[1].

Об'єктом дослідження є види народного ремесла, а особливо ткацтво та килимарство на Чорнобаївщині в її різних формах і проявах, що набули значного

відродження наприкінці ХХ століття, виробили характерні для цього періоду методи роботи, які зазнали оновлення в роки незалежності.

Хронологічні рамки охоплюють період з початку 90-х років ХХ століття і до наших днів, коли народне мистецтво вийшло на новий рівень розвитку і отримало широкі можливості для всебічного вивчення і поширення серед громадськості.

Народне ремесло втілює в собі талант народу, його мудрість, розуміння краси і добра, його життєствердне світобачення. Воно нерозривно поєднане з магічно-обрядовою і господарською діяльністю людини. Між звичайними побутовими творами з дерева, глини, каменю і предметами народного мистецтва не існує чіткої межі.

Першого великого піднесення ткацтво зазнало в період формування Київської князівської держави, згодом - у XIV - XVI та XVII - XVIII століттях. Матеріалом для ткацтва з прадавніх часів були волокна льону, коноплі, а також вовна[2].

До початку ХХ століття ткацтво було на всій території України фактично найпоширенішим домашнім ремеслом, яке чи не на 100 % забезпечувало потреби в тканинах мешканців села і - значною мірою - міста.

Ткацтво є однією з найважливіших складових національної культури українців. Воно існувало на українських землях ще з доісторичних часів. Ткацтво належить до найпоширеніших видів ремесла і народного мистецтва й поширене по всій етнічній території. Про прадавність цього виду господарської діяльності свідчать як архаїчне приладдя «прядки», «верстати», «кросна» і т. ін.), так і давня термінологія[3].

Чорнобаївщина – справжня перлина черкаського Подніпров'я і народне прикладне мистецтво є невід'ємною частиною культури нашого району.

Основними прядильними волокнами на Чорнобаївщині з давніх часів були коноплі. Прядінням і ткацтвом з споконвіку займалися жінки, дівчата і підлітки. Ткацький верстат був у почесній селянській оселі. У продовж століть вважалося, що жінка зобов'язана виконувати ткацькі роботи, інакше вона не вважалася повноцінним членом громади.

З давніх-давен для ткацтва в нашій місцевості вирощували великі плантації конопель. Коноплі вирощувала кожна селянська сім'я і про сам процес ткацтва із прямих уст розповідає жителька села Крутьки Давиденко Ольга Андріївна 1949 року народження: «Сіялися коноплі з весни, в серпні їх рвали, сортирували (материнка – з неї брали сім'я на олію і плоскінь – з неї краще полотно, вони були вищі). Складали їх окремо в снопи, стояли вони отак купочками, вистоювали, висихали на сонці аж поки не змінювали колір. Потім мочили в копанках у воді ставили гніт, лежали там поки ворс не відстане од стебла. Витягали, знову ставили в купочки, вони сохли десь тиждень[4]. І так декілька разів сушили, потім молотили. Потім коноплі переминали і оббивали кострицю, залишалася ворса. Далі ставили у гребінь, розчісували і з осені до Різдва прями пражу. Після Різдва починали ткати полотно. Навесні вибілювали полотно, несли на річку і за день десь 4-5 разів мочили і розстиляли на травичку, сушили. Десь було по сім метрів в куску. Чим нитка була тонша, тим тонше полотно. З цього полотна шили сорочки буденні і святкові. Вважалася кращою та хазяйка, яка натче більше полотна за зиму, в котрої полотно було біліше і тонше.

Верстати для ручного ткацтва бувають двох типів: з вертикальним і горизонтальним розміщенням основи. Вертикальний ткацький верстат (кросна) являє собою прямокутну вертикальну раму, та горизонтальні верстати відомі з X-XIII ст.

Основні техніки ручного ткання: просте полотняне, саржеве (чиновате), перевірне і закладне. Килими — художні тканини ручного і машинного виготовлення, призначені для утеплення, прикрашення житлових, громадських споруд, виконання обрядових,

естетичних функцій. В них знайшли відображення найкращі здобутки народних майстрів у галузі декоративного ткацтва.

Висновки: Отже, навіть в умовах всебічного розвитку машинного виробництва, різноманіття тканин і полотна, місцеві ентузіасти-умільці зуміли зберегти і донести до сьогодення поколінь навички та досвід українського ткацтва. Їх діяльність сприяє збереженню історичних традицій, пам'яток, матеріалів про народні ремесла краю.

Килими України — унікальні твори, художнє надбання народу, в яких виявлені висока культура технічного виконання, орнаментальне, композиційне, колористичне багатство. Упродовж віків формувалось і вдосконалювалось килимове мистецтво. Найдавніші письмові відомості про килими Х ст. зберегли подорожні записки іноземних мандрівників, літописи, давньоруські билини, історичні пісні, колядки тощо.

Література

1. Килими та килимові вироби. Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 112 с.
2. Полікарпов І. С., Стефанюк Є. М., Тимченко О. О. Вироби народних промислів України. — Львів: Видавництво ЛКА, 2003. — 306 с.
3. Наумко В. І. та ін. Культура і побут населення України. — К: Либідь, 1991.—596с.
4. Мистецтво України: енциклопедія. — Т.1. — К., 1995.— С. 227.

7. Дослідницька діяльність О.І. Білецького

Людмила Власенко

Національний університет харчових технологій

Вступ: Ім'я відомого вченого Олександра Івановича Білецького, на жаль, невідоме широкому загалу. О.І. Білецький - видатний діяч, критик, дослідник літератури. У царині літератури небагато знайдеться українських дослідників, хто б міг похвалитися такими багатогранними доробками у літературній сфері. Олександр Іванович - людина від природи обдарована і талантом, і знаннями - не оминув своєю увагою, мабуть, жодного письменника чи поета.

Матеріали і методи: Дана робота базується на здобутках літературознавчої науки початку ХІХ століття, на працях вітчизняних учених, зв'язку з описовим, порівняльно-історичним методами дослідження літератури. Аналіз жанрової та стильової своєрідності письменниць проводиться з урахуванням позицій таких дослідників, як О.І. Білецький, М.М. Бахтін, Ю.М. Лотман, та ін.

Результати: Дослідницькій літературній діяльності О.І.Білецький присвятив майже 50 років життя. Потяг до літератури з'явився у нього ще у студентські роки, вивчаючи літературу, театрознавство у Харківському Університеті. Любов до літератури О.І.Білецький проніс протягом всього життя.

Архів академіка О.І. Білецького – це своєрідна картина опису, доробка і напрацювання, які він створював і проніс протягом всього свого життя. Архів яскраво показує всі літературні надбання автора, його вподобання, захоплення. Надбанням академіка є багатогранні дослідження та доробки із різних видів літератури, жанрового розмаїття та тематик. Архів О.І. Білецького налічує понад 5 тисяч одиниць: це і рукописи, і рецензії на кандидатські та докторські дисертації, доповіді, розвідки, лекції, статті, листи, які і на сьогоднішній день являються неоціненним вкладом у розвиток

літератури. Згадуваний архів вражає своєю повнотою, багатогранністю та наповненням. На жаль, більша частина рукописів на даний час так і не надрукована, крім того, велика кількість була втрачена під час переїздів вченого та під час Великої Вітчизняної Війни.

Іван Дзюба у спогадах про вченого-дослідника зауважує, що володіючи багатьма рукописами, О.І. Білецький ніколи не намагався якнайшвидше їх надрукувати, “Для нього головне було створити, вивчити, написати, а далі... а далі рукопис міг лежати в його бюрку чи архіві й рік, і десять років, і тридцять...” [1, с. 521].

Вчений наголошував, що не можна зрозуміти творчість будь-якого письменника без розгляду та дослідження його зв'язку з іншими письменниками, з історичним та суспільним розвитком, середовищем, в якому жив і творив автор. О.І. Білецький доводив, що критик повинен критикувати твір, а не його автора, тобто він критикував сам твір і творчість письменника, але ніколи особистість самого письменника. Стверджував, що вивчати потрібно не лише видатні явища, а й другорядні, адже вони теж внесли свій вклад в життя чи творчість досліджуваного поета чи письменника. Тому літературний критик вивчав творчість не лише відомих письменників, а й маловідомих, другорядних письменників та поетів, які були в подальшому забуті, будучи твердо переконаним, що не можна забувати навіть про найменший вклад того чи іншого письменника, тому що він зробив свій вклад в історію літератури, своєю працею проложив стежину більш відомим авторам. Вони готують ґрунт, а відомий письменник здійснює ті відкриття, що збагачують літературу і рухають її розвиток вперед. Для такого вивчення слід прочитати все, що з'явилося в друку у період, який вивчається [2, с. 254]. І кожна праця критика заслуговує на своє вивчення.

О.І. Білецький оперував величезною кількістю фактів, володів енциклопедичними знаннями. Володіючи величезними знаннями, він відбирав головне, тобто те, що могло б рухати літературу вперед. Головне, на думку вченого, було не стільки знати факти, скільки знаходити їх і помічати, створюючи при цьому єдність. Вчений чітко формулював проблеми вивчення якогось явища, а вже потім намагався знайти шляхи їх розв'язання. Отже, він був обізнаний не лише з літературою, а й з історією, театрознавством. Щодо особистості вченого, його відносин до людей, то можна з впевненістю сказати, що прекрасна людина – прекрасна в усьому. Немає жодного його знайомого, колеги, друга, які б не залишили слова вдячності і поваги О.І. Білецькому.

Висновки. : Отже, Олександр Іванович Білецький – визначна постать у царині літератури. Велике захоплення літературою із студентських років знайшло відображення у працях, які він писав протягом всього свого життя. Не мислячи свого існування без літератури, вчений намагався передати свій багаж знань молодому поколінню, поділитися своїми доробками та напрацюваннями. Він ніколи і нікому не відмовляв у пораді чи підказці, якщо це стосувалося літератури, він переглядав зі своєї професійної точки зору, не виправляючи чи вказуючи на неправильність думок автора, а навпаки, намагаючись вислухати думки і задумки кожного, і якщо можливо, змінити свою думку або думку свого співрозмовника. О.І. Білецький зробив величезний вклад у розвиток та дослідження літератури не тільки української та російської, а й багатьох літератур світу.

Література.

1. Дзюба І. З криниці літ / Іван Дзюба. – К: Обереги: Гелікон, 2001. – (Сер. “Українська модерна література”) – Т. II. – 848 с. іл.

2. Про Олександра Білецького: спогади, статті / Упоряд. В.Г. Дончик. – К.: Рад. письменник, 1984. – С. 302.

24.3. Українська мова

Голова - проф. Н.В. Науменко
Секретар - доц. О.В. Векуа

Ауд. А-311

1. Touring the chocolate museums in Europe

Ruslan Girak, Nataliya Naumenko
National University of Food Technologies

Introduction: Eating chocolate brings much pleasure to both children and adults. Another big pleasure is visiting museums to find out something new and interesting. So, it is not a surprise that one day these two pleasures combined in a world of a chocolate museum [1, 2]. After visiting them, one can learn the history of the royal sweets, the technology of their production, and to see the pure art works made out of chocolate. At the end of the excursion, the visitors can taste different types of chocolate represented in various forms and conditions: hot and cold, black and white, bitter and sweet, solid and liquid.

Materials and methods : The main methods of our research are analytic review, observation of theoretical materials on chocolate and its history, comparative research of the conception of any museum situated in European countries, and the prognostic vision of perspectives of chocolate tourism development here in Ukraine (particularly in Lviv).

Results and Discussions: Though chocolate as a food product came from Central America, there are many chocolate brands closely connected to Europe. The famous *Hersheys, Godiva, Leonidas, Lindt, Sprungli, Mauxion, Nestle, Milka, Poulain* are popular as well in Ukraine (from the 1990s by now), yet there is a time to cognize better the development of chocolate tourism as a branch of food tourism that evokes greater interest in the people.

One of the most prominent museums in Europe is the Museum of Chocolate Secrets in France. It consists of several themed halls. The guides of the first one tell the stories about chocolate and its production. Then, in the showroom, a visitor may observe the process of making chocolate masterpieces. It is also a pleasure to look into a tea room where one may enjoy the taste of a real chocolate drink. Short documentary gets the visitors acquainted with the best kept secrets of chocolate making. There is also a souvenir shop that proposes to guests a large array of insanely delicious chocolate products; by the way, it is imaginatively designed.

The second museum is situated in Cologne, Germany, on the waterfront of the Rhine River. It resembles a huge ship with a glass cockpit, all brewed of chocolate. Since 1993, the museum became available to the public. Here a visitor may see how to make chocolate Santa Claus or traditional Easter rabbits, as well as how to grow cocoa-trees in a greenhouse at the museum. A mini chocolate factory produces about 400 kg of chocolate

products daily. However, the main attractive point in the museum is a three-meter chocolate fountain. Museum staff used to dip the wafer rolls into the fountain and to treat visitors, so that they are able to appreciate this delicacy.

The third object is Chocolate Museum in Brügge (Bruges), Belgium. A long time ago, Praline was invented to please the Duke Ples-Praslin who wanted to be a creator of the most delicious chocolates. Bruges is the center of chocolate goodies because of the annual festival called Choco-Late. During the festival, skilled confectioners compete in production of sweet masterpieces on city streets, and the chocolate fountains work. The Choco-Story Museum in Bruges is located in the premises of the 17th century castle.

The fourth object of our tour is Chocolate Museum in Barcelona, Spain. The visitors of this museum may also learn the history of chocolate and admire the sculptures made out of it. There are some statues of famous politicians, artists and sportsmen, popular cartoon characters, and even mini-copies of famous buildings.

In the autumn of 2008, a museum Choco-Story was opened in Prague, Czech Republic. The most of the exposition takes Belgian chocolate, yet there are some samples from other countries, even our favorite *Alenka*. In one of the halls, a large TV broadcast a film about the history of chocolate and its production. Every hour, a confectioner conducts a short master class to produce candies. Of course, a visitor may taste different types of chocolate – either bitter, white, or milk. The main highlight of the museum is an amazing collection of wraps from chocolate bars and sweets collected during a few hundred years in different countries.

Apparently Lviv can also represent the chocolate tradition in its own museum; however, it is a task for the close future, which will be accomplished by both museum specialists and businessmen. Yet, staying in Lviv, anyone can visit the shop *Shokoladnytsia* and either admire or buy (having enough money) some chocolate masterpieces like different kinds of weapons (knives, grenades, pistols etc), statues, caskets, dollar-, euro-, or hryvnia-shaped plates, toys and other things made so skillfully that impossible to differ from those real [3].

Conclusions: Any principles of food tourism are quite simple: to taste foodstuffs only in the places where they are produced to keep in one's memory any note of the taste and the bouquet. Talking about chocolate tourism, it is cardinally important to keep in mind the American origin of chocolate (as both a drink and a solid product) and to be able to project it on the common traditions of chocolate-making in Europe, particularly in Ukraine.

Bibliography

1. Шоколадный туризм по Европе [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pilgrim22.ru/article/shokoladnyi-turizm-po-evrope>
2. Swiss Chocolate [Electronic Resource]. – Available from: www.myswitzerland.com
3. Прогулянка Львовом. – Прогулка по Львову. – Touring Lviv. – К. : Жовті сторінки, 2010. – 192 с.

2. Avicenna and his *Canon of Medical Science*: reconstructing the basic principles of rational nutrition

Kostyantyn Vyshniakov, Nataliya Naumenko
National University of Food Technologies

Introduction: Ibn Sina, or Avicenna in Latin tradition, paid great attention to the issues of rational nutrition more than 1,000 years ago. The prominent son of Tajik people – philosopher, physician, scientist, Avicenna in his famous work, *Canon of Medical Science*, had actually laid out the basic scientific principles of rational nutrition and furthermore had given many practical advices on nutrition, which are extremely relevant today.

Materials and methods: The main material for our research is the work entitled *Canon of Medical Science* written by Avicenna at the first third of the 11th century. It is read with a usage of contemporary scientific (particularly philological) methods including analytic, history-typological, ‘close reading,’ and synthetic.

Results and discussions: In general, Avicenna gave a lot of advices of *what, when, how, and how much* to eat, paying particular attention to the so-called ‘incompatibility of certain products.’ For normal food, he considered it appropriate to use such products that would negate the effect of each other, creating the optimal balance. For instance, if you eat cucumber and pumpkin, their action would be balanced by the opposition tools such as garlic and leeks.

Otherwise, the use of various foods is what Avicenna considered inappropriate – not only due to the revenues in the stomach of a range of products require uneven time for digestion, but also because in this case there is a larger danger to overeat than in the use of monogenic food.

By the way, in such aspect as an incompatibility of food, we almost do not pay attention on what our chefs do in public catering points. They manage (quite successfully) to combine the incompatible things and to feed us with this amazing mixture. Yet we do understand that one of the principles of rational nutrition is *the variety in a diet that provides the intake of all of the necessary substances*. Henceforth, our diet should be various, but it does not mean that all of the necessary components are to be ‘pushed’ into the stomach in one sitting; we have to plan our diet in accordance with food compatibility.

Ignoring these two principles (variety and compatibility) would cause to bad consequences, especially now, with increasing risk of allergy in a contemporary person. Avicenna had specified some ‘classical’ incompatible products: it is not recommended to consume milk simultaneously with acidic foods or to combine fish and dairy products (by the way, the same principle was formulated by Arnold from Villanova in *Salerno Code of Health*, 1305).

Another relevant thing is a theory of hunger strike. Avicenna believed that fasting is quite necessary, only if a man has overeaten a day before. Also he was agreeing with Latin physiologist Rufus Mesonius that it is pretty good to take a walk after meal, because ‘it is preparing well a place for an evening meal.’

Avicenna recommended not restraining the appetite as it appears, because such abstinence may be harmful due to the bigger production of excess stomach juice. Also he advised not to eat until it is a real appetite and the stomach gets freed from the previous food. The biggest flaw in any diet, for Avicenna, is overeating. He was a staunch supporter of sobriety; in this point, he was a follower of Socrates and Galen who recommended to eat as much as it is necessary for the body, and to rise from a table with a slight feeling of hunger. Overeating almost always leads to obesity, as Avicenna wrote; animals are in good condition and do not suffer from excessive body weight, thanks, first of all, to perfect operation of their regulatory mechanisms.

Many pages in Avicenna's *Canon* are dedicated to the role of fibers in nutrition. It is apparent that he almost foresaw the era of refined food. Today's practice of removal of 'ballast substances' (including fibers) from food raw materials has got a profound and – as a rule – negative impact on the state of intestinal flora and peristalsis. The epidemiological researches conducted in some foreign countries have confirmed that diseases such as appendicitis, intestinal diverticulosis, adenomatic polyps, and colon cancer are closely related to the consumption of gourmet food.

To improve digestion, Avicenna recommended eating more vegetables: cabbages, beets, parsley, cauliflower, pigweed, and chicory. He also advised to include to a diet such products as raw peeled cucumbers and bread with bran. In general, talking about foods, Avicenna had noted the advantages and disadvantages of each product.

Conclusions: *Canon of Medical Science* became a medical encyclopedia for the entire world. Once printing was invented, *Canon* was published right after Bible. For many centuries, in Europe and Asia the physicians studied medicine by this book. As the food science is intensively developing here in Ukraine, *Canon* needs more attention from both philologists and physicians who are creating a new theory of rational nutrition thanks to the principles that were formulated about one millennium ago, yet in other terminological categories. Avicenna's contribution into development of empiric knowledge on foodstuffs is outstanding because of his theories of appetite, nutrition regimes (distribution of a daily portion of food into small amounts), importance of water in nutrition, precise organization of nutrition for children and old age people.

Bibliography

1. Avicenna (Abu Ali Ibn Sina). *Canon of Medical Science*. Transl. from Persian by G. Fitzgerald. 4th edition. London : Penguin Books, 2001. XVIII, 452 p.

3. Мова, свідомість, Інтернет очима студента

Олександра Ковальчук, Наталія Науменко
Національний університет харчових технологій

Вступ : Мова для кожного народу стає другою природою, що оточує його, живе з ним всюди і завжди. Без неї людина не може існувати. Як великим нещастям обертається нищення природи, так і боляче б'є по народу зречення рідної мови чи навіть неповага до неї, що дорівнює неповазі до батька й матері [1, с. 6].

Мова є засобом пізнання світу. Пізнаючи мову, ми пізнаємо світ, навколишнє середовище, але в межах свого народу, його свідомості, психіки тощо. Відомо, що престиж мови залежить не від неї самої, а від її носіїв. На жаль, не всі українці усвідомлюють це. Тому українська мова в нашій державі стане престижною тоді, коли ми не будемо її соромитися, коли оволодіємо усім багатством її, навчимося гарно, виразно, правильно говорити по-українськи і будемо пишатися, що ми, українці, маємо таку чудову мову. А не-українці будуть відчувати задоволення від того, що володіють цією мовою, будуть шанувати її і тих, хто її створив. Але насправді бажане ще досить далеко від реального [2, с. 55].

Мовна політика як одна із складових частин державної має бути спрямована на забезпечення оптимального функціонування української мови в усіх сферах життя українського суспільства, їхнього подальшого розвитку та взаємодії. Тому **мета цієї**

роботи – утвердити українську мову важливим чинником становлення особистості студента з огляду на сучасні технології спілкування, передусім Інтернет.

Методи та матеріали: У дослідженні використано описовий метод дослідження. Матеріалом дослідження послуговував Інтернет як важлива складова життя сучасного студентства.

Результати: Тарас Григорович Шевченко був переконаний, що, поки жива мова в устах народу, доти живий і народ, що нема насильства більш нестерпного, як те, яке прагне відняти у народу спадщину, створену численними поколіннями його предків. Ці Кобзареві думки перегукуються з роздумами визначного педагога К. Ушинського: «Відберіть у народу все – і він усе може повернути; але відберіть мову – і він ніколи більш не створить її; вимерла мова в устах народу – вимер і народ. Та якщо людська душа здригається перед убивством однієї недовговічної людини, то що ж почувати вона, зазіхаючи на життя багатовікової особистості народу?» [3, с. 43].

Мова – це невід’ємна частина студентського життя, так само як і користування Інтернетом. Однією з позитивних сторін Інтернету є те, що це – найбільша бібліотека у світі. Користувач може знайти тут реферати і інформацію на будь-які теми, починаючи з погоди і останніх новин і закінчуючи науковими роботами і найважливішими відкриттями.

Ще однією позитивною стороною Інтернету є чат. Зараз немає студента, який би не користувався електронною поштою. Вони нам дозволяють пересилати і отримувати листи з різних країн світу за лічені секунди, тоді як звичайною поштою це може зайняти тиждень або навіть більше. До того ж вона майже безкоштовна і не потребує багато часу.

Водночас однією з негативних рис Інтернету є віруси. За необережного користування, у разі виходу на потенційно небезпечні сайти можна занести вірус до комп’ютера, відкривши повідомлення, яке містить вірус, або просто скачавши текстовий файл. Тому потрібно встановлювати антивірусні системи або просто бути обережними з листами.

Іншою негативною стороною Інтернету є віртуальні ігри, до яких певні користувачі вдаються задля самовираження, підвищення самооцінки. Існує загроза, що у віртуальній реальності людина може втратити орієнтири в світі, перестати розуміти, що реально, а що ілюзорно. В наш час ще не говориться про це в широкому масштабі, оскільки віртуальна реальність ще не набула такого поширення, однак вчені світу вже проводять дослідження змін особистості під впливом інформаційних технологій.

Щодо цензури в Інтернеті, то слід вважати, що вона потрібна. Зараз можна знайти сайти, де міститься інформація про те, як, наприклад, зробити бомбу з підручних матеріалів, або підняти паніку у натовпі людей та таке інше. Звичайно, таку інформацію потрібно модерувати й вилучати. Те саме стосується і текстових документів із ненормативною лексикою. На жаль, на сучасному етапі цензура в Інтернеті цензура не дуже розвинута, і за певних умов вона ніколи не буде достатньо розвинута, бо відстежити такі документи дуже важко; але все ж таки мають існувати такі люди і спеціальні служби, які цим займаються.

Висновки: Молодь – це не тільки майбутнє України, а й наша сучасність, яка несе в собі дух нового. Своєю чергою, Інтернет, за умов правильного ним користування, є важливою і невід’ємною частиною сучасного студентства, яке вже не може уявити своє життя без нього. Отже, мова, свідомість, Інтернет – це невід’ємні складники нашого сучасного світу, тому що без мови ми не люди, без свідомості ми не зможемо правильно говорити і творити на нашій українській землі добро.

Література

1. Антисуржик / за заг. ред. О. Я. Сербенської. – 2-ге вид. – Л. : Світ, 2006. – 150 с.
2. Єрмоленко С. Я. Соціальна престижність української мови в сучасному комунікативно-інформаційному світі / С. Я. Єрмоленко // Українознавство. – 2005. – Ч. 4. – С. 50-60.
3. Мова в системі українознавства / укл. А. Ю. Пономаренко, П. П. Кононенко, С. Я. Єрмоленко та ін. – К. : Либідь, 2005. – 343 с.

4. Семантика найменувань професій в українських топонімах

Ольга Устименко, Наталія Науменко

Національний університет харчових технологій

Вступ: Наука, що вивчає первісне (істинне) значення слова, зветься *етимологією*. Це слово запозичене з грецької мови, де «етимон» – «істина». Завдання її – прояснити походження і значення якогось слова через зіставлення його зі спорідненими словами тієї самої чи іншої мови. Та чи істинним було лише первісне значення слова? Можна сказати, що слово, поки воно живе серед людей і служить їм, завжди істинне. Але розкриваючи секрети слова-назви, ми тим самим розкриваємо й секрети історії, заховані в ньому, і секрети людської думки, винахідливості, таланту.

Особливо це стосується назв поселень України, які походять від назв професій, фахів, слів, які позначають суспільний статус людини. Вивчення таких назв є джерелом цікавих і важливих даних не лише для мовознавців, а й для істориків. Як у деяких пісень, які вважалися народними, зрештою знаходилися автори, так і в багатьох географічних назв, які досить тривалий час були «невідомого походження», є свої прообрази – представники професій, іноді маловідомих.

Дані щодо назв поселень України, похідних від професій та ремесел, розглядаються як чинник зацікавлення студента у вивченні як української мови, так і інших соціогуманітарних курсів – історії України, культурології, релігієзнавства, формування різнобічного погляду на майбутню професію. Тому метою цієї роботи стало виявити основні аспекти людської діяльності, явлені в українських топонімах, пов'язаних із харчовими виробництвами.

Матеріали та методи: Українські топоніми, пов'язані з найменуваннями професій у харчових виробництвах, добиралися для вивчення за картами та атласами сучасної України. До дослідження цих топонімів застосовано традиційні лінгвістичні методи – етимологічний, зіставний, порівняльний, а також аналітичний, за допомогою якого виявлено функції назв міст у художній літературі.

Результати: У назвах наших поселень залишилися сліди діяльності попередніх поколінь – від найдавніших (видобування і торгівля сіллю, медом, льоном, деревиною, вугіллям тощо) до нових і новітніх (вилавка металів, машинобудування) [1].

На географічній карті України можна побачити декілька схожих між собою назв, пов'язаних із бджільництвом – галуззю стародавнього тваринництва: БОРТНИЧІ (передмістя Києва), БОРТНИКИ (Вінницька, Івано-Франківська, Київська, Львівська області), БОРТЯТИНЕ (Львівська область), БОРТНІВ і БОРТНОВЕ (Волинська область). У старезних липових лісах траплялися дуплисті дерева, які називалися

бортями – в них гніздилися дикі бджоли. Люди, які мандрували липовими лісами, знаходили борті, викурювали головешками бджіл і виламували стільники; ці люди називалися бортниками. Знаряддя бортництва – спеціальні ножі для вирізування стільників – знайдено в розкопках лісової та степової зон України.

Відоме таке заняття з VII століття. Оскільки на нашій землі цукру тоді не виробляли, його замінював мед. Поширеними були напої з меду (межигірський, старосвітський тощо), які варилися при княжому дворі та в сім'ях знатних бояр. Згадки про цей напій спостерігаються в давньоруських літописах, народних думках і піснях, творах писемної літератури: «...коливо з куті зробили, Сити із меду наситили...» (І. Котляревський, «Енеїда»); «Ой не п'ється горілочка, Не п'ються й меди...» (Т. Шевченко, «Ой не п'ється горілочка...»).

Якщо вже згадано про мед як давньоукраїнський хмільний напій, то варто звернутися й до інших назв, пов'язаних із виготовленням подібних напоїв:

БРОВАРИ (передмістя Києва). Відомості про історію цього міста досить скупі. За часів Давньої Русі на місці сучасного селища було яесь поселення, але назва його не збереглася. Сучасна назва міста згадується в документах XVII ст.; пізніше, у XVIII ст., воно належало Києво-Печерській лаврі. У XVII-XVIII ст. броварня – це невеличке підприємство, де виготовляли (варили) пиво. Слово «бровар» запозичено з німецької мови через польську в досить давні шляхи (brauen – варити, brauer – пивовар; Див. тж. «Енеїду» І. Котляревського). Були ще й винниці (винокурні), де виготовляли (курили) горілку. Пиво варили броварники, а горілку курили винники (винокури) [2]. Останні дві назви перейшли також у прізвища Винник і Винокур та похідні від них: Винокуров, Винничук, Винниченко тощо.

Висновки: Через назву можна довідатися, що приваблювало переселенців, що для них було найважливіше при виборі місця, якими, зрештою, вони були – ці першопоселенці, бо це були наші предки, а нам не має бути байдуже, як складалася їхня доля впродовж століть.

Так із окремих назв в уважного читача поступово складатиметься мозаїчна картина життя українського народу в минулі віки: кожна назва, коли з'ясовано її походження і значення, перестає бути звичним, щоденним і буденним найменуванням села, залізничної станції, містечка, міста, – вона стає свідченням історії чи деталлю географії.

Література

1. Коваль А. П. Знайомі незнайомці / А. П. Коваль. – К.: Либідь, 2000. – 120 с.
2. Карагодін, Г. М. Книга о водке и виноделии / Г. М. Карагодін. – 2-е изд. – Челябинск : Урал-Ltd., 2004. – 470 с.

5. Жанрові риси фентезі у творах Марини та Сергія Дяченків

Олександр Чередник, Наталія Науменко

Національний університет харчових технологій

Вступ: Письменникові-фантастові притаманне бажання творити світи. Воно або свідоме, структуроване й демонстративно-величне, як у Хайнлайна або Кларка, або має наскрізно спільність колористичних подробиць, як у Шеклі. Ближче до

«мейнстріму», «дорослої» літератури, Стівена Кінга, де одне-єдине «щось» враз змінює консервативний, правильний світ до невпізнанності.

Герої творів Марини та Сергія Дяченків від Гая з «Погорілої вежі» до Лідки з «Армагед-Дому», навіть, якщо вони формально включені в своє суспільство, – аутсайтери. Вони принципово не вмюють споживати. Радість консумеризму, з якого бере втіху й насолоду більшість цивілізованого світу, їм недоступна [1]. Частково тому, що не виробляють нічого цінного поза власними думками. У процес обміну митці включаються не як власники чогось, а як це саме «щось», «мислячий очерет». Відтак **метою цієї роботи** стало установити ключові жанрово-стильові риси вітчизняного фентезі у його проєкції на реалії сучасної України.

Матеріали та методи: Дослідження поетики українського фентезі ведеться на матеріалі романістики Марини та Сергія Дяченків. У роботі використано традиційні методи аналізу літературного твору – історико-типологічний, зіставний, порівняльний, системний, архетипно-критичний.

Результати: Герої Дяченків екзистенціальні – не тільки тому, що фактично вони існують тут і зараз, хоча про читацьке око вони проголошують якісь внутрішні й зовнішні монологи, покликані підтвердити у них наявність цінностей [2]. Із соціальними правилами у світі Дяченків – не просто. Соціум їхніх романів не тільки щодня міняє правила гри. Або герої «Скруга» потрапляє в громади зі своїми законами. Або всемогутня Інквізиція з “Відьомської доби” може вмить і назавжди змінити ваш персональний стиль життя. Або послідовність моделей у «Страті», яка передбачається в кращому випадку психоаналітичними розкладками.

Герої романів постають перед принципово новими правилами поведінки, як тільки отримують маленьку тактичну перемогу. У таких романах, як «Відьомська доба» чи «Печера», вельми чітка, стабільна суспільна система. Але першою характерною особливістю романів Дяченків є принципова відсутність стабільних елементів соціального ладу.

Друга особливість – не просто відсутність «хеппі енду». Негатив у фіналі твору завжди покликаний відтінити реальне благополуччя читача. Такий ефект авторської «гуманітарної допомоги», власне, й призводить до того, що читач із полегшенням відкладає книжку вбік, й усі задуми письменників щодо розумного, доброго, вічного зазнають краху.

Трете – це постійна дегероїзація вчинків при збереженні високої мотивації. В уже згаданому оповіданні «Погоріла вежа» водій зупиняється, щоб допомогти непритомній жінці на дорозі, через мить вона перетворюється на монстра, який у таких мімікрічний спосіб приваблює до себе довірливих водіїв [див. 3].

Роман «Армагед-Дом» – найпростіша з погляду соціальних конструктів і найбезжальніша водночас річ Дяченків. Фабула передбачає, що циклічність «кінців світу» і наявність воріт, у яких щоразу рятується частина людства, міняє соціальний лад; отже, такий жанр слід було б назвати не антиутопією, а анти-притчею. Ще з середини XIX століття у світовій культурі простежуються спроби примирити історію й науку, природознавство й філософію. Тоталітаризм розв’язав проблему – просто проголосив їхнє примирення.

Притча про кінець (кінці?) світу в романі завершується більш ніж “звичайною” сценою Страшного Суду. Апокаліпсиси просто припиняються, героїня просто старіє. Її вигрівання на сонці зводить усю попередню боротьбу за виживання до такого рівня абсурду, при якому в читача виникає спроба всерйоз запитати себе: чи має він сам щось за душею? Очевидно, що соціальна критика в романі «Армагед-Дом» глибинна. І

очевидно також те, що зрада і запроданство «гуманітаріїв» новій владі призвело до повної втрати в суспільстві будь-якої довіри до термінів, якими описувалися мораль і віра.

Висновки: Завдяки здатності до моделювання фантастична літературна форма стає своєрідною езоповою мовою сучасності з майже необмеженою свободою конструювання будь-яких світів із наперед встановленими параметрами й – відповідно – апробації рецептів розв'язання кризових явищ.

Герої аналізованих фантастичних романів зазнають багатьох пригод. Єдине, що вони рятують, іноді навіть не підозрюючи про це, – свою душу. І якщо вже говорити про якийсь дидактичний елемент у творах Марини та Сергія Дяченків, то вони нагадують, що в людини є душа. Не так уже й мало, як на сьогодні.

Література

1. Родик К. М. Боже-вілля : Між порядком і хаосом / К. М. Родик // Книжник Review. – 2000. – №3. – С. 120-123.

2. Кирюшко Н. О. Моделювання химерного світу / Н. О. Кирюшко // Слово і Час. – 2001. – №5. – С. 73-79.

3. Покальчук О. Герой безгеройного часу М. та С. Дяченків / О. Покальчук // Слово і Час. – 2001. – №5. – С. 79-86.

6. Походження та історія української графіки

Стефанія Кукурудза, Світлана Яременко
Національний університет харчових технологій

Вступ: На основі вивчення різних історичних джерел учені довели, що в 862-863 рр. грецькі місіонери брати Кирило і Мефодій, відомі у Візантії вчені-філологи, створили слов'янську азбуку, використавши для цього літери грецького уставного письма і додавши певну кількість нових, утворених ними літер, пристосували її до звукової системи добре знаного ними солунського діалекту староболгарської мови і переклали богослужбні книги з грецької на слов'янську мову, користуючись цією азбукою. Мову цих перших книг назвали старослов'янською, а азбуку, в ній уживану, – кирилицею (від імені Кирила - її творця). Слов'янське кириличне письмо швидко поширювалося в слов'янських країнах, зокрема в Київській Русі на початку X ст. вже користувалися ним, відповідно пристосовуючи його до фонетичних особливостей давньоруської мови, якими вона відрізнялася від мови старослов'янської. Виникнення письма має надзвичайно важливе значення в історії народу.

Матеріали та методи: У дослідженні використано порівняльний, описовий методи. Матеріалом дослідження є джерела української графіки.

Результати: Українська мова становить величезну культурну цінність, що створювалася протягом ряду століть багатьма поколіннями українського народу в особі кращих його представників – передових письменників, вчених і культурних діячів. Виконуючи інтеграційну функцію, мова є важливим чинником зміцнення державності, забезпечення культурного та економічного розвитку нашої країни. Тарас Шевченко був переконаний, що поки жива мова в устах народу, доти живий і народ, що нема насильства більш нестерпного, як те, яке прагне відняти у народу спадщину, створену численними поколіннями його предків.

На початку XVIII ст. за Петра I було проведено реформу азбуки. З алфавіту було вилучено деякі зайві літери. Цим удосконаленим алфавітом почали друкувати книги світського (рос. – гражданского) змісту, тому його було названо «гражданською азбукою», або «гражданкою», на відміну від старої кирилиці, яка й після реформи продовжувала використовуватись у книгах релігійного змісту. Правописна система українського письма складалася протягом ряду історичних епох, починаючи від Київської Русі. У староукраїнському письменстві XIV – XVIII ст. єдиної орфографічної системи не було, у правописній практиці наслідували писемні традиції старослов'янських та давньоруських пам'яток кириличного письма.

Проблема вироблення орфографічних норм і створення єдиного правопису набула особливої гостроти у XIX ст., коли формувалася літературна мова нового типу, закладались основи сучасної української літературної мови. Але єдиного правопису не було, і тому українські письменники першої половини XIX ст. (Когляревський, Квітка-Основ'яненко, Шевченко) та видавці їхніх творів орієнтувались в основному на правописну традицію, яка складалася в писемно-літературній практиці на XVIII століття. До середини XIX ст. правопис української мови залишався ще досить строкатим, кожному авторові в багатьох випадках доводилося на свій власний розсуд використовувати можливості «гражданського» алфавіту для передачі українських фонетико-орфоепічних та морфологічних особливостей. У 1818 р. вийшла «Грамматика малороссийского наречия» О. Павловського, в якій автор уперше запропонував фонетичний принцип правопису. Він перший почав уживати букву і для передачі звука [і] незалежно від його походження (тінь, сімь, віль), голосний [ы] передавав буквою и (мати, синь). Проти фонетичного правопису виступав проф. М. О. Максимович, відомий учений і збирач українських пісень. Він обстоював історико-етимологічний принцип і запропонував ряд правил і конкретних прийомів для його реалізації. Він уважав, що український звук [і] треба позначати різними буквами в залежності від його походження: якщо звук [і] походить від звука [о], то потрібно позначати його буквою о (конь, родь).

У другій половині XIX ст. процес формування українського правопису значно активізується. З 80-х років у Західній Україні поширюється правопис Є. Желехівського. В основних своїх правилах цей правопис спирався на фонетичну і морфологічну систему загальнонародної української літературної мови, але в ньому було відбито й чимало особливостей західноукраїнської діалектної мови, а тому він і не поширився на території Східної України.

Висновки: У дожовтневий період так і не було створено єдиного українського правопису. Та це було й неможливо в умовах роз'єднаності українських земель, національного гноблення українського народу, переслідувань, обмежень і заборон української мови з боку урядових кіл царської Росії й цісарської Австро-Угорщини. Лише після Жовтневої революції почалася активна робота над упорядкуванням єдиного українського правопису. Всебічне розширення сфер функціонування української літературної мови висувало на порядок денний одне з основних завдань – створення єдиної і сталої, науково обгрунтованої загальнообов'язкової української орфографії. Через 15 років – 1960 року – прийнято нову редакцію українського правопису, який був чинним майже 30 років – до кінця 80-х років XX століття. Завдання російщення нашої орфографії і мови, яке сформульоване в передмові до правопису 1946 року, присутньо конкретизується й у передмові до правопису 1960 року. Лише через три десятиліття, коли український народ заявив, що російщення української мови, яке тривало від часів Переяславської злуки і вишколилося в більшовицьку добу, а особливо в епоху так званого розвинутого соціалізму, треба

негайно припинити, бо українцям загрожує етноцид і лінгвоцид, правопис постав в оновленому вигляді. Першими і найважливішими подіями на шляху національного розвою слід уважати прийняття закону «Про мови...» й нової редакції орфографічного кодексу, проголошення незалежності України і прийняття заяви на Міжнародному конгресі українців про потребу створення єдиного для всіх українців світу правопису.

Насамкінець зауважимо, що до будь-яких змін, і до орфографічних також, треба підходити без емоцій, зі здоровим глуздом, а не з позиції «мені це не подобається». Не треба лякатися та лякати інших. Нам треба багато від чого очистити нашу землю, наші душі, нашу мову. «Український правопис» не потребує кардинальних змін, але необхідно вилучити з нього те, що нам нав'язано за доби тотального російщення. Це твердження мовознавця Олександра Пономаріва, на нашу думку, є слушним й мудрим.

Література

1. Історія українського правопису XVI–XX століття: Хрестоматія / Упорядники: В.В. Німчук, Н.В. Пуряєва. – К., 2004. – 240 с.
2. Огієнко І. (Митрополит Лларіон). Історія української літературної мови. – К., 1995. – 320 с.

7. Метафоричні образи в поезії Василя Симоненка

Катерина Ярош, Світлана Яременко

Національний університет харчових технологій

Вступ: Сьогодні ім'я Василя Симоненка – серед класиків української літератури ХХ ст. Та й прижиттєва літературна кар'єра завчасно, у 28-річному віці, померлого митця позначилася чималим громадським резонансом, який таланив не кожному початківцеві. Втім, суспільно-культурні обставини вивели постать Симоненка далеко за межі суто літературного процесу, увівши його, на думку багатьох, до пантеону національних героїв.

Матеріали та методи: Дослідження поетики метафоричний образів у творчості В. Симоненка ведеться на основі його поетичних творів. У роботі використано традиційні методи аналізу літературного твору – зіставний, порівняльний, системний.

Результати: Провідна роль у творенні образної експресивності поетичного тексту належить метафорі. Поетична мова шістдесятників відзначається яскравою, самобутньою образно-метафоричною насиченістю, що є свідченням витонченого чуття слова, вміння знайти найбільш вдалі й доречні засоби для вираження своїх думок, почуттів [1, с. 50].

Метафора – це літературознавче поняття. Метафора – це троп, тобто якийсь образ, заснований на вживанні слів у переносному значенні. Зміст метафори як тропу в тому, щоб підсилювати емоційну виразність мови. Метафора являє собою перенесення властивостей одного предмета на інший за принципом їх подібності.

Особливістю метафор В. Симоненка є їх тісний зв'язок із фольклорними традиціями образотворення, який полягає в антропоморфізації природи, тобто наданні їй властивостей, притаманних людині:

- І вже задихалося літо,
- І зітхали вітри у траві,
- І колосся, промінням політі,

Ворушилися, мов живі.
Тільки обрій моргав суворо,
Де тополі, немов списи,
Підняли свої вістря вгору
На сторожі цієї краси [2, с. 50].

У деяких випадках вживання метафор допомагає підсилити іронічність звучання поезії:

І чи прийде під ваші кашкети
блискавицею думка дзвінка:
в космос крешуть ото не ракети,
але пружні цівки молока [2, с. 37].

Метафорою «космос крешуть пружні цівки молока» автор гірко зазначає, що новітні досягнення науки забезпечуються завдяки тяжкій праці сільських жінок-доярок.

Досить широко використовує у своїй творчості В.Симоненко генітивні метафори, які на відміну від розгорнутих, є більш економні, у стислій формі містять глибокий зміст, зберігаючи метафоричну основу:

Тепер крізь обов'язків грати,
Крізь холод порожніх днів
Збагнув, що не вмів шукати
І ждати тебе не вмів [3, с. 10].
...в серці тривога і м'якість,
На серці – думок бинти[3, с. 11].

Висновки: Як бачимо, значення наведених метафор є прозорим і зрозумілим навіть поза контекстом: «бинти думок» означає зосередженість людини на певній проблемі; висловом «грати обов'язків» автор наголошує на тому, що людина часто стає заручницею життєвих клопотів, через які не в змозі помітити щось суттєве і важливе для себе.

Провівши дослідження метафоричних образів в поезії Василя Симоненка, можемо зробити висновок, що присутність метафори у віршах допомагає підсилити образність викладених думок автора.

Література

1. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика. – К.: Вища школа, 2003. – 230 с.
2. Ткаченко А. Нерозкрита грань. – Слово і час. – 2010. – №1 – С. 32-43.
3. Гнатенко А. Історія одного запису (про поета В. Симоненка). – Сучасність. – 2012. – №3. – С.7-18.
4. Пальховська О. Українські шістдесятники: філософія бунту. – Сучасність. – 2010. – №4. – С. 22-43.

8. Мовленнєвий етикет різних регіонів України

Ольга Сулява, Оксана Бажан

Національний університет харчових технологій

Вступ: Норми і правила поведінки, що їх сповідує національна спільнота, – відтворюють рівень і стан її зрілості, досконалості, цивілізованості, самодостатності. Бо взаємини між людьми віддзеркалюють саму сутність народної психіки, народного характеру. Українство із споконвіку притаманними йому рисами – доброзичливістю, чутливістю, гуманізмом, етичною культурою – виробило розвинуту систему

мовленнєвого етикету – умовних стереотипів спілкування, в підґрунті яких – прагнення до порозуміння, злагоди, гречності. Загальноукраїнські правила і норми мовленнєвого етикету поширені на всіх теренах, де проживають українці. Але поряд із ними – не замінюючи, а швидше доповнюючи їх – вживаються і дещо відмінні засоби поштивого спілкування, засновані на місцевих традиціях, звичаях, обрядах і віруваннях.

Матеріали та методи: У роботі використано зіставний та описовий методи дослідження. Матеріалом дослідження послуговували мовні засоби різних регіонів України.

Результати: Звертає на себе увагу нинішня повсюдна активізація на західноукраїнських землях ледве не заборонених за часів тоталітаризму звертань пан, пані, панове. Якщо на сході України їхнє вживання закріпилося переважно в офіційно-діловій сфері (це звертання до іноземних гостей, високопоставлених урядовців, учасників зборів і засідань і под.), то на заході нашої держави ці звертання знову стали побутовими, загальноприйнятими.

У перший рік незалежності представники нової галицької інтелігенції, не бажаючи повертатися до «скомпрометованого» соціальною оцінкою звертань пане, пані, пропонували вживати в цій функції старі галицизми вуйку і вуйно, але цю ідею не підтримали. Вуйком і вуйною називають тут або родичів, або старших за віком чоловіка і жінку, частіше в сільській місцевості, де ці звертання збереглися й досі. Показовими є і зменшувально-пестливі власні імена, якими називають дітей, родичів, близьких друзів. На відміну від русифікованих Ваня, Вася, Коля, Міша, Маша і под. це власне українські утворення, причому частково такі, що їх рідко коли зустрінеш на сході України, особливо в містах: Іванку, Миколайку, Михасю, Миросю, Марічко. У художніх оповідях ці гарні імена ставали однією з ознак галицького колориту.

А от поважливе, шанобливе звертання до батька, матері і старших рідних на Ви, відоме й на сході України, зберігається майже повсюдно, а не тільки в середовищі західноукраїнської інтелігенції: – Ви, тато, запрошували... Ви, мамо, наказали... «Тикання» загалом – не галицька традиція; таке слововживання прийшло зі сходу, в ньому відчутний вплив російськомовного населення. Лише за умов близьких товариських взаємин (у симетричній ситуації спілкування, як кажуть мовознавці) можливе звертання на ти: – Чого ти хочеш, брате?

Поряд із загальновідомими словами вітання Добрий день! Добрий вечір! Мос шанування! широко вживаними, особливо в селах, залишається традиційне Слава Ісусу Христу! – Слава навіки Богу Святому!, або Слава навіки! У розмові традиційне вітання скорочується, набуває вигляду стереотипу: «Славайсу». – «Навіки слава», – лише тільки бесіди і розмови» (В. Стефанік). Майже не почуєш поширеного на сході Здрастуйте!, сформованого під впливом старослов'янської мови і спільного із російським відповідником.

Слова чемності, ввічливості надзвичайно частотні. Одне з найпоширеніших серед них – прошу (прошу дуже, рідко – прошу пана), діапазон уживання якого навіть важко окреслити.

При вибаченні найчастіше вживається форма перепрошую; загальноприйняті слова вибачте, вибачайте в побуті обмежені. Основним словом подяки є дякую і численні підсилені форми типу гарно дякую, файно дякую, красно (красенько) дякую, дуже дякую; ці утворення можуть набувати емоційного забарвлення (виявляти задоволення, незадоволення, захват, огиду і под.). Поширене на сході України спасибі (спільне з російським, від спаси Бог) маловживане. Як на сході, так і на заході близькі знайомі з різної нагоди (на релігійне свято, іменини, день народження, при зустрічі) зичать одне одному добра, щастя, здоров'я.

Висновки: Характеризуючи вплив галицьких експресивів на загальнолітературну мову, Ю.Шевельов зазначав: «Такі словечка з більш або менш насиченими емоційністю забарвленнями виходять уже далеко за межі книжкової мови і, отже, є найкращим свідченням того, як органічно вливаються галицькі елементи до української літературної мови».

У наш час демократизації суспільства, культурного відродження надбання галицького мовленнєвого етикету можуть стати в пригоді. Адже в них відтворюється споконвічна історія великого масиву українства, віддзеркалюється традиційно-народне світобачення. Мовленнєва практика сьогодення підтверджує: все цінне, що нагромаджено в усіх регіонах нашої незалежної держави, є загальним надбанням і може бути використано в подальшому розвої рідної мови.

Література

1. Мова в системі українознавства / укл. А. Ю. Пономаренко, П. П. Кононенко, С. Я. Єрмоленко та ін. – К. : Либідь, 2005. – 343 с.

9. Метафоричне вираження концепту «жінка» в сучасній українській прозі

Людмила Приблуда

Національний університет харчових технологій

Вступ: Проблема метафоричного вираження концепту «жінка» постає майже в усіх лінгвогендерологічних студіях. Однак на сьогодні немає спеціального дослідження, присвяченого з'ясуванню того, яким постає образ жінки в художньому мовленні сучасних письменників-посмодерністів.

Метафорі належить важливе місце серед тих засобів виразності, що беруть участь у створенні образів художнього тексту. Дослідники метафори розглядають її як на художній засіб і аналізують її насамперед на матеріалі художньої прози. Метафоричні перенесення розглядають як спосіб творення мовної картини світу. О. Тараненко підкреслює, що метафора – це семантичний процес, при якому форма мовної одиниці чи оформлення мовної категорії переноситься з одного референта на інший на основі подібності останніх при відображенні свідомості того, хто говорить [1, с. 108].

На думку В. Телії, метафора є потужним засобом формування нових концептів, тобто виявлення в мовній формі нового знання про світ – емпіричного, теоретичного або ж художнього засвоєння дійсності [2, с. 81].

Матеріали та методи: У дослідженні вираження метафоричного концепту «жінка» в сучасній українській прозі використано описовий та порівняльні методи. Матеріалом дослідження є сучасна українська проза початку XXI ст.

Результати: Мовотворчість сучасних авторів малої української прози дає підстави виокремити такі типи метафоричного перенесення на позначення концепту «жінка»:

1. Заміщення живого живим. Сюди ми відносимо наступні парадигми: а) жінка → тварина, напр.: киця, мавпа, ослиця, телиця. Пор.: – Гарна була киця, – зауважив Орфей. Дівчата зареготали... (Г. Пагутяк); У невеликому вестибюлі за письмовим столом сидить мавпа з гарним бантом на голові і щось пише у великій книзі (Г.

Пагутяк); Що ж вона собі думала, ця телиця намахана? (В. Шкляр); б) жінка → птах, напр.: курка, зозуля, голубонька. Пор.: – Моя Катерина невинна, голубонько. Не вір побрехенькам (Л. Дашвар); Яким чином ця курка зможе впоратися зі стількома різнопрофільними фірмами... (Брати Капранови); – Я наздогнав її, плеснув рукою по сидниці й сказав «Привіт, зозулько! Як ся маєш?» ... (Ю. Винничук). Концепт «жінка» втілюється у таких мікроконцептах: зовнішність жінки, пор.: ...директор школи – глист у корсеті... (В. Даниленко) – ідеться про худу жінку; ...дві опасисті корови у бюстгальтерах і панталонах навіть не коливнулися їй на зустріч... (С. Поваляєва) – ідеться про огрядних жінок; зріст, пор.: У кількох метрах перед нами, нетерпляче тупцяє невисока біла кобилка з міцними ногами... (М. Кідрук) – ідеться про жінку невисокого зросту; вік, пор.: Григорій ледве стримався, щоби не сказати – іди подивись у дзеркало, ти, стара перезріла шкапо... (Ю. Покальчук) – ідеться про стару, некрасиву жінку; внутрішні характеристики, пор.: – Ах ти ж дурна корово! Таке на чесних людей намовляти. Іди собі геть (Л. Дашвар) – ідеться про нерозумну жінку.

Як видно із наведених прикладів, зооморфізми переважно несуть у собі негативні оціночні конотації. Однак самі назви тварин оцінки не містять.

2. Заміщення живого неживим, яке забезпечується використанням різнотипних артефактів. Вони координують наступні парадигми: а) жінка → міфічна істота, напр.: ангел, богиня, відьма, яга. Пор.: «В дурку тебе, мать-перемать, ти – бестижа баба яга, тьху, кістяна нога, думаєш, красива як нага!» (Т. Антипович); б) жінка → артефакт, напр.: пампушка, штрикалка, бочка. Пор.: – Ой, не могу! Перештрикає вона... Штрикалка! (Л. Дашвар); Дівчата скрикнули, пампушка вхопилася за серце, Бодьо гикнув... (Ю. Винничук). Предметні артефакти втілюють концепт «жінка» в таких мікроконцептах: емоційно-психологічні характеристики, пор.: Та руда дзига увесь день по Рокитному носить... (Л. Дашвар) – йдеться про жваву жінку; ...страшашна пилка. І весь час її дістає (Ю. Винничук) – ідеться про надокучливу жінку; зовнішні характеристики, пор.: ...не раз можна було побачити, як Андрон вишиває у центрі попід руку із черговою «тумбочкою», «бетономішалкою» або двометровою «штахетиною»... (Ю. Винничук); – ідеться про жінку худу чи з надмірною вагою; соціальні характеристики, пор.: – А вирядилася, хвойда! Сорому ж – катма й шукати! – рокитнянські баби аж задихалися од люті. – Сука! Підстилка румунська! (Л. Дашвар) – ідеться про жінку легкої поведінки.

Висновки: Отже, концепт «жінка» у мовотворчості сучасних письменників-постмодерністів реалізується у моделях тварина → людина, предмет → людина. Відзначимо також особливу роль зооморфізму, який лежить в основі формування негативних суб'єктивно-модальних смислів і використовується для позначення рис характеру людини, характеристик поведінки, певних біологічних, фізіологічних, психологічних властивостей.

Література

1. Тараненко А. Языковая семантика в её динамических аспектах: Монография / О. Тараненко. – К.: Наукова думка, 1989. – 256 с.
2. Телия В. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В. Н. Телия. – М.: Наука, 1986. – 143 с.
3. Сукаленко Т. Метафора як засіб вербалізації гендерних стереотипів / Т. Сакуленко // Мова і суспільство. – 2011. – Вип. 2. – С. 23-32.

10. Особливості використання синекдохи у мовотворчості письменників-постмодерністів

Ірина Гавриш, Людмила Приблуда

Національний університет харчових технологій

Вступ: Теорія номінації є галуззю мовознавства, об'єктом вивчення якої є структура актів найменування. Природа та сутність номінативних процесів привертають до себе увагу багатьох мовознавців. Концептуальні ідеї у галузі вторинної номінації представлено працями Е. Азнаурової, Н. Аругюнової, В. Гака, Г. Колшанського, О. Кубрякової, В. Телії, Г. Уфімцевої та ін.

Явище вторинної номінації досить складне, оскільки відповідні мовні одиниці спираються на значення вихідного слова і не є результатом прямого відображення дійсності. Призначення вторинної номінації влучно окреслила В. Телія, наголосивши, що вона присутня скрізь, де відбулося переосмислення мовної сутності.

Одним із способів формування вторинного номінативного змісту є синекдоха. У поглядах на синекдоху дослідники висловлюють одноставну думку: синекдоха – це вид метонімії, який ґрунтується на суміжності кількісного характеру при відношеннях між цілим або взагалі чимось більшим і його частиною або взагалі чимось меншим, між певною сукупністю та її окремим елементом. За допомогою синекдохи щось ближче, вужче може виступати як знак дальшого, ширшого і навпаки, дальше – як знак ближчого [1, с. 15].

Матеріали та методи: У дослідженні використано описовий та порівняльні методи. Матеріалом дослідження є сучасна українська проза початку XXI ст.

Результати: Мовотворчість сучасних авторів малої української прози вирізняється вживанням великої кількості синекдохи. Фактичний матеріал дає підстави стверджувати, що найчисельнішу групу становлять приклади синекдохи, що виникають завдяки заміні прямого значення переносним на основі різних кількісних відношень (уживається назва частини замість цілого).

Найбільш продуктивними моделями цього виду перенесення у малій прозі письменників-постмодерністів є вживання назв окремої частини тіла для найменування людини в цілому. Денотатами при цьому виступають частини людського тіла: 1) обличчя, пор.: Морди обіцяли нас дочекатися і розібратися як слід (Брати Капранови); 2) голова, пор.: У неї дитина від одного з таких фельдшерів – про це знаємо навіть ми, черепи (Ю. Андрухович); 3) рот, пор.: Гурт роззявлених ротів суцільно обступив квіткову клумбу (Т. Малярчук); 4) рука, пор.: ...жодна рука не дає мені мідяка! (Т. Антипович); 5) очі, пор.: – Минеться. Бачили очі, що купували (С. Поваляєва); 6) волосся, пор.: Біла хмаринка волосся випурхнула з кімнати (Б. Мельничук); 7) брови, пор.: ...кошлаті брови насупилися... (Ю. Винничук);

Зазначені приклади синекдохи ілюструють конкретні риси зовнішності людини, які передають будь-яку її властивість, деталь, ознаку.

Цікавими є випадки вживання синекдохи, що репрезентована моделлю: назва зовнішньої ознаки людини у значенні самої особи, що є носієм цієї ознаки. Денотатом при такому синекдохічному перейменуванні виступають такі моделі: 1) назви аксесуарів одягу, пор.: ...я пішов слідом за червоного спідницею, що просто-таки гіпнотизувала своїм коливанням (Брати Капранови); ...ватяник залицявся до напівпритомного куфайця... (С. Поваляєва); 2) назви головних уборів, пор.: Вовк:

Тобі страшно? Червона Шапочка: Ні... Бридко (С. Поваляєва); 3) назви взуття, пор.: Коли Нинила ввечері прибігла з ланки й одчинила двері, чоботи трохи не вдарили її межі очі... (Л. Пономаренко); 4) уживання назви предмета на позначення людини в цілому, пор.: Окуляри зблиснули і обернулися до мене (Брати Капранови); У СМТ багато кошиків, торбів і «кравчучок» вийшло, і зайшла якась смердюча вар'ятка з цілою зграєю собак на ремінцях... (С. Поваляєва).

Привертає увагу вживання синекдохи, репрезентованої моделлю, де прізвище та ім'я вживається як узагальнена назва за спорідненістю для позначення осіб як означеної сукупності. Цей тип синекдохічного перейменування в малій прозі вжито з виразним емоційно-експресивним забарвленням і дає позитивну чи негативну оцінку зображуваним об'єктам. Пор.: – Е, марадони! Ану, валіть сюди! Діло е! (А. Кокотюха); ...рабиновичі їм підкинуть, а поповичі їм підсоблять... (С. Дудар); Теж мені, Роксолани знайшлися (Брати Капранови).

У художніх текстах письменників-постмодерністів трапляються метонімічні перенесення топонімів, обумовлені партитивним зв'язком (синекдохою) між поняттями суміжних об'єктів. Реалізація цього типу перенесення (частина – ціле) представлена моделлю «назва країни, столиці країни – уряд». Пор.: ...Ющенко, неугодного Москві, не вдалося знищити фізично (Є. Дудар).

Висновки: Отже, у мовотворчості письменників ХХІ ст. синекдоха мотивує семантичний зсув у структурі слова і є виразним стилістичним засобом, який формується на основі перенесення однини на означення множини, родового поняття замість видового, ближче як знак дальшого.

Література

1. Блинова Н. М. Функціонально-стилістичний аспект лексичних перенесень у публіцистичних текстах І. Я. Франка (1878-1907 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова” / Н.М. Блинова – Дніпропетровськ – 2007. – 22 с.

11. Семантико-стилістичні вияви перифрази в сучасній малій прозі

Марія Кононенко, Людмила Приблуда

Національний університет харчових технологій

Вступ: Концептуальні засади щодо визначення лінгвістичної природи, стильової специфіки перифраз висвітлено у працях О. Потебні, Л. Булаховського, М. Бакіної, Д. Вовчок, І. Гальперина, О. Ткаченко, Г. Удовиченко, В. Уткіної, Л. Шубіної, О. Юрченко та ін. У науковій літературі немає єдиної думки про те, предметом якої галузі мовознавчої науки є перифрази. Так, М. Коломієць, Є. Регушевський розглядають явище перифрази в лексикології, М. Шанський, О. Юрченко – у фразеології, Г. Удовиченко, І. Гальперин, І. Кобилянський – у синтаксисі. На думку В. Зайцевої, недостатня чіткість у потрактуванні сутності перифрастичних одиниць зумовлена тим, що деякі мовознавці не диференціюють поняття “перифрастичної мови” і “перифраза”, тобто не проводять межу між здатністю мови виражати те саме чи схоже значення різними засобами, з одного боку, і конкретними мовними одиницями, що функціонують у текстах і мають відповідну логіко-психологічну основу, образну семантику і відповідну структуру, – з іншого [1, с. 79].

Матеріали та методи: У дослідженні використано описовий та порівняльні методи. Матеріалом дослідження є сучасна українська проза початку ХХІ ст.

Результати: Українська мала проза кінця ХХ – початку ХХІ ст. – яскравий приклад використання перифраз. Фактичний матеріал засвідчує такі типи перенесень перифрастичних одиниць:

1. Назви машин і механізмів, напр.: срібний птах – літак, блакитний поїзд – поїзд метро, триколісний коник – мотоцикл, літаюча домовина – літак. Пор.: – Ти що, з дуба впав? – зашипів мій напарник! – Я не сяду в цю літаючу домовину! (М. Кідрук); Залізний вихор пролетів над нами, лишаючи оте своє «так-так, так-так», здається, в самих печінках (Брати Капранови).

2. Назви професій і видів діяльності людей, напр.: готельний пінгвін – працівник готелю, нащадок Гіппократа – лікар, Пор.: Нашадок Гіппократа гроші взяв (Ю. Винниченко).

3. Назви країн, міст, інші географічні назви та поняття, напр.: голубий Альбїон – Великобританія, джунглі Європи – Україна, «старший брат» – Росія, «серце» України – Київ. Пор.: Хто б міг подумати. Вони на голубому Альбїоні (Є. Дудар); Кризознавці Джунглів Європи кажуть, що криза почалася із Московського Кремля (Є. Дудар); “Старший брат” намагається придушити «молодшого» (Є. Дудар).

4. Назви політичних і громадських діячів, письменників, напр.: Батько – Тарас Шевченко, перший сокіл – В. Ленін, вусатий вождь – Й. Сталін. Пор.: Та й нам, Батьку, нелегко. На шляху довгої і тернистої історії ми розгубили лицарів (Є. Дудар); Колись нав□язували «Думу про двох соколів»: «Перший сокіл – Ленін, другий сокіл – Сталін»... (Є. Дудар).

5. Назви політичних понять, напр.: «совок» – колишній СРСР, російський газовий сморід – питання поставки газу з Росії до України і ціни на нього. Три найбільші біди сьогодні в Україні: світова фінансова криза, російський газовий сморід і пародія Дударя на «Червону шапочку»... (Є. Дудар); ...іншого шляху від «совка» до демократії не існує! (Є. Дудар).

6. Назви понять соціального зла, напр.: вогняне пійло – спиртний напій, кришталева горілка – горілка фірми «Союз Віктан». Пор.: ...мій друзяка знаками покаже офіціантові налити нову порцію вогняного пійла... (М. Кідрук).

Перифрастичні мовні одиниці в малій прозі вжито з виразним емоційно-експресивним забарвленням. Як засвідчує фактичний матеріал, перифрастична конотація може мати різноманітний характер, а саме:

1) образний (Побувати на Кубі в ту пору було зовсім легко й навіть модно: вперше за всю історію советського заповідника з’явилася можливість вирватися з-поза залізної завіси... (Р. Іваничук) – перифраза означає заборону; Неохоче протюкавши кілька метрів уперед, я обережно виглянув зі сталевого рукава... (М. Кідрук) – ідеться про автомобіль);

2) оцінний (В історії музики таке трапляється вкрай рідко – далеко не кожен масовий рух народжує свою «Марсельзу» (О. Забужко) – перифраз називає найвідомішу пісню Великої французької революції, що стала гімном революціонерів);

3) емоційно-експресивний (...нова мітла, судячи з усього, буде так мести, що неба від куряви не побачиш (Брати Капранови) – перифраза вживається на позначення нової влади).

Іронічного звучання текстам малої прози надають оказіональні перифрастичні одиниці, вибудовані за моделлю перенесення «назва частини» → «назва цілого»,

пор.: «Шевченкові вуса» всміхнулись і підвели мене до клітки, в якій сиділи два переляканих підлітки (В. Сергієнко); Сержант похилого віку подивися на мене печальними очима, ховаючи усмішку в Шевченкових вусах, і повторив питання, котре так цікавило земляків (В. Сергієнко).

Висновки: Отже, текстам малої прози сучасних письменників властиві перифрази-штампи зі стертою образною семантикою та перифрази-експресиви, які не тільки виконують текстотвірну функцію, а й надають текстові емоційно-експресивного забарвлення.

Література

1. Кобилянський І. Ю. Перифраза як засіб емоційно-образного висловлення думки // Українська мова і література в школі. – 1986. – № 1. – С. 51-55.

12. Особливості функціонування студентського сленгу

Павло Кушніренко, Людмила Приблуда
Національний університет харчових технологій

Вступ: Молодіжний сленг – це соціолект людей у віці 12-22 років, що виник із протиставлення себе не стільки старшому поколінню, скільки офіційній системі. Існує в середовищі міської учнівської молоді та окремих замкнутих референтних групах. Характерною особливістю, яка відрізняє молодіжний сленг від інших видів сленгу, є його швидка мінливість, яка пояснюється зміною поколінь. Молодіжний жаргон є одним з шарів розмовного стилю сучасної української мови, який динамічно змінюється і поповнюється. Як зазначає О. Пономарів, «дуже багато жаргонізмів виникає в молодіжних колективах, зокрема студентських...» [4, с. 100].

Важливим чинником у творенні сленгових лексем є спорідненість інтересів осіб, які формують різновид цього ненормативного утворення. Практично кожна група людей, яких об'єднують спільні інтереси, має свій особливий тип мовлення, який реалізується у сленгових новоутвореннях і є притаманним лише цій групі. Кожне з таких середовищ має свої відмінності і сленг озвучує реалії життя саме у цьому оточенні. Наприклад, у студентському середовищі побутують такі лексичні одиниці: братська могила (гуртожиток), хвіст (заборгованість), йти на шпорах (списувати), засипатись (не скласти іспити) [2, с. 38].

Матеріали та методи: У дослідженні використано описовий та порівняльний методи. Матеріалом дослідження є сучасна українська проза початку XXI ст.

Результати: Слід зазначити, що у молодіжному жаргоні діють ті ж закономірності, що і у нормативній мові, зокрема, лексеми вступають у синонімічні, антонімічні, омонімічні відносини. Так, літературне слово «хлопець» має такі жаргонні відповідники: «покемон», «кадр», «гвіздок», «пультик», «пацик», «шльоцик», «хіляк» (слабкий фізично), «мачо» (сексуальний), «ларик» (відмінник), «васьок» (незнайомий) і навіть «лошарик» (хлопець в окулярах). Крім того, якщо хлопець має якусь виражену позитивну чи негативну якість, він може бути названий «молоток» (добрий, розумний); «балкон», «тормоз» або «плуг» (тугодум); «дятел» (дурний); «Леопольд» (доброзичливий); «му-му» (мовчун) [5, с. 178]. Як бачимо, у молодіжному жаргоні добре працює мовний закон економії лексичних засобів: одне слово вміщує у себе зміст цілого речення, що характеризує людину.

Студенти вживають сленгові вирази для того, щоб виглядати сучасними. По-перше, при спілкуванні студенти вживають сленг не тільки для передачі інформації, але і для вираження власного світогляду, ідей, для підкреслення власної особистості та того, що вони йдуть в ногу з часом. Сленг – одна з форм влиття в колектив і засіб бути адекватно сприйнятим у тій групі людей, з якою ведеться спілкування. Адже студенти не вживають сленг постійно, вони користуються ним в більшій мірі в тих ситуаціях, коли сподіваються на розуміння. Майже завжди студенти заперечують той факт, що вони вживають сленг навмисно, вони наголошують на тому, що вживання сленгу відбувається підсвідомо. Найбільше сленгових фраз можна почути під час спілкування певного кола друзів, однокурсників, близьких знайомих, оскільки ці фрази емоційно зближують їх та прямо, доступно і коротко виражають ставлення до подій, явищ, які обговорюються. Сленг у деякому розумінні може бути своєрідною грою для точного, навіть іронічного опису подій та вражень.

Висновки: Отже, виконує важливу соціальну функцію, яка полягає у виключенні або включенні людини у близьке оточення, вживанні тієї мови, яка функціонує у певному колі людей, у певній професії. Сленг – лексична інновація у певному культурному контексті. Для певних групи людей вживання сленгу є безпечним та ефективним способом протесту проти чогось встановленого, проти мовних правил.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку мов молодіжний сленг є одним з головних джерел поповнення словникового складу. Вчені зазначають, що елементи сленгу або швидко зникають, або входять у літературну мову. Запозичення слів та словосполучень сленгу і жаргонів у літературну лексику зумовлюється насамперед необхідністю поповнення експресивних засобів. Більшість одиниць сленгу і жаргонів – це літературні одиниці, які здобули специфічні значення, тому запозичення з нелітературних підсистем в багатьох випадках веде до появи семантичних неологізмів.

Література

1. Дудолодова О.В. Гендерные аспекты речевого взаимодействия // Материалы научной конференции «Функциональная лингвистика. Итоги и перспективы».- Ялта: ТНУ, 2002.- С. 67-69.
2. Мартинюк А.П. Регулятивна функція гендерно-маркованих одиниць мови: Автореф. дис. доктора філол. наук. – Київ, 2006. – 40 с.
3. Мартос С.А. Структура молодіжного сленгу під кутом зору мови міста //Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: Збірник наукових праць. Випуск III. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – С.170-174.
4. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови. – Тернопіль, “Навчальна книга”, 2000. – 248 с.
5. Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации: Монографическое учебное пособие. – К.: Фитосоциоцентр, 2002. – 336 с.

13. Збереження психологічної повноцінності особистості в межових умовах (на матеріалі роману Валер'яна Підмогильного «Місто»)

Євгенія Римарчук, Світлана Яременко
Національний університет харчових технологій

Вступ: XX століття принесло людству дві світові війни, багато локальних конфліктів, революцій, переворотів, світову економічну кризу 1929 - 1933 рр. Це все зробило актуальним проблему людського виживання, збереження психологічної повноцінності, віднайдення себе в екстремальних ситуаціях, що і лягло в основу нової літературної течії – екзистенціалізму. Згодом вона поширилась на всю територію Європи.

Матеріали та методи: У дослідженні використано зіставний та описовий методи. Матеріалом дослідження є роман Валер'яна Підмогильного «Місто».

Результати: Згідно зі словником іншомовних слів екзистенціалізм – (фр. existentialisme від лат. exsistentia – існування) – це суб'єктивно ідеалістична течія в сучасній буржуазній філософії, що вважає реальним лише існування людини та її переживань, проповідує крайній індивідуалізм, який виник після Першої світової війни у Німеччині, у період Другої світової – у Франції [4, с. 234]. Також це течія в літературі Європи, що сформувалась у 1930 - 40-х та набула розквіту в 1950 - 60-х роках. Соціальне джерело, що лежить в основі філософії екзистенціалізму, – реальні процеси соціально-економічного, політичного і духовного життя Заходу, які знайшли втілення в різних формах відчуження людини. Основним проявом екзистенції є свобода, яка визначається як відповідальність за результат свого вибору.

Серед основних характерних рис екзистенціалізму як течії в літературі визначають провідні:

1. застосування прийому розповіді від першої особи, що передає злиття споглядача і споглядуваного;
2. використання екзистенційних тем і мотивів (абсурду буття, відчуження особистості від світу, страху, відчаю, самотності, страждання, смерті);
3. зображення героя в «межовій ситуації», тобто такій, коли людина опиняється на межі між життям і смертю, коли випробовуються її моральні сили і відбувається прозріння;
4. тяжіння до притчі як засобу вираження морально-філософських роздумів письменника.

Найяскравіше риси екзистенціалізму проявляються саме у романі «Місто» Валер'яна Підмогильного. У ньому автор виразно описав селянську українську молодь, яка на початку 1920-х років тисячами прагнула до міста, щоб завоювати й зробити його своїм, влити в нього свіжу селянську кров, зліквідувати антагонізм між українським містом і селом. Автор показав бажання молодих селян «вийти в люди», здобуваючи колись недосяжну науку.

Підмогильного В. у творі найбільше турбує відчуженість героя в місті. Аскетизм, «нудота» виникають у Степана Радченка з перших кроків абсурдного міського життя. Воно для нього стає «... дивне й чуже. Він бачив тир, де стріляли з духових рушниць, ятки з морозивом, пивом та квасом, перекупок з булками, насінням, хлопчаків з ірисками, дівчат з кошиками абрикос і морелей. Повз нього пропливали сотні облич, веселих, серйозних і заклопотаних, десь голосила обікрадена жінка, кричали,

граючись, пацани. Так, звичайно, так є, так було, коли його нога ступала ще м'якою курявою села, так буде й надалі. І всьому цьому він був чужий» [3, с. 154].

Ще однією рисою екзистенціалізму в романі «Місто» є зображення героя в межовій ситуації. Так, наприклад, Степан Радченко хоче напружено і плідно працювати, але йому заважає вічна роздвоєність між внутрішнім і зовнішнім світами: "Відбувши всі збори й навантаження, лишився сам для свого власного, окремішнього життя, якого нитки повипускав з рук. Перехід цей був жакликий. Так, ніби він був поділений на дві частини, одну для інших, другу – для себе, і ота друга була незаповнена. Ідучи додому, він ніби переходив у інше життя [3, с. 226]. З цього часу він перебуває в пошуках свого «Я», прагне знайти себе як митець.

Висновки: Головною відмінною рисою творчості Підмогильного В. від інших екзистенціалістів є те, що в його романах спостерігаємо багато цікавих філософських пластів, які інколи дуже глибоко приховані й зрозумілі лише вузькому колу інтелектуалів. Так, наприклад, роман «Місто» дає поживу тим, хто цікавиться психологією, кому до вподоби любовна проза, хто із задоволенням полюбляє самотійно обирати долю героїв. І це не межа тем, ідей, мотивів роману «Місто». Так само, як не тільки цей твір був межею творчого польоту Підмогильного В., жорстко обіраного свавільною рукою сталінської тиранії.

Література

1. Історія української літератури ХХ ст.: Кн. перша / За ред. В. Дончика. – К.: Либідь, 1993. – 784 с.
2. Мала проза Валеряна Підмогильного: Екзистенційний аспект / За редакцією Стадніченко О. О. – К.: Либідь, 2001. – 180 с..
3. Підмогильний В. Оповідання. Повісті. Романи. К.:Наукова думка,1991. 800 с.
4. Словник іншомовних слів / За редакцією О. С. Мельничука. – К.: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії Академії наук Української РСР, 1974. – 775 с.

14. Церковнослов'янізми у творчості Тараса Шевченка

Ірина Кожухівська, Світлана Яременко

Національний університет харчових технологій

Вступ: Творчість Т.Шевченка – особливе явище як в історії української літератури, духовної культури взагалі, так і літературної мови. Максимально залучаючи до неї багатства народної мови, поет увів у мовно-літературну практику новотвори, церковнослов'янізми, інтернаціоналізми.

Матеріали та методи: У дослідженні використано зіставний та описовий методи. Матеріалом дослідження є художні твори Т. Шевченка.

Результати: Старослов'янiзмами називаються слова, запозичені з старослов'янської мови, що є найдавнішою формою слов'янського книжного мовлення, запровадженого в IX столітті Кирилом та Мефодієм з метою зробити зрозумілими всім слов'янам переклади текстів грецьких книг. Оскільки розроблялася старослов'янська мова з метою перекладу книг релігійного змісту, її ще називають церковнослов'янською, а слова, запозичені з неї, – церковнослов'янiзмами або слов'янiзмами.

У літературі XVIII – XIX століть старослов'янiзми найчастіше використовувалися з метою надання мові урочистого, піднесеного звучання, яке старослов'янiзмам

забезпечувало, з одного боку, їхнє церковне, а, отже, «високе» в емоційному і смисловому відношенні забарвлення, з іншого боку – архаїзованість їхнього звучання, яка створювала більш-менш різкий контраст між ними та їхніми відповідниками в побутовому мовленні.

Любов Т. Шевченка до слов'янізмів, безперечно, пов'язана з Біблією, з її особливим місцем і роллю в його духовному світі й творчості. «Ось через усе це, – писав І.Огієнко, – в Шевченковій мові дуже сильна церковнослов'янська мова, сильна, бо вона глибоко істотна йому; він її широко знав, добре розумів і любив її» [1, с. 50].

Використанню Т.Шевченком церковнослов'янізмів передувала тривала фольклорна традиція. Джерелом поетичного узагальнення історичного досвіду боротьби зі злом стали для Т.Шевченка «Давидові псалми». Він досить часто не переповідає змісту псалмів, а використовує їх як відправний пункт для політичної інвективи. Українізуючи текст, він зберігає в ньому окремі слова і цілі церковнослов'янські звороти. На с. 7 «Букваря» повністю подається 132-й псалом у перекладі Т. Шевченка. Звичайно, відомі народові з церковної відправи слова поет лишає без перекладу, зокрема: миро добровонне, тварям земнородним, братів благих та інші, в окремих лишається й локальний колорит: роси Єрмонської, гори Сіонської [2, с. 38]. Біблеїзми досить часто трапляються у віршах Т. Шевченка, пов'язаних тією чи іншою мірою з біблійною тематикою або образами:

Трудящим людям, *всєблагий*,
На їх *окраденій* землі
Свою ти силу *ниспошли*.
А чистих серцем? Коло їх
Постав ти ангели свої,
Щоб чистоту їх *соблюли*.
Злоначинаюцих спини,
У пуга кут її не куй,
В склепи глибокі не муруй.
А добро *зизждуцим* рукам
І покажи, і поможи,
Святу ю силу ниспошли.
А всім нам вкупі на землі
Єдиноисліє подай
І братолюбіє пошли [3, с. 98].

Поет широко використовує релігійну лексику для змалювання нового життя: *радуїтєся, вбогодухі, незрячі прозрят, німим отверзуться уста, Бог воздає злодіям за злеє, неофіти* та інші [3, с. 150-153].

Висновки: Широке звернення до церковно-слов'янської мови пояснюється не тільки любов'ю, а й тим, що вона служила поетові джерелом і матеріалом для вибудови високого стилю.

Завдяки творчості Т.Шевченка українська мова постала як одна з найрозвиненіших та найбагатших літературних мов світу.

Література

1. Єфремов С.О. Шевченкознавчі студії. – К.: Україна, 2008. – 172с.
2. Великий рід великої людини. Науково-популярний нарис. – К.: ТОВ «Елібре», 2008. – 160 с.
3. Шевченко Т. Г. Усі твори в одному томі. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 824 с.
4. Неділько Г.Я. Тарас Шевченко. Життя і творчість. – К.: Рад. шк., 1988. – 247 с.

15. Неологізми в мові сучасних українських газет

Юлія Мороз, Світлана Яременко

Національний університет харчових технологій

Вступ: Засоби масової інформації – це один із елементів громадського життя, який завжди реагує на суспільні процеси й активно віддзеркалює і висвітлює їх. Вплив ЗМІ дуже великий на громадську свідомість та позицію населення. У процесі розвитку суспільства виникають нові поняття, яким потрібно дати назву. Нові слова мають назву – *неологізми* (гр. *neos* – новий і *logos* – поняття, слово).

Матеріали та методи: У дослідженні використано традиційні лінгвістичні методи – зіставний, порівняльний, а також аналітичний. Матеріалом дослідження є неологізми в сучасних українських газетах («Дзеркало тижня», «Урядовий кур'єр», «Україна молода»).

Результати: Неологізм – новоутворений термін, авторське слово або фраза, що перебуває в процесі входження до загального використання але ще не додане до державної та загальнонавчаної мови. Переважна більшість неологізмів (до 90 %) — це терміни. Статус неологізмів зберігається до того часу, поки вони не стають узуальними, загальнонавчаними, тобто коли поняття втрачає свою новизну.

Актуальність теми вивчення інноваційної лексики полягає у виникненні нових реалій, і, як наслідок, появи найновішої інноваційної лексики, яка потребує системного аналізу, унормування та закріплення в лексико- і термінографічній літературі. У перехідні періоди суспільного та економічного розвитку питання мовних змін стає одним із центральних у проблематиці наукових досліджень, оскільки є об'єктивним показником динаміки соціальних і виробничих перетворень. Засоби масової інформації, а особливо такий різновид ЗМІ як газети чи не найактивніше використовують неологізми, хоча їх невіддале та надмірне використання може призвести до втрати зрозумілості будь-якого тексту. Для цього було проаналізовано певні сучасні періодичні друковані видання, зокрема окремі статті таких газет: «Дзеркало тижня», «Урядовий кур'єр», «Україна молода».

Неологізми часто замінюють раніше існуючі слова з метою показати зміну деяких якостей предмета, про який йде мова. Наприклад, якщо раніше службове приміщення називали *конторою*, то тепер широко використовується слово *офіс*. Більшість неологізмів зустрічаються в газетах «ділового» змісту.

Найчастіше використовуються відомі слова, семантичний компонент яких виявляє потенційну здатність до переносного вживання, а згодом усталюється як переносне самостійне значення, наприклад: *саркофаг* – спеціальна споруда над ядерними реакторами, установками, призначена для захисту доквілля від радіоактивних речовин, *чорнобиль* – назва нового комп'ютерного вірусу, *самосел* – той, хто без офіційного дозволу влади самовільно поселився в Чорнобильській тридцятикілометровій зоні, *марафон* – тривала і напружена боротьба за щось, *тайм-аут* – перерва, відпочинок та інші, наприклад: «Україна оголосила всесвітній конкурс на проект нового саркофагу» [1, с. 7]; «Постійних мешканців з сіл тридцятикілометрової чорнобильської зони називають самоселами» [2, с. 9].

У випуску щотижневої газети «Дзеркало тижня» №2 від 23 січня 2009р. у статті Олександра Рожена під назвою «Біла книга з чорною ознакою» показано філософію нашого економічного занепаду: «своє знищуємо, а чужий секонд-хенд радо купуємо...». Автор вже у назві використовує неологізм *секонд-хенд* у переносному

значенні, що означає певні речі, які були у користуванні і знецінились або вийшли з використання певного соціального прошарку людей.

Загальнономовні інновації в мові новітньої публіцистики істотно домінують. З-поміж таких неологізмів виокремлюють кілька груп. Досить численну з них становлять одиниці на позначення нових понять, явищ чи предметів, тобто позасинонімічні неологізми: *консюмеризм* – боротьба споживачів за якість товарів і послуг, *полтергейст* – містичні явища та процеси, які неможливо пояснити (стугоніння, пересування предметів тощо), *прайс-лист* – список цін на всі товари (а також на акції, цінні папери) та послуги, що надаються певною організацією, фірмою, підприємством тощо, наприклад: «Як соціально-економічне явище *консюмеризм* не лише віддзеркалив і персоналізував об'єктивні протиріччя, що неминуче виникають у системі ринково-виробничих відносин» [3, с. 6].

Розрізняють також **синонімічні неологізми**, що по-новому передають ставлення мовця до вже відомих понять, явищ, предметів, виділяючи в них своєрідну, досі невідому чи непомічену особливість, рису, грань. До них можна віднести такі лексеми: *бутік* – невелика крамниця з модними дорогими товарами, *кілер* – професійний найманий убивця, *людомор* – штучно створений голод, голодомор, *поморівок* – голод, *електорат* – виборці тощо, наприклад: «Після двох воєн і окупацій, спочатку російської 1917-1920 рр., потім німецької 1941-1944 рр., після поморівку 1921-го, надто ж апокаліптичного 1933 року, здавалося, вірилося: це страховиння ніколи не повториться» [4, с. 4].

Висновки: У перехідні періоди суспільного та економічного розвитку питання мовних змін стає одним із центральних у проблематиці наукових досліджень, оскільки є об'єктивним показником динаміки соціальних, економічних та виробничих перетворень.

Література

1. Україна Молода. – 1991. - №84 - С.7-8.
2. День. – 2006. - №24. - С.9.
3. Урядовий кур'єр. – 2000. - №136(1818). - С.6.
4. Дзеркало тижня. – 2006. - №8(587). - С.4-5.

16. Дослідницька діяльність О.І. Білецького

Людмила Власенко, Світлана Яременко
Національний університет харчових технологій

Вступ : Ім'я відомого вченого Олександра Івановича Білецького, на жаль, невідоме широкому загалу. О.І. Білецький - видатний діяч, критик, дослідник літератури. У царині літератури небагато знайдеться українських дослідників, хто б міг похвалитися такими багатогранними доробками у літературній сфері. Олександр Іванович - людина від природи обдарована і талантом, і знаннями - не оминув своєю увагою, мабуть, жодного письменника чи поета.

Матеріали та методи: Дана робота базується на здобутках літературознавчої науки початку ХІХ століття, на працях вітчизняних учених, зв'язку з описовим, порівняльно-історичним методами дослідження літератури. Аналіз жанрової та стильової своєрідності письменниць проводиться з урахуванням позицій таких дослідників, як О.І. Білецький, М.М. Бахтін, Ю.М. Лотман, та ін.

Результати: Дослідницькій літературній діяльності О.І.Білецький присвятив майже 50 років життя. Потяг до літератури з'явився у нього ще у студентські роки, вивчаючи літературу, театрознавство у Харківському Університеті. Любов до літератури О.І.Білецький проніс протягом всього життя.

Архів академіка О.І. Білецького – це своєрідна картина опису, доробка і напрацювання, які він створював і проніс протягом всього свого життя. Архів яскраво показує всі літературні надбання автора, його вподобання, захоплення. Надбанням академіка є багатогранні дослідження та доробки із різних видів літератури, жанрового розмаїття та тематик. Архів О.І. Білецького налічує понад 5 тисяч одиниць: це і рукописи, і рецензії на кандидатські та докторські дисертації, доповіді, розвідки, лекції, статті, листи, які і на сьогоднішній день являються неоцінним вкладом у розвиток літератури. Згадуваний архів вражає своєю повнотою, багатогранністю та наповненням. На жаль, більша частина рукописів на даний час так і не надрукована, крім того, велика кількість була втрачена під час переїздів вченого та під час Великої Вітчизняної Війни.

Іван Дзюба у спогадах про вченого-дослідника зауважує, що володіючи багатьма рукописами, О.І. Білецький ніколи не намагався якнайшвидше їх надрукувати, «Для нього головне було створити, вивчити, написати, а далі... а далі рукопис міг лежати в його бюрку чи архіві й рік, і десять років, і тридцять...» [1, с. 521].

Вчений наголошував, що не можна зрозуміти творчість будь-якого письменника без розгляду та дослідження його зв'язку з іншими письменниками, з історичним та суспільним розвитком, середовищем, в якому жив і творив автор. О.І. Білецький доводив, що критик повинен критикувати твір, а не його автора, тобто він критикував сам твір і творчість письменника, але ніколи особистість самого письменника. Стверджував, що вивчати потрібно не лише видатні явища, а й другорядні, адже вони теж внесли свій вклад в життя чи творчість досліджуваного поета чи письменника. Тому літературний критик вивчав творчість не лише відомих письменників, а й маловідомих, другорядних письменників та поетів, які були в подальшому забуті, будучи твердо переконаним, що не можна забувати навіть про найменший вклад того чи іншого письменника, тому що він зробив свій вклад в історію літератури, своєю працею проложив стежину більш відомим авторам. Вони готують ґрунт, а відомий письменник здійснює ті відкриття, що збагачують літературу і рухають її розвиток вперед. Для такого вивчення слід прочитати все, що з'явилося в друку у період, який вивчається [2, с. 254]. І кожна праця критика заслуговує на своє вивчення.

О.І. Білецький оперував величезною кількістю фактів, володів енциклопедичними знаннями. Володіючи величезними знаннями, він відбирав головне, тобто те, що могло б рухати літературу вперед. Головне, на думку вченого, було не стільки знати факти, скільки знаходити їх і помічати, створюючи при цьому єдність. Вчений чітко формулював проблеми вивчення якогось явища, а вже потім намагався знайти шляхи їх розв'язання. Отже, він був обізнаний не лише з літературою, а й з історією, театрознавством. Щодо особистості вченого, його відносин до людей, то можна з впевненістю сказати, що прекрасна людина – прекрасна в усьому. Немає жодного його знайомого, колеги, друга, які б не залишили слова вдячності і поваги О.І. Білецькому.

Висновки: Отже, Олександр Іванович Білецький – визначна постать у царині літератури. Велике захоплення літературою із студентських років знайшло відображення у працях, які він писав протягом всього свого життя. Не мислячи свого існування без літератури, вчений намагався передати свій багаж знань молодому поколінню, поділитися своїми доробками та напрацюваннями. Він ніколи і нікому не відмовляв у пораді чи підказці, якщо це стосувалося літератури, він переглядав зі

свої професійної точки зору, не виправляючи чи вказуючи на неправильність думок автора, а навпаки, намагаючись вислухати думки і задумки кожного, і якщо можливо, змінити свою думку або думку свого співрозмовника. О.І. Білецький зробив величезний вклад у розвиток та дослідження літератури не тільки української та російської, а й багатьох літератур світу.

Література

1. Дзюба І. З криниці літ / Іван Дзюба. – К: Обереги: Гелікон, 2001. – (Сер. «Українська модерна література») – Т. II. – 848 с. (іл.).
2. Про Олександра Білецького: спогади, статті / Упоряд. В.Г. Дончик. – К.: Рад. письменник, 1984. – С. 302.

17. Синтаксис письмового мовлення

Людмила Богданович, Оксана Бажан

Національний університет харчових технологій

Вступ: Синтаксис української літературної мови – це багате надбання загальнонародної української культури. У різноманітних формах висловлення, що склались у чітку закономірну систему, він “відтворює історичні скарби мислення, переживань і почуттів, а отже, й мовні взаємини всіх поколінь українського народу. В цьому полягає внесок українського синтаксису в скарбницю загальнослов’янської та світової культури мовлення”.

Матеріали і методи: Дана робота базується на порівняльно-історичному, описовому, порівняльному методах дослідження. Матеріалом дослідження є синтаксис письмового мовлення.

Результати: Синтаксис завершує вивчення мовних одиниць найвищого рангу – тих, які безпосередньо беруть участь у спілкуванні людей, – речень, фраз, надфразних єдностей, тексту. Саме в синтаксисі ми спостерігаємо тісний зв’язок мови з мисленням людини (мова є засобом формування, вираження і повідомлення думки, різних почуттів), мови і мовлення (“живого життя мови”). Саме в синтаксисі знаходять свій вияв усі функції мови – комунікативна, номінативна, гносеологічна (пізнавальна), волюнтативна, естетична та ін.

Синтаксис спрямований на розгляд системи синтаксичних одиниць у їх ієрархічних взаємозв’язках і відношеннях. А отже, питання про предмет синтаксису прямо пов’язане з питанням про ієрархію синтаксичних одиниць. Термін синтаксис походить від гр. слова *syntaxis*, що в перекладі означає “побудова”, “поєднання”, “сполучення”, “порядок”, “складання”, “впорядкування”. Попри те, що як зазначив Д.Овсянико-Куликовський: “Наука про мову, лінгвістика, є одним зі славних творинь... XIX ст. ”, уперше слово “синтаксис” було вжито ще у III ст. до н. е. грецькими філософами. Як розділ граматики синтаксис постав у працях Олександрійських (давньогрецьких) філософів Аристарха та його учня Діонісія Фракійського.

Центральним питанням синтаксису є питання не лише про систему синтаксичних одиниць та ієрархічні відношення між ними, але й їхні комплексні формально-граматичні, семантичні, функціональні й комунікативні характеристики. “Уявлення про граматичний лад української мови може бути повним тільки за умови

послідовного розгляду функціональних особливостей категорійних форм”, – справедливо зауважує А.П.Загнітко.

Однак питання про предмет синтаксису було й залишається проблемним. Оригінальний погляд на предмет синтаксису викладено О.С. Мельничуком, який вважає, що речення є основною одиницею мовлення, і тому “не становить прямого об’єкта синтаксису як розділу граматики. Воно є об’єктом загального вчення про речення – розділу мовознавства, який ще тільки починає створюватися”.

Ще в “Курсі сучасної української літературної мови” за редакцією Л.А. Булаховського йшла мова про те, що синтаксис є той розділ граматики, який вивчає зв’язки між словами і “типи об’єднання їх у речення та вищі єдності тією мірою, якою вони мають суто мовні ознаки.

Синтаксема – це мінімальна синтаксична одиниця, компонент синтаксичної структури речення. Синтаксема виступає одночасно носієм певного елементарного смислу (значення) і конструктивним компонентом більш складних побудов, наділена певним набором синтаксичних функцій.

Питання про словосполучення і речення як одиниці синтаксису останнім часом доповнені відомостями про типи синтаксичних зв’язків, поняттям синтаксичної валентності, вченням про семантичну “елементарність / неелементарність” простих і складних речень. Що ж до надфразної єдності як синтаксичної одиниці, то це питання продовжує залишатися дискусійним, хоч і вдалося узагальнити деякі її граматичні та семантичні ознаки (структурної цілісності, скріпів речень, типів зв’язку тощо).

Висновки: Отже, враховуючи, що синтаксичний лад української мови – це ієрархічно організована сукупність одиниць різних рангів, синтаксис як науку можемо визначити так: це частина граматики, яка вивчає систему одиниць різних рангів – синтаксем, словосполучень, простих і складних речень, надфразних єдностей, що створюють структуру мови для її функціонування. Тому, головне завдання, яке постає сьогодні перед усіма, хто вивчає українську мову – це навчитись заглиблюватись у багатий світ українського слова, спробувати досягнути його немеркнучої сутності, навчитись розуміти мистецтво слова. Адже мова, як відомо, - це не лише засіб пізнання, знаряддя спілкування й передачі інформації, але й ознака освіченої, всебічно розвиненої людини.

Література

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. — Москва: Советская энциклопедия, 1966. — 607 с
2. Бевзенко С.П. Структура складного речення в українській мові. —К.: КДП, 1987. — 79 с.
3. Березин Ф.М., Головин Б.Н. Общее языкознание. — М.: Просвещение, 1979. — 416 с.
4. Боднарчук І. Знайомі обличчя. Вибрані новели та оповідання / Упоряд. вступ. стаття Ф.Погребенник. – К.: АТ «Обереги», 1997. – 120 с.
5. Булаховський Л.А. Питання синтаксису простого речення в українській мові // Дослідження з синтаксису української мови. – К.,1958. – С.

18. Типологія дериваційних одиниць

Ірина Блажкун, Оксана Бажан

Національний університет харчових технологій

Вступ: Дериваційні одиниці впорядковуються відповідно до критеріїв співвідношення плану змісту і плану вираження мовної одиниці, характеру матеріальної репрезентації двопланової дериваційної одиниці. Формулювання вимог до основної одиниці морфемно-дериваційного рівня та з'ясування змісту поняття словотвірного типу стають підставою для визнання за словотвірним типом статусу основної одиниці морфемно-дериваційного рівня.

Матеріали і методи: У дослідженні використано описовий, зіставний методи. Матеріалом роботи є дериваційні одиниці різних рівнів мови.

Мета нашого дослідження полягає в упорядкуванні множинності цих одиниць. Реалізація даної мети можлива, на нашу думку, за умови розв'язання таких двох завдань:

- встановлення типології дериваційних одиниць;
- визнання за певною дериваційною одиницею статусу основної одиниці морфемно-дериваційного рівня мовної структури.

Результати: Встановлення типології дериваційних одиниць передбачає визначення критеріїв, за якими подана класифікація мовних одиниць є основою для встановлення типології дериваційних одиниць, якими традиційно послуговуються лінгвісти.

За критерієм співвідношення плану вираження і плану змісту уся множинність дериваційних одиниць може бути поділена на однопланові та двопланові дериваційні одиниці.

До однопланових одиниць морфемно-дериваційного рівня належать словотвірна категорія (репрезентант мовного значення) і словотвірний спосіб (репрезентант мовної форми). Решта традиційно дериваційних одиниць, а саме: морфема, словотвірна пара, словотвірна парадигма, словотвірне гніздо, словотвірний ланцюжок, словотвірний тип мають як план вираження (набір звукових або графічних засобів), так і план мовного значення (інформацію, носієм якої є мовна одиниця).

Огляд двопланових дериваційних одиниць має розпочатися з типологічної характеристики морфем, одиниці, яка тривалий час вважалася основною одиницею як морфологічного, так і морфемно-дериваційного рівнів [3, с. 280]. Наявність матеріальних засобів вираження, а також змісту, носієм якого є морфема, не ставить під сумнів факт належності морфем до двопланових дериваційних одиниць.

Словотвірні пари можуть вважатися двоплановими одиницями аспекту спостереження, оскільки вони мають конкретну матеріальну форму і представляють значення, за яким об'єднуються твірні і похідні слова.

Словотвірний ланцюжок є двоплановою одиницею аспекту спостереження, оскільки він репрезентує як план мовної форми, так і план мовного значення.

Можемо припустити, що словотвірна парадигма є двоплановою дериваційною одиницею, оскільки вона являє собою сукупність двопланових дериваційних одиниць.

Наявність матеріально виражених структурних елементів зі своїми комплексами словотвірних значень у межах словотвірного гнізда є достатньою підставою для визнання словотвірного гнізда двоплановою одиницею аспекту спостереження на морфемно-дериваційному рівні.

Маючи як план змісту (семантична структура), так і план вираження (формальна структура), словотвірний тип є двоплановою дериваційною одиницею. Відсутність конкретної матеріальної форми і функціонування у якості стандартизованої схеми.

Встановивши типологію дериваційних одиниць, можемо звернутися до розгляду питання щодо визнання за певною дериваційною одиницею статусу основної одиниці морфемно-дериваційного рівня.

Статус основної можуть отримати насамперед одиниці, які повною мірою розкривають внутрішній механізм творення похідних слів [1, с. 11], тобто такі, що безпосередньо пов'язані з реалізацією основної функції морфемно-дериваційного рівня у мовній структурі так і є достатньо узагальнюючими за своєю природою.

Висновки : Отже, критеріями для виділення основної одиниці морфемно-дериваційного рівня вважаємо:

- забезпечення функції творення похідних слів;
- належність до одиниць абстрактного аспекту з достатнім рівнем абстрактності;
- наявність бінарної семантичної і членованої формальної структур.

Таким чином, поняття словотвірного типу повністю відповідає вимогам, що були висунуті нами як істотні щодо основної дериваційної одиниці, а тому словотвірний тип може бути визнаний основною одиницею морфемно-дериваційного рівня, яка у подальшому має значний потенціал для дослідження аналітизму на словотвірному рівні [2, с. 426].

Отже, у результаті виконання поставлених завдань було встановлено типологію дериваційних одиниць відповідно до таких критеріїв, як:

- співвідношення плану змісту і плану вираження;
- виявлено дві однопланові дериваційні одиниці (словотвірний спосіб і словотвірна категорія, які репрезентують план форми і план значення відповідно) і шість двопланових дериваційних одиниць (морфема, словотвірна пара, словотвірна парадигма, словотвірне гніздо, словотвірний ланцюжок, словотвірний тип);
- характер матеріальної репрезентації двопланових дериваційних одиниць, відповідно до якого ми віднесли словотвірний тип до одиниць абстрактного аспекту, а решту двопланових дериваційних одиниць - до одиниць аспекту спостереження.

Така типологія дериваційних одиниць дозволяє дати вичерпну характеристику морфемно-дериваційного рівня мови без оперування дещо інтуїтивними твердженнями щодо послідовної ієрархії дериваційних одиниць за кількістю залучених в них похідних слів.

Завдання щодо визнання за певною дериваційною одиницею статусу основної одиниці морфемно-дериваційного рівня було розв'язано на користь поняття словотвірного типу, яке цілком відповідає вимогам, що висувалися нами з огляду на специфіку морфемно-дериваційного рівня і типологічну спрямованість нашого майбутнього дослідження.

Література

1. Адаскина Ю.В. Порядок морфем в аллокутивных формах баскского глагола // Материалы Третьей конференции по типологии и грамматике для молодыхисследователей. - СПб.:Нестор-История, 2006. - С. 5-12.
2. Карпенко Ю.О. Одиниці мови // Українська мова: Енциклопедія. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 2004. - С. 426.
3. Клименко Н.Ф. Морфема // Українська мова: Енциклопедія. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 2004. - С. 280-373.

25

секція

**Філософія і
соціально-
політичні науки**

25.1. Соціологія та політологія

Голова підсекції – проф. О.Є. Пилипенко

Секретар підсекції – ст. викл. В.П. Поденко

Ауд. А-522

1. Політико-правові аспекти розвитку малого підприємництва в промисловості України в 1991-2004 рр.

Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Повний аналіз політико-правового регулювання вільного підприємництва в харчовій промисловості не можливий без ретельного дослідження основного закону держави. Беззаперечним фактом є те, що метою конституції в демократичному суспільстві є запобігання свавільним діям. Конституція України 1996 р. виступає правовою основою вільного підприємництва. Вона запобігає свавільним діям влади, насамперед, шляхом встановлення гарантій прав і свобод громадян в економічній сфері. Зокрема, Конституція закріплює:

- економічну багатоманітність як одну з підвалин суспільного життя (ч. 1 ст. 14);
- норму про те, що кожному громадянину гарантується право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (ст. 41);
- право кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (ст. 42);
- гарантії на судовий захист майнових і немайнових інтересів, а також на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної чи моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень (ст. ст. 55, 56) та інші.

Для реалізації конституційних прав і свобод громадян, їх гарантій діють відповідні органи державної влади: парламент, Президент, уряд та інші органи виконавчої влади, судова влада і прокуратура тощо. Здавалося б, Конституція України закріпила належні правові умови для становлення і розвитку підприємництва (до речі, далеко не в кожній зарубіжній конституції є норми про підприємництво). Однак конституційний механізм забезпечення вільного підприємництва донедавна фактично не працював, головним чином, через:

- а) не вміння, а часом і не бажання старої влади вибудувати правильну державну політику з даного питання з урахуванням основних факторів впливу;
- б) низький рівень законодавчого забезпечення підприємницької діяльності та її інфраструктури;
- в) не підготовленість адміністративного апарату до виконання функцій і повноважень в умовах переходу суспільства до політичної, економічної, ідеологічної багатоманітності та демократичної, соціальної, правової державності;

г) недостатній вплив громадсько-політичних організацій та засобів масової інформації на формування сприятливого суспільного клімату для розвитку підприємництва, без якого, до речі, не можливий і сприятливий клімат для іноземних інвестицій;

д) низьку ефективність судової та правоохоронної системи у справі захисту прав підприємців тощо [1].

У науковій та публіцистичній літературі зустрічаються й інші пояснення політико-правових і соціально-економічних причин недостатнього розвитку підприємництва в Україні останніх десятиліть. Однак фактично всі автори дотримуються думки про те, що однією з корінних причин незадовільного становища підприємництва в Україні були не завжди ефективні дії державної влади, яка не відповідала інтересам підприємців. Протягом тривалого часу стара українська влада практикувала старі пострадянські підходи, які не обмежували її свавілля у сфері підприємництва. При цій моделі реалізація конституційних положень про підприємництво залежала не від суспільних потреб, яким зобов'язані служити органи державної влади, а переважно від потреб тих чи інших олігархічно-кланових угруповань, які лобіювали свої інтереси в цих органах. Тому роль Конституції України за останні роки у питаннях захисту підприємництва від свавілля держави була вкрай низькою. За недоліки в реалізації конституційних положень про підприємництво стара влада понесла відповідальність — вона була усунена народом від здійснення повноважень на президентських виборах 2004 року [2].

Для того, щоб виправити помилки та упущення старої влади у сфері конституційного забезпечення підприємництва, новій українській владі необхідно було ретельно проаналізувати реальний стан справ та активно включити в дію новий конституційний механізм, який сформувався після президентських виборів 2004 року. Цей механізм повинен був діяти на засадах лібералізму, інвестиційної підтримки малого підприємництва; по-друге, заходи зі сприяння створенню інфраструктури розвитку малого підприємництва. Зупинимося на їх розгляді детальніше.

Одним із пріоритетних напрямів реалізації Програми було створення умов для побудови ефективної системи фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва. Фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва має наступні орієнтири:

– формування мережі регіональних фондів підтримки підприємництва та кредитно-гарантійних установ;

– розроблення та запровадження ефективних кредитно-гарантійних механізмів мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва; створення та підтримка фінансових інститутів, які працюють на розвиток малого підприємництва.

В Україні мають місце наступні види фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва. По-перше, *державне фінансування* (наприклад, фінансування створення машинно-технологічної станції в Біловодському районі на суму 480 тис. грн.). По-друге, *державне кредитування* (наприклад, відкриття в Черкаській області кредитної лінії на суму 650 тис. грн., яку профінансував Український фонд підтримки підприємництва) малого підприємництва. Слід зауважити, що відповідно до Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва» №206-111 від 10.19.2000 р.) організацією, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері фінансової підтримки підприємництва на загальнодержавному рівні є Український фонд підтримки підприємництва.

По-третє, *недержавне кредитування* (наприклад, надання комерційними банками кредитів суб'єктам малого підприємництва на суму 14,2 млн. грн. Волинській області, надання Луганською кредитною спілкою кредитів на суму 18,6 тис. грн.

підприємцям-членам спілки тощо). Особливе місце серед заходів недержавного кредитування займає надання кредитів суб'єктам малого підприємництва через міжнародні кредитні лінії. Так, в Україні сьогодні діють програми кредитування малого та середнього підприємництва ю лінії ЄБРР, Німецько-українського фонду і Макрофінансового банку.

Окрім того, Україна має досвід роботи системи гарантування кредитів для суб'єктів малого та середнього підприємництва через спеціально створену з цією метою Кредитно-гарантійну установу у відповідності до Указу Президента України «Про створення Кредитно-гарантійної установи» № 540/99 від 20.05.1999 р. Кредитно-гарантійна установа функціонувала як недержавна комерційна організація, серед засновників якої від імені держави виступав Український фонд підтримки підприємництва, а від приватного сектору — 11 комерційних банків і понад 30 комерційних організацій. За час існування установа надала кредитні гарантії ряду підприємств, серед яких, зокрема, мале виробниче підприємство «Лебідь» (98 450 грн.), товариство «ПАК» (114 тис. грн.), товариство «Технологічний парк «Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка» (16 тис. дол. США) тощо. На жаль, вітчизняний досвід запровадження Кредитно-гарантійної установи визнано невдалим і її діяльність було припинено Указом Президента № 1115 від 02.12.2002 р.

Отже, в Україні активно відбувається процес формування основ системи фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва за зразком розвинених країн, декларуються і практикуються майже всі види державної, недержавної та змішаної фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва [4, с. 178]. Разом із цим, механізми фінансово-кредитної підтримки потребують подальшого вдосконалення та поширення, адже спектр фінансових послуг, які надаються закладами з підтримки малого підприємництва, є надто обмеженим і не відповідає вимогам сьогодення, а факти державної фінансово-кредитної підтримки мають одиничний характер, майже недосяжні і тому невідчутні для основної маси суб'єктів малого підприємництва.

Так, обмеженість державних фінансових ресурсів, спрямованих на державну підтримку і розвиток малого підприємництва, скорочує можливості Українського фонду підтримки підприємництва, ускладнює виконання заходів Національної, міжрегіональних і галузевих програм підтримки малого підприємництва. Недержавне кредитування малого підприємництва через міжнародні кредитні лінії є також малодоступними у зв'язку з необхідністю надання ліквідної застави в розмірі 120–150% від суми кредиту, а також ставки відсотку, що є близькими до ринкових. У напрямку сприяння розвитку інфраструктури малого підприємництва метою Програми є створення:

- системи інформаційного та консультаційного обслуговування малого підприємництва, спеціалізованих фірм, що надають послуги малим підприємствам (бухгалтерські та аудиторські фірми, рекламні агентства тощо);

- бізнес-центрів та центрів розвитку малих підприємств, бізнес-інкубаторів, виробничих та технологічних парків;

- навчальних центрів із підготовки та перепідготовки спеціалістів для роботи на малих підприємствах, формування економічних знань і набуття практичних навичок роботи в умовах ринкової економіки;

- системи підготовки підприємців-початківців, підготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів сфери підприємництва та державних службовців з основ підприємницької діяльності [5, с. 237].

Одним з основних чинників, що стримує реформування регуляторних відносин між державою і сектором малого підприємництва, є тінізація та криміналізація суспільно-економічних відносин у сфері функціонування та державного регулювання малого підприємництва, наслідками якої є: протидія ходу регуляторної і адміністративної реформи з боку бюрократично-корупційного апарату органів виконавчої влади; низька ефективність і формальність роботи в напрямку реалізації регуляторної політики створених із цією метою державних організацій; низький рівень самоорганізації суб'єктів малого підприємництва; неспроможність існуючих об'єднань суб'єктів малого підприємництва здійснювати реальний вплив на формування регуляторного клімату підприємницької діяльності; «відмова» або неефективне функціонування ряду важелів державної регуляторної політики у сфері малого підприємництва тощо. Основними причинами, що стимулюють розвиток тінізаційних відносин серед суб'єктів малого підприємництва, а також у сфері державного регулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва, є недосконалість механізмів державного регулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва, дисбаланс позитивних та негативних моментів у легальному виконанні суб'єктом підприємницьких або державно-адміністративних функцій, відсутність ефективної системи державного та громадського контролю за економічними та регуляторними процесами в країні.

Вирішення проблеми активізації розвитку малого підприємництва в Україні вимагає реалізації єдиної програми з державного сприяння розвитку та детінізації малого підприємництва в Україні. Головними напрямками дій у межах програми мають бути, по-перше, удосконалення системи державної підтримки малого підприємництва з метою сприяння вирішенню об'єктивних проблем малого підприємництва та підвищення привабливості роботи в легальному секторі економіки для суб'єктів малого підприємництва; по-друге, удосконалення системи державного регулювання малого підприємництва та сприяння підвищенню результативності регуляторної реформи з метою усунення штучно створених регуляторних проблем, що стримують розвиток малого підприємництва та сприяють його тінізації; по-третє, проведення комплексу соціально-психологічних заходів з метою формування механізмів державного та громадського захисту прав підприємців, протидії ненормативному втручанням в підприємницьку діяльність, формування негативної суспільної думки щодо проявів тінізації суспільно-економічних відносин у сфері малого підприємництва [6, с.256].

Кримінальний кодекс, прийнятий 1 вересня 2001 р., передбачає карну відповідальність за відмивання коштів, одержаних злочинним шляхом. Закон України, прийнятий у травні 2002 р. «Про фінансові послуги та протидію відмиванню «брудних» грошей» та Закон України «Про банки і банківську діяльність», зокрема, ст. 64 стосовно ідентифікації банками осіб, які здійснюють значні та/або сумнівні операції, спрямований на протидію відмиванню «брудних» грошей [7]. Вдосконаленню правової основи протидію відмиванню «брудних» грошей сприяла діяльність Державного департаменту фінансового моніторингу, завершення створення національної (державної) системи запобігання та протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, забезпечення належного виконання вимог законодавчих актів у цій сфері.

Підбиваючи підсумки аналізу державної підтримки та регулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні у перші роки Незалежності, слід відзначити такі моменти. В умовах перехідної економіки мале підприємництво має високий потенціал щодо сприяння вирішенню ґрунтовних трансформаційних, фінансово — та виробничо-економічних, соціальних проблем суспільства. Розкриття і використання

новаторського потенціалу малих підприємницьких структур є важливим чинником подолання розриву інноваційного процесу — одного з ключових чинників, що гальмує впровадження інноваційної моделі розвитку економіки України.

Статистичний аналіз доводить, що розвиток малого підприємництва в галузі харчової промисловості відбувається повільно, характеризується нерівномірністю в регіональному та галузевому аспектах, практично відсутній прошарок малого інноваційного підприємництва. Такий стан унеможливує виконання малим підприємництвом притаманних йому суспільно-економічних функцій повною мірою і вказує на існування несприятливого ділового середовища. Уповільнене протікання економічних перетворень, незавершеність ринкових механізмів призводять до ситуації коли державна економічна політика не узгоджується з інтересами значної кількості господарюючих суб'єктів. Учасники економічних відносин змушені самостійно розбудовувати механізми взаємної співпраці. Стихійно виникають нові правила здійснення господарських трансакцій, в яких регулююча і контролююча роль держави поступається місцем вимогам неформальних угод. Стає все більш поширеною практика подання заниженої інформації про характер та обсяги

Цілеспрямоване коригування умов ділового середовища малого підприємництва в країні здійснюється при посередництві важелів державної політики щодо підтримки та регулювання малих підприємницьких структур. Ключовим моментом ефективності державної політики у сфері малого підприємництва є ретельна розробка, наукове обґрунтування та прийняття єдиних критеріїв визначення суб'єкта малого підприємництва з урахуванням світового досвіду та специфіки вітчизняних умов. Проведення такої роботи має сприяти посиленню адресного характеру заходів державної підтримки, підвищенню їх ефективності та зниженню рівня нецільових витрат бюджетних коштів.

Основним призначенням державної підтримки малого підприємництва є забезпечення полегшеного доступу малих фірм до джерел економічних ресурсів, у першу чергу, фінансових. В Україні формуються нормативно-правові та інституційні передумови державної політики щодо підтримки малого підприємництва. Потенціал щодо підвищення ефективності заходів державної підтримки полягає в перенесенні основної уваги та коштів з проведення дискретних заходів прямої фінансової підтримки і підтримки через надання пільг в оподаткуванні на розвиток мережі об'єктів інфраструктури з надання організаційної, інформаційно-консультативної підтримки малих підприємств, у першу чергу таких, що знаходяться на початкових етапах свого розвитку.

Література

1. Конституція України. – К., 1996. – Ст.14, 42, 55, 56.
2. Закон України «Про зміни до Конституції України» // Голос України. – 2004. – 8 грудня.
3. Віхров О.П. Правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки. – Чернігів, 2003.
4. Україна на роздоріжжі. Уроки з міжнародного досвіду економічних реформ. / За ред. А. Зідейберга і Л. Хоффманна. Пер. з англ. В. Шиманського. – К.: Фенікс, 1998.
5. Загальний вступ: чи можна запобігти втраті фінансової стабільності? // Тенденції української економіки. – К., 1998.
6. Гуревич О. Підприємці і НДС: двоє в одному човні // Україна і світ сьогодні, 6-12 серпня 1999.
7. Закон України «Про банки і банківську діяльність»// Голос України. – грудень. – 2000.

2. Стратегія освіти України, глобалізаційні виклики та її суперечності

Віктор Поденко

*Національний університет харчових технологій
«Прежние боги стареют или умирают, а новые не родились».*

Еміль Дюркгейм

У статті окреслено ряд питань щодо національної освіти в Україні, на зламі пострадянського простору та євроінтеграційного напрямку. Вищі все більше переживають глобалізаційні процеси та відповідні реорганізаційні зміни, що не полишають осторонь наукових дослідників. У ході політичних трансформацій за роки незалежності відбуваються дискусії серед громади, щодо визначення якості освіти, що потребує обґрунтувань щодо критеріїв сучасної вищої школи.

Ключові слова: девіантна аномія, державна освіта, політичний аспект освіти, соціологічне дослідження, ідеологія, соціальні норми.

Key words: deviant anomaly, state education, political aspect of education, sociological study, ideology, social norms.

Стратегія освіти та її розробка в умовах глобалізаційних процесів сьогодні має виступати на першому плані. Адже суспільство щодалі набуває змін через техногенний вплив, комерційні процеси у сферах економіки, культури, освіти та багато інших соціальних явищ, що впливають на суспільну думку.

“Національна свідомість вже не відіграватиме головної ролі у соціальному житті сучасних технологічно розвинутих держав, а національна ідентичність вже не буде головним цементуючим чинником для суспільства пізнього модерну” [10].

Сьогодні з глобалізаційними викликами зіткнулася і державна освіта. Безумовно це призводить до конкурентних міжлюдських відносин, що поступово вибудовуються у норми суспільства, суспільну думку, нові цивілізаційні засади, які дозволять прискорити вихід із протиріч констатованих девіантною аномією. Вивчення порушеної теми торкаються такі дослідники як: Патора Р.А. [14], Журавський В.С. [8], Згуровський М.З. [8], Бацевич Ф.С. [5], Кремень В.Г. [12], Корсак К.В. [11].

За часів незалежності України соціологія набирає не абияких обертів. Вона констатує усі процеси, які відбуваються в державі. А соціологічне поняття «*девіантна аномія*» дозволяє більш глибоко вивчати закономірності, які відбуваються у суспільстві. Бо саме цей проміжок часу, коли зовсім поряд існують дві системи законів у повноті колізійних зіткнень життя у державі, і носить назву *девіантна аномія*.

Значимо, що за теорією Еміля Дюркгейма девіантна аномія – це той проміжок часу, коли старі норми ще не відійшли, а нові ще не вступили в силу. Проміжок часу, в якому виступають великою кількістю протиріччя режимів, протилежних одночасно прийнятих рішень, законів, які хаотично розхитують суспільство і дзеркально відображаються у державотворенні. Такі процеси у відповідному позначенні відбиваються на системі освіти.

Важное значение для развития социологического знания имело понятие аномии, которым Дюркгейм обозначает состояние ценностно-нормативного вакуума, характерного для переходных и кризисных периодов и состояний в развитии

обществ, когда старые нормы и ценности перестают действовать, а новые еще не установились [7, 556] *.

Глобалізаційні впливи мають вагомі чинники дії на формування якості освіти. Історично так складається, що в Україні викарбовується двосистемне бачення освітництва. З одного боку – освіта за часів Радянського Союзу, у статті Павлова В.Л. «Вища школа сьогодення: втрачені здобутки і привиди майбутнього» зазначається: Дуже скоро ті, хто народився після 24 серпня 1991 року (Дня незалежності України), отримають дипломи про вищу освіту. Їм важко уявити, якою була ця освіта в нашій недалекій радянській історії. Що ми втратили і що здобули у сфері вищої школи в останнє дванадцятиліття? [13, 495], з другого боку – це Болонська система освіти. Такий розподіл розпочався від років незалежності нашої Держави. Це дзеркально переключиться із законами державництва, які відтаровуються, вносяться та змінюються кожною новою владою. Ратифікація та остаточне підписання Конвенції ЮНЕСКО стало чітким сигналом з боку України про її спрямованість на демократичний розвиток на основі європейських стандартів і норм, про бажання вести конструктивний і рівний діалог з усіма зацікавленими сторонами і в країні, і в світі. Для цього потрібно переглянути, оновити, а в окремих випадках і переробити багато політичних інструментів, зокрема, законодавчих, рекомендаційних, навчальних [6].

Ключовим завданням для самої освіти стоїть питання просвітництва в аспектах/питаннях політичної самосвідомості кожного громадянина. Зрушується цілий пласт національної ідентичності, збереженням якого не на всіх теренах держави переймаються державотворці.

«Інтересам могутніх іноземних транснаціональних корпорацій, які нав'язують свої стандарти навчання, свою мову спілкування, не рахуючись з національними особливостями, витісняють національні мови – носіїв самобутніх культур” [9, 26].

Політичний аспект діяльності наших політиків загнаний у рамки обмежень, правил щодо здобуття «парламентського портфелю». Що ж на справді відбувається? Повертаючись до аналізу буття політиків, які балотуються на державні посади, варто уважно читати програми, бо це і є ключовим моментом, а відтак ставити правильні питання щодо їхнього балотування. На превеликий жаль, констатуючи той факт, що виборці не завжди читаючи програми обирають кандидатів зовсім з інших поглядів, у ряді інших причин маємо можливість отримувати відповідні законодавчі реалії.

Конфлікт включає в себе наступні тези: суспільству треба для себе зрозуміти, які складові є вагомими при прийнятті рішень щодо вибору кандидатів до політичних сил, представників державотворення та питань системності освіти.

У нашій державотворчій системі існує коаліція і опозиція, а також представники центризьких партій. Коаліція – при владі, і відповідно приймає рішення, опозиція виступає контролюючим органом з відповідним внесеннями та пропозиціями щодо покращення життя, тобто є «праві і ліві». «Центризькі» ж партії виступають органом так званого «центрування» законопроектів. Тут доречно зазначити, що всі політичні сили показово хочуть єдиного: вирішення усіх соціальних стандартів, вступити до Євросоюзу, підтримувати економічні зв'язки з Російською Федерацією, повернути заводи у державу і ще ряд таких пропозицій, які прописуються у передвиборчих програмах. Тому невільно виникає питання: «Серед представників усіх виборчих програм де коаліція, а де опозиція?» Всі єдині однодумці у тих законопроектах, які суперечать один одному. А відтак достатньо будь-кого обрати з когорти кандидатів, які балотуються. Таке рішення – не вірне! Потрібно виокремити тих кандидатів, які будуть представляти інтереси тільки одного напрямку перспективного розвитку державотво-

рення, що дозволить зняти колізію у суспільстві, зменшить рівень суперечностей. Саме такий процес розвитку прискорить вихід із становища девіантної аномії. Ось як про це зазначає Еміль Дюркгейм «Для того чтобы один народ стал доступен для проникновения другого, необходимо, чтобы он перестал замыкаться в патриотизме исключительности и усвоил себе другой, более широкий патриотизм» [7, 262].

У своїх програмах політики чітко зазначають згоду щодо подвійної системи парламентської діяльності: прихильність до законів бувшого Радянського союзу, та в той самий час впровадження новітніх процесів з урахуванням Євроінтеграційного напрямку. Але повертаючись до питання девіантної аномії, ми розуміємо що існування «двотаборності», яка विकарбувалася протягом років незалежної держави, знову в черговий раз подовжує хаотичність управлінських державних рішень. Девіантна аномія зазначає, що керівники будь-яких рангів, приймаючи законопроекти з погляду подвійної системності як єдиної, призводять знову до продовження хаотичного стану у суспільстві.

При зустрічах з виборцями представник кожної партії з трьох напрямків політичного буття намагається максимально широко охопити електорат виборців. Але потрібно зауважити наступне розмежування у протиріччі думок самих виборців щодо життя в Україні, саме тут потрібно звернути увагу на те, що кандидати змушені давати обіцянки щодо виконання власних виборчих програм обом таборам електорату за для власного збільшення голосів.

В сучасних умовах освіти, так званого проміжку часу констатуючого девіантною аномією, виокремлюється два табори щодо напрямку розвитку освіти в Україні.

Перший табір – освіта, яка дісталася у спадок від Радянського союзу. Час існування системи знань, яка роками мала свої певні устатковані знання, система, яка ще існує у всій своїй повноті, хоч і варто зазначити про певні її похитності. Але Радянська школа, її система освіти, дає достатню кількість занять, дозволяє давати максимально широкий обсяг матеріалу знань. Така парадигма विकарбовувала фахівців в усіх галузях знань. Усі науковці, які виходили на захист наукових праць, мали великий потенціальний фундамент знань, що передавалися наступним поколінням у відповідній якості з усіма вимогами вищої школи. Проте така система знань визнавалася виключно на теренах Радянського простору, не зважаючи на широкий спектр досягнень цукрової, ядерної, космічної та багатьох інших галузей, які включали в себе той ряд предметів і тих навчальних програм, які дозволяли займати лідерські позиції у світовому масштабі. До цього всього варто зазначити, що Радянський союз надавав належну увагу освіті з її відповідним фінансовим утриманням. Не є секретом те, що радянська освіта цінується і сьогодні усіма поколіннями, які її пройшли, в усіх галузях в незалежній Україні працюють фахівці, які отримали освіту і фахові знання ще за часів Радянського союзу. Прикладами цьому є атомні електростанції, ядерні інститути, металургійні заводи та багато інших підприємств, які очолюють випускники Радянської школи. У загальноосвітніх школах і зараз працюють вчителі, що отримали освіту за радянських часів.

Другий табір – передумови європейського та світового простору, основних сформульованих ідей Болонської декларації від 1999 року, той табір, який більше схиляється до євроінтеграційних процесів, а саме у руслі Болонської системи освіти. На зламі переходу освіти від радянської до європейської відбувається хаотичність та невпорядкованість навчально-виховної системи. Зрозуміло, що без «постраждалих» не обійтись. Але нові представники євроінтеграційної системи в один голос постійно заявляють про тенденцію до покращення освітньої системи. Багато коментарів та дискусій з приводу новітніх технологій.

Так звані «два табори», які у зіткненні протиріч обумовлюють своє буття і право на існування до глибоких дискусій. Ось який приклад наводить Еміль Дюркгейм: «Согласно афинскому праву, Сократ был преступником, и его осуждение было вполне справедливым. Между тем его преступление, а именно самостоятельность его мысли, было полезно не только для человечества, но и для его родины. Оно служило подготовке новой нравственности и новой веры, которых нуждались тогда Афины, потому что традиции, которыми они жили до тех пор, не отвечали более условиям их существования» [7, 468].

Аналізуючи, ми невільно підтримуємо логіку обидвох таборів. Як це не було б аномально, вони мають право на життя при відповідному устрої сьогоденної Держави.

У повноті дискусій щодо якості освіти на базі Національного університету харчових технологій було проведене соціологічне дослідження на тему: «Якість вищої освіти у Національному університеті харчових технологій з погляду студентів та викладачів» саме у руслі Болонської системи освіти.

В даному дослідженні брали участь не тільки студенти, а й викладачі. Саме це дозволило провести порівняльну характеристику точок зору різних «таборів», а також на окремі позиції, які характерні лише для студентів або лише для викладачів.

Якість освіти в Україні розглядається здебільшого за декількома критеріями, а саме: якість освітнього середовища; якість реалізації освітнього процесу; якість результатів освітнього процесу.

Сьогодні стає все більш зрозумілим, що відповідність реальних результатів і змісту освіти вищих навчальних закладів державним стандартам є необхідною, але недостатньою умовою якості. Тому досягнення оптимальної якості професійної освіти зумовлено створенням системи якості, яка на рівні конкретного вищого навчального закладу забезпечувала б узгоджену реалізацію державних, суспільних і особистих інтересів.

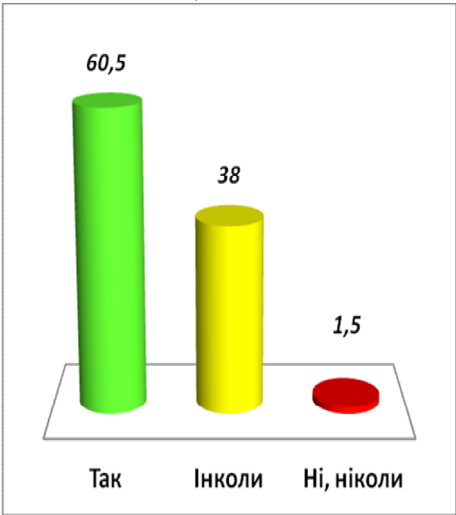
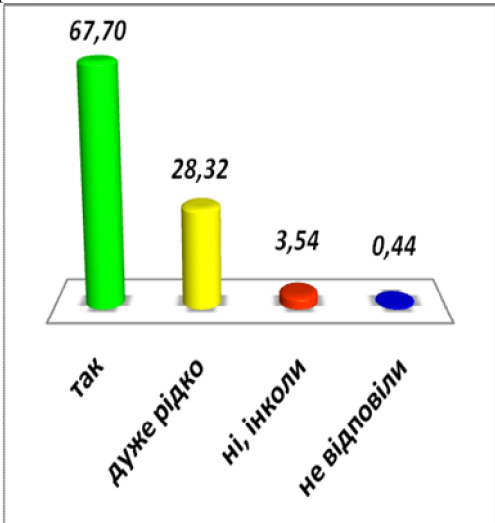
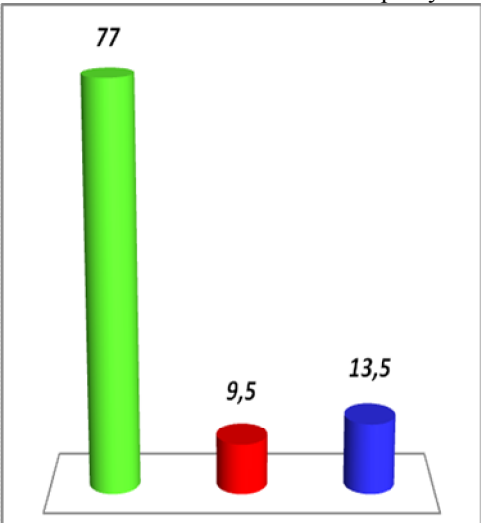
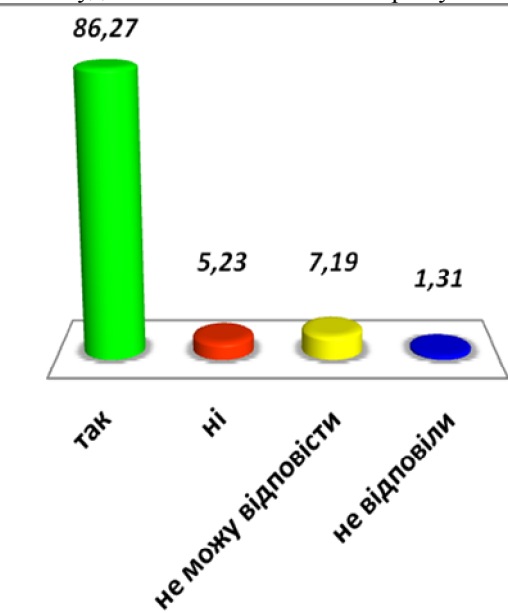
Метою даного соціологічного дослідження було виявлення наскільки якість освіти, організація навчального процесу та побутові умови задовольняють студентів Національного університету харчових технологій, а також дізнатися відношення викладачів до рівня знань студентів, отриманих у середній школі, отримати правдиві відповіді щодо відношення до кредитно-модульної системи оцінювання, забезпеченості необхідних умов викладання та задоволення соціальних потреб викладачів сучасної вищої школи.

Також важливим етапом при покращенні якості вищої освіти є зв'язок всіх ланок навчання, а саме вищих навчальних закладів з середньою загальною освітньою школою та підприємствами.

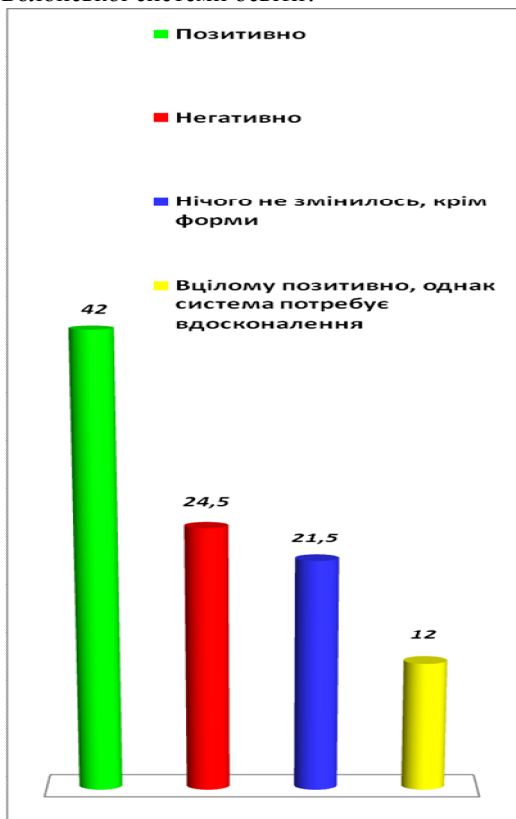
Отже, вже зроблено багато кроків на шляху до покращення якості вищої освіти в університеті. Та чи всі ці кроки являються необхідними та правильними? Для того, щоб дати відповідь на це питання було проведене наступне соціологічне дослідження, у якому вибірково сукупність дорівнює 296 викладачів та 2358 студентів (I-V курсів денної форми навчання).

З метою наочності та задля можливості порівняння, результати соціологічного дослідження представлено у таблиці (всі результати наведені у відсотках).

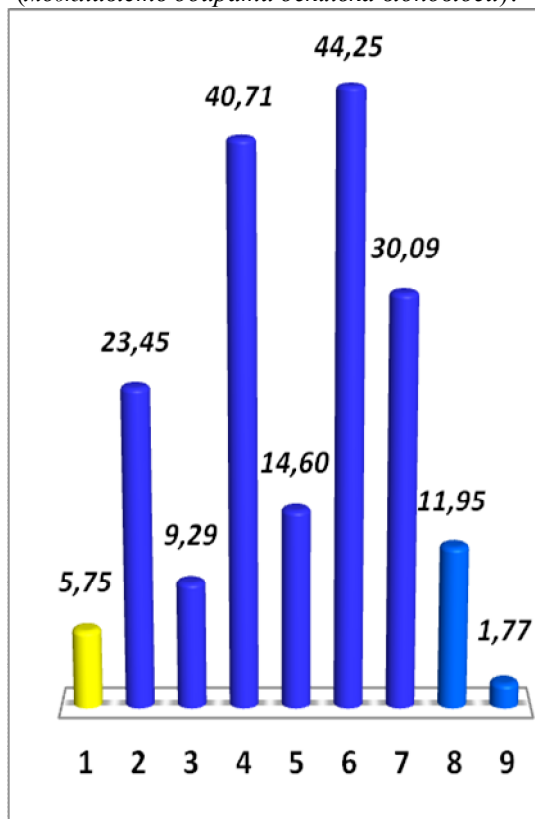
Порівняльна характеристика точок зору студентів та викладачів:

СТУДЕНТИ	ВИКЛАДАЧІ																		
<p>Чи використовувались новітні інформаційні технології в навчальному процесі з дисциплін, які Ви вивчали?</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Відповідь</th> <th>Відсоток</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Так</td> <td>60,5</td> </tr> <tr> <td>Інколи</td> <td>38</td> </tr> <tr> <td>Ні, ніколи</td> <td>1,5</td> </tr> </tbody> </table>	Відповідь	Відсоток	Так	60,5	Інколи	38	Ні, ніколи	1,5	<p>Чи використовуєте Ви інформаційні технології (інтернет, спеціальні комп'ютерні тести, мульти медійні засоби та ін.) в навчальному процесі?</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Відповідь</th> <th>Відсоток</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>так</td> <td>67,70</td> </tr> <tr> <td>дуже рідко</td> <td>28,32</td> </tr> <tr> <td>ні, інколи</td> <td>3,54</td> </tr> <tr> <td>не відповідали</td> <td>0,44</td> </tr> </tbody> </table>	Відповідь	Відсоток	так	67,70	дуже рідко	28,32	ні, інколи	3,54	не відповідали	0,44
Відповідь	Відсоток																		
Так	60,5																		
Інколи	38																		
Ні, ніколи	1,5																		
Відповідь	Відсоток																		
так	67,70																		
дуже рідко	28,32																		
ні, інколи	3,54																		
не відповідали	0,44																		
<p>Якщо так, чи полегшує це засвоєння Вами нового навчального матеріалу?</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Відповідь</th> <th>Відсоток</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Так</td> <td>77</td> </tr> <tr> <td>Ні</td> <td>9,5</td> </tr> <tr> <td>Не можу відповісти</td> <td>13,5</td> </tr> </tbody> </table>	Відповідь	Відсоток	Так	77	Ні	9,5	Не можу відповісти	13,5	<p>Якщо так, чи полегшує це засвоєння студентами навчального матеріалу?</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Відповідь</th> <th>Відсоток</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>так</td> <td>86,27</td> </tr> <tr> <td>ні</td> <td>5,23</td> </tr> <tr> <td>не можу відповісти</td> <td>7,19</td> </tr> <tr> <td>не відповідали</td> <td>1,31</td> </tr> </tbody> </table>	Відповідь	Відсоток	так	86,27	ні	5,23	не можу відповісти	7,19	не відповідали	1,31
Відповідь	Відсоток																		
Так	77																		
Ні	9,5																		
Не можу відповісти	13,5																		
Відповідь	Відсоток																		
так	86,27																		
ні	5,23																		
не можу відповісти	7,19																		
не відповідали	1,31																		
<p>Як Ви ставитесь до організації</p>	<p>Що, на Вашу думку, треба змінити в</p>																		

навчального процесу за кредитно - модульною системою, а саме у руслі Болонської системи освіти?

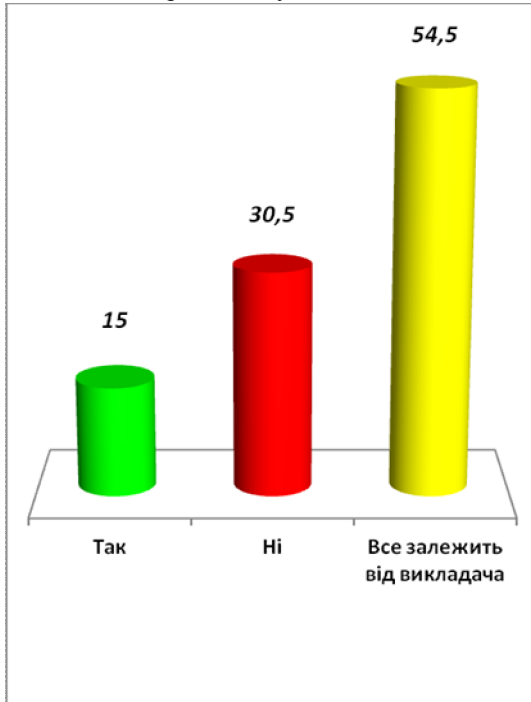

організації навчального процесу в зв'язку з переходом до кредитно-модульної системи (можливість обирати декілька відповідей)?

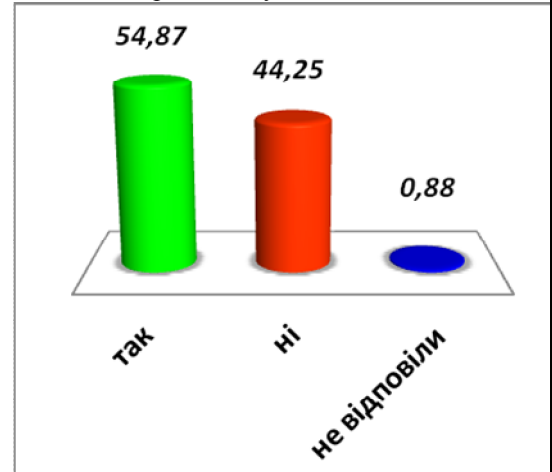

- 1 – нічого;
- 2 – змінити навчальні плани та програми;
- 3 – зменшити обсяг аудиторного навантаження;
- 4 – зменшити кількість студентів у групі;
- 5 – надати можливість студентам самостійно обирати дисципліни;
- 6 – удосконалити систему організації самостійної роботи студентів;
- 7 – удосконалити систему оцінювання знань студентів;
- 8 – Ваш варіант;
- 9 – не відповіли на питання.

Чи сприяє кредитно - модульна система підвищенню об'єктивності оцінювання роботи студента?

Чи сприяє кредитно-модульна система навчання підвищенню об'єктивності оцінювання роботи студентів?

- Зауваження респондентів:
- ✓ абсолютно не сприяє;
 - ✓ не сприяє при нашій кредитно-модульній системі;
 - ✓ так при умові зменшення студентів в групі до 15-20 студентів;
 - ✓ немає різниці.

У діаграмах ми бачимо, що дискусійні питання ще існують, але навчально-виховні процеси Національного університету харчових технологій базуються на євроінтеграційних засадах. Розвиток, не зупиняється на досягнутому та тримається курсу Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки.

Питання освіти завжди було актуальне, а сучасна освіта – це надзвичайно гостре питання. Вищі активно беруть участь у всесвітніх програмах під патронатом керівництва США та ЄС, складається великий ряд угод щодо співпраці за Міжнародними програмами, студенти все частіше мають можливість проходити практику за кордоном. Та все ж питання сучасної освіти все ще потребує ретельного вивчення з урахуванням національної ідентичності, навчально-виховного аспекту в рамках держав пострадянського простору. Все це потребує подальшого вивчення та ретельного дослідження.

** Эта проблема до конца жизни волновала Дюркгейма не только как ученого, но и как гражданина. «Прежние боги стареют или умирают, а новые не родились», - писал он в 1912 г. (Durkheim E. Les formes elementaires de la vie religieuse. P., 1912. P. 610-611). [7, 556]*

Література

1. *Durkheim E.* Le probleme religieux et la dualite de la nature humaine // Bulletin de la Societe Francaise de Philosophie. XIII. Mars 1913.
2. *Durkheim E.* Sociologie et philosophie. – P., 1924. – P. 47.
3. mon.gov.ua [Електронний ресурс]: Інтернет-портал. – Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. – К.: Міністерство освіти і науки України, 2011. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
4. *Арендт Г.* Становище людини. – Львів: Літопис, 1999. – 254 с
5. *Бацевич, Ф. С.* Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф.С. Бацевич ; МОН України, ЛНУ ім. І. Франка. – К.: Довіра, 2007. – 205 с.
6. *Біла книга з міжкультурного діалогу «Жити разом у рівності й гідності».* Переклад з англійської. – К.: Поліграфічна фірма «Оранта», 2010. – 72 с.
7. *Дюркгейм Э.* О разделении общественного труда. Метод социологии / Пер. с фр. и послесловие А.Б. Гофмана. - М.: Наука, 1990. – 575 с. – (Социологическое наследие).
8. *Журавський В.С., Згуровський М.З.* Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ "Видавництво Політехніка", 2003. – 195 с.
9. *Канаев Н.М.* Глобализация и высшее образование. Взгляд из ЮНЕСКО / Н.М. Канаев // Философия образования. – 2005. – № 1 (12). – С. 26-31.
10. *Квек М.* Національна держава, глобалізація та Університет як модерний заклад // Ідея Університету: Антологія. - Львів: Літопис, 2002. - С. 269-291
11. *Корсак К.В.* Міфи про Болонський процес // Дзеркало тижня. – 2005. – № 39(567).
12. *Кремень В.Г.* Болонський процес: зближення, а не уніфікація // Дзеркало тижня. – 2003. – № 48(473). – С. 15.
13. *Наука та освіта в сучасному університеті в контексті міжнародного співробітництва: збірник матеріалів Міжнародної науково – практичної конференції (23-25 травня 2011р.).* – Маріуполь, 2011.– 565с.
14. *Патора Р.* Ринок освіти в системі кадрового забезпечення стратегічного розвитку країни. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2002. – 336 с.
15. *Поляков Н.В., Савчук В.С.* Классический университет: от идей античности к идеям Болонского процесса. – Д.: Изд-во ДНУ, 2007. – 596 с.

3. Етнологічні процеси сучасності

Світлана Савчук

Національний університет харчових технологій

Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

1. Населення сучасного світу в етнічному, культурному, мовному, расовому й релігійному відношенні являє собою досить строкату картину. За різними підрахунками на Землі живе від 3 до 7 тис. народів. Під терміном "народ" при цьому розуміють поняття етнічної спільноти.
2. Пануючою тенденцією етнічного розвитку в сучасну епоху є етнічне об'єднання, що характеризується культурним і мовним зближенням етнічних розходжень.

Отже, етнічна структура світу постійно змінюється, що пов'язано з процесами розвитку і функціонування різних етносів, котрі прийнято називати етносоціальними процесами.

3. Етносоціальні процеси поділяються на два основних різновиди: етновеволюційні і етнотрансформаційні.

4. Будь-які етносоціальні процеси, як еволюційні так і трансформаційні, призводять до важливих змін в етнічних спільнотах. Головними з них є етнічна консолідація і етнічна асиміляція. Етнічна консолідація пов'язана з об'єднанням в єдине ціле розрізаних груп одного і того ж етносу, кожна з яких хоча й зберігала до моменту консолідації основні риси етносу, проте між ними були істотні відмінності в обрядах та звичаях, для кожної з них був характерний свій мовний діалект тощо.

5. Етнічна асиміляція — це "розчинення" одного народу або частини його в середовищі іншого, стирання етнічних особливостей одного етносу або його частини і освоєння ним мови, культури і звичаїв того етносу, в межах якого він асимілюється.

6. Серед інших етносоціальних процесів можна виділити процеси етнічного поділу. Загалом відомі два типи етнічного поділу: етнічна парціація й етнічна сепарація. При етнічній парціації відбувається розподіл єдиного раніше етносу на кілька більш-менш рівних частин. Жоден новий етнос не ототожнюється повністю зі старим (наприклад, поділ Київської Русі на Росію, Білорусь і Україну). Таким чином, етнічна парціація є суто етнотрансформаційним процесом.

7. "Етнічний ренесанс", що розпочався у світі у 60-70-их рр. ХХ ст., досяг і України. Проблема національного відродження українців почала гостро відчуватися уже в брежнєвські часи і досягла свого апогею наприкінці 80-их рр. минулого століття.

8. Серйозну проблему для національного відродження українців складає той факт, що населення держави територіально розмежоване на спільноти заходу і сходу. Таке розмежування спричинено відмінностями соціокультурного, економічного і політичного розвитку цих територій, що роз'єднує націю.

9. В Україні триває процес створення етнокультурних товариств і об'єднань. У 1995 році їх налічувалося 260. Видається чимало періодичних видань мовами національних меншин, зокрема 48 газет. З 1992 по 1995рр. лишедержавними видавництвами ("Каменярь", "Карпати", "Маяк", "Таврія") було видано 260 книг на 20 мовах етнічних спільнотей України. Отже, етнічна структура світу постійно змінюється, що пов'язано з процесами розвитку і функціонування різних етносів, котрі прийнято називати етносоціальними процесами.

Література

1. *Пірен М.І.* Конфлікт і управлінські ролі. Соціально-психологічний аналіз. — К., 2000.

2. *Головаха Є.* Паніна Н. Соціальний портрет сучасної України „Людина і влада – 2000”

3. *Старіш О. Г.* Теорія відкритих систем як парадигма процесів глобального розвитку.— Сімферополь: Універсум, 2003.— 240 с.: іл.

4. *Радугин А. А.* Радугин К. А. Социология: курс лекций. — 3-е изд., перераб. и дополн. — М.: Центр, 2000. — 218 с.

4. Сучасна політична система в Україні

Володимир Барицький, Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

Реалізація політичної влади певними способами, у тих чи інших формах, з використанням різноманітних ресурсів, відбувається за допомогою політичної системи суспільства. У цьому спеціально для неї створеному просторі влада оптимально функціонує, утворюючи складну систему взаємозв'язків та залежностей. Політична система — впорядкована, складна, багатогранна система державних і недержавних стосунків соціальних (суспільних та політичних) інститутів, що виконують певні політичні функції. Вона покликана відображати різноманітні інтереси соціальних груп, які безпосередньо або через свої організації і рухи роблять вплив на державну владу.

Отже, в сучасній науковій літературі особливо поширеними були три методологічно визначені концепції політичної системи: 1) інституційна (структурна); 2) біхевіористично-функціональна; 3) власне системна. Всі елементи політичної системи взаємодіють і утворюють політичну цілісність. Політична система взаємодіє із зовнішнім середовищем (суспільством), прагне забезпечити стабільність і розвиток цього середовища. Специфіка функціонування будь-якого суспільства виявляється через функції політичної системи. Політична система України нині перебуває на стадії розвитку всіх її компонентів, наповнення її функцій новим змістом, що відповідає статусу незалежної самостійної держави. Становлення і розвиток політичної системи України відбувається в період переходу від тоталітарного до демократичного суспільства еволюційним шляхом. Суперечливий характер її розвитку виявляється в повільних темпах політичної структуризації суспільства, незавершеності процесів виникнення багатопартійності та партійних систем, прагненнях використати політичні цінності минулого без урахування змісту і специфіки політичного розвитку України на сучасному етапі.

У сучасних демократичних державах основним способом утворення органів державної влади став інститут демократичних виборів. Вибори — це демократичний спосіб формування та зміни персонального складу органів влади голосуванням. Під виборчою системою розуміють спосіб організації та проведення виборів, зафіксований у юридичних нормах; порядок, за яким рішення виборців трансформуються у владні повноваження. Тип виборчої системи залежить від комбінації низки елементів. Виділяють три основні типи виборчих систем: мажоритарну, пропорційну і змішану.

Політична партія — це організована група однодумців, яка представляє інтереси частини народу і ставить за мету їх реалізацію шляхом завоювання державної влади або участі в її реалізації. Зачатки політичних партій у вигляді станових угруповань сформувалися ще в рабовласницькому та феодальному суспільствах. Формування політичних партій у сучасному розумінні відбувається наприкінці XVIII — початку XIX ст. і пов'язане з виникненням у Європі й Америці парламентів та парламентаризму як форми і принципу організації та здійснення державної влади. Протопартіями стали депутатські клуби і фракції в парламенті, орієнтовані на інтереси різних кіл нової (буржуазної) економічної та політичної еліти.

Найбільш поширена типологія партійних систем ґрунтується на кількісному критерії — кількості партій, які реально борються за владу або здійснюють вплив на неї. Відповідно вирізняють: однопартійну, двопартійну та багатопартійну системи.

Ця типологія належить М. Дюверже, який виокремлює також «систему двох з половиною партій» — проміжний варіант між двопартійною та багатопартійною системами, коли сили двох партій врівноважуються. Вони доповнюють дії партій або перешкоджають розповсюдженню їх впливу на суспільство, виступають базою для перебудови існуючих партій або появи нових. Різниця між організаціями і рухом відносна. Кожна масова організація функціонує як суспільний рух. Наприклад, профспілковий, жіночий, молодіжний тощо.

Література

1. Білоус А.О. Політико-правові системи: політика і Україна: навч. посібн. для студ. вищих навч. закладів. - 2 вид., перероблене і доповнене. – К.: АМУПП, 2000. – 198с.
2. *Політологія* / Ф.М. Кирилюк, М.І. Обушний, М.І.Хилько та ін. : За ред. Ф.М. Кирилюка. – К.: Здоров'я, 2004. – 776с.
3. *Дем'яненко Б.Л.* Три моделі тоталітаризму: Порівняльний аналіз фашизму, більшовизму та націонал-соціалізму, – К.: Нелень, 2000. – 288с.
4. *Політичні режими сучасності та перехід до демократії* (колективна монограф. (С.А. Довимука, А.Ф. Колодій, А.Ю. Кужелюк, В.І. Харченко). – Львів, 1999.-168с.
5. Рябов С.Г. Політична теорія держави. - 2-е вид. – К.: Тандем, 1996.

5. Актуальні проблеми сучасної етносоціології

Наталія Богдан, Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

Етнічні спільності — один із ключових елементів соціальної структури суспільства і невід'ємний фактор соціального розвитку суспільства. Значимість етнічних спільностей у суспільному прогресі полягає у тому, що по-перше, вони є одними із найдавніших соціальних утворень, по-друге, являють собою численні групи індивідів, по-третє, так як етноси є носіями специфічних соціокультурних цінностей, історичного досвіду, вони відіграють велику роль в соціалізації як окремих індивідів, так і соціальних груп, по-четверте, беруть активну участь в політичних, культурних, економічних процесах і є, таким чином, однією з найважливіших соціальних складових суспільства.

Головним поняттям етносоціології є, безумовно, етнос. Ключовим питанням в дослідженні етносу до сьогодні залишається з'ясування його суті та характеру виникнення і розвитку — етногенезу.

Етногенез — процес походження, формування і розвитку етнічних спільностей, сучасних народів та націй.

Одним з прихильників концепції штучно сконструйованих етносів, згідно якої етноси формуються не завдяки природним чинникам вважається Л.Гумільов.

Появі етносу, згідно Л. Гумільову передують консорції та субетноси. Консорцією він називає групу людей, що об'єднуються схожою долею. До консорцій відносяться гуртки, артлі, секти тощо. Більшість з них розпадаються, проте деякі залишаються і перетворюються у субетнос. Він же, за сприятливих обставин може перетворитися у етнос. Такою сприятливою обставиною Гумільов вважає так званий пасіонарний поштовх.

Етносоціальні процеси є загальносвітовими, тому природно що вони не оминули й нашої держави. Основними напрямками досліджень сучасних українських і західних соціологів, що спеціалізуються на етнічних проблемах нашої держави у контексті етносоціальних процесів є:

- дослідження процесу національного відродження українців;
- вивчення проблеми міжетнічних взаємин;
- аналіз державної політики щодо захисту прав національних меншин України.

Найвищою формою вияву етнічних спільностей є нація, котра виявляється одним із провідних предметів досліджень етносоціології.

Соціологів, які досліджують проблему нації, найбільше цікавлять питання щодо з'ясування сутності націй, відмінності й подібності їх до інших етнічних спільнот, чинники, що лежать в основі розбудови нації, а також час утворення націй.

Література

1. *Арбенина В.Л.* Методологические проблемы этносоциологического исследования // Харьковские социологические чтения-95. Доклады и сообщения участников. — Харьков, ХНУ, 1995.

2. *Гумилев Л. Н.* География этноса в исторический период. — М.: Наука, 1990.

3. *Добренев В., Кравченко А.* Социология.—М.: ИНФ РА-М, Т.2.-2000.

4. *Лукашевич М. П., Туленков М. В.* Соціологія: загальний курс. - К.: Каравела, 2004.

5. *Народы мира: историко-этнографический справочник / Под ред. Бромлея Ю. В.* - М., 1988.

6. *Современная западная социология: словарь.* - М.: Политиздат, 1990.

7. *Соціологія: Терміни, Поняття, Персоналії.* /Уклад. В. Піча та ін. - Львів: Новий світ - 2000, 2002.

6. Соціально-етнічні особливості розвитку України: історія і сучасність

Катерини Глошанчук, Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

Народ (народність) – це історична форма соціальної етнічної спільності людей, яка створюється з різнорідних племен. Формування українського етносу тривало кілька століть. В його основі лежали процеси консолідації східнослов'янських племен, що проживали на великій території від Десни до Карпат, а також асиміляції з ними інших сусідніх етнічних спільностей людей. Виникнення українського народу сягає в глибину віків – десь півтори тисяч років. Період існування Київської Русі, на думку деяких вчених-істориків, стосується лише українського народу. Етнопсихологічні характеристики свідчать про повну протилежність українців і росіян як двох окремих народів з різними національними характерами, світосприйняттям, культурою, своєрідною ментальністю. Українцям притаманний і демократизм.

Проблема формування українського народу відображена і в працях Михайла Грушевського, який вважав, що початком історичних часів для українського народу є IV ст. н.е. Розселюючись з прабатьківщини – Київської Русі, східнослов'янські племена уже в найдавніші часи мали певні відмінності і культурні умови: великоруська народність формувалась переважно на фінській основі, білоруська – у близькому спілкуванні з литовцями, а українська – з тюрками. Подальша історія вела

ці три народи здебільшого різними шляхами, що мають більше відмінностей, ніж подібностей. Отже, М. Грушевський вважав, що вже за часів Київської Русі існував повністю сформований україно-руський народ, а Київська Русь за національним змістом – українська. Давні історичні назви українського народу – Русь, русин, руський – в період політичного і культурного занепаду українського народу взяті великоруським народом. Українці споконвічно орієнтувалися на Захід, а росіяни – на Азію. В 20-і роки ХХ ст. українці створили національно-державне утворення – Радянську Україну, яка через недосконалість все ж забезпечувала сприятливіші ніж будь-коли раніше умови розвитку корінного етносу. Проведення Радянською владою політики українізації свідчило про те, що всі народи, які в 1922 році утворили СРСР одержали не просто право на вільний культурно-національний розвиток, а й державну підтримку його реалізації. Створюються сприятливі умови для розвитку національної культури, на керівні пости в державних владних структурах висуваються національні кадри. Національне відродження охопило представників всіх націй, народностей, які проживали на території України. Починаючи з 30-х років, національна політика Радянської влади деформується, національне культурне і соціальне будівництво уповільнюється, хоча мета Радянської влади залишалась попередньою: розквіт і зближення нації.

Соціальні перетворення другої половини 80-х років докорінно змінили суспільно-політичну ситуацію в Україні. Сталось піднесення національної самосвідомості. Державні владні структури змушені рахуватися з процесом пошквального розвитку національної свідомості і самосвідомості. Під впливом політичних і соціально-економічних факторів населення України змінювалось кількісно і якісно. З XVII ст. до сучасності населення України збільшилось майже в 10 раз: з 5 млн. до 50 млн. осіб. та зростання населення йшло нерівномірно. Етнічні процеси, що відбуваються в сучасних умовах в Україні, надзвичайно різноманітні. Визначальну роль відіграють процеси консолідації нації, зростання національної самосвідомості людей, дальше зближення основних рис культури і побуту різноманітних регіонів на основі національних традицій і сучасних досягнень людства, відкрите згладжування різниці між регіональними діалектами і широке застосування літературної української мови в усній розмовній практиці. Етнос, як бачимо, формується на основі єдності території та економічного життя, але в процесі історичного розвитку багато етносів втрачають спільність території і частини їх проживають на території інших народів, де формують етнічні групи, які втім зберігають основні ознаки свого етносу.

Література

1. *Андреева Г. М.* Социальная психология. – Москва: ОЛМА, 2000.
2. *Білоус В. С.* Соціологія: Навч. посіб. – Київ: Вид-во «Наукова думка», 2002.
3. *Євтух В.Б.* Етнічність: енциклопедичний довідник. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012.
4. *Національні процеси в Україні: Історія і сучасність. Документи і матеріали.* — Київ: Вид-во ПЕРО, 2001.
5. *Степико М.* Буття етносу: Витоки, сучасність, перспективи. — Київ: ПЕРО, 1998.

7. Соціальні процеси в сучасному суспільстві України

Наталія Давидович, Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

Започаткований проголошенням незалежності України процес демократизації та переходу до ринкових відносин, які передбачають "вільну гру" різноманітних соціальних та індивідуальних інтересів та прагнень, різко посилив дію конфліктогенних факторів в усіх сферах життя українського суспільства. Практичний досвід останнього десятиліття ХХ ст. яскраво демонструє значне загострення боротьби за владу, статус і ресурси, права і сфери впливу найрізноманітніших соціальних суб'єктів від владних структур центрального і регіонального рівня до трудових колективів, профспілок, політичних партій і громадських рухів, національних та релігійних спільнот, соціальних груп та окремих особистостей.

Протиборство конфліктуючих сторін набуває різноманітних форм — від трудових суперечок, страйків до масових акцій соціального протесту з вимогами зміни існуючої системи влади, що супроводжуються внутрішніми розколами соціальних спільнот, рухів, соціальних інститутів

Нова соціальна структура складається з таких соціальних груп: дуже багаті, багаті, середні, бідні та злиденні.

За усього розмаїття факторів, що впливають на ступінь конфліктності у суспільстві, головну роль відіграють протиріччя між трьома головними суспільними структурами та всередині них. Мова йде про владу (законодавчу, виконавчу та судову), підприємництво (державне, колективне, приватне, спекулятивне, мафіозне, компрадорське) та виробників матеріальних та духовних благ (інтелігенція, службовці, робітники і селяни, фермери, студентство та ін.).

Необхідно критично переосмислити світовий досвід формування нового соціально-економічного простору відповідно до національних потреб і запитів, передбачивши заміну старих способів розв'язання соціальних проблем принципово новими, більш ефективними.

Основна ідея національного соціального розвитку повинна полягати у досягненні самодостатнього рівня соціодинаміки в суспільстві, усвідомленні та реалізації того, що повноцінне відтворення людського потенціалу, соціуму загалом є прерогативою не тільки держави і владних структур, але й кожного з громадян України, що здійснюється на основі узгодженості соціально значущих інтересів громадян, суспільних об'єднань, органів державної влади та місцевого самоврядування.

Тривале накопичення теоретичного та практичного досвіду трансформаційних перетворень зумовило еволюцію поглядів на сутність соціального розвитку, захисні функції держави, принципи і методи формування та реалізації її соціальної політики. Актуалізація цієї наукової проблематики відбувається в контексті євроінтеграційних намірів України та її самоідентифікації як майбутнього повноправного члена ЄС, поглиблення глобалізаційних процесів у світі, загострення проблем економічної та екологічної безпеки, подолання бідності населення.

Значна увага приділена актуальним проблемам формування та розвитку соціальної сфери, її трансформації до ринкових умов господарювання та вирішення завдань, пов'язаних із стимулюванням інноваційних зрушень, модернізацією та інтенсифікацією цієї сфери на принципово нових засадах.

Таким чином, досягнення цілей соціального розвитку обумовлює необхідність трансформації сфери зайнятості населення відповідно до вимог формування конкурентоспроможної економічної системи. Враховуючи важливість цього завдання, автори здійснили докладний теоретико-методологічний аналіз структури зайнятості населення, запропонували стратегічно важливі напрями її досягнення в умовах структурних перетворень та відповідний організаційно-економічний механізм ефективного регулювання зайнятості на засадах інноваційного розвитку.

Література

1. *Пірен М.І.* Конфлікт і управлінські ролі. Соціально-психологічний аналіз. К.: , 2000.
2. *Бондарчук О.І.* Психологія девіантної поведінки. – К.: Міжрегіон. акад. упр. Персоналом, 2006 – 88 с.
3. *Старіш О. Г.* Теорія відкритих систем як парадигма процесів глобального розвитку.— Сімферополь: Універсум, 2003.— 240 с.: іл.
4. *Радугин А. А. Радугин К. А.* Социология: курс лекций. — 3-е изд., перераб. и дополн. — М.: Центр, 2000. — 218 с.

8. Соціологія девіантної поведінки

Ірина Дитюк, Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Девіантна поведінка, що розуміється як порушення соціальних норм, придбало в останні роки масовий характер і поставило цю проблему в центр уваги соціологів, соціальних психологів, медиків, працівників правоохоронних органів. Пояснити причини, умови і фактори, що детермінують це соціальне явище, стала насущною задачею. Її розгляд припускає пошук відповідей на ряд фундаментальних питань, серед яких питання про сутність категорії «норма» і про відхилення від неї. У стабільно функціонуючому суспільстві, яке стрімко розвивається, відповідь на це питання більш-менш ясне. Соціальна норма - це необхідний і відносно стійкий елемент соціальної практики, що виконує роль інструмента соціального регулювання і контролю. Соціальна норма знаходить своє втілення у законах, традиціях, звичаях, тобто у всьому тому, що стало звичкою, міцно ввійшло в побут, у спосіб життя більшості населення, підтримується суспільною думкою. Девіантна поведінка значної маси населення втілює сьогодні найбільш небезпечні для країни руйнівні тенденції.

Девіантна поведінка – це вчинок, дії людини, що не відповідають офіційно встановленим чи фактично сформованим у даному суспільстві нормам (стандартам, шаблонам);

Предметом подібних теорій можуть виступати соціальні явища й інститути у визначеній сфері суспільного буття чи ж «наскрізні», властивим різним сферам.

Об'єктами дослідження виступають різні види відхилень:

- Культурні і психічні відхилення.
- Індивідуальні і групові відхилення.
- Первинне і вторинне відхилення.
- Культурно засуджувані відхилення.

Одною з основних концепцій девіантної поведінки є соціальна норма. Вона визначає історично сформований у конкретному суспільстві межу, міру, інтервал припустимого поведіння, діяльності людей, соціальних груп, організацій. Границі між позитивним і негативним девіантної поведінки мінливі в часі і просторі соціумів.

Крім того, одночасно існують різні «нормативні субкультури». Усвідомлення неминучості відхилень у поведженні частини людей не виключає необхідності постійної боротьби суспільства з різними формами соціальної патології.

У соціології девіантної поведінки виділяються кілька напрямків, що пояснюють причини виникнення такої поведінки. Так, Р. Мертон, використовуючи висунуте Е. Дюркгеймом поняття «аномія», причиною поведінки, що відхиляється, вважає непогодженість між цілями, висунутими суспільством, і засобами, що воно пропонує для їхнього досягнення. Інший напрямок склався в рамках теорії конфлікту. Професор В.Н. Іванов виділяє такі причини девіації як: ті зміни в соціальних відносинах суспільства, що одержали відображення в понятті «маргіналізація», тобто його нестійкість, «проміжність», «перехідність», поширення різного роду соціальних патологій.

В залежності від способів взаємодії з реальністю та порушенням тих чи інших норм суспільства прояви девіантної поведінки поділяються на 5 видів:

1. *Делінквентний вид девіантної поведінки.*
2. *Адиктивний вид девіантної поведінки.*
3. *Патохарактерологічний вид девіантної поведінки.*
4. *Психопатологічний вид девіантної поведінки..*
5. *Грунтується на суперцінностях.*

Отже, ми визначили, що девіантна поведінка - це поведінка індивіда чи групи, що не відповідає загальноприйнятим нормам, у результаті чого ці норми ними порушуються. Такий стан називається аномією і є основною причиною поведінки, яка відхиляється. З огляду на те, що девіантна поведінка може приймати самі різні форми необхідно вивчати дане явище, виявляючи диференційований підхід.

Література

1. *Іванов В. Н.* Девіантна поведінка: причини і масштаби // Соціально-політичний журнал. 1995. № 2. С. 47-57.
2. *Патаки Ф.* Деякі проблеми поведінки //, що відхиляється(девіантного), Психологічний журнал. Т. 8. № 4. 1987. С. 92-102.
3. *Змановская Е. В.* Девіантологія :(Психологія поведінки, що відхиляється) : Навчальн. посібник для студ. высш. навчань. закладів. - 2-е видавництво, испр. - М.: Видавничий центр " Академія", 2004. - 288 с. ISBN 5-7695-1782-4
4. *Гилинский, Я.* Девіантологія. - 2-е видавництво испр. і доп. - СПб.: Видавництво Р. Асланова "Юридичний центр Прес", 2007. - 528 с.

9. Сучасні політичні конфлікти в Україні

Микола Зінько, Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Конфлікт – єдиний реальний спосіб виявлення об’єктивних суперечностей, що виникають у процесі реформування. Причиною конфліктів у суспільстві вважається протистояння різних потреб, інтересів, цінностей конкретних суб’єктів політики, складових соціальної структури. Політичний, як один з різновидів конфліктів, є гострим зіткненням протилежних сторін; одна з особливостей політичного конфлікту полягає в тому, що він безпосередньо або опосередковано зачіпає інтереси великих соціальних груп, прошарків, класів, суспільства в цілому.

Політичний конфлікт завжди організований та інституціолізований. У типології політичних конфліктів виділяють горизонтальний і вертикальний види. Вертикальні конфлікти відбуваються по лінії «влада—суспільство», вертикальні статусно-ролеві конфлікти, виникають між центром і регіонами та режимні політичні конфлікти.

В політичних конфліктах обох видів виділяють функції конфлікту (позитивні та негативні), тип (який, як правило, зумовлює шляхи його розвитку), чинники виникнення конфліктів, та примирення (врегулювання) конфлікту (мирне або на основі примусу).

Політична діяльність в Україні останніми роками дедалі більше зводиться до міжінституційних конфліктів компетенції.

Актуальною причиною конфлікту всередині державно-адміністративного апарату в Україні є управлінська криза як наслідок руйнування управлінської вертикалі 2005-го року. Значиму роль в загостренні конфліктів відіграють засоби масової інформації. Сучасний політичний конфлікт в Україні можна визначити як горизонтальний з елементами вертикального режимного конфлікту інтересів, має ознаки внутрішньодержавної загальнонаціональної кризи. Політичні конфлікти в Україні повинні бути обмежені не лише за інтенсивністю, а й за своєю тривалістю.

Література

1. *Валевский А.* Failed state Ukraine? – Украинская правда. – 2009. – 19 мая.
2. *Коваленко Б. В., Пирогов А. И., Рыжов О. А.* Политическая конфликтология: Для вузов. – М.: Ижица, 2002. – 400 с.
3. *Козер Л.* Функции социального конфликта / Пер. с англ. – М.: Идея-Пресс, Дом интеллектуальной книги, 2000. – 208 с.
4. *Про внесення змін до Конституції України: Закон України від 08.12.2004 № 2222-IV.* – ВВРУ від 14.01.2005.
5. *Романенко Ю., Кузниченко А.* Межинституциональная война. – Відкриється в новому вікні <http://www.vovremya.info/?art=2577>

10. Історія розвитку світової та української політичної думки

Андрій Бречко, Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Проблема зародження й еволюції політичних знань охоплює різноманітні форми теоретичного пізнання. Складність і мінливість сучасного політичного буття потребує вдумливого застосування виробленого й осмисленого людством сукупного досвіду, всієї духовної культури, створеної багатьма поколіннями мислителів. Ці політичні знання належать не тільки минулому, вони є надбанням сучасних і майбутніх політичних процесів, політичних ідей, політичної культури.

Політика — «царське мистецтво», засноване на знаннях і таланті правити людьми. Політичне мистецтво — це мистецтво плести політичну тканину, яка поєднувала б мужніх, щасливих, виважених і дружніх однодумців. Закони встановлюють для загального блага, і вони не можуть мати корпоративного характеру

Новий етап у розвитку політичних ідей сформулював Платон (427 — 348 рр. до н. е.) в своїх працях «Держава», «Критій», «Політик», «Закони» та ін. Він заклав основу політичної філософії, розробив концепції ідеальної справедливої держави, політичної солідарності, колективізму і рівності, аристократії, тімократії, олігархії, тиранії, монархії, демократії та «істинного правління». Ідеальна держава, за

Платоном, є посередником між космосом і людською душею і виконує три функції (радницьку, захисну і ділову), які покладаються на три відповідні стани (правителів, воїнів і виробників). Вона дотримується принципу розподілу праці, зрівнює у правах жінок і чоловіків, встановлює для правителів і воїнів спільність майна, дружин і дітей, долає розкол на бідних і багатих, виводить на верхівку державного правління наймудріших і найблагородніших аристократів-філософів. Етап започаткування емпірико-теоретичного підходу до вивчення політичних проблем і оформлення давньої політичної науки як специфічної галузі знань пов'язаний з творчістю одного з найвидатніших мислителів — *Арістотеля* (384—322 до н. е.), який розглядав людину як об'єктивне начало всіх політичних явищ. Тому держава є організацією не всіх людей, а лише тих, хто може брати участь у законотворчій, судовій і військовій діяльності. Своім ученням Арістотель увічнює процес оформлення політичної теорії як «науки наук», започатковує розвиток політичної етики, політичної юриспруденції, вимальовує обриси майбутнього класичного конституціоналізму, обґрунтовує право народу на законодавчу владу, політичну сутність людини

Найвагоміший внесок у політичну думку доби Відродження зробив італієць Нікколо Макіавеллі (1469—1527), який у трактатах «Государ», протиставив теологічному розумінню державної влади юридичний світогляд. Вважаючи силу основою права, визначаючи поняття «держава» як загальний політичний стан суспільства, Макіавеллі стверджував, що людина втілює в собі злобність, агресивність, властолюбство, жадобу, брехливість, боязливність, малодушність, невдячність, зрадництво, лицемірство, ненависть, нестриманість тощо.

У 40-х роках політична думка України гідно була представлена Тарасом Шевченком (1814—1861). Духовні віяння Західної Європи, радикальні республіканські ідеї Французької революції вплинули на формування політичних ідей Шевченка. У своїх творах він повертає з небуття історичну пам'ять українців. Поширення революційних настроїв, загальне невдоволення політикою правлячих кіл стимулювали нові політичні ідеї. Відомими представниками тогочасної політичної думки в Україні були Михайло Драгоманов, Іван Франко, Сергій Подолинський, Павло Грабовський, Леся Українка та інші революціонери-демократи.

Як свідчить суспільна практика, будь-яка ідейно-політична течія намагається справити якнайсильніший вплив на людей з метою залучення максимальної кількості прихильників. Через це різні політичні течії неминуче змагаються між собою, сподіваючись виштовхнути одна одну на узбіччя суспільного життя. Але взаємовідносини різних ідейно-політичних течій неможливо звести лише до боротьби. Між ними відбувається ніби постійна дискусія з приводу суспільних проблем, що в ній вони взаємно впливають одна на одну і взаємозбагачуються.

Література

1. *Піча В.М., Хома Н.М.* – Політологія. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I-IV рівнів акредитації. 2-е видання, виправлене і доповнене”. – К.: “Каравела”, Львів: “Новий Світ – 2000”, 2001. – 344 с.
2. *Політологія*. Підручник // За загальною редакцією проф. Кремень В. Г., проф. Горлача М. І. — Харків: Друкарський центр «Сдінорог», 2001. — 640 с.
3. *Ершиев А. А.* История политических и правовых учений: Учеб. пособие. — 3-е изд., стереотип. — К.: МАУП, 2002. — 152 с.
4. *Бибик В. М.* Політологія для політика і громадянина: [Монографія]. — К.: МАУП, 2003. — 424 с.: іл.
5. “*Основи політології*”. Навч. посібник. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 312 с.

11. Загально-соціологічні концепції суспільного розвитку

Оксана Коваленко , Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

У будь-якій області матеріальної культури та дійсності постійно відбувається процес розвитку суспільства, відживає свій вік старе і відбувається виникнення нового, передового. Заміна старого новим, того що відмирає тим що народжується і є розвиток. В історії філософії поняття діалектики зазнало корінних змін: від першого розуміння, близького до однокорінних слів "діалект" або "діалог" і суперечка, що позначало мистецтво, і класифікації понять, до сучасного, наукового розуміння діалектики, в основі якого лежить поняття розвитку. Метою даної роботи є розгляд теоретичних моделей розвитку суспільства в різні періоди. Це дасть змогу прослідкувати зміну філософських поглядів на суспільний розвиток на майже всіх етапах історії людства. Теоретичні моделі розвитку суспільства в домарксистській філософії. Саме поняття "розвиток" визначається як закономірна якісна зміна матеріальних і ідеальних об'єктів, що характеризується як спрямоване і необоротне. Одночасно спрямованість і необоротність відрізняє розвиток від просто змін. Внаслідок спрямованості і необоротності змін вони можуть накопичуватися і, досягнувши деякої визначеної міри нагромадження, дати якісно новий стан об'єкта, не тільки зводиться не до його колишнього стану, але навіть заперечуючи його. Розроблені у філософії найбільш загальні закономірності, що описують джерело і рушійну силу всякого розвитку, його механізм, загальний результат і спрямованість, називають основними законами діалектики.

Діалектика - матеріалістична концепція суспільного розвитку. У середині XIX століття високого рівня розвитку досягає наука. Що впливає на реальні можливості теоретичного обґрунтування принципів матеріалістичної діалектики, розробки діалектико-матеріалістичного світогляду суспільства. Розвиток природознавства, новітні відкриття в різних галузях досліджень природи показали обмеженість метафізичного представлення про світ як сукупності не пов'язаних між собою явищ, процесів. Ці відкриття приводили до висновків, що в природі відбуваються якісні перетворення, зміни, розвиток, що у всій природі існує взаємозв'язок. Почали відбуватися істотні зміни в самій науці: з науки що збирає, науки про закінчені предмети вона стала перетворюватися в науку що упорядковує, науку про процеси, про зв'язки, що з'єднують ці процеси в єдине ціле.

Альтернативні марксизму загально-соціологічні теорії. Прийнято вважати, що еволюційної теорії в соціології й у суспільствознавстві проклала дорогу в життя дарвінівська (біологічна) теорія еволюції (Маркс присвятило свій "Капітал" Ч.Дарвіну). Російський філософ А.Ф.Лосев Прагнення до розширення виробництва і підвищення продуктивності праці не було природним, вічним мотивом у діяльності людей. Це нова якість, що стала важливим елементом соціального порядку, вимагала ідеологічного обґрунтування і знайшла його в ідеї прогресу, що набула сили природного закону. Ця ідея легітимізувала і розрила традиційні людські відносини, включаючи "любов до вітчизняних груп", і витиснення почуттів солідарності і жалю. Еволюційна ідея прогресу переломила в суспільній свідомості в переконання, що все нове свідомо краще старого, так що новизна стала самостійним важливим параметром і метою. Це зняло багато обмежень у промисловій політиці, на яких наштовхувалася експансія виробництва - прогрес переорієнтувався на скорочення життєвого циклу виробленої продукції, прискорену зміну її поколінь. Це породило зовсім особливе явище - економіку пропозиції і суспільство споживання.

Отже, розглядаючи різні філософські теоретичні моделі розвитку суспільства, можна побачити наскільки різноманітною була думка з цього питання у різних філософів в різні часи. І з вище сказаного можна зробити висновок про те, що з розвитком сучасного інформаційного суспільства філософські теорії будуть видозмінюватись відображаючи ту об'єктивну дійсність, в якій суспільство перебуває на даний час.

Література

1. *Захарченко М.В., Погорілий О.І.* Історія соціології від античності до початку ХХ століття. — К.: 1993.
2. *Погорілий О.І.* Соціологічна думка ХХ століття: Навчальний посібник. — К.: 1996.
3. *Попова Ї.М.* Соціологія.— К.: Тандем, 1996.
4. *Социология.* Наука об обществе. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений / Под ред. В.П. Андрущенко.— Харьков, 1996.

12. Соціологія політичних процесів

Юлія Кульбачна , Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

Соціологія політики - галузева соціологічна теорія, галузь соціологічного знання, яка вивчає взаємозв'язки між суспільством та державою і політичними інститутами, соціальні механізми влади та їх реалізацію у суспільстві. Тут вивчаються взаємовідносини політичної сфери з іншими соціальними інститутами і проблемами, які безпосередньо пов'язані із державою, політичними партіями, суспільними об'єднаннями, рухами. Об'єктом вивчення цієї науки - є політична система і політичний процес, політичні відносини, закономірності функціонування та розвитку політичної влади.

Предметом соціології політики є соціальний механізм влади та її вплив у суспільстві на різних етапах його розвитку та функціонування. Саме вивчення механізму трансформації соціального у політичне відрізняє соціологію політики від інших наук про політику. Важливим засобом здійснення політики є політична комунікація. Політична комунікація є своєрідним соціально-інформаційним полем політики, що з'єднує всі компоненти політичної сфери суспільства та структурує політичну діяльність.

Початок вивчення проблем політичної комунікації пов'язують з дослідженням пропаганди в період Першої світової війни (1914-1918). Але фундаментальні праці та, власне, термін "політична комунікація" з'явилися наприкінці 40-х років ХХ ст.

Процес передавання політичної інформації, що циркулює від однієї частини політичної системи до іншої, між політичною та суспільною системами, а також між політичними структурами, суспільними групами та індивідами, називається політичною комунікацією. Основні принципи політичної комунікації: пріоритетність якостей і цінностей культури (ієрархія); рівні права усіх громадян на отримання інформації (демократія); наближеність до культури нації, етносу, конфесії, класу тощо (ідентичність); урахування морально-етичних норм (мораль).

Основні функції політичної комунікації: поширення ідейно-політичних цінностей, знань, політичної інформації; формування політичної свідомості; поширення норм політичної культури, здійснення політико-культурного обміну, розвиток політичної культури суб'єктів політики (індивідів, груп, політичних структур) інтеграція та регулювання політичних відносин; підготовка та сприяння громадськості до участі в політичній діяльності.

Виборча кампанія — це багатоскладовий процес, успіх якій може принести впровадження комплексу заходів, а не лише окремих політико-психологічних технологій.

Об'єктом вивчення соціології виборчого процесу вважається весь виборчий процес, всі складові компоненти виборчої кампанії у сукупності їх зв'язків. Соціологію цікавлять, усі аспекти на всіх етапах та рівнях виборчого процесу, що виникають при взаємодії і зіткненні інтересів конкретних соціальних пластів, груп та прошарків суспільства. Саме це, що виражає проблемні сторони досліджуваного об'єкта, і вважають за предмет дослідження соціології виборів.

Передвиборча діяльність має на меті досягнення такого впливу на психіку людей, який сформував би прихильне ставлення електорату до певних політиків та їхніх ідей. Одним із різновидів психологічного впливу у передвиборчій кампанії стає дезорієнтування, метою якого є послаблення моральних і матеріальних сил суперника, а завданням — вплинути на маси й забезпечити поразку небажаного кандидата. Значну впливовість виборчих технологій обумовлюють певні особливості психіки людини. Люди не можуть критично сприймати всю інформацію, що надходить до них звідусіль. Отже, соціологія політики є важливою галуззю науки, яка дозволяє регулювати соціальні процеси.

Література

1. *Бабич-Декань О.* Політична підсвідомість. Якщо технологи влади не вивчать місцевої специфіки, то політреформа матиме зворотний результат // Політика і культура. — 2003. — № 20 (199).
2. *Бабик В. М.* Політологія для політика і громадянина: [Монографія]. — К.: МАУП, 2003.
3. *Боршшопець К. П.* Методы политических исследований: Учеб. пособие для студентов вузов. — М.: Аспект Пресс, 2007.
4. *Соловьев А. И.* Политическая коммуникация: к проблеме теоретической идентификации. // Полис. - №3. - 2002.
5. *Варій М. Й.* Політико-психологічні передвиборчі технології: Навч. метод. посіб. — К.: "Ельга Ніка-Центр", 2003.

13. Соціологія сім'ї та шлюбу

Юлія Мельник, Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Сім'я відіграє велику роль у сучасному суспільстві. Вона є первинною клітиною соціальних груп, класів, які утворюють соціальну структуру будь-якої країни. Вивчення сім'ї, шлюбу має глибоке практичне значення, воно є важливою передумовою розуміння багатьох процесів, які відбуваються у суспільстві. Можна виділити наступні основні функції сім'ї: репродуктивну; виховну; економічну і побутову; первинного соціального контролю; духовно-емоційну; сексуальну. Актуальними є проблеми планування сім'ї.

До факторів кризи сучасної сім'ї можна віднести бажання стати матір'ю (батьком) відійшло на задній план, народження однієї дитини стало даниною одруженню. Зникають форми власне сімейного життя, його способу, замінюючись формами одиноко-комунального співіснування. Сім'я сприймається як зосередження безлічі справ, які вимагають сили, часу, нервів. Важливим явищем, що веде до створення сім'ї і значною мірою визначає характер її існування, є вибір шлюбного партнера.

Можна виділити такі причини виникнення конфліктів: на основі незадоволеної потреби у визнанні значимості власного "я"; посягання на почуття гідності з боку партнера, його зневажливе ставлення; незадоволення сексуальних потреб одного або обох партнерів; відсутність позитивних емоцій; психологічне відчуття чоловіка і дружини; пристрасть до алкогольних напоїв, азартних ігор; різні інтереси, смаки, щодо проведення вільного часу, тощо. Отже, для оптимізації шлюбно-сімейних відносин суспільству необхідно вирішувати низку соціальних питань. Але багато залежить і від індивіда.

Література

1. *Городянюк В.Г.* Проблемы социального планирования на Украине. Учеб.пособ. – Днепропетровск, 1992
2. *Городянюк В.Г.* Соціологія. Посібник для студентів вищих навч.закладів, - Київ: Академія - 1999
3. *Здравомыслов А.Г.* Социология конфликта. Учеб.пособ. – М.:Аспект Пресс, 1995
4. *Мацковский М.С.* Социология семьи, - М.:Наука-1989
5. *Якуба О.О.* Соціологія. Навчальний посібник для студентів. – Харків: Константа, 1996

14. Політичні партії у розбудові громадянського суспільства в Україні

Юрій Михайлець, Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

Політична партія - це організація, що об'єднує на добровільній основі найактивніших представників тих чи інших класів, соціальних верств та груп. Основним призначенням партії є політична освіта мас та надання цілеспрямованого й організованого характеру діям цих мас для захисту власних інтересів. Як свідчить історична практика, політичні партії в усіх країнах створювалися як інструмент боротьби за владу та перенесення інтересів різних ідейно-політичних течій у реальну політику держави. Звідси випливає й головна мета їхньої діяльності – захист соціально-політичних інтересів певних груп населення. Саме заради реалізації цих інтересів і ведеться боротьба за завоювання й утримання влади. В сучасній Україні ідеї політичного плюралізму і багатопартійна політична система дістала своє закріплення на конституційному рівні, який виражається в признанні права громадян на об'єднання в політичні партії і громадські організації, організації суспільного життя на принципах політичного, економічного і ідеологічного блага. Політичні партії в Україні намагаються сприяти формуванню і вираженню політичної свободи громадян, приймають участь у виборах. Крім Конституції статус політичних партій в Україні закріплено в Законі України "Про об'єднання громадян", а також у виборчому законодавстві.

У більшості західних демократій виникнення політичних партій відбувалося поряд з поширенням права участі у виборах на все ширші верстви суспільства. Розширення народного представництва в органах влади не могло не вплинути на сам механізм виборчого процесу та його дійових осіб. Політики не могли більше ігнорувати значну кількість своїх потенційних прихильників. Зі зростаючою

кількістю осіб, які не лише мають право обирати, але й право бути обраними, з'явилася небезпека безладдя у вільному політичному суперництві. За умов, коли на політичній арені відбувається строката метушня великої кількості кандидатів з різнобарвними політичними гаслами і програмами, виборець у такому хаосі політичних прапорів навряд чи міг зробити обдуманий і виважений вибір. Політична партія стала практичним засобом, що відкриває канали зв'язку, комунікації серед різних соціальних груп, виявляючи і представляючи їхні інтереси; інструментом, який виражає під спільним знаменником об'єднаний політичний вибір її членів і прихильників.

Література

1. *Андреев С.С.* Политика как социальное явление // Социально-политические науки. – 2001. – №4.
2. *Малыхин А., Чернышев В.* Наука о политике // Социально-полит, науки. 2003. – № 1.
3. *Політологія* (теорія та історія політичної науки) / Шляхтун П.П. К.: Либідь, 2002.
4. *Гаевский Б.А.* Украинская политология. – К.: МАУП, 2000
5. *Кирилюк Ф.М.* Украинская политология, уровень развития, проблемы // Политологический вестник. – 2002.
6. *Кирилюк Ф.М.* Основы политологии. – М.: Наука, 2005.
7. *Потульницький В.* История украинской политологии. – М.: Наука, 2006.

15. Сучасні політичні конфлікти в Україні

Дмитро Ковтун, Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Серед безлічі ідейно-політичних течій можна назвати ідеології, що зробили найбільший вплив на політичний розвиток суспільства в ХХ ст. Це ідеології ліберальні, консервативні, соціалістичні і фашистські. Основа лібералізму - індивідуалізм: вільний, активно діючий індивід розглядається як центр суспільного і політичного життя.

Абсолютна цінність особистості, її людської гідності, прагнення до свободи, право на самобутність, самореалізацію, усвідомлення своєї відповідальності за власні дії перед собою і суспільством, поєднання індивідуалізму і корисних дій. Прийняття невід'ємних прав людини (право на життя, свободу, власність). Укладання договору між індивідом і державою, який є обов'язковим для обох сторін. Цей принцип втілено в конституціях у сучасних суспільствах. Обмеження сфери втручання держави в економічне і соціальне життя. Базові принципи консерватизму традиціоналізм, стабільність, порядок. Неоконсерватизм наголошує на:

- посиленні ролі еліт в управлінні державою;
- звільненні приватного капіталу від надмірного державного втручання;
- скороченні соціальних витрат і стимулюванні економічної активності громадян, які повинні розраховувати на власні сили;
- посиленні порядку і законності;
- відмові від тих змін, які підривають політичну стабільність чи обмежують владу великого бізнесу;

- ринкових відносинах як рушіях суспільного розвитку;
- пріоритеті свободи щодо соціальної рівності, оскільки остання неможлива;
- відмові від високих податків на великий капітал для перерозподілу прибутків в інтересах бідних;
- зміцненні морального порядку.

Соціал-реформізм, або соціал-демократична ідеологія, виник на основі ревізії (перегляду) ряду положень марксизму і відмови від ідей класової боротьби, революції, диктатури пролетаріату середині ХХ ст. ці ідеї увібрала в себе концепція демократичного соціалізму, головними цінностями якої стали свобода, справедливість, солідарність. Їхнє здійснення пов'язане з політичною, економічною і соціальною демократією. У політичній сфері це правова держава, парламентська демократія, гарантія прав особистості. Економічна демократія розуміється як рівність різних форм власності, серед яких велика роль належить суспільній власності. Передбачається державне регулювання ринкової економіки. Соціальна демократія розуміється як створення гідних людини умов життя і праці, перерозподіл доходів на користь непрацевдатних, доступність системи освіти і духовних цінностей, поліпшення стану навколишнього середовища.

Основні з них:

- відмова від негайної ліквідації інституту приватної власності як умови побудови соціалізму;
- поступовість еволюції до соціалізму через соціальне партнерство, соціальний і міждержавний мир;
- заперечення революції як засобу завоювання влади робітничим класом;
- вдосконалення існуючих інститутів і відносин шляхом постійних реформ;
- відмова від диктатури пролетаріату, бо класова диктатура суперечить високій культурі;
- поєднання державного регулювання економіки і ринкових відносин;
- розвиток парламентських форм захисту інтересів найманих робітників.

Література

1. *Габермас Ю.* Демократія, розум, нравственность. – М.: Волтерс Клувер, 1995. – 315 с.
2. *Лісовий В.* Культура-ідеологія-політика. – К.: Либідь, 1997. – 404 с.
3. *Малинова О.* Концепт идеологии в современных политических исследованиях. Политическая наука. – К.: Арктика, 2004. – 365 с.

16. Розвиток демократії в Україні: теорія і реальність

Антон Рудь, Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Кожна держава має свій ступень політичного розвитку. У наш час пріоритетним аспектом для здійснення влади в країні є гармонійне співвідношення взаємодії громадян і держави. Тому більшість громадян вважають за потрібним наявність державно-політичного устрою, такого як демократія, що ґрунтується на визнанні народу джерелом і носієм влади, на прагненні забезпечити справедливість, рівність, добробут усіх людей певної держави.

Щодо України, то формально вона є демократичною країною, через наявність розподілу влади, місцевого самоуправління, здійснення виборів та свободи слова.

Проблема полягає у змісті. Наявність основ демократії існує, а чи підтримує держава демократичні правила, які сама встановила і запровадила для українців?

Демократія в Україні є неприродним процесом з історичної точки зору. Перш за все, це лише політичний проект, як відповідно і незалежність у нашій державі. На Заході демократія має інший прояв, тому що до її розвитку західноєвропейські суспільства вже мали більш-менш сталу державну систему. Тобто наявність певних процедур, норм, цінностей та відповідних взаємовідносин людей. А Україні потрібно проходити усі рівні становлення демократії одночасно, тобто будувати державу відповідно ідентичності власного народу, створювати ринкові відносини дотримуючись демократичних меж.

Українська держава потребує у становленні демократії, а не тільки у її теоретичному впровадженні та фактичному існуванні. Перш за все повинна бути перебудована держава та нація з опорою на нову морфологію, тобто фундаментальними повинні бути невід'ємні особливості держави, а саме національна ідентичність – підтримка української мови. А для більшої частини населення ця підтримка не є пріоритетною. Відповідно доводиться зменшувати волевиявлення органів місцевого самоврядування на Сході країни.

Найбільш яскраво дані протиріччя проявляються у Росії, президент не тільки декларує, але реально підтримує ствердження правових громадян, доки їх норми не почнуть ставати на шляху у держави, тобто у дозволених законом межах. В Україні існує така проблемна ситуація, коли громадяни не вміють, або не бажають користуватися тими правами, які існують у відповідних законах, адміністративних нормах. Якщо тисячі людей не усвідомлюють власних громадянських прав, то що можна говорити вже про усвідомлення ними власних обов'язків як мешканців демократичної країни?

Оскільки Україна не використовує свої демократичні можливості, то як можна казати про подальший розвиток держави? Через це виникає абсентеїзм у поведінці громадян стосовно виборів. Люди не голосують на виборах через ряд різних причин. Сюди можна віднести: коло оточуючих (аполітичну родину), відчуття власної безпорадності, недовіра до політичної системи, руйнування норм, цінностей, уявлень щодо політичної системи та сприймання результатів передбачуваними.

Перш, ніж досягти сучасного стану суспільних відносин, розвинуті демократії пройшли важкий шлях вбивств, страйків, лжи, скандалів, арештів незаконних. Наприклад, Німеччина пройшла через фашизм. В Україні ситуація була кращою. Я не думаю, що хтось може сказати, що демократія в ній була запроваджена через боротьбу! Українській державі повезло з введенням демократичного режиму, так чого ж керівники країни не користуються цим і не дають користуватися громадянам?

Свобода дається тим, хто бореться за неї, та прагне до неї. Тому «Маємо те, що маємо». Демократія перш за все політичний проект, проект влади, тому результати визначаються перш за все владою. Багато чого залежить від її тяжіння до демократичних принципів, так і від вміння об'єднувати їх з економічними задачами правової держави.

Метушлива це справа – зображувати демократію. Проблема полягає у тому, що раніше влада формувала реальність, а тепер влада слідує за реальністю, ледве встигаючи сприймати зміни та нововведення. Тому Україні є над чим працювати і до чого прагнути.

Література

1. *Конституція України*. — Видавничий Дім «Ін Юре». — Київ, 1996.
2. *Кремень В., Ткаченко В.* Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. — Видавничий центр "Друк". — Київ, 1998.
3. *Демократія в Україні: минуле і сучасне*. — Видавничий центр «Академія», Київ, 1993.
4. *Даль Р.* О демократии. — Москва: «Наука», 2000.
5. *Основи демократії: Навч. посібник*. — Видавничий центр «Академія», Київ, 2002.

17. Соціальні процеси в сучасному суспільстві України

Наталія Давидович, Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

Започаткований проголошенням незалежності України процес демократизації та переходу до ринкових відносин, які передбачають "вільну гру" різноманітних соціальних та індивідуальних інтересів та прагнень, різко посилив дію конфліктогенних факторів в усіх сферах життя українського суспільства. Практичний досвід останнього десятиліття ХХ ст. яскраво демонструє значне загострення боротьби за владу, статус і ресурси, права і сфери впливу найрізноманітніших соціальних суб'єктів від владних структур центрального і регіонального рівня до трудових колективів, профспілок, політичних партій і громадських рухів, національних та релігійних спільнот, соціальних груп та окремих особистостей.

1. Протиборство конфлікуючих сторін набуває різноманітних форм — від трудових суперечок, страйків до масових акцій соціального протесту з вимогами зміни існуючої системи влади, що супроводжуються внутрішніми розколами соціальних спільнот, рухів, соціальних інститутів

2. Нова соціальна структура складається з таких соціальних груп: дуже багаті, багаті, середні, бідні та злиденні.

3. За усього розмаїття факторів, що впливають на ступінь конфліктності у суспільстві, головну роль відіграють протиріччя між трьома головними суспільними структурами та всередині них. Мова йде про владу (законодавчу, виконавчу та судову), підприємництво (державне, колективне, приватне, спекулятивне, мафіозне, компрадорське) та виробників матеріальних та духовних благ (інтелігенція, службовці, робітники і селяни, фермери, студентство та ін.).

4. Необхідно критично переосмислити світовий досвід формування нового соціально-економічного простору відповідно до національних потреб і запитів, передбачивши заміну старих способів розв'язання соціальних проблем принципово новими, більш ефективними.

5. Основна ідея національного соціального розвитку повинна полягати у досягненні самодостатнього рівня соціодинаміки в суспільстві, усвідомленні та реалізації того, що повноцінне відтворення людського потенціалу, соціуму загалом є прерогативою не тільки держави і владних структур, але й кожного з громадян України, що здійснюється на основі узгодженості соціально значущих інтересів громадян, суспільних об'єднань, органів державної влади та місцевого самоврядування.

6. Тривале накопичення теоретичного та практичного досвіду трансформаційних перетворень зумовило еволюцію поглядів на сутність соціального розвитку, захисні

функції держави, принципи і методи формування та реалізації її соціальної політики. Актуалізація цієї наукової проблематики відбувається в контексті євроінтеграційних намірів України та її самоідентифікації як майбутнього повноправного члена ЄС, поглиблення глобалізаційних процесів у світі, загострення проблем економічної та екологічної безпеки, подолання бідності населення.

7. Значна увага приділена актуальним проблемам формування та розвитку соціальної сфери, її трансформації до ринкових умов господарювання та вирішення завдань, пов'язаних із стимулюванням інноваційних зрушень, модернізацією та інтенсифікацією цієї сфери на принципово нових засадах.

Таким чином, досягнення цілей соціального розвитку обумовлює необхідність трансформації сфери зайнятості населення відповідно до вимог формування конкурентоспроможної економічної системи. Враховуючи важливість цього завдання, автори здійснили докладний теоретико-методологічний аналіз структури зайнятості населення, запропонували стратегічно важливі напрями її досягнення в умовах структурних перетворень та відповідний організаційно-економічний механізм ефективного регулювання зайнятості на засадах інноваційного розвитку.

Література

1. *Пірен М.І.* Конфлікт і управлінські ролі. Соціально-психологічний аналіз. К., 2000.
2. *Головаха Є. Паніна Н.* Соціальний портрет сучасної України Людина і влада 2000”
3. *Старіш О. Г.* Теорія відкритих систем як парадигма процесів глобального розвитку.— Сімферополь: Універсум, 2003.— 240 с.: іл.
4. *Радугин А. А. Радугин К.А.* Социология: курс лекций. — 3-е изд., перераб. и дополн. — М.: Центр, 2000. — 218 с.

18. Соціологія сім'ї та сучасні підходи

Костянтин Шнайдер, Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

Сім'я є об'єктом дослідження багатьох наук - історії, економіки, права, соціології, психології, педагогіки, антропології, демографії, етнографії, етики тощо. Кожна з них відповідно до свого предмета вивчає специфічні сторони функціонування і розвитку сім'ї.

Історія досліджує виникнення сім'ї та її форми у різні періоди історії людського суспільства. В центрі уваги економіки знаходиться сім'я або домогосподарство як економічний, головним чином споживчий осередок, хоча в умовах переходу до ринкової економіки їй все більше відводиться місце як господарської виробничої одиниці. Етнографічні дослідження пов'язані з вивченням особливостей укладу життя і побуту сімей з різними етнічними характеристиками. Для демографії основний інтерес має питання про роль сім'ї і сімейної структури населення у його відтворенні. Соціальна психологія акцентує свою увагу на дослідженні сімейних конфліктів і динаміки розвитку сімейних груп. Педагогіка в основному займається вивченням виховної функції сім'ї, як одного з важливих факторів формування особистості. Правову науку цікавлять питання правовідносин між подружжям, між батьками і дітьми тощо.

Одним із засновників наукового аналізу сім'ї вважають швейцарського вченого Йоганна Якоба Бахофена²¹⁰, який на початку XIX ст. видав свою працю

"Материнське право", що вирізнялася оригінальністю підходу до проблем сім'ї та її еволюції. На основі дослідження численних літературних джерел, вагоме місце серед яких посідали стародавні міфи, вчений стверджував першопочатковість материнського права в історії сім'ї. Окрему спеціальну соціологічну теорію - соціологію сім'ї - започаткував Льюїс Генрі Морган. Основна праця Л. Моргана "Давнє суспільство" (1877 р.). Вчений розробив наукову теорію розвитку сім'ї, яка суперечить концепції її божественного походження.

За О. Контом, сім'я - спілка, що базується на інстинктах та емоційній прихильності²¹¹. О. Конт вважав найважливішими завданням сім'ї - передавання традицій. Сім'я забезпечує соціальну наступність поколінь, є основним елементом суспільства, за її зразком побудовані інші складові суспільства. Сім'я змінюється та розвивається. При цьому людство повинно дотримуватися закону поступального розвитку, не порушуючи його революційними змінами, тому що для сім'ї це надзвичайно руйнівні. Кожне наступне покоління покликане передавати та збільшувати матеріальний та духовний потенціал. Це механізм нормального прогресивного розвитку людства. Сім'я як найважливіший соціальний інститут досліджувалася класиками соціології - Л. Морганом, Ф. Енгельсом, М. Ковалевським, Ф. Ле Пле, Б. Малиновським, О. Контом, Е. Дюркгеймом, П. Сорокіним, Г. Спенсером та ін.

Аналіз тенденцій розвитку сучасної сім'ї як соціального інституту подається у працях Е. Берджеса, У. Гуда, Х. Локка, Т. Парсонса, Е. Гіденса, П. Бергер, Б. Бергер та ін. Різноманітні аспекти функціонування сім'ї, зокрема в нових соціально-економічних умовах, досліджують російські вчені А. Антонов, С. Голод, М. Мацковський, В. Медков, Н. Римашевська, Г. Сілладзе, А. Харчев та українські соціологи О. Балакірева, Н. Лавриненко, А. Ноур, В. Пилипенко, Л. Чуйко, Ю. Якубова та ін. Проблематика сім'ї в колі наукових досліджень Державного інституту проблем сім'ї та молоді, Українського інституту соціальних досліджень, Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, Інституту проблем виховання АПН України, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України та ін.

Сім'я - одна із найбільш стародавніх форм соціальної спільності людей. Через різноманітні канали і за допомогою повних механізмів вона є пов'язаною зі всіма сферами діяльності людини. Змінюючись та розвиваючись разом із зміною та розвитком суспільства, сім'я сприяє вирішенню багатьох важливих як економічних так і соціальних задач.

Одночасно сім'я задовольняє і найважливіші особистісні потреби, значення яких постійно зростає. Серед них потреба подружжя в довірливому спілкуванні, співпереживанні, співучасті. Іншими словами, шлюб сьогодні набуває самостійного значення яке важливий інститут організації особистого та сімейного щастя. На зміну традиційним ролям прийшла гнучка, еластична кооперація стосунків і діяльності, заснована на спільності, цілей, потреб, поглядів, емоцій. Така діяльність стає не стільки ідеалом, але і реальністю для все більшої кількості сімей та важливою характеристикою сімей нового типу.

Дослідження, проведені українськими соціологами, демографами, психологами, а також проведені нами, дозволяють оцінити сучасний стан функціонування сім'ї як критичний. Показниками такого стану виступають: катастрофічні погіршення матеріального благополуччя сім'ї, відсутність нормальних умов для її життєдіяльності, зниження народжуваності, динаміка розлучень, дисфункційний розвиток сім'ї, які проявляються в підвищенні сімейної напруги, незадоволеності, подавленні почуттів, співзалежності.

Дослідження сімейно-родинних стосунків, які зазнали значних трансформацій разом із усім нашим суспільством, є надзвичайно важливим на сучасному етапі

Актуальність досліджень в царині сімейної проблематики зумовлена загальною кризою сім'ї, яку відзначають педагоги, психологи, соціологи, демографи. Ця криза є доволі поширеною, виявляється у кількісних (зменшення показників народжуваності дітей, значна кількість розлучень, проблемних сімей) та якісних показниках (трансформація суспільних та сімейних цінностей, ослаблення виховної функції сім'ї, психологічні проблеми членів сім'ї тощо). Очевидно, що за таких умов необхідними є ґрунтовні дослідження сучасної сім'ї та пошук ресурсів для подолання негативних явищ.

Водночас, як вказують деякі дослідники, сім'я як система, суспільний інститут переживає сьогодні своєрідну "вікову кризу": відбувається перехід сім'ї як системи, що функціонує, на якісно інший рівень. Оскільки в сучасних умовах матеріальний фактор перестає бути відповідальністю виключно чоловіка за виживання сім'ї, відбувається закономірний перехід з одного етапу розвитку (патріархату) на інший (біархат). При цьому домінуючими стають функції задоволення більш високого рівня потреб емоційно-інтелектуальної, духовної сфери.

Також в останні десятиліття відбулося усвідомлення того факту, що сім'я є одним з вирішальних чинників становлення та розвитку особистості. Так, багато психологів і психотерапевтів розглядають психологічні проблеми чи навіть психічні розлади особистості, соматичні захворювання як функцію внутрішньо-сімейної взаємодії. Ці ідеї розвиваються насамперед представниками сімейної системної психотерапії. Так, В. Сатир зазначає, що подружні стосунки являють собою стрижень для формування інших стосунків у сім'ї; дисгармонійні стосунки між батьками обов'язково відбиваються на їхній батьківській функції. На думку К. Вітакера, те, що сім'я звичайно приходиться до терапевта з проблемою якогось одного її члена, повинно розглядатися лише як "вхідний квиток". В процесі терапії необхідно розширити уявлення про те, у чому саме полягає проблема, і представити цю проблему як функцію внутрішньосімейної взаємодії.

Література:

1. *Кравець В.П.* Психологія сімейного життя. - Тернопіль, 1995
2. *Соціологія // Вербець В.В.* – Київ, 2009.
3. *Антонов А.І.* Микросоціологія сім'ї: Методологія дослідження структур і процесів. - М., 1998.
4. *Актуальні проблеми досліджень сучасної сім'ї в Україні (Т. М. Яблонська) // Український соціум.* - 2004. - № 2 (4). - С. 80-84.

19. Державні інститути в політичній системі суспільства

Олександр Яковчук, Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

З'ясування проблеми походження держави як політичного інституту має актуальне значення, оскільки у процесі її виникнення виявляються її головні функції та специфіка. Знаючи обставини, які обумовили появу держави, стає можливим прогнозувати зміни її функцій, структур, і розвитку. Актуальність з'ясування цього питання полягає в тому, що процес утворення держав ще не закінчився. Стосовно творення держав людей існує декілька підходів: Позакласовий і класовий. Наприклад: Патріархальна доводила, що держава походить від сім'ї, яка розрослася (Аристотель) Теологічна теорія стверджувала, що держава подарована Богом. Представники "договірної" теорії трактували державу як суспільний договір з метою

відвернути “війну всіх про всіх”. На думку Руссо, держава, об’єднуючи всі групи людей, має захищати особистість та її власність. У XIX ст. набуває визначення ліберальна теорія “держави нічного сторожа”, згідно з якою держава повинна охороняти спокій громадян, забезпечувати функціонування громадянського суспільства, і порядку в ньому. Будь-яке втручання держави у приватне життя окрім збирання податку, вважалося не приступним розцінювалося як замах на свободу індивідів. □агаль на той час у XIX ст. – на початку XX сторіччя, набула теоретичного і практичного використання ідея про класову природу держави, про боротьбу класів між собою. Ще Томас Мор переконував, що держава є з мовою багатих □агаль бідних.. Марксистська теорія стверджує, що держава виникла через те, що общинно робочий лад був підірваний поділом праці на його наслідками – поділом суспільства на класи. Продовжувач марксистського вчення В.І. Ленін приходить до висновку, що держава – це машина для підтримання одного □агаль над іншим, це організоване насилля одного □агаль для при думання іншого. Сучасний рівень знань дозволяє зробити висновок, що на □агальн формування держави діють три групи чинників

1)Суспільний поділ праці.

2)Виникнення приватної власності, експлуатації та класів.

3)Історичні зміни у відтворенні самої людини.. Місце держави, як визначального елемента політичної організації суспільства визначається призначенням її в суспільстві. Вона виступає як: політична організація громадянського суспільства; носій влади в суспільстві;

представник усього населення на даній географічній території; форма політичного панування, що виражається у прийнятті владних рішень, які стосуються всього суспільства і обов’язків для виконання всім населенням;- джерело всього політичного в суспільстві, його стержневий елемент; виразник загального інтересу; інструмент реалізації загальної волі в суспільстві; творець загальних цілей в суспільстві; основний стабілізатор життя; - головний суб’єкт політичного суверенітету.

На сучасному етапі □агально цивілізаційною тенденцією є поступове перетворення держави на орган вияву потреб та інтересів суспільства в цілому, не виключаючи пріоритетів економічно пануючих соціальних груп. Отже, нині формується загально цивілізаційний підхід до аналізу причин виникнення. Визначення суті держави, її місця та ролі в економічній системі суспільства. Завдань і функцій. Його мета – подолати обмеженість і недоліки позакласово підходів і забезпечити науковий аналіз державності. Визначальне місце в політичній організації суспільства займає держава, як форма організації. Суспільного життя. Навколо держави формуються інші організаційні структури. Держава є фундаментальною, базовою організаційною структурою в політичній організації суспільства і в усій його політичній системі.

Література

1. *Конституція України*. – К., 1996. – С. 11
2. *Там само* – с. 14
3. *Конституція України*. – с. 44
4. *Громадянське суспільство і держава в Україні: проблеми взаємодії: Матеріали методологічного семінару, м.Київ, 27 січня 2004 р. / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України / В.В. Цветков (відп.ред.), Є.В. Перегуда (упоряд.), І.О. Кресіна (відп.ред.). – К., 2004. – 84 с.*
5. *Громадянське суспільство. Політичний енциклопедичний словник*. – К.,1997. – С.

20. Роль збройних сил в політичній системі сучасного суспільства

Павло Ковтун , Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Нові глобальні проблеми сучасності, розвиток тероризму, вдосконалення європейської та міжнародних систем воєнної безпеки, а також трансформаційні процеси, що передбачають демократизацію усіх сфер суспільного життя, включно з обороною, вимагають осмислення проблем ролі й місця армії у суспільстві, взаємодії армії і політики, визначення сутності Збройних сил у контексті їх взаємодії з владою. Спираючись на сучасні підходи щодо трактування армії і враховуючи різних характер суб'єктів політики, які формують силову структуру, доцільно подати таку дефініцію: армія – історично мінлива, обумовлена соціально-економічним ладом конкретного суспільства озброєна організація його провідних суб'єктів політики, призначена на досягнення, захисту і реалізації їх політичних інтересів за допомогою загрози або реального застосування збройного насилля.

Армія впливає на суспільство і державу через зв'язок військової діяльності із зовнішньою політикою. Щодо внутрішньої політики, то можна виокремити дві полярні точки зору: перша – армія знаходиться поза політикою, друга – армія є знаряддям політики. Світовий досвід дає підстави розглядати армію і як суб'єкт, і як об'єкт політики. Розглянемо докладніше особливості функціонування армії в умовах різних політичних режимів, проаналізуємо характер взаємодії із владою, визначимо рівень підконтрольності силовій структури цивільній владі в не демократичних і демократичних режимах. В тоталітарних суспільствах збройні сили завжди були важливою опорою влади над усіма сферами суспільного життя. Армія виконує репресивно-мілітаристську функцію із застосуванням жандармських методів . Армія в умовах авторитарного режиму активно втручається в сферу політики, здатна виходити на політичну арену як самостійна політична сила, може функціонувати і діяти як знаряддя та інструмент насильства в руках певних політичних сил та угруповань. Саме в авторитарних режимах здійснюються військові перевороти і встановлюється пряме військове правління – військова диктатура.

На відміну від авторитарного режиму демократичний політичний режим зумовлює цілком інші принципи і механізми політичного функціонування армії. У політичному просторі демократії армія відповідає інтересам суспільства, функціонує в його інтересах і призначена для збройного захисту суверенітету держави, її незалежності, територіальної цілісності на неподільності. В умовах демократії армія забезпечує стабільність своєю не участю у політичній боротьбі. Використання бойового потенціалу армії, функціонування її як самостійної сили можливе у таких варіантах: армія виходить із підпорядкування уряду і здійснює військовий переворот; армія використовується окремими політичними силами для тиску на уряд; армія діє як механізм захисту нелегітимної влади; армія використовується як інструмент придушення масових заворушень; армія виступає як сила, що діє самостійно для забезпечення життєдіяльності війська і для захисту військовослужбовців та їх сімей.

Отже, в різних політичних режимах реалізуються різні моделі взаємодії армії і політики. Армія може бути підпорядкованою, може функціонувати як самостійна політична сила, не брати участь у боротьбі за владу та функціонувати в інтересах народу.

Література

1. *Богайчук В.* Політика і армія: проблеми взаємозв'язку // Політичний менеджмент. – 2005. – №5. – С. 31 – 38.
2. *Требін М.П.* Армія та суспільство – Харків: Видавничий Дім «Інжек», 2004. – С. 404
3. *Баранівський В.Ф.* Демократизація Збройних сил України. – К.: Центр практичної філософії. – 2001. – С. 112.
4. *Череміска Н.* Цивільний контроль над воєнною організацією держави // Нова політика. – 2002. – №2. – С. 42–45.
5. *Висоцький О.* Сутність легітимізації політики // Політичний менеджмент. – 2004. – №4(7). – С. 24–35.

21. Сучасні міжнародні відносини. Проблеми і перспективи

Роман Троценко, Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Міжнародні відносини — це сукупність різноманітних відносин (політичних, економічних, дипломатичних, ідеологічних) між національними державами або групами національних держав, а також створеними ними світовими й регіональними організаціями, у процесі взаємодії яких складається певний світовий або регіональний правовий порядок.

Міжнародні відносини є об'єктом наукового дослідження багатьох наук. Міжнародними відносинами називають сукупність усіх зв'язків і відносин, які виступають на світовій арені національних держав і міжнародних об'єднань, соціальних, економічних і політичних сил, організацій і рухів. Міжнародні відносини поділяють на такі види: економічні, політичні, військові, ідеологічні, правові, дипломатичні. За типами зони діяльності — на глобальні, регіональні, двосторонні. Виділяють такі типи держав:

- наддержави (здатні впливати на існування всього людства);
- великі держави (їх вплив обмежується одним регіоном або сферою відносин на рівні держави);
- середні держави (мають вплив у найближчому оточенні);
- малі (мають незначний вплив у найближчому оточенні, при цьому володіють засобами для захисту незалежності);
- мікродержави (нездатні захистити свій суверенітет національними засобами).

Міжнародні відносини за сферами суспільної діяльності поділяють на політичні, дипломатичні, правові, культурно-гуманітарні. Слід зазначити, що нинішня національна держава охоплює одночасно весь спектр міжнародних відносин: є учасницею багатьох міжнародних політичних, економічних і культурно-гуманітарних організацій, підтримує дипломатичні відносини і має дипломатичне представництво у більшості країн світу, підписує міжнародні договори і дотримується певних міжнародних принципів та норм у контексті як світових, так і регіональних організацій.

Отже, сила держави у міжнародних відносинах не є постійною величиною. Вона змінюється в часі, і відповідно змінюються пріоритети щодо трактування та реального значення названих елементів.

Нова система міжнародних відносин перебуває на етапі формування. У ній переплітаються та взаємодіють як традиційні сили, так і нові чинники й тенденції. Розширюється коло суб'єктів міжнародних відносин, змінюється мотивація їхньої поведінки. Якщо в період існування Вестфальської системи держави були домінуючими учасниками міжнародних відносин, а світова політика переважно — політикою міждержавною, то останніми роками виникають нові, багато в чому космополітичні суб'єкти міжнародних відносин. Новий зміст світової політики вимагає нових організаційних форм.

Література

1. *Піча В.М., Хома Н.М.* Політологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти I-IV рівнів акредитації, 2-е видання, виправлене і доповнене. – К., Львів, 2001.

2. *Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В.Бабкіної, В.П.Горбатенка.* – К.,2001.

3. *Щедрова Г.П., Барановський Ф.В., Новакова О.В., Пашина Н.П. та ін.* “Основи політології”: Навчальний посібник. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2005. - 170 с.

4. *Соловьев А.И.* Политология: Политическая теория, политические технологии.: Учебник для студентов вузов. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 559с.

22. Політичні еліти та політичне лідерство

Роман Усач, Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Спроби осмислення багатогранності проблеми лідерства (lider - від англ. - провідник) сягають давнини й впродовж сторіч не припиняються. Історія дослідження політичного лідерства - є приклад різноманітності підходів і відсутності загальноприйнятої базової теорії. Політику, її завдання і цілі розрізняються на різних рівнях політичної діяльності, тому існують і різні лідери. В малій групі (це може бути еліта верхніх рівнів влади або іншого керівництва) роль лідера містить в собі здатність згуртувати людей та направити їх діяльність. Від лідера вимагається тісне особисте спілкування з близьким оточенням.

Обов'язкова умова лідерства - володіння владою в конкретних формальних чи неформальних організаціях різних рівнів і масштабу - від держави і навіть групи держав до урядових установ, суспільних груп, рухів, партій. Політичний лідер - це особа, інтеграційні, новаторські, критично зорієнтовані, здібності якої спрямовані на створення і реалізацію програми (концепції) розв'язання соціальних проблем і завдань суспільного розвитку. В політології, починаючи з М. Вебера, політичних лідерів поділяли на три типи: традиційних, легальних й харизматичних, в залежності від того, на чому базувались їх претензії на владу (авторитет).

Якщо взяти за критерій стиль діяльності лідера, то можна виділити: авторитарний стиль, для якого характерні жорстокість мислення лідера, ігнорування інформації й аргументів, одноособовий вибір напрямів і цілей діяльності. Демократичний стиль відзначають гнучкість мислення, схильність до отримання максимально повної інформації, лідер бере участь в обговоренні проблем нарівні з усіма, цілі і напрями

діяльності обираються, виходячи з точки зору, яка перемагає. Популістський тип (від лат. *populus* - народ, боротьба за інтереси народу) відзначається прагненням "показушності" при виконанні ролі виразника інтересів своїх прихильників. Для досягнення влади він заграє з народом, проголошуючи пріоритет волі народу над політичними рішеннями, висловлюючи недовіру політикам.

Професійний тип лідера дослідники оцінюють найбільш високо. Це лідер, згідно з термінологією американського дослідника Д. Белла, технотронного, або постіндустріального, суспільства. Він - глобальний стратег, має комп'ютерну грамотність, і іноді використовує харизматичні якості для того, щоб привабливо викласти свої ідеї й плани, переконати громадян в їх перевагах, залучити до їх здійснення. Максимально завищена оцінка функцій і ролі політичного лідера в історії - сутність культу особи. Це закономірне слідство і одна з передумов тоталітарного політичного режиму, хоч має місце і в авторитарних, а частково і в демократичних державах. Особа може увійти в історію як сатрап, деспот, тиран. Влада в кожній країні, незалежно від політичного режиму, здійснюється визначеною групою людей - елітою. Елітисти (вчені, що вивчають проблему еліти) стверджують, що ще з стародавніх часів людство було розділено на дві нерівні частини - правлячу групу і маси. Згідно з елітаристським підходом, суспільством керує еліта, яка об'єднує тих, хто стоїть у влади, насамперед, у політичній, економічній, військовій царинах. Члени цих еліт об'єднані єдиними інтересами, згуртовані. Ця єдність, у свою чергу, має коріння в однаковому соціальному походженні, високому рівні освіти, матеріальній забезпеченості.

У формуванні політичної еліти велике значення мають системи її рекрутування. Розрізняють дві системи рекрутування еліт: система гільдій та антрепренерська система (підприємницька). В чистому вигляді вони зустрічаються рідко. Антрепренерська більш характерна для демократичних держав, система гільдій - для авторитарних, хоч її елементи застосовуються і в демократичних країнах, особливо в економіці і державно-адміністративній сфері.

Таким чином, виховання еліти - важлива суспільна задача. Навчання господарському управлінню (менеджменту) утворює умови для підготовки людей, які здатні зайняти в державі високі політичні посади. Це передача знань, досвіду аналізувати ситуації, розвиток управлінських навичок, виховання відповідальності, навчання різноманітним стилям управління.

Література

1. *Лазоренко О.В., Лазаренко О.О.* Теорія політології. – К.: Наука, 1996.
2. *Мальцев В.А.* Основи політології. – М.: Мысль, 1997.
3. *Михельс Р.* Рабочие вожди пролетарського походження. // Диалог, 1990. – №8.
4. *Бебик В.* Еліта, елітарність, лідерство. // Віче, 1993., липень.
5. *Блондель Ж.* Политическое лидерство. – М.: Мысль, 1992.
6. *Скуратовский В.* Историческая ритмика украинской элиты. // Политическая мысль, 1994. – №3.
7. *Федоров А.* Нарциссизм посткоммунистической украинской элиты. // Политическая мысль, 1994 – №3.
8. *Бекешкина И.* Есть ли в Украине общенациональные лидеры? // Политическая мысль, 1994. – №3.

23. Концепції світових релігій в соціології

Роман Прозор, Віктор Поденко

Національний університет харчових технологій

Серед популярних філософсько-соціологічних концепцій релігії відокремлюється теорія засновника соціології релігії, німецького філософа і соціолога Макса Вебера. Він характеризує релігію як спосіб надання сенсу соціальному діянню: як явище культури вона задає і підтримує відповідні сенси, вносячи «раціональність» у пояснення світу і в повсякденну етику. Продукуючи певну картину світу, релігія концентрує сенси, на її основі переживання світу переходить у світоусвідомлення, в якому предметам і явищам надається певний сенс. Світ стає полем діяння демонів, душ, богів, надприродних сил. Неоднорідні елементи дійсності переплітаються у систематизований космос. Формується загальна мета, в основу якої покладається морально-релігійна ідея спасіння, віддачі за біди, негаразди, нещастя, які терпить людина в житті.

Усі чинники походження релігії (соціальні, гносеологічні, онтологічні, психологічні) взаємодіяли та взаємопосиливали один одного, набуваючи особливої ваги за різних обставин [1, с. 37-39].

Засновником концепції вважається М. Вебер (1864—1920рр.). Теоретичними передумовами вивчення релігії були його положення про "Ідеальні типи соціальної дії". Вебер заперечував об'єктивні чинники розвитку суспільства і відносно релігії стверджував, що вона має власні, релігійні джерела. А тому соціологія релігії повинна обмежуватися лише вивченням мотивації релігійних уявлень, котрі історично сприяли контролю над поведінкою та триманням індивідів у покорі. Згідно з цими положеннями, Вебер, на основі залучення значного історичного матеріалу, вмотивовує думку про вирішальну роль протестантської етики у формуванні і розвитку капіталізму.

На думку іншого визначного прихильника цієї концепції — Е. Дюркгейма (1858—1917 рр.), розуміння людської природи принципово неможливе без вивчення суспільства, у якому діє людина. Інтегруючою основою суспільства він визначає суспільну свідомість — загальні вірування, почуття, цінності, норми. За Дюркгеймом, послаблення згаданих вірувань і почуттів призводить до послаблення соціальних зв'язків між людьми і у перспективі загрожує дезінтеграцією суспільства, його розпадом.

У даній концепції в релігійних уявленнях та ритуалах персоніфікуються і символізуються всі соціальні явища. Для Дюркгейма релігійної віри, як головної ознаки релігії, не існує. Він фактично ототожнює форми релігійної і нерелігійної свідомості, а з іншого боку, релігійна свідомість ототожнюється з суспільною свідомістю взагалі. Дюркгейм доходить висновку, що існування релігії має вічний статус, вона є необхідним елементом в кожному суспільстві [2, с. 53-54].

Праці Дюркгейма і Вебера були визначальними в галузі соціології релігії. Надалі вона розвивалася за траєкторією, наміченою ними. Ця траєкторія базувалася на таких засадах:

— релігія є чинником стабільності суспільства, що забезпечується завдяки комунікативній функції (Дюркгейм);

— релігія є чинником соціальних змін, у чому виявляється її змістовно утворююча функція (Вебер);

— релігія як чинник конфліктів у суспільстві (Маркс), що відкриває простір для реалізації ілюзорно-компенсаторної, ідеологічної, світоглядної функції.

Тому значну актуальність набувають положення релігієзнавства — системи наукових знань (філософських, соціологічних, психологічних, історичних) про релігію, її походження, будову і функції. Деідеологізоване релігієзнавство приділяє значну увагу вивченню соціальної природи релігії, її місця в суспільстві. В такий спосіб воно виступає як раціоналістичний науковий тип знання про релігію, позбавлений рис як ідеологізованих, так і містифікованих теорій [3, с. 49-51].

Соціологія релігії є галуззю соціології та однією з релігієзнавчих наук. Як наукова дисципліна, вона функціонує в контексті соціологічного знання й інших наук про релігію. Перебуваючи на межі соціології і теології, вона враховує суспільну значущість і різноманітність релігійної проблематики, в тому числі й те, чи може бути релігія предметом наукового вивчення, чи не є соціологічний аналіз її вторгненням у заборонену для нього сферу.

Література

1. *Лубський В.* Релігієзнавство: Підручник для студ. вуз./ Володимир Лубський, Василь Теремко, Марія Лубська., - К.: Академвидав, 2002., 2003. - 431 с.
2. *Черній А.* Релігієзнавство: Посібник/ Анатолій Черній., - К.: Академвидав, 2003. – 351 с.
3. *Яроцький П.* Релігієзнавство: Навчальний посібник для студентів вузів/ Петро Яроцький., КУТЕП. - К.: Кондор, 2004. - 305 ст.

24. Вплив закордонних субкультур на молодь України

Дарина Дьоміна, Віктор Поденко

Національний університет харчових технологій

Упродовж останнього десятиліття у нашій державі виникла принципово нова ситуація в молодіжному русі. Все більше і більше молоді люди пізнають закордонні субкультури, які їх зацікавлюють. Тому субкультура є невід’ємною частиною життя молоді, як показник особистості, нестандартності.

Представників різних субкультур узагальнено називають - неформалами, тобто люди які не підходять під загальноприйняті норми.

Само слово "неформал, неформальний" позначає незвичність, яскравість і непересічність. Людина-неформал – це спроба показати свою індивідуальність, сказати сірій масі: «я – особа», кинути виклик світу з його безкінечними сірими буднями і вибудовуванням всіх в один ряд, типовим стандартам. [1].

Терміном «субкультура» зазвичай позначають особливу форму організації життя людей (соціальних груп), які прагнуть облаштувати в межах пануючої культури особисте, відносно автономне культурне існування зі своїм стилем (одягом, манерами, мовою), звичаями, нормами, цінностями та ідеалами .

У кожній субкультурі, так звані, правила, які вони суворо виконують.

Більшість субкультур є послідовними від музики, так звані панки, рокери, репери, кейпопери, металісти. Якщо не брати до уваги саме музичні субкультури, а стиль життя, то можна назвати такі як емо, готи, хіппі, індіаністи, растамани.

Саме молоді люди є тими об'єктами, що найбільше піддається зовнішнім впливам. Вони, як правило, не обтяжені суперечливим досвідом минулого з притаманними йому ціннісними і поведінковими установками.

Більшість видів, груп, субкультур є доволі мирними і для молоді можуть нести користь, наприклад ті ж брейк-дансери. Хоч і є травматичним заняття цим видом танцю, але вони додають сил та впевненості в собі представникам цієї субкультури. Взагалі, всі групи, що можна віднести до танцю, є тільки позитивним явищем. Як не є, але «DANCE» можемо називати спортом, а як відомо спорт – це життя. Також і активно - соціальні групи, навчають молодь життєвому етикету, життєвим цінностям, навчають їх цінити та берегти.

Але не всі групи субкультур приносять користь, на жаль. Сатаністи, емо, скинхеда, гопники являються ворожим, негативним для молоді, стилем. Про всі групи субкультур молодь дізнається через телебачення, інтернет, соціальні мережі, через інші види масової інформації. В таких випадках уваги потрібно приділяти молоді, особливо першокурсникам, адже вони тільки ось прийшли зі школи, відірвались від домівок і прийшли до дорослого життя. Молодшим наставникам академічних груп, старшим товаришам по курсу, викладачам бажано проводити відповідні бесіди, але не в форматі «банальної проповіді», а доносити їх з цікавістю для самих студентів. Одна звичайна бесіда може допомогти змінити життя молодій людині/студенту, яка все більше набирається життєвого досвіду.

Література

1. www.any-book.org, [Електронний ресурс] : Інтернет портал. – Магістерська робота // Тема: "Психологічний вплив субкультур на сучасну українську молодь". – Режим доступу: <http://any-book.org/download/17323.html> / . – Назва з екрану.
2. *Лисовский В.Т.* “Социология молодежи” под ред. В. Т. Лисовского, Изд-во СПбГУ, 1996г, 460 с
3. *Крутецкий В.А., Лукин Н.С.* “Психология подростка”- М., 1965г, 314с.
4. *Лотман Ю.М.* “Несколько мыслей о типологии культуры” В кн.: “Язык культуры и проблемы переводимости” - М.,1987, 417с.
5. *Сорокин П.* “Человек. Цивилизация. Общество» - М.,1992г, 545с.
6. *Сикевич З.В.* Молодёжная культура: "за" и "против". Л. 1990, 206с.
7. *Щепанская Т. Б.* Символика молодежной субкультуры., - С-Пб., 1993, 340с.
8. *Шапко В. Т.* Феномен актуальной культуры. // Социологические исследования №10, 1997, С. 93-104.
9. *Уайт Л. А.* Понятие культуры. // Антология исследований культуры., - С-Пб, 1997, 24с.
10. *Суслова Е. А.* Система ценностей и способы самоорганизации неформальных движений. // Общественные, самодеятельные движения., - М., 1990.
11. *Сундиев И. Ю., Радзиховский Л. А.* Из истории неформальных молодежных объединений. // По неписаным законам улицы..., - М., 1991.
12. *Пелипенко А. А.* Культура как система., - М., 1998, 376с.
13. *Лисовский В. Т.* Неформальные группировки среди молодежи: причины возникновения и методы работы., Л., 1987, 246с.

25. Психологія менеджменту: складова сучасної управлінської школи

Катерина Плевако, Віктор Поденко

Національний університет харчових технологій

Нормальне функціонування, забезпечення життєдіяльності, цільове регулювання системи (соціотехнічної, соціокультурної, економічної тощо) здійснюється або безпосередньо людиною, або за допомогою створених нею машин. Проте в кожному випадку в основі реалізації цих функцій лежить одна з найскладніших форм діяльності – управління. У першій половині ХХ ст. сформувалися чотири відносно самостійні школи управлінської думки: наукової організації праці, адміністративної, «людських відносин», науки управління. Ці школи не були універсальними, вони мали свої позитивні й негативні сторони. Але кожна школа заслуговує на увагу, оскільки всі вони сприяли досягненню успіху в розв'язанні різних управлінських завдань. [1. 554–555]

Теорія менеджменту акцентує увагу на категоріях: "мета" "людина" і "результат". З погляду психології, менеджмент – це міждисциплінарний напрямок, завдання якого полягає в дослідженні та психологічному забезпеченні вирішення проблем організацій, установ, конкретних виконавців в умовах ринкової системи господарювання.[2]

Предметом розгляду теорії управління є управлінські (організаційно - управлінські, організаційно - економічні) відносини, що реалізуються як інформаційні зв'язки при організації виробництва і управлінні ними.

Процес управління включає збір, переробку і передачу інформації (предмет управлінської праці), що використовується для вироблення рішень (продукт управлінської праці).

Технологія управління - це прийоми, способи і порядок (послідовність, регламент) виконання процесу управління загалом і складаючих його функцій. У процесі будь-якої технології предмет роботи перетворюється в продукт роботи. [3.156]

Ефективність управління залежить не тільки від способів рішення задач, але у величезній мірі і від господарського механізму і системи державного регулювання. Тому багато які моделі управління (стратегічного і оперативного), що успішно використовуються за рубежом, не завжди можуть бути ефективно застосовані в Україні, що пояснюється різною мірою зрілості ринкових відносин. [4.267]

Сучасний менеджмент характеризують наступні положення: відмова від пріоритету класичних принципів шкіл менеджменту, згідно з якими успіх підприємства визначається передусім раціональною організацією виробництва продукції, зниженням витрат, розвитком спеціалізації, тобто впливом управління на внутрішні чинники виробництва. Замість цього першорядною стає проблема гнучкості і адаптованості до постійних змін зовнішньої середовища. Значення чинників зовнішньої середовища різко підвищується в зв'язку з ускладненням всієї системи суспільних відносин (в тому числі політичних, соціальних, економічних), що складають середовище менеджменту організації. [5.382]

Варто зазначити, що в нашому університеті студенти не тільки здобувають вищу освіту вони ще й удосконалюють свої управлінські навички, які дозволять конкурувати на сучасному ринку праці. Отже, найважливішим завданням менеджменту є організація виробництва товарів і послуг з урахуванням потреб

споживачів, забезпечення рентабельності діяльності підприємства і його стабільного становища на ринку.

Література

1. *Трофімов Ю. Л.* Психологія: Підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Либідь, 2000. – С. 554–555
2. Ukrreferat.Com., [Електронний ресурс]: Інтернет – портал. – Педагогіка, виховання // Психологія менеджменту в освіті. – Режим доступу: <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=53614&pg=0/>. – Назва з екрану.
3. *Базилевич Л.А., Соколов Д.В., Франева Л.К.* Модели и методы рационализации и проектирования организационных структур управления. Л.: ЛЭФИ, 1991.- С. 80.
4. *Веснін В.Р.* «Основи менеджменту», М., - 1997. – С. 412.
5. *Віханський О.С., Наумов О. І.* Менеджмент : Підручник. - М.: Гардарики, 2006. – С. 528.

26. Формування соціально-психологічного клімату трудового колективу харчового підприємства

Дарія Литвин, Віктор Поденко

Національний університет харчових технологій

Для трудового колективу харчового підприємства характерна єдність цілей, високий рівень спілкування. Важливим для колективу є рівень його інтегрованості, згуртованості представників колективу, задоволення їхніх потреб та інтересів у трудовій діяльності, фізичному, психічному і моральному розвитку.

Соціально-психологічний клімат у колективі – стан міжособистісних стосунків, що виявляється в сукупності психологічних умов, які сприяють або перешкоджають продуктивній діяльності колективу. У трудовому колективі взаємодіють індивіди зі своїми особистісними якостями, інтересами, з різним статусом, що обумовлює їхню поведінку і вплив на інших осіб. Кожен з них намагається зайняти активну позицію, відстояти свої права, реалізувати можливості, утвердити амбіції. Ця складна мозаїка інтересів, прагнень, дій утворює соціально-психологічний клімат у колективі. Також на психологічний клімат у трудовому колективі впливають зміст праці та ступінь задоволеності людей нею, умови праці й побуту та задоволеність ними, міжособистісні стосунки, стиль керівництва, особистість керівника [1, 160].

За змістом і спрямуванням соціально-психологічний клімат у колективі може відповідати одному з таких типів:

Сприятливий тип. Його характеризують: довіра, доброзичливість, чуйність, висока взаємовимогливість і ділова критика; вільне висловлювання власної думки під час обговорення питань, що стосуються колективу; відсутність тиску керівника на підлеглих і визнання за ними права приймати важливі для колективу рішення; наявність умов для активної професійної і творчої діяльності, самореалізації, самоствердження, саморозвитку кожного працівника; задоволення роботою (змістом, оплатою, організацією праці) та належністю саме до цього колективу; взаємодопомога представників колективу в критичних ситуаціях; прийняття індивідами на себе відповідальності за справи у колективі; уболівання за честь колективу, сприяння його розвитку.

Несприятливий тип. У колективах із таким кліматом домінують байдуже ставлення людей одне до одного і до спільних справ. Кожен працівник існує ніби ізольовано, у своєму світі, що є причиною невисоких результатів роботи, незадовільної дисципліни, напруженості в особистих стосунках, конфліктності, бажання змінити місце роботи тощо.

Нейтральний тип. Клімат характеризується збалансованістю суб'єктивних та об'єктивних ознак, однак він нестійкий і будь-коли може зазнати змін [2, 188].

Показниками здорового мікроклімату в педагогічному колективі є:

1. Згуртованість та організованість. Успіх діяльності кожного підприємства харчової промисловості забезпечує цілеспрямований колектив однодумців, у якому цінують індивідуальність, творчі здібності, характер, інтереси й уподобання кожного. Згуртувати такий трудовий колектив означає забезпечити простір для максимальної реалізації творчого начала кожного, не руйнуючи методичної концепції харчового підприємства.

2. Єдність офіційної і неофіційної сфер спілкування. Чим вища вона, тим ефективніше атмосфера в колективі впливає на досягнення поставлених цілей. Єдність офіційного й неофіційного спілкування не абсолютна. Професійна діяльність харчовика охоплює такі формальні елементи – дотримання правил, норм, інструкцій, застосування усталених прийомів. Неформальна діяльність включає пошук нового, творчість, індивідуальність, імпровізація. Часто вони настільки пов'язані, що органічно переходять один в одне.

3. Мажорний життєстверджуючий настрій у колективі. Він залежить від оптимістичного самопочуття, злагоди, успішної роботи, а також від зовнішніх умов (пригнічений чи життєрадісний колега, доброзичливе чи недружелюбне слово тощо).

4. Атмосфера колективної турботи у трудовому колективі, взаємоповаги й підтримки, узгодженої взаємодії. Товариські ділові взаємовідносини залежать від оптимального співвідношення особистих і колективних інтересів. Спільна професійна діяльність формує єдність професійних інтересів, які неминуче мають певні відмінності. Тому зближення інтересів працівників є важливим чинником формування здорової соціально-психологічної атмосфери у колективі [3, 234].

Соціально-психологічний клімат відображає рівень комфортності існування особистості в спільній діяльності, у груповій взаємодії. Соціально-психологічний клімат впливає не тільки на ефективність діяльності, поведінку, а й взагалі на психічне здоров'я людини [4, 208].

Метою доповіді є порушення одного з головних аспектів формування соціально-психологічного клімату, адже саме вивчення і вдосконалення соціально-психологічного клімату на сучасному етапі стають невід'ємною складовою частиною управління персоналом організації і реалізуються в повсякденній роботі керівника. Соціально-психологічна атмосфера у трудовому колективі позитивно або негативно впливає на особистість. У такому колективі, де співробітництво, підтримка й повага є нормою взаємин, працівник відчуває спорідненість із ним, радість від спільної праці. Якщо в колективі панують байдужість, формалізм, примус, він відчуває пригніченість, відчуженість. Психологічний клімат формується і підтримується в колективі кожним його представником. Крім того, естетика взаємовідносин в колективі у великій мірі залежить від особистості керівника, його стилю роботи, доброзичливості, тактовності.

Ми як майбутні фахівці маємо бути не тільки спеціалістами навчального напрямку, а і бути грамотними керівниками/управлінцями на сучасному ринку праці. Тому успіх діяльності кожного підприємства харчової промисловості забезпечує

цілеспрямований колектив односторонніх, в якому цінують індивідуальність, творчі здібності, характер, інтереси й уподобання кожної особистості.

Література

1. *Войтко В. І.* Психологічний словник за ред. В.І.Войтка. Київ «Вища школа», 1982. - 214 с.
2. *Карамушка Л.М.* Психологія управління: Навчальний посібник / Карамушка Л.М. – К.: Міленіум, 2003. – 344 с.
3. *Зборовський Г.Е.* Соціологія управління: Учебное пособие / Г.Е.Зборовський, Н.Б. Костика. – М.: Гардарики, 2004. – 272 с.
4. *Бабосов Е.М.* Соціологія управління / Бабосов Е.М. – М.: Тетрасистемс, 2002. – 288 с.

27. Євромайдан: причини та наслідки

Максим Лук'яненко, Віктор Поденко

Національний університет харчових технологій

Масові акції протесту на Україні, які почалися 21 листопада 2013 у відповідь на призупинення процесу підготовки до підписання угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом. Після Вільнюського саміту 29 листопада набули яскраво виражену антиурядову спрямованість, в деяких ЗМІ вони характеризуються також як національно-патріотичні, євроінтеграційні і антикорупційні.

Громадянська позиція студентської молоді покладена в основну частину мітингувальників (крім політичних активістів) складають студенти: КНЕУ, медичного університету ім. Богомольця, Національного авіаційного університету, КПІ, Києво-Могилянської академії і КНУ ім. Шевченко. Адміністрація вузів по різному відреагувала на участь своїх підопічних у акціях протесту. Якщо у Львівській, Волинській, Тернопільській областях поїздки студентів на Євромайдан тільки заохочують, то київські вузи поведилися інакше - суворо заборонили пропускати заняття . Виключення склали лише Києво-Могилянської академії і КНУ ім. Шевченко.

Якразим прикладом девіантної аномії в Україні є події що відбуваються на майдані в Києві. По всій Україні відбуваються масові протести в зв'язку з відмовою уряду приєднатися до Європи. Тут відбувається умовний поділ населення - «за» та «проти» євроінтеграції.

Бо саме цей проміжок часу, коли зовсім поряд існують дві системи законів у повноті колізійних зіткнень життя у державі, і носить назву девіантна аномія. Зазначимо, що за теорією Еміля Дюркгейма девіантна аномія – цетою проміжок часу, коли старі норми ще не відійшли, а нові ще не вступили в силу. Проміжок часу, в якому виступають великою кількістю протиріччя режимів, протилежних одночасно прийнятих рішень, законів, які хаотично розхитують суспільство і дзеркально відображаються у державотворенні. Такі процеси у відповідному позначенні відбуваються на системі освіти.[2, 556]

Важкое значення для розвитку соціологіческого знання имело понятие аномии, которым Дюркгейм обозначает состояние ценностно-нормативного вакуума, характерного для переходных и кризисных периодов и состояний в развитии обществ, корда старые нормы и ценности перестают действовать, а новое ещё не установились [1, 556] *.

Порівняння майдану 2004 та 2013 років. Два різних майдани

Мітинги на Євромайдані останнім часом стали прирівнювати до подій, що відбулися у 2004 році, тобто Помаранчевої революції. Але як сказав Віктор Небоженко – директор соціологічної служби «Український барометр»: «Цей Майдан буде оглядом сил опозиції. Не думаю, що він переросте в 2004 рік. Тоді було гостре відчуття несправедливості. Мовляв, обдурили. Причому це була образа мільйонів людей. Зараз же людям, що називається на сленгу, облом кудись виходити. Так, була мрія про Європу.

Позитивні та негативні наслідки вступу до ЄС.

До позитивних ми віднесемо:

- політичні вигоди: участь в Європейській колективній безпеці та гарантування, за її допомогою, територіальної недоторканості України;
- ідеологічні переваги: поширення української культури в країнах ЄС.

До негативних відносяться:

- соціальні загрози: поглиблення демографічного спаду, проблема незаконної міграції та відтоку кадрів;
- політичні загрози: небезпека втягнення України в конфлікт цивілізацій між Заходом і мусульманським світом.

Література

1. *Дюркгейм Э.О.* Разделение общественного труда. Метод социологии / Пер. с фр. и послесловие А.Б. Гофмана. - М.: Наука, 1990. – 575 с. – (Социологическое наследие).

2. *Поденко, В.П.* Освіта в Україні, глобалізаційні виклики та її суперечності / В. П. Поденко // Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди" - Додаток 1 до Вип.29, Том V: Тематичний випуск "Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання". - К.: Гнозис, 2013.

28. Негативні чинники української демократії в соціальній сфері

Олексій Маліков, Віктор Поденко

Національний університет харчових технологій

Така жадана демократія, про яку мріялось у 80-х, під прапором якої втілювалася одвічна мрія українського народу про власну державність на початку 90-х, яка вивела мільйони людей на майдани у 2004 р., сьогодні, по суті, стала заручницею політичних інтриг і нездатності держави впоратися з соціально-економічними труднощами перехідного періоду. Чому так сталося? Відповідь на це запитання криється в особливостях сучасної української демократії, а точніше – того формально-демократичного стану, у якому перебуває сьогодні українське суспільство.

Десятиліття українських реформ пройшло під знаменами демократизації, ринкової лібералізації, суверенізації. Нинішні програми уряду, переважної більшості політичних партій і громадських об'єднань побудовані на тій же системі цінностей: свобода, демократія, ринкова економіка. [1] Однак, як вважає В. Медведчук, на відміну від початку 90-х років, коли ці слова були потужним стимулом вивільнення і мобілізації суспільної енергії на вирішення справді епохальних завдань розриву з тоталітарним минулим і утвердження незалежної, суверенної держави, сьогодні вони

стали скоріше ритуальними деклараціями, які у суспільній свідомості не вельми співвідносяться з привабливою і мобілізуючою картиною майбутнього. Більш того, для значної частини населення цінності демократії, ринкової економіки виявилися істотно дискредитованими [2, 10-11]. Демократію в Україні можна віднести до конфронтаційної моделі легітимації політичної влади. Ця модель характеризується тим, що перехідний період (від колишнього, комуністичного типу суспільного устрою до ринкового) досить явно нав'язаний, він припускає боротьбу між елементами автократії і демократії, в результаті якої елементи першої диктують дещо інші швидкість та умови трансформації. Це підвищує імовірність повільної еволюції демократії, але, як вважає Ф.Шміттер, «без задоволення сподівань своїх громадян і без установлення прийнятного і передбачуваного кодексу правил для політичного змагання і співробітництва» [3,187] Серед основних проблем становлення української демократії можна назвати наступні:

- зміцнення конституційних засад демократії;
- створення надійних гарантій еволюційного розвитку українського суспільства, які виключали б можливість соціальних потрясінь, забезпечували незворотний характер суспільних перетворень;
- забезпечення динамічного переходу до ринкової економіки як економічного фундаменту демократії;
- обрання адекватної моделі демократичних перетворень. Послаблення демократичних начал у розбудові української держави значною мірою є наслідком прорахунків у реформуванні механізмів влади та управління, загостренням політичної боротьби, яка часто блокує діяльність інститутів влади і державного управління, застосування законів.[1] На жаль, сьогодні ще далеко не всі суб'єкти політичного процесу в Україні починають усвідомлювати, що свобода не має нічого спільного з уседозволеністю та протиправними діями; що демократія –це не тільки право вільно висловлювати свої думки, але й відповідальність за висловлене, а також реальне забезпечення проголошених демократичних принципів організації спільного життя; що ринкову економіку в розвинутих країнах давно вже включено у демократичну систему відносин соціальної держави, оскільки в іншому раз втрачається її головне призначення – задоволення потреб усього суспільства.

Американський політолог Ларри Даймонд вважає, що за останній час сильно зросла корупція. А демократія стала дуже неліберальною: «За останні три роки демократія в Україні згортається загрозливими темпами. Чи демократична ще Україна? Схоже, тут залишився мінімум дуже неліберальної демократії, корупція сильно виросла. Цей чинник набрав загрозливі масштаби в порівнянні з попередніми роками, хоча і тоді це було серйозною проблемою» [4].

Література

1. *Воронкова В.Г.* Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: Збірник наукових праць / Гол. ред. В.Г. Воронкова. – Вип. 34// стаття: Латигіна Н.А. «Українська демократія сьогодні - спроби та помилки». – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2008. – 241 с.– С.60.
2. *Медведчук В.* Новий вимір демократії. – К., 2001. – 144 с.Сербин Р. Демократичні засади розбудови сильної держави // Підприємництво, господарство і право. – 2003. –№3. – С.71-74.
3. *Tyzhden.ua* [Електронний ресурс]: Інтернет портал. – Тиждень стаття відомий американський політолог Л.Деймонд «думки про Українську демократію». – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/94054/>.– Назва з екрану.

29. Конфлікт в суспільному житті людства

Олександр Ніколюк, Віктор Поденко

Національний університет харчових технологій

Історія розвитку людства з найдавніших часів до наших днів засвідчує, що конфлікти завжди були і будуть. Над природою конфліктів уже замислювалися давньогрецькі філософи.

Анаксандр (бл.610-547 рр. до н. е.) твердив, що речі виникають із постійного руху "апейрону" єдиного матеріального начала, що приводить до виокремлення з нього протилежностей, а це означає, що воно конфліктне. [23; 23]

Георг Гегель (1770-1831) писав, що основна причина конфліктів коріниться в соціальній поляризації - між нагромадженим багатством, з одного боку, і змушеним працювати народом - з другого. Вільям Самнер (1840-1910) - американський соціальний дарвініст, основним соціальним конфліктом у суспільстві вважав "конфлікт інтересів". Він, спираючись на великий історико-етнографічний матеріал, поклав початок системному вивченню норм соціальної поведінки, внутрішньо групових і між групових відносин. [13; 24-25]

Американський вчений М. Амстуті, розвинув ідею «корисності» та "негативності" конфліктів. Конфлікти є корисними тому, що: можуть попередити більш серйозні проблеми, які роблять розрядку в колективі, дають змогу уникнути великого насильства, створюють можливість розв'язувати проблеми цивілізованим шляхом; пояснюють позиції та інтереси його учасників тощо. Конфлікти шкідливі, оскільки не рідко ведуть до безпорядку нестабільності, насильства, уповільнюють та ускладнюють прийняття рішення тощо. [23; 28-29]

Наприкінці ХХ ст. сприйняття конфліктології як науки й практики повністю сформувалось. Сучасним управлінцям і спеціалістам різного профілю необхідні знання в галузі конфліктології управління та профілактики конфліктів, тому і важливо в наш час вивчати основи конфліктології. Проблеми конфліктології, конфліктних ситуацій завжди цікавили науковців, політиків, практиків, суспільство. Для розуміння суті конфлікту важливо виділити його основні ознаки та сформулювати необхідні і достатні умови його виникнення. Основні ознаки конфлікту:

- Наявність двох чи більше учасників з суперечливими інтересами;
- Кожний учасник має аргументацію та засоби захисту своїх інтересів;
- Кожний учасник конфлікту трансформує свій стан в залежності від ситуації, яка склалася і на яку здійснює вплив супротивник.

Функції конфліктів у суспільстві вивчалися завжди. Нині їх досліджують науковці-теоретики, соціологи, практики-конфліктологи й медіатори, бо життя динамічне й розмаїте.

У 1956 р. вийшла з друку книга Л.Козера (США) «Функції соціальних конфліктів» кожен його аналіз дотепер залишається класичним взірцем опису саме функцій конфліктів. Конфліктологи дійшли висновку: Конфлікт - джерело розвитку. Це найпозитивніша його функція. Вона набирає форму кризи й стимулює зміни в суспільстві. Конфлікт – сигнал до змін. Осмислюючи типи критичних ситуацій, Василюк Ф.Е. підкреслює позитивну роль, «потребу» внутрішніх конфліктів для життя, Трофімов Ю.Л. зазначив: «Вони сигналізують про об'єктивні суперечності

життєвих стосунків і дають змогу вирішити їх або ж довести до реального зіткнення, що може закінчитися згубно для особистостей.

Конфлікт — можливість зближення. Інколи бувають проблемні ситуації, які можуть зближувати людей. Соціологи чиказької школи стверджували, що «конфлікт - це можливість розмовляти відверто», коли особистості, поспілкувавшись, мають порозумітися. Конфлікт - це можливість розрядки напруження, «оздоровлення» відносин. В соціально-психологічному плані учасники, конфлікту характеризуються передусім мотивами, цілями, цінностями, установками тощо. Конфлікт суттєво залежить від зовнішнього контексту, в якому він виникає і розвивається. Важливою складовою є соціально-психологічне середовище, що представлене різними соціальними групами з їх специфічною структурою, динамікою, нормами, цінностями та ін. Саме суб'єктивні образи, а не реальність є безпосередньою детермінантою конфліктної поведінки. Ці образи зумовлюють можливі дії, що визначають різні боки конфлікту. Оскільки ці дії взаємообумовлені, вони стають «взаємодіями» (протидіями), визначають стратегію поведінки, яка виражається не стільки словами, скільки діями. [14]

Розв'язання конфлікту. В залежності від змісту, розв'язання конфлікту може бути досягнуто двома методами: педагогічним (бесіда, прохання, пояснення тощо) чи адміністративним, як дисциплінарні санкції, а саме, системи грошових бонусів та ряду інших заходів (переведення на іншу роботу, звільнення, рішення комісії, наказу керівника, рішення суду і т. д.). [14]

З огляду на вищенаведене, варто брати до уваги, власне, подальшу навчальну діяльність з урахуванням сучасного ринку праці, а саме, оволодінням знань з соціології, щодо детального опрацювання навчального матеріалу за напрямками: соціологія конфлікту, соціології менеджменту та психології з основами соціології що і дозволяє у подальшому швидкому адаптуванні до сучасного ринку праці по завершенню навчання в університеті.

Література

1. *Гайдук Н.* Концептуальні засади застосування посередництва при розв'язанні конфліктів // Педагогіка і психологія професійної освіти. - Львів, 2003. - №6. с.147-157.
2. *Гришина Н.В.* Психология конфликта. - Санкт-Петербург, 2000
3. *Грошев И.В.* Гендерные, половые и личностные различия поведения в конфликтах // Мир психологии - 2005. - №2 - с.93-119.
4. *Дронь А.* Розв'язування конфліктів: Основні принципи успішного керівництва // Все для вчителя - 1999 - № 10 - с. 22-23.
5. *Емельянов С.М.* Практикум по конфликтологии, - СПб., 2003. Ю.Еникеев М.И. Общая и социальная психология. - М., 1999.
6. *Ефимова Н.С.* Психология взаимопонимания. - М. -2004.
7. *Калошин В.* Педагогічний конфлікт: причини, способи розв'язання// Поч.школа- 1999- №5- с. 5-7.
8. Конфликтология. - Ростов-на-Дону.2000.
9. Конфліктологія : Підручник / Л.М.Герасіна, М.І.Папанов. - Харків, 2002.
10. *Ложкин Г.В.* Практическая психология конфликта. - К., 2000.11.Нагаев В.М. Конфліктологія. - К., 2004.
11. *Палеха Ю.І* Типологія конфліктів // Палеха Ю.І.Основи психології та педагогіки. - К. 1999.
12. *Пірен М.І.* Конфліктологія. К.-2003.
13. *Почебут Л.Г., Чикер В.А* Организационная социальная психология – СПб 2000. – С.155-178.
14. *Трофімов Ю.Л.* Психологія. -К. -2001.

30. Девіантна поведінка: аспекти студентської молоді

Марина Цьома, Віктор Поденко

Національний університет харчових технологій

Молодь розглядається як велика соціальна група, що має специфічні соціальні й психологічні риси, наявність яких визначається віковими особливостями молодих людей і тим, що їх соціально-економічне й суспільно-політичне положення, їхній духовний світ перебуває в стані становлення. У сучасній науковій літературі до цієї групи зазвичай відносять людей у віці від 15 до 30 років. [1, 27]

Девіацію можна визначити як окремі вчинки або їхню сукупність, які входять у протиріччя з прийнятими в суспільстві юридичними, моральними й соціальними нормами. У жодному суспільстві неможливо провести лінію й просто розділити всіх на тих, хто відхиляється від норм, і тих, хто їм підкоряється.

До основних типів девіантної поведінки в сучасних умовах можна віднести злочинність (делінквентність), алкоголізм, проституція, наркоманія. Кожний тип девіантної поведінки має свою специфіку.[2, 17].

На сьогоднішній день ми бачимо, як переважно студентська молодь, намагається вибороти краще майбутнє для України, відстоючи власну думку на Майдані Незалежності (на прикладі Києва). Дії і вчинки, що вкоуюють студенти можна назвати девіантною поведінкою. Так як, все що відбувається на Майдані нагадує самостійну державу в державі. Якщо порівнювати сьогоднішні події Майдану, з буденним навчанням у вересні, то студенти, що зібралися на площі є звичайнісінькими девіантами.

Напевно, більшість із страйкуючих вважає, що навпаки девіантно поведуть себе студенти, що проявили байдужість до цих подій. Але не варто плутати, як відомо, девіантна поведінка є відхиленням від норми, хоча для кожного норма своя, та не варто забувати, що все ж найбільш прийнятним при розмежуванні норми та девіації вважається так званий статистично-адаптаційний підхід, при якому "норма" являє собою щось середнє,усталене, що не виділяється з маси, ніби,найбільш пристосоване до навколишнього середовища.

Так як, зараз на Майдані перебуває меншість населення Києва, то нормою прийнято вважати все ж таки громадян, які не збилися з буденного графіку навчання й продовжують здобувати знання у стінах ВНЗ.

Соціологи фіксують сьогодні кризу соціальної сфери в силу суперечливого впливу основних суб'єктів соціуму (родини, навчального закладу, групи однолітків, засобів масової інформації) на молодих людей. Незважаючи на конфлікти з батьками (на які вказують опитані в 2007 році молоді люди), родина є для них значимою сферою життя. [3, 57]. Вона впливає на її членів через традиції, які зложилися, стиль спілкування, емоційну атмосферу, самим укладом життя програмуючи подальший життєвий шлях дітей.

Якщо брати до уваги соціальну активність студентів до Майдану, то не озброєним оком разом із мирними настроями відчуваються прояви агресії.

Прояв фізичної агресії в суспільстві можна оцінювати з різних точок зору: з одного боку, як елемент процесу соціалізації, адаптації до життя в колективі, а з іншого - безсумнівно, як девіацію, особливо якщо прояви агресії ускладнені схильністю до інших форм поведінки, що відхиляється.

Однією з умов формування агресії є різні сімейні фактори (низький ступінь згуртованості сім'ї, конфліктність, неадекватний стиль сімейного виховання) [4, 42].

Агресивна поведінка особистості являє собою серйозну соціальну проблему, оскільки у вираженій формі може мати такі негативні наслідки, як втрата працездатності, конфлікти з оточуючими, вчинення злочинів. Крім того, це найбільш поширений вид девіації, який так чи інакше зачіпає будь-яку сім'ю. [5, 242].

Україна опинилася в ситуації ненормативності, неясності сучасних норм. Невизначеність в критеріях, в межах дозволеного, відсутність ясних і зрозумілих процедур та міри відповідальності за вчинене об'єктивно «сприяють» розширенню «поля девіантності». [6, 23–24].

Негативні девіації дезорганізують систему, їх можна назвати соціальною патологією: злочинність, алкоголізм, наркоманія, проституція, суїцид. Також можна навести приклад з Майдану, нерідко повідомляють у новинах, що там трапляються нещасні випадки і трапляється це, до речі, не завжди випадково (великим натовпом), а й навмисне (масові побої, зачистки і т.д.).

Тим не менш, соціальні відхилення можуть мати для суспільства різні значення. Позитивні служать засобом прогресивного розвитку системи, підвищення рівня її організованості, подолання застарілих, консервативних чи стандартів поведінки. На прикладі, масових зібрань, що відомі останнім часом на площі Незалежності, можна дійти до висновку, що позитивні сторони в цьому також є. По-перше, Майдан об'єднує, надихає на патріотизм, виховує не байдужість до прагнення жити краще.

Література

1. *Казымбетова Д.К.* Девиантное поведение молодежи как объект социологического исследования. – Алматы, 2001. – 21 с.;
2. *Бондарчук О. І.* Психологія девіантної поведінки. – К.: Міжрегіон.акад. упр. персоналом, 2006. – 88 с.;
3. *Демичева А.В.* Проблеми девіантної поведінки молоді в умовах трансформації сучасного українського суспільства. – Харків, 2007. Торохтін В.С. Основи Психолого-педагогічного забезпечення соціальної роботи з сім'єю. - М., 2000. - С. 340.
4. *Алфімова М.В., Трубників В.І.* Психогенетика агресивності // Психологія. - 2000. - С. 112-123.
5. *Немов Р.С.* психологія: Учеб. для студ. вищ. пед. навч. закладів: У 3 кн. - 4-е вид. - М.: Гуманит. вид. центр ВЛАДОС, 2001. - КН. 2: Психологія освіти. - С. 608.
6. *Демичева А.В.* Факторы роста девиантного поведения в современном украинском социуме // Придніпровський науковий вісник, №20, 2005;
7. *Демичева А.В.* Причины и факторы роста негативного девиантного поведения в условиях трансформации украинского общества // Придніпровський науковий вісник, №18, 2006. – Дніпропетровськ, 2006.

31. Конфлікт як особливості стратегій поведінки студентської молоді

Ольга Чернишук, Віктор Поденко

Національний університет харчових технологій

«Ми звикли думати, що, заперечуючи комусь, ми неминуче вступаємо з цією людиною в конфлікт, який обов'язково повинен виявити переможця і переможеного або ущемити чиесь самолюбство. Але давайте не будемо сприймати все в такому світлі. Давайте завжди шукати між нами щось спільне. Секрет успіху полягає в тому, щоб з самого початку виявити зацікавленість в точці зору співрозмовника. Я абсолютно впевнений, що це під силу кожному з нас».

(Далай Лама)

Як відомо, спілкування є не тільки основним процесом передачі - отримання інформації, а й чи не найголовнішою потребою людини у самореалізації та визнанні суспільством. Міжособистісна взаємодія не завжди відбувається спокійно, та з бажаними результатами. Агресивну форму міжособистісної взаємодії називають конфліктом.

Конфлікт, на думку Андрєєвої Г.М. — це суперечність, що виникає між людьми у зв'язку з розв'язанням тих чи інших питань соціального чи особистого життя. Стан конфлікту характеризується гострими негативними емоційними переживаннями його учасників. Конфлікт може виявитися на рівні свідомості окремо взятої людини — це внутрішньо особистісний конфлікт, а також у міжособистісній взаємодії та на рівні міжособистісних групових стосунків [1, 124].

Внутрішньо особистісний конфлікт виникає тоді, коли спостерігається сутичка рівних за силою та значущістю, але протилежно спрямованих мотивів, потреб, інтересів, потягів у однієї й тієї самої людини [2, 73].

На думку Скотта Д. Г. об'єктивними причинами конфліктів у колективі можуть бути: недоліки в організації роботи, нераціональний розподіл обов'язків та нерівномірна завантаженість людей роботою, а також формальне об'єднання в робочі групи без врахування психологічної сумісності учасників. Слід враховувати, що кожна об'єктивна причина набуває особистісного звучання, а наявні протиріччя призводять до загострення стосунків між людьми [5, 231].

Основною ознакою для класифікації конфліктів є співвідношення між об'єктивним станом справ та тим станом, який реально склався у конфліктуючих сторін. Обозов М.М. [3] виділяє такі типи конфлікту:

«Реальний конфлікт» — це конфлікт, який об'єктивно існує і адекватно сприймається.

«Випадковий, або умовний, конфлікт» — залежить від обставин, що можуть змінюватися, але ці обставини не усвідомлюються конфліктуючими сторонами.

«Зміщений конфлікт» — реальний конфлікт, за яким приховується інший конфлікт, що є справжнім чинником конфліктної ситуації.

«Помилково дописаний конфлікт» — конфлікт, що помилково тлумачиться.

«Латентний конфлікт» — конфлікт, який має відбутися, але не виникає тому, що не усвідомлюється.

«Хибний конфлікт» — у цьому випадку реальних підстав для конфлікту не існує, об'єктивно його немає, але він виникає у свідомості конфліктуючих сторін через помилкове сприймання та розуміння ситуації [3, 234-239].

Етап розв'язання міжособистісного конфлікту є найскладнішим завданням для його учасників, яке потребує прояву творчості. Саме міжособистісний рівень передусім вимагає вникнути в психологічну сутність суперечностей між сторонами, що конфліктують, не віддаючи переваги тому чи іншому опонентіві.

Виходячи з цього пропонується чимало практичних рекомендацій і щодо попередження конфлікту, і стосовно його профілактики чи послаблення. При цьому вибір способів і методів подолання конфліктів залежить як від об'єктивної ситуації, психічного стану опонентів, так і від спрямованості конфлікту, тобто чи сприятиме він глибшому розумінню проблеми, а отже й розвитку елементів кооперативної взаємодії всередині конфлікту, чи, навпаки, призведе до розхитування й неузгодженості взаємодії [4, 520].

Максименко С.Д. [2] вказує, що при вирішенні конфліктів найбільш ефективними є такі засоби:

1) попередження розвитку і накопичення відмінностей у оцінках, поглядах, цілях членів колективу — доцільне на ранніх стадіях розвитку конфлікту, коли протистояння виявляється ще не відкрито, а в непрямій, потайній формі (наприклад, «Чому я повинен працювати за інших?», «Нащо нам ці додаткові проблеми?» та ін.);

2) досягнення взаєморозуміння — передбачає в основному вплив на розум учасників, коли протистояння вже є очевидним, а кожна сторона прагне навести аргументи на свій захист, вибірково трактуючи ті чи інші факти. Учасників слід спонукати до «стратегії переговорів»: розкласти конфлікт на складові, що дозволить знайти елементи збігу оцінок чи перспективної мети. Спочатку згода досягається лише у найбільш загальних чи навіть зовсім часткових моментах, що не є принциповими та болючими для учасників конфлікту, а потім поширюється на інші питання.

З'ясовано, що більшість першокурсників є високо конфліктними та обирають протистояння як головну стратегію поведінки у конфлікті. Другокурсники мають дещо нижчу конфліктність та за головну форму поведінки у конфліктній ситуації вважають компроміс.

Ситуація з студентками дещо інша – на 1-му курсі у них середня конфліктність та головні форми поведінки у конфлікті – це компроміс і пристосування. У другокурсниць збільшується відсоток середнього рівня конфліктності та головною стратегією поведінки у конфлікті стає співробітництво.

Отже, можна говорити, що дівчата краще та гуманніше себе поведуть, а у випадку конфлікту намагаються вирішити його найбільш сприятливим шляхом.

Хлопці ж відрізняються більшою конфліктністю, що може призвести до виникнення більшої кількості гострих ситуацій та вирішують конфлікти за методом «*ти – мені, я – тобі*», тобто навіть компроміс у цьому випадку не є найкращим варіантом вирішення конфліктної ситуації.

Література

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – М., 1999. – 348 с.
2. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – 495 с.
3. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений. – К., 1990 – 328 с.
4. Орбан–Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. Кн. 1: Соціальна психологія особистості і спілкування. – К.: Либідь, 2004. – 576с.
5. Скотт Д. Г. Конфликты: пути их преодоления. – К, 1991. – 228 с.

32. Соціологічне опитування: “Чи знаєте Ви, хто такий Лев Троцький”

Наталія Білодідова , Олександр Казаков
Національний університет харчових технологій

Вступ: Особистість Лева Давидовича Троцького (Лейби Бронштейна) давно цікавила істориків, його біографію досліджували, писали книги, розглядали постать цього історичного діяча з різних сторін. Радянська, закордонна й сучасна вітчизняна історіографія залишили широкий спектр історичних розвідок про одного із засновників радянської держави та ідеологів комуністичної теорії, яку її послідовники називають «троцькізмом». Біографія Троцького продовжує вивчатися і по нині. В умовах незалежної України відношення до неї змінилось у порівнянні з радянськими часами. А на Кіровоградщині ставлення до цієї людини кардинально протилежне. Одні вважають його земляком-героєм, інші негативним історичним персонажем, що сприяв масовим розправам, у тому числі і на півдні України. Вплив його на розвиток новітньої історії людства – незаперечний. Та вражає той факт, що Лев Давидович, по суті, залишається людиною без батьківщини. І не він від неї відмовився, а вона від нього. З дивовижною затиєністю Україна продовжує ставитися до Троцького, як до «ворога».

Матеріали і методи: В ході проведення даного соціологічного опитування вивчено біографію Лева Давидовича, мною було опрацьовано певний ряд літератури, де особистість Троцького було висвітлено як з позитивного боку, так і з негативного боку. Це була книги Д. Волкогонова «Троцкий. Политический портрет», Л. Троцький «Моя жизнь», статті у місцевих газетах: Ольга Степанова «Край реликтовых дроф и изнасилованной истории», Ігор Леус «У Бобринці вирішили встановити пам'ятник Троцькому – «авторові» продрозвестки і концтаборів». Також використовувалася методична література, а саме книги «Загальна соціологія» Примуш М.В. та Паніна Н. В. «Технологія соціологічного дослідження».

Результати: Дане опитування було проведено 15.11.2013 року на площі ім. Кірова у м. Кіровограді. Метою було дізнатися, чи знають жителі м.Кіровограді і області про свого видатного земляка. Об'єктом біографія Лева Троцького. Предметом обізнаність населення про життя та діяльність Л. Троцького.

Опитано 42 людини різних вікових груп, яким поставлено по чотири питання, а саме:

1. Чи Ви знаєте, хто такий Лев Троцький?
2. Чи Ви знаєте про місце його народження?
3. Чи Ви знаєте щось про його діяльність?
4. Як Ви вважаєте, потрібно берегти пам'ять про Лева Троцького?

Провівши дане соціологічне опитування, можна зробити наступні висновки:

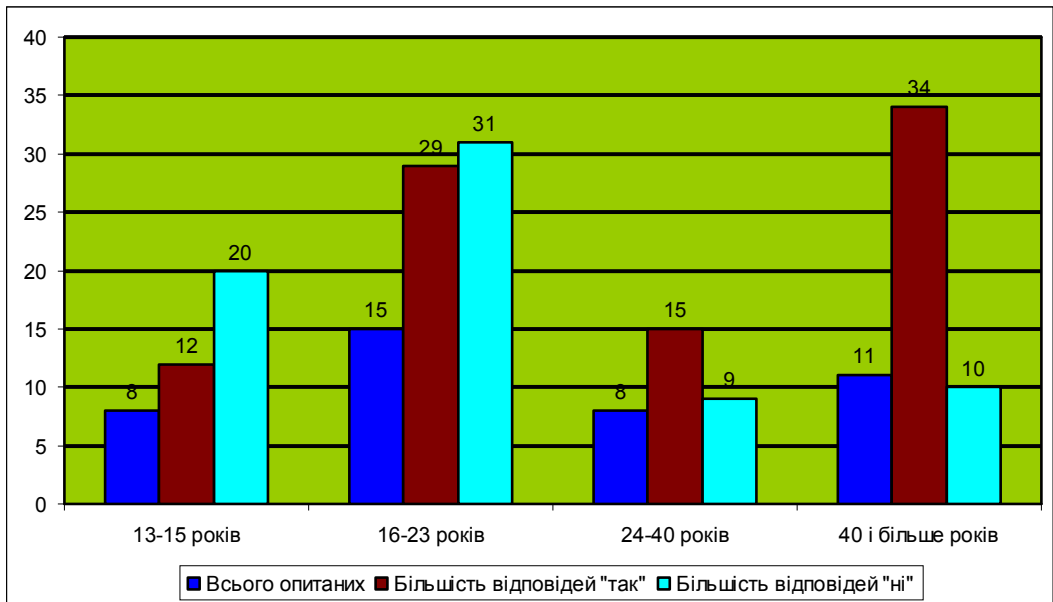
1. Стосовно першого питання: виявилось, що більшість людей знає, що Лев Давидович був політичним діячем, брав участь у Жовтневій революції. Деякі люди змогли розповісти про його діяльність, а деякі просто знали, що його діяльність була пов'язана з політикою.

2. На друге питання відповідь «Так» дало 16 з опитаних 42. Це свідчить про те, що самі кіровоградці мало цікавляться своєю історією, а також те, що мало джерел містять відомості про те, де народився Лев Троцький.

3. Змогли розповісти про діяльність Троцького лише 28, тобто дали відповідь «Так» на третє питання.

4. На четверте питання відповіді «Так» і «Ні» розподілилися майже порівну. Навіть люди, що нічого не знали про життя та діяльність Троцького вважають, що пам'ять про нього берегти потрібно. Але ті, хто знали про його діяльність давали відповіді як позитивні, так і негативні, з цього можна зробити висновок, що і зараз ставлення до цієї особистості є двояким. Узагальнені результати опитування наведено на рис. 1.

Рис. 1. Узагальнені результати соціологічного опитування за віковими групами

Зацікавило також те, як розподіляється обізнаність про Лева Давидовича між різними віковими групами. Дані були досить цікавими. Найменш обізнаною виявилася категорія людей віком від 13 до 15, у людей віком від 16 до 23 років відповідей «Так» і «Ні» було майже порівну, вікова категорія 24-40 років давала більше ствердних відповідей, а от люди віком за 40 переважна більшість давали відповідь «Так», не знали лише де народився Лев Давидович, або вважали, що пам'ять про нього берегти непогінно. Результати опитування наведено на рис. 2.

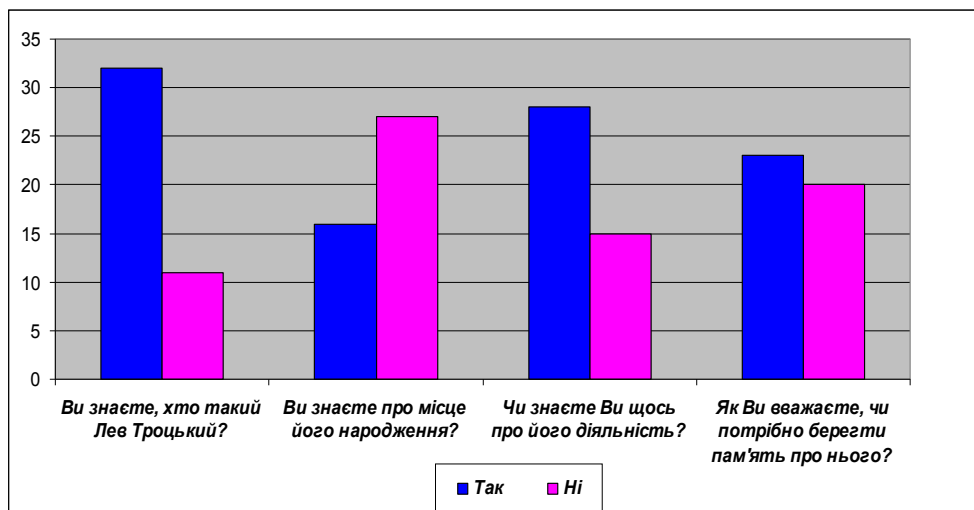

Рис. 2. Результати опитування в розрізі поставлених питань

Висновки: Лев Давидович дійсно є однією з найскладніших та найсуперечливіших постатей всесвітньої історії, але й не менш яскравою. Та й де можна побачити бездоганних у всьому чи святих? І ця невдячна роль дісталася Троцькому: він був одним із творців Жовтневої революції, а потім сам же ж і боровся з породженим нею тоталітарним режимом. Як писав про нього у своїй книзі Д.А.Волкогонов: «Інтерес до Троцького не зникне, і думаю, не зникне ніколи....Людей завжди будуть цікавити витоки духовного стоїцизму цієї людини, причини ідейної впевненості у перемозі комуністичної ідеї, глибокому зв'язку його передбачень і помилок. Троцький був людиною, до якої ніхто не ставився байдуже: його або любили, або ненавиділи...»

Література

1. *Паніна Н. В.* Технологія соціологічного дослідження. — К., 1996.
2. *Волкогонов Д. А.* Троцький. Политический портрет. – В 2-х книгах. – Кн.1. – М.: «Новости», 1992. – 416 с.
3. *Троцький Л.* Моя жизнь. - М., «Книга» 2012. – 450с.
4. *Ольга Степанова* «Край реликтовых дроф и изнасилованной истории» // Україна Центр. – 15 липня. - 2007.
5. *Примуш М. В.* Загальна соціологія - Навч. посібник. - К. : Професіонал, 2004. - 590 с.

33. Громадське виховання та громадська активність студентської молоді

Анна Чернова, Олександр Казаков

Національний університет харчових технологій

Вступ: Важливим завданням громадянського виховання є становлення громадянськості, формування громадянських компетентностей, здатностей і навичок людини із соціальної адаптації і життя в умовах громадянського суспільства і правової держави, що формуються шляхом засвоєння соціального досвіду і відносин у суспільстві у процесі практичної соціально-орієнтованої діяльності.

Мета: Мета громадянського виховання – сформувати здатності добровільної внутрішньо мотивованої участі особистості у суспільному житті, вміння приймати виважені рішення на підставі критичного аналізу ситуації. Незважаючи на певні відмінності в способах реалізації громадянського виховання особистості в різних суспільствах, європейські країни – члени ЄС – однотайні в питанні визначення його завдань: допомогти учням набути політичної грамотності, сформувати установки та цінності, необхідні для того, аби стати відповідальними громадянами, та сприяти їхній активній участі в житті школи та громади.

Нині, коли відбувається активний розвиток демократизації держави, громадянське виховання є одним із найважливіших завдань, які розв'язує система освіти. Формується національна демократична держава, і однією з передумов її існування є лояльний до держави громадянин, що дотримується демократичних цінностей та настанов у своїй поведінці.

Матеріали й методи: Дослідженням громадського виховання займаються такі дослідники як Вербицька П [1], Вінтюк Ю. [2], В.Сухомлинська [3] та багато інших науковців. Аналізуючи останні дослідження й публікації, можна зробити висновок, що досі не сформульована єдина чітка концепція вивчення громадської активності та не розроблено механізми вирішення даної проблеми.

Сьогодні ми розглядаємо громадянське виховання як процес формування громадянськості, як інтегративної якості особистості, що дає змогу людині відчувати себе морально, політично й юридично дієздатною та захищеною. Воно покликане виховувати особистість чутливою до свого оточення, залучати її до суспільного життя, в якому права людини є визначальними.

Відомий український педагог В. Сухомлинський (1918-1970рр.) перший (за радянських часів) звернувся до громадянського виховання як до головної педагогічної проблеми. У 1970 році вийшла його книжка «Народження громадянина», де формування громадянськості розглядається на основі людяності, гуманізму. Першочерговою умовою формування рис громадянина педагог вважав організацію емоційно насиченого, діяльного (з трудовою основою) життя школи, розвиток громадянської активності кожного індивіда в контексті діяльного життя шкільного колективу. Він визначив підлітковий вік як особливо важливий для формування громадянина і твердив, що риси громадянина виховуються безліччю впливів педагогічного характеру й некерованими соціальними впливами [2].

Сухомлинський підкреслював, що задовго до повноліття наш підліток має жити громадянськими думками й сприйманнями. Справжнє громадянське виховання, на думку педагога, у процесі навчання починається там, де думка надихає, пробуджує й утверджує прагнення до морального ідеалу [2].

Найважливішою складовою громадянської свідомості є моральність особистості. Вона містить такі гуманістичні риси, як доброта, увага, чуйність, милосердя, толерантність, совість, чесність, повага, правдивість, працелюбність, справедливість, гідність, терпимість до людей, повага і любов до своїх батьків, роду. Названі якості визначають культуру поведінки особистості.

Організація громадянської участі учнівської молоді – це один із діяльнісних підходів громадянського виховання особистості. Громадянська участь означає, що люди зацікавлені у процесі прийняття рішень, що стосуються їхнього життя, прагнуть бути залученими до цього процесу і активно та відповідально брати у ньому участь. Громадянська участь може відбуватися лише на добровільній основі.

Низька громадська активність громадян має згубні наслідки для кожної держави. Адже без неї неможливо реалізувати самоврядування в як у громадах, так і на рівні районів, міст, на всіх рівнях, що відкриває широкі можливості для зловживань посадовців, сприяє поширенню таких негативних явищ, як бюрократизм, корупція, що унеможлиблює повноцінну діяльність суспільних інституцій, поглиблює тотальну соціально-економічну кризу і взагалі робить неможливим розвиток суспільства у конструктивному руслі. Проте, як відомо, залучення молоді до громадської активності, діяльності громадських організацій (ГО) зокрема, часто наражається на значні труднощі. Під час розмов з молоддю на дану тему, студентами передусім, найчастіше вказуються наступні причини низької громадської активності: ніколи, не цікаво, відсутні бажання чи необхідні знання, навички, досвід тощо. Причому, за наявності такої позиції у більшості студентів, при недостатній кваліфікації педагогів налагодити активне громадське життя в студентському середовищі не вдається.

Студентство і молодь є найпрогресивнішою силою будь-якого суспільства, яка завжди була рушієм прогресивних звершень. Тим більше видається дивним, що у наш час бурхливих суспільних змін громадська активність як молоді, так і студентів часто є доволі низькою. Як свідчать систематичні спостереження за проявами соціально значущої діяльності студентів, стан їхньої громадської активності явно недостатній. Це має наступні прояви:

- студентів важко організувати на якусь справу;
- незначна кількість студентів приймає участь у громадському житті;
- незначна кількість студентів є членами ГО, у т.ч. молодіжних і студентських;
- студенти рідко беруть участь в акціях, які влаштовуються спеціально для них;
- студенти часто нарікають, але вкрай рідко виявляють ініціативу для самостійного вирішення наявних проблем;
- студенти рідко виявляють будь-яку власну соціально значущу ініціативу.

Причому не можна сказати, що студентам байдуже, що відбувається в суспільстві, оскільки це нерідко зачіпає їхні інтереси, а також їхніх близьких, родичів та ін. Відтак, для з'ясування причин незадовільної ситуації у сфері громадської активності студентів, виявлення наявної у них мотивації до цієї діяльності, а також чинників, що впливають на її формування, було проведено спеціальне дослідження [3].

1. На питання про те, чи беруть вони участь у громадському житті, студенти відповіли: *постійно* – 1,2 %; *часто* – 7,8 %; *періодично* – 10,3 %; *рідко* – 32,5 %; *у поодиноких випадках* – 28,7 %; *ні* – 19,5%.

Як свідчать одержані дані, студенти скоріше не беруть, аніж беруть участь у громадському житті. Якщо прийняти до уваги, що більшість із тих, хто бере участь у громадському житті, робить це вкрай нерегулярно, а майже 20 % студентів взагалі у ній не задіяні, можна констатувати, що громадська активність студентів (з огляду на

потреби в ній нашого суспільства) неприпустимо низька. Якщо взяти до уваги, що студенти традиційно є найактивнішою частиною суспільства, така ситуація викликає занепокоєння.

2. Де і як саме студенти беруть участь у громадському житті, у відсотках, від всіх отриманих відповідей: *участь у масових міських громадських акціях – 26,1%; обов'язки в групі – 14,4 %;*

участь у студентських громадських акціях – 11,7 %; участь у діяльності студентських ГО – 10,8 %; участь у діяльності міських, обласних, всеукраїнських ГО – 9,9 %; участь в органах студентського самоврядування – 3,6 %; не беруть участі – 23,4 %.

З наведених даних видно, студенти, хоча й рідко, беруть участь у найрізноманітніших формах громадського життя; отже, можна припустити, що сфери докладання зусиль у даній сфері їм відомі. На першому місці – участь у масових міських громадських акціях; з цим можна повністю погодитися, адже основний контингент на таких заходах – переважно молодь і студенти. Проте на другому місці – обов'язки в студентській групі; з цього приводу варто відзначити наступне. Дійсно, у кожній студентській групі є староста, профорг, культорг та ін., проте часто вони виконують свої обов'язки суто формально, тобто абияк, а тому переважно від цієї діяльності дуже мало користі. Як показує досвід, лише одиниці сумлінно виконують таку роботу.

3. Чому студенти не беруть участь у громадському житті: *відсутнє бажання – 33,4 %; не знаю, не думав – 30,4 %; не маю схильності до громадської активності – 19,8 %; ніколи – 6,1 %; не маю доброго прикладу для наслідування – 3,1 %; інше (відсутність мотивації, не цікаво, не було нагоди тощо) – 7,6 %.*

Практично у всіх випадках наводяться стандартні відмовки, а серйозні причини студенти називають вкрай рідко. Причому майже третина з тих, хто не бере ніякої участі у громадській діяльності, взагалі не задумуються над цим.

4. Чи доводилося опитаним раніше брати участь у громадському житті: *постійно – 0 %; часто – 9,8 %; періодично – 12,0 %; зрідка – 20,5 %; як одиночний випадок – 42,2 %; ні – 15,5 %.*

Як видно з цих відповідей, більшість опитаних мають лише епізодичний досвід участі у громадському житті. Причому маємо навіть дещо вищу активність студентів зараз, аніж в минулому. Можливо, це пов'язано з тим, що студенти – вчорашні школярі, які перебували під ретельною опікою батьків і мали значно менше особистої свободи. Ставши студентами, вони не тільки стали дорослішими, але й самостійнішими, оскільки частково вийшли з-під опіки батьків, що дало змогу долучитися до нових видів діяльності, у т.ч. до громадської активності.

5. Чому, на думку студентів, молодь займається громадською діяльністю, у відсотках від отриманих відповідей: *для захисту своїх інтересів – 25,2 %; щоб засвідчити свою громадську позицію – 21,6 %; для набуття досвіду – 19,8 %; щоб відстояти свої права – 18,0 %; це їй цікаво – 7,2 %; з відчуття громадського обов'язку – 2,4 %; не знаю, не думав – 3,6 %; інше (заповнити вільний час, показати свою зрілість тощо) – 1,8 %.*

Як бачимо, відповіді дуже різнопланові, причому відчуття громадського обов'язку перебуває далеко не на перших позиціях; переважно молодь шукає в громадській діяльності власний інтерес. До речі, це не суперечить чинним положенням про ГО, головним завданням яких є захист законних прав та інтересів своїх членів. Проте, з іншого боку, можливо, така ситуація зумовлена труднощами здійснення громадянського виховання молоді в сучасних умовах, що потребує ретельного вивчення.

6. Що, на думку студентів, перешкоджає залученню молоді до громадської активності, у відсотках від отриманих відповідей: *відсутність заохочення – 40,9*

%; брак часу – 26,4 %; відсутність видимих результатів – 15,3% ; відсутність відповідної роботи зі залучення – 9,7 %; негативний досвід – 2,8 %; ніщо не перешкоджає – 2,6 %; негативне ставлення близьких – 1,4 %; інше – 0,5 %.

На думку опитаних, найбільше перешкоджає залученню молоді до громадської активності відсутність заохочення і брак часу. Не зрозуміло, якого заохочення потребують студенти, щоб внести зміни в своє життя. А відсутність бажаних результатів від громадської активності є закономірною в ситуації, коли широкі верстви громадян не підтримують тих, хто прагне перетворень суспільства на демократичних засадах.

Висновки : 1. Мотивація до громадської активності у студентів в сучасних умовах неприпустимо низька. Якщо взяти до уваги, що саме вони становлять найактивнішу і найпрогресивнішу частину суспільства, найсприйнятливішу до змін, а також наявну ситуацію в суспільстві, що нагально потребує кардинальних змін, така ситуація викликає занепокоєння і потребує втручання для її покращення.

2. Відчуття громадського обов'язку, бажання приносити користь іншим і суспільству загалом не займають належного місця в мотивах поведінки молоді, передусім вона шукає у всьому власний інтерес, що зумовлено, передусім, відсутністю у них сформованої активної громадської позиції. Активна громадська позиція у сучасної молоді переважно відсутня, своєю чергою, через відсутність громадянського виховання, що спричинено конфліктом інтересів молоді і можливостями, які надає їй суспільство.

3. Для формування у студентів мотивації до громадської активності необхідно здійснення цілеспрямованої, планомірної і систематичної виховної роботи з ними, спрямованої на формування у них почуття громадянського обов'язку та відповідальності перед громадою, державою і суспільством загалом. Проте для цього необхідно змінити стосунки молоді та держави, для цього потрібно переорієнтувати як політику влади загалом, так і державну молодіжну політику зокрема.

Література

1. *Вербицька П.* Виховання громадськості молоді через залучення до активної участі у житті місцевої спільноти./ П. Вербицька// Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vlnu/Ped/2008_24/21_verbytska.pdf

2. *Вінтюк Ю.* Особливості мотивації до громадської активності у студентів в сучасних умовах. / Ю. Вінтюк // Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./spl/2010_4/Vintyuk.pdf

3. *Громадянин — Держава — Громадянське виховання.* Антологія / Упорядники М. П. Рогозін і О. В. Сухомлинська. — Донецьк, 2001, — 262 с.

4. *Пометун О.* Та ін. Кроки до демократії: уроки громадянської освіти: Метод. посіб. для позакл. занять /О.Пометун, Т.Ремех, Е.Ламах. – К.: А.П.Н., 2001. – 127 с.

5. *Чорна К.І.* Основні проблеми та напрями виховання молодого громадянина незалежної України // Нові технології виховання. – К., 1995. – С. 28–32.

34. Еміграція студентської молоді України

Анастасія Гончаренко , Олександр Казаков
Національний університет харчових технологій

Одним із провідних напрямів міграційної політики є визначення провідних міграційних уподобань молоді – тієї частини економічно активного населення, яка, з одного боку, найбільш схильна до прийняття радикальних міграційних рішень, а з іншого – є найбільш необхідною для прискореного економічного розвитку будь-якої країни.

У сучасних умовах наявність диплому про вищу освіту є потужним чинником подальшої еміграції молодого українського фахівця, оскільки підвищує шанси як професійної реалізації взагалі, так і професійної інтеграції в приймаюче співтовариство, зокрема за кордоном. Все більше молодих українців прагнуть отримати підготовку і кваліфікацію міжнародного стандарту у закордонних університетах. Для молоді можливість професійної реалізації і кращі матеріальні умови життя мають превалююче значення. Вибір тієї чи іншої міграційно-професійної стратегії визначається, в першу чергу, професійними чинниками. Переважна більшість студентів готові розглянути і оцінити необхідні для повернення на батьківщину умови. Найбільш вагомим чинником в очах молодих фахівців є матеріальний фактор - висока заробітна плата, наявність висококласного професійного середовища, реальність швидкого кар'єрного росту, можливість міжнародних професійних контактів, зарубіжних поїздок, а також доступ до сучасного устаткування, інформаційні і комунікаційні можливості (Internet, e-mail).

Опитування молоді надає можливість встановити ієрархію мотивів, які зумовлюють поїздки за кордон [1]:

- ✓ заробіток задля задоволення поточних життєвих потреб – харчування, придбання необхідних товарів повсякденного вжитку (одягу тощо);
- ✓ заробіток задля поліпшення житлових умов (купівлі квартири чи побудова будинку),
- ✓ придбання машини або інших дорогих товарів тривалого вжитку;
- ✓ накопичення коштів для оплати навчання дітей у вищих навчальних закладах;
- ✓ накопичення стартового капіталу для створення власного бізнесу або розвитку своєї справи;
- ✓ мотиви нематеріального характеру (побачити світ, здобути певні трудові навички, поліпшити знання мови тощо).

Згідно із результатами опитування, проведеного Інститутом Горшеніна серед українських студентів, проблема працевлаштування молоді є найбільш актуальною (64,5% респондентів відповіли, що саме це питання турбує їх найбільше) [2]. Водночас лише кожен третій (29,1%) український студент задоволений життям в Україні і бачить перспективи для себе, особливо що стосується подальшого працевлаштування. Серед найпоширеніших причин відмов роботодавців у роботі для молодих спеціалістів – "відсутність досвіду роботи за фахом". Проте неофіційно роботодавці називають ще одну причину – надзвичайно високу готовність молодих фахівців до еміграції, і орієнтацію студентів швидше на життя і роботу за кордоном, ніж в Україні.

У 2012 році кількість студентів та аспірантів із країн колишнього Радянського Союзу, що виїхали на навчання за кордон, є на третину більше, ніж у попередньому році [2].

Вони дійсно розглядають навчання як крок до подальшого працевлаштування на Заході. Адже для них важливим чинником благополуччя є хороші умови праці і високий рівень життя за кордоном (табл. 1).

Таблиця 1

Трудові мігранти за віковими групами, % [3]

Вікові групи	2001		2008	
	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки
15-24 роки	17	16,2	16,8	12
25-29 років	19,6	11,8	15,1	12,3
30-34 роки	17,1	19,5	15,2	16,6
35-39 років	17,4	16	14,9	14,2
40-49 років	21	27,8	28,9	30,2
50-59 років	7,9	8,7	9,1	14,7

Перелік країн, куди мігрує найбільша кількість осіб, наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Країни працевлаштування трудових мігрантів з України на 2008 р. [4]

Країна	Кількість мігрантів, тис. осіб	Частка мігрантів, %
Росія	710,3	48,1
Італія	198,3	13,4
Чехія	175,1	11,9
Польща	118,1	8,0
Угорщина	47,0	3,2
Іспанія	40,0	2,7
Португалія	39,0	2,6
Інші країни	148,3	10,1
Разом	1476,1	100

У той же час, якщо розглядати еміграцію як рух інтелектуальних ресурсів, то можливо виявити й позитивну тенденцію. Більшість українських студентів, що проходять підготовку на заході, не бажаючи повертатися назавжди, передбачають професійну співпрацю з українськими організаціями. Таким чином, потенціал "інтелектуального повернення" у вигляді ідей, професійних знань досить високий.

Міграція інтелектуальних ресурсів розглядається як характеристика сучасного світу, найважливіша складова процесу глобалізації. Здобування освіти за кордоном свідчить про високий соціальний ресурс особи і дозволяє підвищити якість людського капіталу. Це міграція нового типу, що змінює традиційний її поділ на тимчасову і постійну. Колишній жорсткий розподіл "повернення - неповернення" все частіше поступається місцем вільної моделі індивідуальної поведінки, яка враховує конкретні для даної людини "плюси" і "мінуси" переїзду. Таке поняття, як "віздр на постійне місце проживання", хоча і продовжує використовуватися у міграційній практиці, але поступово втрачає свій початковий сенс.

Література

1. *Левицун О.* Зовнішня трудова міграція в Україні як демографічна проблема // Діалог UA// <http://dialog.org.ua/ru/material/full/2/4040>
2. *Зануда А.* Українська молодь не протестує, а емігрує [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/business/2011/12/111209_jobless_youth_ukraine_az.shtml
3. *Населення України.* Трудова еміграція в Україні. - К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. - 233 с.
4. *Зовнішня трудова міграція населення України* [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://openukraine.org/doc/BK-MIGR-END.pdf>.
5. *Малиновська О. А.* Міграція і міграційна політика.: Навч. посіб, – К.: Центр наукової літератури, 2010. – 304 с.
6. *Зовнішні трудові міграції населення України /* За ред. Е.М. Лібанової, О.П. Позняка. — К.: РВПС України НАН України, 2009. — С. 153-154.

35. Злочинність та проблеми правосвідомості серед молоді

Анна Купрієнко , Олександр Казаков

Національний університет харчових технологій

Динамічний розвиток суспільства ХХІ сторіччя неминуче віддзеркалюється на свідомості молодих людей взагалі і правосвідомості зокрема. Все швидше відбувається трансформація суспільних відносин, яка зумовлена динамічними темпами розвитку людства, що безперечно, впливає і на правове буття суспільства. Сучасний його стан відображається на розумінні молоддю права, законодавства, прав і свобод людини та громадянина та ставленні до цих категорій.

Важко переоцінити роль свідомості в поведінці людини. Свідомість — це вищий рівень психічного відображення та саморегуляції, властивий лише людині як суспільно-історичній істоті.

Стан правової свідомості у контексті дослідження злочинності серед молоді є найбільш актуальним питанням при аналізі причин та факторів злочинності серед молоді, ставлення до злочинів та попередження негативних проявів з можливими подальшими трансформаціями у злочинну поведінку молодих людей.

Слід відзначити, що однією з важливих задач є систематизація факторів, що впливають на формування правової свідомості та формують модель їх подальших вчинків. Така систематизація є досить складною, адже неможливо урахувати всі фактори, які впливають на людину під час її існування у суспільстві, які є закладеними у її психіці та ін. Але зокрема, слід виділити наступні:

1. Неприятливе сімейне оточення (за різноманітними джерелами - сорок відсотків неповнолітніх правопорушників виховувалося в неблагополучних сім'ях). Наведена схема демонструє відсоткове співвідношення (рис. 1).

Рис. 1. Вплив несприятливого сімейного оточення на розвиток правосвідомості молоді

2. Низький рівень правової освіти та виховання в школі та сім'ї й формування на цій основі правового нігілізму – негативного або байдужого ставлення до норм державного права.

З усіх індивідуально-особистісних чинників неповнолітні й молодь перш за все цінують « бувалих », тобто життєвих. Це означає, що такі люди мають злочинний досвід, вміння використовувати його для підпорядкування собі інших. Відомо, що «бували» підлітки і молоді люди краще, чим інші, знають норми і правила криміногенного середовища і вміють їх тлумачити з користю для себе. Фактору “бувалий” надається значення не тільки в місцях позбавлення волі, але й часто в загальноосвітніх школах та ПТУ. “Перевірений” намагається впливати на інших не тільки словом (інформацією про побачене й почуте), але й ділом. Він прагне взяти управління груп в свої руки. Часто, ті хто піддаються впливу таких людей не мають повного уявлення про правову освіту. Їх правова свідомість далека від того, щоб приймати правильні рішення. Саме це може якісно вплинути на подальший вибір в житті цих людей. Часто молоді люди, через своє незнання все ж таки потрапляють під вплив “бувалих” і тому ступають на стежку криміналу.

3. Негативний вплив позашкільного середовища: скорочення системи закладів дозвілля для неповнолітніх призводить до незайнятості вільного часу дітей та підлітків (в Україні три тисячі населених пунктів не мають жодного закладу культури, 6,5 тисяч культурних закладів зачинено, а ще 500 знаходяться в аварійному стані); негативний вплив засобів масової інформації, що пропагують культ фізичної сили та агресію.

Алкоголь фігурує в більшій частині випадків злочинів, що їх скоюють неповнолітні. Експерти запевняють, що проблеми в родині дітей доволі часто штовхають до скоєння злочину. Статистика міліції свідчить: часті злочини дітей – це крадіжка мобільних телефонів і металоконструкцій, а також хуліганство.

“Соціальні мережі сприяють поширенню негативної інформації. Так діти часто вчаться жорстокості і агресивній поведінці. Вони викладають ролики на YouTube, в яких виявляють свою жорстокість – це, так би мовити, їхня самопрезентація світу, інші наслідуватимуть приклад. Треба більше приділяти уваги своїм дітям і

намагатися бути позитивним прикладом для них, а також батькам та їх дітям не завадить пізнавати Інтернет разом.

Проведено опитування, в ньому взяла участь молодь віком від 17 до 24 років. Нижче представлена анкета та відсоткове співвідношення того, як відповіли респонденти на поставлені питання.

1. Чи є проблема молодіжних правопорушень актуальною в наш час?

- а) так, безперечно актуальна (50%)
- б) ні, є багато більш важливих проблем сучасності (40%)
- в) важко відповісти (10%)

2. Які на Вашу думку злочини найбільше поширені серед молоді?

- а) тяжкі (34%)
- б) середньої важкості (41%)
- в) легкі (25%)

3. Як Ви вважаєте, чи є достовірною інформація про сучасний стан молодіжної злочинності, яка поширюється засобами масової інформації?

- а) так (15%)
- б) ні, статистика завищена (30%)
- в) ні, багато фактів скоєння злочинів не враховано (34%)
- г) не маю уявлення (21%)

4. Що, на Вашу думку, є основною причиною скоєння злочинів молодими людьми?

- а) недостатнє виховання у навчальних закладах (12%)
- б) вплив оточення, вплив масової культури (27%)
- в) соціальна несправедливість, бідність (31%)
- г) індивідуальні психологічні особливості правопорушників (19%)
- д) недосконала система правових заходів щодо правопорушень (11%)

5. Чи достатньо проінформована молодь про протиправні дії та відповідальність за їх скоєння?

- а) так (14%)
- б) ні, молодь цим не особливо цікавиться, а влада недостатньо переймається вирішенням даної проблеми (66%)
- в) дана інформація доступна для тих, хто хоче дізнатися (20%)

6. Чи можуть бути у колі Ваших друзів особи, які відбули покарання виправних закладах за скоєні злочини?

- а) так, для мене це не є причиною для припинення дружби (5%)
- б) ні, із такими людьми не можна мати нічого спільного (15%)
- в) не цікавлюсь кримінальним минулим своїх друзів (80%)

7. Яке твердження Ви вважаєте правильним?

- а) Більшість злочинів молоді люди скоюють, цілком усвідомлюючи можливі наслідки і відповідальність за вчинення правопорушень (15%)
- б) Молоді злочинці усвідомлюють неправомірність власних дій, але не передбачають карну відповідальність за їх вчинення (50%)
- в) Злочини скоюються молоддю переважно через неосторожність або незнання закону (25%)
- г) немає правильного твердження (10%)

8. Чи залежить схильність до вчинення правопорушень від рівня освіченості людини?

- а) так, освічена людина менш схильна до скоєння злочинів, адже це не може відповідати її моральним принципам (20%)

б) лише певною мірою (48%)

в) ні(32%)

9. Чи вважаєте Ви себе здатними вчинити злочин?

а) так (6%)

б) ні (90%)

в) важко відповісти (4%)

10. Чи можна виправдати злочин?

а) так, бувають випадки, коли у скоєнні злочину слід винуватити не людину, а соціальне середовище і т.д. (30%)

б) ні, злочин у будь якому випадку є протиправним і виправдання не має (24%)

в) важко відповісти (46%)

11. На Ваш погляд, заходи щодо боротьби із злочинністю, які застосовуються у наш час в Україні:

а) є достатніми і дієвими (12%)

б) залишають бажати кращого (78%)

в) теоретично існують, але на практиці не діють (10%)

12. Чи можна шляхом соціальної пропаганди та виховних заходів зменшити кількість злочинів серед молоді?

а) так (71%)

б) ні (29%)

Важливим моментом є те, що 90% відсотків молоді відповіли, що не здатні скоїти злочин і лише 6% погодились з можливістю вчинити неправомірно. На цю анкету відповідали молодь із більш –менш благополучних сімей, можливо це і є причиною великого відсотку тих, хто відповів ”ні”.

Аналізуючи відповіді респондентів, можна зробити певні висновки. Більшість опитаних не вважають заходи з боротьби зі злочинністю в Україні не достатньо дієвими на практиці. Також на думку більшості влада не в повній мірі інформує, щодо протиправних дій та відповідальності за них і не було б зайвим проводити соціальні пропаганди та виховні заходи на високому рівні, і тоді можливість кращої правосвідомості та зменшення злочинності серед молоді, на думку більшості респондентів та на мою також, значно зменшиться.

Література:

1. *Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л.* Теорія права і держави: Навчальний посібник. - К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008.
2. *Зелінський А.Ф.* Кримінальна психологія. – К., 2007.
3. *Теорія держави і права / Підруч. за ред. Т.Г. Андрусяка, 2006.*
4. *Проблема злочинності серед молоді.* - Режим доступу: <http://www.0ve.ru>
5. *Расцька Л.* Проблеми із злочинністю серед молоді та неповнолітніх.- Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua>

36. Проблеми наркоманії в Україні

Анастасія Лобас , Олександр Казаков

Національний університет харчових технологій

Вступ: Кількість наркоманів зростає в усьому світі, у тому числі в Україні. У нашій країні, на думку спеціалістів, вона давно набула ознак епідемії.

В Україні офіційно зареєстровано більше 500 тис. наркоманів. Дослідження показали, що сьогодні наркозалежність постійно «омолоджується», середній вік початку прийому наркотиків – 13–15 років, а в деяких містах нашої країни ще менший – 9–13 років. Наркоманія – це важка хвороба, яка швидко розвивається. Середня тривалість життя людини після початку регулярного вживання наркотиків становить 7 років. Наркомани рідко доживають до 30-річного віку [1].

Мета: Визначити причини розповсюдження та вживання наркотиків в українському суспільстві й спробувати проаналізувати ефективність заходів щодо боротьби з наркоманією.

Матеріали й методи: Дослідженням наркоманії займаються такі дослідники як Ломакін Ю., Сушик А. Г., Василюк С. М [1], Градецький А. В[3], Раєцька Л. В. [2] та багато інших вітчизняних науковців. Аналізуючи останні дослідження й публікації, можна зробити висновок, що досі не сформульована єдина чітка концепція вивчення наркоманії та не розроблено механізми вирішення даної проблеми.

Результати: Найчастіше основою будь-якої залежності, у тому числі наркотичної, стають психологічні проблеми, перебороти які самостійно навіть сильній людині буває дуже важко. Відчуття сорому, визнання власного безсилля і безвиході нерідко штовхають людину на необдумані вчинки, які можуть змінити подальшу її долю. До них належить і вживання наркотичних речовин, що в останні десятиріччя в Україні набуло загрозливого характеру, особливо серед молоді.

Наркоманія – давнє зло в історії всіх народів світу, але тепер поширюється як снігова лавина, згубно впливає на розум та психіку, знищує людину фізично і психічно, відбувається деградація особистості. Наркотик забирає інтелект, волю, здоров'я, а згодом і життя. [1]

Наркоманія – це захворювання, яке виникає внаслідок вживання біологічних, хімічних та інших засобів, які мають наркотичну дію.

Наркоманія – це не просто шкідлива звичка, а хронічна і прогресуюча недуга, яка не полишає людину. [1] Наркомани – це хронічно хворі люди, яких потрібно лікувати, а наркоманія – це злочин перед суспільством, близькими людьми, перед самим собою. З ним слід боротися будь-якими ефективними, законними методами [3].

Ускладнюється ситуація тим, що навколо одного зареєстрованого наркомана існує 5–6 невідомих із його оточення. Але найстрашніше те, що один наркоман спонукає до вживання наркотиків біля 60 осіб, з яких більша частина – молоді люди. Ми і не здогадуємося, яким серйозним кількісним вибухом може загрожувати наркоманія цілому поколінню нашого народу, генофонду української нації, якщо не вжити негайних заходів профілактики та лікування. Дається взнаки і негативний вплив засобів масової інформації, особливо телебачення, які в гонитві за рейтингом пропагують насильство, розпусту, всюдозволеність [1].

На стрімке зростання наркоманії в Україні впливає складна соціально-економічна ситуація, зuboжіння значної частини населення, збільшення кількості

соціально незахищених людей, нервові навантаження, безробіття.

Проблема глобального поширення наркоманії є однією з найгостріших у системі забезпечення національної безпеки нашої держави і потребує негайного вжиття рішучих заходів.

Наше суспільство ще не в повному обсязі усвідомило, якої непоправної шкоди завдає йому наркоманія, яку загрозу становить вона для фізичного, морального здоров'я нації, інтелектуального й економічного потенціалу держави, а, отже, і для нашого майбутнього загалом.

Проблема наркотиків, яка є великим сучасним лихом, існує на всіх континентах і в усіх країнах. На сьогоднішній день спеціалісти не відчують коливань в оцінці наркологічної ситуації – поширення наркоманії в Україні, яке прийняло епідемічний характер, охопило всю територію країни, особливо південний і східний регіони. І, що викликає особливу тривогу, виник кримінальний ринок наркотиків на рівні організованих злочинних груп [2].

Щодо кількості наркозалежних осіб, то на Одеську, Донецьку, Дніпропетровську, Луганську області припадає понад третини усіх наркоспоживачів України, які перебувають на обліку.

Наростання наркоманії підтверджує той факт, що з початку 90-х років щороку в наркодиспансерах країни реєструвалося 6–8 тис. осіб, які постійно вживають наркотики, у 2000 році ця цифра вже становила 14,2 тис., а на початок 2012 року – 18,5 тис., кількість же осіб, які вдаються до немедичного вживання наркотиків і перебувають на обліку, – близько 386 тис. (щорічне зростання сягає близько 11 %). Проте, за оцінками експертів, реальна кількість таких хворих досягла біля 800 тис. осіб.

Уживання наркотиків – проблема не лише однієї людини, а й здоров'я цілої нації. Україна посідає перше місце серед європейських країн і одне з перших у світі з поширення захворюваності на СНІД. Наркомани – найбільш небезпечна група ризику, серед хворих на СНІД 70 % – наркомани. Це зумовлено як ін'єкцією наркотиків, так і психічно неадекватною поведінкою в різних життєвих ситуаціях, зокрема сексуальній сфері [1].

За даними МВС України, люди, які вживають наркотики, найбільш схильні до злочинів: щороку їх здійснюється близько 12 тисяч [4]. Грабежі, крадіжки, вбивства скоюються заради грошей, аби купити наркотичні речовини. А якщо сюди віднести злочини з незаконним обігом наркотичних та психотропних речовин, то цифра вражаюча – близько 43 тис. злочинів [5]. Продавці зілля розширюють свою мережу впливу, яка вже накрила і шкільні подвір'я, студентські гуртожитки, дискотеки.

Найбільше занепокоєння викликає те, що наркотики знищують молодь: 82 % наркоманів – люди віком до 25 років. За статистичними даними, кожен четвертий старшокласник спробував наркотичні речовини, а кожен п'ятий студент уживає наркотики.

Висновки : Наркомани – тяжко хворі люди, а лікування досить тривале, вимагає великих матеріальних затрат, моральної витримки, співчуття та й не завжди приносить бажаний результат. Тому суспільство не має права покидати їх напризволяще: такі люди повинні відчувати постійну підтримку і турботу, особливо в реабілітаційний період.

Правдива й повна інформація про наслідки вживання наркотиків і вміння протистояти спокусі можуть стати своєрідним щепленням для підлітка, захистом від небезпеки. І робити це повинні насамперед батьки й педагоги.

Література

1. Сушик А. Г., Василюк С. М. До питання про наркоманію в Україні/ . А. Г. Сушик, С. М. Василюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/peдр/2010_2/66/nayk/syshuk.pdf
2. Раєцька Л. В. .Тенденції поширення наркоманії в Україні / Л. В. Раєцька [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./bozk/18text/g18_08.htm
3. Градецький А. В. Запобігання вживання наркотичних засобів особами молодіжного віку на індивідуальному рівні/ А. В. Градецький // Право і Безпека. Науковий журнал. – 2012. – ст. 242-244
4. Стан боротьби з незаконним обігом наркотиків за даними МВС України за 2002–2006 рр.: МВС України, Департамент боротьби з незаконним обігом наркотиків. – К., 2006.
5. Піщенко Г. Кримінологічна характеристика наркоманії в Україні / Г. Піщенко, С. Мінченко // Право України. – 2005. – № 9.

37. Поширеність тютюнопаління серед молоді: проблеми та шляхи вирішення

Ніка Молнар , Олександр Казаков

Національний університет харчових технологій

Тютюнопаління дуже розповсюджене серед населення усіх країн. Тютюн є другим за значенням фактором смертності у світі. Від викликаних ним хвороб помирає кожна десята доросла людина. За статистикою ВООЗ, майже 90% дорослих курців почали палити в підлітковому віці . Паління і підлітки — дуже серйозна проблема, не тільки медична, але і соціальна. У більшості країн палить приблизно третя частина 15річних підлітків. Хоча останніми роками спостерігаються ознаки зменшення паління у 15річних підлітків, цього не спостерігається серед 12річних . Також має місце тенденція до відносно раннього початку паління, особливо серед дівчат . Кожний четвертий підліток в Україні викурих свою першу сигарету у віці 10 років. Україна є другою країною у світі (після Чилі), де у віці 13–15 років палять понад 30% юнаків і дівчат . За даними ЮНІСЕФ (2011 р.), половина українських підлітків має досвід паління. Чим раніше з'являється ця шкідлива звичка, тим згубніше вона впливає на здоров'я. В Україні на даний час тютюнопаління набуло розмаху епідемії .

У тютюновому димі міститься понад 4000 хімічних сполук, понад 1900 його компонентів виявляють фармакологічно активну, токсичну, мутагенну та канцерогенну дії. Це такі речовини, як нікотин, бензопірен, арсен, формальдегід, окис вуглецю (чадний газ), кислоти, аміак, смоли, анілін, сірководень, ефірні масла, тютюновий дьоготь, метан, ціаністий водень, ацетальдегід, бензол тощо. У тютюновому димі присутні радіоактивні нукліди: радій-226, радій-228, полоній-210, свинець-210, торій-210. Пачка цигарок в день — це близько 500 рентген-опромінь за рік.

Особливо шкідливе паління в дитячому та підлітковому віці. Його шкода для підлітків не піддається ні кількісному вимірюванню, ні якісній оцінці, вона дуже багатогранна, складна, практично непередбачувана. І якщо небезпека дитячого куріння частіше пов'язана з курінням пасивним, то підлітки нерідко є активними курцями. Підлітковий період є особливим у фізіологічному, психологічному та

соціальному плані. У цей вік активного росту відбувається адаптація усіх органів і систем в умовах зміни ваги, росту, гормональному фону. У підлітків починають формуватися вторинні статеві ознаки та нові функції — дітородна та гормональна. Інтенсивний ріст і статеве дозрівання, певна психологічна неврівноваженість та емоційність поєднуються з прагненням стати дорослішим, самоствердитися, бути прийнятим у своєму оточенні, побоюваннями виявитися аутсайдером у колі однолітків. Від того, наскільки правильно з точки зору соціалізації пройде цей період, багато в чому залежать успіхи і складнощі в дорослому житті. Підлітки нездатні оцінити потенційну шкоду паління, а поточної шкоди вони поки що не помічають. Але чим раніше молоді люди залучаються до паління, тим швидше настає розплата у вигляді важких захворювань, які практично не піддають ся лікуванню, оскільки організм вирослає в умовах нікотинової інтоксикації.

Фактори, що сприяють залученню до паління, є численними і різноманітними. Підліткам властиве експериментування, випробування своїх можливостей, схильність до ризикованих форм поведінки, особливо якщо щось заборонено. У даному випадку заборона сприймається як стимул, спалах цікавості. У підлітків виражена, так звана, парадоксальна реакція (заборонений плід солодкий). Виділяються такі фази курця: фаза пробного паління (8–12 рр.); фаза нерегулярного паління (13–16 рр.); фаза регулярного незначного паління (у 45% в 21–24 рр.); фаза регулярного інтенсивного паління (у 13% в 15–18 рр., у 46% в 21–24 рр.). Паління у підлітків викликає затримку росту, призводить до зниження фізичної та розумової працездатності. У результаті порушення обміну речовин знижується м'язова сила, підвищується стомлюваність, відбувається загальне ослаблення організму. Такі діти й підлітки часто хворіють, у них погіршується слух і нюх [1].

Смертельна доза нікотину для підлітка — півпачки, викуреної відразу. Зареєстровані випадки смерті підлітків від 2–3 викурених поспіль сигарет через різке отруєння життєво важливих центрів. Величезна шкода і пасивного паління: діти частіше хворіють на гострі респіраторні захворювання, збільшується ризик запалення середнього вуха, виникнення карієсу зубів, астми і, навіть, туберкульозу, паління сприяє появі алергічних реакцій. В подальшому розвивається залежність від нікотину, яка має свої клінічні особливості, динаміку розвитку, стадії, соматичні, неврологічні і психопатологічні ускладнення. Вона підтримує споживання тютюну й перешкоджає відмові від паління. У деяких підлітків-курців залежність може виникнути вже через кілька місяців [2].

Тютюнопаління визнано однією з найтяжчих форм наркоманії. За ступенем звикання воно обійшло такі тяжкі наркотики, як героїн і кокаїн, і поступається лише алкоголю. Якщо молоді люди віком 12–17 років палять, то ймовірність вживання ними героїну у 12 разів, а кокаїну — у 51 раз вища. Серед наркоманів 85% курців [3].

Куріння є причиною мільйонів випадків передчасної смерті, значного погіршення якості життя населення та вагомим соціально-економічним тягарем для окремих сімей і суспільства в цілому. Щорічно від наслідків тютюнопаління в світі вмирає близько 5 мільйонів осіб — більше, ніж від дорожньо-транспортних подій, пожеж, алкоголізму, СНІДу та ін. Хвороби, зумовлені вдиханням тютюнового диму, у тому числі в разі пасивного куріння, є другою за значущістю причиною смерті населення й головною причиною летальних наслідків, яких можна було б запобігти. Лише в Європі внаслідок хвороб, спричинених тютюнопалінням, щорічно помирають 1,2 млн. осіб, що становить 14% від усіх смертей. За даними експертів ВООЗ при збереженні сучасних тенденцій щодо поширення тютюнопаління, до 2020 р. від хвороб, спричинених тютюном щорічно вмиратимуть передчасно 10 млн. осіб. До

2030 р. паління тютюну стане одним з провідних чинників, що призводять до передчасної смерті. Загальна кількість померлих від тютюну у XXI столітті може становити один мільярд осіб [4].

Висновки: Реалізація в Україні заходів, окреслених Державною цільовою соціальною програмою зменшення шкідливого впливу тютюну на здоров'я населення на 2008–2012 роки, з урахуванням кращих зразків міжнародного досвіду і рекомендацій ВООЗ дозволить здійснити поступальні кроки на шляху боротьби з тютюнопалінням і досягти позитивних зрушень у стані здоров'я населення. В рамках реалізації стратегічних положень Концепції Державної цільової соціальної програми зменшення шкідливого впливу тютюну на здоров'я населення на 2008–2012 роки необхідно приділити пріоритетну увагу питанням активної профілактики вживання тютюнових виробів, покращенню інформованості населення, особливо молоді, про небезпеку та шкідливий вплив тютюнопаління, здійсненню комплексних заходів щодо формування засад здорового способу життя. Вирішення цих завдань, безумовно, потребує відповідної підготовки кваліфікованих медичних, фармацевтичних, соціальних та педагогічних працівників, спроможних здійснювати дієві заходи щодо профілактики тютюнопаління серед широких верств населення, особливо серед дітей та молоді. [5]

Література

1. Пархоменко Л.К., Єщенко А.В., Медичні та соціальні аспекти тютюнопаління у підлітків/ Л.К. Пархоменко, А.В. Єщенко// Сучасна педіатрія. – 2012. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/sped/2012_7/215-218.pdf
2. Горобей М.П., Проблеми шкідливих звичок учнівської та студентської молоді/ Горобей М.П.// Вісник Чернігівського національного університету імені Т.Г. Шевченка. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./VChdpu/2010_81/Gorob1.pdf
3. Москаленко В.Ф., Грузева Т.С., Галієнко Л.І., Поширеність тютюнопаління серед молоді: проблеми та шляхи вирішення/Москаленко В.Ф., Грузева Т.С., Галієнко Л.І.// Східноєвропейський журнал громадського здоров'я. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/Sjgz/2008_4/PH_N4_2008_15.pdf
4. День без тютюну — український вимір/ Режим доступу: www.bbc.co.uk/ukrainian/domestic/story/2007/05/070531_smoking_ukraine
5. Москаленко В.Ф. Здоров'я населення і проблеми охорони здоров'я у світі та Європі: стан питання та тенденції (огляд). Охорона здоров'я в Україні. — №4(11). — 2003. — С. 5–9.

38. Проблеми зайнятості молоді

Олена Саухіна , Олександр Казаков

Національний університет харчових технологій

Вступ: У сучасних умовах все більш актуальними стають проблеми працевлаштування випускників вузів, найповнішої реалізації їх професійного та особистісного потенціалу. Молоді спеціалісти, які виходять на ринок праці після закінчення навчальних закладів, неминуче стикаються з різними труднощами. Раніше, коли всі були впевнені у своєму майбутньому й могли планувати кар'єру на декілька років вперед, коли існував державний розподіл випускників, у колишніх студентів не виникали ті проблеми, пов'язані з працевлаштуванням, які нинішні

молоді фахівці змогли відчувати на собі в повному обсязі. Забезпечення задовільного рівня зайнятості молоді на сьогодні виступає одним із пріоритетних завдань розвитку держави. Адже саме молодь є найактивнішою частиною працездатного населення. Молодь більше піддається і зовнішнім, і внутрішнім впливам щодо ситуації із забезпеченням її зайнятості як продуктивнішої частини населення.

Матеріали й методи: Формування ринку праці фахівців із вищою освітою займаються такі дослідники як О.А.Грішнова [1], Н.Є.Скрипник [5], І.В.Найда [2] та багато інших вітчизняних науковців. Аналізуючи останні дослідження й публікації, можна зробити висновок, що досі не сформульована єдина чітка концепція вивчення професійного працевлаштування як системи та не розроблено механізми вирішення даної проблеми. Також, загальні вимоги до працевлаштування молодих спеціалістів регулюються ст.197 Кодексу законів про працю України. За Законом «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [4] від 05.05.1993 №2998-ХІІ формулює таке визначення поняття молодих спеціалістів – «випускники державних вищих навчальних закладів і професійно-технічних училищ, потреба в яких визначена державним замовленням». Також, аналізуючи проблеми безробіття серед молодих спеціалістів необхідно звернутися до даних Державної служби статистики.

Результати: За даними Державної служби статистики кількість офіційно зареєстрованих безробітних випускників навчальних вищих закладів у 2011 складає всього 5% від загальної кількості безробітного населення (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість безробітного та працевлаштованого населення 2011 рік [3]

Роки	Безробітне населення (за методологією МОП)		Безробітне населення (за методологією Держстату)		Працевлаштовано державною службою зайнятості
	У віці 15-70 років, усього, тис.ос.	Після зак. загальноосв. та вищих навч. закладів I-IV рівнів акредитації	Всього	Випускник и навчальних закладів	
2005	1600,8	16,3	881,5	28,7	–
2006	1515,0	17,0	759,5	21,0	1070,8
2007	1417,6	17,4	642,3	15,0	1098,6
2008	1425,1	18,3	844,9	22,6	1084,0
2009	1958,8	14,1	531,6	22,7	702,7
2010	1785,6	16,2	544,9	32,6	744,5
2011	1732,7	18,7	482,8	24,8	762,7

Це пояснюється тим, що спочатку молоді спеціалісти в пошуку роботи спочатку звертаються до найближчого оточення (батьків, родичів, друзів) і лише потім, у разі відсутності пропозицій – до Державної служби зайнятості. Але навіть ставши на облік вони не отримують гідних пропозицій, оскільки основним недоліком цієї категорії працівників є брак досвіду та низька конкурентоспроможність на ринку праці. У багатьох професіях недостатньо тільки одних теоретичних знань. Однією з обов'язкових умов у більшості компаній при прийомі на роботу є мінімум три роки стажу.

Труднощі працевлаштування випускників навчальних закладів (особливо ВНЗ I-IV рівнів акредитації) перетворилися на одну з найболючіших соціальних проблем.

На думку деяких фахівців, які займаються проблемами молодіжного працевлаштування, навчальним закладом має виконуватися єдина обов'язкова умова – навчання та виховання, а проблеми подальшого працевлаштування не є компетенцією закладу освіти. Пошук роботи – особиста справа випускника. Однак мають рацію ті, хто вважає, що працевлаштування випускника – візитна картка ВНЗ, рейтинг якого має встановлюватися за кількістю працевлаштованих студентів та випускників. З іншого боку, самі випускники повинні пам'ятати, що абсолютно всі підприємства віддають перевагу кваліфікованим спеціалістам. Згідно даних Державної служби статистики в Україні кількість вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації 489 установ, III-IV рівнів акредитації – 334 установи. Про це повідомляє Державна служба статистики України (Держстат) [3]. Тільки 19,5% молодих спеціалістів отримали напрямки на роботу з допомогою навчальних закладів. Сучасний стан ринку праці характеризується падінням престижу продуктивної праці для великої частини молодих людей. Найбільшим попитом користуються такі професії як економіст і бухгалтер, менеджер, юрист, програміст, підприємець. Особливо гостро проблема працевлаштування стоїть в малих містах і сільській місцевості. Кваліфіковані молоді кадри часто змінюють спеціальність, що в подальшому може призвести до дисбалансу в професійній структурі робочої сили. Ще однією проблемою для випускників вузів є низький рівень оплати їх праці, який пропонують потенційні роботодавці. Відсутність джерела доходів у момент закінчення навчання змушує молодих людей погоджуватися на будь-яку низькооплачувану роботу, або ж ту, яка не відповідає їх потребам та професійній підготовці.

Висновки: Безробіття серед молодих спеціалістів в Україні значно вище, ніж в інших вікових групах. Серйозною проблемою є невідповідність обсягів та профілів підготовки спеціалістів потребам ринку праці, відсутність досвіду, підвищення пенсійного віку, відсутність прогнозування навчальними закладами можливостей працевлаштування випускників, відсутність із боку держави цілеспрямованої політики держави та місцевих органів в області забезпечення гідною роботою молодих випускників. Основними причинами, що стримують ефективне працевлаштування випускників є : їх низька конкурентоспроможність, відсутність необхідних знань та навичок самовизначення на ринку праці, розвиток трудової кар'єри; відсутність вакансій для молоді, що не має досвіду трудової діяльності; відсутність чітко сформованої трудової мотивації випускників, які віддають перевагу високооплачуваній та престижній роботі.

Література

1. *Гришнова О., Шпирко О.* Конкурентоспроможність персоналу підприємства: критерії визначення та показники вимірювання / О.Гришнова, О.Шпирко // Україна: аспекти праці. – 2004.-№3 – С.3-9.
2. *Найда І.В.* Організаційне забезпечення державної політики зайнятості молодих спеціалістів / І.В. Найда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2008-2/doc/1/12.pdf>.
3. *Офіційний сайт Державної служби статистики України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
4. *Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні* [Електронний ресурс]: Закон України від 05.02.1993р. №16. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>.
5. *Скрипник Н.Є., Майковська А.В.* Умови та перспективи розвитку ринку праці молоді в Україні / Н.Є. Скрипник, А.В. Майковська // Вісник Дніпропетровського ун-ту. Серія «Економіка». – 2010.-№4(3). – С.27

39. Причини демографічної кризи в Україні

Інна Щербатюк, Олександр Казаков

Національний університет харчових технологій

Вступ: Наявна демографічна ситуація в Україні викликає занепокоєння, адже за період 1991 – 2012 рр. чисельність населення скоротилася на 6,3 млн осіб. Зазначені тенденції створюють реальні загрози національній, а також економічній безпеці країни та призводять до дефіциту трудових ресурсів, зменшення обсягів ВВП країни, негативно впливають на ринок праці, що є проявом демографічної кризи.

Мета: Метою даного дослідження є виявлення основних причин демографічної кризи та аналіз їх впливу на ринок праці.

Матеріали й методи: Проблематику сутності соціально-економічної демографічної кризи, її причин і наслідків опрацьовували науковці Е. Лібанова, В. Онікієнко, С. Пирожков, І. Прибиткова, В. Тешенко, Бойченко та ін. Разом з тим питанням комплексної оцінки основних причин демографічної кризи та основних причин її виникнення в сучасних умовах приділено недостатньо уваги.

Результати: Аналізуючи основні демографічні показники України за 2007 – 2011 рр., можна відмітити позитивну тенденцію – збільшення кількості народжених у 2011 р. порівняно з 2007 р. на 29,9 тис. осіб.

Негативною тенденцією є зменшення чисельності наявного населення [2]. Так, у 2012 р. чисельність наявного населення зменшилася порівняно з 2007 р. на 1192,7 тис. осіб, або на 2,5 %. Показник природного приросту населення мав за 2007 – 2012 рр. негативне значення. Так, у 2008 р. порівняно з 2007 р. внаслідок процесу депопуляції природне скорочення населення склало 38,5 тис. осіб – кількість померлих перевищувала кількість народжуваних. У 2011 р. чисельність померлих була більшою за чисельність народжених у 1,32 рази, хоча цей показник і залишається дуже високим для України, але порівняно із 2007 р. він зменшився на 0,29 раз [1, с. 328-336].

Зазначені тенденції депопуляції істотно зменшують кількісні показники майбутнього трудового потенціалу, а це призводить до дефіциту трудових ресурсів. Ураховуючи постійне зростання попиту на висококваліфікованих працівників, існує загроза подальшого погіршення економічної ситуації в Україні. Це може спричинити падіння життєвого рівня населення.

На думку провідних українських учених Е. Лібанової, С. Пирожкова, одним із головних компонентів демографічної кризи в Україні є зменшення народжуваності, що зберігається впродовж тривалого періоду [4]. На це явище впливають два типи факторів – прямі та опосередковані. До прямих належать такі:

1. Шлюбний фактор [3]. Поступово зменшується кількість зареєстрованих шлюбів, в основному через популярність цивільних шлюбів, а також це зумовлено цілою низкою обставин: падіння життєвого рівня населення, погіршення житлово-побутових умов, безробіття і низький рівень заробітної плати. Безумовно, процес зменшення кількості шлюбних пар і значна кількість розлучень не сприяють підвищенню народжуваності.

2. Поширеність абортів. Так, щорічно офіційна статистика України реєструє близько одного мільйона абортів, фіксується 145 абортів на 100 пологів (для порівняння, наприклад, у країнах Західної Європи в середньому 10 – 15 абортів на 100 пологів) [2, с. 36].

3. Рівень безпліддя. Вважається, що в Україні кожна п'ята подружня пара безплідна, що негативно відображається на кількості населення.

До непрямих або опосередкованих факторів належать:

1. Низький рівень життя та заробітної плати, що призвели до погіршення добробуту значної частини населення та обтяжливості утримання більш ніж однієї дитини в родині, що істотно впливає на відтворювальні процеси.

2. Житлово-побутові умови. В Україні майже третина громадян проживає в непридатних для цього приміщеннях, гуртожитках, застарілих будівлях або орендованих квартирах, що суттєво впливає на бажання людей мати та виховувати дітей в таких умовах.

В Україні ж відбувається погіршення як кількісних демографічних показників, так і якісних: катастрофічно погіршується здоров'я населення, зростає смертність, зменшується тривалість життя. Отже, наступним, але не менш важливим компонентом демографічної кризи є криза здоров'я, а воно, як відомо, є головною якістю населення.

Ще однією з основних проблем сучасної України є істотне відставання від розвинутих європейських країн за показником середньої очікуваної тривалості життя.

Вирішенню цих проблем сприятиме реалізація системи таких заходів:

1. Підвищення рівня і якості життя населення.
2. Нормалізація ситуації на ринку праці, зокрема зростання рівня трудових доходів і підвищення стабільності зайнятості населення, створення нових робочих місць.
3. Поліпшення стану здоров'я населення, а також профілактика та зниження кількості професійних захворювань, стимулювання здорового способу життя.
4. Створення сприятливих матеріальних і соціальних умов для народження і виховання дітей.

Література

1. *Осауленка О.Г.* Статистичний щорічник України за 2011 р. - К.: ТОВ «Август Трейд», 2012. – 558 с.

2. *Заюков І.* Компоненти сучасної демографічної кризи в Україні та їх вплив на трудовий потенціал / І. Заюков // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 4. – С. 41–46.

3. *Курило І. О.* Народжуваність в Україні: аналіз детермінант та статистична оцінка ефектів пронаталістичних заходів / І. О. Курило, Н. О. Рингач // Статистика України. – 2007. – № 4. – С. 80–89.

4. *Лібанова Е.* Оцінка демографічної політики за допомогою поздовжніх і поперечних показників народжуваності / Е. Лібанова, П. Шевчук // Україна: аспекти праці. – 2008. – №2. С. 25–31.

40. Критеріальні підходи до визначення виховного потенціалу неповної родини

Юлія Синявська, Олександр Казаков

Національний університет харчових технологій

Вступ: На сучасному етапі сьогодення проблема неповної родини та її роль у формуванні соціальної компетентності особистості стають дедалі більш актуальними. Все частіше спостерігаються кризові явища у сімейно-шлюбних відносинах, зокрема, неухильно зростає кількість неповних сімей. За даними Державної доповіді за підсумками 2000 року про становище сімей в Україні, серед господарств з дітьми майже четверту частину становлять неповні сім'ї (28%), або понад 2 млн. сімей [1].

Проблема неповної родини не нова, але актуальність її очевидна: існує чітка світова тенденція збільшення кількості неповних сімей, що свідчить про загрозу руйнації інституту родини. Дослідження шлюбно-сімейних відносин мають інтегральний, міждисциплінарний характер і привертають увагу не лише психологів та соціальних педагогів, а й фахівців з соціальної роботи, етнографії, соціологів, економістів та юристів.

Результати: Родина, незважаючи на кризу цього інституту, була і є головним осередком формування, розвитку та становлення особистості, саме сім'я є джерелом первинної соціалізації, Тим виховним фактором, вплив якого відчувається протягом усього життя.

Існують наступні різновиди неповної родини: розлучена, напівсирітська, позашлюбна; також можна визначити наступні види – самотня жінка виховує усиновлену дитину, юридично повна родина, але фактично – неповна, що є характерним для західноукраїнського регіону та пов'язане з масовим від'їздом батьків на заробітки за кордон. За гендерним аспектом неповні сім'ї розділяються на материнські та батьківські.

За кількістю поколінь розрізняють родину неповну просту – мати/батько з дитиною/дітьми та неповну поширену – мати/батько з дитиною/дітьми та іншими родичами. Лише позашлюбна родина та родина, де жінка виховує усиновлену дитину, можуть бути суто материнськими. Розлучена, напівсирітська та юридично повна сім'ї можуть бути як материнськими, так і батьківськими.

Лисогорська М.В. пропонує розділяти неповну родину, як і будь-яку повну, на благополучну та неблагополучну [3, с. 91]. Отже, варіанти типологізування різні: від неблагополучної до благополучної.

Для об'єктивного визначення слід звернутися до критеріальних підходів визначення категорій “неблагополучна родина” та “благополучна родина”. Питання норми в родині та відхилення від неї є одним з найскладніших та найактуальніших в сучасній науці.

Проведений аналіз наукової літератури дозволив констатувати, що основні підходи до визначення благополуччя/неблагополуччя базуються на наступних критеріях:

- порушення структури родини (Целуйко В., Буянов М., Фігдор Г., Алмазов Б. тощо);
- дисфункціональність родини (Райс Ф., Ейдемільлер Е., Юстіцкіс В., Туманова О. тощо);
- психологічний клімат родини (Бочкарьова Г., Ремезова В., Лисогорська М.).

Розглянемо загальний вплив неблагополучної та благополучної сімей на формування особистісних рис дитини / підлітка у табл. 1.

Таблиця 1

Характерні риси дітей з благополучних та неблагополучних сімей

Вплив благополуччя	Вплив неблагополуччя
Чіткість кордонів «Я» та усвідомлення свого місця в родині	Розмитість, нечіткість кордонів «Я»
Адекватна, висока самооцінка	Низька самооцінка
Формування соціально прийнятних норм та загальнолюдських цінностей	Викривлення понять норми, цінностей тощо
Рівень тривожності в нормі	Підвищений рівень тривожності
Своєчасне дорослішання	Вимушене дорослішання
Толерантність	Агресивність та недовіра
Гармонійність розвитку	Дисгармонійність розвитку
Відсутність невротичності	Невротичні прояви
Впевненість	Невпевненість
Відкритість, комунікабельність	Замкненість, скритність
Сприятливий старт життя	Несприятливий старт життя
Серйозність, відсутність ханжества	Лицемірство та легковажність
Відсутність емоційної холодності	Емоційна холодність та внутрішня самотність
Високий рівень адаптованості	Соціальна та особистісна дезадаптація
Соціально прийнятний стиль поведінки	Схильність до адиктивної, девіантної та делінквентної поведінки

Не обов'язково, що кожна дитина з неблагополучної родини буде мати усі зазначені риси, кожний тип неблагополучної родини має свій несприятливий вплив, наприклад, легковажна родина – сприяє формуванню легковажності та нещирості, конфліктна агресивності, девіантна – девіаціям тощо. Толстой Л. мав рацію, коли писав, що всі нещасливі родини нещасливі по-різному. Ми маємо на меті визначити характерні риси можливого впливу. Благополучна родина ще не є запорукою успіху, але створює передумови для нього. Вихідцям з неблагополучних сімей не гарантована життєва неуспішність, неблагополучна родина надає несприятливий життєвий старт, але шлях до фінішу залежить суто від самої особистості. Успішність життєвого шляху залежить від самовизначення підлітка та усвідомлення його життєвих цілей. Берн Е. вважає, що життєвий сценарій складається з двох компонентів: батьківське програмування та власні рішення. Крайг зазначає, що більшість успішних людей якраз-таки мали важке дитинство та складності в юності, що загартувало їх та сприяло у досягненні успіху.

Таким чином, варто відійти від стереотипних моделей оцінок дітей з неблагополучних родин та проектування їх майбутнього. Повна сім'я, звичайно, ще не гарантує нормального, гармонійного розвитку особистості та її соціального становлення, але створює більш сприятливі передумови для цього. Далеко не завжди неповна родина має негативний вплив на психосоціальний розвиток дитини/підлітка, краще неповна родина, ніж псевдо благополучна або відверто неблагополучна родина. Неповна родина може бути як неблагополучною, так і благополучною. На питання, що є більш травмуючим фактором: неповнота родини чи її мікроклімат, можна дати однозначну відповідь: вирішальним фактором є психологічний клімат.

За даними Державної доповіді про становище сімей в Україні, глибина бідності в

неповних родин складає 27,1% і майже на 3% перевищує середньоукраїнське значення, тобто ризик збідніти для неповних сімей в 1,5 раза перевищує середні показники по Україні [1, с. 91]. На наш погляд, визначення “неблагополучна родина” є некоректним, яке ставить на один щабель морально благополучну матір з морально неблагополучною, відносно забезпечену зусиллями самотніх матері/батька родину з родиною самотньої матері без фаху, з малооплачуваною роботою. Використання визначення «неблагополучна родина» принижує гідність усіх членів неповної благополучної родини.

Отже, неповна родина є однією з моделей сучасної сім'ї, яка може бути як благополучною, так і неблагополучною. Структурна деформація родини не є єдиним критерієм визначення благополуччя/неблагополуччя. Численність трактовок та підходів до проблеми неповної родини, зокрема її педагогічного потенціалу, засвідчує необхідність подальших наукових досліджень в даному напрямку.

Література

1. *Про становище сімей в Україні: Державна доповідь за підсумками 2000 року.* – К.: Шкільний світ, 2002. – 192 с.
2. *Заякина О.А.* Жизнедеятельность монородительской семьи как социологическая проблема: Дис. ... канд. социолог. наук: 22.00.03. Екатеринбург, 2003. – 164 с.
3. *Лысогорская М.В.* Типы родительской семьи и особенности внутриличностного ценностного конфликта у подростков: Дис. ... канд. психол. наук: 19.00.05. – Ярославль, 2001. – 191 с.

41. Адаптація молоді в сучасному суспільстві: перехід від шкільного життя до студентського

Наталія Тацієнко, Олександр Казаков

Національний університет харчових технологій

Вступ: У початковий період навчання студентів у ВНЗ відбувається процес адаптації до умов навчання. Перший рік навчання є дуже важливим тому, що в цей час у студента відбувається багато емоційно-особистісних і когнітивних змін – нерідко кількість цих змін перевищує ту, яка припадає на весь період навчання у вищому освітньому закладі. Вони обумовлені ситуацією нових і незвичних вимог для студента.

Мета: Метою проблеми є вивчення психологічних особливостей студентів на першому етапі навчання та головні аспекти адаптації першокурсників до умов навчання у вищому навчальному закладі.

Матеріали й методи: Проблема адаптації студентів на першому курсі навчання у ВНЗ займаються такі дослідники як Т. Глушук [1], Н.Лозинська [2], Л. Даниш [5] та багато інших вітчизняних науковців. Аналізуючи останні дослідження й публікації, можна зробити висновок, що досі не сформульована єдина чітка концепція вивчення адаптації студентів-першокурсників та не розроблено механізми вирішення даної проблеми.

Результати: Період входження студента до нового соціального середовища, формування стійкого інтересу, активного позитивного ставлення до майбутньої професії, розвиток вмінь та навичок, необхідних для практичної роботи, визначається як період адаптації у вищому навчальному закладі. Цей період має велике значення для становлення особистості студента. У процесі адаптації студенти свідомо пристосовуються до нових умов життя, нових вимог і власних функцій, занурюються в обрану ними професію, будують життєві плани на майбутнє [1, с. 31].

Процес адаптації першокурсників до умов навчання в вузі є складним та багатограним, зумовлений взаємодією психологічних, соціальних і біологічних факторів.

Можна чітко виділити три головних аспекти адаптації першокурсника:

1) Дидактичний, пов'язаний з пристосуванням до нової дидактичної ситуації, що відрізняється від шкільної формами та методами організації навчального процесу. Головними труднощами даного аспекту є зростання обсягу та складності навчального матеріалу, збільшення питомої ваги самостійної роботи, а також невміння працювати самостійно, планувати та розподіляти свій час та інше.

2) Професійний, що передбачає формування любові до обраної спеціальності, поступове набуття професійних умінь і навичок

3) Соціально-психологічний, пов'язаний з труднощами в засвоєнні нових соціальних норм, встановленні та підтриманні студентом певного соціального статусу в новому колективі і т. ін.[5].

Одним з недоліків роботи загальноосвітньої школи є слабка підготовка випускників до навчання у вищій школі. Йдеться не про якість та кількість здобутих у школі знань, а про підготовленість випускників до організації, методів навчання у вищому навчальному закладі.

Середні школи, ліцеї, гімназії шукають шляхи ліквідації цього недоліку. У старших класах широко впроваджуються лекції, пишуться реферати, конспектуються першоджерела, організовується самостійна робота над книгою, проводяться семінарські заняття, вводиться залікова система оцінення знань учнів тощо[3, с.187]. Водночас досвід свідчить, що студенти перших курсів не вміють правильно організувати свою працю в нових для них вузівських умовах, не підготовлені до нових вимог, методів роботи. Незадовільна робота першокурсника виявляється у відсутності чіткого режиму роботи, системи, заданого ритму і темпів роботи, послідовності й систематичності, у невмінні правильно відмежовувати працю і відпочинок, активно відпочивати, у незнанні вузівських методів самостійної роботи [2, с. 86].

Таблиця 1

Відмінності в організації навчальної діяльності у школі та ВНЗ [1]

Етапи організації навчальної діяльності □	Школа	Вищий навчальний заклад	Наслідки
Сприйняття та осмислення матеріалу	Здійснюється під керівництвом вчителя з використанням різноманітних методів	Здійснюється під час читання матеріалу за підручником або конспектом лекції	Переважання репродуктивного мислення
Повторення та закріплення матеріалу	Поєднується завдяки особливостям самої структури уроку	Відсутність синхронності між повідомленням нових знань та їхнім закріпленням досить тривалий розбіг за часом між лекційними та семінарськими заняттями	Нетривалість та поверховість знань
Самостійна домашня підготовка	Повторення, заучування матеріалу	Перевага анемічних способів обробки матеріалу над розумовими	Слабке володіння логічними операціями
Самоосвітня робота	Відсутність вимог до поглиблення та розширення своїх знань	Установчий, орієнтуючий характер процесу засвоєння знань, що насамперед спрямовує самостійну діяльність	Відсутність навичок самостійної роботи
Контроль за якістю засвоєння знань	Контроль виучуваного матеріалу здійснюється на кожному уроці	Відсутність систематичного поточного контролю за якістю засвоєння знань	Відсутність регулярної навчальної роботи; епізодичні, безсистемні заняття, що ведуть до відставання
Забезпечення навчальною літературою	Обов'язкове забезпечення комплектом навчальних підручників	Обмежена кількість навчальних підручників; великий обсяг навчальних джерел з однієї дисципліни	Відсутність орієнтації у великому обсязі навчальної літератури

Вступаючи до вищого навчального закладу, студенти стикаються з рядом проблем, що пов'язані з недостатньою психологічною готовністю до нових умов навчання, з руйнуванням роками вироблених установок, навичок, звичок, ціннісних орієнтацій вихованців середньої школи і виробничих колективів, втрати роками закріплених взаємин з колективом та формуванням нових навичок, а також з невмінням здійснювати психологічну саморегуляцію власної діяльності та поведінки.

Висновки : Під час вступу до вищого навчального закладу особистість продовжує формуватись під впливом нового становища, яке вона займає в суспільстві порівняно зі школою, нового колективу, оточення, умов, вимог. Тож вищий навчальний заклад має докласти всіх зусиль для створення оптимальних умов для адаптації першокурсників. Ідеться про кваліфіковану допомогу в організації й плануванні самостійної навчальної роботи; озброєння студентів першого курсу знаннями про інноваційну культуру навчальної праці, освоєння сучасних освітніх технологій; ознайомлення їх з особливостями методики самостійної роботи з кожної наукової дисципліни; активізація розумової діяльності студентів на заняттях; забезпечення розуміння змісту навчальних занять як умови логічного аналізу отриманої інформації; консультації (групові й індивідуальні) з інноваційної культури сучасної навчальної праці; формування потреби до самовдосконалення [4, с. 275].

Література

1. Глушу, Т. Дидактична адаптація як складова загальної адаптації студентів-першокурсників / Тетяна Глушук. – К.: – С. 29-35.
2. Лозинська Н. Феномен адаптації студентів у процесі переходу зі школи у вищий навчальний заклад / Н.Лозинська // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2011. – Вип. 27. – С. 84-90.
3. Педагогіка вищої школи / За ред. З. Н.Курлянд. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
4. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський / К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
5. Даниш Л.В. Психологічні аспекти адаптації першокурсників до умов навчання у вищому навчальному закладі / Л.В. Даниш // Вісник педагогіки і психології / Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua>

42. Чинники, що впливають на вибір покупця

Наталія Войнович, Олександр Казаков

Національний університет харчових технологій

Вступ : Відомо, що маркетологи досліджують ринок. Тому я вирішила, що моє перше дослідження буде пов'язане саме з цією галуззю, а тобто, попит покупців на певний вид товару (у даному випадку це охолоджена продукція ТМ «Kinder») та чинники, що впливають на це. Для виробництва дуже важливо знати, який продукт користується популярністю серед населення, щоб не було великих грошових втрат. Тому здійснюють опитування, анкетування тощо. Коли певний вид товару втрачає свою популярність, адже йому на заміну прийшов інший, то щоб перший не зник з ринку, використовують досить вдалий чинник, що впливає на вибір покупця, а саме, акція (з подарунками чи без). Адже, коли людина бачить, що «ціну знижено...», «у подарунок ви отримаєте...», « $1+1=3$ » і т.д., то її це зацікавлює, вона не лишається байдужою, купує товар.

Матеріали і методи: В ході даного дослідження було використано статті з підручників «Загальна соціологія» М.В. Примуша та «Загальна соціологія» М.Шапавала, дані з інтернету про проведення соціальних досліджень, чеки з супермаркету, які досліджувались. Щодо методів можна сказати наступне, що застосовувався соціометричний метод, опитування покупців, спостереження за їхньою поведінкою та діями у межах супермаркету.

Результати: Соціологічне опитування було проведене з 24.10.2013 по 01.11.2013 у місті Києві на проспекті Повітрофлотському 56/а, в супермаркеті «Білла», з метою дізнатися, які саме чинники впливають на вибір покупця, його зацікавленість у акції, що діє на ті чи інші продукти.

Метою опитування є визначення чинників, що впливають на вибір покупця. Об'єктом дослідження виступали покупці даного магазину. Предметом виступали різноманітні чинники, що впливали на вибір покупця. Перебували під наглядом 300 людей, що були учасниками акції від торгової марки «Kinder», також було досліджено їхні чеки, підраховано та систематизовано дані, що були отримані у ході даного дослідження. На цій основі можна стверджувати і робити висновки, щодо того, яка саме продукція даної фірми користується популярністю серед покупців, які чинники впливають на їхній вибір.

Перший чинник, що впливав на зацікавленість покупця в певній продукції, це наявність акції, постійне нагадування йому про неї. Тобто, заходячи в магазин, покупець повинен одразу чути про те, що в ньому відбувається якась акція, тоді навіть мимоволі від прислухається до її умов. І, якщо не братиме у ній участі, то хоча б погляне на товар. І чим більше часу він перебуватиме в магазині, чутиме нагадування про акцію, тим більше у ньому зростатиме зацікавленість у ній. Особисто нам, людям, що оголошували її умови і ставилися до продукту нейтрально, через деякий час захотілося спробувати продукцію, взяти участь в акції.

Другим чинником були листівки. Здавалося б, вони не грають ніякої ролі, але це на перший погляд. Мало того, що покупець чує постійне нагадування про акцію, він ще й отримує у руки листівку. Беручи її, він мимоволі читає, розглядає. Далі справа у самій листівці: чим вона буде яскравіша, чим більше міститиме заманливих умов, тим краще. В листівках, які роздавали ми, містилося достатньо інформації про покупця, і, що найголовніше, зображення ще одного важливого чинника впливу – призів. Покупець, слухаючи оголошення може не досить чітко зрозуміти умову про подарунки, але, коли він побачить їхнє зображення, та ще й з написом: «ОТРИМАСТЕ ГАРАНТОВАНО», він ще більше зацікавиться акцією і захоче взяти у ній участь.

Третій чинник – прохання дитини. Це притаманне мамам з дітьми, бабусям і дідусям, сімейним парам. Якщо дорослі ще контролюють себе, то дітям байдуже на умови акції: їм головне отримати подарунок. Вони досить швидко зацікавлюються акцією і починають просити батьків взяти участь у ній. А якщо ще й дати дитині листівку, показати їй призи, то вона ще більше почне тиснути на батьків. Не менш важливим є вік дитини, адже чим менша дитина, тим вона менше контролює свої бажання та емоції, поводить себе менш стримано, і деякі батьки, аби задовольнити її бажання, беруть участь в акції.

Четвертий чинник – широкий асортимент подарунків. Покупець, що один раз взяв участь в акції і відповідно отримав один із трьох можливих подарунків (чашку, магнітний пазл або набір стаканів), захоче ще отримати його, або ж зібрати цілу колекцію подарунків. Трапляються досить азартні покупці, які хочуть виграти, наприклад, чашку, а їм кожного разу трапляється набір стаканів, тоді він бере участь в акції знову і знову, аж поки не отримають бажане.

П'ятим чинником є економічна забезпеченість покупця. Участь в акції брали ті, що робили покупки на досить великі суми (від 150 до 700 грн.). Вони не досить уважно слухали умови, просто купували задля подарунка. Робили численні помилки, тобто купували продукцію на суму 55 грн. (для отримання подарунка треба було купити охолоджені продукти торгівельної марки «Kinder», вартістю від 30 грн.). Якби вслухалися б у наголошені умови, то могли б отримати 2 подарунки, додавши

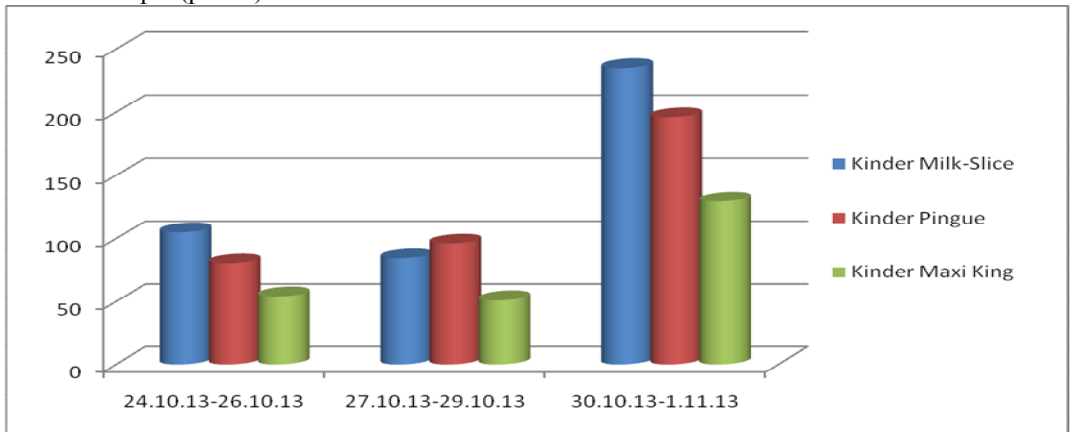
до своєї покупки, наприклад, ще одне бісквітне тістечко.

Ця акція підвищила попит населення на охолоджену продукцію «Kinder». За короткий проміжок часу (9 днів) було продано велику їх кількість (1030 одиниць) (табл. 1)

Таблиця

Час проведення	Назва торгової марки		
	Kinder Milk-Slice	Kinder Pingue	Kinder Maxi King
24.10.13-26.10.13	105	80	54
27.10.13-29.10.13	84	96	51
30.10.13-1.11.13	235	196	129

Також цей попит не відразу стрибнув угору, а досить поступово і цікаво: в перші три дні попит збільшився, у наступні – трішки знизився, але в останні три дні акції він значно зріс (рис. 1).

Споживачі були вже добре проінформовані щодо цього проекту, розуміли, що скоро він завершиться і не хотіли втратити останню можливість щось виграти.

Висновки: Отже, з даного дослідження можна зробити такі висновки, що на вибір покупця впливає досить багато різноманітних чинників (акція, інформація про неї на листівках, гарантовані подарунки, прохання дитини, економічне забезпечення особи). Також, значну роль відіграє азарт, що притаманний значній частині населення. Та найважливіший з них – акція з гарантованими подарунками.

Література

1. *Примуш М. В.* Загальна соціологія [Текст] : Навч. посібник / М.В. Примуш. - К. : Професіонал, 2004. - 590 с.
2. *Шановал М.* Загальна соціологія. – К.: Український Центр духовної культури, 1996. - 368 с.
3. *Методи збору соціологічної інформації.* – Електронний ресурс. Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Методи_збору_соціологічної_інформації.
4. *Соціометрія.* – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Соціометрія>.

43. Громадянське суспільство і правова держава

Андрій Матлах , Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Громадянське суспільство – це безпосередньо неконтрольована державою сфера життєдіяльності індивідів. Громадянське суспільство означає устрій суспільства з точки зору інтересів кожного його члена. Звідси і поняття "громадянин" не просто людина або індивід, а особа, суб'єкт особистих прав, своїх законних повноважень, встановлених суспільством. В широкому значенні громадянське суспільство включає всю безпосередньо не охоплену державою частину суспільства. Воно виникає як незалежна від неї сфера. В цьому значенні громадянське суспільство сумісно не тільки з демократією, але і з авторитаризмом. Лише тоталітаризм означає повну або часткову абсорбцію громадянського суспільства політичною владою. Найчастіше термін "громадянське суспільство" вживається в вузькому, власному значенні і розглядається як певний рівень розвитку громадянського суспільства в широкому розумінні.

В основі концепції громадянського суспільства в його вузькому розумінні лежить прагнення гарантувати свободу життєвих проявів особи, відгородити її від свавілля і небажаного втручання з боку державної влади, обмежити сферу діяльності держави, поставити його під контроль народу. Теорія громадянського суспільства складалася в рамках лібералізму і зв'язана з творчістю Локка, Руссо, Канта, Гегеля і інших мислителів минулого. Громадянське суспільство – продукт буржуазної епохи, ринку і демократії, сфера вільної гри приватновласницьких інтересів і індивідуалізму. Воно формується здебільшого знизу, як результат розкріпачення індивідів, їхнього перетворення з підданих держави у вільних громадян-власників, готових взяти на себе господарську і політичну відповідальність. Громадянське суспільство має складну структуру. Воно включає господарські, економічні, сімейні, релігійні і правові відносини, мораль і політичні відношення між індивідами як первинними суб'єктами політичного життя, партіями, групами інтересів. Для посттоталітарних країн формування громадянського суспільства являє собою необхідну умову їх переходу до ринку і правової державності. Правова держава, на думку сучасної науки, це реальне втілення конституційної державності. В її основі лежить прагнення захистити людину від державного терору, дрібної опіки з боку органів влади, гарантувати індивідуальну свободу особи і її основні права. Правова держава – це держава, обмежена в своїх діях правом, що захищають свободу і інші права особи і що підпорядковують владу волі суверенного народу. Відношення між особою і владою визначаються в ній конституцією, що виступає суспільним договором між народом і владою. У відношеннях між державою і громадянами пріоритет належить правам людини, що не можуть бути порушені законами держави і її діями. Для того, щоб народ міг контролювати державу, необхідно розподілити владу на законодавчу, виконавчу і судову.

Правова держава формувалася поступово, на базі відповідних ідей і елементів державності, деякі з яких з'явилися ще в глибокій стародавності. Наприклад, про владу закону, однакового для всіх громадян говорив ще в VI в. до н. е. давньогрецький архонт Солон, про співвідношення природних прав людини писали Аристотель і Цицерон. Концепція правової держави склалася в XVII-XIX сторіччі в працях Локка, Монтеск'є, Канта, Джефферсона та ін. Сучасні дослідження відзначають недостатність класичної концепції правової держави для забезпечення дійсної свободи особи і соціальної справедливості. Вони вважають, що ця теорія акцентує увагу на розподілі суспільства і держави і на захисті лише формальної

негативної свободи особи, життєвого простору, обмеженого від державного втручання. Реальна свобода людини і її права можуть забезпечуватися тільки через взаємодію суспільства і держави.

Література

1. Лазоренко О.В., Лазаренко О.О. Теорія політології. – К.: 1996
2. Мальцев В.А. Основи політології. – М.: 1997.
3. Михельс Р. Рабочие вожди пролетарського походження. // Диалог, 1990., №8.
4. Бебик В. Еліта, елітарність, лідерство. // Віче, 1993., липень.
5. Блондель Ж. Политическое лидерство. – М.: 1992.
6. Скуратовский В. Историческая ритмика украинской элиты. // Политическая мысль, 1994, №3.
7. Федоров А. Нарциссизм посткоммунистической украинской элиты. // Политическая мысль, 1994, №3.
8. Бекешкина И. Есть ли в Украине общенациональные лидеры? // Политическая мысль, 1994. №3.

44. Теорія міжнародних відносин як політологічна дисципліна

Всеволод Чеканов

Національний університет харчових технологій

В системі політичних наук теорія міжнародних відносин досить давно посідає поважне місце, проте не можна сказати, що вона претендувала на нього з самого початку свого існування - з 40-х рр. ХХ ст. Її зародження було обумовлене не стільки потребою в концептуальному освоєнні масиву специфічних відомостей про механізми здійснення зовнішньої політики, скільки нагальними питаннями орієнтації в ньому – плануванням військових операцій, прогнозуванням подальших кроків умовного противника у «холодній війні» і передбаченням війн як таких. Для виконання зазначених функцій було явно недостатньо загального для всіх гуманітарних дисциплін дослідного інструментарію, і це вплинуло на її специфічний характер.

Теорія міжнародних відносин утворилася як така лише після вироблення методології практичного розгляду міжнародних відносин. Вона формувалася як наукова відповідь на потреби військовиків щодо передбачення подальших військово-політичних кроків противника - спершу у Другій світовій, потім у «холодній війні». Тому одразу ж у теорії міжнародних відносин широко проявилася тенденція до алгоритмізації, математизації дисципліни. Брак кількісних показників для планування стратегічних операцій ставив їх своєчасну розробку під загрозу, тому з'явилася потреба в механізмі імітації реальних кризових ситуацій, що дозволяв би розробити алгоритми поведінки в них без володіння повною інформацією про потенціал та наміри противника.

Отже, нагальні потреби, що стояли біля витоків теорії міжнародних відносин, визначили в її структурі таке місце прогностичної функції, яке вирізняє її з-поміж інших політологічних дисциплін. У міжнародній науці жоден алгоритм розробки зовнішньополітичних прогнозів досі не отримав нормативного статусу, бо немає гарантованого «рецепту» точності прогнозу. Відтак, переважна роль у складі дисципліни тієї функції, що не може виконуватися з належною точністю і далеким «прицілом», сприяє певному розмиванню нормативних меж дисципліни. Наприклад,

у Росії проблематика міжнародних відносин у вищих навчальних закладах поділяється між 3 курсами: «Основи теорії міжнародних відносин», «Теорія міжнародних відносин» та «Історія і методологія досліджень міжнародних відносин та світової політики». Це пов'язано з тим, що прогностична неточність в рамках даної дисципліни не дозволяє викладати навіть основні її засади як обов'язкові нормативи. Неточність в принципі не може мати зобов'язуючого характеру.

Історія розробки та застосування в теорії міжнародних відносин прогностичних методів показує, що, попри численні спроби розробити алгоритм використання їх, його не створено і досі. Це веде до невиконання даною дисципліною в повному обсязі функцій, покладених на неї, і до того, що остаточне структурування теорії міжнародних відносин як наукової дисципліни поки що не відбулося. Про це свідчить і назва дисципліни, яка відсилає не до точного емпіричного знання, а до застарілих мислених конструкцій, від яких наука почала відмовлятися починаючи з ХХ ст., коли гуманітарні дисципліни вперше починають застосовувати статистичні дані.

Таким чином, теорія міжнародних відносин пройшла складний і багато в чому відмінний від інших гуманітарних дисциплін шлях розвитку. Суттєвою рисою еволюції теорії міжнародних відносин була тривала відокремленість математизованих прогностичних методів від більш теоретичних, наближених до традиційних гуманітарних дисциплін описів та пояснень механізмів здійснення міжнародних відносин. Цей шлях супроводжувався намаганням поєднати в рамках інтегрованої дисципліни прогностичну та теоретичну функції, виконання яких вимагало залучення якісно різних методологічних підходів, створити загальні підвалини для узгодженого виконання їх обох. Однак процес внутрішньої інтеграції міжнародної науки досі не сприймається як завершений навіть визнаними її фахівцями. Тож не складно спрогнозувати, що на цьому шляху на нас чатують нові і в повному сенсі слова непередбачувані прориви та несподіванки.

Література

1. Райт Куинси. Некоторые размышления о войне и мире // Теория международных отношений на рубеже столетий / Под ред. П.А. Цыганкова. – М.: Гардарики, 2002. – С. 384-398.
2. Современные буржуазные теории международных отношений. Критический анализ / Под ред. В.И. Гантмана. – М.: Наука, 1976. – 486 с.
3. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. – М.: Аспект-пресс, 2006. – 237 с.
4. Цыганков П.А. Теория международных отношений. – М.: Гардарики, 2005. – 590 с.

25.2. Філософія

Голова підсекції – проф. М.Г. Кітов
Секретар підсекції – доц. І.В. Клочков

Ауд. А-439

1. Наука і філософія: точки перетину

Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Сучасне філософування плюралістичне і позбавлене певних канонів. Тому перед педагогами постає серйозна проблема: як викладати філософію у ВНЗ? Незважаючи на те, що вона широко обговорюється у літературі (праці В. Андрущенка, Л. Губерського, А. Єременко, А. Конверського, В. Кременя, М. Михальченка, І. Предборської, В. Циткіна та інших) низка питань, щої пов'язані з темою, залишаються поза увагою науковців. Системний розгляд проблеми передбачає з'ясування щонайменше наступних питань: які чинники породжують саму проблему?; що власне мають вивчати у ВНЗ студенти, тобто, що таке філософія?; чи має філософія відношення до спеціальності, яку отримує випускник?; як змінюється зміст філософії залежно від профілю ВНЗ?; на якому курсі слід вивчати філософію?; чи доцільний контроль педагога при вивченні філософії? **Мета** доповіді: розглянути точки перетину науки і філософії.

Сьогодні багато викладачів філософії звертають увагу про катастрофічний стан з вивченням філософії у ВНЗ України. «Такого «ущербного» состояния (как за последние 2-3 года) гуманитарное образование не испытывало ни за период двадцатилетнего периода самостоятельности нашего государства, ни в период существования бывшего СССР» [1, с. 77], – зауважує завідувач кафедри Харківського національного медичного університету А.П. Алексеенко. Емоційний стан автора зрозуміти можна, але потрібно бути більш коректнішим. «Ущербный» стан вивчення гуманітарних дисциплін, зокрема й філософії, в останні роки лише поглибився, а корені його давні й мають декілька складових: а) позиція окремих управлінців сфери освіти; б) суспільна складова, адже освіта, в тому числі і філософська, носять фундаментально соціокультурний характер. в) рівень розвитку самої філософії, тобто конкретно-історичним розуміння членами соціуму сутності філософії, її ролі в суспільстві та співвідношення з наукою. Розглянемо основні складові причин кризи у вивченні філософії.

Позиція окремих управлінців сфери освіти. Від керівництва освітою залежить дійсно багато. Тож не випадково на це звертають увагу освітяни. Зокрема, В. Цикін пише, що сама проблема непотрібності вивчення філософії у ВНЗ виникає «...тому, що люди, які очолюють нині кафедри спецдисциплін (або які прийшли в Міністерство освіти), в 70-80 роки слухали у вищих закладах освіти курси з марксистської філософії і їм кається, немовби вони мають уявлення про те, що таке філософія» [4, с. 100]. Таке застереження правомірне, адже дійсно багато «...із

нинішніх опонентів філософії ототожнюють її з діалектичним та історичним матеріалізмом, оскільки про другі філософські школи і напрямки вони не чули» [там само]. Але шановний автор, на мій погляд, дещо змішує акценти проблеми. Справа не в тому, що сьогоднішні керівники не знали іншої філософії, окрім марксистської. Вони знали лише ту філософію, яку їм подавали викладачі філософії. Тому претензії слід виставляти не тільки до керівників кафедр спецдисциплін чи міністерства, а, насамперед, самим до себе. Що вчора вклали, те сьогодні отримали.

Неприятнь представників фундаментальної науки до гуманітаріїв має давню історію. Сьогодні, на думку В. Циткіна, він базується, головним чином, на тому, що «...в радянські часи діалектичний метод був проголошений універсальним методом пізнання і взагалі будь-якої діяльності, його нав'язували науці і представникам всіх сфер матеріальної і духовної практики. Філософія використовувалася в якості ідеологічного контролю над вченими і спеціалістами і впроваджувалася в уми з метою пропаганди комуністичної ідеології. Зараз всього цього не вимагається, тому і філософія в навчальних планах не потрібна» [там само, с. 100–101]. Такі аргументи, мовляв, приводять критики філософії. З їх оцінкою В. Циткіним погоджуюся: «...якщо придивитися до цих розмірковувань трошки уважніше, неважко замітити, що все це – не більше аніж суміш демагогії і дрімучого невігластва» [там само, с. 101]. Розберемо в чому ж їх помилковість, адже автор не дає *конкретної* відповіді, а оминає їх. Недолугість висловлювань в наступному.

По-перше, ніхто із серйозних філософів, за винятком філософської камарильї, ніколи не проголошував, що діалектичний метод є універсальним методом пізнання і, тим більше, методом будь-якої матеріальної і духовної практики. Гострі дискусії з цього питання йшли ще у 30-роках ХХ ст. між «діалектиками» і «механіцистами». Вони проаналізовані мною у монографії «Руська національна філософія в контексті української історії та культури» [див. 2, с. 291–297]. Хоча ці дискусії автор характеризує, як дискусії глухого з сліпим, в роботі зазначається: діалектика, як метод, має *чіткі* межі застосування, на що, до речі, вказували ще К. Маркс і В.І. Ленін.

По-друге, доречно нагадати, що ще в 1975 р. Ю.В. Кушаков захистив кандидатську дисертацію на тему «О применении диалектики в познании» в якій вказує, що діалектика як метод має чіткі межі застосування, а саме – сферу поняття. Тому думка, що філософи «...нав'язували науці і представникам всіх сфер матеріальної і духовної практики» діалектичний метод є профанацією, дійсно дрімучим невіглаством, але вже самих філософів. Потрібно знати праці своїх колег, а не йти у фарватері філософської камарильї.

По-третє, непродуктивними, явно демагогічними є наступні слова: «Філософія використовувалася в якості ідеологічного контролю над вченими і спеціалістами і впроваджувалася в уми з метою пропаганди комуністичної ідеології. Зараз всього цього не вимагається, тому і філософія в навчальних планах не потрібна». Невігластво проявляється в тому, що «критики», не розуміють реального співвідношення науки і філософії. Саме це нерозуміння вони і прикривають демагогією із якої слідує, що нібито в усі історичні епохи філософія слугувала лише для ідеологічного контролю над науковцями.

Творчість Декарта і Лейбніца, Маха і Авенаріуса, Пуанкаре і Расела, Больцмана і Бора та багатьох інших засвідчують тісний взаємозв'язок науки і філософії. Суттєвим недоліком сучасних філософських розмислів є недостаній теоретичний рівень усвідомлення цього взаємозв'язку, що інколи і підштовхує серйозних науковців до непродуманих заяв про ліквідацію філософії з навчальних програм. Можна скільки

завгодно ображатися на те, що «...якісь необізнані люди, спираючись на спогади про прослуханий колись вихолощений навчальний курс з діалектичного та історичного матеріалізму, виступають за ліквідацію філософії та інших гуманітарних наук із навчальних програм вищих навчальних закладів» [там само, с. 102], але цим справі не зарадиш. Набагато важливіше переконливо показувати тісний взаємоз'язок науки і філософії, хоча би для обраних. Прекрасні слова сказав Дені Дідро: «Для істини достаточний триумф, когда ее принимают немногие, но достойные: быть угодной всем – не ее удел» [Цит. за: 2, с. 117]. Обрані, а вони є в українському суспільстві, зрозуміють важливість філософії, насамперед для науки фундаментальної, і підштовхнуть до розуміння чиновників. Але філософам потрібно самим глибоко розібратися в цьому питанні, адже у будь-якому підручнику з філософії остання помилково розглядається як специфічний, теоретичний тип світогляду. Саме проти такого зведення філософії до світогляду справедливо виступають науковці.

Суспільна складова освіти. Освіта взагалі, в тому числі і філософська, носять фундаментально соціокультурний характер. Вона має не лише відповідати на історичні запити суспільства, а і проникати, за образним висловлюванням В. Андрущенка, в «замежжя завтрашнього дня». Тому ефективний розвиток науки, в тому числі і фундаментальної, неможливий без опори на широку гуманізацію і гуманітаризацію освіти.

Проблема гуманітаризації освіти (особливо технічної і технологічної) породжена розвитком матеріального виробництва, як уречевленої форми самого технічного і технологічного знання. Сьогоднішній рівень виробництва призвів до зміни самого об'єкта пізнання технічних і технологічних наук. Нині їх об'єктом є не традиційний інженерний об'єкт, а якісно новий, який включає людину як органічно невід'ємну складову своєї цілісності. Якщо раніше проектування машин і механізмів базувалося на досягненнях природничих наук, а гарантом їх надійності був інженерний розрахунок, то в сучасному автоматизованому і комп'ютеризованому світі такий підхід не спрацює. Без урахування фізичних, фізіологічних, психологічних, моральних характеристик, якостей і установок людини, котра включена у виробничий процес як його складова, невід'ємна частина, неможливо достовірно оцінити надійність техніки і технології. Таким чином, технічна і технологічна освіта вимагає фундаментальної підготовки не лише з математики, фізики, хімії, а й з ергономіки, соціальної та інженерної психології тощо. Іншими словами, сьогодення технічна і технологічна освіта вимагає широкої гуманітаризації.

Гуманітаризація загальнонаукових і спеціальних дисциплін може проходити дwoяко: а) опосередковано, через *світоглядний* зміст фундаментальних дисциплін (фізику, хімію, математику), які складають методологічну базу спеціальних, технічних і технологічних дисциплін; б) безпосередньо, через зміну самого об'єкта технічного і технологічного знання шляхом включення в нього людину, як нерозривну складову його частину. Перший шлях характерний для розвитку до автоматизованого виробництва, другий – автоматизованого.

Включення людини в об'єкт технічного знання веде не лише до наповнення його людиновимірним змістом, але і перетворює технічне пізнання в акт самопізнання людини, адже без самопізнання людини, без усвідомлення її психологічних, моральних цінностей, орієнтирів та ідеалів, неможливе сучасне технічне пізнання, не кажучи вже про безпеку діяльності сучасного автоматизованого виробництва. Тепер, як ніколи, стає актуальним завдання забезпечити «людський вимір» розвитку науки і техніки. Жодний великий науково-технічний проект не може розглядатися ізольовано від людського контексту. Розвиток технічного і технологічного знання досягнув такого

рівня зрілості, що його подальший розвиток потребує переборення технократичного підходу до самого себе. Світ технічного і технічного знання, світ техніки і технології становиться все більше соціотехнічним і соціотехнологічним. Технічні і технологічні навчальні заклади готують спеціалістів, котрі будуть створювати соціотехнічні і соціотехнологічні системи. Отже, сама освіта вимагає фундаментальної підготовки з комплексу наук про людину, квінтесенцією яких є філософія.

Співвідношення науки і філософії. Будь-яка наука при дослідженні природних явищ базується на певній науковій парадигмі. До неї входять: а) конкретно-історичне розуміння сутності самого пізнавального процесу; б) наявність певних, чітко розроблених в конкретний історичний період методів пізнання; в) конкретно-історична система одиниць за допомогою якої наука описує навколишній світ; г) система наукових термінів, понять; д) відкриті наукою закони тощо. Базуючись на чітко історично визначеній парадигмі наука і прагне глибше, повніше пізнати світ, розкрити його таємниці. Але на певному етапі свого розвитку наука, через історичну обмеженість наявної парадигми, неспроможна пізнавати світ і вступає у період кризи. Такі кризи відбуваються в науці постійно. Для прикладу можна навести кризу у фізиці на межі ХІХ–ХХ ст. Ця криза є показовою у багатьох відношеннях, адже зачепила майже всі складові методологічної парадигми науки, що й призвело до плутанини у поглядах багатьох вчених світового рівня.

Коротко нагадаємо гносеологічні причини кризи. При досягненні зовнішнього світу реальним суб'єктом пізнання фактично виступає жива, тілесна, предметна людина, яка наділена багатьма сутнісними силами, якими і сприймає світ. Але специфіка теоретичного пізнання, теоретичного способу відношення людини до дійсності потребує зведення такої людини лише до суб'єкта (носія) пізнавальної діяльності, тобто лише до мислено діючої істоти. Отже, специфіка теоретичної свідомості полягає в тому, що досягає в поняттях мислення є дійсна людина і через це тільки досягнутий в поняттях світ є дійсний світ. Тому *безпосереднім* об'єктом для науковця виступає не реально існуючий світ, а світ, поданий людині у формах її чуттєвості. Тобто, реально існуючий світ для теоретика *безпосередньо* виступає як «комплекс відчуттів». Можна погодитися навіть з тим, що наукові терміни *безпосередньо* позначають «комплекс відчуттів». Саме це реальне відношення і фіксували вчені, зокрема представники школи Маха. Але не можна зупинитися на цьому (саме це і було помилкою махістів!), а потрібно йти далі і шукати джерело цього «комплексу відчуттів», як воно змінюється чуттєвістю людини і фіксується у «комплексі відчуттів», а «комплекс відчуттів» змінюється мисленням і «осідає» змістом в наукових термінах. Кольори, звуки тощо, які махісти називають першоелементами світу, насправді є «людськими мірками», відчуттями, які виникають завдяки впливу зовнішнього середовища на органи чуттєвості людини в процесі предметно-практичної взаємодії людини з навколишнім світом. За допомогою цих мірок людина і освоює навколишній світ. Представники школи Маха відчуття сприйняли не як зв'язок свідомості із зовнішнім світом, а за перегородку, стіну, яка відділяє свідомість від зовнішнього світу. Це підштовхнуло їх до необачної заяви, що фізичні терміни вітворюють не навколишній світ, а лише комплекс відчуттів людини. «Матерія зникла» – їх філософське гасло. Це було глибокою помилкою видатних науковців. Доречно нагадати, що буквально нещодавно вчені Харківського фізико-технічного інституту вперше в історії науки сфотографували атом, що стало беззаперечним доказом його існування. Квантова механіка математичним методом успішно моделювала зображення атому починаючи з 1980-х років. Електронні

мікроскопи використовуються в науці з 1930-х років, але лише зараз українські вчені зробили сенсаційне відкриття – отримали знімок атому.

Сутність кризи у новітній фізиці була насамперед методологічною. Вона полягала у ломці основних принципів і понять, які історично застаріли і за допомогою яких фізики не могли описувати зовнішній світ, що й приводить зрештою до заперечення існування об'єктивної реальності поза свідомістю, тобто заміни матеріалізму ідеалізмом і агностицизмом. Якщо раніше фізики вважали, що навколишній світ існує у формі речовини, що найдрібнішою матеріальною частинкою є атом, що він неподільний (ці методологічні засади були задані ще представниками Мілетської школи і доповнені Демокритом та іншими мислителями античності!), то відкриття подільності атому і його корпускулярно-хвильової природи підштовхують вчених до думки, що матерія зникає. Насправді ж зникає не матерія, а та межа, до якої ми знали матерію досі, зникають такі властивості матерії, які здавалися раніше абсолютними, незмінними, первісними (непроникливість, інерція, маса і т. ін.) і які тепер виявляють себе, як відносні, властиві тільки деяким станам матерії. Отже, зникає не матерія, а історично обмежені знання про неї. Наприклад, якщо раніше вчені вважали, що природа існує лише у формі речовини, то сьогодення наука описує такі форми існування матеріального світу: речовина; поле; плазма; анти-речовина; антиполе; соціальна форма існування матеріального світу. Наука може відкрити безліч форм існування матеріального світу, але всі ці форми його прояву «зніматимуться» філософським терміном «матерія», як найбільш узагальненим поняттям, яке описує існування зовнішнього світу. Матерія, – це філософська категорія для означення об'єктивної реальності, яка дана людині у відчуттях її, яка копіюється, фотографується, відображується нашими відчуттями, існуючи незалежно від них. Слід чітко розрізнити філософське і природничо-наукове витлумачення матерії. Недоречно ототожнювати або плутати вчення про будову матерії, з гносеологічною категорією, плутати питання про нові властивості нових видів прояву матеріального світу (поля, анти-речовини, анти поля) з питанням теорії пізнання, питанням про джерела нашого знання тощо. Дати природничо-наукове витлумачення матерії – це справа науковців. Філософія ж, як самокритикуюча рефлексія духу, наполягає на приблизному, відносному характері всякого наукового положення про будову матерії і властивості її, на відсутності абсолютних граней у природі. Істина завжди носить конкретно-історичний характер. Вихід із кризи наука проробляє шляхом зміни напрямів своєї уваги. Якщо до кризи науку цікавив світ, то під час кризи наука переходить на свій вищий рівень розвитку, рівень самоусвідомлення (самокритики). Саме на цьому рівні свого розвитку наука й уточнює історичну обмеженість своїх методів пізнання, одиниць вимірювання тощо. Тобто, наука уточнює або розробляє нову парадигму. Такі процеси самоусвідомлення наукою своїх методологічних парадигм відбуваються і відбуватимуться з нею постійно і більш-менш регулярно, адже світ невичерпний. До того ж вони мають везагальний характер. Тобто, такі революційні зміни переживають всі без винятку науки – фізика, хімія, математика, мікробіологія тощо. Завдяки зміні історично застарілих парадигм наука дістає змогу глибше і повніше пізнати світ. Отже, філософія не вносить в науку. Сама наука в процесі історичного функціонування піднімається на більш високий рівень свого розвитку – філософський. Саме в цей час об'єктивно і закономірно виникають філософські проблеми науки (фізики, хімії, математики, кібернетики, біології, мікробіології тощо). У кожній науці вони достеменно мають своє специфічне забарвлення. Звідси ми робимо такий висновок. Якщо правомірним є висновок, що в науці стільки точності, скільки в ній математики, то ще більш правомірним є таке судження: *в*

науці (включаючи і математику) стільки точності, скільки в ній самоусвідомлення, самокритичуючої рефлексії. Без самоусвідомлення, тобто без критичного переосмислення наукою своїх застарілих методологічних парадигм, ні про які принципово фундаментальні відкриття не може бути й мови. Залишається лише додати, що самоусвідомлення науки – це і є філософський рівень її розвитку.

Таке співвідношення науки і філософії знаходить поширення на Заході, хоча ще й не стало загальноприйнятим. Напевно тому для нас дещо незвично звучать і наукові ступені країн Заходу: доктор філософії з права, доктор філософії з математики, доктор філософії з мікробіології тощо. Проте така назва має відтворювати не лише загальне співвідношення науки і філософії, а й реальний вклад того чи іншого науковця в розвиток науки. Дійсно, революційний внесок у розвиток своєї науки пов'язаний саме з розробкою автором принципово нової методологічної парадигми науки, яку він представляє. Тому вчене звання «доктор філософії з.....», на моє переконання, є найвищим рівнем наукової кваліфікації спеціаліста. Воно може присвоюватися лише вченим з фундаментальних наук, які розробляють принципово нові підходи до розв'язання існуючих у цих науках проблем, а не випускникам магістратури. Така кваліфікаційна характеристика рівня освіти магістрантів не відповідає суті співвідношення між наукою і філософією і є, за великим рахунком, принизливою як для конкретних наук, так і для філософії. Тому пропозиції, що звучать з вуст деяких працівників освіти, про необхідність законодавчо закріпити кваліфікацію «доктор філософії з права», «доктор філософії з мікробіології», «доктор філософії з менеджменту», «доктор філософії з технології» тощо є непродуманими і непродуктивними.

Література:

1. *Алексеенко А.П.* Проблемное поле преподавания философии /А.П. Алексеенко. Практична філософія, № 3, 2012 (№ 45). – 216 с. – С. 77-84.
2. **Бриллиантовая книга афоризмов.** Вся мудрость мира в одной книге / [сост. И.В. Булгакова]. – Ростов н/Д: Владис, 2010. – 640 с. – (Популярная энциклопедия).
3. *Кітов М.Г.* Руська національна філософія в контексті української історії та культури: Монографія / Микола Григорович Кітов. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2008. – 432 с.
4. *Цикин В.А.* Роль философии и гуманитарных наук /В.А. Цикин. Практична філософія, № 3, 2012 (№ 45). – 216 с. – С.100-106.

2. Проблема наукового осягнення буття Бога

Наталія Мосійчук, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Вступ. Співвідношення «Людина-Бог» є однією із ключових проблем філософії, адже існування Бога є найбільшою загадкою людства, яке й досі не можна підтвердити чи довести за допомогою методів наукового пошуку.

Відчуття чогось надреального, деяких вищих сил, які панують над людиною і Всесвітом, з'явилося в людей ще до виникнення науки, філософії та релігії. Людство змогло інтуїтивно, десь на підсвідомому рівні, осягнути існування таких непізнаних сил як Бог. Однак, навіть не довівши цього факту, наука все ж і не заперечує його існування.

Той факт, що людина в змозі сприйняти вже саму ідею буття Бога, сам по собі може бути достатнім свідомством його буття, тому що концепція про Бога виникає в

результаті такої таємничої здатності людини, як уява. Жодна жива істота на Землі, окрім людини, не здатна знаходити підтвердження таким абстрактним речам як буття Бога лише за допомогою такої здатності як уява. Широта, яка при цьому відкривається, абсолютно неосяжна. Лише завдяки досконалій уяві людини виникає можливість духовної реальності та визначення великої істини, що Бог знаходиться всюди і у всьому, та живе в наших серцях.

Матеріали і методи. Питання існування Бога, як єдиної універсально-кінечної причини існування світу і людини в цьому світі, є також центральною проблемою релігії та релігійного світогляду, однак релігійна віра не потребує доказової аргументації цього буття. Тому можна сказати, що Бог має статус субстанції, тобто причину власного існування має в самому собі.

Буття має надзвичайно абстрактний зміст, однак з його допомогою можна зафіксувати основні моменти факту наявності, існування будь-чого чи будь-кого, на відміну від неіснування, та позначити найбільш загальні характеристики об'єктів, що перебувають в стані буття. Філософська категорія «буття» говорить так: перш ніж щось характеризувати, об'єкт повинен бути, тобто перебувати у стані буття.

Заперечення буттєвості об'єкта означає його перехід у стан небуття, а розмови про небуття є безпредметними, вони пов'язані лише з фантазією та уявою.

Результати. За допомогою ідеї завжди можна вийти за межі реально існуючого та побачити об'єкт таким, яким він може бути, але науковий світогляд вимагає пізнати непізнаване, а не сліпо слідувати за своїм віруванням, як це робиться в релігійному світогляді. Однак, не дивлячись на такі протиріччя в методиках пізнання, між наукою і релігією відсутній конфлікт в осягненні Бога. Августин Бір говорить: «Якби навіть сталося науці і релігії поринути в протиріччя, гармонія в їх взаєминах незабаром відновила б через взаємопроникнення на основі точніших даних» [1].

М.О. Бердяєв зазначав, що єдиноможливим шляхом осягнення Бога є осягнення людини, тобто людина осягне суть Бога лише через розуміння власної сутності. Існує безліч концепцій обґрунтування існування Бога. Деякі з них говорять про те, що основною рушійною силою є саме Бог, який мислиться як безпочаткове начало світу. За Сковородою – Бог являє собою розлитий в універсумі дух, космічний розум, добро і красу.

Філософія обґрунтовує існування Бога, надаючи філософських аргументів на користь реальності буття Бога засобами логіки зв'язку раціонально-філософських суджень, що мають у своїй основі людський досвід. Тобто, з трьох головних джерел релігійного вірування в існування Бога (прозріння, розуму і досвіду), філософсько-теологічні спроби засвідчити його існування ґрунтуються на досвіді й розумі.

Для наукового обґрунтування існування Бога потрібно використати поняття «доказ» і «аргумент», які не слід розуміти ні у співвідношенні з класичною філософією, ні за аналогією з природничо-науковим чи математичним доведенням. Ці поняття покликані засвідчити певну проблематичність теоретичного обґрунтування та наукового доведення існування Бога.

Отець Павло Флоренський говорив, що науковець філософствує за допомогою наукових термінів або понять, тобто за допомогою мисленнєвого осягнення дійсності, але осягнення вищих сил можливе лише за допомогою уяви, тобто чуттєво-мисленнєвого пізнання. Поняття дозволяють більш глибоко та конкретніше осягнути певні явища дійсності, проте за їх допомогою не можливо уявити трансцендентне.

Висновок. На даний час, наука не в змозі за допомогою своїх методик довести існування Бога, однак вона і не заперечує такого факту, адже логічно, що колись не знали про те, що світ складається з атомів, проте сьогодні людство це знає та досконало розуміє. Значить логічно припустити, що колись наука все ж зможе

осягнути і довести існування надприродних сил, потойбічних світів та Бога. Певні розробки методик та доказів такого непізнаного вже є й сьогодні, однак на даний час, повністю це довести людству ще не під силу, адже потрібно створити зовсім нову, принципово відмінну методику пізнання непізнаного.

Література:

1. *Крессм Моррісон, А.* Сім причин, які пояснюють, чому я вірю в Бога: [Електрон. ресурс]. – Режим доступ: <http://bible-lessons.in.ua>.

3. Становлення православного богомислення

Олександр Лисенко, Микола Кітов

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Спостерігаючи розвиток богословської думки, чітко відстежуємо тенденцію відмежування та остаточного протиставлення християнської філософії неоплатонізму та гностицизму, спостерігаємо її остаточну сформованість та визначеність.

Перш за все, по-новому починає розумітися в православній традиції сам гнозис. За ним залишається верховне значення в містичному процесі, проте гнозис вже не протиставляється праксису, а розуміється як його квінтесенція, він не виключає «агапе», а латентно вміщує її в себе, обумовлюється нею та сам обумовлює її. Вперше наголошується на паритетності розуму та серця, та їх взаємній залежності.

Дійсно, духовне життя починається з вольового устремління, яке відмежовується від людських (гріховних) пристрастей.

В процесі богопізнання та богоспілкування серце завжди залишається активним, діючим, творчим началом. Воно, за вченням Отців Церкви, є сутністю людської природи, коренем діяльних здібностей та волі людини. Тому благодать саме через серце має здатність проходити у все людське ество.

Розум же, визнається ними як та споглядальна здатність, в якій людина, прагнучи до Бога, відтворює закон, порядок, гармонію, міру створеного буття.

Отже, в аскетичній східній церкві любов та знання (гнозис), серце та розум постають тісно пов'язаними одне з одним. Свідоме духовне життя або «гнозис» та любов, яка є благодаттю, що стягається людською особистістю, самозростають у відкритті та активному втіленні божественної істини приводять віруючого до найвищого ступеня духовного самопросвітлення – досвідного сприйняття нетварного світла, яке саме собою вже стає проявом Божественного світла. Гнозис, як особисте усвідомлення, зростає тією мірою, якою змінюється людська природа, входячи в більш тісну єдність з обожнюючою благодаттю та любов'ю.

Любов є не що інше як вид благодаті, нетварний дар, Божественна і обожнююча енергія, в котрій особистість підноситься до природи Святої Трійці, стає причасницею Божественного ества, божественного світла, досягає своєї досконалості.

4. Філософія техніки

Павло Камінський , Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Вступ. Техніка сама по собі не є метою. Тільки як засіб вона набирає цінності. Можна розглядати техніку і як самостійний феномен, але в деякій мірі ця самостійність є відносна: техніка органічно залучена до контексту соціального буття та свідомості, є основою цивілізації, перебуває у вирі історичного часу й постійно спостерігаємо її прогрес.

Багато хто з дослідників фіксує «саморух» техніки з її спрямованістю від ручних знарядь до повністю автоматизованих, комп'ютеризованих систем. Важливо наголосити, що людина й суспільство не існують поза техносферою, техніка є історичною, вона постійно оновлюється. Технічні інновації стають каталізатором, імпульсом докорінних змін у всій системі людського життя.

У 60-ті роки ХХ ст. філософія техніки розвивалася досить інтенсивно і стала самостійним напрямом філософського знання.

Матеріали і методи. Філософія техніки є однією з наймолодших гілок філософського знання.

Тільки з усвідомленням суперечності між традиційною ідеєю нескінченного прогресу та близькістю «меж зростання», характерної для 60-х років ХХ ст., філософія техніки виразно стверджується як окрема гілка філософського знання і одразу ж наштовхується на неминучі труднощі, внутрішньо властиві предмету дослідження.

Філософія техніки – галузь філософського знання, предметом дослідження якої є феномен самої техніки і її вплив на процеси життєдіяльності індивіда і суспільства загалом.

Філософія техніки розглядає та досліджує питання особливості буття людини, культури, науки в епоху науково-технічної, інформаційно-технологічної революції, зумовлені ними проблеми самозбереження цивілізації, духовної самоцінності особистості.

Проблема ускладнюється також у зв'язку з розбіжностями у тлумаченні слів «техніка» і «технологія». Ще П. Енгельмейер використав у російській філософії термін «філософія техніки». Отже, філософія техніки у західному її розумінні постає швидше як «філософія неподільних техніки-технології».

Результати. Сучасний світ – це технізований простір і технологізований час. Якщо раптом зникла б техніка, зникла б і людина. Людство існує і діє не в царині неполоханої природи, а в світі техніки – у техносфері.

Однією з найважливіших проблем, якою займається філософія техніки, є проблема і концепція людини, що створює та використовує техніку. Особливість цієї проблеми пов'язана нині з стрімким зростанням потужних технологій. При цьому кількість людей, які зазнають впливу технічних заходів та їхніх вторинних ефектів, значно зростає.

Крім суто філософських суперечок про онтологічний та гносеологічний характер сучасної техніки, філософія техніки зосереджується на таких проблемах: 1) наслідки застосування комп'ютерів, зокрема, можливість створення штучного інтелекту; 2) зростаюча складність сучасної техніки та пов'язана з цим необхідність її оцінки; 2)

взаємозв'язки між технікою і суспільством, наукою і природою; 4) шляхи й перспективи розвитку техніки та ін.

Проблема наслідків комп'ютеризації суспільства і створення штучного інтелекту є однією з головних у сучасній літературі з філософії техніки. У цій сфері можна виділити певні напрями, до яких можна віднести праці про соціальні наслідки комп'ютеризації. На Заході цьому феномену присвячено сотні томів. Головна увага звертається на те, що із застосуванням сучасних комп'ютерних засобів докорінно змінилися всі сфери життя сучасного суспільства – від державного управління до освіти й культури. Значна увага приділяється обговоренню проблем, зумовлених цими змінами: 1) перетворення інформації на своєрідний глобальний ресурс людства; 2) потенційна можливість зростання відчуження людини в інформаційному суспільстві; 3) зміни соціальних засад такого суспільства. Філософи, які займаються цими проблемами, намагаються сягнути соціопрогностичного рівня, не тільки аналізуючи суспільство, а й прогнозуючи його соціальний розвиток. Класичним прикладом цього напрямку є концепція «глобального села» Г. Маклюєна.

Висновки До чого призведе запровадження нової техніки? Як воно позначиться на економічній ситуації, на політичних обставинах? А щодо довкілля та здоров'я людей? А щодо відтворення населення? Безпеки країни? Відповідь слід мати ще до створення нової техніки, бо виправлення помилок на стадії проектування може коштувати набагато більше, ніж початкова вартість самого проекту.

Врешті-решт питання про можливість створення штучного інтелекту, який був би рівнозначним або навіть переважав людський розум, зводиться до традиційного філософського питання про природу людського мислення взагалі. Майже неможливим є створення штучного інтелекту без вирішення вище сказаного питання. В цьому контексті Г. Дрейфус, що написав книгу «На що спроможний комп'ютер? Межі штучного інтелекту», зазначає про те, що ми межі розуму комп'ютера, засвідчить нам багато й про людський інтелект.

Література:

1. *Мельник В.П.* Філософські проблеми технікознавства /В.П. Мельник. Львів, 1994.
2. *Ракитов А.И.* Философия компьютерной революции /А.И/ Ракитов – М., 1991.

5. Феномен грошей у філософії

Анастасія Чорна. Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Дослідження феномена грошей актуальне у зв'язку з формуванням сучасного суспільного життя. Гроші – це загальний еквівалент порівняння різних товарів. Економіка розглядає гроші як засіб обміну, який полегшує торгівлю.

В якості грошей використовують металеві і паперові знаки, асигнації, банкноти, кредитки, бони, купони та ін. Гроші впливають на формування моралі, ієрархію людських цінностей, на психологію, світогляд людини і функціонування суспільства. Вони давно отримали статус універсальної категорії.

Філософія грошей – це філософський аналіз системного впливу грошей, грошових стосунків на духовний світ людини і суспільства. Гроші сприяли розвитку торгівлі, прискоренню і розширенню руху товарів і послуг, формуванню державних і міждержавних господарських зв'язків, вони мали величезний вплив на соціальний розвиток як окремої людини, так і суспільства в цілому.

Гроші безумовно є цінністю, але говорити про реальну їх вартість можна було лише тоді, коли вони існували у формі благородних металів (золота, срібла), так званих повноцінних грошей. Перехід до інших форм грошей (монети, банкноти), які мають лише номінальну вартість, перетворив їх на знак, символ, носій інформації. Але вони залишаються реальною цінністю і завдяки цьому можуть виступати засобом та метою обміну [див.:1].

У світі речей важко знайти щось символічніше, ніж гроші, а з виникненням так званих «електронних грошей», удосконаленням різних форм бухгалтерії, гроші втратили будь-яку конкретність, перетворилися на чисту умовність.

Нагромадження грошей, з точки зору цінностей ліберального суспільства, є корисним кроком, оскільки забезпечує розвиток економіки, забезпечує процвітання держави. Обсяги концентрації грошей в руках однієї особи часто асоціюються з її продуктивною енергією, силою волі і неординарністю. Нерідко гроші виконують роль еквівалента їхнього власника, його здібностей і цінностей, а грошовий капітал сприймається як джерело свободи людини, умова реалізації її творчих сил. Не маючи достатніх грошових статків, людина ризикує бути позбавленою принад соціального життя, оскільки без належної основи фундаменту свобода особистості звужується до меж жорстокої необхідності, а бідність, убогість є джерелом відчуття безперспективності, безсилля, побутових конфліктів [див.: 2].

Особливого значення гроші набувають у корумпованому суспільстві, в якому відсутнє природне право людини на свободу, творчість і гідне існування. У такому суспільстві функції і значення грошей деформовані і гіпертрофовані, а цінність людини визначається як її купівельна здатність (людина може стільки, скільки вона здатна купити). У такому суспільстві все може виступати товаром, адже у ньому все може бути купленим (закон, мораль, громадська думка, справедливість і навіть життя). Зрозуміло, що людина не завжди спроможна продати закон, честь, батьківщину, мораль, але дуже часто вимушена продавати себе. Тобто людина може продати не лише свою працю, свої послуги, а й свою духовність, тілесність втілити її в товар. Тобто, за певних соціальних умов, людина продається, стає товаром.

В процесі взаємообміну, гроші стають мірою вартості обмінних благ – «мірою усіх речей». За допомогою грошей в капіталістичному суспільстві безталанна людина може купити собі будь-які здібності і стати «талановитою». Гроші однаково успішно обслуговують як творчі, так і деструктивні дії і вчинки людини. В цій ролі вони створюють або руйнують людину як особу, впливають на формування її індивідуальної системи цінностей, ієрархію її особистих пріоритетів і цілей.

Філософія грошей може внести свій певний вклад у виховання особистостей суспільства, адже слід пам'ятати, що «мірою усіх речей» завжди має бути людина.

Гроші виконують ряд функцій, в яких проявляється їх суть. Гроші слугують:

- 1) мірою вартості;
- 2) засобом звернення;
- 3) засобом утворення скарбів;
- 4) засобом платежу;
- 5) світовими грошима.

У суспільстві гроші грають величезну роль. Гроші – це влада. Гроші – це те, що поєднує між собою потребу і предмет, життя і життєві засоби людини [див.: 3].

Людина повинна досягнути істинне місце і роль грошей у своєму житті і бутті суспільства, навчитися керувати ними на основі об'єднання можливостей сучасної економічної науки (з її практичною спрямованістю) і філософії з її напрямом на пізнання цілісності світу.

Література:

1. *Кортунов В.В.* Философия денег/*В.В. Кортунов.* – М, 2002.
2. *Войтов А.Г.* Деньги: Учебное пособие /*А.Г. Войтов.* – М.: Дашков и К, 2003.
3. <http://webdesign.perm.ru/007/09/history.htm> История возникновения денег.

6. Оптимізація культурної політики в контексті управління сферою культури

Лариса Саракун, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Особливістю сучасних культурно-ідентифікаційних процесів в Україні є становлення культурної політики, яка потребує нових процедур вироблення рішень, які створили б умови для розквіту культури та творчості. В умовах кардинальних трансформаційних змін суспільство намагається позбутися старих, усталених структур і практик – замінити їх на нові. Однак політика та законодавство не завжди встигають адекватно реагувати на ці зміни.

Проблема «напівреформ» і «напівзмін», які є характерними для нинішнього етапу політичного й економічного розвитку України, має безпосередній вплив на культурний сектор і культурну політику країни. Старі практики й методи роботи, типові для «командної економіки», досі зберігаються і домінують, хоча ситуація в Україні радикально змінилася. «Найгірше зі старого» стає на заваді «найкращому з нового» і, як наслідок, втрачаються величезні ресурси, зростає розгубленість серед професіоналів.

Сучасний етап в розвитку культурної політики України відноситься до демократичного типу управління культурою, де культурний простір виявляється полем конкурентної боротьби за соціальний інтерес. Державна культурна політика неефективна, а інші структури, що цілеспрямовано впливають на культуру, ще слабкі. Позитивною і зрозумілою рисою «перехідних» держав є бажання знайти законодавче підґрунтя для змін, які відбуваються у суспільстві. Підписання міжнародних конвенцій та угод, що передбачають узгодження національного законодавства з міжнародними нормами, сприймається як свідчення політичної волі країни та демократичної зрілості.

Деконструкція і реконструкція державної культури має здійснюватися через культурну політику, яка враховує важливість демократизації культури й культурного партнерства. Виходячи з цього, в контексті управління культурою важливе значення має концептуальне уявлення політиків про «інтегровану культуру», відповідно, про проведення інтегруючої культурної політики в умовах культурного різноманіття України.

Здійснюючи управління культурою, держава регулює культурні процеси за допомогою законодавства та фінансування окремих напрямків культурної сфери. Разом з тим держава не є єдиним суб'єктом управління культурою соціуму. В тому ж соціокультурному просторі здійснюється підприємницька культурна політика, яка нерідко виявляється результативнішою, ніж державна, а також активне використання «третього сектору» [1].

Сьогодні культурна політика і культурна стратегія мають бути узгоджені. Мова йде не тільки про досягнення консенсусу, але й про активне співтовариство в процесі

реалізації, в результаті якого загальна культурна політика стає прозорою (проводиться публічно й узгоджено); проєктивною, інноваційною; ініціюючою нові програми, проєкти та ідеї; демократичною; деідеологізованою й толерантною; скоординованою на всіх рівнях державного управління [див.: 2].

Інтеграція культурної політики – це майбутнє культурного розвитку країни, регіону, міста. Така політика має бути відповідальною і спрямовуватись на досягнення високих демократичних стандартів в культурному розвитку, які б ґрунтувалися на загально визнаних пріоритетах. Це прозора політика на всіх її етапах: від оголошення пріоритетів до розподілу бюджету.

Нині наголошується орієнтація на рівень життя, досягнутий в країнах Західної Європи. В реальності ж фіксується наплив до України громадян переважно з азійського простору. При цьому тенденція асиміляції культури мігрантів до української не спостерігається. Носії східного типу культури, закріплюючись в Україні, поширюють власні культурні зразки, звичний для них спосіб життя. Таким чином, культура України виявляється під впливом західної культури і в той же час виступає як простір, який активно заповнюється східною культурою. Дана передумова наводить на думку, що в найближчому майбутньому соціокультурний простір України стане полем зіткнення культур Заходу і Сходу.

У такій ситуації українці важливо мати уявлення про стратегічну спрямованість культурної політики України. Остання може розвиватися відповідно до виділеної тенденції, орієнтуючись на західні культурні зразки, стримуючи «вторгнення» східної культури. Проте, в цьому напрямі навряд чи реалізується установка на розвиток етнонаціонального різноманіття культури України. Можлива також орієнтація на розгортання українських культурних зразків і їх зіставлення з іншими культурними формами. Але в цьому випадку постає питання про доцільність і «глибину» культурного діалогу з іншими країнами. Таким чином, національна специфіка виступає як підстава того, що оптимізує впровадження в культурний обіг західних, східних або інших культурних форм. В зв'язку з цим дихотомія «загальнолюдське – національне» є цілком поєднуваною.

Література:

1. *Драгичевич-Шешич М.* Перспективи культурного розвитку: нові моделі загальної культурної політики // *Обсерваторія культури*, – № 2, 2006. – С. 30–32;
2. *Шейко В. М., Богущий Ю. П.* Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX – початок ХХІ ст.). – *Монографія*. – К: Генеза, 2005. – С. 189–223;

7. Феномен свободи волі особистості

Олена Пасічник, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Проблема свободи є актуальною філософською проблемою буття людини. Чи властива людині свобода волі, чи має індивід свободу вибору, чи, навпаки, всі його дії, наміри обумовлені зовнішніми обставинами, завжди детерміновані – ці питання завжди хвилювали людство.

Проблема свободи людської волі привертала до себе увагу філософів, теологів, моралістів, слугувала приводом не тільки для палких словесних дискусій, а й для релігійних війн. Різні філософські школи, мислителі намагалися збагнути сутність свободи волі. Діапазон думок тут дуже широкий: від абсолютизації свободи, що

зводилась до відсутності будь-яких обмежень у діях людини, – до розуміння свободи як суто внутрішнього стану особи, що звужувалось до твердження, нібито свобода людини існує тільки в ній самій, а отже, у навколишньому світі все детерміновано і людина на перебіг подій впливати не може.

Поняття волі багатозначне, його значення може виявитися проблемою у контексті філософії буття людини. Що ж таке воля? У словник дається таке визначення: *«Феномен саморегуляції суб'єктом свого поведіння і діяльності, забезпечуючий векторну орієнтацію імманентних состояний сознания на об'єктивізовану екстериорну ціль і концентрацію зусиль на досягненні останньої. Будучи несводимим ні к предметній діяльності, ні ко внепрактическому сознанию, феномен волі являється зв'язуючим звеном діяльного акту, забезпечуючим єдинство суб'єктивної його складової (желающий і цілеполагающий суб'єкт) і складової об'єктивно-предметної (суб'єкт цілеполагающий і волящий), транслірує імпульс потреби в імпульс к действию»* [1].

Важливим є співвідношення волі і свободи, однієї з фундаментальних цінностей людського існування. Вільний означає не обмежений якими-небудь уявленнями. Це не просто семантичні збіги, асоціації. Гегель визначав свободу як свободу волі, «а усі інші свободи лише її види». До них відносяться свобода слова, політична, релігійна свобода тощо. Більше того, окрім волі ніщо інше не має свободи, вважав Гегель і багато інших мислителів. У той же час, у волі закладено і протилежне до свободи – обмеження, спрямованість. Воля є основою довільної регуляції, цілеспрямованої діяльності, заснованої на реалізації складної усвідомленої мети, почуття обов'язку і відповідальності. Ця сторона волі, пов'язана з подоланням перешкод у діяльності людини, мобілізацією на трансформацію суцього в належне, Гегелем характеризувалася так: *«У той час як інтелект прагне лише брати світ, яким він є, воля, навпаки, прагне до того, щоб зробити світ тим, чим він повинен бути»*. Сутнісна сторона волі пов'язана з протистоянням обставинам, підпорядкуванням їх волі. *Влада над людьми, обставинами і самим собою – основні прояви вольової поведінки. З часів античної філософії воля виділяється як одна з трьох найважливіших сфер людської душі: розум – почуття – воля»* [цит. за: 2].

Ще Арістотель ввів поняття волі у систему категорій науки про душу для того, щоб пояснити, яким чином поведінка людини реалізується у відповідності зі знанням, яке саме по собі позбавлене спонукальної сили. Воля, за Арістотелем, є чинником разом з прагненням, здатним змінювати хід поведінки: ініціювати її, зупиняти, змінювати напрямок і темп. Воля цілком вільна, не залежна від мотивів і зовнішніх впливів, це самопричина поведінки. У людини є універсальна воля, яка представлена їй у власному характері. Він даний людині від народження – незмінний і загалом непізнавальний. Воля – самостійна сила душі (нічим не зумовлена і ніким не пізнана), що здатна до вільного вибору. Воля – абсолютне начало всього буття, корінь всього суцього, якась космічна сила, яка створює світ і людину. Людина в цьому світі є рабом волі, остання створила її інтелект, щоб вона пізнавала закони світу, краще виживала і пристосовувалася до цього світу. Людина завжди і скрізь служить не собі, не своїм інтересам, а волі. Воля змушує її жити, яким би безглуздим та жалюгідним не було людське існування. До волі не можна застосувати поняття, вироблені нами в нашому ілюзорному світі: час, простір, число, причинність тощо. У волі немає ні минулого, ні майбутнього, ні множинності, а значить – вона дана вся і зразу як єдина світова воля. Воля – це «хотіння», «прагнення», але оскільки у світі сутності крім волі немає нічого іншого, то в неї немає і об'єкта прагнення, хотіння.

Оскільки воля не має ніякої мети поза собою, вона з необхідністю спрямована на себе, вона лише «хоче хотіти» і нічого більше. Отже, незалежність від інших – суттєва характеристика буття і самобутності волі. Воля існує тоді, коли сама визначає себе, володіє собою. Самовизначення і самоволодіння – це і є свобода волі. Коли ж людина живе в суспільстві, де значно обмежені права і свободи особи, тоді в таких умовах неминуче загострюється проблема внутрішньої свободи людини. Внутрішня свобода стає тим майданом, де розгортається боротьба за збереження індивідуальної суті людини і її духовної незалежності наперекір соціальним умовам життя. Якщо позитивний зміст свободи особи полягає у самореалізації людини як творчої і активної істоти, то значення внутрішньої свободи є необхідністю її збереження у власній особистості та індивідуальності.

У природному стані людина є вільною істотою, вона першопочатково володіє свободою діяльності і поведінки, володіє свободою вибору, навіть по відношенню до власного життя, оскільки може обирати між життям і смертю. Тобто, свобода притаманна їй у межах її людського існування. Але людина розумна в собі, – як писав Г. Гегель, – «повинна створенням самої себе вийти а свої межі, разом із тим досягнути поглиблення всередину себе, щоб стати розумною також і для себе». Тоді людське життя набуває сенсу, інакше навіщо людині свобода вибору. Якби людина була невільна, позбавлена свободи волі, тоді б вона була нездатна сформулювати питання про свободу волі. Уже тим, що вона піднімає дане питання, створюється можливість досягнення свободи волі.

Література:

1. Философский энциклопедический словарь. – М., 1989.
2. Свобода, воля, власть (философские проблемы социальной и политической воли). – Ростов-на Дону. СКНЦ ВШ, 1996.

8. Філософія і релігія

Олена Михайлик, Микола Кітов
Інститут продовольчих ресурсів НААНУ

Вступ. Релігію та філософію об'єднує те, що вони є різновидами світогляду і подають людині основні життєві орієнтири. Вони виконують роль наставника, проте релігія базується на вірі, тобто на безумовному сприйнятті догм як істини, а філософія намагається розглядати усе критично і доводити те, що розглядає до рівня розуміння.

Весь час існування філософія прагне здобути істини у всьому, починаючи з пізнання світу і закінчуючи розумінням людських відносин. В той же час поряд з філософією завжди існувала і релігія. Вона мала прояви міфів, легенд, казок.

Ресурси та методи. Філософія – особлива форма пізнання світу, що вивчає найзагальніші суттєві характеристики і фундаментальні принципи реальності і пізнання, буття людини, відносин людини і світу. Також під філософією розуміють форму людського мислення, теоретичну форму світогляду.

Релігія – віра, особлива система світогляду та світосприйняття, набір культурних, духовних та моральних цінностей, що обумовлюють поведінку людини.

У широкому сенсі, як суспільний інститут, релігія – це сукупність вірувань і віровчень, наявних у суспільстві. Вона включає до свого складу сукупність звичаїв, обрядів, правил життя і поведінки людей і т. д.

У вузькому розумінні релігія – віра в існування надприродних – персоніфікованих чи ні – сил, що супроводжується переконанням у здатності цих сил або сили (Бога, богів, Абсолюту, Космосу тощо) впливати на Всесвіт та на долю людей.

Результати. Взаємозв'язки філософії і релігії давні і різнопланові. Релігія стояла біля джерел філософії. Остання виникла пізніше на досить високому етапі розвитку суспільства, самої людини, як людини, її теоретичного мислення.

Спільним рисами для філософії і релігії є:

- релігія і філософія представляють собою форми суспільної свідомості;
- філософія і релігія є історичними типами світогляду, певними способами духовно практичного освоєння світу;
- вони відображають світогляди людей безпосередньо. Філософія і релігія найбільш віддалені від економічного базису суспільства;
- також філософія і релігія є важливими складовими духовного життя суспільства.

Разом з тим філософія і релігія мають суттєві відмінності:

- предметом філософії є відношення «людина-світ», а предметом релігії є існування надприродних сил (Бог, його творіння).
- філософія і релігія мають різну структуру. Структура філософії складається з онтології (вчення про буття), логіки, діалектики, тощо. До структури релігії входять: релігійні ідеї, погляди та уявлення, релігійні почуття, релігійні культ і обрядність;
- філософія ґрунтується на доведенні. Релігія ґрунтується на вірі.
- філософія є формою пізнання, способом проникнення у сутність явищ. Релігія є формою, способом інтерпретації (тлумачення) того, що є – відповідних догм і постулатів.
- філософія орієнтується, насамперед, на інтелект людини, її розум. Релігія діє, передусім, на почуття, емоції (релігійні догми не можна збагнути розумом).
- у філософії, як правило, початком її є загальне, абстрактне начало (апейрон, субстанція, абсолютна ідея, матерія тощо). У релігії, як правило, основоположне начало – персоніфіковане (Ягве, Христос, Магомет, Будда і т.п.).
- релігія у порівнянні з філософією представляє собою більш консервативну ідеологічну форму відображення дійсності, бо ґрунтується на незмінних догматах релігійного вчення.

Висновок. Своїм основним завданням філософія має встановлення основних істин, які слугують принципами для інших істин. Як наука філософія встановлює свої істини шляхом дослідження і доведення. Тобто філософія прагне раціональними засобами створити гранично узагальнену картину світу і місця людини у ньому, досліджуючи пізнавальне, ціннісне, соціально-політичне, моральне й естетичне ставлення людини до світу.

В свою чергу Людина повинна відчувати не важливо що саме це буде – любов, віра, ненависть, провинна будь-які почуття та емоції. Релігія дозволяє людині повірити у неможливе не даючи змістовних роз'яснень певного явища.

9. Філософія науки, техніки та технології

Світлана Бондар, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

У системі «наука-техніка» важливого значення набуває проблема відповідальності вченого. Сьогодні вчений, що успішно займається науковим пошуком, усвідомлює значимість свого відкриття і сам же реалізує його на практиці. Проте сучасний етап розвитку науки характеризується багатоплановими, розгалуженими, комплексними науково-технічними розробками, колективними, об'єднаними не навколо лідера, а навколо концепції, ідеї. На зміну принципу персональної відповідальності вченого за наслідки своїх відкриттів приходить принцип колективної відповідальності, а вона нерідко буває деперсоналізованою. З цього факту неодмінно слідує зростання ролі держави в регулюванні процесів науково-технічного прогресу.

Із розглянутих вище положень можна зробити висновки. По-перше, наука, техніка та технологія є доволі складними явищами суспільного життя і пов'язані із глибокими засадами людського існування. По-друге, між ними існує необхідний зв'язок.

Незважаючи на можливість порівняно автономного розвитку технічних умінь, розвиток техніки набуває характеру динамічного і стійкого у своїх основах процесу, коли він поєднується із розвитком науки та потребами суспільними. Те саме можна сказати і про науку. Сьогодні ми можемо констатувати, що поступ суспільства свідчить про внутрішню єдність розвитку техніки, науки та технології.

Вихідну тезу оптимістичної оцінки можна сформулювати так: техніка сама здатна нейтралізувати або й подолати ті негативні наслідки, які несе людству її розвиток і поширення. Тобто технічні системи створюють засоби та передумови поступової гармонізації життя і процесів у суспільстві.

Песимістичний напрямок оцінки техніки та науки отримав назву технофобії – жаху перед технікою. Прихильники такої оцінки роблять висновок про марність очікування добра від розвитку науки та техніки. На їхню думку, цей розвиток не приведе ні до чого іншого, окрім перетворення самої людини на елемент технічних процесів.

Наука, техніка та технології взаємно поєднані і можуть розвиватися як шляхом поступових кількісних накопичень, так і шляхом доволі радикальних змін у самих вихідних даних.

Невеличкий екскурс у новий напрямок філософських досліджень – філософію науки та техніки – дає нам змогу зробити такі висновки:

- філософія науки та техніки являє собою надзвичайно важливий у сучасних умовах напрямок філософських досліджень, що є традиційним у філософії;

- філософія науки і техніки є осмисленням зростаючого впливу науково-технічного поступу на усі сфери людського життя і тому в її межах виробляються нові підходи до розгляду традиційних філософських проблем;

- технічна творчість людини лише тоді набуває характеру безперервного поступу, коли вона поєднується із розвитком науки та впроваджує нові технології.

Отже, науково-технічний прогрес – це поступальний рух науки і техніки, еволюційний розвиток усіх елементів продуктивних сил суспільного виробництва на основі широкого пізнання і освоєння зовнішніх сил природи, це об'єктивна, постійно діюча закономірність розвитку матеріального виробництва, результатом якої є послідовне вдосконалення техніки, технології та організації виробництва, підвищення його ефективності. Розвиток науки і техніки сам по собі не залежить від

того, в якій соціально-економічній системі він відбувається. Науково-технічний прогрес створює можливість для розвитку суспільства, а як використовуються наукові і технічні досягнення – залежить від конкретної соціально-економічної будови суспільства.

В Україні, на жаль, недостатньо уваги приділяється розвитку науки, техніки та технології. Держава мало коштів виділяє на розвиток науки, а заможні підприємці ще не усвідомили, що їм теж необхідно підтримувати науково-дослідні інститути, де народжуються перші дослідження, відкриття в галузі науки, техніки та технології. А це майбутнє нашої країни, людей, які будуть жити та працювати в ній.

10. Релігійні конфлікти на просторі незалежної України: історія та сучасність

Анна Кушніренко, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Розгортання релігійних конфліктів на українських землях відбувалося в різні періоди, мало різні форми, силу та масштаб. Їх причинами були соціально-історичні, геополітичні, етнонаціональні, мовно-культурні, церковно-канонічні, соціально-психологічні прояви.

Останнім часом спостерігається посилення хронічної напруженості між Православною і Римо-Католицькою Церквами. Цьому спонукав розпад СРСР, що призвело до поширенню пастирської, місіонерської, прозелітичної роботи, не могли не залучити західне християнство до активної своєї присутності на Сході та рішучих евангелізаційних проєктів.

Також можна стверджувати, що на фоні діяльності проросійської православної церковної (і політичної) еліти, діяльність Ватикану на українському просторі постає не просто як експансійна Східна політика на «канонічній території РПЦ», а значно гостріше – як виклик «історичним російсько-українським зв'язкам», єдиному «православному корінню», всій ідеології та діяльності Православ'я. Відтак комунікаційний обмін між церквами здійснюється за логікою «паритетної відповіді» запеклих конкурентів. То ж можна відзначити, що в Україні Православ'я і Католицизм стали дійсно історичним «випробуванням» одне для одного, але найперше вони стали випробуванням на свою «християнськість».

Другим вектором напруги – історично-успадковані та нововиниклі суперечності між православними і протестантськими конфесіями. Активний динамічний розвиток протестантизму, відродження і швидка розбудова цілої низки деномінацій, сильно постраждалих у тоталітарну добу, інтенсивне включення протестантських Церков у суспільну діяльність, їх місіонерські проповіді тощо – закономірно спричинили загострення стосунків із Православними Церквами, які оцінили в особі протестантів сильних і дієвих конкурентів.

Наступний напрям релігійних протистоянь – православно-ісламські міжконфесійні конфлікти у південних регіонах України, головню між двома домінуючими конфесіями: ДУМК (Духовним Управлінням мусульман Криму) та УПЦ МП. Етнокультурна клаузація двох найбільших етнічних спільнот в Криму (слов'янського і кримсько-татарського населення), напружені міжнаціональні стосунки, високий рівень ксенофобії щодо тюркомовних етносів, складнощі і

проблеми адаптації кримських татар до принципово нових суспільних умов на автохтонній території, процеси політизації та радикалізації мусульманської спільноти тощо – все це чинить потужний конфліктогенний вплив на міжконфесійні відносини в кримському соціумі. Новітні події свідчать про посилення кризових процесів у мусульманській уммі, що не сприяє нормалізації міжконфесійних і державно-церковних відносин, як в АР Крим, так і в Україні загалом.

Ще один тип конфліктних відносин витворився між традиційними і нетрадиційними для України конфесіями, переважно іноземного походження, які демонізовані до рівня край небезпечного фактору, здатного підірвати традиційні духовні цінності та патріотичні почуття, спотворити національний менталітет.

На відміну від перелічених вище конфліктів, детермінованих значною мірою історичними, етнонаціональними, політичними чинниками, цей тип протистояння культивується здебільшого самими Церквами, їх непримиримістю в питаннях догматики, культу, методів проповідування та місіонерської активності, принципів організації, прийомів навернення і утримання неофітів тощо. Неорелігійні (найперше неохристиянські) конфесії успішно продемонстрували свою ефективність і конкурентоспроможність, універсалізм і технологізацію, досвід менеджменту і комунікації, роботи в мікрогрупах, персоналістичного підходу.

Перепоною для конструктивного міжконфесійного спілкування лишається та обставина, що кілька генерацій служителів церкви, виплеканих у непримиренних світоглядних протистояннях як зі світською культурою, так і з іншоконфесійними інституціями, наразі не сприйняли досвіду толерантного спів-буття, міжцерковного спілкування і діалогу.

Розмежування геополітичного становища в Україні, яке не долається, а, навпаки, ускладнюється глобалізаційними процесами, створили умови для формування чи не найбільшого «ринку релігій та віросповідань» в Європі. Відтак, релігійні конфлікти на українських теренах не зникнуть у найближчому майбутньому, а лишатимуться викликом загальносуспільній та особистій толерантності.

Були названі об'єктивні існуючі закономірності розвитку церков, які є головною загрозою існування міжконфесійного світу в Україні і які використовуються для забезпечення геополітичних інтересів окремими церковними діячами. Також сьогодні явні позитивні тенденції, а саме знаходження порозуміння між керівниками релігійними конфесій. Ці прояви спостерігаються в розгортанні подій на Майдані, що спонукають до згуртованості громадян в боротьбі за політичні, релігійні, суспільні інтереси.

11. Проблема сенсу життя людини

Тетяна Янюк, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Пошук та набуття сенсу життя і діянь кожної людини, має суто індивідуальний, особистісний характер. Задумуючись про безмежжя Всесвіту, розуміємо, що ми – наче піщинки в цьому безмежному океані, а життя людини – мить, але так хочеться зробити цю мить значущою і важливою. У чому сенс життя? Для когось – це слава, достаток, гроші. Для іншого – творчість, самовдосконалення, служіння людям, улюблена професія.

Видатний філософ Г.С. Сковорода сенс життя вбачав у пізнанні самого себе, навколишнього світу і Бога в собі. Він вважав за необхідне прожити життя так, щоб совість була, «як чистий кришталь».

Актуальність проблеми сенсу життя характерна не тільки для підлітків, але й для людей зрілого віку. Здебільшого це пов'язано зі зламом світоглядних стереотипів, серйозними моральними потрясіннями.

Кожен осмислює своє життя і життя тих, хто його оточує, передусім виходячи зі свого світогляду, соціального статусу в суспільстві.

Люди можуть мати неоднаковий матеріальний стан, але не це головне. Основна відмінність полягає у різному розумінні мети та сенсу життя, духовно-моральних ідеалів, шляхетності, незаплямованості життя, людської гідності та громадянської позиції. Аби сприяти розвитку кращих людських рис, необхідно допомогти людині визначити життєвий ідеал, виробити світоглядну позицію, завдяки якій соціальний ідеал став би особистісною потребою кожного.

Сенс життя - це поняття, яке відбиває постійне прагнення людини співвідносити свої вчинки із системою суспільних цінностей, з вищим благом, щоб у такий спосіб діставати можливість виправдовувати себе у своїх власних очах, в очах інших людей чи перед якимось авторитетом, Богом. Інакше кажучи, це пояснення собі й іншим, для чого ти живеш.

Сенс життя – це проблема, яка постає перед людиною, коли вона відволікається від щоденних практичних справ і тимчасових інтересів і усвідомлює, що вона кінцева. Навіщо я живу, якщо є смерть? Питання про сенс життя виникає також, коли з різних причин вичерпалися ті смисли, якими людина жила до сьогоднішнього дня, і вона відчуває емоційну порожнечу та відсутність інтересу до чого б то не було.

Сенс життя може бути розглянутий і як життєва мета, досягнення якої передбачає формування завдання на тривалий період. Обрана більш чи менш свідомо мета життя (знайдений сенс життя) набуває нормативного характеру, стає керівництвом до дії. Багатий спектр уявлень про сенс життя, що простежується в історії філософської й етичної думки, свідчить про залежність змісту цього поняття від соціального становища індивідів, соціальних груп, класів, від їхніх потреб та інтересів, сподівань та прагнень.

Сенс життя кожної людини унікальний і неповторний, як і її життя. Людина завжди вільна у виборі сенсу і в його реалізації. Але свободу не можна отожднювати зі свавіллям, її слід сприймати з точки зору відповідальності. Людина відповідає за вірно знайдений і реалізований сенс свого життя, життєвих ситуацій, що в них вона потрапляє. Людина повинна йти за своїм покликанням, у якому життя набуває сенсу. Відчуті і знайти своє покликання їй допомагає самопізнання, відповідальність за реалізацію свого призначення, що на Землі допомагає узгодити універсальні життєві цінності з конкретними життєвими ситуаціями.

Сенс життя перебуває за межами життя. Його можна назвати «життям заради інших людей». Для людини життя стає осмисленим, коли вона служить інтересам родини, нації, суспільства, коли вона живе заради щастя прийдешніх поколінь. Їй небайдуже, що вона залишить після себе. Недаремно прожити життя – це і продовжитися у своїх нащадках, і передати їм результати своєї матеріальної і духовної діяльності. Але на цьому шляху існує небезпека опинитися в ситуації, коли все твоє неповторне життя перетворюється на засіб для створення якоїсь ідеї чи ідеалу (це може бути ідея комунізму, «світлого майбутнього» тощо). Якщо така позиція не пов'язана з духовною еволюцією людської особистості, людина стає на шлях фанатизму (історія знає безліч варіантів і класового, і національного, і релігійного фанатизму).

12. Логічна помилка у законі виключеного третього

Оксана Подковко, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Закон виключеного третього (від лат. *Lex exclusitertii sive medii inter duo contradictoria*; *Lex* – закон, *exclusitertii sive medii inter duo contradictoria* – виключається третя особа в середині між двома суперечностями) визначається таким чином: із двох суперечливих суджень одне неодмінно є істинним, а друге – хибним, третього не дано. Закон виключеного третього не вирішує питання про те, яке із двох суджень, що знаходиться у відношенні суперечності, є хибним, а яке істинним. Вимога даного закону полягає в тому, що два суперечливих судження не можуть бути разом істинними і разом хибними. Наприклад, із двох суджень «Всі терміни – поняття» і «Деякі терміни не є поняттями» одне істинне, а друге хибне, третього не дано. Якщо буде встановлено, що перше судження буде істинним, то обов'язково хибним буде друге судження [див.: 1, 3].

Загальновідоме твердження, що ніби з двох суперечних суджень одне є неодмінно істинним потребує переосмислення. Наявність істини можуть визначати лише три судження, оскільки об'єктивний стан речей може бути таким: або всі предмети певної множини мають відповідну ознаку, або тільки деякі з них її не мають, або жоден з цих предметів не має відповідної ознаки. Винятком тут є лише стан речей, виражений в одиничних суперечних судженнях. З двох одиничних суперечних суджень справді одне неодмінно є істинним, а друге – хибним.

Немає сумніву в тому, що суперечні судження містять у собі істину, але вираз «а третього і бути не може», на наш погляд, є некоректним, оскільки третє в суперечних судженнях потенційно, приховано має місце. Невизначене частково-стверджувальне судження містить у собі два судження: «Деякі $S \in P$ » \equiv «Принаймні деякі $S \in P$ » \equiv або «Тільки деякі $S \in P$ », або «Всі $S \in P$ ». Це стосується і невизначеного частково-заперечного судження: «Деякі S не $\in P$ » \equiv «Принаймні деякі S не $\in P$ » \equiv або «Тільки деякі S не $\in P$ », або «Жоден S не $\in P$ ».

В системі сучасної класичної логіки висловлювань закон виключеного третього справді діє. Це можна пояснити тим, що сучасна класична логіка висловлювань абстрагується від кількісної і якісної характеристики суджень.

На співвідношення модальності і багатозначності вперше звернув увагу Я. Лукасевич. На його думку, двозначна логіка є недостатньою для опису властивостей модальних висловлювань, яким він приписує три логічних значення: «істинне», «хибне» і «нейтральне». Смысловая інтерпретація найяскравіше виражена в системі висловлювань про майбутнє. Вони є невизначеними, а тому набувають більше двох логічних значень, і можна встановити такі умови, за яких значення істинності висловлювань наблизитиметься до 1. У цьому плані багатозначна логіка подібна до ймовірнісно-індуктивної логіки, яка послуговується термінами «невизначено», «ймовірно», «правдоподібно» і визначає умови, за яких підвищується ступінь імовірності істинності висловлювання. Абсолютна істинність позначається символом «1». Смысловую інтерпретацією тризначної логіки Я. Лукасевича є і квантова фізика, яка досліджує мікросвіт. Так, траєкторія руху електрона, що фіксується на екрані приладів, є невизначеною, а тому її не можна точно і однозначно передбачити (деякі фізики стверджують про «свободу волі» електрона). Йдеться про те, що висловлювання про рух електрона в системі квантової фізики мають більше двох логічних (істинних) значень.

Застосування Я. Лукасевичем тризначної логіки для опису модальних висловлювань не у всьому було досконалим. Однак він започаткував розроблення нової логічної системи, що розкрило неабиякі можливості для розвитку неklasичної логіки [див.: 2].

Література

1. *Проценко М.Г.* Логіка: посіб. для студентів вузів / М.Г. Проценко. – Суми, 2005. – 252с.
2. *Тофтул М.Г.* Логіка. – К.:Видавничий центр «Академія», 2006. – 400с.
3. *Жербкін В.Є.* Логіка. – Харків; Київ: Основа-Знання, 1999. – 256с.

13. Філософське значення періодичного закону Д.І. Менделєєва

Марина Студзінська, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Періодичний закон Д.І. Менделєєва, фундаментальний закон, що встановлює періодичну зміну властивостей хімічних елементів залежно від збільшення зарядів ядер їх атомів, відкритий ним в 1869 при зіставленні властивостей всіх відомих на той час елементів і величин їх атомних мас [див.: 1, с.12]

До Д.І. Менделєєва хімічні елементи здавались випадковою сукупністю незалежних між собою речовин, які різними способами виділялися хіміками-аналітиками в результаті розкладу найрізноманітніших хімічних сполук. Він відкрив органічний зв'язок між всіма сполуками та показав, що вони, будучи підпорядковані закону, внутрішньо єдині по своїй природі і взаємно обумовлюють один одного і, що саме через це, вони розташовуються у відповідному порядку по періодичній системі.

Д.І. Менделєєв показав, що якісна хімічна характеристика кожного елемента залежить від кількісної характеристики його найважливішої його властивості – атомної маси. Поступове збільшення атомної маси в ряду елементів кожен раз приводить до якісної зміни, обумовлюючи перехід від одного елемента до другого, причому цей перехід проходить не плавно, не поступово, а супроводжується різким стрибком, шляхом перериву поступовості. На цей, по своїй суті, діалектичний характер зміни властивостей елементів, розміщених згідно періодичному закону, багато разів він звертав увагу.

В періодичній системі Д.І. Менделєєва металічні властивості елементів змінюються : з права наліво і зверху в низ – збільшуються якщо ж навпаки, з низу вверх то вони зменшуються. Вся його система являє собою ніби живе відображення єдності протилежних сторін і властивостей елементів.

Все це багатство діалектичних зв'язків і переходів, стрибків і протиріч, зв'язані в періодичній системі, було відкрито Д.І. Менделєєвим, хоча сам він не був свідомим діалектиком-матеріалістом, а застосовував діалектику не свідомо, стихійно. Саме таке фактичне застосування діалектичного методу дозволило йому відкрити періодичний закон, побудувати систему елементів і зробити свої передбачення.

Філософське значення вчення про періодичність – це перехід від стадії специфічного, властивого тій чи іншій сукупності елементів, до стадії загального, характерного для всіх елементів: «... визнають надто багато індивідуальним ... пов'язати ці індивідуальності загальної ідеєю мета моєї природної системи» [2, с.20].

При відкритті періодичного закону Д.І. Менделєєв керувався ідеєю, що якісні характеристики елементів зумовлені кількістю їх атомної маси і що кількісне

збільшення атомної маси в послідовному ряду елементів повинно зумовлювати перехід від одного якісно визначеного елемента до іншого. Це свідчить про застосування закону про перехід кількісних змін в якісні.

Цей закон діалектики дозволив вченому передбачати властивості невідомих елементів. Д.І. Менделєєв виходив із переконання, що кількісні зміни властивостей ростуть строго закономірно, кожен раз зумовлюючи собою якісні зміни властивостей елементів. Якщо б пропуску в ряду елементів не було і весь ряд був заповнений, то такий перехід повинен був здійснюватися в будь-якому місці ряду, в тому числі в пустих, на той час, місцях. На цій підставі він і визначив як повинні змінюватися чисельні значення фізичних і хімічних властивостей елементів там, де здійснюється перехід від зайнятого місця до пустого і від пустого місця до наступного, зайнятого за ним.

Подальше поширення принципу періодичності, сформульованого видатним російським ученим, показало як величезні досягнення в його застосуванні, так і певні неузгодження.

Вивчення характеру зміни численних властивостей приводили до висновку: «... періодична змінюваність простих і складних тіл підкоряється деякому вищому закону, природу якого, і тим більше причину нині ще немає спроможності охопити. Цілком ймовірно, вона криється в основних засадах «внутрішньої механіки атомів і частинок» [1, с. 21].

Періодичний закон має величезне природничо-наукове і філософське значення. Він дозволив розглядати всі елементи в їх взаємному зв'язку і прогнозувати властивості невідомих елементів. Завдяки періодичному закону багато наукових пошуків (наприклад, в галузі вивчення будови речовини – в хімії, фізиці, геохімії, космохімії, астрофізиці) отримали цілеспрямований характер. Періодичний закон – яскравий прояв дії загальних законів діалектики, зокрема закону переходу кількості в якість.

Література:

1. Голуб А.М., Петрусенко А.М. Періодичний закон Д.І. Менделєєва – фундаментальний закон природи /А.М. Голуб, А.М. Петрусенко. – К., 1960р, 60 с.
2. Периодический закон Д. И. Менделеева и его философское значение. Сборник статей. – Государственное издательство политической литературы. – М., 1947, 246 с.

14. Постпозитивізм Г. Куна та І. Лакатоса

Кристина Омельченко, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Вступ. Постпозитивізм – загальна назва для декількох шкіл філософії науки, що прийшли на зміну неопозитивізму. Прихильники постпозитивістських напрямків, критикуючи погляди неопозитивістів, дотримуються різних підходів.

Найяскравішими представниками постпозитивізму є Т. Кун та І. Лакатос.

Результати. Томас Кун американський філософ. Його основна думка полягає в тому, що в розвитку наукового знання особливу роль відіграє діяльність наукової спільноти.

За визначенням Т. Куна, яке він дає в праці «Структурі наукових революцій», наукова революція – епістемологічна зміна парадигми. «Під парадигмами я маю на

увазі визнані всіма наукові досягнення, які протягом певного часу дають модель постановки проблем та їх рішень науковому співтовариству» [1], – заявляє він.

Визначальне значення належить не нормам логіки, методології, а парадигмі, тобто сукупності переконань, цінностей, технічних засобів, прийнятих науковою спільнотою які і забезпечують наукову традицію. Якщо парадигма панує повністю, то період нормальної науки, коли кожне нове відкриття піддається поясненню з позицій панівної теорії. Руйнування парадигми призводить до наукової революції, тобто до формування нової парадигми. Нова парадигма відмінняє стару.

Згідно з Т. Куном, наукова революція відбувається тоді, коли вчені виявляють аномалії, які неможливо пояснити за допомогою універсально прийнятої парадигми, в рамках якої до цього моменту відбувався науковий прогрес. З точки зору Т. Куна, парадигму слід розглядати не просто як поточну теорію, а в якості цілого світогляду, в якому вона існує разом з усіма висновками, зробленими завдяки їй.

Наука є результатом діяльності наукових колективів. Також особливе значення в науці мають соціальні і психологічні моменти.

Особливість філософських поглядів Т. Куна на розвиток наукового знання полягає у тому, що він подає цілісну концепцію розвитку науки, а не обмежується описом тих чи інших подій з історії науки. Ця концепція рішуче пориває з цілим рядом старих традицій в філософії науки.

Т. Кун рішуче відкидає позитивізм, який був панівною течією у кінці XIX століття в філософії науки. На противагу позитивістській позиції в центрі уваги Т. Куна не аналіз готових структур наукового знання, а розкриття механізму розвитку науки, тобто – дослідження руху наукового знання.

Іншим представником постпозитивізму є англієць Імре Лакатос, який висунув методологію науково-дослідницьких проблем. Згідно І. Лакатосу важливо порівнювати теорії одну з одною і науково-дослідницькі програми. Кожна науково-дослідницька програма містить декілька теорій. «Тверде ядро» програми зберігається від однієї теорії до іншої, а «захисний пояс», складається з допоміжних гіпотез, і може частково руйнуватися. Твердим ядром науково-дослідницької програми Ньютона є три закони механіки і закон тяжіння, лише коли «тверде ядро» програми буде зруйновано необхідним виявиться перехід від старої до нової науково-дослідницької програми. І. Лакатос звертав увагу на необхідність ретельного вивчення історії розвитку наукового пізнання. Вивчення наук, яке не супроводжується вивченням їх історії, веде до однобічного знання, створює умови для догматизму. У своїх роботах І. Лакатос показує, що в історії науки дуже рідко зустрічаються періоди, коли безроздільно панує одна програма (парадигма), як це стверджував Т. Кун. Зазвичай в будь-якій науці існує кілька альтернативних науково-дослідних програм. Історія розвитку науки, за Лакатосом, це історія боротьби і зміни конкуруючих дослідницьких програм, які змагаються на основі їх евристичної сили в поясненні емпіричних фактів, передбаченні шляхів розвитку науки та прийнятті контрзаходів проти ослаблення цієї сили. Конкуренція між ними, взаємна критика, чергування періодів розквіту і занепаду програм надають розвитку науки той реальний драматизм наукового пошуку, який відсутній в монопарадигмальній «нормальній науці» Т. Куна [див.: 2]

Головним джерелом розвитку науки є не взаємодія теорії та емпіричних даних, а конкуренція дослідницьких програм у справі кращого опису і пояснення спостережуваних явищ і, головне, передбачення нових фактів. Тому, вивчаючи закономірності розвитку науки, необхідно особливу увагу приділяти формуванню, розвитку і взаємодії дослідних програм [див.: 4]. За Т. Куном, все нові і нові

підтвердження парадигми, що виходять в ході вирішення чергових задач-головоломок, зміцнюють безумовну віру в парадигму-віру, на якій тримається вся нормальна діяльність членів наукового співтовариства.

У І. Лакатоса процедура доказу істинності початкового варіанту дослідницької програми призводить не до віри в неї, а до сумніву, що породжує потребу перебудувати, удосконалити, зробити явними приховані в ній можливості. У своїй книзі І. Лакатос аналізує, яким чином здійснюється зростання знання через серію доказів і спростувань, в результаті яких змінюються самі вихідні передумови дискусії і доводиться не те, що спочатку передбачалося довести.

Висновки. У І. Лакатоса на відміну від Т. Куна революційна науково-дослідна діяльність не є прямою протилежністю діяльності вченого в міжреволюційні періоди. Це пов'язано в першу чергу з розумінням наукової революції [див.: 3].

Загалом, необхідно розуміти, що парадигма в методології науки – це сукупність цінностей, методів, підходів, технічних навичок і засобів, які прийняті у науковій спільноті в рамках усталеної наукової традиції в певний період часу.

Згідно з Т. Куном, парадигма – це те, що об'єднує членів наукового співтовариства і, навпаки, наукове співтовариство складається з людей, які визнають певну парадигму. Як правило, парадигма фіксується в підручниках, працях учених і на багато років визначає коло проблем і методів їх вирішення в тій чи іншій галузі науки, науковій школі.

Згідно моделі Т. Куна в періоди революцій виникає конкурентна боротьба пар «парадигма – співтовариство», яка розгортається між спільнотами. Тому перемога в цій боротьбі визначається, в першу чергу, соціально-психологічними, а не змістовно-науковими факторами (це пов'язано з властивістю «несумірності» теорій, породжених різними парадигмами). І. Лакатос же відносить позицію Т. Куна до ірраціоналізму.

Безліч концепцій свідчать, що не сформувалася загально визнана теорія, яка описує будову і розвиток науки. Таким чином, моделі Т. Куна та І. Лакатоса виявляються не альтернативними, а взаємнодоповнюючими.

Література:

1. Губин В.Д. и др. *Философия / В.Д. Губин и др.* – М.; 1997. – 432с.
2. Кун Т. *Структура научных революций / Т. Кун.* – М., Прогресс, 1975.
3. *Философия и методология науки. Часть 1.* – М., 1994. – 304 с.
4. *Философия и методология науки. Часть 2.* – М., 1994. – 200 с.

15. Політика і міф

Сергій Сіробаба, Микола Кітов

Національний університет харчових технологій

Вивчення міфології, як відображення найдавнішого уявлення про світ, усе впевненіше посідає належне місце в сьогоденному науковому світі. Міф слід розглядати не лише як архаїчну форму світогляду, але і як річ, явище, яке існувало завжди, існує сьогодні і має надзвичайно важливий вплив на процеси, які відбуваються в суспільстві.

Один із науковців, які поглиблено вивчають цей феномен, відомий історик релігії Мірча Еліаде стверджує: *«Знати міф – значить наблизитися до таємниці походження*

всіх речей» [1, с. 24]. Інакше кажучи, людина дізнається не лише про те, яким чином все виникло, але і про те, яким чином виявити це і відтворити, коли все вже зникне

Відомий психолог Густав Юнг вважав, що сучасна цивілізація, звівши уявлення про міф до рівня дитячої оповіді, позбавивши міф його сакрального значення, зрештою, стверджуючи про шкідливий вплив міфологічної свідомості на суспільство, насправді просто витіснила міф на задвірки людської підсвідомості. Там, у підсвідомості, міфологічні образи і архетипи продовжують жити і шукати будь-якої можливості вихлюпнутися назовні з силою стиснутої пружини [див.: 5]. Виглядає це так, наче сам по собі міф ніколи повністю не зникав зі світу психіки. Він проявляється у снах, фантазіях, повір'ях, прагненнях сучасної людини. Він міняє свій аспект і маску свої дії. Яка ж дія міфу на соціальному рівні, в якій формі можливе існування міфологічної свідомості сьогодні? Відповідь на ці питання дають найавторитетніші дослідники міфологічного мислення. Зокрема, відомий французький учений, етнограф і соціолог Клод Леві-Строс зазначає, що *«ніщо так не подібне на міфічну думку, як політична ідеологія. Можливо, остання просто замінила першу в сучасних суспільствах»* [3, с. 198]. Згадуваний уже історик релігії М. Еліаде стверджує, що міф *«ніколи не зникає, іноді він із незвичайною силою заявляє про себе в суспільному житті в формі політичного міфу»* [2, с. 39].

Отже, сьогодні політика є тим ґрунтом, на якому може народжуватися і з якого може черпати сили міф. Найчастіше міфи проявляються в тих суспільствах, які об'єднані за етнічними ознаками. Згідно з К. Юнгом, міфи є носіями певних архетипів, які являють собою «колективне підсвідоме» тих чи інших груп. Нація, як єдиний організм, ховає у своїй підсвідомості, як і окрема людина, властиві лише їй архетипи. Хоча приклад комуністичної ідеології, яка базується на одному з найпотужніших есхатологічних міфів, міфі про «Золотий вік», є яскравим зразком спрацювання міфологічної свідомості і в інтернаціоналістичних ідеологіях.

Можна визнавати або не визнавати вплив міфологічного мислення на суспільні процеси або політичні ідеології, давати йому негативну або позитивну оцінку, від того вплив міфу на суспільство буде не більшим і не меншим. Різниця полягає лише в тому, що можна ігнорувати фактор міфу, а можна враховувати і скеровувати ту потужну силу, яка прихована в міфологічному мисленні людини.

Міф зачіпає найглибинніші, найпотаємніші закутки людської підсвідомості, і тому він, обминаючи раціональне, критичне мислення, впливає за принципом прямої дії. Образна мова, якою оперує міф, набагато сприйнятніша і зрозуміліша для більшості людей, аніж логічні побудови і переконання. Характерні риси масової психології ще в кінці XIX століття простежив і проаналізував відомий французький мислитель Г. Ле Бон. І, звичайно, найбільша сила міфологічної думки полягає в тому, що вона зачіпає певні стереотипи, певні схеми поведінки, ціннісні характеристики як людської, так і, особливо, національної підсвідомості.

Не можна так раціоналізувати життя, тобто знайти реальність, а не міф, щоб не було міфологічного залишку. Міф завжди присутній. Міф народився тоді, коли людина почала оцінювати і аналізувати явища, які не піддаються логічному осмисленню. Отже, доти, доки людина стикатиметься з ситуаціями, які неспроможна логічно пояснити, міфологічне мислення матиме значний вплив на суспільство.

Слід також зазначити, що *«міф ґрунтується на колективному принципі, коли хтось вольовим чином ідентифікує себе з чимось в історії. Головне в самому міфі – це вольове ствердження. Міф тому і ґрунтується на акті віри, що в основі його лежить ірраціональне, вольове начало»* [4]. Масова свідомість завжди повинна шукати віру в якийсь вольовий акт. Міф – це колективна форма самоутвердження і

він мусить завжди спрямовувати на піднесення, на свято. Зрештою, міф виникає обов'язково, бо це колективна форма спрощення буття.

Отже, можна стверджувати, що міф є найпотужнішим фактором впливу на масову свідомість. Виникаючи в політиці, міф несе у маси певну ідею, в яку люди починають вірити, а віра мобілізує людей до дій, які спрямовані на втілення в життя цієї ідеї.

Література:

1. *Еліаде М.* Аспекти міфа / М. Еліаде. – М.: Academia, 1995.
2. *Еліаде М.* Міфи, сновидення, мистерии / М. Еліаде. – М.: Ваклер, 1995.
3. *Клод Леві-Строс.* Структурна антропологія / Клод Леві-Строс. – Київ: Основа, 1997.
4. *Ле Бон Г.* Психологія народів и мас / Г. Ле Бон. – Санкт-Петербург: Макет, 1995.
5. *Юнг К.Г.* Архетип й символ / К.Г. Юнг. – М.:, 1991.

16. Повсякденність як феномен сучасної культури: відповідності та суперечності

Лариса Бабушка

Національний університет харчових технологій

Повсякденна культура відіграє значну роль у житті людини епохи «пізньої сучасності», їй надається роль фундаментальної підстави людського існування. По-перше, повсякденне життя постає особливим просторово-часовим континуумом. Невипадково в даний час у гуманітарній науці відзначається посилений інтерес до «теорії повсякденності», «історії повсякденності» тощо. У них підкреслюється особлива необхідність розгляду повсякденності не тільки як емпіричної, але й як теоретичної проблеми, зі своїми методологічними підходами та інструментарієм, які дозволяли б вибудувувати більш фундаментальні уявлення щодо феномену повсякденності.

По-друге, в конкретних дослідженнях, як правило, терміни «буденна культура», «повсякденність», «повсякденне життя» вживаються як синоніми. Хоча смислове наповнення поняття «повсякденності» є значно багатшим, воно визначається обраним ракурсом бачення «життєвого світу» і включає як його духовний, так і матеріально-тілесний аспекти. Культурологічний аналіз дозволяє об'єднати як онтологічний, так і аксіологічний аспекти повсякденності. У «життєвий світ» людини, між Землею і Небом, М. Хайдеггер розміщує екзистенціали Дому, Поля, Храму. За словами вітчизняного естетика В. Личковаха, саме вони є «топосами дійсного буття людини, що визначають горизонти її вкоріненості, «Край» її особистого і родового, етнонаціонального існування. Через це вони стають і концептами – категоріями філософії етнокультури» [, с.11]. Для В. Розанова такими екзистенціалами виступають «тілесність», «емоційність», «чуттєвість», «дім», «сім'я», «друг». Саме вони формують культурні форми «життєвого світу» людини, способи її поведінки та комунікації. Єдиним полем, в якому відбувається наділення сенсом тих чи інших людських дій, є «життєвий світ» – перелік смислів і значень.

По-третє, вплив процесів глобалізації на життя української сім'ї відбувається таким чином, що, з одного боку, зберігаються традиційні форми особистого та суспільного життя, поведінкових моделей і орієнтирів, а з іншого – виникають нові

явища й процеси, змінюють звичні підвалини життя. Такі перетворення обумовлюють особливу актуальність вивчення досвіду сімейних відносин як основи етнічної культури народу.

Велике значення в теоретико-методологічному аспекті мали фундаментальні праці в царині філософії, культурології та соціології Е. Гуссерля, Г. Кнабе, Ю. Лотмана, А. Камю, Г. Марселя, Ж. П. Сартра, М. Хайдеггера, вітчизняних та російських дослідників Л. Костенко, С. Кримський, В. Розанова. Культурологічний аналіз західних і вітчизняних досліджень дозволяє виявити певні етапи розкриття сутності поняття повсякденності як особливого феномена культури, який, з одного боку, передбачає буденність, щоденну повторюваність в часі тих чи інших фактів, з іншого боку, виступає як фактичний матеріал, за допомогою якого можна розкрити проблематику культури не тільки минулого, а й сьогодення. Світ повсякденності сприймається особистістю як природній і наперед визначений порядок життя, що включає в себе повторювані явища, артефакти, умови відтворення життєдіяльності.

Увага, яку культура повсякденності привертає до себе з боку дослідників, пов'язана з поширенням багатогранного поняття культури, яке включає в себе всі тексти, створені людиною, поза ієрархічністю і бінарністю високої й масової культур. Водночас культурні практики вказують на розширення сфери повсякденного, на динаміку цієї царини, котра приводить до деконструкції опозицій між спеціалізованим і повсякденним знанням, між чудесним і буденним. З приходом нових технологій та їх освоєнням на масовому побутовому рівні дедалі частіше нові гаджети сприймаються не як втілена мрія, а як натуралізована приналежність повсякденної рутини. Таким чином, повсякденність сьогодні постає рутинізацією того, що ще вчора мало статус незвичайного, свята, жадання, спокуси, попри все це не означає, що людина не шукає виходу з повсякденності в якусь іншу сферу. Від рутини повсякденності необхідно йти, щоб уникнути стресу. Але при розширенні сфери повсякденності такі виходи знайти все важче, а пошук приводить до явищ, які представляють собою досить проблематичну й небезпечну зону сучасної культури. Екстремальні форми поведінки, види спорту, що нехтують інстинктом самозбереження, перекручення людської тілесності, – всі ці проблеми часто пояснюються молодіжним екстремізмом, негативним впливом масової культури і медіа. Ці форми самовираження слід розглядати як вид культурних текстів, що містять в собі смисли та коди, які потребують аналізу. Це може допомогти зрозуміти причини поведінки, які дають можливість людині вийти, хоча б на мить, в область Іншого. Як у міфології визрівають універсальні смисли, які не зникають, а продовжують жити в інших культурно-історичних формах (епосі, трагедії тощо), так й ідеї тотожності, метаморфози володіють потенційно смисловою невичерпністю, а в нових соціально-культурних контекстах знаходять нові грані.

Література:

1. *Личкова В.А.* Філософія етнокультури. Теоретико-методологічні та естетичні аспекти історії української культури [Текст] / В.А. Личкова. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2011. – С.11].

2. *Хайдеггер, М.* Путь к языку / Бытие и время / М. Хайдеггер. – М.: Изд. «Республика», 1993. – С.259-273.

17. Гротескова свідомість як культурологічний артефакт ХХІ століття

Віктор Чернодід, Л. Бабушка
Національний авіаційний університет

Буття сучасної людини поза перебільшенням позначене соціально-політичною нестабільністю, трагічними переживаннями, а відтак, викликає до життя свідомість, яка апелює та маніпулює гротесками. В широкому розумінні тлумачення терміну гротеск, за енциклопедичними даними «Вікіпедія», є типом художньої образності, який ґрунтується на химерному поєднанні фантастичного й реального, прекрасного й потворного, трагічного й комічного, життєподібного і карикатурного. З іншого боку, гротеск виступає найвищим щаблем комічного. Особливо яскраво виявляються сатиричні форми гротеску. За допомогою гротеску митець створює специфічний «гротескний» світ, аномальний і дивний світ, в якому реальне та нереальне несподівано постають в органічній єдності. Нерідко гротеск перетинається із сатирою (наприклад, у Джонатана Свіфта «Казка бочки», Еразма Роттердамського «Похвала глупоті», Миколи Гоголя «Ніс» тощо).

Коли трагедія виходить за межі одиничного, перемішуючи етноси й кордони, тоді в просторі свідомості народжується сміх як відповідна та єдино вірна реакція на термодинамічні процеси в суспільстві й культурі. І в той самий час, коли трагедія заходиться від катарсичного плачу, лукавий трагіфарс (завжди карнавальний) буде вимагати неодмінно філософського осмислення та гротескного оформлення, оскільки гротеск є «комедією абсурдно трагічного життя». За такого підходу сміх тимчасово буде поставати феноменом свідомості, що характеризує момент самоідентифікації особистості в світі буття, оскільки виявляється особистістю саме завдяки «буттю-в-світі». Гіпертрагізоване до нісенітничі сучасне життя, зажадало від художника вибрати гротеск як деяке образне заперечення сучасної дійсності. Згадаймо, бодай, великих пересмішників – це ті самі «приватні мислителі», що ніби завжди «на виду» і, водночас, «на узбіччі», але здатні розширювати межі свідомості свої влучним амбівалентним словом, порівнянням, парадоксом, котрий позначений особливою міткою об'єктивної реальності. Їх поетичні вільності – метафізичні скрижалі буття.

Сміючись, художник вбивав власні страхи, народжені реалізмом соціальної утопії, боровся з тяготами повсякденної дійсності, переповненої абсурдом, що став «нормою». Однак, не погоджуючись, осмислював його, і протистояв у формі насмішок. Гротескна свідомість як характерна прикмета нестабільного буття і спосіб існування в ньому суб'єктивного авторського «я» дає більш точну діагностику карнавального, нестійкого, кризового часу як соціокультурного феномена, що дозволяє говорити про гротеск свідомості як феномен радянської культури, розглядаючи його принципову й відмінну особливість художньої своєрідності творчості. Вивчаючи механізми творчої свідомості, аналізуючи сміховий аспект і, пам'ятаючи про архаїчну дихотомію «трагічного» й «комічного», сміх повинен розглядатися як явище онтологічного порядку, а не лише як естетична категорія, бо сміх давно вже став мірою всіх речей.

Література

1. Енциклопедія. Вікіпедія [Електронний ресурс] / <http://uk.wikipedia.org/>
2. Роттердамський, Еразм. Похвала Глупоті [Текст] / Е. Роттердамський. – К.: Основи, 1993. – С.: 284-318.

3. Свіфт, Джонатан. Казка бочки [Електронний ресурс] / Д. Свіфт. – Режим доступу: http://az.lib.ru/s/swift_d/text_0015.shtml

18. Світ існування сім'ї як форма культурної реальності

Софія Веремчук, Л. Бабушка

Національний університет харчових технологій

Сьогодні людство дедалі помітніше відривається від онтологічних начал свого існування. У цьому сенсі сукупність негативних тенденцій та процесів сучасності відображає духовну кризу нашого суспільства, самоідентифікації людини, пов'язану з втратою сенсу життя, вищого призначення у світі. Стверджується культ масового споживання і тотальної розваги, матеріального надлишку й надмірного практицизму, конкуренції й епатажності, поглиблюється процес тотального відчуження особистості від глибин свого внутрішнього світу. Все це створює основу для численних конфліктів індивідуально-особистісного й соціального планів. Подібна активність веде до втрати чогось значимого, сутнісного, що визначає ту міру людського в людині, яка відображає спрямованість до досконалішого, гармонійного буття. Одним словом, до того, що у багатьох вченнях минулого й сьогодення співвідноситься з вищими духовними початками буття.

Культурна реальність – це світ безпосереднього буття людини. Реалії, з якими щоденно людина зустрічається й котрі складають її життя, створюють для неї, так званий «увесь світ». Культурна реальність, пов'язуючи кінцеве існування людини з буттям світу і, визначаючи її місце в системі світобудови, творить людське буття універсальним за своїм змістом. Саме культурна реальність перетворює дійсність у світ для людини. У формах культурної реальності людське існування набуває характеру самовизначення, а дійсність – властивості світобудови. Форми культурної реальності перетворюють навколишній світ у життєвий світ людини [див.: 1, с. 196]. Формами культурної реальності виступають при цьому форми наявного буття: повсякденність, очевидність, побут, здоровий глузд, сакральність традиції тощо.

Автор ставить за мету дослідити проблему сім'ї, яка є частиною життєвого світу людини в контексті взаємодії з формами культурної реальності.

По-перше, сім'я сприймається як виключно людська форма буття, як конкретна культурна цінність. Вона є тією очевидністю, яка має величезне значення в реалізації певних форм людської життєдіяльності та є гарантом їх стійкості. Сім'я як очевидність є природною, безпосередньою формою існування людини, яка володіє достовірністю й безумовністю змісту: відколи існує цивілізоване суспільство, відтоді існує феномен сім'ї.

По-друге, сім'я – це форма повсякденності, в якій людина осягає світ, де все має певне значення. Відтак, важливою культурною функцією сім'ї як повсякденності є її здатність зберігати людське єство.

По-третє, сім'я завжди пов'язана зі священними для кожної людини поняттями «мати» й «дитина», відповідно з цим набуває вищого сенсу, який надає їй винятковість поряд з іншими реаліями буття. Сім'я як сакральність передбачає особливий спосіб ставлення до неї.

Зрештою, майже кожна сім'я зберігає й несе в собі той архетип, який склався в існуванні та діяльності сім'ї в минулому. Власне в цьому сенсі вона є провідником збереження й передачі традицій.

Таким чином, сім'я – це не тільки соціальний інститут чи осередок суспільства. Вона є феноменом культури і специфічною формою культурної реальності. Сім'я –

це онтологічна реальність, яка утворюється в результаті інтегративного синтезу, як своєрідний життєвий світ, що має свою універсальну культурну визначеність.

Література:

1. *Ковалева И. А.* Повседневный мир существования семьи как форма культурной реальности [Текст] / И. Ковалева // Второй Российский культурологический конгресс с междунар. участием «Культурное многообразие: от прошлого к будущему»: Программа. Тезисы докладов и сообщений. – Санкт – Петербург: ЭЙДОС, АСТЕРИОН, 2008. – С. 196

2. *Костенко, Ліна.* Записки українського самашедшого [Текст] / Ліна Костенко. – К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. – 416 с.

19. Феномен «людини успішної»: екзистенційний та соціокультурний аспекти

Марина Степанчук, Л. Бабушка

Національний університет харчових технологій

Успіх як характеристика індивідуального життєвого шляху та соціокультурна категорія здавна викликає інтерес науковців щодо теоретичного дослідження в умовах культури. У традиційному розумінні суспільства й культури індивідуальний успіх реалізується в руслі чітких соціальних орієнтирів, зразків та ідеалів. У випадку особистісної відповідності їм індивідуальний успіх хоча і забезпечується, однак в строго заданих суспільством характеристиках. «Людиною успішною» могла вважатися лише та, котра засвоїла суспільні ідеали, могла звести себе до них.

Сьогодні в епоху глобалізації, інформаційних комунікацій відсутня однолінійна траєкторія, яка веде до «абсолютної ідеї» успіху, ідеї, якій підпорядковувався б розвиток суспільства в цілому й кожної людини зокрема. Легітимізовані індивідуальні шляхи професійного та особистісного зростання, знята жорсткість заданих зовнішніх показників успішності та розкріпачене внутрішнє начало у відчутті себе як успішного.

З одного боку, успіх найчастіше пов'язується із зовнішніми показниками життя. В якості критеріїв успіху та «людини успішної» виділяється матеріальна сторона людської життєдіяльності (гроші, статус, слава). З іншого боку, визначаючи успіх, не можна не звернути увагу на внутрішнє людське самовідчуття задоволеності, інтересу до життя, активності, морально-духовного стану. По-друге, сучасність в її новому концептуальному стані «підштовхує» до постановки не тільки теоретичного питання щодо «людини успішної», а й до вирішення практичних проблем з розробки та реалізації конкретних способів досягнення успіху.

По-третє, запит щодо теми успіху в дослідженні викликаний сьогодні реальними умовами дійсності, орієнтованої в своєму розвитку на ринкові відносини. Конкуренція як принцип розвитку передбачає конкурентоспроможну, тобто успішну людину, актуалізуючи й посилюючи розробку теми успіху в соціокультурному аспекті.

Соціокультурний план створення «людини успішної» має онтологічні підстави й вважає успіх як можливий спосіб буття людини у світі. Основоположим аспектом поняття «успіх» взято екзистенціальний модус автентичності, що дає можливість досліджувати успіх не тільки як зовнішній вияв людської діяльності, але як складову внутрішнього світу. Модус «справжності» (М. Хайдеггер) існування стає

основоположним для освіти «людини успішної» [див.: 1]. За такого підходу «успіх» розуміється як спосіб буття справжнім, як виявлення смислів власного існування у відповідальності «буття собою» у кожній конкретній ситуації. Будучи справжньою, «людина успішна» стверджує саме такий спосіб існування у соціальній дійсності.

Екзистенційна й соціокультурна практики руху до успіху й становлення «людини успішної» можливі з урахуванням підходу до проблеми освіти як способу людського буття. Якщо освіта – це середовище й спосіб, що сприяють трансформації, саморозкриттю особистості, то потреба в успіху – це прагнення до самого себе як «Я успішного». Екзистенційний модус успіху (як спосіб «буття собою») не є актуальним для масової освіти. Однак через звернення до індивідуальних освітніх практик, «турботи про себе» можна виявити й активізувати модус справжності, результатом чого стає перетворення суб'єкта.

Література:

1. *Хайдеггер М.* Бытие и время [Текст] / М. Хайдеггер; Пер. с нем. В.В. Бибихина. – Харьков: «Фолио», 2003. – 503, [9] с.

20. Поняття «буття-для-себе» і «буття-для-інших» у філософії Ж.-П. Сартра

Ілля Ключков

Національний університет харчових технологій

У праці «Буття і Ніщо» (1943) Ж.-П. Сартр стверджує, що свідомість завжди лишається усвідомленням людиною чогось від себе відмінного, протилежного. Така специфіка розмислів має неоднозначну інтерпретацію. Оптимальною стає відповідна контрверза між буття індивіда і відповідним соціально-комунікативним середовищем.

Така первинна свідомість індивіда отримує специфічну назву – «буття-для-себе». Згадуючи тенденційну антагоністичність поглядів філософа і драматурга вкрай важко охопити інтелектуальним поглядом не обопільність різноманітних смислових нашаровувань тесту. Але це лише частина справи феноменологічного методу. Наблизитись впритул до автентичного тлумачення змісту понять вкрай важко, хоча така спроба поступово стає досяжною. Семантичний ряд «свідомість»–«буття-для-себе» поєднує наскрізні проблеми повсякденного життя, а особливо тематику екзистенційної філософії.

Свідомість, як виразник ніщо буття, його автентична сила, проект саморозвитку життєвих цілей є абсолютно випадковим явищем. Мислитель акцентує увагу на тому, що свідомість як «буття-для-себе» протилежна світу. Її безпосередній характер завжди виступає чистою можливістю, порожнечою буття. Відтак стає зрозумілою часто-густо вживана термінологія існування, а поняття свідомості залишається невід'ємною складовою ідеї свободи. Тому, що свободу не можна репрезентувати як відокремлену від усього сущого здібність людської душі. Свобода – це специфічна світоглядна настанова, поклик бути собою, а не кимсь іншим, стороннім, перевертнем світу. Завдяки неї існування людини, і взагалі сутність, стає можливою. Те, що люди зазвичай називають її ім'ям – невіддільне буття особи.

На думку Ж.-П. Сартра між буттям людини і свободою не може існувати розбіжностей: *«Іншими словами, люди не здатні уникнути можливості бути вільними без того, щоб припинити бути людьми»* [1, с. 280]. Кожна людина відповідальна за фундаментальний проєкт власного життя. Нема жодної можливості уникнути відповідальності. Невдача або поразка є наслідком обраного життєвого шляху, тому шукати винуватців марно.

«Буття-для-себе» невід'ємне від поняття відповідальності і свободи вибору. Свобода втілюється у реалізації відповідного життєвого проєкту, який може бути вдалим або не виправдати жодних очікувань, і навіть змінений у будь-який момент. Наявність метафізичного досвіду щодо абсурдності речей, страх, який зумовлює свободу й метаісності – втілюють внутрішні нашаровування окремо взятої особи. Речі позбавлені реального сенсу, а життя є абсурдною авантюрою. Людина даремно намагається перестрибнути через себе, стати богом, залишаючись мізерно і пристрасною істотою.

Водночас людина є не тільки «буттям-для-себе», але і «буттям-для-інших». Інший виявляє себе, коли заглиблюється до моєї суб'єктивності, робить мене об'єктом свого світу, хто дивиться на мене надаючи можливості збагнути безсумнівність його присутності. Ж.-П. Сартр аналізує рецесивний досвід утворений внаслідок погляду інших, у значенні сорому або ненависті. Досвід особи модифікується, коли у ньому з'являється інший, виникає новий елемент сущого, котрий мені не належить. Інший погляд паралізує мене. За відсутності іншого особистість не існує. Поява іншого ініціює конфлікт, початковий сенс якого – «буття-для-іншого», з якого розпочинається падіння до безодні [див.: 2, с. 208].

Складовими даного поняття є почуття сорому і кохання. Сором з'являється, коли людина перебуває на самоті. Поява ж іншого робить людину об'єктом. У даному сенсі чистий сором – це не бути тим або іншим об'єктом, а відчуття деградації спрямоване до предметної площини. Умовне відчуття провини є виразником не чогось конкретного, чи первинної провини, а зануренням у світ речей звідки немає повернення: *«Я падаю під поглядом іншого – у цьому сутність конфлікту. Люди поспішають підкорювати, щоб не бути підкореними»* [2, с.168].

Теж саме можна спостерігати у коханні. Насправді, закоханий прагне стати коханим, або, якщо неможливо досягти першого, змусити себе кохати. Це реванш за те, що людиною скористались. Так чи інакше кохання є егоїстичним втіленням. Звідси народжується протиставлення, конфлік між індивідами, котрий неможливо подолати. Ідея підкорення трансформується у встановлення панвання над іншою особою. Дилема подібного протистояння – відчай деяких осіб, котрі не вміють по-справжньому кохати, а отже всі люди без винятку прагнуть підкорювати волю інших. Зрідка кохання визнає свободу особи і перетворюється на власну протилежність – ненависть: *«Людина – це пристрасть закоханого, до того ж пристрасть непотрібна, і кожен є карателем для іншого»*, – зауважує мислитель у фіналі однієї з п'єс.

Література:

1. *Сартр Ж.-П.* Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології /Ж.-П. Сартр. – К.: Основи, 2001. – 854 с.
2. *Сартр Ж.-П.* Затворники Альтонны /Ж.-П. Сартр. – Х.: Фолио, 1997. – 420 с.
3. *Сартр Ж.-П.* Мухи /Ж.-П. Сартр. // Французька п'єса ХХ століття. Театральний авангард. – К.: Основи, 1993. – 511 с. – С. 157–208.

21. Суперечливий характер ставлення Льва Толстого до релігії та церкви

Ірина Збаржевецька, В. Павлов

Національний університет харчових технологій

Лев Миколайович Толстой (1828–1910) відомий світу як талановитий письменник, творами якого захоплюються читачі на всіх континентах. Будучи художником з великої літери, неординарною і яскравою особистістю, в своїх оповіданнях, повістях, романах він виходить, як правило, за межі простої констатації фактів, явищ, подій, які описує, і намагається досліджувати глибинні основи поведінки людей та їх характери, чинники і рушійні сили функціонування суспільства, місце і роль в життєдіяльності індивідів та їх різноманітних об'єднань соціальних інститутів, традицій, звичаїв, ідеологічних та соціально-психологічних стереотипів. Художньо інтерпретуючи дійсність, він піднімається до рівня філософського осмислення фундаментальних проблем буття світу і людини у ньому. Свою власну позицію теоретик демонструє щодо релігії і церкви.

Впродовж усього життя Л. Толстой активно цікавиться релігійною проблематикою та діяльністю церкви. Про Бога, релігію, релігійну віру, церкву, священників багато пише в своїх художніх творах. Водночас робить власні теоретичні розвідки у даному напрямі. Він є автором низки відповідних праць: «Сповідь», «Про життя», «З'єднання та переклад чотирьох Євангелій», «Царство боже всередині нас», «Релігія і моральність», «В чому моя віра?», «Що таке релігія і в чому її суть», «Дослідження догматичного богослов'я», «Єдина заповідь», «Шлях життя» та ін. Маючи постійний інтерес до релігії, на рівні власного світогляду перші 50 років життя Лев Миколайович ніяких релігійних переконань не демонструє. Релігія і діяльність церкви цікавлять його як об'єкт теоретичного дослідження. Після так званої душевної кризи, яку він пережив у 70-і – 80-і роки, ситуація кардинально змінюється. Його світоглядні орієнтири набувають вираженої релігійної спрямованості. При цьому Л. Толстого мало цікавить догматична сторона християнського віровчення. Він її і не розуміє, і не сприймає. Більше того, на цьому постійно акцентує увагу. Письменника приваблює лише моральне вчення християнства, особливо та його частина, що представлена в Євангелії.

Відзначаючи роль релігії в житті індивідів і суспільства в цілому, Лев Миколайович до останніх днів життя різко негативно ставився до діяльності церкви у всіх її проявах. Вважав, що церква виправдовує війни, насилля, експлуатацію людини людиною, підтримує державу у її репресивних діях щодо інакомислячих. Він досить жорстко критикував церковні обряди і таїнства, чиновників від релігії, священнослужителів, всіх, хто використовує релігію у власних корисних цілях. Результат такої позиції відомий – церква відлучила письменника від себе. Він став вигнанцем у церковному світі.

22. Філософські погляди Інокентія Гізеля

Іван Стандратюк, В. Павлов

Національний університет харчових технологій

Інокентій Гізель – яскрава і неординарна постать в духовному, соціальному і політичному житті України XII ст. Відомий релігійний діяч. Був настоятелем низки монастирів та архімандритом (у 1646–1683 роках) Києво-Печерської лаври. Керував бібліотекою лаври та її видавництвом. Працював професором і ректором (у 1646–1650 роках) Києво-Могилянського колегіуму. Автор праць релігійного змісту. Філософські погляди професора викладені у його двох основних роботах – «Твір про всю філософію» і «Мир з богом чоловіку». Перша праця – це авторський філософський курс, який І. Гізель викладав студентам Києво-Могилянського колегіуму у 1645/46–1646/47 навчальних роках. Написаний латинською мовою. Він досить великий за обсягом і складається із чотирьох частин: діалектики, логіки, фізики і метафізики. Важливою складовою цього курсу є трактат «Про душу». Друга гізельська праця – трактат «Мир з богом чоловіку» – написана церковнослов'янською мовою. Тут викладені основні положення християнської моралі.

Філософські погляди І. Гізеля мають виражений релігійний характер з домінуванням позиції об'єктивного ідеалізму. В центрі його філософської конструкції знаходиться Бог, який позбавлений будь-яких антропологічних характеристик. Він є першопричиною буття світу і людини. Багато уваги філософ приділяє ставленню людини до Бога. І. Гізеля можна вважати одним із перших українських богословів і філософів, хто намагався цілеспрямовано використовувати інструментарій схоластичної філософії при раціональному осмисленні специфіки буття людини у світі і її ставлення до Бога. Належну увагу філософ приділяє не лише власне релігійній проблематиці, а й чинникам матеріального характеру, що впливають на людське життя. Так, в трактаті «Про душу» йдеться про особливості будови і функціонування тіла людини, його фізичні і фізіологічні параметри, умови тривалості людського життя і причини смерті.

Важливою особливістю філософських поглядів І. Гізеля є їх барокова спрямованість. І це не випадкова, адже роки життя і діяльності цієї талановитої особистості припадають на період бароко. Мотиви цього стилю світосприйняття буквально пронизують твори філософа. Найповніше вони проявляються в його вченні про людину. Воно має екзистенційний і гуманістичний характер. І. Гізель звертає увагу на швидкоплинність людського життя і неабияку цінність для людини Бога, свободи і любові. Зрозуміло, в першу чергу любові до Бога. Значна увага у цьому вченні приділяється шляхам уникнення людиною гріховності, а також пізнанню власних можливостей.

23. Професійне самовизначення – необхідна умова розвитку мотивації успіху особистості

Ірина Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Професійне самовизначення є складовою суб'єктного самовизначення особистості. Воно полягає в усвідомленні особистістю себе як суб'єкта конкретної професійної діяльності і передбачає:

1) самооцінку людиною власних індивідуально-психологічних якостей та зіставлення своїх можливостей з психологічними вимогами професії до спеціаліста;

2) усвідомлення своєї ролі в системі соціальних відносин і своєї відповідальності за успішне виконання діяльності та реалізацію своїх здібностей;

3) саморегуляцію поведінки, спрямованої на досягнення поставленої мети. Професійне самовизначення – це багатовимірний процес, який можна розглядати з різних точок зору:

– як серію задач, які суспільство ставить перед особистістю, яка формується, і які дана особистість повинна вирішити за певний період часу;

– як процес поетапного прийняття рішень за допомогою яких індивід формує баланс між своїми побажаннями та нахилами, з одного боку, і потребами суспільства – з іншого;

– як процес формування індивідуального стилю життя, частиною якого є професійна діяльність.

Вчені виокремлюють такі основні суперечності процесу професійного самовизначення, вирішення яких є основним джерелом розвитку професійної мотивації й самореалізації майбутнього фахівця:

- між прагненням молоді людини до самостійності та потребою у кваліфікованій допомозі дорослих (викладачів);

- між соціальною орієнтацією молоді переважно на престижні професії та потребою держави у спеціалістах певної кваліфікації;

- між професійними намірами студентів і можливостями їх реалізації;

- між професійними намірами та здібностями;

- між прагненням молоді до самостійності та відсутністю вміння обґрунтовано прийняти рішення щодо професійної самореалізації;

- між усвідомленням рівня свого загального розвитку та можливістю менш кваліфікованої праці;

- між бажанням спробувати свої сили та відсутністю такої можливості на практиці;

- між станом здоров'я та медико-фізіологічними вимогами професії;

- між сучасними вимогами до спеціаліста і діючими формами та методами професійної підготовки;

- між професійними намірами молоді з високим рівнем освіти і значною часткою малокваліфікованої ручної праці.

За методами вирішення та за змістом управління процесом професійного самовизначення молоді – це соціально-економічна, медично-фізіологічна та психолого-педагогічна проблема, а за сферою впливу – соціальна, результати якої

відображаються і на економічному рівні. Процес самовизначення завершується досягненням стабільного становища у тій чи іншій сфері соціального життя й формуванням відповідних переконань, принципів, ціннісних орієнтацій та мотивації. Під час навчання у ВНЗ неодноразово відбувається корекція професійного вибору студентів. Для переконання студента у правильному виборі фаху необхідно активізувати процес його професійного самовизначення.

Педагогічне керівництво професійним самовизначенням передбачає організацію й здійснення керуючого впливу на психологічну сферу особистості студента відповідним арсеналом педагогічних засобів із метою підготовки молоді людини до свідомого та самостійного вибору майбутнього фаху. Педагогічне керівництво процесом професійного самовизначення не слід розглядати як заперечення принципу свободи вибору професії, воно повинно бути необхідним але не достатнім.

З метою управління та активізації професійного самовизначення студента викладач повинен організувати систему психолого-педагогічної підтримки цього процесу. Для цього необхідно:

1) сформувати у студента установку на власну активність і самопізнання як основу професійного самовизначення;

2) ознайомити зі світом актуальних професій, потребами ринку праці, вимогами професійного успіху;

3) забезпечити самопізнання та сформувати позитивний «Образ-Я» як суб'єкта майбутньої професійної діяльності;

4) сформувати вміння зіставляти «Образ-Я» з вимогами професії до особистості та потребами ринку праці, створювати на цій основі професійний план, перевіряти його і вносити відповідну корекцію;

5) сформувати вміння аналізувати різновиди професійної діяльності, враховуючи їхню спорідненість за психологічними ознаками та схожістю вимог до людини;

6) створювати умови для перевірки можливостей самореалізації в різних видах професійної діяльності шляхом організації професійних проб;

7) забезпечити розвиток професійно важливих якостей особистості;

8) сформувати мотивацію та психологічну готовність до зміни професії і переорієнтації на нову діяльність;

9) виховувати морально-відповідальні та професійні якості, розумні потреби та цінності, які співвідносяться із цінностями суспільства.

Структурним компонентом професійного самовизначення є наявність професійного плану – обґрунтоване уявлення про обрану сферу трудової діяльності, про способи оволодіння майбутньою професією і перспективи професійного росту. Професійний план – це складова життєвого плану – уявлення людини про бажаний спосіб життя, тобто про соціальний, професійний, сімейний статус, а також про шляхи і способи його досягнення.

Основні компоненти професійного плану:

- уявлення про роль праці у житті людини (ціннісно-мотиваційний аспект вибору професії);

- далека перспективна професійна мета (мрія), узгоджена з іншими життєвими цілями (сім'я, рівень матеріального добробуту та ін.);

- ближні професійні цілі (як етапи і шляхи досягнення далекої мети);

- резервні варіанти та їхня ієрархія;

- знання своїх можливостей для досягнення поставленої мети (реальна самооцінка внутрішніх і зовнішніх факторів успіху у професії);

- знання шляхів підготовки для досягнення поставленої мети і шляхів роботи над собою;
- реальна підготовка для досягнення мети і реалізація окремих компонентів професійного плану в ході пробних пошукових дій;
- при потребі – інший варіант професійного плану, новий професійний вибір у випадку додаткових можливостей або невідповідності можливостей і вибраних перспектив.

Показники сформованого професійного самовизначення:

- інформованість студента про структуру народного господарства, потреби ринку праці, зміст і умови праці з обраної професії;
- сформованість професійних інтересів і намірів;
- сформованість мотивації професійного успіху;
- наявність спеціальних здібностей;
- наявність практичного досвіду в обраній сфері діяльності;
- узгодженість інтересів, здібностей і нахилів із вимогами професії;
- відповідний стан здоров'я, відсутність протипоказань щодо фаху.

24. Психологічні особливості кар'єрного зросту жінки-керівника

Ірина Шохіна, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Психологією лідерства цікавляться давно. Лідер – це насамперед людина, на поведінку якого орієнтовані члени групи; саме він задає тон і якийсь стандарт поведінки, визначаючи цілі та завдання групи. Саме він має психологічне право примусити членів групи виконувати поставлені перед ним завдання. Іншими словами, лідер володіє владою. І, нарешті, найголовніше – лідер бере на себе відповідальність за групу людей і за її дії.

У наш час лідерами, керівниками стають не лише чоловіки, як переважно було раніше, але і жінки. Жінка-керівник вже більше не викликає такого здивування, як всього лише декілька десятиліть тому. І звичайно, існують деякі особливості, які відрізняють жінку-керівника від керівника-чоловіка. Жінки ламають стереотипи, властиві лідерам, керівникам, привносять в ділове життя нові риси і зміни. Про ці особливості поведінки і діяльності жінок-керівників і піде мова в цій роботі.

Мабуть, найбільш повно психологія ділової жінки була вивчена американськими докторами Маргарет Хеннінг і Анн Жарден. Сходження по сходах успіху виявилось справою важкою і небезпечною. Ділова жінка повинна постійно доводити собі й оточуючим, що займається саме своєю справою. Приблизно 1/3 всіх нервових розладів у бізнес-леді походить від зіткнення їх ролі керівника на роботі і глави сім'ї. Обидва автори прийшли до висновку, що головна перешкода ділової кар'єри багатьох жінок – в невмінні дівчаток, а потім і жінок ладнати між собою, «грати в команді», бути поблажливими до недоліків інших людей. Але у жінки є ряд переваг, реалізувавши які, вона може стати успішним керівником. Жінка-лідер має більш тонкий соціальний інтелект, вона тонше відчуває нюанси відносин, у тому числі і відношення до себе. Вона вміє оцінювати і прогнозувати поведінку інших людей. Правда, її більше, ніж чоловіків, підстерігає небезпека дати волю своїм емоціям. А істеричність і лідерство – це речі несумісні. Жінка володіє більшою контактністю і практичністю мислення. Якщо чоловік схильний будувати довгострокові плани,

розраховувати на довгострокову перспективу, то жінка віддає перевагу конкретно гарантованому результату, «тут і зараз». Жінка краще за чоловіка контролює свої і чужі помилки, вона, як правило, краще формулює свої думки і виражає ідеї. Помічено, що вона менше, ніж чоловіки реагує на залицяння і сексуальні домагання в ділових відносинах. Вона чітко розрізняє справу і розваги.

Один з головних підводних каменів на шляху розвитку кар'єри ділової жінки – відсутність глобального, оглядового погляду на проблему, розвиненіший консерватизм, тенденція грузнути в дрібницях і емоціях, в'язнути в системі людських відносин. Ці «демони» можуть зіграти злий жарт з діловою жінкою. Тому завжди бажаною є порада чоловіків.

Ділові якості, вміння добиватися результатів, володіння методами управління, рівень інтелекту притаманні кожному керуючому незалежно від статі. Найбільш значущою якістю, на мій погляд, є єдність слова і діла. Саме діловий керівник завжди вірний взяти на себе зобов'язанням, в цьому виявляється його професіоналізм. За своєю природою жінка більш обов'язкова в порівнянні з чоловіком, вона може не виконати справу до певного терміну, але вона постарается довести її до кінця, а не кинути при появі труднощів і зайнятися чимось більш важливим. Хоча жінці, втім, швидше прощають прострочене слово.

Діловитість керівника виявляється в умінні коротко і ясно викласти суть проблеми, довгі й великі промови можна розцінювати як марнотратство часу. Багатослівність – ворог діловитості. Слово ділової жінки відрізняється емоційністю, їй не властива суха лаконічна мова. У важкі хвилини будь-якій жінці необхідно виговоритися, зберігати в глибині свої переживання їй не властиво. Піддавшись настрою, жінка може дати волю словам і почуттям. Який би пост керівника не займала жінка, вона завжди внесе з собою особисті переживання, емоційне забарвлення подій, глибоке сприйняття міжособистісних відносин. Але, незважаючи на всі відмінності в стилі керівництва, єдність слова і справи є важливою ознакою професіоналізму керівника, будь він чоловіком або жінкою. Краще не говорити, але робити, ніж не робити, але говорити.

У ділової жінки порівняно з чоловіком при доведенні розпочатого до кінця є своєрідна перевага - вона вміє вчасно зупинитися. Чоловік зазвичай неухильно наближається до мети. Будь-яка зупинка зачіпає його самолюбство. Постійно налягаючи на справу, він швидко видихається. У жінки дещо інша тактика: якщо справа не йде, вона зупиняється, поволі накопичуючи сили і вишукуючи більш ефективні засоби для «наступу». Питання про гнучку тактику при досягненні результатів – один з ключових в процесі керівництва.

Ще одна з характерних проявів діяльності – знання цифр, фактів, вміння оцінити ситуацію. У ділової жінки з добре розвиненим почуттям інтуїції свої фірмові методи. Скільки чоловіків погоріло через свої чоловічі звички – довіряти одному джерелу інформації.

Керівник-жінка на роботі і вдома може бути абсолютно різною. Перебуваючи у фінансового керма будинку вона може бути типовою марнотратницею, в той же час, відповідаючи за фінанси з обов'язку служби, вона відповідає типовому образу фінансиста – не давати грошей, коли вони потрібні, і пропонувати, коли вони не потрібні.

Спробуємо узагальнити ті риси, які характеризують сучасну жінку-керівника.

Перш за все, це глибоке усвідомлення рівноправ'я, рівності своїх можливостей і здібностей до участі в усіх сферах життя суспільства. Іншою важливою рисою є визнання необхідності поєднання різних соціальних ролей – не тільки активної учасниці трудового і суспільного життя, а й «господині будинку», матері. Жінки обирають різні варіанти поєднання цих ролей, хоча більшість стійко орієнтуються на

однакову їх значимість. Конкретний вибір життєвого шляху жінки робить сама відповідно до своїх особистих якостей, уподобань, смаків, обставин життя, але можливість такого вибору сильно залежить від того, яку економічну і моральну підтримку надасть їй держава і суспільство на кожному з обраних нею шляхів. Проте ніяка, навіть найпрогресивніша, соціальна практика не може скасувати психологічні труднощі, які виникають при «подвійній» зайнятості жінки на роботі і вдома. Рівноправне становище жінки в суспільстві істотно змінює традиційні уявлення про такі риси, як мужність і жіночність. Жінці-керівнику тепер більшою мірою притаманні такі зразки поведінки, які раніше закріплювалися за чоловіками, наприклад, здатність приймати рішення, відстоювати свою думку, незалежність.

25. Вплив депривації сну на фізичний та моральний стан людини

Анна Наумчак, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Актуальність дослідження. Сон є одним із найважливіших етапів людського життя. Дослідження показують, що більшість людей сплять менше, ніж необхідно. Під час неспання людина постійно щось робить: ходить, спілкується, пише, займається спортом, виконує фізичну роботу і т.д. Коли ж вона спить, то не обтяжена фізичною діяльністю, при цьому її мозок не відпочиває, а працює, але по-іншому, ніж у стані активного неспання. Існує поширена гіпотеза, що депривація (втрата, відсутність, недостача) сну ефективно діє при депресивних станах людини (для зменшення депресивних розладів і зникнення депресії чи апатії). Саме поширення такої думки зробило цю тему актуальною..

Мета даного дослідження: визначення дії різних методик депривації сну, її вплив на психічний та фізичний стан людини.

Завдання дослідження:

- детальний аналіз інформації на дану тематику;
- проведення експериментального дослідження впливу депривації сну на основі самоспостереження;
- охарактеризувати особливості стану організму людини під час та після проходження курсу тотальної депривації сну.

Об'єкт дослідження: організм людини під час і після застосування курсу тотальної депривації сну.

Предмет дослідження: процес впливу тотальної депривації сну на стан людини.

Результати дослідження. Депривація сну – це недостаток чи цілковита відсутність потреби людини у сні. Може виникнути у разі розладів сну, свідомого вибору людини чи примусово. Курс депривації сну також застосовується для лікування депресивних станів. Лікування проводиться тотальною або частковою депривацією сну (але скоріше на практиці застосовується тотальна депривація, тобто цілковита).

В цілому можна виділити 4 етапи депривації сну. При розгляданні цих етапів встановлюється динаміка процесу обмеження у сні. 1 етап – тривалість від 1 до 5 діб.

Головною особливістю цього етапу є надмірна сонливість. На протязі безсонної ночі можуть виникати «критичні періоди» - стан сильної сонливості з якою важко боротися; 2 етап – тривалість етапу від 4 до 10 днів. На цій стадії проявляється творче натхнення, агресія, кататонія, замкнутість. Часто сильні психічні навантаження порушують логічний ланцюжок, який зв'язує минуле і теперішнє; 3 етап – може тривати від 1 до 7 днів. До цього часу організму вдалося адаптуватися до курсу депривації сну. Цей етап характерний тим, що людина відчуває колосальний прилив енергії (тобто резервних сил організму), відбувається загострення відчуттів, ейфорія, зникає стан загальмованості та дратівливості; 4 етап – спостерігається наявність значних психологічних порушень та розладів сприйняття, за яких уявні образи виникають без реальних об'єктів. На цій стадії депривації сну все закінчується, як правило, параноєю чи божевіллям.

В даному дослідженні була використана методика тотальної депривації сну. Суть цієї методики полягає в наступному: одну ніч людина свідомо обмежує себе у сні, вона повинна не лягати спати та продовжувати перебувати в активному стані впродовж цілого дня. Виходить, що період активності протягом одного циклу депривації складає приблизно 36-38 годин. Основою дослідження стало проведення самоспостереження (інтроспекції) у ході виконання даного експерименту.

Експериментальне дослідження проводилось протягом тижня. Дослідженням було охоплено 10 осіб віком від 17 років. Було проведено аналіз фізичного та морального стану після застосування курсу тотальної депривації сну. Дослідження проводилося в два етапи. На першому етапі відбувалося вивчення загального стану організму. Другий етап експерименту передбачав вивчення психічного стану та розумової працездатності. Діагностичний етап тривав протягом тижня. Наявність відчуття розумової втоми аналізували за допомогою інтроспекції (самоспостереження). Активність мозкових хвиль фіксувалась за допомогою ехоенцефалоскопії (назва медичного приладу «Нейрон-Спектр-2»).

Дослідивши особливості стану організму людини під час та після проходження курсу тотальної депривації сну можна зробити такі висновки.

Перший. Під час проходження курсу депривації сну, було відмічено, що особи відчували моменти як і упадку сил, так і синдром гіперактивності. На певній стадії депривації людина відчуває надзвичайний прилив енергії і здатна працювати більш ефективніше, ніж у нормальному стані.

Другий. Було відмічено і негативні сторони застосування курсу депривації сну на організм людини, а саме: дезорієнтація в просторі та часі, головна біль, надмірна сонливість протягом дня, відчутна слабкість організму, почервоніння слизової оболонки ока, зменшення можливості концентрації та мислення, подеколи гіперактивність, уповільнення реакцій та ін. Механізми депривації і їх зв'язок з депресією, на сьогоднішній день ще недостатньо досліджені, проте в їх основі лежить вплив на фізіолого-психічні процеси, що відповідають за сон. Можливо, роль депривації сну у житті людини буде прояснюватись в міру того, як буде просуватись вивчення процесів мислення. Дослідження депривації сну можуть висвітлювати нові закономірності роботи людського мозку.

26. Інноваційні технології навчання студентів

Аліна Лисенко, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Вступ. Сучасне суспільство характеризується підвищеними вимогами до якості підготовки фахівців і означає постійний пошук нових методів і засобів підвищення ефективності освітнього процесу. Завдяки використанню інноваційних технологій відбуваються фундаментальні зміни в соціальній сфері, суттєво змінюється зміст і практика сучасної освіти.

Інновації у вищій школі передбачають:

1) організацію науково-дослідницьких та навчально-методичних робіт з проблем професійної освіти;

2) вивчення, узагальнення та поширення кращого вітчизняного, європейського та світового досвіду в цій сфері;

3) організація і проведення конференцій, семінарів, круглих столів, тренінгових курсів з інноваційних технологій. Крім того, у вищих навчальних закладах України широко використовується рейтингова система контролю організації навчального процесу й оцінки знань студентів. Головна мета – це поліпшення якості навчання шляхом активізації навчальної діяльності, стимулювання активної самостійної роботи студентів, а також створення умов для здорової конкуренції [див.: 3].

Матеріали і методи. Форми інформаційних технологій: створення презентацій, готові програмні засоби, тестові оболонки. Застосування презентацій та слайд – фільмів (Power Point) під час лекцій забезпечує динамічність, наочність, більш високий рівень і обсяг інформації порівняно з традиційними методами.

Комп'ютерні презентації – ефективний метод вивчення будь-якого матеріалу. Під час презентації матеріалу в графіках, картинках, таблицях, тезах, віртуальних моделях включаються механізми не тільки звукової, але й зорової й асоціативної пам'яті. Можливість поєднувати в презентації будь-які об'єкти робить її особливо привабливою у вивченні складних тем, якщо необхідно показати моделі, процеси тощо. Використання комп'ютера на занятті повинно бути доцільно і методично обґрунтовано, а не слугувати даниною велінню часу. Не варто використовувати комп'ютер там, де більш ефективні інші засоби навчання. До інформаційних технологій необхідно звертатися лише в тому випадку, якщо вони забезпечують більш високий рівень освітнього процесу в порівнянні з іншими методами навчання.

Мультимедійні засоби навчання є універсальними, оскільки можуть бути використані на різних етапах заняття:

- під час мотивації, як постановка проблеми перед вивченням нового матеріалу;
- під час пояснення нового матеріалу, як ілюстрації;
- під час закріплення й узагальнення знань;
- для контролю знань.

Інтерактивні методи навчання дають позитивний ефект при вивченні дисциплін. Даний метод дає можливість працювати студентам в парах, малих групах, маніпулювати предметним матеріалом шляхом спостережень, дослідів та випробувань різних можливостей для розв'язання поставленої задачі чи проблеми, це навчання, яке дає можливість студентам опрацьовувати навчальний матеріал розмовляючи, дискутуючи та обговорюючи різні точки зору [див.:1].

Результати. Результати впровадження інноваційних технологій:

- підвищення інтересу до навчальних занять;
- збільшення пізнавальності у процесі навчання;
- набуття умінь вирішувати складні проблеми, робити наукові доповіді;
- надання можливості учасникам продемонструвати не лише свої знання, а й вміння

слухати, аналізувати, оцінювати інших і саме головне – дискутувати, відстоюючи власну думку;

- зміна самооцінки студентів, вона стає більш об'єктивною, змінюються іноді й оцінки можливостей людського фактора;
- покращення взаємин студентів і викладачів.

Висновки. Інноваційні технології навчання, нетрадиційний підхід до навчання створюють у студентів можливість займати не просто активну, але ініціативну позицію у навчальному процесі, не просто «засвоювати» запропонований викладачем матеріал, але пізнавати світ, вступаючи з ним в активний діалог, самому шукати відповіді та не зупинятися на знайденому як на остаточній істині. Застосування в навчальному процесі інноваційні методи дозволяє вести обговорення в групах, практикувати і відпрацьовувати уміння і навички на заняттях і в реальному житті.

Література:

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 338–340.
2. *Захарова І.Г.* Інформаційні технології в освіті : навч. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / І.Г. Захарова. – М. : Видав. центр «Академія», 2003. – 192 с.
3. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за ред. П.Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.

27. Проблема безробіття молоді в Україні

Наталія Школьна, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

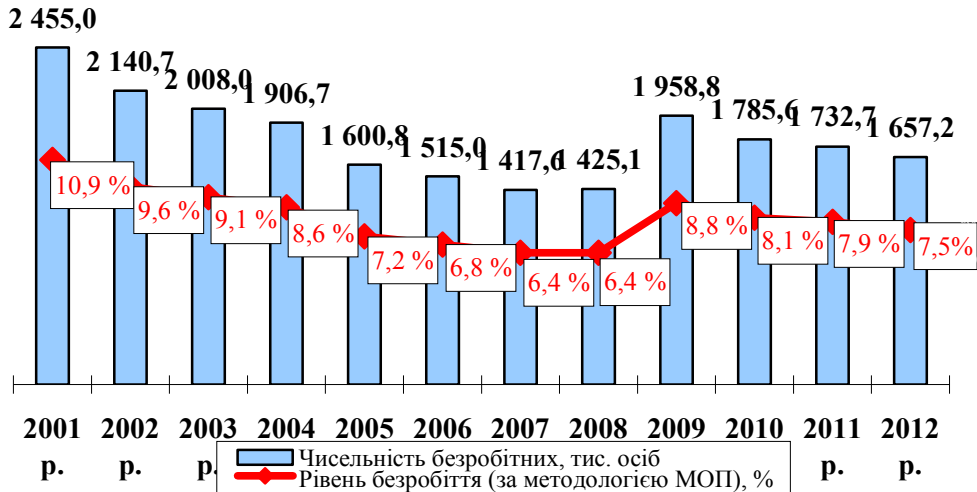
Актуальною проблемою на сьогодні для молоді є проблема працевлаштування. За даними ООН сьогодні в світі кожний третій працездатний не має роботи взагалі або має випадковий чи сезонний заробіток. Тому безробіття є центральною соціальною проблемою сучасного суспільства (безробіття – це складне соціально-економічне явище, при якому частина економічно активного населення не має роботи й заробітку). Як відомо, після розпаду Радянського Союзу українське суспільство зустрілося з гострою проблемою безробіття, яка вимагала негайного вирішення. Але тогочасний уряд не зміг своєчасно і кваліфіковано вирішити це питання.

На січень 2013 р. рівень безробіття в Україні виріс на 2% в порівнянні з 2012 р. Про це повідомляє Державна служба статистики (Держстат).

За даними Держстату, на 1 лютого 2012 р. в Державній службі зайнятості було зареєстровано 564,5 тис. безробітних (506,8 тис., в грудні і 441,3 тис., у листопаді 2012 р.), з них 435,8 тис. (386,3 тис. в грудні і 327,9 в листопаді) отримують допомогу по безробіттю. Середній розмір допомоги на одного безробітного склав 1,089 тис. грн (1,028 грн у грудні і 971 грн в листопаді 2011 р.).

Рівень безробіття в Україні за методологією Міжнародної організації праці (МОП) скоротився в січні-вересні 2012 року порівняно з показником січня-червня 2012 р. – до 8%.

Безробітне населення та рівень безробіття (за методологією МОП)

Кількість безробітних у світі досягне рекорду 2013 р. За прогнозами МОП, цього року чисельність безробітних зросте на п'ять мільйонів – до 202 мільйонів осіб. За прогнозами МОП, 2014 р. чисельність безробітних зросте ще на три мільйони, а на 2017 рік показник досягне 210,6 мільйона осіб. Відсоток безробітних від всього економічно активного населення планети триматиметься на рівні шість відсотків.

Англійський економіст Т. Мальтус у своїй праці «Досвід про закон народонаселення» довів, що людство на планеті розмножується в геометричній, а виробництво засобів існування зростає в арифметичній прогресії. Тому, з часом, певна частина людей залишається без засобів існування, тобто стає абсолютно надлишковою, що передбачає необхідність регулювання їх кількості.

Ми існуємо в капіталістичному суспільстві де великий рівень конкурентності. Оскільки капіталізм вільної конкуренції (англ. pure capitalism, фр. Laissez faire capitalism) – економічна система, в якій матеріальні ресурси є приватною власністю, а ринки та ціни використовуються для спрямування і координації економічної діяльності, то кар'єра в умовах ринку праці – це не що інше, як успішний продаж своєї робочої сили, інтелекту, умінь, навичок, досвіду.

Досягти успіху в працевлаштуванні при великій конкурентності допоможе знання кон'юнктури ринку, його законів і методів роботи на ньому. Для отримання бажаної посади необхідно чітко визначити себе і свої цілі у пошуках роботи. З'ясувати ситуацію на ринку праці, визначити, яка Ваша істинна ціна. На основі цього правильно скласти своє резюме, підготуватися до співбесіди. Але не менш важливим і є уміння правильно себе подати, і відрекомендувати в процесі співбесіди з потенційним роботодавцем. Довести роботодавцю що Він шукав саме Вас, впевнити його в цьому, щоб у нього не залишилося сумнівів щодо Вас і свого рішення в прийнятті Вас на роботу. Оскільки 95% всієї інформації сприймається зором людини домінує невербальне спілкування. Тому при співбесіді здобувача-

студента важливу роль відіграє «перше враження» роботодавця про нього як потенційного працівника. Роботодавець, як правило, звертає увагу на реакцію здобувача-студента на ті чи інші запитання, поведінку в конкретній модельній ситуації, яку створить роботодавець під час співбесіди. Важливим для роботодавця інколи є навіть те, як заходить здобувач в кабінет. Саме тому знання і використання психологічних прийомів під час: співбесіди з роботодавцем, зіставлення резюме, офіційної телефонної розмови і т.д збільшує шанси здобувача-студента в отриманні бажаної посади.

28. Модернізація системи вищої освіти України

Юлія Демчук, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Вступ. На сучасному етапі становлення держави можна констатувати, що незважаючи на природні досягнення освіти, які забезпечує нова соціополітична система (демократичність, гнучкість), в масовому вимірі освіта стала менш якісною, а переважна більшість випускників вищих навчальних закладів не конкурентоспроможна на європейському ринку праці. Це зобов'язує менше говорити про власні досягнення, а все більше аналізувати світові та європейські тенденції реформування освіти і відповідно до цього напружено і послідовно вдосконалювати нашу професійну сферу діяльності.

Матеріали і методи. Модернізація системи вищої освіти в Україні (Закон «Про вищу освіту» та ряд нормативних актів Міністерства освіти і науки) має деякі спільні ознаки з Болонським процесом (введення ступеневої системи освіти), але за більшістю напрямів вона йому не відповідає. Це пов'язано з тим, що вихідні концепції такої модернізації не були зорієнтовані на інтегрування національної системи освіти в Європейський простір. На сучасному етапі концепцію реформування вищої освіти слід докорінно переглянути і створити програму послідовного її зближення з європейським освітнім і науковим простором. Метою Болонського процесу є створення єдиного європейського простору вищої освіти. Серед першочергових завдань Болонського процесу – прийняття спільної системи освітніх кваліфікацій і наукових ступенів, що підвищить можливість працевлаштування випускників європейських вищих навчальних закладів і покращить конкурентоспроможність європейської системи освіти на світовому рівні [див.: 1]

Запровадження Болонського процесу в Україні має як позитивні, так і негативні сторони. До позитивних сторін можна віднести: автономність університетів; мобільність студентів та викладацького складу; запровадження модульної системи оцінки знань; створення системи кредитів європейської системи взаємозаліків; запровадження додатка до диплому; запровадження двох навчальних циклів: до дипломного (бакалавр – не менше 3-х років, прирівнюється до кваліфікації) і післядипломного (магістр – два роки), а згодом додано третій цикл – здобуття ступеня доктора наук; ліквідація вченого ступеня «кандидат наук» і запровадження «доктора філософії»; уніфікація систем освіти; навчання щонайменше один семестр у будь-якому університеті іншої країни; забезпечення соціальних умов реалізації права на освіту. Негативні наслідки Болонського процесу в Україні пов'язані з обрахунком

кількості набраних кредитів за системою ECTS. Тобто, до кредитної системи враховуються кредити (бали) тільки за лекційні години, натомість семінари чи додаткові курси не беруться до уваги. Окрім того, до негативів можна віднести й те, що у деяких університетах не враховують кредитів після здачі екзаменів, аби отримати рівень освіти необхідно пройти два етапи навчання (3 і 2 роки); також існує проблема великої кількості годин, які відводяться студентам для самостійної та індивідуальної роботи студентів [див.: 2].

Висновки. Згідно з новою парадигмою освіти, що сформувалась тепер у світі, в навчальному процесі склались нові суб'єкт-суб'єктні відносини, коли викладач більше допомагає студентові вчитися, ніж навчає його. Автори нової парадигми вищої освіти – американські вчені Р. Бар і Д. Таг. Суть її полягає у зміні ролей учасників навчального процесу, коли студенти самі відповідають за своє навчання. Головне завдання викладачів – сформувати потяг і творче ставлення студентів до навчання, створити для цього відповідні умови. Викладач виступає скоріше у ролі тренера, який розробляє план гри, дає корисні поради і контролює роботу гравців. Існують три головні протиріччя, які характеризують ідеальну систему освіти: 1) освіта має бути дорогою, щоб бути якісною, і водночас дешевою, щоб бути доступною; 2) освіта має бути вузькоспеціальною, оскільки неможливо знати все, і водночас достатньо широкою, щоб спеціаліст міг орієнтуватись у міжпредметних знаннях і швидко перевчитись у разі потреби; 3) освіта має бути добровільною, щоб бути максимально ефективною, і водночас обов'язковою, оскільки некомпетентність є соціально небезпечною. Складовими сучасної парадигми освіти є випереджаючий розвиток системи освіти, орієнтованої на нові потреби суспільства; вироблення нової системи цінностей у молоді і нових відносин між викладачем і студентом; формування такої мотивації навчання, яка орієнтована на актуалізацію власної системи цінностей; подолання технократизму освіти; забезпечення освітнього процесу новими методиками із гуманістичним спрямуванням; орієнтація на цілісно-розумовий та морально-естетичний зміст навчання, привнесення в нього елементів духовної самотутності та самодіяльності [див.: 3].

Література:

1. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали лекції / Уклад. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков; відп. ред. М.Ф. Степко. – К.: МОН, 2004. – 60 с.
2. Болонський процес і сучасна парадигма освіти в Україні. Методичні вказівки до вивчення курсу «Педагогіка вищої школи і Болонський процес» / Укладач: Г.І. Карпенко. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2011. – 18 с.
3. *Волович В.* Болонський процес і нова парадигма освіти в Україні /В. Волович// Соціологія: теорія, методи, маркетинг: наук.-теор. Часопис. – 2004. – № 4. – С. 189–199.

29. Активні методи контролю та оцінки знань студентів

Юлія Фірсова, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Вступ. Контроль та оцінка знань студентів є обов'язковими компонентами в процесі навчання. Вони мають місце на всіх етапах процесу навчання, але особливого значення набувають після вивчення якого-небудь розділу програми і завершення ступеня навчання. Суть перевірки результатів навчання полягає у виявленні рівня

засвоєння знань студентами який повинен відповідати освітньому стандарту з даної програми, даного предмету [див.: 2]. «Контроль» та «оцінка» є дидактичними поняттями. Вони становлять необхідну й важливу ланку дидактичного процесу. Контроль становить собою сукупність усвідомлених дій, спрямованих на отримання відомостей про рівень опанування окремими студентами, програмного матеріалу, оволодіння теоретичними й практичними знаннями, навичками і вміннями, що необхідні в процесі виконання завдань професійної діяльності [див.: 1].

Матеріали і методи. Організований навчальний процес потребує контролю, а саме: своєчасного фіксування недоліків, оперативного їх усування, виявлення помилок, їх причин й на основі цього коригування діяльністю і стимулювання активністю студентів загалом. Контроль дає можливість аналізувати якість засвоєння студентами навчального матеріалу, критично оцінювати його, вносити корективи [див.:1] Оцінка – це встановлення відповідності кількісно-якісних характеристик роботи студента щодо певних вимог. Оцінка може бути моральною (схвалення або осуд роботи студента відповідно до етичних норм) та педагогічною (це визначення рівня засвоєння студентом знань, умінь і навичок відповідно до вимог навчальної програми).

Сучасна дидактика виділяє наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження. Методи усного контролю – це бесіда, розповідь студента, роз'яснення та ін. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента або запитально-відповідна форма – бесіда. Залік і усний екзамен є найбільш активною перевіркою знань за визначений період навчання. Екзамен, як спосіб перевірки знань, викликає неоднозначну оцінку. Можна виділити два головних недоліки екзамену: перший – це при «витагуванні» вдалого/невдалого білета є елемент випадковості; другий – екзамен є, до певної міри, стресовою ситуацією для того, хто його складає, часто блокує інтелектуальні можливості особистості. Письмовий контроль (контрольна робота, реферат) забезпечує глибоку і всебічну перевірку засвоєння, оскільки вимагає комплексу знань і умінь студента. У письмовій роботі студенту необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних задач. Виконання практичних робіт можна вважати ефективним, але нечасто використовуваним способом перевірки результатів навчання. Мається на увазі проведення лабораторних дослідів, створення виробів та ін. [див.: 2].

Тестування, як методика контролю якості підготовки спеціалістів, отримало визнання та широке розповсюдження в діяльності вищої школи, особливо в останні роки. Сутність цього методу полягає у визначенні завдань (запитань), на які подані альтернативні відповіді, а студент має обрати правильну відповідь, аргументувати свій вибір. З одного боку, тестова перевірка має ряд переваг перед традиційними формами перевірки знань студентів, оскільки дає змогу раціональніше використати час занять, охопити більший об'єм, швидко встановити зворотній зв'язок зі студентами та визначити результати засвоєння матеріалу. Але тест фіксує лише результати роботи, але не хід її виконання, можливе вгадування правильного варіанту відповіді, а також випадки, коли вибір неправильної відповіді пояснюється неухважністю студента. Головною перевагою тестів є повністю автоматизована перевірка знань студентів, яка забезпечує максимально можливу об'єктивність (усі студенти перебувають в рівних умовах в процесі перевірки знань). Тести розвивають пізнавальну діяльність студентів, активізують мислення студентів, допомагають організувати роботу, перевірити знання на різних рівнях, використовуючи диференційоване навчання [див.: 3].

Висновок. Педагогічна оцінка має значення у формуванні самооцінки студентів. Проте високі оцінки сприймаються як належні, а негативні викликають у багатьох студентів обурення. Традиційний підхід до реалізації функції контролю та оцінки не дає можливості характеризувати рівень особистісного зростання майбутнього фахівця, який визначається лише гіпотетично на основі стану розвитку когнітивної сфери. Наведу такі приклади: студент був відмінником, а в статусі викладача працювати з групою не вміє, не може знайти індивідуальний підхід до студента і, навпаки, студент навіть з оцінками «добре» і «задовільно» в дипломі, може стати хорошим педагогом, вихователем, мати авторитет у студентів. Тому основними критеріями оцінки випускників вищої школи є відповідність підготовки студентів вимогам професійної діяльності.

Література:

1. *Кузьмінський А.І.* Педагогіка вищої школи: Навч. посіб./А.І. Кузьмінський. –К.: Знання, 2005. – 486 с.
2. *Зайченко І.В.* Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів/І.В. Зайченко. – Чернігів, 2003. – 528 с.
3. *Подоляк Л.Г., Юрченко В.І.* Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів/Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: ТОВ “Філ-студія”, 2006. – 320 с.

30. Модульно-розвивальна модель сучасної дидактики

Галина Батищева, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Вступ. Освіта є однією з визначних складових розвитку суспільства як вцілому, так і окремої країни. Модернізація нинішньої системи освіти забезпечить якісну підготовку студентів та підвищить їх конкурентоспроможність на світовому ринку праці. На сучасному етапі такі цілі досягаються завдяки інноваційним методам навчання, інформаційному та програмно-методичному оновленню національної освітньої системи, зокрема модульно-розвивальній моделі дидактики.

Принципи модульно-розвивальної системи орієновані на особистість студента і розкриття його творчого потенціалу на основі навчально-професійної сфери діяльності. Система передбачає заохочення студентів до навчання, що підтримується завдяки створенню відповідних умов для різних видів діяльності та індивідуальному підходу, що орієнтований на індивідуально-психологічні якості, потенційні можливості та вікові особливості студента [див.: 1].

Модульно-розвивальна модель є гнучкою системою, завдяки чому досягається більш високий рівень освіти та підвищення загального розвитку студентів як майбутніх фахівців.

Матеріали і методи. Порівняно із аудиторною системою, яка охоплює лише педагогічний прийом, методику навчання і педагогічну технологію, модульно-розвивальна система включає: освітню технологію, дидактичну і освітню системи та соціально-культурний простір суспільства. Іншими словами, якщо аудиторна система спрямована лише на навчальний процес, то модульно-розвивальна – орієтована на особистісний розвиток студента в поєднанні з навчальним процесом [див.: 3].

Модульно-розвивальна модель має наступне інноваційне програмно-методичне забезпечення: граф-схеми навчальних курсів, наукові проекти та сценарії, розвивальні міні-підручники, програми самореалізації особистості студента тощо [див.: 2].

Програмно-методичне забезпечення, яке орієнтоване на самостійну роботу студентів, максимальне розкриття їх творчого потенціалу, що і є основою модульно-розвивальної моделі особистісно зорієнтованої педагогіки вищої школи. Це формує «зону найближчого розвитку» (Л. Виготський) пізнавального потенціалу студента.

Результати. Модульно-розвивальна модель, порівняно із аудиторною системою, гармонічно поєднує в собі науку, культуру, фізичну і розумову діяльність, світогляд і мистецтво, що забезпечує всебічний розвиток студентів. Орієнтація на соціально-культурний розвиток в поєднанні з засвоєнням знань в професійній сфері сприяє кращому розумінню викладеного педагогом матеріалу та забезпечує виконання одного з головних завдань освіти – засвоєнню основних принципів самонавчання та якісного аналізу отриманої, в процесі професійної діяльності, інформації.

Важливою складовою модульно-розвивальної системи є високий рівень взаємодії студента з викладачем, завдяки якій студент не лише сприймає інформацію, а й активно приймає участь в обговореннях і дискусіях, тобто в процесі індивідуального або групового спілкування з викладачем навчається думати і правильно висловлювати свої думки.

Крім того, особливий акцент робиться на самостійну роботу студента, що забезпечує підготовку студента до майбутніх задач, тим самим зменшуючи стрес в процесі професійної діяльності, коли необхідно приймати самостійні рішення, базуючись на власних знаннях та висновках. Викладач виступає в ролі консультанта, так званої «направляючої руки», спрямовуючи студента в певному напрямку, але залишаючи простір для творчого підходу до виконання поставленої задачі.

Висновки. Отже, модульно-розвивальна модель сучасної дидактики суттєво відрізняється від аудиторної та має перед нею ряд переваг, основною з яких є орієнтація на особистість та індивідуально-психологічні якості студента, що забезпечує кращі умови для прискореного психічного та особистісного розвитку. В кінцевому рахунку, це забезпечує вихід якісно підготованих та конкурентоспроможних спеціалістів в певній галузі професійної діяльності.

Література:

1. Нікітіна І.В., Яровий В.Л., Ельперін І.В., Виготський В.Ю. Психологія та педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрантів, аспірантів, здобувачів, молодих викладачів та слухачів університетського науково-методичного семінару «Сучасна дидактика та новітні технології навчання /І.В. Нікітіна та ін. – К.:НУХТ, 2010. – 151 с.

2. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк, А.В. Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 482 с.

3. Фурман А.В. Модульно-розвивальне навчання: принципи, умови, забезпечення: Монографія /А.В.Фурман. – К.: Правда Ярославичів, 1997. – 340 с.

31. Активізація самостійної роботи студентів

Віра Решетицька, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Вступ. Навчання у вищому навчальному закладі – це перш за все самоосвіта. Самостійна робота студента є основою його навчальної діяльності. На сьогоднішній день метою освіти є розвиток творчого потенціалу особистості студента, формування його довіри до нових сучасних знань і індивідуальних можливостей для продуктивного застосування їх на практиці впродовж життя. В основі самостійної навчальної діяльності студента повинні бути глибокі внутрішні мотивації, які змушують особистість безперервно домагатися вдосконалення знань, вмінь і навичок.

Матеріали і методи. Самостійна робота студентів (СРС) є одним з компонентів навчального процесу, а тому, як і всі складові його, являє собою систему організаційних і дидактичних заходів, спрямованих на підготовку за напрямками і спеціальностями фахівців відповідних освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів [див.: 2].

Науковці виділяють таких два типи самостійної роботи студентів: змістовну (здатність приймати правильні рішення без допомоги) та організаційну (вміння організовуватись для реалізації прийнятого рішення) [див.: 1].

СРС відбувається успішно, якщо подобається людині, викликає цікавість, бажання творчості, прагнення до подальшого розвитку та самовдосконалення. Зовнішні стимули СРС можуть полягати у завданнях викладачів, системі моральних заохочень, вимогах студентської групи. Внутрішні (особистісні) стимули СРС складаються із сукупності намірів, бажань, відповідальності, прагнення, які обумовлені ступенем обізнаності людини.

Вмотивованість СРС може бути вимушена чи невимушена. Перша заснована на самоспонуванні людини розумово працювати та вбачати у своїй діяльності щось корисне. Друга виникає сама по собі і визначається змістом роботи та особистим відношенням до неї. Для активізації процесів СРС слід знаходити у діях, що виконуються, елементи новизни, гри, мати на увазі найближчі та перспективні цілі її виконання. Одночасно треба поділяти процеси СРС на кілька дрібних дій, кожна з яких є рішенням певного розумового завдання із кінцевим результатом. Задоволення від вирішення таких завдань підвищує настрій та надає впевненості.

СРС повинна завжди завершуватись оформленням результатів. Неуважність до цього аспекту СРС може дискредитувати всю попередню працю. Оформлення результатів СРС свідчить про осмислення її як складової поточної та подальшої пошукової діяльності. Глибоке та змістовне занурення у СРС є свідченням майбутньої високої професійної майстерності. Недоліки в організації самостійної роботи студентів призводять до виникнення наступних бар'єрів у навчанні:

- *Відчуття «запрограмованості».* Студент здійснює тільки виконавчі етапи самостійної

- навчальної роботи, а орієнтувальні та контрольні функції виконує викладач.

- *Надто висока «ціна» активності.* Іноді самостійна навчальна робота вимагає від

- студента занадто багато зусиль порівняно з досягнутим результатом.

- *Наслідки невизнання результату.* Якщо у процесі самостійної навчальної діяльності студент неодноразово домагався позитивних результатів, але вони не були помічені, то

студент може втратити бажання надалі працювати.

- *Навчена безпорадність.* Якщо студент не зміг досягнути позитивного результату,

незважаючи на великі зусилля, і це повторювалось не один раз, то цей факт стримує його

активність у майбутньому.

- *Вплив групових настанов.* Буває, що всередині групи виробляється нейтральне

ставлення до навчально-професійної діяльності та прояву пізнавальної активності.

- *Відсутність досвіду організаційної самостійності.* Часто студенти, особливо першокурсники, не вміють планувати свій час, самостійно організовувати свою навчальну роботу, оцінити її результати.

- *Нерозвиненість вольової саморегуляції (ліноції).* Для деяких студентів примусити себе

виконати навчальну роботу, подолати пізнавальні труднощі, довести справу до кінця є непосильним завданням [див.:1].

Висновки. Самостійна робота студентів – це основна форма організації навчання, яка включає різноманітні види індивідуальної й колективної навчальної діяльності, яка здійснюється на аудиторних та поза аудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей студентів під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі. Самостійна робота студентів є важливою складовою у підготовці кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до компетентної професійної діяльності на рівні світових стандартів.

Література:

1. *Буряк В.* Умови та засоби самоосвіти студентів /В. Буряк // Вища освіта. – 2002. – № 6. – С. 18–22.

2. *Демченко О.* Дидактична система організації самостійної роботи студентів / О. Демченко // Рідна школа. – 2006. – № 5. – С. 68–70.

32. Наркотики – це зло.

Валерія Булавина, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Я хочу висловитися на тему про наркотики, сповідь покоління, яке на власній шкурі пізнало страшну справедливість девізу – «НЕМАЄ МАЙБУТНЬОГО».

Багато людей, а точніше підлітків, які пробували цигарки, алкоголь, і навіть певні наркотичні речовини. Багато підлітків, спробувавши раз їх, не зупинились і досі.

У мене є багато знайомих, як хлопців, так і дівчат, які почали вживати наркотичні речовини. На мою думку, вживати вони почали для того, щоб виділитися із натовпу, виділитися і показати своїм старшим товаришам, що вони їм не поступаються чимось, або навіть звернути увагу батьків. Виділитися із натовпу і показати, що ти їм не поступаєшся ні в чому, більше відноситься до підлітків, які потрапили до дорослої компанії. Вони бояться, що не будуть знати про що з нами говорити, що за маленьку помилку їх виженуть з компанії і тому починають спіло

копіювати рухи дорослих, копіювати те, що вони роблять, не думають, що буде далі.

Людина сама створює своє майбутнє. Починаючи вживати наркотики, люди не розуміють, що попадають в добровільне рабство, вороття з якого не буде. Людина вільна, сама робить певний вибір, робить помилки, адже вона істота вільна, бо в неї є свобода дій і свобода вибору. А починаючи вживати наркотики, вона позбавляє себе цієї свободи і попадає в рабство наркотичної залежності. Людина, яка вживає наркотики – це раб, який, проснувшись ранком в жахливих муках, підвладний жалюгідній крихті дурману.

На даний час у всьому світі наркотики – це страшна біда. Багато людей торгують цим ядом, хоча і знають скільки «доза» приносить болі не тільки людині, яка купує, але і близьким.

Коли ти знаходишся в компанії, тобі пропонують: «Та давай спробуй! Ну чого ти, давай!». Із цього і все починається.

У багатьох компаніях, навчальних закладах, навіть сім'ях наркоманія набирає обороти. Вона має внутрішні початки. Початок наркоманії починається не на вулицях, а в звичайнісіньких житлових будинках. Проблема на роботі, проблеми в коханні, проблеми з родиною, дурна компанія – це все підштовхує на наркотики.

Я думаю, що треба вміти давати собі об'єктивну оцінку, і звісно думати про майбутнє. Якщо навіть ви потрапили в таку компанію, Вам подобається спілкуватися з людьми в ній, але в них є дурні звички, це не значить, що зразу потрібно копіювати їхні дії. У кожної людини має бути своя голова на плечах, адже ти індивід, і не повинен бути на когось схожим.

Всі люди, які починали «балуватися» наркотиками з дурачків, спираючись на свою молодість, жаліють досі, тільки одиниці змогли викарабуватися з цього. А інші тільки хочуть і просять допомоги у близьких для них людей. Їх підтримка і віра – це все, що залишилась в них.

Так, що не треба займатись дурацтвами, які можуть принести великі проблеми. Наркотики – це порок, якого важко позбутися. Також я вважаю, що наркотичні засоби сильно шкодять здоров'ю людини.

33. Все про наркоманію

Валерія Булавина, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Метою даного соціологічного дослідження є зібрати якомога більше інформації про поставлену проблему. Завданням моєї доповіді є спонукати людей одуматись, щоб люди допомагали іншим у цієї біді та шляхи вирішення даної проблеми.

Наркоманія глибоко вкорінилась серед молоді. Більшість випадків вживання наркотичних засобів молодими людьми пов'язане з метою підвищити свій настрій, а причиною, через яку вони почали вживати наркотики є бажання поспробувати.

Дослідження: Нещодавні дослідження, проведені в Європі серед 15-річних підлітків, показує, що такий наркотик, як конопля вживають від 10% до 30% опитаних. Найвищий рівень вживання цього наркотику зафіксовано серед юнаків Сполученого Королівства (42,5%). В Європі зростає рівень вживання кокаїну. Наприклад, в Іспанії та Об'єднаному Королівстві рівень вживання кокаїну дорівнює аналогічним показникам в США (2%). Молодь стала більше вживати кокаїн в Австрії, Данії, Німеччині, Греції, Фінляндії, Італії, Іспанії та Нідерландах. Для

багатьох це не наркотики, а так, пустощі. Згідно з опитуваннями, близько 45% учнів середніх шкіл в Росії до 13 років вже пробували наркотики або алкоголь, або вживають їх постійно. Новий наркотик насвай завойовує популярність в Азії та Росії, а також в Україні. Наркотики, мов та чума, спалюють життя людей. Хай там кокаїн, героїн, марихуана, екстазі, ЛСД, знеболюючі чи алкоголь, але наркотики не роблять людей щасливими, лише мить під кайфом, а далі приреченість. Наркотики знищують ваше життя і ваше майбутнє. Ви маєте повне право жити, радіти й розважатися так, як вам подобається. Ви можете змінювати свої уявлення, щоб жити ще краще. Але наркотики не приносять щастя.

Результат: Наркоманія в Україні збільшується на 8% на рік – тенденція одна з найвищих у світі. 70% наркоманів – молоді люди до 25 років. Жіноча наркоманія в Україні у відсотковому співвідношенні – найвища в Європі. Наркоманія в Україні впливає (і в майбутньому цей вплив багато разів зросте) на негативну демографічну ситуацію. Кількість наркоманів в країні збільшується на 5-10% щорічно. За деякими даними, з 46 мільйонів жителів – майже півтора мільйона вживають наркотики. Переважна більшість наркомані помирають. У рік число жертв становить 120 тисяч. Виліковуються лише 2 відсотки. Легкість, з якою в Україні можна купити наркотики, здивувала навіть президента. Майже весь спектр психотропних засобів – від анаші до героїну – в Адміністрації купили за 10 днів. Темпи зростання наркоринку в Україні найвищі в Східній Європі. Він тягне за собою цілий шлейф проблем. СНІД – лише одна з небагатьох.

Наркомани, їх життя в певних фразах: Наркоман – ущербна людина. Основний час він проводить в постійному страху очікування майбутньої ломки. В постійному пошуку нової дози, яка весь час збільшується. І тільки мить – в кайф. Наркоману поруч з собою треба мати таких, як він сам. Брат, сестра, дружина, друг – йому все одно, кого присадити на голку і позбавити нормального людського життя. Щоб набрати дозу на день, дівчині треба «обслужити» кількох мужиків. Але їй все байдуже, аби отримати свою дозу. Колоти можна куди завгодно – аби вена була. Але коли судини на руках і ногах звужуються до такої міри, що в них не можна потрапити, і вени покриті густою мережею «доріжок», наркомани колються, куди доведеться – в пах, між пальцями. Вводять наркотик у «шахту» - незагойна рану над веною, прикриту тонкою плівкою сукровиця. Результат з наркоманського «раю» цілком передбачуваний – або гниття заживо, або божевілля. А потім – фінал. Завжди за недовгий і сумнівний «кайф» батьків розплачуються діти.

Рекомендації: ЦО НАРКОТИКИ МОЖУТЬ ЗРОБИТИ З ТОБОЮ?

• Ти назавжди втрадиш себе, свою свободу, кохану людину, сім'ю, ПОТІМ ЖИТТЯ.

• Приречий на нестерпні муки наркотичних ломок, совісті і самотності; розуміння, що життя вже не повернути.

• Ти втрадиш відчуття задоволення, радість життя.

• Наркотик буде необхідний, щоб не корчиться від болю, а шукати чергову дозу, кайфу вже давно не буде.

• Наркотик зруйнує твій організм дотла.

• Ніхто не зміг і не зможе впоратися з тягою до наркотиків і залежністю.

• Наркотики – це гачок в руках наркаторговця (бариги), з якого не зірватися вже ніяк.

• «ДРУЗІ» не скажуть тобі правду, адже з 5 проданих тобі доз, вони отримують одну .

•Тільки наркологи з батьками зможуть врятувати тебе ЧАСТКОВО. Ти більше ніколи не станеш тим, ким був.

•Дівчата і юнаки будьте обережні! ЦЮ дурь МОЖУТЬ підсипають вам будь-коли, навіть не питаючи вас.

• Уникай компаній, де є «колеса, шірево, куриво, балдеж». Головне – не вір тим, хто каже що це безпечно і пропонує спробувати!

• Інакше ТИ збільшиш розміри кладовищ.

•Інакше ТИ не зможеш мати нормальних дітей, якщо взагалі вони будуть.

•Закон не на боці наркотиків – від 4 до 15 років.

СПОДІВАЄМОСЯ, ТОБІ НЕ ДОВЕДЕТЬСЯ ДІЗНАТИСЯ ПРО ЦЕ

Якщо ти станеш наркоманом ти їм будеш до кінця свого життя. Це не потрібно тобі.

33. Вплив глобальної мережі Internet на навчальний процес студентів (соціологічне дослідження)

Анна Васюра , І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Мета соціологічного дослідження: Метою соціологічного дослідження є вивчення думки студентства щодо впливу глобальної мережі Internet на навчальний процес; Попередження випадків негативного впливу та розробки рекомендацій щодо поліпшення умов навчання завдяки використанню глобальної мережі Internet.

Проблема соціологічного дослідження: Вплив глобальної мережі Internet на навчальний процес студентів.

Завдання соціологічного дослідження: Дослідити чи використовує студентство мережу Internet для навчання; Дослідити думку студентства щодо впливу глобальної мережі Internet на розвиток і навчальний процес ; З'ясувати чи є вірною наша гіпотеза.

Гіпотеза для соціологічного дослідження: Останнім часом молодь все частіше почала користуватися глобальною мережею Internet і це негативно впливає на рівень підготовки студентів.

Методика проведення соціологічного дослідження: Для дослідження цієї проблеми ми використовуємо кількісний метод збору соціологічної інформації – опитування. (анкетування).

Характеристика вибірки: В ході соціального дослідження приймали участь 20 респондентів. Із них 10 жінок та 10 чоловіків. Участь приймали студенти факультетів ХЕТОП, ТМПКП, ХКВ, ОФПД та ЕІМ. Вікова категорія респондентів складала 55% віком 18-19 років, 20% віком 16-17 років, 15% віком 20-21 та 10% віком більше 21. Брала участь у опитуванні 45% студенти 2 курсу, 25% студенти 3 курсу, 20% студенти 1 курсу та 10% студенти 4 курсу.

Основні результати: Після виконання даного соціального дослідження я прийшла до таких висновків. Дійсно, 90% опитуваних мають доступ до глобальної мережі Інтернет. 65% мають доступ до мережі вдома, інші 35% користуються іншими послугами. Використання студентством Інтернету під час навчання стає дедалі

частішим. Як ми і передбачали... 60% студентства постійно використовують мережу Інтернет для навчання, 35% використовують мережу час від часу і тільки 5% взагалі не користуються послугами Інтернету для навчання. При цьому опитуванні з'ясується, що не завжди знайдений ними навчальний матеріал в мережі відповідає якості - 70%. 40% перебувають в мережі 5-15 годин на тиждень, а також 40% від 15-30 год, більше 30 год 10% і лише 10% менше 5 год на тиждень. При цьому відчувають залежність від глобальної мережі Інтернет 80% опитуваних. 85% студентства одобрюють постійне використання Інтернету під час навчання і будуть користуватися цими послугами і надалі.

Отже, можна з певністю сказати, що висунута нами гіпотеза підтвердилася. З розвитком техніки та новітніх комп'ютеризованих технологій молодь все частіше використовує глобальну мережу Інтернет для навчання, що негативно впливає на навчальний процес молоді.

Дуже прикро, що на сьогоднішній день, мала кількість студентства (15%) навіть не задумуються над своїм інтелектуальним розвитком та станом здоров'я. Адже постійне використання мережі порушує та знижує рівень інтелекту людини. Молодь перестає читати книги, відвідувати бібліотеки, де теж можна знайти навчальний матеріал. Дійсно, використання мережі є значно простішим і легшим, але, навіть самі студенти погоджувались з тим, що не завжди знайдений ними навчальний матеріал відповідає якості.

На мою думку, постійне використання Інтернету негативно впливає на навчальний процес молоді, бо породжує лінощі та знижує інтелектуальний потенціал студентства.

35. Вплив глобальної мережі Інтернет на життя студента

Наталія Дзярик, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Актуальність дослідження. Найважливішою соціально-інформаційною комунікацією цивілізації сьогодення є глобальна мережа Інтернет. У зв'язку з тим, що людська цивілізація вступила в епоху інформації спостерігаються суттєві зміни в оточуючому нас середовищі, технологіях і споживанні матеріальних та духовних благ. Комп'ютерні та телекомунікаційні технології проникають в освіту, науку, економіку, політику, культуру тощо. Інтернет відображає функціонування різних галузей суспільства та забезпечує інформаційний сервіс спілкування, дозволяє та інших видів професійної діяльності особистості. Мережа Internet необхідна всім – незалежно від професії, соціального статусу, вікових та тендерних відмінностей. Інтернет як засіб розвитку особистості істотно сприяє її самореалізації і розширює соціальні можливості. Користувачі мережі не тільки споживають інформацію, але й постійно наповнюють її різними інформаційними ресурсами.

Мета соціологічного дослідження – аналіз впливу мережі Internet на навчально-виховний процес, соціально-культурний розвиток, світогляд, психіку, розумову та фізичну діяльність студентської молоді.

Завдання дослідження:

- з'ясування характеру та ступені впливу Internet на навчальний процес;
- визначення ступеню залежності інтернет-користувачів від соціальних мереж;

- опитування студентів щодо поглиблення інформаційних послуг в мережі Internet;

- дослідити вплив соціальних мереж на життя студентів;

- з'ясувати ставлення студентів до всесвітньої мережі Інтернет.

Об'єкт дослідження – реальні та потенційні користувачі Інтернет-центру бібліотеки.

Предмет дослідження – вивчення впливу мережі Internet на навчальний процес і соціокультурний розвиток студентської молоді.

Результати дослідження. У соціологічному опитуванні взяли участь 20 респондентів, з яких 45% – чоловіки та 55% – жінки. Вік респондентів становив від 18 до 20 років. Це студенти Національного університету харчових технологій, факультетів Технології оздоровчих продуктів та харчової експертизи, Автоматизації комп'ютерних систем та Енергетики та енергоменеджменту.

Усі респонденти є активними користувачами мережі Інтернет, 85% опитуваних використовують щодня, 15% – декілька разів на тиждень. Необхідність застосування мережі різна: для роботи (70%), для пошуку інформації (60%), для спілкування в соціальних мережах (65%), для розваг (55%), та для передавання інформації (25%). 75% респондентів ставляться до соціальних мереж позитивно та 25% нейтрально. 100% респондентів є користувачами соціальних мереж, з яких 85% використовують щодня, 15% – кілька разів на тиждень. 20% опитуваних сказали, що могли б прожити без глобальної мережі Інтернет, 15% – не могли 65% опитуваних не дали однозначної відповіді. 5% опитуваних вважають, що потрібно закрити доступ до соціальних мереж у навчальних закладах, 40% мають протилежну думку; 50% схиляються до думки частково, але в межах розумного.

Яке буде у вас ставлення, якщо всі соціальні мережі будуть закриті: 20% дуже незадоволені, 25% незадоволені, 5% задоволені, 30% байдуже, 15% дуже задоволені. 20% респондентів вважають, що соціальні мережі мають певну небезпеку, 15% мають протилежну думку, 55% частково.

40% респондентів сказали, що будуть використовувати соціальні мережі, якщо вони стануть платними, але лише за помірну ціну; 40% опитуваних не збираються витратити гроші на всілякі дурниці, 15% було важко визначитись.

90% опитуваних використовують свій вільний час у соціальних мережах, 30% – за переглядом телебачення, 25% – читають книги; 15% – додатково готуються до занять.

55% студентів не вважають себе «залежними» від соц. мереж, 10% схиляються до того, що у них є залежність, 35% мають думку, що частково.

Негативного впливу Інтернету дуже багато. Наприклад, студенти перестають читати книги; скорочується коло спілкування: вони обмежуються віртуальним спілкуванням в чатах і форумах; у молоді стрімкими темпами росте агресивність яка викликана надмірним, а іноді і болючим, захопленням комп'ютерними іграми. Все це призводить до поступової деградації особистості. З урахуванням отриманих даних даного соціологічного дослідження пропонуємо наступні технології первинної профілактичної роботи:

1. Інформаційні – публікації, телефон довіри, психологічна служба, соціальна підтримка.

2. Освітні – просвітницькі програми, програми навчання батьків, програми навчання педагогів, психологів, соціальних робітників, програми навчання робітників комп'ютерних клубів, просвітницькі програми для учнів шкіл, ліцеїв, коледжів.

3. Зайнятості – клубна робота, додаткове навчання, тимчасове працевлаштування.
4. Корекції сімейних відносин – формування взаємовідносин, що сприяють повноцінному вихованню дитини, спільні інтереси всіх членів родини, емоційна підтримка, психологічний захист.
5. Релігійні – культура релігійних почуттів, усвідомлення вищої духовної і моральної сили.

36. Проблема шкідливих звичок сучасної молоді (соціологічне дослідження)

**Лілія Мошенська, Наталія Кужиль, Катерина Ярош, Інна Довбня
Олег Пшеницький, Владислав Якубенко, І. Нікітіна**
Національний університет харчових технологій

Проблема дослідження. Проблема даного соціологічного дослідження полягає у вивченні розповсюдження алкоголю, наркотиків та тютюнопаління в житті сучасної молоді.

Мета дослідження. Мета дослідження – виявити стан цієї проблеми на даний момент часу, у нашому місті.

Завдання дослідження. Завдання дослідження: зібрати якомога більше інформації з даної проблеми за допомогою соціологічного опитування.

Об'єкт дослідження. Молодь у віці 15-23 роки.

Предмет дослідження: Шкідливі звички (алкоголь, наркотики, куріння)

Гіпотеза дослідження. Ми вважаємо, що дані шкідливі звички глибоко вкорінені серед молоді.

Більшість випадків споживання шкідливих засобів молодими людьми пов'язане з метою підвищити свій настрій, і причиною, по якій вони вперше стали їх вживати (спиртні напої, сигарети, наркотики) є бажання спробувати. На нашу думку, негативні наслідки, які несуть ці пороки, надають, перш за все, шкоди здоров'ю.

Розрахунок вибіркової сукупності. У нашому дослідженні генеральною сукупністю є вся молодь у віці від 15 до 23 років. Вибіркова сукупність дорівнює 30 осіб: 20 чоловічої статі і 10 жінок. Ми проводимо вибіркоче дослідження за допомогою анкетування і не претендуємо на більшу репрезентативність отриманих даних. Даним дослідженням ми хочемо звернути увагу суспільства на дану проблему.

Аналізуючи результати нашого дослідження, ми зробили наступні висновки:

Наша гіпотеза про те, що дані шкідливі звички глибоко вкоренилися серед молоді, виявилось вірною. Більшість чоловіків схильні даними шкідливим звичкам, зокрема: алкоголю схильні до 100% чоловіків і 80% жінок паління схильні до 75% чоловіків і 30% жінок. Що стосується наркотиків, то серед наших респондентів наркоманів не виявлено, але більшість хоча б один раз пробували наркотик (80% чоловіків, 30% жінок).

Спробували перший раз чоловіки у 12-16 років 40%; а 60% у віці від 16-20 років; жінки 30% в 16-20 років, а 70% взагалі не пробували. Основною метою споживання спиртних напоїв, наркотиків є підвищення настрою.

Наша гіпотеза, відповідно, з якою основною причиною вживання вперший раз цих речовин є бажання спробувати, не підтвердилася.

Цією причиною є вплив компаній.

Ступінь залежності від алкоголю та сигарет показана наступними показниками.

Від алкоголю:

- щодня вживають спиртні напої 0% чоловіків і жінок;
- не більше трьох разів на тиждень – 80% чоловіків і 30% жінок;
- не більше трьох разів на місяць – 20% чоловіків і 70% жінок.

Від сигарет:

- щодня викурюється 1-10 сигарет 20% чоловіків і 66,7% жінок;
- щодня викурюється 10-20 сигарет 73,3% чоловіків і 33,3% жінок;
- щодня викурюється більше пачки на день 6,7% чоловіків і 0% жінок.

Як і передбачалося раніше, більшість респондентів висловили думку при тому, що основним негативним наслідком цих звичок є шкоду здоров'ю.

На питання чи завжди ви можете відмовитися від пропозиції випити 60 % чоловіків і 100% жінок відповіли «так», а 40% чоловіків і 0% жінок відповіли «ні».

Вік, коли наші респонденти почали вживати алкоголь становить : 70% чоловіків з 8-12 років, 30 % чоловіків з 12-16 років; 10 % жінок із 8-12 років, 70 % жінок із 12-16 років; 20 % жінок із 16-20 років.

На питання коли людина почала курити: з 8-12 років 60 % чоловік, 46 % з 12-16 років, а 4 % взагалі не палять; 30 % жінок почали курити із 12-16 років, а 70 % не курять.

Процедурна частина

13.10.13 – складання і розмноження зразка.

17.10.13 – 21.10.13 - проведення анкетування.

25.10.13 – оформлення програми, аналіз анкет і групування отриманих даних.

27.10.13 – оформлення висновків дослідження, підготовка програми та висновків до захисту.

Рекомендації: Подумайте, чому ви це робите. Наприклад, людина палить або п'є частіше за все із-за стресових ситуацій. Саме алкоголь або сигарета, на її думку, є рятівником. У кожній звичці людина знаходить те, що йому подобається. Наприклад, при курінні людина вважає, що розслабляється і заспокоюється.

Перш ніж кидати звичку, ви повинні самі усвідомлювати шкоду, яку вона завдає вашому здоров'ю. Саме ви самі повинні зважитися на цей важливий крок – тільки тоді ви зможете досягти певних результатів. Доброю альтернативою шкідливою звичкою є нова, менш шкідлива. Якщо продовжувати говорити про куріння, то гарною альтернативою такої звички можуть бути цукерки (не шоколадні) або насіння.

Щоб позбутися від своїх звичок, постарайтеся створити сприятливі умови для цього. Наприклад, щоб позбутися зайвої ваги, намагайтеся не дивитися на їжу і перестаньте відвідувати кафе. Щоб кинути палити або пити, постарайтеся не перебувати в колі людей з такою звичкою. Після того як ви вирішили і кинули свою шкідливу звичку, у вас може виникнути дискомфорт, вам чогось буде не вистачати, цей стан потрібно перетерпіти воно триватиме близько одного тижня. Саме цей період дуже важливий у вашому житті при розставанні з шкідливими замашками.

Але найголовнішим правилом вважається просто не починати вести нездоровий спосіб життя. Виходить все перш за все з виховання дитини, так як в підлітковому віці ризик почати палити, пити та інше дуже високий. Тому якщо у вас є дитина, і ви насилу самі боріться з шкідливими звичками, простежте за ним, щоб потім ваш син чи дочка не мучилися як ви. Таким чином, кинути шкідливу звичку може кожна людина. Але не кожен бачить шкоду і причину, по якій необхідно кидати. Тому якщо ви хочете, щоб ваш організм був здоровий, а шкіра чиста, кидайте шкідливі звички, а краще і не починайте.

37. Профілактика психічних захворювань ХХІ століття у студентської молоді

Наталія Чугасва

Національний університет харчових технологій

У сучасному світі спілкування набуває нових форм, що створюють можливості для більш продуктивного навчання, пошуку нових інформаційних джерел та приділення часу для розваг. Разом з тим, інноваційні способи спілкування, зокрема Інтернет і мобільні пристрої, спричинили появу нових психічних захворювань. Огляд найпоширеніших проблем висвітлює сайт про технології 3Dnews [див.: 1].

Синдром фантомного дзвінка – досить поширене психічне захворювання, зумовлене стресом, яке проявляється у слухових і моторних галюцинаціях, коли людині здається, що телефон в кишені дзвонить або вібує, хоча нічого насправді не відбувається. Формування розладу пов'язано з частим використанням мобільного телефону та очікуванням дзвінка.

Номофобія. Даний термін являє собою складноскорочений вираз «no mobile fobia». Іншими словами – страх залишитися без мобільного телефона. У світі залишається все менше людей, які не страждали б від цього розладу, однією з причин якого є увлечення про мобільний телефон, як про звичний предмет першої необхідності. У когось при відсутності доступу до мобільного телефону, наприклад, через те, що сів акумулятор, з'являється легке занепокоєння, а хтось впадає у справжню паніку.

Кіберхвороба («цифрова морська хвороба»). Сутність її полягає в тому, що у людини з'являється запаморочення, дезорієнтація і нудота при взаємодії з певними електронними пристроями. Термін було введено ще в 1990-і роки ХХ ст., коли з'явилися перші пристрої віртуальної реальності.

Депресія від соцмереж, її сутність полягає в тому, що люди впадають в депресію від контактів у соціальній мережі або, навпаки, від їх відсутності. Вченими доведено, що люди викладають тільки ті фотографії і новини про себе, які підкреслюють їх позитивний імідж. В результаті у глядачів створюється враження, що у друзів і знайомих життя є кращим, яскравішим і більш насиченим.

Інтернет-залежність – це хворобливе і постійне бажання отримати доступ в комп'ютерну мережу, яке негативно позначається на інших сферах життя, часто повністю витісняючи їх. Наприклад, особисте життя або роботу. Існують різні наукові версії щодо того, чи можна віднести інтернет-залежність до наркоманії або ж це психічний розлад.

Залежність від онлайн-ігор. Це більш відоме і руйнівне захворювання. Нерідкі випадки, коли гра буквально затягувала людину у віртуальний світ, в результаті вона втрачала роботу, сім'ю, а часом і життя. Даний розлад викликає важкі депресії і може, у деяких випадках, призвести до фізичного виснаження.

Кіберхондрія. Людина з цим розладом вважає, що у неї є захворювання і, як правило, не одне, про яке вона читала в Інтернеті. В результаті здорова людина, у якої просто заболіла голова, може переконати себе в наявності у неї серйозних проблем. А подібна переконаність може негативно позначитися на здоров'ї і дійсно стати причиною вже реальної, а не уявної хвороби.

«Ефект Google». Людина з такою хворобою впевнена, що знання їй не потрібні, тому що будь-яку інформацію легко знайти у мережі Інтернет. При цьому навіть,

якщо людина думає інакше, це не гарантує їй відсутності «ефекту Google». Науковці вважають, що механізм є наступним: мозок відмовляється запам'ятовувати інформацію, незалежно від бажання людини, знаючи, що набагато простіше буде знайти матеріал, тому вважає за необхідне звільнитись від непотрібної, зайвої інформації, щоб уникнути перевантаження.

Зазначимо, що студенти, які входять у групу найчастіших користувачів технічних засобів, дізнаючись про те, що нові досягнення цивілізації мають не тільки позитивні сторони, а і негативні, погоджуються з цим, наводять приклади з власного досвіду, що показують прояви того чи іншого психічного розладу, пов'язаного з так званими гаджетами.

Опитування студентів проілюструвало, що найпоширенішими серед них є Інтернет-залежність та залежність від комп'ютерних ігор. Багато молодих людей усвідомлюють, що Інтернет та мобільні телефони поступово стали для них звичкою та інколи частиною їх життя, дехто з них навіть відчуває провину за те, що забирає час, який можна було б присвятити навчанню, рідним і близьким, самовдосконаленню. Дуже часто молодь асоціює так званий Інтернет-серфінг (безпредметне бродіння просторами Інтернету) з розвагами, однак, такий відпочинок не є повноцінним, тому що перевантажує нервову систему. З іншого боку, багато хто з них мали змогу пересвідчитись у цьому на власному досвіді. За словами багатьох студентів, «ефект Google» та номофобія є також поширеними у студентському середовищі, хоча вони не настільки усвідомлені.

Після стадії усвідомлення наявності таких ознак, настає час важливішого кроку – прийняття рішення про власний позитивний розвиток та вдосконалення за допомогою психології. У великій кількості студентів виникає питання, як побороти погані звички, які згодом можуть перерости у вищезазначені психічні захворювання. Ці питання, разом з іншими, що їх хвилюють, вони можуть вирішити за допомогою знань з «Психології», отриманих під час навчання в НУХТ.

Література:

1. *Агеев И.* Восемь новых психических расстройств, подаренных человечеству Интернетом и смартфонами [Електронний ресурс] /Иван Агеев. – Режим доступу: <http://www.3dnews.ru/769513>

38. Нейромаркетинг – новітній підхід задоволення потреб споживачів

Надія Костюченко, Н. Чугаєва

Національний університет харчових технологій

Популярність товарів на ринку, обсяг продажу, імідж та конкурентоспроможність підприємства багато в чому залежать від ефективної системи представлення продукції. Сьогодні тісна співпраця зі споживачами – завдання набагато складніше для виробників різноманітної продукції, ніж просто наголос на характерних якостях продукту або його функціональних властивостях. Особливо актуальним це є в умовах значних змін у поведінці споживачів, підвищення вимогливості до продукції, послаблення лояльності до компаній, що є результатом невідповідності заявлених переваг реальній пропозиції.

Загальний потік зовнішньої реклами настільки великий, що у споживачів виникає зорова і слухова втома, ефективність реклами значно скорочується, і рекламодавцям для отримання необхідного ефекту потрібний пошук нетрадиційних підходів до вивчення думки та поведінкових реакцій споживачів, одним із яких і є нейромаркетинг [див.:1].

Нейромаркетинг – це комплекс прийомів, методів та технологій, що формується на основі економічної теорії, нейробіології, психології й медицини. Він ґрунтується на статистичному опрацюванні даних, отриманих під час психофізіологічних досліджень.

Вперше концепцію нейромаркетингу розробили в 1990-х роках психологи Гарвардського університету. В основу технології був покладений принцип, згідно з яким основна частина (90%) мислячої діяльності людини, і навіть емоції, здійснюється в підсвідомості [див.: 4].

Об'єктом вивчення нейромаркетингу є досить широкий спектр реакцій, тобто змін поведінки людини: дослідження динаміки пульсу, процесу потовиділення, рухів зіниць та інших спонтанних реакцій. Крім того, останнім часом активно використовують магнітно-резонансне сканування головного мозку.

Практичне застосування нейромаркетингу спрямоване на з'ясування особливостей підсвідомих реакцій на зовнішні подразники людини з метою подальшого використання цієї інформації для здійснення маніпулятивного впливу. Як і будь-яке емпіричне дослідження, сучасні нейромаркетингові технології найчастіше дають можливість відповісти на запитання «Як ефективно вплинути?», але майже ніколи – на питання «Чому саме цей засіб був або буде в подальшому найефективнішим?».

Концептуально нейромаркетинг оснований на двох взаємопов'язаних процесах: збиранні та інтерпретації інформації про мимовільні реакції людини на певні особливості й елементи товару або торгової марки (назва, логотип, поєднання кольорів, аудіосигнали, символи тощо).

Як стверджують А. Колесніков, Н. Шульгат, К. С. Галенко, Е. Ю. Кан, такий спосіб психологічного впливу продемонстрував здатність досить точно виявляти ключові причини та фактори, що регулюють процес купівлі, знання та використання яких дає змогу суттєво впливати на поведінку людини [див.: 1, 2, 3]. Головне завдання нейромаркетингу полягає в тому, щоб «вмикати» підсвідомість для позитивного сприймання навіюваної суб'єктом впливу інформації та, відповідно, «вимикати», коли в цьому є потреба.

Висновки. Питання нейромаркетингу особливо актуальні сьогодні, з огляду на неоднозначність позицій щодо можливості використання даного методу стимулювання продажів та підвищення конкурентоспроможності продукції на підприємстві. Незважаючи на дещо негативне ставлення до методів нейромаркетингу, що на даний момент склалися в суспільстві, можна відмітити, що цей науковий напрям дає відповідь на питання: «На які товари чекає споживач?». Це є позитивним не тільки для виробників, але й для споживачів, тому що, як часто буває, сама людина не в змозі сформулювати свої потреби і бажання, а дослідження забезпечують об'єктивність даних.

Література:

1. Колесніков А. Нейромаркетинг: новітні інструменти ототожнення бренду [Електронний ресурс] / А. Колесніков, Н. Шульгат // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2011. – Вип. 2 (5). – Режим доступу : <http://www.nbuu.gov.ua>.
2. Кан Е.Ю. Нейромаркетинг – механізм маніпулювання потребителем [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua>.
3. Галенко К.С. Негативний вплив нейромаркетингу на вибір споживача [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua>.
4. Райгородский Д. Я. Психология и психоанализ рекламы: Учеб. пособие для факультетов психологии, социологии, экономики и журналистики / Д. Я. Райгородский. – Самара, 2007. – 720 с.

39. Використання вербального спілкування для отримання цінної інформації та досягнення поставленої мети

Ніна Микитенко, Н. Чугасва

Національний університет харчових технологій

Людина отримує інформацію з усіх наявних для неї сьогодні каналів. Один з найважливіших каналів становить вербальне спілкування, оскільки усна мова як і раніше залишається найпоширенішим способом комунікації.

Вітчизняні та зарубіжні вчені займаються поглибленим вивченням питання про походження спілкування, його соціальної природи і соціальних функцій, зв'язок з іншими видами діяльності та з еволюцією людини та іншим. У їх числі роботи таких вчених, як Р. Бринкман, С.Д. Дерябо, В.І. Кабрин, Р. Кершнер, С. Хохель, В.А. Ясвин.

Відомо, що розвиток спілкування був невід'ємний від розвитку первісної людини та знаходився поряд з її трудовою діяльністю. Ускладнення «стосунків з природою», розвиток форм праці, її спеціалізація вели до розвитку суспільних відносин, до ускладнення форм взаємодії у процесі праці, а це вимагало все більшого вдосконалення спілкування, що забезпечує таку взаємодію. Разом з тим, чим складнішою та досконалішою ставали колективна праця і взаємодія людей у трудовій діяльності, тим більші вимоги ставилися до кожного учасника діяльності, і, відповідно, ускладнювалось його психічне життя, розвивалася його свідомість.

У сучасних умовах провідним є мовне спілкування або вербальна комунікація, що реалізується за допомогою мовлення. Мова та мовлення людини виконують кілька функцій. По-перше, вони є знаряддям мислення та інтелектуальної діяльності, забезпечуючи орієнтування в умовах завдання, вироблення та виконання плану дій, порівняння одержаного результату з наміченою метою. Друга функція – оволодіння суспільно-історичним досвідом людства.

У процесі історичного розвитку виникли дві форми мови – зовнішня та внутрішня, причому перша включає в себе усну (діалог та монолог) та письмову. Діалог – безпосереднє спілкування двох та більше суб'єктів. Монолог – говорить одна людина, інші слухають та сприймають. Така мова організована, структурована, розгорнута, окремі фрази завершені, мають пояснювальний характер.

Одним із різновидів монологічної мови є письмова. У порівнянні з усною вона має певні психологічні особливості: вона звернута до відсутнього співбесідника і здійснюється без контакту з ним, тому у ній немає таких виражальних засобів, як інтонація, міміка, жести. Вона потребує розгорнутого, послідовного та повного викладення думок, дотримання правил граматики та синтаксису і т. ін.

Видозміненою зовнішньою мовою є внутрішня, якою ми користуємося, коли щось обдумуємо, з кимось подумки сперечаємося. Це наш внутрішній голос, наш внутрішній співбесідник. Як правило, внутрішня мова монологічна, хоча в окремих випадках вона може набути форми діалогу (наприклад, коли ми відчуваємо невпевненість у чомусь, переконуємо себе) [див.: 1].

Особливості сприймання і розуміння людиною під час вербального спілкування є те, що людина виступає щодо партнерів по спілкуванню не тільки як об'єкт і суб'єкт впливу, а й одночасно як суб'єкт пізнання. Основними процесами, завдяки яким людина сприймає та переробляє інформацію, що надходить від іншої людини, є сприймання, мислення та уявлення [див.: 2].

Найбільшою мірою сприймання та розуміння іншої людини залежить від чинників, що мають соціально-психологічну природу. Виділяють такі механізми:

1. Фізіономічна редукція – судження про внутрішні, психологічні особливості на основі зовнішнього вигляду (виразу обличчя, статури, ходи, постави тощо).

2. Соціальна категоризація та порівняння – це розподіл людей за певними категоріями, тобто визначення їх соціального статусу та порівняння зі своїм статусом.

3. Стереотипізація – розуміння іншої людини шляхом віднесення її до певної соціальної групи та автоматичного перенесення на неї типових для даної групи характеристик [див.: 1, 3].

Висновки. Отже, на сьогоднішній день у соціальній психології має велике значення використання вербального спілкування для отримання цінної інформації та досягнення поставленої мети. Існує велика кількість експериментальних досліджень, що з'ясовують умови і способи підвищення ефекту мовного впливу. Зараз досить докладно досліджені як форми різних комунікативних бар'єрів, так і способи їх подолання. І, хоча вже дуже багато чого визначено, але, все одно, навіть сьогодні продовжуються пошуки нової інформації і нових технологій, щодо використання вербального спілкування у нашому житті.

Література:

1. *Дерябо С. Д.* Гроссмейстер общения /С. Д. Дерябо, В. А. Ясвин. – М.: ИД Мещерякова, 2008. – 192 с.

2. *Кабрин В. И.* Транскомуникация и личностное развитие / В. И. Кабрин. – Томск, ТГУ, 2002. – 255 с.

3. *Хохель С.* Целостное восприятие личности и методы определения ее типа /С. Хохель. – К.: МЗУУП, 2002. – 29 с.

40. Студентський волонтерський рух НУХТ

Марія Науменко, Н. Чугасва

Національний університет харчових технологій

Згідно з Законом України «Про волонтерську діяльність» від 19 квітня 2011 року, волонтерський рух – це добровільна діяльність, яка здійснюється фізичними особами на засадах неприбуткової діяльності, без заробітної плати, без просування по службі, заради добробуту та процвітання спільнот і суспільства в цілому.

Окремі аспекти діяльності волонтерів розкриті в працях вітчизняних науковців. Так, у роботах І. Звереві, С. Харченка обґрунтовано роль волонтерства як складової соціально-педагогічної роботи з молоддю [див.: 5]. У дослідженнях О. Безпалько, Р. Вайноли, Н. Заверико, А. Капської розкрито технології залучення та підготовки молоді до волонтерської діяльності [див.: 3]. Особливості роботи волонтерів у центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді висвітлено у роботах Н. Романової, С. Толстоухової [див.: 4]. Як складову соціально-педагогічної діяльності молодіжних організацій обґрунтовано волонтерство в працях Ю. Поліщука [див.: 1]. Організації волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу присвячені дослідження З. Бондаренко [див.: 2]. Однак, поза увагою науковців залишилось питання забезпечення умов соціально-педагогічної діяльності студентських волонтерських груп.

Найбільш чисельною групою волонтерів в Україні є учнівська та студентська молодь. Організаційні умови передбачають:

- планування, організацію залучення та відбір волонтерів;
- управління роботою студентських волонтерських груп;
- адміністрування їх соціально-педагогічної діяльності;
- визнання та заохочення студентів-волонтерів.

Визначено, що організаціями не забезпечуються належним чином такі умови, як: наявність координатора роботи волонтерів, забезпечення підготовки студентів-волонтерів до реалізації окремих напрямів соціально-педагогічної діяльності, вивчення потреб студентів-волонтерів у спеціальних знаннях та вміннях; організація заходів щодо супервізії та інтервізії, моніторингу та оцінки їх волонтерської роботи.

У НУХТ загальна кількість студентів-волонтерів 214 осіб.

Студентські волонтерські групи НУХТ працюють здебільшого у таких напрямках:

- профілактичний (акція до Дня контрацепції);
- інформаційно-просвітницький (флеш-моб до Дня проти паління);
- рекреативний (допомога хворим студентам);
- реабілітаційний (акція до Дня проти боротьби з діабетом);
- соціально-рекламний (акція до Дня контрацепції, акція до Дня захисту людей хворих на СНІД);
- соціально-побутовий (акція до Дня матері);
- охоронно-захисний (відвідини дитячих будинків, що закріплені за факультетами університету);
- діагностико-корекційний (збір макулатури);
- фандрейзинговий (акція до Дня донора, збір речей для дітей-сиріт, акція «Серце до серця», «Дитина має право на життя», збори коштів на допомогу хворим студентам).

Висновки. Волонтерська діяльність надає можливість набути нових знань і навичок, удосконалити здібності, стимулюючи для цього ініціативу і творчість студентів-волонтерів, надаючи кожному можливість бути творцем, а не користувачем, спостерігачем.

Література:

1. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / [Т. Ф. Алексєєнко, Т. П. Басюк, та ін.] ; за ред. І. Д. Зверєвої. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – С. 36–39, 288–292.

2. Лях Т. Л. Основні поняття і категорії соціальної роботи / З. П. Бондаренко, Т. Л. Лях // Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / [І. Д. Зверєва, О. В. Безпалько, О. І. Янкович та ін.] ; за ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. – К. : Наук. світ, 2004. – С. 25–39.

3. Лях Т. Л. Волонтерські групи як ресурс соціально-педагогічної діяльності державних і громадських організацій / Т. Л. Лях // Соціальна педагогіка: теорія і технології : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / [Т. Ф. Алексєєнко, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько та ін.] ; за ред. І. Д. Зверєвої. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 130–139.

4. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України: сучасний стан і перспективи розвитку : [монографія] / [С. В. Толстоухова, В. В. Багай та ін.]. – К.: Академпрес, 1999. – 112 с.

5. Волонтерство: poradnik для організатора волонтерського руху / [О. В. Безпалько, Н. В. Заверико, І. Д. Зверєва та ін. ; уклад. Т. Л. Лях]. – К. : ВГЦ „Волонтер”, 2001. – 176 с.

41. Психологія сім'ї

Марина Йосипенко, Н. Чугасва

Національний університет харчових технологій

Сім'я – це соціальна група, яка складається з людей, які зазвичай перебувають у шлюбі, їхніх дітей (власних або прийомних) та інших осіб, поєднаних родинними зв'язками з подружжям, кровних родичів, і здійснює свою життєдіяльність на основі спільного економічного, побутового, морально-психологічного устрою, взаємної відповідальності, виховання дітей [див.: 1]. Простіше кажучи, сім'я – це те, без чого ми не можемо жити.

Є родина, де керує чоловік – це патріархальна сім'я, є там, де останнє слово належить жінці – це матріархальна сім'я. Ще дуже важливо вміти знаходити компроміс щодо вирішення питань. Мудра жінка може повернути ситуацію так, щоб чоловік думав, що він головний, а, насправді, дружина приймає рішення, тоді й конфліктів та сварок буде менше. Та, на жаль, не всі жінки мудрі. Необхідно не звертати увагу на дрібниці, аби не зруйнувати фундамент родини. Хоча, дрібниці – це частинки цілого.

Проблема подружніх відносин у молодій сім'ї є на сьогодні дуже актуальною, адже дослідження М.І. Алексєєвої, Т.В. Говорун, С.В. Дворняка, В.І. Зацепіна, Т.С. Кириленко, С.В. Ковальова, О.С. Кочаряна, М.М. Обозова дозволяють стверджувати про наявність кризи, в якій опинилась сьогодні українська сім'я як елемент соціальної системи суспільства. Ознаками такої кризи є: високий рівень незадоволення подружнім життям, дисфункційний розвиток взаємин у шлюбі,

конфліктність, стійка орієнтація подружжя на розлучення та малодітну сім'ю, нездатність досягти злагоди, зростання кількості розлучень тощо [див.: 3]. Під цим кутом зору стає зрозумілим, що сім'я, особливо на початковій стадії її розвитку, потребує психологічної підтримки та допомоги.

Також варто розглянути функції сім'ї. Дослідники у галузі психології та соціології вважають, що функції відбивають історичний характер зв'язку між сім'єю і суспільством, динаміку сімейних змін на різних історичних етапах. Сучасна сім'я втратила багато функцій, що об'єднували її в минулому: виробничу, охоронну, освітню та інші. Однак частина функцій є стійкими до змін, в цьому сенсі їх можна назвати традиційними. До них можна віднести наступні функції [див.: 2]: 1) репродуктивна – в будь-якій сім'ї найважливішою є проблема дітонародження. Подружжя любов як вище почуття значною мірою залежить від ставлення подружжя до проблеми дітонародження та власних дітей; 2) господарсько-економічна – включає харчування сім'ї, придбання й утримання домашнього майна, одягу, взуття, благоустрій житла, створення домашнього затишку, організацію життя і побуту сім'ї, формування і витрачання домашнього бюджету; 3) регенеративна – (лат. *Regeneratio* – відродження, відновлення). Означає успадкування статусу, прізвища, майна, соціального становища; 4) освітньо-виховна – (соціалізація). Полягає у задоволенні потреб у батьківстві та материнстві, контактах з дітьми, їх вихованні, самореалізації в дітях; 5) сфера первинного соціального контролю – моральна регламентація поведінки членів сім'ї в різних сферах життєдіяльності, а також регламентація відповідальності і зобов'язань у відносинах між подружжям, батьками і дітьми, представниками старшого і середнього поколінь; 6) рекреативна – відновлення, пов'язана з відпочинком, організацією дозвілля, турботою про здоров'я і благополуччя членів сім'ї; 7) духовного спілкування – розвитку особистостей членів сім'ї, духовне взаємозбагачення; 8) соціально-статусна – надання певного соціального статусу членам сім'ї, відтворення соціальної структури; 9) психотерапевтична – дозволяє членам сім'ї задовольняти потреби в симпатії, повазі, визнанні, емоційній підтримці, психологічному захисті.

Висновки. Варто пам'ятати, що від благополуччя в сім'ї залежить все: і щастя, і навчання дітей, настрої на весь день, стан здоров'я.

Необхідно мати таку сім'ю, щоб «ваш світ» був зрозумілий тільки вам, а не оточуючим. Взагалі – це талант створити сім'ю, в якій тобі завжди спокійно, де ти завжди щасливий, веселий, щирий, де плачеш тільки від того, що ріжеш цибулю. Справа не в тому, щоб одружитися із потрібною людиною, а в тому, щоб бути потрібним цій людині. Сім'я – це як музичний інструмент, звучання якого залежить від того, хто до нього доторкається.

Література:

1. *Андреева Т.В.* Психология современной семьи /Т.В. Андреева. – М.: Речь, 2005. – 436 с.
2. *Дружинин В.Н.* Психология семьи /В.Н. Дружинин. – СПб.: Питер. 2006. – 176 с.
3. Психологія: підруч. для студ. вищих закладів освіти /Ю.Л. Трофімов, М.І. Алексеева, Т.С. Кириленко та ін. – К.: Либідь, 2005. – 560 с.

42. Якість освіти як природне право людини суспільства знань

Олексій Кляшторний І. Надольний
Інститут вищої школи НАПН України

Перехід від виробництва товарів до виробництва знання характеризується сучасною наукою як перехід до постіндустріального суспільства, або до «суспільства знань». В умовах переходу до «суспільства знань» проблема підвищення якості освіти постає пріоритетним завданням глобального характеру. В суспільстві знань потреба якості освіти набуває пріоритетності не лише на рівні суспільної значимості, а й на рівні особистісному. Вона набуває характеру універсальної норми життєдіяльності людини як її природне право.

Для постіндустріального суспільства знань, серед інших природних прав, таким правом стає право на якісну освіту. Ця норма сьогодні знайшла своє відображення в державних і міжнародних документах провідних країн світу. В Декларації ЮНЕСКО «Про право на здобуття знань» говориться: *«Ми перш за все хочемо дати всебічну освіту всім людям, усьому людству, а не якимось окремим особам, не обмеженому колу і навіть не багатьом, а всім людям разом окремо, молодим і старим, багатим і бідним, знатним і простим, чоловікам і жінкам – усім, кому судилося в цьому світі народитися людиною»* [1].

Питання якості освіти особливо гостро стоїть в сучасному українському суспільстві, адже воно змушене одночасно долати багато стереотипів і залишків імперської та тоталітарної системи недавнього минулого. Вихід із кризової ситуації передбачає вирішення перш за все тих стратегічних завдань, що сформульовані у Національній доктрині розвитку освіти України у XXI ст., ухваленій II Всеукраїнським з'їздом працівників освіти в жовтні 2001 року. Одним із найважливіших із них є забезпечення рівного доступу всіх громадян до якісної освіти. Якість освіти є національним пріоритетом і умовою виконання положень міжнародного і національного законодавства з реалізації прав громадян на здобуття освіти. Забезпеченню якості освіти мають бути підпорядковані всі матеріальні, фінансові, кадрові й науково-методичні ресурси суспільства, а також державна політика у сфері освіти [див.: 2].

Однак після ухвалення Доктрини, освіта в Україні фінансується, як і раніше, за залишковим принципом, а процес інтеграції до європейського освітнього простору за останні роки штучно пригальмований.

Література:

1. Астахов В. Експеримент із запровадження безперервної освіти (З досвіду Народної української академії) /В. Астахов В. – К.: «Вища школа», 2/2010. – С. 9.
2. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI ст. – К.: Шк. світ, 2001. – 16 с., с. 2.

43. Філософія – це любов до мудрості, Андре Моруа – любов до жінки

Оля Гудименко, Р. Мельничук

Національний університет харчових технологій

«Як стати коханою?» – саме з цього питання розпочинається твір Андре Моруа «Листи незнайомці». Але гарно подумавши, можна відверто сказати, що це тривожить кожную представницю красивої статті, коли вона переходить межу дитинства та дорослого життя. Будучи маленькою дівчинкою, буде собі казкове доросле життя, де основними елементами є кохання та щастя. Вона знає, що життя складна річ, і що подарує воно їй багато несподіваних «сюрпризів», але маючи в своєму арсеналі основні аспекти успіху, вона з цим впорається без жодних зусиль. І що ж вона бачить, коли вперше виходить на шлях дорослого життя? Несправедливість, як їй здається, в школі, вдома, і, звичайно, в коханні. Кохання для дівчини – це сенс її життя. Саме воно тримає її на льоту, коли руки опускаються, а зневіра в себе просто збиває її з ніг. Тому саме жінка спокон віків вважається берегинею домашнього затишку та щастя, адже є джерелом енергії та кохання. І які ж поради дає їй чоловік, саме той, хто й має її кохати, той, заради кого вона живе: *«Жінці ніколи не буде з нами сумно, якщо ми будемо говорити з нею про неї, про її норов та красу, коли будемо цікавитись її дитинством, смаками, про те, що її тривожить. Загалом, і слухати немає потреби, досить лише робити вигляд, що ми слухаємо»* [1, с. 454]. Але головними, як на мене, є наступні слова, адже саме вони приховують відповідь на головне питання, яке турбує прекрасну статтю. Що ж саме жінкам заважає стати коханою? А ось і відповідь: *«Ніщо так не дратує чоловіка, як агресивність жінки. Амазонки обожають, але не кохають»* [там само]. Ніжність, тендітність, краса і чуттєвість. Складно? Зовсім ні, головне пам'ятати, що кохання вимірюється жертівністю, тобто чим більше віддаєш, тим більше отримуєш.

У жінці більше протиріч, ніж розумної логіки, тому чоловіки такому явищу дали назву «жіноча логіка». Багато анекдотів складено з приводу цього поняття, але жінок це зовсім не тривожить, адже живуть вони серцем, на відміну від чоловіків, які божеволіють від раціональності та розмірковуваності. А річ в тім, що лише жінкам властиве «шосте чуття», тобто інтуїція. Лише жінка, обираючи якусь річ, обґрунтовує свій вибір твердженням, на кшталт: *«Я відчуваю, що це саме моя річ. Створена вона лише для мене»*. Іноді в житті наступає такий момент, коли здається, що щось іде не так, найчастіше це трапляється саме з представницями красивої половини людства. І як не дивно, в такі життєві періоди, жінки кардинально змінюють своє життя. А чому? Відповідь проста, тому що відчують. Але що найдивовижніше, так це те, що їм під силу змінити навіть свою долю, адже нічого так не мотивує, як коли все йде не так, як їй хотілося б. І ось цьому приклад: *«Я знав молоду дівчину, яка з величезним задоволенням співала перед публікою, вона була такою гарною, що її всі підносили до небес. Лише один юнак не виражав ніякого захоплення. І ось вона не витримала: «Ну а Ви? Вам не подобається мій спів?» На що молодий чоловік відповідь: «О, навпаки! Якби у Вас був ще й голос, це було б просто чудово!» «Ось він і став її чоловіком!»* [там само. с. 456]. Дивно? І завжди у нас, у дівчат, так. Можливо, з нами і важко, але так непередбачувано добре!

Коли ми згадуємо жінок, завжди говоримо, що це красива, але слабка стаття. Проте хочу зазначити, що це лише на перший погляд так здається, насправді ж у нас

не менше захисної та атакуючої зброї, ніж у чоловіків. У них вона полягає у мужності, чоловічій силі, терпимості, впевненості, а у нас, жінок, на перший погляд, і не впізнаєш її. Недаремно нам і дали статус слабкої половини населення. Тому що ми маємо, так би мовити, її у вигляді прихованих козирів! Розкрию один із них, адже чоловіки вже дійшли до нього, принаймні, Андре Моруа. Отже, прихованим вже його назвати не вийде: *«Кокетство було і є дивовижно сильною та небезпечною зброєю. Цей набір майстерних прийомів полягає в тому, щоб спочатку захопити, зробити вигляд ніби щось даруєш, і відразу віднімаєш свій дарунок. Результат цієї гри дивовижний. І навіть, завчасно знаючи про всі ці прийоми, все одно чоловіки потрапляють в чаруючі жіночі сіті»* [там само, с. 460]. Оригінально? Як на мене, нам набагато легше бути слабкими та беззахисними, а уособленням сили нехай залишаються чоловіки. Але пріоритетною зброєю прекрасної статі є не кокетство, а зовсім інший наш талант – сцени, які ми розігруємо при будь-якій нагоді. У нас до цього є справжній хист! Ми часто чуємо фразу, що хто в армії служив, той в цирку не сміється. Якщо ви гадаєте, що чоловікам недовподобі лише циркові фокуси та трюки, то прикро помиляєтесь, адже й театри вони недолюблюють лише через те, що часто бувають єдиним глядачем подібного заходу у власному домі. Лише справжня жінка може влаштувати вдома такий театр одного актора! Не завжди це має сенс, проте ми без цього не можемо. Бідолашні чоловіки... Андре Моруа: *«Сцена дозволяє жінкам шляхом короткого емоційного всплеску досягти того, чого б вони в спокійному стані просили б цілі місяці чи роки. Нормальному чоловікові недовподобі такі сцени. Він почувається приниженим, адже при цьому, як правило, він втрачає ініціативу. Сцени тільки тоді ефективні, коли вони розігруються рідко. В країнах, де бурі бушують мало не щодня, вони вже нікого не тривожать. Несподіваність – основа перемоги. Менше сцен, але з більшим блиском!»* [там само, с. 478]. Яскраво? А ми інакше не вміємо, що ж поробиш, наша зброя – наша слабкість.

Скільки квітів було покладено до жіночих ніг, скільки пісень та віршів було складено в честь красунь всього світу. А яке ж велике місце займало в історії куртуазне кохання. Я впевнена, що кожна дівчина, принаймні, один раз у своєму житті уявляла себе на місці придворної дами. Мріяла аби для неї лицарі співали балади, боролись за її серце та руку. Недарма з самого дитинства більшість дівчат бажали стати принцесами. Мене завжди турбувало одне питання: А як довго триває цей романтичний період? Мені, як представниці слабкої статі, хотілось аби він взагалі ніколи не закінчувався б... Але повернемося в реальність, недарма всі казки закінчуються фразою: *«Жили вони довго та щасливо»*. Адже розуміючи всю складність життя, автори за цими словами приховують все те, з чим молодій парі доведеться зіштовхнутись та неодноразово проливати сльози точно не від щастя. Тому квіти в домі бувають лише на свята, а пісні та вірші взагалі відходять у минуле, залишаючи після себе солодкий присмак романтики та приємних спогадів. *«Ні, кохання нікуди не зникає, воно лише стає буденним, звичний...»* – саме так буде заспокоювати себе кожна друга дівчина, яка зростала на добрих дитячих казках. Але подивимось правді в очі: миттєві хвилини побачень змінюються щоденними зустрічами, голосне стукотіння закоханого серденька – монотонним биттям досвідченого серця, чуттєва, мрійлива посмішка та щасливі оченята – байдужим стомленим поглядом. Всі ці симптоми говорять лише про одне, що ніщо в цьому житті не вічне, тим більше щастя, адже воно народжується з кохання, яке з часом заспокоюється і вже не потребує доведення. Але ви лише згадайте як стогне серце, коли кохані люди далеко, а як важко й довго загоюються рани, коли лікуєш їх наодинці. Проте, коли через тиждень, місяць чи рік ти чуєш рідні голоси, кохання

знову оживає, а за цим йде і відновлення щастя. Так що ж це виходить? Це спогад, який уночі підкрадається у наші сни, а яскравого дня він оволодіває нашими мріями. Він навчає нас цінити те, що ми маємо, аби найцінніше ми не прогавили. Я згодна з думкою оточуючих, стосовно того, що розлука слабке кохання губить, а сильне зміцнює, але хіба ж я, своєю жіночою логікою збагну, чого ж хочуть чоловіки? А ось і відповідь сильної половини за допомогою Андре Моруа: «Джерело кохання скоріш за все знаходиться у нас самих, а аж ніяк у коханій людині. Історія говорить нам, що більші за все любили тих жінок, яких рідко бачили. Велика сила жінок – в їх відсутності» [там само, с. 539]. Дійсно? Тоді, чоловіки, не нервуйте, коли зіткнетесь з квіткою едельвейс.

Література:

1. Моруа А. Байрон. Письма незнакомке. Открытое письмо молодому человеку о науке жизни /А. Моруа. – М.: Олимп, 1998. – 575 с.

44. Отличие мудрости от знания

Т. Павленко, Р.П. Мельничук

Національний університет харчових технологій

Философия, как известно, – это «любовь к мудрости». Так давайте разберемся что значит мудрость и кого называют мудрецами.

Умный и мудрый человек не будет признавать себя таковым, так как понимает необъятность всех знаний. Давайте посмотрим значение слова «мудрость» в философском словаре. *Мудрость* – высшая духовная потенция человека, синтезирующая все виды познания и активного отношения человека к миру. В древности идеал мудреца – созерцательность, «зритель на стадионе» (где др. состязаются или торгуют). Мудрость – это самокритика разума, вечное движение вперед [см.: 1]

Но если кратко то мудрость – это умение правильно использовать знания, опыт который приходит с возрастом хотя бывает что возраст приходит один.

Отличие мудрости от знания. Как говорят: «Знание это когда вы знаете что помидор это фрукт, а мудрость – это когда вы не добавляете его во фруктовый салат».

Во-первых, стоит определиться, что мы имеем в виду под каждым понятием. Иначе ответ на вопрос сведётся к поиску красочных метафор для описания различий, но не даст читателю понимание самой сути обоих явлений. И тем более – того, что лежит за пределами этих явлений, как они связаны с реальным окружающим миром. «Знание» можно понимать, как используемый инструмент, завершённый процесс, результат деятельности. Знание (что делает?) «неплохое знание людской психологии». То есть субъект (что делает?) знает. Но также «знание» можно понимать, как сам объект деятельности человека, то есть как некую информацию, навык, учение. Знание (что?) + его вид (кого/чего именно? какое именно?).

Например: «он обладает глубоким знанием планет солнечной системы», «знания в области атомной физики» или просто «знания».

Конечно, эти два определения «знания» очень сильно связаны. Как продолжительный во времени процесс, познание (чего-либо) приводит к состоянию, когда субъект (что делает?) знает (что-либо). Познание – знание (знание). В современном языке, философии и логике зна(ва)ние как процесс и знание как объект практически не различаются. Отдельно надо сказать о мудрости.

Просмотрев огромное количество определений этого термина сложно отрицать, что мудрость является знанием. Это и опыт, и ум, и (по)знание многих вещей, и грамотность, и даже истинность. Однако можно заметить ещё кое-что. Мудрость – это не только сами знания, это (пусть иногда лишь потенциальное) умение применить, использовать свой опыт и изученную ранее информацию (знания). Если копнуть глубже, то не просто применить, а использовать с пониманием сути вещей, адекватно, во благо, в гармонии с окружающим миром. И для гармонии. Но это отдельный разговор.

Таким образом, «мудрость» не существует отдельно от человека. Поэтому часто в определение этого понятия включают черты характера. Получается, мудрость – уже не только изучение информации, но её качественное применение.

Теперь, разобрав суть этих явлений можно понять часть очень важной цепочки, существование которой косвенно также прослеживается в природе многих других явлений.

1. Существует некая условная информация, естественная (например, явление, происходящее без участия человека) и искусственная (собранный и описанный для потомков опыт). В любом случае это нечто чужое, внешнее.

2. Человек некоторое время с помощью механизмов своего мозга «познаёт», «узнавает», «познавает» внешний его разуму мир. И, изучив некое количество информации, он её «знавает», «знает».

3. Но просто знать не достаточно. Это мёртвая информация. Мудрый человек является не просто обладателем знания, но и способен качественно применять его.

Знание (внешняя информация) – узнавание, позна(ва)ние (переходный процесс извне вовнутрь) и зна(ва)ние (результат) – мудрость (умение применить эти знания и опыт вовне).

Здесь мы видим всё тот же универсальный принцип троичности: внешнее, переходное, внутреннее; воплощённое, движущееся, потенциальное и т.д. На самом деле всё просто, ведь все мы живём и действуем по одним и тем же закономерностям. Как только вы поймёте и прочувствуете суть этих явлений, вы поймёте, насколько они просты, и в то же время – глубоки [см.: 2].

Литература:

1. Философский словарь. [Электронный ресурс].-Режим доступа: <http://www.edudic.ru/fil/795/>

2. Огни Дантуина. [Электронный ресурс].-Режим доступа: <http://newjediacademy.ru/ogni/advicejedi/wisdom.php>

45. Харчування сільського вчителства Вінниччини в перші післявоєнні роки

Людмила Романець

Вінницький коледж Національного університету харчових технологій

Вступ. Важкі умови післявоєнної відбудови негативно позначились не тільки на умовах праці, а й на добробуті вчителів. Твердження про невиспущу турботу партії про розвиток народної освіти та освітян було однією із міфологем радянської влади, адже реалії повсякденного життя повоєнного вчителства свідчили про інше.

Методи. Для розв'язання поставлених завдань використано конкретно-історичний, проблемно-хронологічний, ретроспективний та метод історичної реконструкції.

Результати. Для врегулювання повоєнного продовольчого та промислового дефіциту влада запровадила пайкові норми, ціни на які були нижчі за комерційні. Учителів прирівняли за нормою продовольчого харчування до робітників II категорії. Відповідно до норми, Наркомторг повинен був забезпечити вчителя таким чином: 9кг борошна на місяць або 500г хліба на день на основного працівника і 5кг 400г борошна на місяць або 300г хліба на день на утриманця (члени сім'ї, які не працювали, здебільшого ними були діти); на квартал – 1кг цукру, 1200г солі, 100г чаю, 400г мила, 3–6л керосину на основного працівника [1, арк.45].

Але забезпечення продуктами харчування було ненормованим. Були факти, коли учителі безперервно отримували лише хліб або борошно і більше нічого, а їх утриманці частково забезпечувалися хлібними пайками або взагалі їх не отримували [2, арк.154]. Освітянам, задля отримання пайка, інколи приходилось добиратись пішки за 3 – 5км [3, арк.96].

Учителі намагалися захистити свої права шляхом написання заяв, скарг у вищестоящі партійні органи. Але порядок прийняття і розгляду звернень порушувався. Владні органи демонстрували бездушне, черстве ставлення до людських бід [4, арк.13,16].

Не дивлячись на прийняті урядові постанови щодо порядку своєчасної виплати заробітної плати вчителям, серйозною проблемою повоєнного періоду залишалось зростання по ній заборгованості. Досить часто, заробітна плата вчителів використовувалась на господарські потреби, а інколи і привласнювалась [5, арк.7].

Ситуація надзвичайно ускладнилася восени 1946 року, коли республіка вступила в трясовину голоду, що не оминув і вчителів, які перебували на утриманні колгоспів та радгоспів. Доходило до того, що голови колгоспів заявляли: «У нас свині здихають і нам не до вчителів!» Посуха і неврожай ускладнили ситуацію навіть для вчителів, які мали присадибні ділянки.

Голод вплинув на те, що для освітян суттєво зменшили передбачену норму видачі хліба, муки, а по деяких регіонах почалася затримка хлібних пайків. В архівних документах зустрічаються відомості про опухлих учителів, скарги про те, що вони не отримують ні зарплати, ні продовольства [6, арк.5]. Говорити відкрито про голод учителям заборонялось, а їх виступи розцінювались як наслідок незадовільного проведення політико-виховної роботи, більше того, як виразник «нездорового настрою».

Щоб частково підтримати вчителів, було видано наказ РНК УРСР про організацію соціальних їдалень для вчителів в обласних і районних центрах та містах обласного підпорядкування. Однак це не розв'язувало критичну ситуацію, до того ж, як свідчать факти, виконання наказу проходило незадовільно, а якість їжі була надзвичайно низькою. При чому вчителі, прикріплені до їдалень харчувались лише раз на день без сім'ї. Надзвичайно важко приходилось учительству, яке прибуло з реєвакації, адже у них взагалі нічого не було, і за відсутності уваги з боку влади та через великі злидні траплялись випадки голодної смерті.

Після періоду голоду продовольча ситуація поступово почала налагоджуватися. Проте реальність повсякденного життя населення залишався дефіцит харчів, черги за хлібом та іншими продуктами. Це спричинило поширення специфічних радянських способів «діставання» товарів: спекуляції, торгівлі «з-під прилавка», «через чорний хід» тощо. Так відміна карткової системи у 1947 році мало покращила становище. Її відразу замінили норми видачі товарів в одні руки [7, с.12].

Висновки. Певній стабілізації ситуації на внутрішньому ринку та покращенню купівельної спроможності громадян сприяла грошова реформа 1947 року та щорічні

зниження цін, запровадженні з 1948 року. Але підґрунтям цих заходів була не стільки економічна спроможність, скільки пропагандистська доцільність. Зниження цін були несуттєвими, вони не покривали інфляцію. Проте моральний зиск від цих заходів був величезним. Він надавав людям впевненості у власному майбутньому, сприяв позитивному сприйняттю владної політики .

Література

1. Державний архів Вінницької області (далі ДАВіО). Ф. Р – 151. – Оп.9. – Спр.852. – 166 арк.
2. ДАВіО. Ф.Р 4897. – Оп.1 . – Спр.219. – 25 арк.
3. ДАВіО. Ф.151. – Оп.9 . – Спр.819. – 248 арк.
4. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі ЦДАГО). Ф.1. – Оп.24. – Спр.1101. – 211 арк.
5. ЦДАГО України. Ф.1. – Оп.73. – Спр.388. – 105 арк.
6. ДАВіО. Ф.Р 4897. – Оп.1 . – Спр.295. – 137 арк.
7. Грищенко М.М. Розвиток народної освіти на Україні за роки Радянської влади. – К.: Вища, 1957. – 44 с.

25.3. Правознавство

Голова підсекції - проф. П.А.Рудик
Секретар підсекції - В.С. Крачковський

Ауд. А-205

1. Загальні положення про роль Конституційного Суду України у внесенні змін до Основного Закону держави

Петро Рудик

Національний університет харчових технологій

Постановка проблеми. Місце і роль Конституційного Суду України в системі органів державної влади загалом визначені в Конституції України і Законі України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 року. Конституційний Суд України є однією з найважливіших інституцій нашої держави. Це єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Його організація та функціонування будуються на основних принципах, що властиві аналогічним органам країн Західної Європи. Особливою його метою є забезпечення верховенства Конституції. Він вирішує питання про відповідність законів та інших нормативно-правових актів Конституції України і дає офіційне тлумачення Основного та інших законів України (ст. 147 Конституції України; ст. 1,2,4 Закону України)¹, в тому числі і законів України про внесення змін до Основного Закону держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правовий статус, здобутки і проблеми Конституційного Суду України уже знайшли широке висвітлення в юридичній літературі. Їм значна увага приділена провідними вченими Національної академії правових наук України, Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, вченими деяких вищих навчальних закладів країни, судьями Конституційного Суду України тощо. Ними підготовлені монографії, брошури, наукові статі, доповіді тощо. Місце і роль Конституційного Суду України розкриваються в окремих розділах деяких підручників і навчальних посібників з конституційного права України. Серед таких вчених варто назвати Г.О. Мурашина, О.М. Мироненка, А.О. Селіванова, С. Шевчука, Ю.С. Шемшученка, а серед суддів Конституційного Суду України – В.Є.Скомороху, М.Ф. Селівона, І.П. Домбровського та ін².

Водночас зазначимо, що роль Конституційного Суду України у внесенні змін до Основного Закону країни досліджується недостатньо, хоча деякі аспекти цієї проблеми висвітлюються в працях окремих суддів Конституційного Суду України та автора цих тез³.

Метою цієї доповіді є аналіз загальних положень щодо підвищення ролі єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні у внесенні змін до Основного Закону держави.

Зміст основного матеріалу. Роль Конституційного Суду України у внесенні змін до Конституції України визначається тим, що він є обов'язковим учасником такого процесу. Законопроект про внесення змін до Основного Закону держави розглядається Верховною Радою України лише за наявності висновку Конституційного Суду України щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157 і 158 Основного Закону держави (ст. 159 Конституції).

Конституція України закріпила також положення процедурного характеру, тобто вимоги щодо додержання процедури внесення змін до Основного Закону держави. Такими вимогами є: по-перше, законопроект про внесення змін до Конституції України розглядається Верховною Радою України лише за наявності висновку Конституційного Суду України (ст. 159); по-друге, Конституція України не може бути змінена в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 2 ст. 157); по-третє, закон про внесення змін до Конституції України, який розглядається Верховною Радою України, і цей закон не був нею прийнятий, то він може бути поданий до Верховної Ради України не раніше ніж через рік з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту (ч.1 ст.158); по-четверте, Верховна Рада України протягом строку своїх повноважень не може двічі змінювати одні й ті самі положення Конституції України (ч.2 ст.158).

Конституційний Суд України мав і має право вирішувати питання про відповідність законів України та інших правових актів, в тому числі законопроектів про внесення змін до Основного Закону держави, Конституції України і давати офіційне тлумачення Конституції України та Законів України (ч.2 ст. 147). І єдиний орган конституційної юрисдикції своїм рішенням мав і має визначати неконституційність законів та інших правових актів повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідали чи не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності (ч.1 ст. 152 Конституції)⁴. Отже, єдиний орган конституційної юрисдикції відповідно до Конституції України наділений повноваженнями здійснювати судовий конституційний контроль щодо внесення змін до Основного Закону держави.

Аналіз досвіду здійснення конституційного контролю у країнах зарубіжжя засвідчує про наявність двох таких основних його видів, як попереднього (превентивного) і наступного (подальшого) конституційного контролю. В Україні, як свідчить практика, застосовуються обидва види конституційного контролю і щодо внесення змін до Конституції України⁵. Вони передбачені і Основним Законом держави. Превентивний (попередній) конституційний контроль здійснюється шляхом надання Конституційним Судом України Верховній Раді України висновку на законопроекти про внесення змін до Конституції України вимогам її 157 і 158 статей (ст. 157, 158, 159 Конституції). Зміст і суть такого контролю фіксується у його висновках, які є підставою та обов'язковою умовою для подальшого продовження визначеної Основним Законом держави процедури прийняття рішення парламентом України щодо внесення змін до Конституції України.

Наступний (подальший) конституційний контроль здійснюється шляхом прийняття єдиним органом конституційної юрисдикції рішення про відповідність Конституції України законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим (ч.1 ст. 150 Конституції). Такий контроль стосується і законів України про внесення змін до Основного Закону держави, оскільки юрисдикція судів відповідно до Конституції України (ч.2 ст. 124) поширюється на всі правовідносини, які виникають у країні. При цьому зауважимо, що наступний конституційний контроль може здійснюватись на підставі звернення Президента України, не менш як сорока п'яти народних депутатів України, Верховного Суду України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Верховної Ради Автономної Республіки Крим до Конституційного Суду України про визнання правового акта або його окремих положень неконституційними (ч.2 ст. 150

Конституції). І тоді єдиний орган конституційної юрисдикції відповідно до ч. 1 ст. 152 Конституції України приймає відповідне рішення. За рішенням Конституційного Суду України закони та інші правові акти визнаються неконституційними повністю чи в окремі частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Основним Законом держави процедура їх розгляду, ухвалення чи набрання ними чинності. Закони України про внесення змін до Конституції України, прийняті парламентом держави, відносяться до таких законів.

За роки чинного Основного Закону держави Верховна Рада України прийняла до розгляду низку законопроектів, які передбачали внесення змін до Конституції України. Тому такі законопроекти направлялися до Конституційного Суду України. Здійснюючи превентивний (попередній) конституційний контроль, єдиний орган конституційної юрисдикції станом на вересень 2013 року надав 24 висновки щодо відповідності чи невідповідності законопроектів про внесення змін до Основного Закону держави вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Такий процес був започаткований у березні 1999 року. Єдиний орган конституційної юрисдикції за роки своєї діяльності надав висновків щодо відповідності законопроектів про внесення змін до Основного Закону держави конституційним вимогам у 1999 р. – два, 2000 р. – чотири, 2001 р. – два, 2002 р. – один, 2003 р. – три, 2004 р. – два, 2005 р. – один, 2008 р. – два, 2010 р. – три, 2012 р. – два, 2013 р. – два. Положення висновків Конституційного Суду України були пов'язані із законопроектами про внесення змін до Основного Закону держави як до окремих, так і низки статей Конституції України.

Аналіз змісту висновків свідчить, що пропонувані зміни стосувалися розширення повноважень Рахункової палати Верховної Ради України, гарантій та обмежень депутатської недоторканності і гарантій недоторканності окремих осіб, надання Президенту України повноважень дострокового припинення повноважень Верховної Ради України, запровадження в Україні двопалатного парламенту, перерозподілу повноважень між парламентом і Президентом України та зміною статусу Кабінету Міністрів України в бік розширення повноважень Верховної Ради та уряду України, підвищення відповідальності народних депутатів, удосконалення системи місцевого самоврядування, посилення гарантій незалежності суддів та ін⁶.

Суддями Конституційного Суду України проведена скрупульозна робота з підготовки висновків щодо проектів законів про внесення змін до частини статей Основного Закону України. Переважна більшість суддів ґрунтовно, як на мене, проаналізували пропонувані в законопроектах зміни і доповнення до Конституції України, вказавши на їх конституційність або неконституційність. Зокрема, суддя М.І. Козюбра виступив суддею-доповідачем у чотирьох справах про надання висновків щодо відповідності чи невідповідності законопроектів про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 і 158 Основного Закону держави, П.Б. Євграфов, А.А. Стрижак – у трьох справах, А.С. Головін, В.І. Іващенко, М.П. Запорожець, П.Ф. Мартиненко, П.М. Ткачук – кожен зокрема у двох справах, А.О. Дідківський, О.М. Мироненко, М.Д. Савченко І.А. Тимченко, В.М. Шаповал – кожен зокрема в одній справі (підрховано автором). Деякі судді висловили і свої окремі думки щодо положень, які фіксувалися у висновках.

Водночас зауважимо, що відповідно до Закону України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 року на території нашої країни чинними стали положення Основного Закону держави, прийнятого на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року, із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV, від 1 лютого 2011

року №2952-VI, від 19 вересня 2013 року № 586-VII. Ці закони були прийняті парламентом країни за наявності висновків Конституційного Суду України.

За нової суспільно-політичної ситуації, що склалася в Україні після тримісячного протистояння в Києві і загалом в Україні (листопад 2013-лютий 2014 рр.) і приходу до влади нових політичних сил (лютий 2014 р.), планується підготувати новий законопроект про внесення змін до Конституції України. Такий законопроект може бути підготовлений за ініціативи новообраного Президента України або народних депутатів України. Ці законопроекти відповідно до положення Конституції України можуть бути подані до Верховної Ради України Президентом України або не менш як третиною народних депутатів України від конституційного складу парламенту (ст. 154). Тоді Верховна Рада України може звернутися до Конституційного Суду України про надання ним висновку щодо відповідності законопроекту конституційним вимогам. Таке звернення можливе за умови, якщо законопроект про внесення змін до Конституції України (крім розділу I «Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України») буде схвалений більшістю від конституційного складу Верховної Ради України (мінімальна більшість 226 голосів) або не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України з внесенням змін і доповнень до розділів I «Загальні засади», III «Вибори. Референдум» і XIII «Внесення змін до Конституції України» (мінімальна кількість голосів 300). І лише за наявності висновку Конституційного Суду України щодо відповідності законопроекту конституційним вимогам (відсутності пропонованих змін, які б передбачали скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина, ліквідацію незалежності чи порушення територіальної цілісності України) такий законопроект буде розглядатися Верховною Радою України (ст.157, 159 Конституції).

Висновок. Із аналізу положень Конституції України випливає, що у внесенні змін до Основного Закону держави роль єдиного органу конституційної юрисдикції надзвичайно вагома. Врахування змісту його висновку є обов'язковим при внесенні змін до Конституції України або доповненні її новими положеннями.

Література

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року із змінами, внесеними законами України від 8 грудня 2004 року №2222-IV, від 1 лютого 2011 року №2952-VI, від 19 вересня 2013 року № 586-VII, від 21 лютого 2014 року №742-VII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – №30. – ст.141; Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 року // ВВР. – 1996. – №49. – ст.272.

2. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій (гол. редкол.), О.В. Петришин (відп. секретар), Ю.Г.Барабаш та ін.; Національна академія правових наук України. – 2-е вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2011. – С.1029-1089; Теорія і практика конституціоналізації національних систем права та законодавства: український досвід: Аналітична доповідь / Шемшученко Ю.С., Пархоменко Н.М., Барабаш Ю.Г., Скрипнюк О.В., Погребняк С.П., Летнянчин Л.І.; Відп. ред. Пархоменко Н.М. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2012. – С.60-79; Питання теорії конституційного правосуддя в Україні: актуальні питання сучасного розвитку конституційного правосуддя: монографія / А.О. Селіванов, А.А. Стрижак. – К.: Логос, 2010. – 276 с.; Шемшученко Ю.С., Мурашин Г.О. Конституційний Суд України. – К.: Ін Юре,1997. – 24 с.; Конституційне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. – Т. 2/За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: Юридична думка, 2008. – С.463-488; Погорілко В.Ф.,

Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник / За заг.ред. В.Л.Федоренка: – 3-є вид., перероб. і допов. – К.: КНТ, Ліра – К.,2011. – С.420-441; Конституційне право України: Підручник / Л.К. Байрачна та ін.; за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. – Х.: Право, 2010.– С.330-338 та ін.

3. Євграфов П.Б. Конституція України: коментар змін (2004 – 2007). Теоретичні та практичні аспекти: Науково – практичний посібник. – К.: Правова єдність, 2007. – С.60-77; Рудик П.А. Конституційна реформа в Україні: проблеми та перспективи. – К.: Атіка, 2006. – С.13-32; Рудик П.А. Коментар до конституційних змін: Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. та допов. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 85-100 та ін.

4. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // ВВР.– 1996. – №30. – ст.141.

5. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2006 р. – С.344-345; Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник / М.С. Горшеньова, К.О. Закоморна, В.О. Ріяка та ін.; За заг. ред. В.О. Ріяки. – 2-е вид., допов. і перероб. – К.: Юрінком Інтер,2004. – С.174-175; Головін А.С.Захист прав і свобод людини і громадянина єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні: монографія. – К.: Логос, 2012. – С.256-268 та ін.

6. Вісник Конституційного Суду України. – 1999. –№2. – С.5-9; 1999.– №3.– С. 5-8; 2000. – №3. – С. 10-14; 2000. – №3. – С. 17-23; 2000. – №6. – С. 4-6; 2000. – №6. – С. 9-11; 2001. – №2. – С. 4-13; 2001. – №4. – С. 31-34; 2002. – №5. – С. 18-30; 2003. – №5. – С. 21-43; 2003. – №5. – С. 53-73; 2003. – №6. – С. 16-35; 2004 – №1. – С. 39-50; 2004. – №5. – С. 5-29; 2005. – №5. – С. 4-11; 2008. – №1. – С. 60-75; 2008. – №5. – С.7-12; 2010. – №3. – С. 67-79; 2010. – №4. – С. 61-70; 2010. – №6. – С. 27-38; 2012. – №4. – С. 34-40; 2012. – №5. – С. 48-52; 2013.– №3.– С.; 2013. –№5. – С. 9-28; Електронний ресурс – www.ccu.gov.ua

2. Сутність принципу взаємної відповідальності держави та інших учасників фінансових правовідносин

Богдана Бусленко, Володимир Крачковський
Національний університет харчових технологій

Вступ. Публічні фінансові відносини між державою та іншими їх учасниками мають будуватися за принципами прозорості, прогнозованості та взаємної відповідальності, оскільки у протилежному випадку суб'єкти господарювання будуть розглядати державу не як свого партнера, а як головного ворога, з наступним ухиленням від сплати податків тощо.

Методи. У сучасній вітчизняній юридичній літературі проблематика змісту принципу взаємної відповідальності держави та інших учасників фінансових правовідносин є малодослідженою. Аналіз літератури показує, що принципи фінансового права вивчаються вітчизняними авторами, як правило, у межах більш широкої проблематики. Нормативною основою роботи є Конституція України, Податковий кодекс України, Бюджетний кодекс України, інші законодавчі та підзаконні акти, які містять норми фінансового права.

Результати. Формування України як демократичної, соціальної та правової держави передбачає зміну підходів до взаємовідносин між державою та приватними особами. Необхідність такого кроку випливає з ряду положень Конституції України, в якій, зокрема, наголошено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, яка, у свою чергу, відповідає перед людиною за свою діяльність.

Взаємна відповідальність держави і людини розглядалася як «специфічний зв'язок, що виявляється у тому, що держава виступає як носій влади, а громадянин як суб'єкт, підкорений політичному авторитету (владі) держави». При цьому наголошувалось на підпорядкованості людини державі у їх взаємовідносинах.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства і держави, коли активізується процес вивчення даної проблеми, суб'єктом, на якому лежить основний тягар відповідальності у взаємовідносинах держави й особи, необхідно визнавати державу. Держава створена для особи, а не особа існує для держави – ось основний принцип взаємовідносин цих суб'єктів.

До речі, досі не вироблено загальної термінології щодо цього виду юридичної відповідальності. Існують такі його варіанти, як «державно-правова відповідальність», «конституційна відповідальність», «відповідальність державних органів та їх посадових осіб», «публічно-правова відповідальність».

Необхідно підкреслити, що у дослідженнях, присвячених відповідальності держави й особи, фактично йдеться про юридичну відповідальність державних органів та їх посадових осіб, що не є тотожним юридичній відповідальності держави. Тобто за змістом дані види відповідальності замінені на внутрішньоорганізаційні відносини, що існують всередині органів влади, і не поширюються на відносини між державою і приватною особою.

Юридична відповідальність держави перед приватним суб'єктом та юридична відповідальність конкретного посадовця або державного органу за незаконні дії або рішення не є тотожними поняттями. По-перше, є різним зміст даних видів відповідальності. По-друге, держава стає суб'єктом відповідальності тільки в конкретних правовідносинах за участю приватної особи, права якої порушені. По-третє, держава як суб'єкт відповідальності, як публічний суб'єкт, відповідальна не за власні дії, а за рішення своїх органів або посадовців, тоді як державні органи та їхні посадовці за своєю природою є публічним суб'єктом, і у правовідносинах відповідальності перед особою втрачають свою публічність, і виступають як особи, що не виконали свої службові обов'язки.

Однією з причин безвідповідальності держави, зокрема у фінансових відносинах, є відсутність ефективних механізмів реалізації відповідальності держави перед особою. Для підвищення рівня правового захисту насамперед приватних осіб необхідним вбачається проведення широкої правороз'яснювальної роботи з населенням, спрямованої на ознайомлення з можливостями захисту своїх прав, свобод та законних інтересів за допомогою адміністративного судочинства. Мова йде про необхідність акцентування на тому, що поряд з вимогою про визнання незаконним рішення посадової особи органу може бути заявлена і вимога про стягнення з відповідача – суб'єкта владних повноважень коштів на відшкодування шкоди, завданої його незаконним рішенням, дією або бездіяльністю.

Висновки. Інститут відповідальності держави перед особою – це одна з головних гарантій прав і свобод людини, закріплених у чинному законодавстві. Держава встановлює механізм власної публічно-правової відповідальності, бере на себе обов'язок забезпечити також можливість її реалізації, зробити доступною для

громадян. Цим досягається послаблення тиску держави на суспільство і водночас підвищується можливість його контролю за діями держави, за рішеннями її органів та посадових осіб.

Література

1. Вдовічен В.А. Податково-правовий компроміс інтересів платника податків і держави: дис. канд. юрид. наук : 12.00.07 / В.А. Вдовічен; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2011. – 222 с.

2. Краковська А. Конституційно-правові основи реалізації соціальної функції держави в Україні / А. Краковська // Юридична Україна. – 2009. – № 7. – С. 33-39.

3. Законодавство України у сфері дитячого харчування: становлення, проблеми та перспективи розвитку

Анна-Марія Сабов, Володимир Крачковський
Національний університет харчових технологій

Вступ. Майбутнє будь-якого народу — це його діти. Здоров'я нації, її інтелектуальний рівень розвитку, залежать саме від збалансованого якісного харчування дитячої верстви населення. На жаль, в Україні мало уваги приділяється удосконаленню нормативно-законодавчої бази в цій сфері. Це визначає актуальність теми.

Методи досліджень. Було проаналізовано діючі закони щодо регламентації вирощування, виробництва, якості готової продукції, норм вживання, пакування, етикетки та маркування дитячих харчових продуктів, і виявлено, що база потребує негайного вдосконалення та доповнення новими правовими документами.

Результати. Починаючи з 2010 р., на державному рівні було здійснено низку кроків щодо посилення вимог до якості продукції дитячого харчування та стимулювання вітчизняного виробництва:

- у 2010 р. Верховною Радою України затверджено зміни до Закону України «Про дитяче харчування»;

- 15.08.2011 р. затверджено Державну цільову соціальну програму розвитку виробництва продуктів дитячого харчування на 2012-2016 рр.;

- 1.08.2011 р. Постановою Кабінету Міністрів України встановлено бюджетну дотацію за екологічно чисте молоко власного виробництва, продане молокопереробним підприємствам для виготовлення продуктів дитячого харчування на молочній основі у розмірі 750 грн. за 1 тонну;

- 18.09.2012 р. прийнято Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини»;

- Згідно з п. 2 статті 154 Податкового кодексу України звільняється від оподаткування прибуток підприємств, отриманий від продажу на митній території України продуктів дитячого харчування власного виробництва, спрямований на збільшення обсягів виробництва та зменшення роздрібних цін таких продуктів, що сприятиме підвищенню інвестиційної активності підприємств галузі.

Проблеми законодавчого характеру:

- недосконала система державного регулювання,
- мала частка державного замовлення,
- несвоєчасна виплата дотацій за екологічно чисту сировину,

- невиконання державою зобов'язань з виплати коштів на модернізацію обладнання,
- обмеження рентабельності виробництва та продажу;
- повільне освоєння на практиці системи НАССР;
- зовсім не виробляються продукти лікувально-профілактичного призначення для дітей із спадковими захворюваннями, хоча у цьому напрямку напрацьовано достатню базу нормативної документації.

Висновки. З метою подальшого розвитку індустрії дитячого харчування в Україні необхідно продовжити практику ведення системної роботи щодо вдосконалення нормативно-правової бази у сфері виробництва продуктів дитячого харчування, оскільки окремі питання розвитку зазначеної галузі є нерегульованими. Потребує також вирішення питання ціноутворення на високоякісне дитяче харчування вітчизняного виробництва, оскільки у зв'язку з підвищенням цін на енергоресурси і відповідно на сировину (молоко), ціни на продукти дитячого харчування зросли до рівня цін на аналогічні іноземні продукти, а в окремих випадках і перевищують їх. Необхідно також вирішити наступні питання:

- зберегти бюджетну дотацію 2012 року для підтримки вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників за виробництво екологічно чистого молока для виробництва продуктів дитячого харчування у розмірі не менше 750 грн. за 1 тону;

- внести зміни до Податкового кодексу України в частині спрямування прибутку підприємств, які виготовляють продукти дитячого харчування, для їх технічного переоснащення, модернізації обладнання, удосконалення технологій виробництва і розширення асортименту продукції;

- скасувати державне регулювання рівнів рентабельності і торговельних надбавок на вітчизняні продукти дитячого харчування;

- розробити та подати на розгляд КМУ: 1) єдині стандарти якості, пакування, етикетування та маркування харчових продуктів у відповідності з нормами Кодексу Аліментаріус; 2) проект постанови про обов'язкове запровадження на підприємствах харчової галузі системи управління безпечністю харчових продуктів на базі концепції НАССР; 3) розробити та подати на розгляд КМУ правила та вимоги до виробництва органічної продукції та сировини.

У разі виконання комплексу вищезазначених заходів будуть створені сприятливі умови для істотного збільшення інвестицій в індустрію дитячого харчування.

Література

1. Закон України «Про дитяче харчування (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 44, ст.433) (останні зміни і доповнення від 16.10.2012).

2. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112).

4. Міжнародний комерційний арбітраж як спосіб вирішення спорів у сучасному світі

Богдан Поперечний, Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

Вступ. Міжнародний комерційний арбітраж (або третейський суд) є різновидом комерційного арбітражу. Законодавство про арбітраж багатьох країн відображає природу арбітражу як альтернативного засобу вирішення спорів, що виникають у сфері економічного обігу, в основі якого лежить договір і який виключає юрисдикцію державних судів щодо розгляду конкретної справи. Договірна природа арбітражу означає, що його формування є прерогативою сторін. Заснування або обрання арбітражу здійснюється сторонами, між якими існує спір про право. Чинне законодавство різних держав, як правило, закріплює можливість розгляду міжнародними комерційними арбітражами цивільних справ між національними, з одного боку, та іноземними суб'єктами права – з другого, а в деяких випадках – і можливість розгляду арбітражами цивільних справ у спорах між іноземними суб'єктами права.

Методи. При роботі над матеріалом використані загальнонаукові методи дослідження, метод аналізу і синтезу, порівняльний, емпіричний та інші методи.

Результати. В умовах усе більшого розвитку і спеціалізації міжнародного економічного обміну роль комерційного арбітражу зростає. В літературі слушно підкреслюються ефективність арбітражу, його переваги при розгляді міжнародних цивільних справ порівняно з національними судами. Перевага арбітражу полягає перш за все у тому, що він забезпечує прийнятну, доступну і більш просту, на відміну від судової, процедуру вирішення спорів. Досить суттєвим є і те, що сторони можуть формувати склад арбітражу, який розглядає і вирішує справи, що сприяє довірі сторін до арбітрів і їх компетентності. Провадження в арбітражі передбачає також можливість узгодити взаємно прийнятну мову провадження. Провадження в арбітражі має конфіденційний характер на відміну від гласності судового процесу, що також є його перевагою. До переваг арбітражу належить і можливість обирати не тільки прийнятну арбітражну процедуру, а й прийнятне право. Рішення комерційного арбітражу, на відміну від рішень суду, є остаточними, що сприяє завершеності будь-якого арбітражного провадження.

Особливо слід підкреслити існування механізму, що забезпечує визнання і виконання рішень комерційного арбітражу в межах конвенційного регулювання цього питання. Міжнародна практика створила різні види комерційного арбітражу: випадковий та інституційний. Випадковий арбітраж створюється для розгляду конкретного спору (австрійський юрист Ламмош назвав його арбітражем *ad hoc*). Після вирішення того чи іншого спору арбітраж припиняє існування. Процедура випадкового арбітражу може визначатися сторонами самостійно чи шляхом домовленості про застосування модельних правил арбітражу (наприклад, Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ). У даний час значно поширені постійно діючі, або інституційні, арбітражі. Вони створюються при торговельних палатах, біржах, різних асоціаціях, організаціях та ін. Інституційний арбітраж організується як арбітражна установа, що не входить до складу державного апарату і є недержавним утворенням. Склад інституційного арбітражу може формуватися в різні способи. Як

правило, він утворюється з осіб, що внесені до списку арбітрів, органом тієї організації, при якій він перебуває.

В основі арбітражного вирішення спорів лежить арбітражна угода, тобто угода про передання спору на розгляд і вирішення арбітражу. Арбітражна угода є умовою для визнання компетенції арбітражу, і тому найбільш актуальними були і залишаються проблеми правової природи арбітражної угоди та компетенції арбітражу. Арбітражна угода є специфічним договором. Специфічність арбітражної угоди полягає в тому, що, будучи цивільно-правовим правочином, вона має процесуальні наслідки. А це означає, що для кваліфікації арбітражної угоди як цивільного правочину застосовується цивільне законодавство. Що ж стосується виключення державного суду, тобто вилучення тієї чи іншої справи з його ведення та допустимості арбітражної угоди, то ці питання вирішуються на підставі цивільного процесуального законодавства. У міжнародному комерційному обігу зустрічаються два види арбітражних угод: арбітражне застереження і третейський запис. Угода про арбітраж, включена до контракту як така, що передбачає можливість розгляду спорів, котрі можуть виникнути з контракту, називається арбітражним застереженням. Угода про арбітраж, що передбачає можливість розгляду спору, укладена у формі окремої від зовнішньоторговельного контракту угоди, називається третейським записом.

Висновки. У більшості країн, у тому числі в Україні, Білорусії, Росії, країнах Східної Європи, Великій Британії, Франції, Німеччині, Данії, Норвегії, США, Канаді та ін., передбачено єдиний правовий режим арбітражного застереження і третейського запису. Для більшості країн характерним для визначення дійсності арбітражної угоди є застосування категорії публічного порядку. Інакше кажучи, якщо спір стосується публічного порядку відповідної країни, він виключається з компетенції арбітражу.

Література

1. Міжнародне приватне право: науково-практичний коментар Закону України [Текст] / А. С. Довгерт, В. І. Кисіль, О. Ю. Сergyгін та ін. : за ред. А. С. Довгерта. – К. : Знання, 2008. – 352 с.
2. Погребняк, С. Вплив судової практики на юридичні акти в романо-германській правовій сім'ї [Текст] / С. Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – 2003. – № 4. – С. 92.
3. Степанюк, А. А. Міжнародне приватне право [Текст] : підручник /А. А. Степанюк. – Х. : Кроссроуд, 2008. – 610 с.
4. Хлестова, И. О. Юрисдикционный иммунитет государства [Текст] / И. О. Хлестова. – М. : Юриспруденция, 2007. – 216 с.
5. Юлдашев, О. Х. Міжнародне приватне право: теоретичні та прикладні аспекти [Текст] / О. Х. Юлдашев. – К. : МАУП, 2004. – 576 с.

5. Правове забезпечення співпраці підприємств харчової промисловості України з Республікою Білорусь

Вікторія Когут, Петро Рудик

Національний університет харчових технологій

Вступ. Галузь харчової промисловості зараз динамічно розвивається. Вітчизняні виробники харчової галузі витіснили імпорт іноземної продукції, але так і не заповнили повністю цю нішу. Це вимагає удосконалення системи управління галузі, посилення державного впливу на функціонування підприємств харчової промисловості, враховуючи міжнародні економічні чинники. Тому актуальним є дослідження правового забезпечення зв'язків підприємств харчової промисловості України з найближчими її сусідами, зокрема Білорусією.

Методи. Під час аналізу правового забезпечення співпраці підприємств харчової промисловості України з Республікою Білорусь, їх подальших перспектив розвитку проведено ґрунтовний пошук нормативно-правових актів та сучасної наукової вітчизняної та іноземної літератури. Окремі аспекти правового забезпечення українсько-білоруського співробітництва досліджено у працях Г.Климка, В.Андрійчука, О.Гаврилюка, В.Сіденка.

Результати. Основний документ, який регулює двосторонні відносини між Україною і Республікою Білорусь - Договір про дружбу, добросусідство і співробітництво між Україною і Республікою Білорусь від 17 липня 1995 року, яким закріплено розбудову сучасних українсько-білоруських міждержавних відносин. Стратегічне значення співробітництва України з Республікою Білорусь зумовлене об'єктивними передумовами. Це етнічна близькість народів, історично сформовані тісні економічні та гуманітарні зв'язки, наявність спільного кордону і взаємопов'язаних транспортних систем. Останнім часом все більш поглиблюється міждержавна взаємодія в різноманітних галузях промисловості, зокрема і в харчовій.

Якість і безпека продуктів харчування є важливими факторами благополуччя населення будь-якої країни. У цьому держава відіграє одну з головних ролей. В Законі України «Про безпечність та якість харчових продуктів» сказано, що держава забезпечує безпечність та якість харчових продуктів з метою захисту життя і здоров'я населення шляхом встановлення стандартів для харчових продуктів з метою їх ідентифікації, здійснення державного контролю, інформування та підвищення обізнаності виробників, постачальників і споживачів стосовно безпечності харчових продуктів та ін. Але, на жаль, це законодавство містить чимало внутрішніх суперечностей, і, до того ж, не відповідає нормам Євросоюзу.

У Республіці Білорусь харчове законодавство сформувалося на основі радянської правової спадщини, запозичивши систему ГОСТів, суворого державного контролю організації харчової галузі. У своєму розвитку воно орієнтувалось і в даний час орієнтується на вимоги законодавства Російської Федерації як основного торгового партнера, а зараз і партнера по Митному союзу. Так, майже всі стандарти харчової продукції Білорусії не суперечать нормам ЄС. І зараз Євросоюз зацікавлений у поліпшенні безпеки і якості білоруських харчових продуктів для збільшення частки експорту білоруських продуктів в ЄС. На даний момент в реєстрі знаходиться 4 білоруських підприємства, які можуть постачати молоко, молочні та рибні продукти до країн ЄС.

Висновки. Упродовж існування України як незалежної держави відбувається постійне закріплення діяльності харчових підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Україна є вагомим економічним партнером Білорусії. Відносини на рівні підприємств і підприємницьких структур розвиваються стабільно, швидкими темпами, із наростаючою динамікою. Розвиток українсько-білоруської співпраці підприємств в галузі харчової промисловості має значні можливості: забезпечення населення обох країн харчовими продуктами високої якості, країни можуть інтенсифікувати процес створення спільних підприємств харчової промисловості, Білорусія, на можливу майбутню перспективу, може почерпнути національний досвід українських підприємств щодо приєднання до СОТ, а Україна – в ЄС.

Література

1. Закон України «Договір про дружбу, добросусідство і співробітництво між Україною і Республікою Білорусь» від 16 травня 1997 року №267/97
2. Закони України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 23 грудня 1997 року №771/97 // ВВР України – 1997 р. – № 19.
3. Закон Республіки Білорусь «Про якість та безпеку продовольчої сировини і харчових продуктів для життя і здоров'я людини» від 29 червня 2003 року №217-3
4. Сіденко В. Р., Павленко Ю.В., Барановський О.І., Гаврилюк О.В., Барницька Л.П. Україна в процесах міжнародної інтеграції/ НАН України; Ін-т екон. Прогнозування /В.Р. Сіденко (ред.). – К.:Форґ, 2003. – 280 с.

6. Конституційне забезпечення захисту прав споживачів

Наталія Малащенко, Володимир Крачковський
Національний університет харчових технологій

Вступ. Відповідно до Конституції України, право громадянина на отримання безпечної та якісної продукції є невід'ємним правом людини, яке повинно гарантуватись державою. Також конституційним обов'язком держави є захист прав споживачів та здійснення контролю за якістю і безпечністю продукції, робіт та послуг. Нажаль, свої права знає не кожен громадян, а ті що й знають, то не завжди розуміють як їх захищати. На мою думку, тема є досить актуальною.

Методи досліджень. Для дослідження даного питання, мною було розглянуто положення Конституції України щодо забезпечення захисту прав споживачів, а також проаналізовано Закон України «Про захист прав споживачів».

Результати. Основу національного законодавства щодо захисту прав споживачів складають положення Розділу II Конституції України, основний акт законодавства в даній сфері - Закон України „Про захист прав споживачів».

Згідно зі ст. 42 Конституції держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів. Одним із основних конституційних прав громадянина, реалізація якого вимагає встановлення певних гарантій, є право споживачів-громадян на придбання товарів належної якості. Так, відповідно до ст. 50 Конституції України кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким

не може бути засекречена. Право громадянина на безпечне для життя довкілля і на інформацію про якість товарів зазвичай є соціально-економічним правом, оскільки його реалізація можлива, насамперед, завдяки відповідному рівню матеріального виробництва та соціальних відносин в суспільстві. Держава бере на себе обов'язок встановлювати для виробників певні вимоги щодо якості товарів та зобов'язати виробників, продавців надавати громадянам всю інформацію щодо властивостей запропонованого споживачам товару. Це вона робить шляхом прийняття відповідних законів, створення спеціальних органів з контролю за якістю продукції та захисту прав потерпілих тощо.

Україна першою серед колишніх республік СРСР 12 травня 1991 року прийняла Закон України "Про захист прав споживачів" (нині діє в редакції Закону від 15 грудня 1993 р.) – це являється практичним втіленням керівних принципів захисту інтересів і прав споживачів.

Споживачі під час придбання, замовлення або використання продукції, яка реалізується на території України, для задоволення своїх особистих потреб мають право на:

1. захист своїх прав державою;
2. належну якість продукції та обслуговування;
3. безпеку продукції;
4. необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію про продукцію, її кількість, якість, асортимент, а також про її виробника (виконавця, продавця);
5. відшкодування шкоди (збитків), завданих дефектною чи фальсифікованою продукцією або продукцією неналежної якості, а також майнової та моральної (немайнової) шкоди, заподіяної небезпечною для життя і здоров'я людей продукцією у випадках, передбачених законодавством;
6. об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів) [3].

Як можна побачити, обсяг прав громадян передбачено досить великий, але на практиці, люди досі купують товари, які не відповідають вимогам якості, а коли вони намагаються їх обміняти або здати назад продавцеві, їм незаконно відмовляють.

Така поведінка продавців зумовлена багатьма факторами: і їхньою безвідповідальністю, і сподіванням на безкарність. Потрібно стимулювати їхню законослухняну поведінку своєю наполегливістю та активними діями, тому що лише такими методами у наших продавців можна «виховати звичку» продавати якісний товар.

Держава захищає права споживачів (стаття 42 Конституції України), що є однією із фундаментальних ознак сучасного демократичного суспільства і є складовою частиною захисту прав людини. Одним із способів захисту є притягнення осіб, що порушують, до юридичної відповідальності, адже юридична відповідальність є важливим елементом правового регулювання суспільних відносин.

Висновки. Проголошення Конституцією України права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на інформацію про якість харчових продуктів і предметів побуту (товарів) зобов'язує державу, органи місцевого самоврядування створити організаційно-правові, соціально-економічні та примусово-владні гарантії забезпечення цього права. Водночас усі громадяни і юридичні особи зобов'язані дотримуватися встановлених правил, що забезпечують дотримання означеного права.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996р. // ВВРУ.1996. - №54.
2. Цивільний кодекс України від 12.05.2004 р. // ВВР, 2003, №40-44, ст.356.
3. Закон України «Про захист прав споживачів»: від 12.05.1991 № 1023-ХІІ остання редакція від 22.09.2011.

7. Пропоновані зміни до Конституції України з питань правосуддя в Україні в контексті діяльності Конституційної Асамблеї

Володимир Бурковський, Петро Рудик
Національний університет харчових технологій

Вступ. Пріоритетним завданням розвитку країни, поза всяким сумнівом, є утвердження незалежної судової влади. Останні події з ухваленням судами низки політично резонансних рішень та критично низький рівень громадської довіри до судів свідчить про гостру необхідність вжиття неординарних заходів для зміни ситуації, що склалась. Фактом є те, що можливості власне законодавчих удосконалень у цій сфері, якщо і не вичерпали себе, то принаймні є неефективними. Відтак можливості суттєвих зрушень у царині здійснення правосуддя пов'язуються нині саме з очікуваними змінами до Конституції.

Метою мого дослідження є розкриття сутності пропонованих змін до Конституції України з питань правосуддя в Україні в контексті діяльності Конституційної Асамблеї.

Методи. При дослідженні даного питання використовувалися і вивчалися вищепераховані проекти: проект Закону України "Про внесення змін до Конституції України щодо посилення гарантій незалежності суддів" (розроблений в адміністрації президента) та проект "Про внесення змін до Конституції України щодо вдосконалення судової системи та засад здійснення правосуддя в Україні" (розроблений Комісією Конституційної асамблеї з питань правосуддя).

Результати. Проект змін до Конституції від комісії Конституційної асамблеї з питань правосуддя передбачає:

- По-перше, запропоновано ліквідувати кваліфікаційну комісію суддів, передавши всі її повноваження до Вищої ради юстиції (щодо добору суддів, притягнення їх до дисциплінарної відповідальності);
- По-друге, склад Вищої ради юстиції зменшується до 15 членів;
- По-третє, порівняно з проектом адміністрації президента, передбачено обмеження деяких повноважень президента. Так, укази президента щодо призначення, переведення та звільнення суддів має контрасигнувати голова Вищої ради юстиції.
- По-четверте, Верховний суд наділяється правом законодавчої ініціативи.

Проект змін до Конституції від комісії Конституційної асамблеї з питань правосуддя, у зв'язку з наміром ліквідувати Вищу кваліфікаційну комісію суддів, пропонує передати її функції Вищій раді юстиції і водночас позбавити останню повноважень щодо прокурорів. Відповідно проект передбачає такі повноваження Вищої ради юстиції:

- 1) проведення добору кандидатів на посаду судді;
- 2) внесення подання про призначення суддів на посади, звільнення з посад
- 3) внесення подання про переведення судді до іншого суду;
- 4) здійснення дисциплінарного провадження стосовно суддів;
- 5) ухвалення рішення щодо зупинення повноважень судді і т.д.

Проект комісії передбачає виборних мирових суддів — вочевидь, як елемент відновлення довіри до правосуддя. У проекті Конституційної асамблеї запропоновано визначити роль Верховного суду в Конституції. Згідно з пропозиціями Верховний суд:

1) забезпечує у визначених законом процесуальних формах однакове застосування всіма судами норм матеріального та процесуального права;

2) переглядає справи у разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом;

3) здійснює інші повноваження, визначені Конституцією України.

Висновки. Незважаючи на позитиви багатьох змін до Основного Закону держави, запропонованих Конституційною асамблеєю без глибокої реформи, яка передуватиме внесенню змін до Конституції, судді не стануть більш незалежними. Зміни до Конституції, попри схвальний висновок Венеціанської комісії, можуть законсервувати механізми залежності суддів. Тому пропонуємо впроваджувати конституційні зміни, зокрема щодо складу Вищої ради юстиції, лише після створення законодавчих передумов для реального функціонування суддівського самоврядування.

Задля підвищення довіри до суду після внесення змін до Конституції та створення відповідних органів слід провести переатестацію (люстрацію) суддів. Зміни до Конституції — якщо будуть ураховані викладені вище застереження — мають шанс наблизити українське правосуддя до європейських стандартів.

Література

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року із змінами, внесеними законами України від 8 грудня 2004 року №2222-IV, від 1 лютого 2011 року №2952-VI, від 19 вересня 2013 року № 586-VII, від 21 лютого 2014 року №742-VII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – №30. – ст.141.

2. <http://www.president.gov.ua/news/26973.html>

3. <http://www.president.gov.ua/news/26372.html>

4. <http://gazeta.dt.ua/LAW/konstituciyni-zmini-zagrozi-nezalezhnosti-sudu-i-yak-yih-ne-dopustiti-.html>

8. Деякі міркування щодо функцій сучасної Української держави

Вероніка Головіна, Петро Рудик

Національний університет харчових технологій

Вступ. Початок нового тисячоліття характеризується досить важливими змінами в сучасному правовому і державному розвитку України, а також глобалізацією, що посилюється. Усе більше стає очевидною необхідність в удосконаленні чинного законодавства з метою найбільш ефективної реалізації сучасною державою своїх функцій. Насамперед ця проблема вимагає створення чіткої економічної і політичної програми соціального забезпечення, поліпшення охорони здоров'я, підтримки екологічної безпеки країни з огляду на низький рівень реалізації діяльності сучасної української держави в цих напрямках.

Методи. У дослідженні питань, які стосуються поняття, ознак і видів функцій сучасної держави теоретичною та практичною основою стали наукові праці таких українських і російських вчених-юристів: В.Б. Авер'янова, Т.Г. Андрус'яка, М.І. Байтіна, В.О. Костюка, А.В. Малько, Л.А. Морозової, Є.О. Харитонова та ін. Використовувалися методологічні принципи і методи сучасної методології.

Становлення і розвиток сучасної держави, а також розвиток її функцій відображено з використанням принципів історизму та плюралізму, методу системного аналізу та конкретно-соціологічного методу тощо.

Результати. На основі здійсненого дослідження сформульовано деякі висновки та узагальнення, які знаходять відображення у таких положеннях:

- встановлено чітке розмежування проблеми статичності та динаміки сучасної держави. При цьому статика сучасної держави характеризує державно-організоване суспільство, соціальне призначення та устрій держави, її якісні характеристики як політичної, територіальної і структурної організації суспільства, форми держави. На відміну від цього динаміка сучасної держави – це показник того, як держава діє, змінюється, розвивається, виконує своє соціальне призначення. Тобто статичними властивостями сучасної держави виступають ознаки, сутність та форма держави, а динамічними – функції держави, їх предметний зміст і способи реалізації, державний режим;

- визначено типологію сучасної держави з акцентуванням на такі її види як соціальна та правова. Різновидом правової держави є ліберальна правова держава, яка обмежує обсяг своєї діяльності сферою безпеки та забезпеченням прав і свобод. Загалом, ліберальна модель заснована на незначному державному втручанні, тобто мінімальній участі держави у вирішенні соціальних проблем та максимальній свободі господарюючих суб'єктів;

- зроблено висновок про те, що звільнення держави від надлишкових функцій шляхом їх законодавчого переведення у сферу державних послуг може вирішити одну з важливіших проблем сучасної правової політики. Правова політика покликана визначити, які державні функції не можуть бути передані іншим суб'єктам, тобто необхідні інвентаризація державних функцій, складання їхнього єдиного переліку в різних галузях.

Зауважимо, що засади внутрішньої і зовнішньої політики Української держави визначені Конституцією України і Законом України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року. Згаданий закон визначає засади політики і діяльності держави у сфері розбудови державності, формування інститутів громадянського суспільства і правової держави, розвитку місцевого самоврядування, в економічній, гуманітарній та соціальній сферах, у сфері зовнішньої політики України, як позаблокової держави та ін.

Висновки. Становлення і формування України як сучасної держави має досить складний, шлях. Її функції мають комплексний, синтезуючий характер. За своїм характером, змістом і призначенням вони відображують її соціальну сутність. Для сучасної української держави величезне значення мають такі функції, як інформаційна та екологічна.

Література

1. Конституція України в редакції 28 червня 1996 року із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 8 грудня 2004 року №2222-IV, від 1 лютого 2011 року №2952-IV, від 19 вересня 2013 №586-VII, від 21 лютого 2014 лютого №742//Відомості Верховної Ради України (ВВР).—1996.—№30.—ст. 141: Електронний ресурс: zakon4.rada.gov.ua

2. Про засади внутрішньої та зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 №2411-VI// ВВР.-2010.-№40.-ст. 527; Електронний ресурс: zakon4.rada.gov.ua

3. Електронний ресурс: <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=72750&pg=14>

4. Електронний ресурс: <http://mydisser.com/ru/catalog/view/6/343/2565.html>

9. Загальні положення адаптації законодавства України до законодавства ЄС

Ганна Іванченко, Петро Рудик

Національний університет харчових технологій

Вступ. В світлі нещодавніх подій актуальним є питання асоціації України з Європейським Союзом. Звісно, для успішного здійснення цього необхідно адаптувати законодавство України до законодавства Європейського Союзу.

Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу – це поетапне прийняття та впровадження нормативно-правових актів України, розроблених з урахуванням законодавства Європейського Союзу, яке складається з наступних нормативно-правових актів: Договору про заснування Європейського економічного співтовариства 1957 року, Договору про заснування Європейського товариства з атомної енергії 1957 року, Єдиного європейського акта 1986 року, Маастрихтського договору 1992 року, Амстердамського договору 1997 року, Ніщцького договору 2000 року; регламентів, директив, рішень та інших актів нормативного характеру, які приймаються інститутами Європейського Союзу; міжнародних договорів, однією із сторін яких є Європейське співтовариство (Європейський Союз); рішень Суду Європейського співтовариства, в яких дається офіційне тлумачення відповідних правових норм.

Методи. При дослідженні даного питання використовувались і вивчались перераховані вище нормативно-правові акти ЄС, праці вітчизняних вчених, зокрема Коротюка С., Мельника А., Тодорова І., а також такі нормативно-правові акти України, як Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 15 квітня 2004 р., Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом) й інші.

Результати. В ході здійсненого дослідження було сформульовані наступні положення:

- Загальнодержавна програма адаптації законодавства України з Європейським Союзом передбачає проведення наступних етапів її здійснення: визначення актів ЄС, що регулюють правовідносини у відповідній сфері; їх переклад; здійснення комплексного порівняльного аналізу; розроблення рекомендації щодо їх адаптації; проведення аналізу наслідків реалізації цих рекомендацій; підготовка адаптованих проектів та їх прийняття; моніторинг виконання.

- Проектом Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і Порядком денним асоціації Україна – ЄС (набув чинності 23 листопада 2009 року) передбачено появу великої кількості юридично обов'язкових зобов'язань України у сфері адаптації законодавства. З цією метою Координаційна рада схвалює Прогресивний план адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, який враховує зобов'язання України у сфері адаптації законодавства (погоджені на сьогодні в ході переговорного процесу).

Висновки. В ході даного дослідження були виявлені 16 пріоритетних сфер адаптації: митне право, банківське право, податки, бухгалтерський облік компаній, інтелектуальна власність, охорона праці, захист прав споживачів та ін.

1. Заради попередження вжиття проти України економічних санкцій з боку ЄС була створена Координаційна рада, яка схвалює Прогресивний план адаптації.

2. Прогресивний план адаптації є орієнтовним планом робіт з адаптації законодавства на коротко- і середньострокову перспективу і використовується під час підготовки щорічних планів заходів, які передбачені Порядком денним асоціації Україна – ЄС (набув чинності 23 листопада 2009 року).

Література

1. «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»: Закон України від 15 квітня 2004 р. № 1629-IV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45.

2. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом) від 10 грудня 1994 року.

3. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів від 15 жовтня 2004 р. №1365 // Офіційний вісник України. – 2004.

4. Кротюк С. Східний напрям політики “нового сусідства” Європейського Союзу // Вісник Київського міжнар. ун-ту. Серія: міжнародні відносини. – 2009. – Випуск 4. – с. 5-16.

5. Мельник А. Україна – ЄС: кроки у напрямку зближення // Журнал європейської економіки. – 2006. – № 6.

6. Тодоров І. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти: Монографія. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 268с.

10. Правові засади екологічного контролю на підприємствах харчової промисловості

Олексій Марченко , Петро Рудик

Національний університет харчових технологій

Вступ. Сьогодні екологічне законодавство України налічує близько 19 законів, які покликані захищати навколишнє природне середовище (НПС) від негативного впливу людської діяльності. Нажаль, з кожним роком стан нашого довкілля невпинно погіршується. Виникає ряд питань щодо об'єктивності екологічного моніторингу, незалежності державного контролю за НПС та ефективності усього екологічного законодавства в цілому. Відповіді на питання допомогли б зрозуміти причини правової прогалини в екологічному законодавстві, а також знайти можливі напрямки покращення еколого-правової бази України.

Методи. В ході роботи було використано метод аналізу та синтезу, що полягає у ретельному дослідженні та виокремленні окремих положень із екологічного законодавства, що стосуються екології харчових підприємств.

Результати. Екологічний контроль становить одну з основних функцій управління охороною НПС і забезпечення раціонального природокористування. На підприємствах харчової промисловості екологічний контроль здійснюється відповідно до Конституції України та Закону України «Про охорону НПС», а також низки інших нормативно-правових актів. Стаття 66 Конституції України закріпила обов'язок кожного не завдавати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодувати завдані їм збитки [1]. Державний контроль у сфері охорони НПС, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику

із здійснення державного контролю у сфері охорони НПС [2, ст. 35]. Чинне законодавство визначає державні стандарти в галузі охорони НПС, які є обов'язковими для виконання та визначають поняття і терміни, режим використання й охорони природних ресурсів, методи контролю за станом НПС [2, ст. 32]. Закон України «Про охорону НПС» чітко регламентує екологічні нормативи, які встановлюють гранично допустимі викиди та скиди у НПС. Харчові підприємства, як і будь-які інші, у процесі своєї діяльності використовують природні ресурси, що регламентується чинним законодавством. Використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з додержанням обов'язкових екологічних вимог, найголовніші з яких такі:

- а) вимога раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;
- б) вимога здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан НПС;
- в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;
- г) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб.

Згідно законодавства в Україні здійснюється симулювання раціонального використання природних ресурсів, охорони НПС шляхом:

- а) надання пільг при оподаткуванні підприємств, установ, організацій і громадян в разі реалізації ними заходів щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони НПС.
- б) надання на пільгових умовах короткострокових і довгострокових позичок для реалізації заходів щодо забезпечення раціонального використання природних ресурсів та охорони НПС;
- г) звільнення від оподаткування фондів охорони НПС. [2, ст. 48]

Висновок. В умовах наближення глобальної екологічної катастрофи, вітчизняне законодавство в цілому відповідає необхідним вимогам забезпечення екологічної безпеки. Разом з тим, окремі положення мають декларативний характер. У свою чергу рівень правозастосовчої діяльності значно відстає від рівня правотворчої діяльності. Особливої уваги потребують заходи по узгодженню змісту кримінально-правових норм з базовим екологічним законодавством і внесення відповідних змін та доповнень до Кримінального кодексу України та Кодексу про адміністративні правопорушення; впровадження альтернативних ув'язненню великих штрафних санкцій за скоєння «екологічних злочинів», забезпечення практичної реалізації норм про відповідальність посадових осіб, в тому числі співробітників органів державного контролю; надання вагомій ролі екологічним позовам громадян та об'єднань на захист суспільних інтересів задля попередження та відшкодування шкоди у разі вчинення протиправних дій.

Літератури:

1. Конституція України 28 червня 1996 року, із змінами, внесеними згідно із Законом № 2222-IV від 08.12.2004//Відомості Верховної Ради України. (ВВР). – 1996. – №30. – ст. 141; Електронний ресурс: zakon4.rada.gov.ua.
2. Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року N 1264-XII // ВВР. – 1991. – № 41.– ст. 546

11. Правове забезпечення співпраці підприємств харчової промисловості України з Російською Федерацією

Валерія Гаранжа, Петро Рудик

Національний університет харчових технологій

Вступ. Продукція харчової промисловості України користується значним попитом в країнах Західної Європи, Близького Сходу, Китаю, в колишніх республіках Радянського Союзу й особливо у Російській Федерації. Торгівля між державами відбувається відповідно до законів, ратифікованих Верховною Радою України, а саме: законами “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16 квітня 1991 року, “Про режим іноземного інвестування” від 19 березня 1996 р., “Про порядок здійснення розрахунків у іноземній валюті” від 23 квітня 1994 р., Митним кодексом України від 13 березня 2012 року та ін. Постачання продукції харчової промисловості в інші країни, в тому числі і в Росію, регламентовані також угодами між постачальником і споживачем. В цих угодах зазначаються стандарти безпеки на цю продукцію та параметри якості.

Методи. При проведенні дослідження застосовано метод порівняльного аналізу правового регулювання експорту продуктів харчової промисловості України до Російської Федерації, проаналізовано правове забезпечення співпраці підприємств харчової промисловості України з Росією.

Результати. Російський ринок є важливим для економіки України. Згідно із законом Російської Федерації «Про основи регулювання зовнішньої торгівлі» від 08.12.2003 року торговельна політика є складовою частиною економічної політики Російської Федерації. Торговельна політика Російської Федерації будується на основі дотримання загальноновизнаних принципів і норм міжнародного права, а також зобов'язань, що випливають з міжнародних договорів Російської Федерації. Зовнішньоекономічна діяльність Росії регулюється також Митним кодексом від 28 травня 2003 року.

Зовнішня торгівля в Україні регламентується Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та міжнародними договорами. Вона пов'язана з виробництвом та обміном матеріальних і нематеріальних благ, що виступають у формі товару. В цьому законі не визначено напрямів та мету торговельної політики держави. Україна самостійно формує систему та структуру державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на її території. Водночас зазначимо, що підприємства харчової промисловості України при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності керуються положеннями наказів міністерств України, що стосувалися і стосуються форм та змісту зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Російська сторона дуже часто зупиняє імпорт продукції через її невідповідну якість. За контроль безпеки та якості харчової продукції і продовольчої сировини в Україні відповідають три органи державної виконавчої влади: Міністерство охорони здоров'я (Державна санітарно-епідеміологічна служба), Міністерство аграрної політики (Державний комітет ветеринарної медицини, Державна служба з карантину рослин), Державний комітет з питань технічного регулювання та споживчої політики.

На сьогоднішній день чинну законодавчу базу, що регламентує якість продукції, спрямованої на експорт становлять Закони України “Про безпеку та якість харчових продуктів”, “Про захист прав споживачів”, “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”, а також Декрет Кабінету Міністрів України “Про державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та

відповідальність за їх порушення” та ін.

Контроль якості продукції харчової промисловості, ввезеної на територію Росії, регламентується російськими нормативно-правовими актами зокрема, Законами Російської Федерації "Про якість і безпеку харчової продукції", "Про сертифікацію продукції та послуг", технічними регламентами Митного союзу тощо.

Висновки. Отже, зважаючи на ряд об'єктивних чинників (стандарти, якість продукції, географічна близькість, традиції та ін.), найбільш доступним для українських виробників харчової продукції є ринок Російської Федерації. Правове забезпечення співпраці підприємств харчової промисловості України з Російською Федерацією регулюються через законодавство та інші нормативно-правові акти обох країн. Якість та безпечність продукції, яка експортується чи імпортується, також регулюється на законодавчому рівні, як в Україні так і в Російській Федерації.

Література

1. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16 квітня 1991 року № 959-ХП // Відомості Верховної Ради України (ВВР).– 1991.– №29.
2. Закон України "Про безпечність та якість харчових продуктів" від 23 грудня 1997 року N 771/97-ВР // ВВР.–1997.– №19.
3. Закон Російської Федерації «Про основи регулювання зовнішньої торгівлі» від 08.12.2003 N 164-ФЗ.
4. Закон Російської Федерації "Про якість та безпечність продукції" від 02.01.2000 N 29-ФЗ.

26

секція

Іноземні мови

26.1. Підсекція англійської мови професійного спрямування

Голова підсекції – доц. Є.С. Смірнова

Секретар підсекції – ст.викл. О.М. Кохан

Ауд. В-212

1. Technology of Emulsion Sauces Using Zucchini Powder as Stabilizer

Maryna Studzinska, Oleksandra Nemirich
National University of Food Technologies

Introduction. Sauces of emulsion type, including dressings became common in peoples` diet and are represented by polycomponent systems. They are composed of water, oil, emulsifiers, stabilizers and structure agents and also taste and nutritional supplements that provide different taste, flavor, shape and nutritional value [1,2].

One of the possible ways of optimizing lipid balance and appropriate quality of dressings is the use of dried plant material. This technological approach allows variation in fat ingredient, reducing it in recipes by making natural structure agents. Related to this, zucchini powder has been obtained with dispersion 35..40 microns, which is the source of anionic polysaccharides (pectin) and therefore plays the role of dispersed environment in dressings.

Application in the technology of production of zucchini powder allows except naturalness, to avoid seasonal vegetable consumption, simplify mechanical culinary raw material processing, shorten the process of cooking and culinary products and expand their range, reduce the area of warehouses and production facilities for the storage of vegetables. This is a promising idea, especially for restaurants, particularly of bistro type [2].

Matherials and methods. The object of research is powders from vegetable squashes, model systems, emulsive sauce using vegetable squashes powder. The subject of our research is technology of emulsion sauce production. Research methods are organoleptical, physical and chemical, microbiological, mathematical, implemented by standard as well as by original methodologies, using modern devices and treatment facilities of the results obtained.

To carry out objective organoleptical estimation of emulsion sauces by original appearance, color, taste, smell, consistency, recommended literature was taken into account [2].

Calculation of chemical composition of a new sauce was conducted in accordance with certificate tables that contain basic food substances and power value of foodstuffs [3], and also with a number of sources of reference literature and monographs [4].

Mass part of dry matter and moisture in samples were determined by drying to permanent mass in accordance with ГОСТ 30004.2 by the generally accepted methodology. Humidity of samples was determined by the generally accepted methodology by drying to permanent mass by ГОСТ 3626- 73. Dispersion of powders was determined by a sieve method with different diameters of openings, sifting 3 samples. Moisture-absorbing ability was determined by methodology stated in literature. Moisture-retaining ability was detirminated by the pressing method, by the diameter of pressed imprint of the sample on filtration paper.

Results. As the result of the study of organoleptic dressings quality indicator it has been found out the advantages of the sample with the addition of 15% squash powder to the mass of formula mixture. Rheological characteristics of new sauces with vegetable raw

materials have been defined. It is shown that due to the high moisture retaining ability and lipid absorbing powder from cabbage polydispersion structure, which is the dressing, the viscosity of the new product exceeds that of the control sample with the same mass fraction of solids. Emulsion stability is established while adding powder from cabbage. Chemical composition of the dressing with vegetable powder has been calculated, which resulted in reduction of calories and increase of nutritional value.

Conclusions. Thus, the technological production process of emulsion sauces type involving plant material with zucchini powder has been proposed.

References

1. Srinivasan Damodaran. Fennema's Food Chemistry/Fourth Edition/ edited by Srinivasan Damodaran, Kirk L.Parkin, Owen R. Fennema – 2007 - 897p.
2. Скурихин И.М. Химический сосав продуктов. Часть 1, Часть 2 / И.М. Скурихин, М.Н. Волгарева. – М.: Агропромиздат, 1986. – 224 с.
3. Порошки із шпинату, зеленого горошку, кабачків, моркви, томатів або концентрованих томат-продуктів. Технічні умови.: РСТ УСССР 856-89. -[Чинний від 1990-01-01]. – К. Держспоживстандарт України, 1990. – (Національний стандарт України).
4. Горальчук А.Б. Технология термостабильных эмульсионных соусов на основе овощевой сировини / А.Б. Горальчук, П.П. Пивоваров Х.: Монографія, 2010. – С.30-33.
5. Майонезы. Правила приемки и методы испытаний : ГОСТ 30004.2-93. - [Переиздание от 2006-10-01]. – М. Госстандарт России, 2006.-,I, 13 с.

Scientific supervisor: Yelyzaveta Smirnova

2. Vegetable oils as an important source of saturated fatty acids

Oleksandra Zadkova

National University of Food Technologies

Introduction. The biological value of vegetable oils is determined by their fatty acid composition, as well as qualitative and quantitative composition of the complex of minor components that includes tocopherols, carotenoids, phospholipids, sterols and other biologically active compounds.

The main components of vegetable oils are fatty acids. Vegetable oils contain mostly unsaturated fatty acids.

Saturated fats are used by the body, mainly for energy purposes. Excessive intake of saturated fats that exceeds energy needs, increases levels of total cholesterol and low density of lipoprotein cholesterol in blood, and as a result provokes cardiovascular diseases. Therefore, it is necessary that the human body could receive less saturated fatty acids and more unsaturated ones.

Monounsaturated fatty acids are involved in the synthesis of both reserved and structural lipids. Monounsaturated oleic acid, that is the main component of olive oil, affects cell membranes, the activity of cytochrome c-oxidase and the content of Coenzyme Q in the mitochondria of the liver, reduces peroxidation.

It was found out that the use of monounsaturated oleic acid had a positive effect on the composition of lipoproteins in the blood serum. It is proved that a diet high in oleic acid helps reduce LDL cholesterol and HDL compared with that of including lots of linoleic

fatty acid with two double bonds. Moreover, it is proved that the fatty acid composition of dietary fat influences the chemical composition and physical properties of the lipids of cell membranes, which is important because cell membranes modulate the activity of membrane-bound enzymes. Recently it has been found that consumption of olive oil does not facilitate the formation of lipid peroxides in cell membranes and does not cause chain reactions because they require the presence of two or three unsaturated bonds.

A special place in human nutrition is occupied by polyunsaturated fatty acids. It was found that Greenland Eskimos rarely had heart disease, due to the peculiarities of their food, primarily containing polyunsaturated fatty acids in their diet.

It is known that most biological activity in the body has linoleic acid, which is converted to arachidonic acid with four bonds, which is a precursor of prostaglandins groups that have anti-allergic and anti-inflammatory properties.

Oils, rich in linoleic acid make composition of lipoproteins which are the most favorable for reducing the risk of coronary heart disease: they simultaneously reduce the content of low-density lipoprotein levels and increase high-density lipoprotein. It is also found that unsaturated fatty acids contribute to the process of thrombosis to less extent than saturated fatty acids.

Linolenic acid in the body is converted into eicosapentaenoic - polyunsaturated acid with five double bonds and docosahexaenoic - polyunsaturated acid with six double bonds which are precursors of leukotrienes - inflammatory mediators and hypersensitivity reactions. Docosahexaenoic acid is able to reduce the size of tumors.

ω -3 polyunsaturated fatty acids reduce aggregation ability of platelets, reduce cholesterol in blood serum, reduce blood pressure.

Conclusions. Therefore, unsaturated fatty acids perform a number of important functions in the body and they have to come every day with food, whereas an excess of saturated fatty acids adversely affects the body. That's why it is recommended to replace animal fats in the diet with natural vegetable oils.

References

1. Громов И.Ф., Каренгина Т.В. Технология получения тыквенного масла и его биологическая ценность. // Хранение и переработка сельхозсырья. – 2003. - №8. – с.111-114.
2. Гусева Д.А. Сравнительный анализ смесей масел из семян льна, кунжута, расторопши (антирадикальная активность и устойчивость к окислению при хранении). // Масложировая промышленность. - 2010. - № 6. - с. 31-34.
3. Смоляр В.І. Концепція ідеального жирового харчування. // Проблеми харчування – 2006. - №4.
4. Смоляр В.І. Формування нової концепції харчування. // Проблеми харчування – 2004. - №3.

Scientific supervisor: Yelyzaveta Smirnova

3. Heat Resistance Determination of Butter Paste with Red Beet Powder

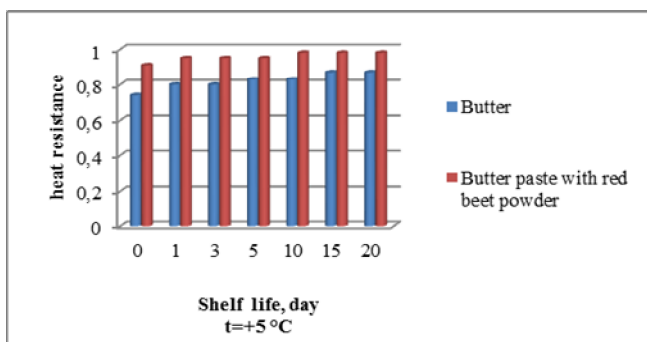
Oksana Podkovko, Tamara Rashevskaya
National University of Food Technologies

Introduction. In recent years, public health has deteriorated greatly in Ukraine. Cardiovascular diseases, cancer and diabetes are becoming wide-spread. According to estimates of the World Health Organisation experts, more than 70% of your health relies on what you eat. Food should provide body with the necessary range of nutrients, which facilitate the prevention of disease. At the same time food should be varied, tasty, safe and correspond to national habits and traditions. Thus, the development of food products with prophylactic properties is very promising. These foodstuffs can be produced by adding natural additives to traditional foods. This is why we have developed butter paste with red beet powder. Functional properties and the harmonious blend of flavors served as the criteria for the choice of additives. We also added a mixture of flaxseeds and inulin to the milky base of the paste. Flaxseeds are a source of the polyunsaturated fatty acids omega-3 and omega-6. The absence or lack of these fatty-acids inhibits children's growth, reduces the effectiveness of the reproductive system and has a negative effect on thrombosis [1]. Inulin is recommended to help treat the following diseases: coronary heart disease, diabetes, obesity, atherosclerosis, cancer, osteochondrosis, infectious diseases and stress [2,3].

One of the qualitative indicators of butter paste is heat resistance. Heat resistance is based on the ability of butter paste to keep its form at higher temperatures – not to flow under its own weight. Heat resistance is good if the deformation factor ranges from 1.0 to 0.86, satisfactory – from 0.85 to 0.70, unsatisfactory <0.70.

Materials and methods. The object of the research was represented by model samples of the butter paste with red beet powder created at the department of milk and dairy products of the NUFT. Control sample was the butter.

From the model sample of the butter paste we cut out a piece of about 100 g, cooled to temperatures below zero and kept during the day to complete crystallization of fat. From prepared model samples of the butter paste cylinders were cut out (with 20 mm height and

diameter of 20 mm), carefully placing them on a glass plate at the distance of 2 – 3 cm with the numbers of samples. The plate with samples was placed in the thermostat at the temperature of 30 °C and was kept during 2 h. After that, model samples were carefully removed from

the thermostat, placed on the graph paper and measured the diameter of each cylinder. Heat resistance indicators were calculated according to the formula: $K_M = \frac{D_0}{D_t}$

where D_0 and D_1 – a cylinder basis before and after thermostating [4].

The data of the heat resistance indicator that are close to one, characterized high heat resistance, and below one – low.

Results According to the histogram butter paste with red beet powder compared with butter has better heat resistance. You can also see that after the 5th day of storage the heat resistance begins to take constant value.

Conclusions. Thus, the produced model samples are characterized by structure formation. The adding of dietary plant additives improves the structure formation, increases the heat resistance, and hence, the quality of the butter paste.

References

1. Tanya L. Blasbalg. Changes in consumption of omega-3 and omega-6 fatty acids in the United States during the 20th century // Tanya L. Blasbalg, Joseph R Hibbeln, Christopher E Ramsden, Sharon F Majchrzac, Robert R Rawlings // *Am J Clin Nutr.* – 2011. - №93. – P. 950 – 962.
2. Thomas Barclay. Inulin – a versatile polysaccharide with multiple pharmaceutical and food chemical uses / Thomas Barclay, Milena Ginik-Markovic, Peter Cooper, Nickolai Petrovsky // *J. Excipients and Food Chem.* – 2010. - №1(3). – P. 27 – 50.
3. Rashevskaya T. Electromicroscopic Investigations of the structure of Butter with Inulin // T. Rashevskaya // *International workshop Inulin as medicine and Food Ingredient, 30 May 1997:abstracts* – Kiev: USUFT, 1997. – P.23.
4. Гуляев-Зайцев С.С. Физико-химические основы производства масла из высокожирных сливок / С.С. Гуляев-Зайцев. –М.: «Пищевая промышленность». 1974.– 135 с.

Scientific supervisor: Yelyzaveta Smirnova

4. Topicality of new beer brands in mini - breweries within restaurants' chains

Olena Pasichnyk

National University of Food Technologies

Introduction. In recent decades there has been a trend towards the development of active restaurant business combined with other industries, offering products and services. One of these tandems is mini – enterprises, a prominent representative of which is mini-brewing technology.

Mini-breweries of a restaurant-like type is a niche of business that is just starting to develop in Ukraine. The greatest competitive advantage of mini- breweries over large breweries is their ability to brew beer of exclusive taste and recipe by limited production lots for which beer gourmets are willing to pay a much higher price than for standard filtered and pasteurized beer from large breweries.

In conditions of rigid competition among contemporary manufactures the quality of beer should fully meet customer's requirements with regard to taste and flavor of the drink, hopped pleasant bitterness and color, cream bitterness and foam stability of the beverage during storage and installation of a mini- brewery in restaurants institutions allows to monitor quality at all stages of its production and provide a wide range of beers.

Also the production of living beer does not need such an operation as pasteurization and as a mini –brewery is located in the restaurant, one doesn't need to spend money on the bottling line, bottles, there are also no transportation expenditures for delivery of products to the consumer and as well as there is no need in a large staff [1].

In order to be successful, a mini-brewery must be a part of any concept. For example, you can set the mini- brewery in the restaurant, which is located in the central district of the capital, but you can also build the same brewery outside the city and try to sell your beer in city bars. The first option is going to be profitable, and the second one is certain to compete with large capacity plants that will be difficult enough. In case when the equipment is installed in the restaurant business institution it receives not only an exclusive product, but also solves the problem of decor: in the hall one can accommodate the brewery equipment. Beer of its own production will give the restaurants a certain color and will allow to produce a delicious, high –quality product which will not leave customers indifferent and cause a positive association with the brand. Taking into account that the energy value of beer is quite high – 400-800 kcal, it's topical to produce a new “light” beer, which energy value is lower than that of the normal 12% beer [2].

Conclusions. There are many ways to produce beers with low energy value. One of them consists of using ingredients that make beer lighter as a whole (e.g. as wheat and rice grain). You can also use higher fermentation temperatures, which will allow to produce beer with a lower alcohol content, which is directly related to the calories in beer (a half of the energy value of beer accounts for alcohol). Another way to get low-calorie beer is the addition of enzymes that will destroy dextrin and reduce beer energy value.

The development of new recipes and production of low-calorie beer brands in restaurants establishments will provide the dynamics of demand for this product, resulting in improvement of restaurant efficiency and will enhance its competitiveness.

References

1. Кунце В. Технология солода и пива / В. Кунце, Г. Мит. – СПб.: Профессия, 2001.
2. Домарецький В. А. Технологія солоду та пива: Підручник. – Київ: «Фірма «ІНКОС», 2004. – 426 с.

Scientific supervisor: Yelyzaveta Smirnova

5. Biodecomposed Materials in Packaging Technology

Anastasiya Chorna

National University of Food Technologies

Introduction. Using of synthetic polymeric materials for the production of packing is predetermined by their numerous advantages over other packing materials:

- cheap raw material;
- high aesthetics;
- lightness;
- low power-capacity of production;
- possibility of revolutionary designer decisions when constructing and arranging of packing [1].

However the production of synthetic polymeric packing materials depends on the supply of world petroleum and gas resources. The environmentalists of the whole world stand for substituting of raw materials source of production of these materials by natural

ones, and, in particular, by plant components. The synthetic packing is not subject to decomposition and becomes the ecological problem of global scale.

At the modern stage of development of society there appeared the new approach to the development of polymeric materials, diametrically opposite to traditional. It is aimed approach to the at receiving polymers that keep operating characteristics only during the period of consumption, and then undergo physical and chemical and biological transformations under the influence of environment and easily join the metabolism processes of the natural biosystems. Products of biodecomposition are expected to be not toxic for the environment [2].

A number of new biodecomposed plastics received due to different technologies has appeared today. Now most European businessmen have already widely used materials, that are biologically decomposed. As for the prospects of the use of biodecomposed materials in the countries of ex-Soviet Union, then it must be noticed, that they have not been developed yet. The producers of EC members see the potential market of unecological polymeric production distribution in CIS countries [3].

Analysing the problem of biodecomposed polymeric packing materials, it is possible to distinguish three basic groups dividing conventionally these existent materials :

- biodecomposed polymeric materials obtained by a synthetic way;
- biodecomposed materials on the basis of natural polymers, obtained by biological transformation of the latter;
- additives added to synthetic polymers at their burial place, ability to decompose into harmless components.

Different technological approaches are known to create biodecomposed polymers.

Recently many researches have been devoted to mixtures of starch with other natural fillers and polymers, such as a chitin, chitosan, pectins, cellulose and others, or with products of their chemical modification [4].

Conclusions. Thus, the capacity of polymeric materials to be decomposed is determined mainly by their chemical composition, structure and properties of macromolecules. Firmness of polymers to biological decomposition is affected by some macrostructural characteristics (size of porosity, equitability of additives in polymeric mass, peculiarities of treatment of production surface, compatibility of components and structure of systems obtained, etc.) and also technological parameters of its preparation.

References

1. Фомин В.А., Гузеев В.В. Биоразлагаемые полимеры, состояние и перспективы использования // Пластические массы. – 2001. - № 2.-С. 42-46.
2. Третьяков А.О. Биоразлагаемые упаковочные материалы. // Мир упаковки.- 2004. - № 5.-С. 14-16.
3. Легонькова О., Сдобникова О. Биоразлагаемые материалы в технологии упаковки // Тара и упаковка. – 2003. - № 6. - С. 78-80.
4. Власова Г.М., Макаревич А.И. Биоразлагаемые пластики в индустрии упаковки // Технологические переработки и упаковки. - 2001. - № 8. С. 28-31.

Scientific supervisor: Yelyzaveta Smirnova

6. Food Additives

Anna Shut

National University of Food Technologies

Introduction. Nutritional supplements in the broad sense of the term people use for centuries and in some cases even thousands of years. The widespread use of food supplementation began only at the end of XIX century and quickly reached the maximum spread nowadays all over the world.

Despite the prejudices of many people nutritional supplements for severity, frequency and severity of possible disease agents belong to a minimal risk.

Materials and methods. The term “dietary supplement” is not the only interpretation. A group of substances of natural or synthetic origin that are used to improve the technology of obtaining products, special purpose, with distinctive organoleptic characteristics, relevant properties are understood under the food additives. The use of food additives is relevant in terms of improving the competitiveness of products. It aims to significantly improve the appearance, taste, aroma, texture products, provide output with a given set of multifunctional properties, high resistance during storage. It is vital that made additions do not change the properties of consumer food products. Distinguish 30 functional classes of food additives, colorants, preservatives, antioxidants, sweeteners, emulsifiers, thickeners, gelling agents, stabilizers, flavour enhancers, acidity regulators (buffers), leavening agents, glaze, flour improvers, hardeners, regulators of humidity, fillers, modified starches, substance baking forms and letters and Indo beginning of the 90-ies of the XX century and the use of food additives in Ukraine was limited in comparison with foreign countries of Europe and the United States. During the last years the use of food additives in the country has significantly increased. In 1994 according to the Decree of the Cabinet of Ministers, it was allowed to use 194 drugs, in 2000 – already 221. With the expansion of production of food additives the range of food products derived without using them constantly decreases. Now foods that do not contain food additives are vegetables, fruit (except citrus), rice, mineral water, milk, eggs, honey, meat, sugar and vodka. Food intended for power supply of newborn children also do not contain food additives. All other foods contain a certain number of those or other nutritional supplements. To protect public health and to restrict the intake of the rights there were established maximum permissible levels, food additives in products, as well as for many foods – acceptable daily intake – DDD (DDS – acceptable daily intake or PD – acceptable daily intake). In addition, the regulated list of food products in which it is expedient to add nutritional supplements. Restricted or prohibited the use of food additives in the manufacture of baby products. The introduction of new food additives must be preceded by experimental research on animals with the study of the overall toxicity, kinetics in the body, metabolism, study of remote effects of the use of food additives on 2–3 generations of animals, clinical observations on volunteers, and performing research on the identification and specification.

Results. With the introduction of food additives in food products adhere to the following requirements: 1) add the minimum necessary to achieve the objective of quantities and not exceed the established by the legislation of the GDR; 2) add only if the goal cannot be achieved in any other way; 3) dietary supplements should be non-toxic and does not increase the risk of morbidity of the population; 4) food additives must have a high degree of purity (set specifications). All dietary supplements depending on the origin are divided into three groups: natural, analogues of natural substances and synthetic. Until recently, food

additives of natural origin were considered harmless for people and when used in food production gave preference to the front synthetic or analogies of natural compounds. From a Toxicological point of view, food additives, even natural origin, cannot be considered as absolutely harmless for health of people, because most of the toxic substances of natural origin. In connection with rapid development of chemistry in the end of XX century opinion about the low toxicity of natural compounds is gradually changing. However food additives is of synthetic origin and is now considered to be the most dangerous, because it is xenobiotics, which the human organism during its evolutionary development is not met and, therefore, his body is missing enzymes that are able to turn them in non-toxic metabolites. Concern is growing fragrances not only in food production, but also in the production of cigarettes. But scientific information about their security is not enough. Although flavours compared with other classes of food additives are typically used in significantly lower concentrations, this does not guarantee that they may not represent a health risk.

Conclusions. Based on these facts, the use of food additives must be strictly controlled. Since control over a large number of food additives for many reasons is difficult, we should limit their list, which is used in food industry, leaving only those who we desperately need, say, to accelerate and improve the technological process and the use of which at this stage of development of science is absolutely harmless to the body of people, even outside of DDD.

References

1. Buldakov A. S. Dietary supplements: a Handbook, 1996. – 240 p.
2. European requirements for food additives: a Handbook. – Lviv: Lenoran, 1997. – 126 p.
3. Murray M. T. Encyclopaedia of nutritional supplements, 1996.
4. Smolar, V. I. Physiology and hygiene of nutrition. – K.: Health, 2000. – 33 p.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

7. Hunger Concepts and its Cases

Anastasiya Pityk

National University of Food Technologies

Introduction. Hunger is a term which has three meanings: 1) the uneasy or painful sensation caused by want of food, craving appetite and or the exhausted condition caused by want of food; 2) the want or scarcity of food in a country; 3) a strong desire or craving. World hunger refers to the second definition, aggregated to the world level. The United Nations Food and Agriculture Organization estimates that nearly one person in eight is suffering from chronic undernourishment. Almost all the hungry people, 852 million, live in developing countries, representing 15 percent of the population of developing countries. There are 16 million people undernourished in developed countries. Children are the most visible victims of under nutrition. Children who are poorly nourished suffer up to 160 days of illness each year. Poor nutrition plays a role in at least half of the 10.9 million child deaths each year – five million deaths.

Materials and methods. What are the causes of hunger is a fundamental question with varied answers. Poverty is the principal cause of hunger. The causes of poverty include poor people's lack of resources, an extremely unequal income distribution in the

world and within specific countries, conflict, and hunger itself. In 2008 the World Bank has estimated that there were an estimated 1,345 million poor people in developing countries who live on \$1.25 a day or less. In Sub-Saharan Africa the number of people in extreme poverty has increased. The statement that “poverty is the principal cause of hunger” is, though correct, unsatisfying. Why then are so many people poor? Harmful economic systems are the principal cause of poverty and hunger. The principal underlying cause of poverty and hunger is the ordinary operation of the economic and political systems in the world. Essentially control over resources and income is based on military, political and economic power that typically ends up in the hands of a minority, who live well, while those at the bottom barely survive, if they do. By causing poor health, low levels of energy, and even mental impairment, hunger can lead to even greater poverty by reducing people’s ability to work and learn, thus leading to even greater hunger. Climate change is increasingly viewed as a current and future cause of hunger and poverty too. Increasing drought, flooding, and changing climatic patterns requiring a shift in crops and farming practices that may not be easily accomplished are three key issues.

Results. The world produces enough food to feed everyone. World agriculture produces 17 percent more calories per person today than it did 30 years ago, despite a 70 percent population increase. This is enough to provide everyone in the world with at least 2,720 kilocalories per person per day. The principal problem is that many people in the world do not have sufficient land to grow, or income to purchase, enough food. 30% of all food produced in the world each year is wasted or lost. That is about 1.3 billion tons. That is as if each person in China, the world’s most populous country with more than 1.3 billion people, had a one ton mass of food they could just throw into the trashcan. The amount of grain produced in the world today could provide each person on the planet with the equivalent of two loaves of bread per day. Our current food production could feed 7 billion people – compare that to the 6 billion people who live on the Earth and it seems there shouldn’t be a problem. However, it is evident from the number of deaths and suffering that is evident in the world, that hunger still persists. The problem lies in the distribution of the world’s food. The majority of food is produced in economically more developed countries such as the USA, but those countries that are really in need of their share of the food to solve their hunger problems, cannot afford the high prices that these farmers charge and can get from other richer countries. At present, the total quantity of food that is produced globally is good enough to meet the daily needs of 11,5 billion people.

Conclusions. There are two sets of issues that must be considered in evaluating progress in reducing the number of hungry people: estimations of hunger, and goals set. Secondly, how do you evaluate progress – what goals have been set. The target set at the 1996 World Food Summit was to halve the number of undernourished people by 2015 from their number in 1990–1992.

People are hungry because they cannot afford food, not because the population is growing so fast that food is becoming scarce. Rising food prices are at a dangerous level, and global cooperation is needed to tackle the increasingly challenging issue. The world produces enough food to feed everyone. In April 2012, the Food Assistance Convention was signed; the world’s first legally binding international agreement on food aid. The May 2012 Copenhagen Consensus recommended that efforts to combat hunger and malnutrition should be the first priority for politicians and private sector philanthropists looking to maximize the effectiveness of aid spending. The fight against hunger has also been joined by an increased number of regular people.

References

1. Black R. E. Where and Why are 10 Million Children Dying Every Year? / R. E. Black, S. S. Morris, J. Bryce J. // *The Lancet*, 2003. – Vol. 361. – P. 2226–2234.
2. *The State of Food Insecurity in the World 2012: Addressing Food Insecurity in Protracted Crises*. – Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2010. – 62 p.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

8. Making Agriculture More Environmentally Sound

Ann Parchevska

National University of Food Technologies

Introduction. Population of the world is growing faster than ever. Pollution is also increasing at the same time. Huge population need huge amount of food to survive. Now the question comes that is there enough food to feed this entire population. If we can manage this food crises anyhow than another question comes forward, can we do this task without destroying our environment?

Materials and methods. One of the main reasons of greenhouse gas emissions is agriculture. So the concept is simple. The more you produce food by agriculture, the more it will cause global warming. We should find solutions to global warming really soon. Not only that agriculture needs much water to cultivate and also uses poisoned chemical to prevent insects.

It's a situation that we have to overcome. So according to this theory we have more people – more pollution. What should we do? Should we stop producing more food? That is obviously not the solution.

Shifting to ecologically sound agriculture could be a solution for pollution. Ecologically sound agriculture could create a new era to the solution of pollution and it could solve the food problem without pollution of the environment.

One research paper has been published at *Nature* (international weekly journal of science). It supports the sound agriculture theory. It says that “meeting the food security and sustainability challenges of the coming decades is possible, but will require considerable changes in nutrient and water management”. Researchers have investigated 17 crops around the world. These major crops cover almost 80% of total world. They have come to the decision that “if the present amount of water and fertilizer used in cultivation can be managed properly, it could increase the production up to 50–70%”. As the amount of food is increasing, so indirectly it helps to reduce pollution.

Results. We can combine all our effort and through proper management these resources can be utilized properly. We have to be focused for the future from right now. If the existing lands can be used under planed management with scientific method, it would be a great solution.

As a society, we may previously have been more interested in maximizing yield and the size of individual plants or plant products, but now our goals have shifted; we are interested in preparing our crops for continued climate change, developing more sustainable practices, finding crops that can grow in “marginal” agricultural areas, and promoting ecosystem services such as erosion prevention and promotion of nutrient recycling.

There are several ways in which new cultivars might improve on existing crops. First, they can be bred to have a smaller environmental footprint for instance, by requiring fewer nutrients (such as phosphorus, which is becoming increasingly globally scarce) and water. Alternatively, it may be possible to create varieties that can be grown under more environmentally friendly conditions such as in mixed-species groups that mimic aggregations in natural ecosystems. Second, new cultivars could be designed to better tolerate climate change, which not only may increase the number of “extreme weather” events, but may also change temperatures, levels of precipitation, and host pathogen relationships. Plants that are inherently more tolerant of flooding, drought, heat, frost, and disease could therefore be better equipped to deal with future environmental changes. Third, current crops do not always provide “essential ecosystem services” or, where they do, may not supply them efficiently. Thus, new breeds of crops might be developed to perform a variety of jobs, such as improving soil health, reducing erosion, preventing runoff, and maintaining biodiversity.

Conclusions. As useful as it may be to alter the crops themselves it may also be important to vary the practices associated with their development and growth. For instance, individuals investigating new cultivars should grow them under “local” environmental conditions in order to fully ascertain whether the new breeds are suited for particular purposes. Plants will be impacted by soil conditions, temperatures, and prevalence of diseases, and may therefore react quite differently depending on the environment.

Regardless of how the new cultivars come into being, plant breeding is a “powerful tool” that can place agriculture and natural environmental processes in sync but only if a broad range of individuals, from breeders to ecologists to urban planners to policy makers, are willing to work together to “make this a reality”.

References

1. Brummer E. C., Barber W. T., Collier S. M., Cox T. S., Johnson R., Murray S. C., Olsen R. T., Pratt R. C., Thro A. M. Plant breeding for harmony between agriculture and the environment. – *Frontiers in Ecology and the Environment*, 2011. – № 9(10) – P. 561–568.
2. <http://allpollutionproblem.com/what-is-solutions-for-pollution>.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

9. Iron Fortificants in Food Industry

Christina Omelchenko

National University of Food Technologies

Introduction. Fortification of foods is a common method used to deliver nutritionally important minerals in required quantities to the consumer. Many technological problems can occur in fortified foods due to the chemical reactivity of minerals. These problems are reflected as changes in color, flavor, and functional properties of the product. The solubility and chemical reactivity of the added mineral salt as a fortifier determines the kind and extent of reactions that may occur within the food system.

Materials and methods. The following factors are considered to be important when choosing a mineral for the fortification of foods: relative bioavailability of the mineral, reactivity of the mineral, stability of the mineral under processing and storage conditions, and compatibility with other food components. In the past, one of the main conflicts which

has arisen surrounding iron fortification is delivering bioavailability while maintaining the product characteristics that the consumer is used to. The general consensus is that a greater bioavailability is found in iron ingredients which have increased solubility at the duodenal pH of 6-6.5, with ferrous sulfate seen as having the ideal properties. Probably the most commonly used iron fortificants within the food industry are ferrous sulfate, ferrous fumarate, NaFeEDTA, and elemental iron. Ferrous sulfate is freely water soluble, highly bioavailable (100%), and cheap to buy, therefore making it a popular choice with many food manufacturers. However, its solubility means that it is likely to interact with other ingredients in the food matrix and cause oxidation of fats and discoloration, and deteriorate in terms of organoleptic properties over long-term storage. Less soluble iron fortificants can be incorporated into food products relatively easily, with their reduced solubility meaning that there are fewer side effects experienced with the product. Ferrous fumarate has a similar bioavailability to ferrous sulfate and works well in most food products; however, issues have arisen when acid conditions in food products caused complete dissolution of the fumarate affecting both product color and taste. Chelated forms of iron are also a convenient choice with solubility occurring at high pHs which render it available for absorption within the body. As the iron is bound to a ligand, it is prevented from interacting with various inhibitors present in the food matrix. The inclusion of these fortificants is dependent on product characteristics such as pH like most other fortificants. NaFeEDTA is an example of one such chelated iron product which is widely used in both the food and animal feed industries, at a higher cost to the producer and therefore consumer. Another example of an iron fortificant which is used frequently in the food industry is ferrous glycinate which while stable in most conditions is not stable at low pH.

Results. The liposome particles previously discussed are on the nano scale and this seems to be the way forward in some respects. Other particle size-associated technologies include micronization of compounds such as ferric chloride and sodium pyrophosphate to form ferric pyrophosphate. The studies have shown that decreasing the particle size of iron powders toward the nano size improves absorption of iron in rats. The bioavailability of ferric phosphate (FePO_4) nanoparticles has been investigated. FePO_4 is a poorly water-soluble compound; however, after micronisation to nanoparticles, the Fe was more soluble *in vivo*, leading to an increase in bioavailability. The increase in surface area means that the Fe can be more readily absorbed. Micronisation also renders ferric pyrophosphate soluble in aqueous solutions and in the same bioavailability range as ferrous sulphate.

In 2009 an iron-containing nano ingredient was described. The patent describes a method for producing nanoparticles in the range of 5-1000 nm which contain an iron salt stabilized by biopolymers (in particular dairy-based proteins and amino acids). Due to the size of the particles, the iron is said to be very stable in terms of reactivity within a food product and does not sediment in liquid preparations. Nestle has examined the effect of iron addition to casein, and claims to have an iron casein complex which is stable in a food system while the iron remaining bioavailable to the body. This complex is formed by the addition of iron to a casein solution and adjustment of the pH to between 5.8 and 6.2 before addition of the ferric iron solution. The complexes formed which are insoluble but dispersible in water can be either used in a liquid form or can be spray dried to form an iron-fortified ingredient.

Conclusions. Milk is a poor source of iron and contributes only 0.2-0.5 mg/L to the daily nutritional requirements of the human body. Of this minor quantity of iron in cow's milk, 14% is associated with the fat globule membrane, 24% is bound to casein, 29% to whey proteins, and the rest (32%) is associated with the low-molecular-weight fraction. However, when externally added to milk, iron binds strongly to proteins, especially caseins.

In order to achieve a greater understanding of how milk proteins are involved in iron binding, the physico-chemical aspects of the proteins involved should be investigated.

References

1. Flynn A., Cashman, K. Nutritional Aspects of Minerals in Bovine and Human Milks / A. Flynn, K. Cashman. – London: Chapman and Hall, 1997. – 165 p.
2. Cashman K. Milk minerals (including trace elements) and bone health / K. Cashman. – London: Chapman and Hall, 2006. – 143 p.
3. Cashman K. Trace Elements in Milk and Dairy Products / K. Cashman, H. Roginski, J. Fuguay // International Dairy Journal. – Ireland: ScienceDirect, 2006. – № 16. – 1390 p.
4. Ghosh D. Innovation in Healthy and Functional Foods / Dilip Ghosh, Shantanu Das, Debasis Bagchi, R. B. Smarta. – Sydney: CRC Press Content, 2012. – 252 p.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

10. The Research Method of Beer Brewing

Dmytro Merzlyak

National University of Food Technologies

Introduction. One of the most common and simple definitions of beer is: ‘beer is the drink resulting from the fermentation by means of selected yeast of the wort, which is obtained from malted barley, alone or mixed with other starch sources, and it is flavored by boiling with hop flowers. Brewing process can be divided into three phases: malting, wort production and fermentation, and maturation [1].

Normally the effectiveness of the boiling process is determined by three parameters: duration, intensity (e.g. evaporation) and boiling temperature. The necessary duration of the boiling to complete all desired effects is determined by the evaporation rate and the 45 boiling temperature. The relatively slow isomerisation of hops is the rate determining step. At atmospheric pressure and about 100° C, a good isomerisation of hop takes a minimum of 45 minutes. At higher temperatures and pressures the isomerisation can be completed in times as short as 50 two to three minutes. Besides affecting the homogeneity of the boiling the vigour of the boiling is of special importance for the removal of volatiles. The more vigorous the boiling is, the better the removal of sulphuric off-flavours is. Especially dimethylsulphide (DMS) has a very low taste threshold in the final beer and can only be removed during boiling. The concentration of this compound will in fact increase again during later fermentation of the wort by yeast excretion [2].

Materials and methods. Open-top vessels are used, in which the process takes place at atmospheric pressure. Traditionally, boiling vessels were made of copper and had an external heat source. Modern vessels have an internal heat source and are made of stainless steel, which is a low heat conductor, thus minimizing heat loss. However, some authors claim that the traditional copper vessel seems to impart a special flavor characteristic to the wort. In traditional systems, the boiling process lasts between 1 and 2 hours. In order to reduce the energy needs for this process, several heat systems have been developed. The use of an external heat exchanger, or calandria, requires a shorter boiling time, because, in this system, the wort circulates through the heat exchanger and reaches higher temperatures (106–110 C).

Other systems have focused on recycling the vapor formed. Mechanical vapor-compression systems have been used as external boiling systems [1].

Results. A device for brewing beer, particularly a wort pan (1), with a container body (2) to receive a wort reservoir (3) is described. The device contains an internal boiler (4) arranged in the container body (2), which is provided with a heat exchanger (5) and a guiding screen (8). Furthermore a wort forced flow (10) provided with a pump is also provided, which runs through the boiler (4). In order to increase the efficiency of the device, the wort forced flow (10) has a thin-layer distributor (17) for the wort, which contains a pipe subsection (11b) connected with the pump, which subsection leads above the guiding screen (8) via an outlet opening (13) with reduced outlet cross-section into the container body (2). Furthermore, above the outlet opening (13), a flow-guiding baffle surface (15) is provided, at which the flow arrives from below, to deflect the liquid towards the wort reservoir (3).

The object of the disclosure is therefore to provide a device and a method of this type with an improved efficiency. Because of the thin-film distributor provided and arranged according to the disclosure with its reduced outlet cross-section and the baffle surface above it, the energy passed into the wort

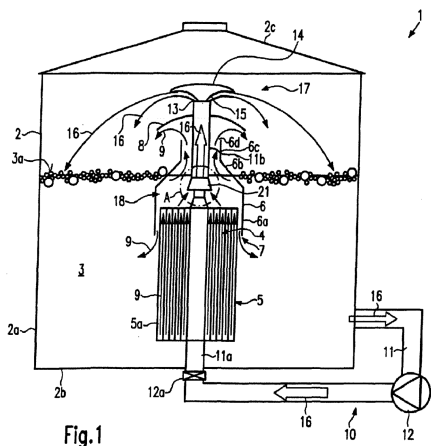

Fig.1

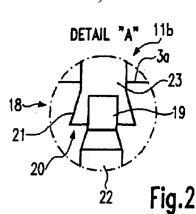

Fig.2

through the pump in addition to the heat flow is used advantageously to feed the wort, in addition to the normal wort cycle and the distribution by the internal boiler, into a second cycle with fine distribution through which, for example, the steaming out of undesired flavours is further improved.

Conclusions. The additional infeed device according to claim 4 is particularly advantageous, since this increases the flow rate through the thin-film distributor and at the same time accelerates

the flow through the internal boiler, which increases the throughput and reduces fouling. This applies in particular for an automatic suction according to claim 5 or 6, since in this way, the full throughput capacity is reached. The form of the baffle surface is particularly important in relation to the formation of the thinnest possible layer. Preferably, the baffle surface should be already provided in the mouth opening, and from there it runs, gently curved, at an angle upwards to the outside. Shaping the mouth opening as a circular gap which can if necessary be adjusted in size also promotes the formation of a thin layer [3].

References

1. Ortega-Heras M., Gonza M. L. Wort Production. – Burgos: University of Burgos, 2003. – P. 429–434.
2. Hendrik J. Visscher, Heineken Technical Services B. V., (Jan, 25, 2000) Process for the Continuous Boiling of Wort, Patent number 6,017,568.
3. Klaus-Karl Wasmuht, Ellingen, Kurt Stippler, Marzling, (Mar. 24, 2010) Methods for Brewing Beer, Patent. No.: US 2010/0178385 A1.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

11. Fats Conversion in the Technological Processing and their Detection of Falsification

Viktoriya Kononchuk, Larysa Arsenieva
National University of Food Technologies

Introduction. Nowadays manufacturers of the food products, which include animal fats and oils, replace partially or completely fat specified in the recipe for a cheaper fat of another composition or lower quality. Therefore, determining the type of fat in the finished product is a key issue revealing its forgery.

Materials and methods. The term “counterfeit goods” is often confused with the concepts of “fake substitute” (substitutes, imitators) and “defective products” (which is obtained due to the imperfect technology or low-skilled workers). This is no coincidence as many counterfeit substitutes and defective products are widely used for the purpose of natural products falsifying. The customer is not deliberately placed the information or placed it unreliable.

Often there is adulteration of the products that contain butter. Butter is a valuable food product in which 72.5 ... 83 % of milk fat is concentrated. Also butter contains 1.1 % of protein, 0.5 % of lactose, 0.2 % of minerals and 16-35 % of water. Butter contains vitamins A (from 2 to 12 mg %), D, E (3 mg%), C and B complex vitamins, whose number increases in old butter. Butter has a high calorie (about 7800 kcal / kg) and almost complete absorption (97 %) [1].

Butter is characterized by high organoleptic properties: taste, aroma, texture, color. According to the current ISO it is forbidden to add vegetable fats into butter in the hydrogenated or natural forms [2].

The most common method of falsification of butter is its partial or complete replacement for margarine. It is a product derived from cheap oils, animal fats and fish, is hydrogenated and subsequent formation of fine water-in-oil system. The group also includes water, milk, salt, sugar, emulsifiers, antioxidants, preservatives, food colorings and other components [3].

At the same time, margarine contains antioxidants: butylhydroxytoluene and butyl hydroxyanisol that cause cancer. Oleic and linoleic fatty acids, found in vegetable oils, in the content of margarines are fully hydrated and have trans isomeric configuration space. Emulsifiers that are contained in margarine because of 20-25 % of water destroy red blood cells (plasmolysis) in the blood. Thus, margarine can be consumed only by healthy people in small amounts, and especially for the sick and children it is contraindicated.

Results. The use of modern technologies in the fats and oils manufacturing makes it difficult to detect counterfeit. Classical methods of the food analysis do not allow to detect fake and its composition accurately and reliably. One of the modern methods of determining the authenticity of fat is capillary gas chromatography.

In modern gas chromatography high-efficiency capillary columns are used that allow to obtain information as to the identification of counterfeit. The principle of the sample preparation is based on meadow hydrolysis of triglycerides to free fatty acids followed by obtaining esterification reaction of methyl esters of fatty acids. Nographic chromatography separation of methyl esters of fatty acids is carried out on a gas chromatograph with fire-ionization detector with a capillary column installed. Even a perfect adulteration of butter can be recognized using capillary gas chromatography. Usually artificially produced oils have much in common with natural butter. But the resemblance is only in the presence and

ratio of essential fatty acids. Modern high-performance tandem gas chromatography and chromatography mass spectrometry makes it possible to determine the butterfat in artificial mixtures, even if its content is less than 5 %.

During the study, the quality of oils and fats should be also determined the fatty acid composition and the ratio of cis- and trans- isomers of fatty acids.

Conclusions. Thus, it is suggested to use gas-liquid chromatography to determine the type of fat in such objects as pastry. Extraction of fat trim should be performed three times with chloroform crushed sample product for 2 min at room temperature. The fat content in the sample can be determined gravimetrically after steaming in a water bath aliquot of the extract. The degree of extraction of lipid components in this way, depending on the type of pastry and content in the oil is 96,0-99,0 %.

Fatty acid composition of fat extracted is planned to determine using the gas-liquid chromatography “Krystallyuks - 4000m”.

References

1. Obrayen R. D. Fats and Oils. Pro-creation, Composition and Properties, Demonstrate How. – Moscow, 2007. – 752 p.
2. ISO 4399 : 2005 “Butter”.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

12. What Is the Bakery Industry?

Vita Prichintovskaya

National University of Food Technologies

Introduction. The bakery industry usually refers to the grain-based food industry. Grain-based foods may include breads, cakes, pies, pastries, baked pet treats, and similar foods. Along with bakeries, the industry consists of the equipment, supplies, and delivery drivers used to support the industry.

Materials and methods. Bakeries are the main component of the bakery industry, and produce the actual goods. Bakery sales may be retail, wholesale, or a combination of both. The bakery may produce goods for humans or pets. It may sell its products locally, distribute them regionally or nationally, or export them to other countries.

A retail bakery usually sells its goods directly to the consumer. Many retail bakeries have physical stores, but some have online outlets. Wholesale bakeries supply organizations such as restaurants, grocery stores, schools, and company cafeterias. They may also supply retail bakery stores.

Along with the bakeries, the bakery industry includes vendors for ingredients, equipment, and supplies. Ingredients include flour, butter, eggs, and other food items needed to produce baked goods. Equipment includes industrial ovens, scales, mixers, and refrigerators. Bakery supplies are items such as food-grade packaging, pans, and utensils.

Another component of the bakery industry consists of delivery drivers. The drivers may work for either wholesale or retail bakeries. Along with delivering products, they may also be tasked with stocking shelves, tracking inventory, and recommending products.

Results. In many nations and regions, the bakery industry is highly regulated. Bakeries usually need to obtain permits, and may be subject to inspection. The bakery may need to keep careful track of its ingredients in the case of recalls.

A bakery will likely need to comply with labeling laws to ensure the product is represented fairly. Labeling regulations may change, so the bakery should be aware of potential updates. The labeling laws vary by nation, so bakeries that export their products need to ensure their labels comply.

Worker safety is also important for this industry. Workers may be subject to injuries ranging from burns to repetitive stress injuries. Nations may regulate worker safety standards.

People seeking careers as bakers may attend technical schools or colleges to obtain the necessary skills. High end bakeries, especially those selling pastries and cakes, may prefer to hire those who've attended a school that specializes in those goods. Smaller bakeries may be more willing to hire employees without formal training.

Conclusions. Small, home-based businesses may be subject to less rigorous requirements than larger businesses. Each region, however, may have unique requirements. Regulations may also vary based on whether the bakery products are for human or animal consumption.

References

1. Chadcova H. Internal environment of a bakery and its analysis [Электронный ресурс] / H. Chadcova // AGRIC. ECON. – CZECH, 52, 2006. – (2). – pp. 83–88. – Режим доступа: <http://www.agriculturejournals.cz/publicFiles/57997.pdf>.

2. <http://www.wisegeek.com/what-is-the-bakery-industry.htm>.

3. Marić A. Contribution to the Improvement of Products Quality in Baking Industry [Электронный ресурс] / A. Marić, S. Arsovski, J. Mastilović // International Journal for Quality research, 2009. – №3. – Режим доступа: <http://www.ijqr.net/journal/v3-n3/01.pdf>.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

13. Development and application of biotechnology

Ivan Paramonov, Kate Pokoyovets

National University of Food Technology

Introduction. Biotechnology is a mix of biological and chemical sciences and the engineering methods, it is application of scientific and engineering principles to the processing of materials by biological agents to provide goods and services [1]. From its inception, biotechnology has maintained a close relationship with society. Although now most often biotechnology is associated with the development of drugs, historically it has been principally associated with food. Modern usage also includes genetic engineering as well as cell and tissue culture technologies.

Many forms of humanderived agriculture clearly fit the broad definition of "using a biotechnological system to make products". Indeed, the cultivation of plants may be viewed as the earliest biotechnological enterprise. Agriculture has been theorized to have become the dominant way of producing food since the Neolithic Revolution. Throughout the history of agriculture, farmers have inadvertently altered the genetics of their crops through introducing them to new environments and breeding them with other plants — one of the first forms of biotechnology. These processes also were included in early fermentation of beer. These processes were introduced in early Mesopotamia, Egypt, China and India, and still use the same basic biological methods. Beer was an important industrial, and not just social, commodity. In late 19th century Germany, brewing contributed as much to the gross

national product as steel, and taxes on alcohol proved to be significant sources of revenue to the government [2]. In the early twentieth century scientists gained a greater understanding of microbiology and explored ways of manufacturing specific products. In 1917, Chaim Weizmann first used a pure microbiological culture in an industrial process to produce acetone. Biotechnology has also led to the development of antibiotics. In 1928 Alexander Fleming discovered the mold *Penicillium*. The field of modern biotechnology is generally thought of as having been born in 1971 when Paul Berg's (Stanford) experiments in gene splicing had early success. The biotechnology sector has allowed farming industry rapidly increase its supply of corn and soybeans, the main inputs into biofuels, by developing genetically modified seeds which are resistant to pests and drought.

Biotechnology has applications in four major industrial areas, including health care (medical), crop production and agriculture, non food (industrial) uses of crops and other products (biodegradable plastics, vegetable oil, biofuels) and environmental uses. A series of derived terms have been coined to identify several branches of biotechnology. Bioinformatics is an interdisciplinary field which addresses biological problems using computational techniques, and makes the rapid organization as well as analysis of biological data possible. Blue biotechnology is a term that has been used to describe the marine and aquatic applications of biotechnology. Green biotechnology is biotechnology applied to agricultural processes. Red biotechnology is applied to medical processes. White biotechnology, also known as industrial biotechnology, is biotechnology applied to industrial processes. In medicine, modern biotechnology finds promising applications in such areas as drug production, pharmacogenomics, gene therapy, genetic testing. Cloning involves the removal of the nucleus from one cell and its placement in an unfertilized egg cell whose nucleus has either been deactivated or removed. This stirred a lot of controversy because of its ethical implications.

Increases in crop yield are the most obvious applications of modern biotechnology in agriculture, they are also the most difficult ones. Current genetic engineering techniques work best for effects that are controlled by a single gene. Many of the genetic characteristics associated with yield are controlled by a large number of genes, each of which has a minimal effect on the overall yield. There is much scientific work to be done in this area. Modern biotechnology can be used to slow down the process of spoilage. Modified fruit can ripen longer on the plant and then be transported to the consumer with less risk of spoilage and a still reasonable shelf life. Most of the current commercial applications of modern biotechnology in agriculture are on reducing the dependence of farmers on agrochemicals. There is another side to the agricultural biotechnology issue. It includes increased herbicide usage and resultant herbicide resistance residues on and in food crops, genetic contamination of non-GM crops which hurt organic and conventional farmers.

Biotechnology is being used to engineer and adapt organisms, especially microorganisms, in an effort to find sustainable ways to clean up contaminated environments. Environmental microbiology also offers clues to the evolution of degradation pathways and to the molecular adaptation strategies to changing environmental conditions.

Conclusions. Biotechnology is one of the most prospective branches of modern science, it has brought us a lot of beautiful products and drugs, and this is the antibiotics, steroids, artificial hormones, etc – all of them are achievements of biopharmaceutical technologies. Biotechnologists often use their knowledge to improve life quality of the humanity. During the history of human being there were a lot of discoveries in food and medicine branches. All of them had helped to increase the average lifetime period and quality of life in general.

References

1. Bud R. *The Uses of Life* / Robert Bud. – Cambridge University Press, 1994. – 299p.
2. Thackray A. *Private Science: Biotechnology and the Rise of the Molecular Sciences* / Arnold Thackray. –University of Pennsylvania Press, 1998. – 304p.

Scientific supervisor: Natalia Nesterenko

14. The development of chemical technologies in Ukraine and abroad

Alla Rybnikovich, Kristina Zaets, Juliya Lapta
National University of Food Technology

Introduction. Throughout its development, from ancient times to the present days, chemistry has always served and continues to serve the individual and its practice. Chemistry is the scientific study of the structure of substances, how they react when combined or in contact with one another and how they behave under different conditions, it is the study of the materials and substances of the world in which we live. The materials, which make up the earth, sea and air, are called raw materials. These include many important natural resources like ores, rocks, coal and gas. The modern science of chemical process includes many branches of science, scientists demonstrate the need to use different interrelated nature of knowledge in scientific field. Chemical engineers are comfortable with chemistry, but they do much more with this knowledge than just make chemicals. In fact, the term "chemical engineer" is not even intended to describe the type of work a chemical engineer performs. Instead it means to reveal what makes the field different from the other branches of engineering. Chemical engineer alone that draws upon the vast and powerful science of chemistry to solve a wide range of problems. The strong technical and social ties that bind chemistry and chemical engineering are unique in the fields of science and technology. The future of the chemical industry is the development of the new technologies.

The modern human experience places a large emphasis upon the material world. From the day of our birth to the day we die, we are frequently preoccupied with the world around us. Whether struggling to feed ourselves, occupying ourselves with modern inventions, interacting with other people or animals, or simply meditating on the air we breathe, our attention is focused on different aspects of the material world. Understanding chemistry is the key to understanding the world. Over the years, development of organic chemistry in Ukraine has been connected with its geographical position and natural resources. Being separated into two parts during the 17th-early 20th centuries, Ukraine was greatly influenced in its Western part by German and Polish culture. Eastern regions, geographically closer to Russia and extremely rich in coal and other raw materials, were strongly connected with the development of Russian, and later Soviet science and industry. The Western and Eastern parts of Ukraine were united under Soviet power in 1939. Since then, and through the 1990's, when Ukraine gained independence, organic chemistry, as one of the leading disciplines of science, developed along the same lines in a united Ukraine. Pharmacists are believed to be one of the first groups of people to deal with organic substances, their simple transformations, and laboratory techniques. The industrial revolution of the 19th century had a great impact on the development of organic chemistry

and its applications in Ukraine. By the mid 19th century Eastern and Central Ukraine became a largest producer of sugar in Europe. In 1869, John Hughes, a British engineer and entrepreneur, started the first metallurgical plant in Donetsk region and began the industrial production of coal. This burst in industrial development was a basis for further progress in organic chemistry and chemical technology. Despite dramatic social changes at the beginning and at the end of the 20th century and the impact of two World Wars, organic chemistry in Ukraine continued to develop. Nowadays, multiple theoretical and practical aspects of organic chemistry are studied in scientific institutions and universities throughout the country. Leading technical schools conduct research in the areas of general organic, heterocyclic and polymer-supported synthesis and their technical applications. Chemical industry is one of the principal sectors of Ukraine economy. It numbers some 200 enterprises and associations, where over 35 thou people are engaged in. According to the data of the Ministry of Industrial Policy, they manufacture up to 20 thou names of production to the sum of UAH 40-45 bn. 2,7% - in the structure of GDP. One of the principal lines of development of the Ukrainian chemical sector is the adoption of energy-saving technologies. Food processing has an annual turnover of USD 19.496 million (in 2011), making up 15% of total industrial output. It generates direct employment for 13% of working population. Food processing has been less affected by the economic crisis than other manufacturing sectors in Ukraine even registering, on average, positive growth of 5% during 2008-2011. Pharmaceutical industry is traditionally one of the main industry sectors in the economy of Ukraine. It covers production of pharmaceuticals and medical purpose articles, wholesale and retail trade, specialized storage and distribution through developed sales network. It is one of the most dynamic and profitable industries. During 2009-2011 Ukrainian pharmaceutical market showed strong growth reaching pre-crisis level in volume terms. Total Ukrainian market was estimated to be USD 3 bn in 2011 and is the second biggest market in the CIS. In 2011 pharmaceutical market of Ukraine has fulfilled optimistic expectations of the operators as it grew by 15% in USD equivalent. In volume terms the market barely reached pre-crisis level.

The chemicals industry is one of the United States largest manufacturing industries, serving both a sizable domestic market and an expanding global market. It is also one of the top exporting sectors of U.S. manufacturing. Accounting for 15 percent of global chemical shipments, the United States is a world leader in chemicals production and exports. The industry's more than 8,000 firms produce more than 70,000 products. In 2011, the U.S. chemicals industry had sales of \$763 billion and directly employed more than 788,000 workers. Germany's chemical sectors play a keystone role. Supported by world-renowned research and development institutes and dependable supply-chains, Germany offer investors fertile ground for their product development and market integration within Europe's largest economy. From 2008-2010 turnover in chemicals in the UK fell by 14%, according to figures from the country's Office of National Statistics. The decrease was particularly steep in commodities, which accounts for around 40% of the UK chemical industry's turnover. The UK still has a highly developed industrial infrastructure, especially in and around its main chemicals clusters in the northwest and northeast of England. These are becoming centers of innovation based on newly forged links between academia and industry. New technological platforms are being built with the help of some of the world's leading universities. The country has highly qualified personnel in the upper tiers of chemistry and chemical engineering. Today there are around 70,000 practicing chemical engineers in the United States. During the entire history of the profession there have been only about 135,000 American chemical engineers. Chemical engineers concern themselves with the chemical processes that turn raw materials into valuable products. The necessary

skills encompass all aspects of design, testing, scale-up, operation, control, and optimization, and require a detailed understanding of the various unit operations, such as distillation, mixing, and biological processes.

Conclusions. The importance of chemistry in our lives is immense. Once knowledge of chemistry was used in primitive way but now incredible stuff can be created. Chemistry has the power to explain everything in this world, from the ordinary to the bizarre. Thanks to alchemical knowledge now scientists have learned to create drugs and save lives, materials that provide comfort. The ties between chemists and chemical engineers has been beneficial to both sides. Advanced scientific development opens up new prospects for the chemical industry. Composite materials, coating ceramic, polycrystalline silicon, nano-membranes and many others new items will allow the chemical industry to start producing a fundamentally different products with previously unimaginable properties. Due to chemistry our country and world in general will find solutions to many problems that are currently considered to be global. In the future, the chemical industry will be transformed into safe multifunctional facilities that produce products demanded in various industries.

References

1. <http://investukraine.com/>
2. <http://www.gtai.de/GTAI/Navigation/EN/Invest/Industries/Chemicals-materials/chemical-industry.html>

Scientific supervisor: Natalia Nesterenko

15. Competitiveness of tourism establishments by means of innovation

Anna Simkina

National University of Food Technologies

Introduction. Innovation and creativity are issues that are commonly used from the perspective of the manufacturing industry, though they are as much needed in the services industries for effective and efficient results. Innovations in general may be the profitable market introduction of new products and services, improved production techniques or processes or a better or more efficient way of applying marketing, communication and management strategies or a new way of implementing organizational applications. Service industry differs from the manufacturing industry in many aspects like being intangible, no storage possibility, consumption and production at the same time and place, being highly perishable etc. but still innovation theories can also be used to describe changes in services and tourism industry.

The study focuses on innovation applications in tourism industry by analyzing successful case studies. Innovation success factors were examined and common issues were found which are provided as suggestions to improve the performance of tourism establishments by means of process innovation. In addition, tourism innovation cases as a result of trends are taken into consideration, since tourism is a very dynamic and flexible industry which is very vulnerable to changes in the environment.

Tourism is one of the biggest global industries that is improving according to the constant changes in tourism trends and consumer preferences which makes the concept of

Innovation a vital issue for the tourism firms of any size to stand out from the severe competition with successful applications and profitable operations.

Innovation in tourism industry includes all the aspects of formation and development of creative ideas or improvement of better tourism services leading to higher tourist satisfaction, more effective managerial strategies, higher profits and lower costs as end results. Thus innovation in tourism is related to creative concepts on; easier problem solving, value-adding operations and methods and application of more efficient or unique ways while producing and delivering the tourism product. Therefore it is important for tourism establishments to realize the concept of innovation and the ways to achieve it by examining the successful cases and their common denominators as outcomes for successful and profitable long term managerial success.

Innovation is an important concept for growth, business improvement and differential advantage in competition. Though commonly misused, innovation and creativity, mean and represent different things since creativity covers new products and new services, production of new ideas, new processes, new brands, new techniques, new approaches and inventions, whereas innovation covers the application of new and creative ideas as well as implication of discoveries. It is derived from originally the Latin verb “innovare” and the Latin noun “innovatus”, standing for transforming an idea or a process into a marketable product or service thus adding value to it. Thus within business the improved areas related to the product, service, process, marketing methods, organizational structures and such are termed as innovative approaches.

Application of innovation has many benefits as end results like; decreasing costs, increasing efficiency of operations and/or profit levels, ease in satisfying changing needs of consumers, increased flexibility in adapting supply to changing demand profiles, helping the firm to stand out from the concentrated competition by having and communicating a differential advantage.

Although tourism is an intangible service industry, innovation in the tourism sector has the same significance as in production of manufacturing industry. What is different is the fact that innovation in tourism is not associated with conventional research and development, and therefore takes different forms making it much harder to realize. These different forms usually come in the style of:

- Manufacturing innovations,
- Process innovations,
- Management innovations,
- Logistics innovations and
- Institutional innovations

Conclusions. As a result it may be concluded that successful tourism innovation examples seem to bring together important new or updated tourism products, service qualities and issues of trends in tourism industry in an integrated model.

References

1. Chon K., Tourism Mega Trends in Asia-Pacific –The 10 Trends to Watch, Research Collaboration between the United Nations World Tourism Organization and The Hong Kong Polytechnic University, available at: <http://www.guilintourist>.
2. Decelle X. (2004). A conceptual and dynamic approach to innovation in tourism , Maitre de Conférences, Institut de Recherches et d’Etudes Supérieures du Tourisme, OECD, Available at: <http://www.oecd.org/dataoecd/55/28/34267921.pdf> (12.06.2012).
3. Decelle X. (2004). A Conceptual and Dynamic Approach to Innovation in Tourism, Conference on Innovation and Growth in Tourism Hosted by the Swiss State Secretariat for Economic Affairs (SECO) Lugano, Switzerland, 18-19 September 2003.

16. Latest technology for restaurant business

Lidia Bazaluk, Julia Bilitska

National University of food technologies

Introduction. Technology is constantly evolving and there is always something new. Here is some of the latest technology for hotel and restaurant business. Each company of such branch is really need some modern technologies like these. They are developing every day.

For any restaurant, point of sale technology is important. And POS restaurant software has become an important part for many restaurants. It takes a lot of time to take orders manually and then pass it on to the kitchen. With this software, however, everything becomes as easy as the click of a button.

Touch screen menus, remote ordering, staff supervision, automated billing, and organization of customer accounts are all possible with the restaurant point of sale software. It becomes quite easy and simple to manage everything with this easy to use system. You can use point of sale systems in the kitchen, back office, and the front office. Managing and running the restaurant becomes much smoother and easier with this software. It allows you to keep track of the number of customers. Better customer services and better order management is what becomes possible with this system.

An administration software is present in the system and it includes electronic menu screens and monitors for easy order processing. A minute by minute record of the daily activity can be kept. Inventory management, stock management, security, and timekeeping are only a few of the activities that this software can indeed simplify.

The restaurant POS includes an input and output device. Touch screens and keyboards act as input devices. Electronic cash registers with printers and monitors attached to them work as input and output devices. They are located in various locations and are also connected to the main server that is located at the back office.

The POS systems control various activities in the restaurant. It is necessary to manage them very efficiently and properly. Even small retail stores and fast food joints have now installed these systems for efficient management of the point of sale.

Over the years, POS systems have become cheaper. And this is why many small restaurants have also got it installed. Easy to run, simple to operate and easy to update makes them a popular option.

A majority of people have a smart phone (iPhone, Android, Blackberry, etc.) and with the popularity of these phones, there is practically a mobile app for everything. A recent article by Nation's Restaurant News said several restaurant chains such as Pizza Hut, Starbucks and Culver's have apps for smartphones and many other chains have a mobile app in the works. Mobile apps help customers spend money and also provide a convenient way to obtain information.

The number of Facebook users varies per source, but at least 500 million people use it. Social media is much more than posting what is going on that day. Facebook and Twitter are very powerful tools to increase sales.

Using Facebook's "like" button has proved to have increased sales for many restaurants and others use their Facebook page for online ordering. Twitter provides real-time posts and while you are limited to 140 characters, they can be a very powerful 140 characters. By using either or both of these sites, you can promote your business and connect with customers.

A recent article from FT.com has this quote from Facebook Creator, Mark Zuckerberg, that expresses the importance of social media: "If you look five years out, every industry is going to be rethought in a social way. You can remake whole industries. That's the big thing."

The Qurify website defines QR codes as "two dimensional barcodes that are easily scanned using any modern mobile device. This code will then be converted (called "dequirified") into a piece of (interactive) text and/or link."

To break this definition down, anyone with a modern phone simply needs a QR code reader app for their phone, such as the Kaywa Reader. Then, whenever a person sees a QR code, they take a picture of it and it takes them straight to a link. This makes things incredibly simple. So you're wondering how to make your own QR code? It's just as simple as retrieving one. There are a variety of QR code generators out there. Putting in "QR code generator" in a Google search will provide you with many sites, qrcode.kaywa.com being one of the main ones. Use a QR code to link customers to an important part of your establishment, such as a information about a particular product or a promotion.

Conclusions. No restaurant or hotel owner in today's environment can afford to ignore technology. Almost every stakeholder talked about the crucial help technology has rendered in their growth and competitiveness. The benefits far outweigh the cost of technology.

References

1. Ansel, D., & Dyer, C. (1999). A framework for restaurant information technology. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 40, (3), 74-84.
2. Brandau, M. (2009). Restaurants reap the rewards of loyalty initiatives. *Nations Restaurant News*, 43, (22), 1-3.
3. Berry, C. (1998). Tips to help operators take a nutritious "Byte" out of technology. *Nations Restaurant News*, 18, (22), 38-40.

Scientific supervisor: Nelya Mykhailova

17. Latest technologies for hospitality business

Vitalia Tereshkevich, Daria Gerchikova
National University of Food Technologies

Introduction. Technology in all spheres of our life is constantly evolving and there is always something new. Here is some of the latest technology for hospitality business. Each company of such branch is really need some modern technologies like these. They are developing every day.

High definition televisions (HDTVs) are the focal point of every hotel room and there are a huge variety of models for hoteliers to choose from to suit differing room sizes and budgets. They should provide a range of high quality HD channels to reflect the needs of guests and most major suppliers including Samsung and LG, for example, offer a range to suit all requirements and budgets.

High speed internet access (wired and wi-fi) in hotel rooms is a must for any business traveller and now many leisure travellers too. Almost all hotels now provide internet access, but the main challenge for hoteliers is offering guests the same level of broadband service in a hotel room as they receive at home, in terms of speed, reliability and

security. One way of doing this is by offering a tiered bandwidth service, i.e. pricing the broadband service according to usage, where those who use less bandwidth pay a smaller fee than those who require more.

MP3 docking station and alarm clock are two essential gadgets for many travellers. Apple has sold over 100 million iPods and many travellers use them to listen to favourite songs, watch movies, or view family photos, so any docking station that couples as an alarm clock should be at the top of any hotelier's list for in-room gadgets. Alternatively, most in-room televisions also double up as an alarm clock.

Convenient power sources - sounds obvious, but you'd be surprised how many times hotel guests have to dive under a desk to access power sockets to connect and charge their laptop and mobile. Another option is for hoteliers to provide a connectivity panel which enables content from a laptop, digital camera or MP3 to be viewed/listened to via the television so they don't have to keep recharging their batteries.

Mirror televisions are more commonly found in bathrooms, saunas and swimming pools at luxurious hotels. They are equipped with high definition technology, digital tuners and touch screen functionality. In fact, there were some impressive Mirror i TVs being demonstrated at the recent CES in Las Vegas.

Lighting and climate control may not seem at first an advanced piece of technology, but allowing guests to set these remotely to suit their changing moods, whether they're just waking up, working, or relaxing is becoming an important feature of a hotel room. West End hotel, St Martins Lane, is a good example of mood lighting and The Peninsula Shanghai has weather gauges on its in-room control panel, allowing guests to decide if they should put on an extra layer before heading outside.

RFID (Radio Frequency Identification) door lock for keyless entry to a hotel room and other areas of the hotel is becoming more popular in hotels across the world. In addition to this, new technology has been developed to allow guests to use any brand of mobile phone to gain access to their hotel room, so they don't have to worry about their keys at all. Face recognition key locks and LCD screens connected to a digital camera to let guests know instantly who's outside their door could also be an intriguing guest security proposition for future new build properties.

Energy management systems which adjust the temperature and lights in a hotel room upon detection that the room is empty and an air-powered hair dryer to help save water and energy usage are interesting concepts. A combination of energy-efficient air conditioning, a rainwater harvesting system and low energy lighting can reduce a hotel's carbon footprint by 75 per cent compared to the average establishment.

Guest sensors have been fitted in Hotel 1000 in Seattle that monitor when a guest enters and leaves so that lights and other technology in the room can be switched on and off accordingly. In addition, The Upper House in Hong Kong uses infrared signals to allow housekeeping staff to tell if the room is occupied by pressing a button.

Conclusions. No hotel owner in today's environment can afford to ignore technology. Almost every stakeholder talked about the crucial help technology has rendered in their growth and competitiveness. The benefits far outweigh the cost of technology. Technology has increased profits for restaurants and hotels, and also helped in reining in costs on a long-term basis by reducing manpower and improving the quality of service. From entertaining guests and planning menus to monitoring employees, technology has dramatically changed the way the hospitality industry works today.

References

1. Griffin, R. (1998). Data warehousing: The latest weapon for the lodging industry? *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 39, (4), 28-46.
2. Harrison, J. (2003). Strategic analysis for the hospitality industry. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 44, (2), 139-152.
3. Irvine, W., Anderson, A. (2008). ICT (information communication technology), peripherality and smaller hospitality businesses in Scotland, *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 14, (4) 200.

Scientific supervisor: Nelya Mykhailova

18. Innovations and achievements in modern biotechnology

Vladyslav Lazebnyk, Olga Mamchur
National University of Food Technology

Introduction. Modern biotechnology is used to distinguish newer applications of biotechnology, such as genetic engineering and cell fusion from more conventional methods such as breeding, or fermentation; and to describe a range of processes and techniques especially at the molecular level. Examples of biotechnology applications of particular interest to the Department include cell culture, genomics, molecular marker-assisted breeding, cloning, bioprocessing and diagnostic testing as well as gene technology (genetic modification).

Traditional biotechnology is centered around passive techniques such as selective breeding to procure a population that shares a specific phenotype (trait). In the case of plants, this use to be done via simple cross pollination. Modern biotechnology uses gene manipulation to actively engineer organisms with certain characteristics (e.g. bacteria with a gene that codes for a pharmaceutical protein).

While the manufacturing of products to be used in life sciences, cancer and other research has been going on for decades, human insulin (specifically Humulin) was the first biotechnology drug to be approved by the FDA. Humulin was developed by Genentech in 1982 and was used for treatment of diabetes. In the United States, over 65% of biotech companies are involved in drugs developed for medical purposes, or pharmaceuticals.

What are the top selling biotechnology drugs? Intron, used to treat cancer and viral infections, Betaseron, used in treatment of multiple sclerosis, Epiver which treats Anti-HIV, Humulin for the treatment of diabetes, and Procrit, used for the process of platelet enhancement. Recombinant proteins are the most widely used biotechnology products, produced by gene cloning in cell structure. tPA or tissue plasminogen activator, a blood clot dissolving enzyme, was one of the first GE (genetically engineered) products sold.

The U.S. states with the largest numbers of biotech products companies include California, Maryland, Massachusetts, New Jersey and North Carolina. Biotech products are also used in forensic applications such as DNA fingerprinting. Interestingly, DNA fingerprinting was first used to identify and convict a rapist in England in 1987. DNA fingerprinting also assists in paternity testing, epidemiology, and identifying human remains. The oil-spill has been one of the biggest issues the environmental, health, agricultural and financial sectors have been tackling, and scientists in Europe have

sequenced the genome for an oil-eating bacterium, which could lead to faster, more efficient ways to clean up oil spills.

That certain bacteria have the ability to metabolize oil isn't a new discovery of course. Back in 1989, bacteria were used experimentally in attempts to clean up the 11 million gallons of crude oil spilled by the Exxon Valdez after it ran aground off the coast of Alaska. Though it made little to no difference back then, now that researchers have a complete blueprint for the oil-hungry bacteria: *Alcanivorax borkumensis*, they'll have the ability to optimize the conditions for these bugs, enabling them to soak up the hundreds of millions of liters of oil that enter our waters each year.

In the study, melanomas grown in mice used an inactive HIV-like virus to serve as a vehicle to arm the lymphocytes with T cell receptors, which caused the lymphocytes to become killers of cancerous cells. A reporter gene, which glows "hot" during PET scanning, was also inserted into the cells which helps researchers track the genetically engineered lymphocytes after they get injected into the blood stream, make their way to the lungs and lymph nodes, and then home in on the tumors wherever they may be located within the body. Finally putting tobacco plants to good use, researchers from the Biotechnology Foundation Laboratories at Thomas Jefferson University have identified a way to increase the oil in tobacco plant leaves, with the aim of using it as biofuel. This is a promising prospect, one, because it offers an alternative to exploiting plants that are used in food production, and two, because tobacco plants generate biofuel more efficiently than other agricultural crops.

Conclusions. Personalized healthcare is increasingly being applied to develop more effective treatments for disease and prevent a wider variety of conditions. Genome sequencing is one the most critical tools for personalized medicine, as it provides the individual genetic information necessary for the effective diagnosis and targeted treatment of particular diseases. The subject of biotechnology means using living systems and organisms to develop or make useful products for humanity. This science began to develop extensively at the end of XIX and at the beginning of XX century, and now it includes a lot of fields of using, such as modern medicine, food production, genetic engineering, agriculture and so on.

References

1. Friedman, Yali (2008). *Building Biotechnology: Starting, Managing, and Understanding Biotechnology Companies*. Washington, DC: Logos Press. ISBN 978-0-9734676-3-5.
2. Oliver, Richard W. *The Coming Biotech Age*. ISBN 0-07-135020-9.
3. Powell, Walter W.; White, Douglas R.; Koput, Kenneth W.; Owen-Smith, Jason (2005). "Network Dynamics and Field Evolution: The Growth of Interorganizational Collaboration in the Life Sciences". *American Journal of Sociology* 110 (4): 1132–1205. doi:10.1086/421508. Viviana Zelizer Best Paper in Economic Sociology Award (2005–2006), American Sociological Association.

Scientific supervisor: Nelya Mykhailova

19. Psychotropic substance and drugs in food

Banami-Belskaya Maria, Kozlova Daria
National University of Food Technologies

Introduction. The term originally referred medically to any psychoactive compound with any sleep-inducing properties. A psychoactive drug, psychopharmaceutical, or psychotropic is a chemical substance that crosses the blood–brain barrier and acts primarily upon the central nervous system where it affects brain function, resulting in alterations in perception, mood, consciousness, cognition, and behavior. Food should be a source of energy for people. Recent researches of scientists Harvard Medical School shows that food also can cause addiction of organism. In particular, we are talking about products with high sugar content, which activates the same areas of the brain that drugs such as heroin and cocaine. This partly explains why many people, knowing that being overweight raises accompanying illnesses just cannot stop eating and keep yourself within.

Materials and methods

In our research we use:

- social inquiry;
- survey;
- analysis of the products compound;
- analysis of the contents of labels;

Also we did laboratory experiments, experiment on human beings.

We use:

- scientific works;
- materials from books;
- and scientific magazines;

One of the most important methods of study of the topic is detailed study of the daily used products, which is only confirmed our guesses;

As a result of this work we found narcotic and psychotropic substances in different kinds of products. Should pay attention to the fact that each of us uses them every day, regardless of lifestyle, age and social status. Also we investigate consequences for human body. Moreover, there are a lot of different varieties of narcotics which contains in food have different effects on our body. For those who are thinking about their future and their children's future and we found a way out. We originate of an ideal ration, which helps not only escape the bad nutritional supplements but improve the overall health. The most important thing that following our system you should reach 100 percent result. Also we tried to dispose of myths about bad effects of different parts of food because there are a lot of things which do not correspond to reality;

Conclusions. During our researches, we find out products to different compounds and we should say that psychotropic substance and drugs in food have a pernicious effect on human organism. We originate of an ideal ration for human which allow to be healthy and not to depend on food. In general, proper nutrition, avoiding various types of products can help us live a long and happy life. One of the most important problems of this thesis is that this problem applies to everyone. We can say with accuracy that we cannot avoid this problem entirely, but still there are many options how to control and to stop this process until it has reached a global scale.

References

1. Kim SW, Grant JE, Adson DE, Shin YC. Double-blind naltrexone and placebo comparison study in the treatment of pathological gambling. *Biol Psychiatr* 2001
2. Wang GJ, Volkow ND, Logan J, et al. Brain dopamine and obesity. *Lancet* 2001
3. Pennington JAT. *Bowes and Church's Food Values of Portions Commonly Used*, Seventeenth Edition (Philadelphia: Lippincott-Raven, 1998)
4. Drewnowski A. Taste preferences and food intake. *Annu Rev Nutr* 1997
5. Журнал «Инженер» №9, 2007
6. www.wikipedia.org
7. www.skyworlds.net

Scientific supervisor: Kateryna Chala

20. Bar glassware

Liudmyla Yurchuk, Vladyslav Penchuck

National University of Food Technologies

Introduction. There is such a variety of bar glassware out there that it can get confusing to decipher which ones accompany which drinks. And you may be thinking that one glass is the same as the next. But this is simply not true. All bar glassware is shaped differently for a purpose. In addition to aesthetics (the way the finished drink looks), the different shapes and sizes of the glasses contribute to the overall flavour of the finished drink.

With wine glasses, for example, the bouquet of the wine cannot be fully realized without having the right shaped glass. Since taste is very much affected by smell, wine drunk out of the wrong glass won't taste as good as when the proper wine glass is used (and you likely won't be able to tell unless you try the right wine with the right and wrong wine glass).

And for champagne, it is important to use a champagne flute so that the bubbles can travel freely upwards and the champagne won't go flat prematurely – as with a glass with more surface area.

One other note regarding bar glassware is to always ensure that the glasses that you serve drinks in (or receive drinks in) are spotless. Glasses that are not cleaned properly, will also negatively affect the taste of the beverage.

Bar Glassware and their uses....

Beer Mug – a standard 10-12oz beer mug commonly used for half pints of draught (draft)

Brandy Snifter – shaped liked it is so that the user can hold the glass between their fingers while the base of the glass sits in the palm of their hand. This allows the transfer of heat from the palm of the hand to the brandy, thereby slightly heating up the liquor.

Champagne Flute – The elongated shape of the flute allows the bubbles to travel upwards and not dissipate too quickly. If the bubbles disappear too quickly, the champagne will taste flat.

Cocktail Glass – Certain cocktails, like a tom collins or the hurricane, have their own specialty bar glasses. For all other cocktails who weren't popular enough to get their own glasses, bars use generic cocktail glasses.

Generic Beverage Glass – Multi-purpose bar glassware. From the glass accompanying a bottle of beer to more standard cocktails like the Bloody Mary and Bloody Caesar, this is your all-round, all occasions glass when the right glass isn't available.

Goblet – the goblet is commonly used in banquet halls for water and juice and sometimes used in bars (that don't have the proper glassware) for various cocktails and soft drinks.

Highball Glass – Highball glasses such as this are used for a variety of cocktails and mixed drinks like a gin & tonic or rum & coke

Hurricane Glass – The origin of the hurricane cocktail can be traced back to New Orleans where the first one was served in the now signature hurricane lamp shaped glass.

Classic Margarita Glass – This is the classic style margarita glass, although there are a couple variations floating around (like the one below).

Martini Glass – ahhh the martini – Shaken, not stirred according to Mr. Bond. Martinis have their own special glasses and although this is a classic looking martini glass, there are many variations on the market today but you should still be able to recognize it by its triangle-shaped bowl.

Old-Fashioned Glass – the glass made specifically for the drink, the Old Fashioned, this glass is often used in bars and clubs as a common rocks glass for mixed drinks such as a rum & coke or vodka soda.

Beer Glass – of the Pilsner variety. This is a generic glass commonly accompanying a bottle of beer. Some establishments may use this glass as for their half pint beer glasses.

Wine Glass – You can literally find a wine glass for every variety of grape available in a bottle. However, most bars usually only carry one and maybe two different wine glasses. If they carry two different wine glasses, it'll be one for the reds and one for the white wines. This is a typical shape associated with red wines as they tend to have fuller bodies with smaller openings.

Rocks Glass – This is the standard in most bars. The glass that's used for the majority of mixed drinks that leave the bar. Any bar rail shot, as in a gin & tonic, as well as liquors served straight – rum on the rocks, are served in this glass.

Specialty Coffee Glass – This glass is meant for specialty coffees and specialty teas. The handle ensures that the guest doesn't have to worry about wrapping his hands around a steaming hot glass (although this is recommended for those really cold North American winters :) Common drinks served in this glass include Irish Coffee, Brazilian Coffee, B-52 Coffee and the Hot Toddy and Blueberry Tea.

Shooter Glass – This is the standard measuring glass for a lot of bars as well as doubling as a shooter glass for any shooter. Where in use, the bartenders use this glass to measure the amount of alcohol served in each drink. And when customers order shooters, they are served in this glass. A must-have in bar glassware.

Conclusions. Shot Glass – Very similar to a shooter glass, this is another style of measuring glass used by bartenders to measure out the amount of alcohol going into each drink. This glass can also double as a shooter glass. Note that due to breakage, many clubs use plastic shooter glasses.

References

1. <http://barsandbartending.com/bar-glassware/>
2. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_glassware
3. <http://www.catererswarehouse.com/category/4456>

Scientific supervisor: Liudmyla Yurchuk.

21. Electronic nose, based on the array of piezosensors

Olga Fedorenko

National University of Food Technologies

Introduction. Piezoelectricity is defined as electric polarization produced by mechanical strain in certain crystals, the polarization being proportional to the strain. The Curies first observed piezoelectricity in 1880 as a potential difference generated across two surfaces of a quartz crystal under strain. The converse piezoelectric effect, the deformation of a piezoelectric material by an applied electric field, was predicted by Lippman. Thus, when a thin wafer from a piezoelectric crystal such as quartz is placed in an alternating electric field of the right frequency it will oscillate in a mechanically resonant mode of the wafer. The resonance frequency depends upon the angles with respect to the optical axis at which the wafer was cut from a single crystal and inversely on the crystal thickness.

There are many different forms of piezoelectric sensors, including bulk acoustic wave (BAW), surface acoustic wave (SAW), flexural plate wave (FPW) and shear horizontal acoustic plate mode (SH-APM).

Bulk Acoustic Wave (BAW) Sensor

BAW sensors are also commonly referred to as Thickness Shear Mode (TSM) sensors or Quartz Crystal Microbalances (QCM or QMB). Typical BAW sensors are 6–8mm ϕ quartz wafers with a 3.5–5.5mm ϕ gold electrodes and having fundamental frequencies between 10 and 30 MHz. Any layer added to the crystal, which does not dampen the oscillation, can be treated as added thickness, causing a change in frequency. In E-nose applications the crystals are generally coated with a chemical or biochemical layer that allows extraction of an analyte from a test sample. The coatings are semi-selective thus allowing for reversibility of the sensors. The principle of sensing is that the change in device frequency (frequency shift) is proportional to the mass of material deposited upon the crystal.

Such electric nose can be used for early screening of food spoilage, analysis of food quality, safety assessment, detection of counterfeit. For example e-nose “MAG-8”, which was made in Russia by Ltd. “Sensor technologies”, is based on array of sensors “FoodnanoC”.

This device was used for analysis dairy products, meat products, spices; assessment of bouquet of wines; identification of liquors products. Another electronic nose “Tor Vergata”, which has 8 sensors, was developed in Rome. It was used for quality assessment of fruits.

Surface Acoustic Wave (SAW) Sensor

The stress-free boundary at the surface of a crystal allows an acoustic mode, whose propagation is confined to the surface, known as a surface acoustic wave. SAWs can be excited on a piezoelectric crystal by the use of an inter-digitated transducer (IDT).

There are two forms of SAW sensor, delay-line and resonator.

In delay-line sensors the wave is propagated from the IDT, along the crystal, until it reaches a receiving oscillator. In resonator sensors the wave is reflected by ridges

in the substrate back to the IDT for detection. In this system the IDT can be coated for selectivity. An added advantage of SAW sensors is that dual delay-lines can be fabricated on the same chip. This allows one delay-line to be used as a reference line to correct for effects such as temperature drift. The array sizes are much smaller than those of BAW sensor arrays; typically 8mm by 2mm. SAW wafers and sensors are now inexpensive and are commercially available.

Flexural Plate Wave (FPW) Sensor

The device uses antisymmetric Lamb waves which exhibit flexural character. Like SAWs, FPWs use IDTs which are separated by a polymer coated delay line. However in a

FPW, Lamb waves are propagated on an acoustic plate whose thickness is smaller than the Lamb wavelength. The material is generally silicon sputtered with a piezoelectric layer such as ZnO. Decreasing the plate thickness has been shown to increase mass sensitivity as well as decreasing the oscillating frequency if the transducer dimensions remain the same. The calculated sensitivity of an FPW is approximately an order of magnitude higher than an equivalent SAW, this permits the use of lower frequencies with less complicated electronics, and so lower noise levels and lower limits of detection. Another advantage is that the sensing layer can be deposited on the backside of the wafer, therefore avoiding chemical exposure of the on-chip-circuitry.

Conclusions. If transducer dimensions remain the same mass sensitivity increases. The calculated sensitivity permits the use of lower frequencies with less complicated electronics.

References

1. Cai Q-Y, Park J, Heldsinger D, Hsieh M-D, Zellers E T (2000) *Sens Actuat B* 62: 121
2. DA Buttry, MD Ward: Measurement of Interfacial Processes at Electrode Surfaces with the Electrochemical Quartz Crystal Microbalance. *Chemical Reviews* 92 (1992) 1355-79
3. D'Amico, A. 1999. Fundamentals on Sensors and Electronic Interfaces. Summer School "Sensors for Food Applications".
4. Penza M, Cassano G (2003) *Sens Actuat B* 89: 269
5. Zhou X C, Ng S C, Chan H S O, Li S F Y (1997) *Anal Chim Acta* 345: 29

Scientific supervisors: Asya Kalinichenko, Ludmila Yurchuk

22. Food for tomorrow

Victoria Shevchenko, Kateryna Pylypiva
National University of Food Technologies

Introduction. Cocktails in ice spheres. Caviar made of olive oil. Disappearing transparent raviolis. Sound cool? Well these are all examples of Molecular Gastronomy. Molecular Gastronomy blends physics and chemistry to transform the tastes and textures of food. The result? New and innovative dining experiences. The term Molecular Gastronomy is commonly used to describe a style of cuisine in which chefs explore culinary possibilities by borrowing tools from the science lab and ingredients from the food industry. Formally, the term molecular gastronomy refers to the scientific discipline that studies the physical and chemical processes that occur while cooking. Molecular gastronomy seeks to investigate and explain the chemical reasons behind the transformation of ingredients, as well as the social, artistic and technical components of culinary and gastronomic phenomena.

When people hear the words molecular gastronomy or molecular cuisine for the first time they often mistakenly view it as unhealthy, synthetic, chemical, dehumanizing and unnatural. This is not surprising given that molecular gastronomy often relies on fuming flasks of liquid nitrogen, led-blinking water baths, syringes, tabletop distilleries, PH meters and shelves of food chemicals with names like carrageenan, maltodextrin and xanthan. The science lab equipment used just helps modern gastronomy cooks to do simple things like

maintaining the temperature of the cooking water constant (water bath), cooling food at extremely low temperatures fast (liquid nitrogen) or extract flavor from food (evaporator). There is still some debate out there about the healthiness of molecular gastronomy but I personally believe there are far bigger health issues in the everyday food we consume. In the end, you are not going to be eating liquid pea spheres every day anyway.

If you are not a professional chef with a fully equipped kitchen you can still enjoy molecular gastronomy at home without spending too much money. Many molecular cuisine recipes don't require special equipment or "chemicals". With as little as \$50 you can get some basic molecular gastronomy substances to start making spheres, airs and gels. Want to cook with liquid nitrogen? That gets a bit more expensive but is a lot of fun. You'll have to spend about \$500 and carefully follow some safety procedures.

Molecular Cuisine

Molecular gastronomy is a relatively new term, one that has caused much confusion and controversy. Some of the confusion comes from trying to put a modern spin on a much-older word. That word is gastronomy, which, since the 19th century, has described the art of selecting, preparing, serving and enjoying fine food. If preparing food is an art form, then it must be an activity requiring creative skill and imagination, not technical expertise. And yet gastronomy, like astronomy and agronomy, say, seems to describe a rigorous, scientific field of study.

Molecular gastronomists use special techniques, ingredients and cooking principles to encourage certain chemical reactions to occur. These reactions, in turn, produce startling new flavors and textures. One popular technique is cooking meats *sous vide*, a French term that means "under vacuum." Here's how it works: First, you pour water in a pan and heat it to a low temperature. The exact temperature varies depending on the type and thickness of the meat, but it never exceeds the boiling point of water (212 degrees F, 100 degrees C). For steak, the water temperature will be about 140 degrees F (60 degrees C). Next, you place your meat, along with seasonings, into a heat-safe plastic bag, seal it and place it in the hot-water bath. The meat cooks slowly in the heated water and retains its moisture. After approximately 30 minutes, you remove the meat from the bag and place it in a hot frying pan. Sear the meat briefly on each side before serving. When you cut into the meat, you will find it to be juicy, tender and delicious.

Conclusions. Molecular gastronomy makes all other cooking fads lose relevance: it is the ultimate fantasy to create by combining science and cooking. It is exciting and it has allowed for some revolutionary research and findings in the cooking world. Often considered just fancy and unnecessary showing off, at the expense of taste, it is, instead, a wider perception of cooking, which includes physics to improve the cooking outcome. The ideal cooking temperature for an egg has been discovered thanks to molecular gastronomy, for example. There are some science-aficionado chefs who have devoted a great deal of time to studying the physical and chemical mechanisms of cooking. Their kitchens become sci-fi labs as they strive to understand what lies behind gastronomy. The main objectives of molecular gastronomy are to understand in detail culinary transformations and processes, from a technical, artistic and social standpoint.

References

1. DeBevoise M. *Molecular Gastronomy: Exploring the Science of Flavor*. -Columbia University Press- 2006
2. en.wikipedia.org/wiki/Molecular_gastronomy
3. www.molecularrecipes.com/molecular-gastronomy

Scientific supervisor: Lidmyla Yurchuk

23. Literary tourism

Alla Hembets

National University of Food Technologies

Introduction. Literary tourism is a type of cultural tourism that deals with places and events from fictional texts as well as the lives of their authors. This could include following the route taken by a fictional character, visiting particular place associated with a novel or a novelist, or visiting a poet's grave. Some scholars regard literary tourism as a contemporary type of secular pilgrimage. There are also long-distance walking routes associated with writers.

Literary tourists are specifically interested in how places have influenced writing and at the same time how writing has created place. In order to become a literary tourist you need only book-love and an inquisitive mindset; however, there are literary guides, literary maps, and literary tours to help you on your way. There are also many museums associated with writers, and these are usually housed in buildings associated with a writer's birth or literary career.

The idea of literary pilgrims has existed for some time. It engenders the image of the dedicated scholar prepared to travel long distances to experience places linked with writers of prose, drama, or poetry. The growth of heritage tourism has required the re-appraisal of this representation of the literary pilgrim. There are now many more literary places attracting a greater diversity of tourist types. Literary places are no longer accidents of history, sites of a writer's birth or death; they are also social constructions, created, and promoted to attract visitors (tourists hereafter). There are still literary pilgrims but those who visit such places out of curiosity and general interest rather than a single-minded sense of dedication outnumber them. That these latter types may gain pleasure, enjoyment, and perhaps enrichment is not contested, but the experience will be different in kind from that of the literary pilgrim.

People visit literary places for a variety of reasons. First, they are drawn to places that have connections with the lives of writers. Former homes, in which a writer lived and worked, may create a sense of nostalgia and inspire awe.

Second, tourists may be drawn to literary places that form the settings for novels. Fiction may be set in locations that writers knew and there is a merging of the real and the imagined that gives such places a special meaning. Fictional characters and events often generate the strongest imagination.

Third, tourists may be drawn to literary places for some broader and deeper emotion than the specific writer or the story. Many tourists were evoking memories and emotions from their childhood: their recall was of the telling of the stories and their bonds with home and family.

The fourth reason may be less concerned with the literature than with some dramatic event in the writer's life.

An interest in traveling to places associated with poets and novelists grew in the 19th century, when according to historical accounts, curious travelers began visiting the homes, graves and favorite haunts of famous writers. Travelers also visited the sites and cities described in famous poems and novels. During this time, Stratford, England was memorialized for Shakespeare, while Abbotsford, England, was venerated for Sir Walter Scott. The Bronte sisters were remembered for their home at Haworth, England.

Also to cater to the tastes of this specialized group of travelers, many cities have taken advantage of this phenomenon by creating walking and cycling tours of famous writers' homes, the places where they wrote, and taverns they may have visited.

For example, London, England, has tours that honor Arthur Conan Doyle's Sherlock Homes. One tour includes a house dedicated to fictional characters from the novel. In Ireland, a Dublin Literary Pub Crawl invites tourists to walk in the shoes of writers like

James Joyce, Oscar Wilde, George Bernard Shaw and W.B. Yeats. The walking tour is guided by actors, and guests are invited to participate in a literary quiz with prizes.

There is a list of some new directions and unusual literary tours. For example “Dickens World” for fans of Charles Dickens, bleakness, poverty, strategically placed stench, rickets; “Hunger Games Adventure Weekend” for fans of The Hunger Games, zip-lining, archery, dystopia, bloodsport; “Hobbit-Themed Flight and Hotel” for fans of Lord Of The Rings, J.R.R. Tolkien, New Zealand, midget fetishism, uncomfortably tiny surroundings; “Sleep No More At The McKittrick Hotel” for fans of Macbeth, Shakespeare, theater, bathtubs full of blood, waking dreams, taxidermy, voyeurism, witch orgies and other.

Conclusions. Crossing the boundaries between literature and cultural studies, literary tourism invites readers to make fictional experiences come alive. Literary tourism enables travelers to immerse themselves in the local culture, while increasing their knowledge about authors and literature.

References:

- 1 .Barker, M.1989 Comics: Ideology, Power and the Critics. Manchester.
2. <http://www.wisegeek.com/what-is-literary-tourism.htm>
- 3.<http://litreactor.com/columns/the-weird-side-of-literary-tourism-five-bizarre-book-inspired-experiences>

Scientific supervisor: Olena Kohan

24. Space tourism

Anna Budnikova

National University of Food Technologies

Introduction. Tourism is travel for recreational, leisure, or business purposes. The World Tourism Organization defines tourists as people traveling to study and stay in places outside their usual environment for not more than one year for leisure, business and other purposes.

Tourism has become a popular global leisure activity. Tourism is important and, in some cases, vital for many countries. The travel and tourism industry has grown and developed into one of the largest businesses in the world. This is due to the advancements in a series of industry sectors linked with the common aim of serving the travel needs of people around the world. The fields include: transport and infrastructure and ease of access to improved information systems, product development and innovation, changing consumer demands, expectations and fashion. The developments in technology and transport infrastructure have made many types of tourism more affordable.

One of the most interesting types of traveling is space tourism.

Space tourism is a natural extension of today's worldwide tourism industry. Instead of traveling around the world, tourists go to space. Anyone will be able to buy a ticket. No astronaut training is needed. This has not happened yet, but a lot of activities are taking place in the world today to make it come true. Space tourism may be the missing link of space travel that we have been trying to discover for so many years. With the help of space tourism, we can build an infrastructure in space and radically decrease the launch costs. There can be hundreds of thousands of space tourists flying each year, creating a giant market. Through this infrastructure, other commercial ventures will also be possible. Space will finally be opened up for business.

My thesis has two objectives. The first objective is to try to discern what importance space tourism may have for space commercialization. The second objective is to provide a detailed overview of the space tourism field. In order to fulfill the objectives, extensive

research was conducted on space tourism. This was done through material available at the host institution as well as what could be found in the Internet. Interviews were also conducted with leading people in the space tourism community.

There is a great yearning among the public to travel in space. All market surveys point to this. People are prepared to pay a relatively substantial amount to do it. Several organizations have been formed to promote the space tourism industry, including the Space Tourism Society, Space Future, and HobbySpace. UniGalactic Space Travel Magazine is a bi-monthly educational publication covering space tourism and space exploration developments in companies like SpaceX, Orbital Sciences, Virgin Galactic and organizations like NASA. Classes in space tourism are currently taught at the Rochester Institute of Technology in New York, and Keio University in Japan.

A report from the Federal Aviation Administration cites studies done by Futron, an aerospace and technology-consulting firm, which predict that space tourism could become a billion-dollar market within 20 years. In addition, in the decade since Dennis Tito journeyed to the International Space Station, eight private citizens have paid the \$20 million fee to travel to space. Space Adventures suggests that this number could increase fifteen-fold by 2020. These figures do not include other private space agencies such as Virgin Galactic, which as of 2012 has sold 500 tickets worth \$200,000 dollars each. Its ticket sales are expected to increase by the year 2013, when Virgin Galactic expects to begin flights.

Space tourism is the only activity that can support a high number of flights, which is essential to bringing costs down. There is practically no saturation limit to tourism, just look at the growth of theme parks and cruise lines all over the world.

Chances are good that within the next 25 years a remarkable sequence of events will take place in space. We will witness the birth of a completely new industry. An infrastructure between Earth and space will be constructed. There will be regular passenger tours to space and back, carrying mainly tourists. As soon as the infrastructure is in place, a number of orbital facilities will rapidly be constructed. Because the new launch vehicles will be carrying passengers on regular trips, they will be much safer and quicker to handle than the launch vehicles of today. All commercial space activities are tied to the cost of going to orbit. Space tourism is a way to bring down the current high costs. Thanks to the infrastructure established to do space tourism, other commercial space ventures will also have an improved chance of getting going. Space tourism will be the main market driver for this. The industry will become more aware of space as a place to do business because of space tourism. New thoughts and ideas will come up on how to use space.

Conclusions. Space exploration plays a big part in our day to day life whether we know it or not. Yes, there are dangers and disadvantages, but if we continue to explore space, test technologies, and take some risks, I am sure that most of the problems will be and can be fixed. Of course, nothing about space exploration will ever be perfect, but nothing is ever completely risk free. In the past, space exploration has proven its self to be extremely beneficial and will continue to do so in the future just so long as we continue to work hard to make it better.

References

1. Abitzsch, Sven (1996). "Prospects of Space Tourism". Presented at the 9th European Aerospace Congress, Berlin. Hosted at Space Futures.
2. www.spacefuture.com/archive/space_tourism_and_its_effects_on_space_commercialization.shtm
3. <http://carol120.hubpages.com/hub/Space-Exploration-Advantages-vs-Disadvantages>

Scientific supervisor: Olena Kohan

25. Wellness tourism

Kateryna Buzmakova

National University of Food Technologies

Introduction. Wellness tourism is travel for the purpose of promoting health and well-being through physical, psychological, spiritual, or emotional activities. Wellness Tourism Worldwide Announces Top 10 Wellness Travel Trends for 2013 Los Angeles, Jan. 11, 2013 -- Wellness Tourism Worldwide announces its 2013 forecast of wellness travel trends. Each trend bears relevance to today's consumer, focusing upon new wellness designs, programs and service levels in air transit, hotel accommodations and destinations.

Wellness Takes Flight. To draw more passengers and increase revenue, airports renovations are featuring sleek ultramodern designs incorporating natural light, art installations, high-end dining and shopping venues as well as a plethora of health and fitness offerings. A wide range of offerings from the ubiquitous spa to swimming pools, gardens, walking paths, private napping cabins and cultural centers are all designed to create a kind an atmosphere of "terminal bliss".

Health Focused Hotels. Now hotel rooms are designed to alleviate altitude sickness, reduce jet lag, induce better sleep, eliminate bacteria, waterborne chemicals and allergens and purify and humidify the air. Vitamin C-infused showers, dawn simulating alarm clocks and melatonin-producing lighting are other notable features.

Digital Detox. A survey showed that 80% of smartphone users in the US almost never leave their home without their device, while another found almost 50% of mobile owners use their phone during vacations to snap photos and trip planning. Surrendering laptops, tablets and smartphones at check-in are a part of several hotel "Un-plug" programs. Some destinations are also creating technology free vacation campaigns as a way to market their rustic settings.

Reconnecting Through Nature. Natural assets are the most critical component to wellness tourism product development. Destinations are beginning to fully leverage their landscape in response for the human need to explore and relax outdoors. "Deprivation holidays" - coined by Euromonitor - is a growing trend where stressed out folks choose outdoor boot camp to improve fitness and induce weight loss by pushing to the extreme.

Sleep at the Forefront. Too tired to function, unable to rest? Lack of sleep impacts immune, brain and metabolic systems. Micro naps in urban spas create a respite from the frantic pace of cities. Private napping cabins offer respite for weary intercontinental travelers. Hotel designs have evolved to combat jet lag and o help both business and leisure travelers sleep well and prepare for the day ahead. Airlines are catching on, with redesigned planes for peaceful sleep providing well-appointed linens on a full size bed and turn down service in first class private cabins.

Spiritual Seekers. The interest in non-religious spiritual practices is growing around the world. An increasingly secular global society seeking meaning and purpose opens the doors to spiritual pilgrimages, retreats, temple stays and workshops.

Indigenous Healing Traditions. As the world has become more globalized, many spa brands have gone the way of Starbucks -- predictable. Placing a spot light on authentic healing traditions is important on several levels. Exporting a region's traditional healing practices gives consumers the opportunity to experience them first-hand at their place of origin. Travelers seeking health and healing traditions at their place of origin contributes to cultural conservation and sustainability, in some cases stimulating economic growth and breathing new life into long forgotten, ancient or undervalued rituals.

Rewarding Wellness Travel. Meeting planners are seeking destinations that align with corporate initiatives for maximum ROI. What better way than to coordinate transformative experiences for both the individual and business organization sponsoring the meeting? Most U.S. companies plan to increase the dollar value of the incentives they offer employees to participate in health improvement programs.

Celebrity Instructor Retreats. Studies show that sometimes the most transformative experiences occur far away from home. Yoga, Pilates, meditation and fitness gurus have been elevated to rock stars with their own following and are taking their expertise on the road at exotic locations, regional weekend workshops. Spa destinations and resorts have been offering specialized, themed getaways for awhile but now instructors have realized their own cache and are cashing in.

Intergenerational Family Travel. It seems everyone agrees that multi-generational family travel is a hot trend that has been growing the last few years. Grandparents are connecting with grandchildren in a distinct way — by traveling. Grandparents are more active and fit, and have sympathy for their own grown children, who often are required to have two working adults to pay the bills. Vacations create memories and are taking their family relations from cyberspace to real space. The travel industry has designed programs to bring families together to learn, love and play.

Conclusions. Wellness Tourism Worldwide (WTW) provides research, education, development and promotion to travel sellers and traveler providers. Mission of WTW: Improving Well-being & Economic Growth through Travel. Making wellness travel accessible, fun & rewarding for everyone. Founded in recognition of the wide gap between health, well-being, leisure, tourism and sustainability, WTW is based on the domains of well-being and Quality of Life (QoL).

References

1. <http://www.welnesstourismworldwide.com>
2. Health and Wellness Tourism: Melanie K. Smith, László Puczkó
3. <http://www.euromonitor.com>

Scientific supervisor: Olena Kohan

26. Ingredients in functional confectionery

Volodymyr Bohun

National University of Food Technologies

Introduction. Enjoyment with a healthy additive is nowadays more in demand than ever before. There is a strong trend in confectionery towards functional products. The explosion of functional products is due to many factors, but particularly the influence of nutritionists on the consumer, and a better understanding of the benefits, either real or perceived, of nutritional additives — antioxidants, vitamins, herbs and the balance of carbohydrates, proteins and fats in our diet. The most dramatic example of this is the Atkins diet, with its concentration on high protein intake, moderate fat and low carbohydrates, leading to a whole range of low-impact carb products from beer to candy. The interest in functional products is also fuelled, unfortunately, by the alarming expansion of junior diabetes in all over the world, coupled with the obesity problem now being experienced.

The new segment of functional confectionery is developing strongly. Historically this category has roots in typical cough & cold and sore throat remedies, but confectioneries are by no means limited to these and are currently looking to improve their image. Confectioneries are still often criticized as unhealthy products, requiring special marketing strategies. Benefits out of the botanical kingdom, when added to confectioneries, open up new opportunities here as they do in functional foods in general.

Herbs in particular are of rising importance to the confectionery industry. They have been used traditionally in throat-soothing candies and sweets for decades. Herbs add flavor to all food forms, including confectionery, and with their healthy image, they can also be considered "trendy" ingredients. Plus, their proven effectiveness can, in sufficient quantities, even add a medical function to a confectionery product. The use of herbs in confectionery products range from throat, cough and sinus remedies, to digestive, dental/gum care and immune stimulation products. In addition, newly discovered benefits of traditional ingredients, such as the antioxidant power of the flavanols contained in chocolate, increase consumer appeal and move the segment away from its image of guilty indulgence and unhealthy calories.

Many botanicals are used in food mostly to add different flavors. But that is not the only reason. Many spices have been known for their medicinal uses for hundreds of years, so it is not surprising that these usages are being confirmed by modern science. Spices such as ginger, chili and garlic have been used as main or sole constituents of drugs for some years now, and while confectionery products containing garlic may be somewhat rare, they do exist as ginger or chili blended with chocolate.

Other culinary herbs combine taste with functionality, such as mint, sage, thyme, rosemary, cumin, anise, fennel, coriander and the aforementioned ginger; they all have some in vitro anticancer effects. Herbs like rosemary, sage, oregano, thyme, onions and garlic act as antioxidants and protect from LDL oxidation, reducing the risk for cardiovascular disease. Lemongrass, fenugreek, linseed and garlic help lower cholesterol, and ginger helps fight motion sickness.

These are just a few examples of the many known benefits to be derived from herbs. In confectioneries, they can fulfill a number of function, ranging from energy/stimulation to mental/physical performance to oral and throat health. Many of the ingredients currently used in functional drinks are increasingly being scouted for functional confectionery products. Apart from vitamins and minerals used in fortified sweets and jellies, there are dietary fibers (beta-glucan, inulin, cellulose, galactomannan), soy protein and isoflavones, botanical extracts (caffeine, green tea) fruits and vegetables, and even probiotic bacteria, just to name a few.

Some of the so-called "superfruits" used in functional confectionery products include cranberries (*Vaccinium macrocarpon*), which not only boasts high vitamin C content, but also contains omega 3 fatty acids and antioxidants in the form of proanthocyanidins and flavanoids. Cranberries are often used in snack bars and energy bars, as they add a pleasantly sour taste. Other superfruits include acai, acerola, mangosteen, goji, jabotacaba and passionfruit.

Apart from those ingredients already mentioned, natural sugar replacement substances such as xylitol and maltitol are very popular in the large sugar-free segment of the functional confectionery market, especially in chewing gum where xylitol adds the health benefit of prevention of tooth decay. There are also some legacies from the dietary supplement arena, such as CoQ10, folic acid, zinc gluconate and lycopene, which have found their way into functional confectionery products. For the manufacture of functional confectionery products, adding highly concentrated compounds of functional ingredients at

the end of the cooking process has been particularly effective. As far as flavors are concerned, there is a move toward the exotic flavors of tropical fruit, since they are associated as being superfruits in consumers' minds.

Conclusions. The functional confectionery segment is one with strong potential. Since the idea of adding ingredients with tangible benefits has already been brought to consumers' attention through functional foods in general, functional confectionery products do not require strong consumer education. Thus, the market is ripe for more innovative products. However, it remains to be seen how the new European health claim directive--which requires products to state the amounts of potentially unhealthy ingredients on products claiming health benefits--will affect the functional confectionery market in future.

References

1. <http://www.gomc.com/eSub/> Maurice S. Jeffery Functional Confectionery Technology. Development of ingredients, formulation and manufacture
2. www.candyindustry.com/articles/new-functional-confectionery-products
3. www.thefreelibrary.com/Functional

Scientific supervisor: Olena Kokhan.

27. Fresh Milk Technology. Milk Separation

Dmytro Vereschack

National University of Food Technologies

Introduction. The fat fraction separates from the skim milk when milk is allowed to stand for 30 to 40 minutes. This is known as 'creaming'. The creaming process can be used to remove fat from milk in a more concentrated form.

Gravity separation. Fat globules in milk are lighter than the plasma phase, and hence rise to form a cream layer. The rate of rise of the individual fat globule can be estimated using Stokes' Law which defines the rate of settling of spherical particles in a liquid.

Centrifugal separation. Gravity separation is slow and inefficient. Centrifugal separation is quicker and more efficient, leaving less than 0.1% fat in the separated milk, compared with 0.5-0.6% after gravity separation. The centrifugal separator was invented in 1897. By the turn of the century it had altered the dairy industry by making centralised dairy processing possible for the first time.

It also allowed removal of cream and recovery of the skim milk in a fresh state. The separation of cream from milk in the centrifugal separator is based on the fact that when liquids of different specific gravities revolve around the same centre at the same distance with the same angular velocity, a greater centrifugal force is exerted on the heavier liquid than on the lighter one. Milk can be regarded as two liquids of different specific gravities, the serum and the fat.

Milk enters the rapidly revolving bowl at the top, the middle or the bottom of the bowl. When the bowl is revolving rapidly the force of gravity is overcome by the centrifugal force, which is 5000 to 10 000 times greater than gravitational force. Every particle in the rotating vessel is subjected to a force which is determined by the distance of the particle from the axis of rotation and its angular velocity.

Hand separator. In order to understand how centrifugal separation works, we shall follow the course of milk through a separator bowl. As milk flows into a rapidly revolving bowl it is

acted upon by both gravity and the centrifugal force generated by rotation. The centrifugal force is 5000 to 10 000 times that of gravity, and the effect of gravity thus becomes negligible. Therefore, milk entering the bowl is thrown to the outer wall of the bowl rather than falling to the bottom. Milk serum has a higher specific gravity than fat and is thrown to the outer part of the bowl while the cream is forced towards the centre of the bowl.

Standardisation of milk and cream. If fine adjustment of the fat content of cream is required, or if the fat content of whole milk must be reduced to a given level, skim milk must be added. This process is known as standardisation. The usual method of making standardisation calculations is the Pearson's Square technique. To make this calculation, draw a square and write the desired fat percentage in the standardised product at its centre and write the fat percentage of the materials to be mixed on the upper and lower left-hand corners. Subtract diagonally across the square the smaller from the larger figure and place the remainders on the diagonally opposite corners. The figures on the right-hand corners indicate the ratio in which the materials should be mixed to obtain the desired fat percentage.

The value on the top right-hand corner relates to the material on the top left-hand corner and the figure on the bottom right relates to the material at the bottom left corner.

Butter-making with fresh milk or cream. Butterfat can be recovered from milk and converted to a number of products, the most common of which is butter. Butter is an emulsion of water in oil and has the following approximate composition: fat- 80%, moisture- 16%, salt- 2% , milk SNF -2%.

In good butter the moisture is evenly dispersed throughout the butter in tiny droplets. In most dairying countries legislation defines the composition of butter; and butter makers conform to these standards insofar as is possible. Butter can be made from either whole milk or cream. However, it is more efficient to make butter from cream than from whole milk.

Cheese-making. Cheese is a concentrate of the milk constituents, mainly fat, casein and insoluble salts, together with water in which small amounts of soluble salts, lactose and albumin are found. To retain these constituents in concentrated form, milk is coagulated by direct acidification, by lactic acid produced by bacteria, by adding rennet, or a combination of acidification and addition of rennet.

Sour-milk technology. Smallholder milk processing is based on sour milk. This is due to a number of reasons, including high ambient temperatures, small daily quantities of milk, consumer preference and increased keeping quality of sour milk.

Conclusions. Products made from sour milk include fermented milks, concentrated fermented milks, butter, ghee, cottage cheese and whey. Other products made are cheese and products made by mixing fermented milk with boiled cereals.

References

1. Green, Don W.; Chemical Engineers Handbook (8th Edition) / Don W. Green, R. H. Perry. –Edinburgh: McGraw-Hill Professional, 2007. - 339 p.
2. Jost, Rolf. Milk and Dairy Products. Ullmann's Encyclopedia of Industrial Chemistry / R. Jost. –Weinheim: Wiley-VCH, 2002. - 938 p.
3. Ensrud, Barbara The Pocket Guide to Cheese / B. Ensrud. - Sydney: Lansdowne Press, 2011.- 248 p.

Scientific supervisor: Anna Boyko

28. Factors that affect the state and development of the hotel industry in Ukraine

Marina Kulishova, Strizhnova Mariana
National University of Food Technologies

Introduction. Hospitality is a key component of the tourism industry in Ukraine. Development of national and international tourism is largely related to the level of logistics of travel agencies and variety of network quality and quantity of services offered by the hotel industry. The geographical position of Ukraine permits to promote tourism, and consequently the hotel industry of the state. Its peculiarity lies in the fact that Ukraine is at the crossroads of transport and tourism flows from Europe to Asia. Regulation of Ukraine between the Black Sea and Baltic Sea provides links with these regions. And this fact permits to generate large projects for tourism, transportation, retail trade, public catering, security, culture and art, architecture and design, excursions and advertising industry.

My aim is to study the main factors influencing the development of the hotel industry in Ukraine. Despite favorable location for the development of tourism and hospitality industry, today Ukraine occupies one of the last places by number of hotels in the list of European countries. In Ukraine there is only one thousand of residents on an average for two hotel rooms, while in Europe the figure is at least 14-18. The number of hotels in Ukraine is insignificant compared to the recognized tourist centers of the world. In the UK, for example, there are about 26 thousand hotels. In Ukraine, the figure is 1420 for hotel-type business.

Today Ukraine is attractive to foreign companies engaged in the hotel business, because there is low level of market saturation and high demand for hotel services. Now in Ukraine there are hotels managed by international hotel operators – “Rezidor Hotel Group” (Belgium), “Hyatt Hotels” (U.S.), the Turkish network “Rixos”, networks “Accor” and “Holiday Inn”. At the Ukrainian market wants to join global networks such as “Marriott”, “Hilton”, “Sheraton”, and others. At the present stage of economic development in Ukraine there are only two national hotel operators – “Premiere-Hotels International” and “Reikartz Hotels” & “Resorts”.

“Premier Hotels” is a collection of luxury hotels 4 and 5 stars in their own different, but equally luxurious, welcoming and cozy. Each hotel retains its unique atmosphere, the history, the spirit of the city where it is located. The structure of “Premiere-Hotels” hotel consists of seven units: “Premier Palace” (Kyiv), “Oreanda” (Yalta), “Dniester” (Lviv), “Star” (Mukachevo), “London” (Odessa), “Aurora” art- hotel “Cosmopolitan” (Kharkiv). It was created with conventional strategies, as is the union completely different in concept, a set of services for hotels in major business and tourist center of Ukraine. Due to the specificity of each individual hotel chains don't solve the same problems related to the uniformity of the product. This kind of association allows to double the competitive advantage associated with market positioning and brand awareness, as well, taking advantage of all the hotels of a single booking system.

“Reikartz Hotels & Resorts” unites 14 hotel: “Atlantic” (level “2 stars”) in Sevastopol and 13 hotels of 3 and 4 stars, which are located in major cities and resort areas attractive Ukraine and Dnepropetrovsk, Zaporozhye, Kamenetz- Podolsk, Kirovograd, Krivoy Rog, Lviv, Mykolayiv, Pochaiv, Sevastopol and Kharkov. Two hotels - in Kharkiv and Kyiv - are preparing for the opening. In 2012 it is planned to open after. The reconstruction hotels are developing in Zhytomyr, Mariupol and Odessa. The network plans to open 20-25 hotels in the national market by 2015.

In addition to the formation of the first hotel chains in recent years, Ukraine has made several applications for management companies to create multiple groups of hotels or the promotion of hotel brands. Clearly reflects the corporate identity hotel “Donbass Palace” (Donetsk) and “Opera” (Kyiv) lets talk about the possibility of the formation of another national hotel chain. These two hotels are part of a worldwide hotel – “The Leading Hotels of the World”, which represents more than 430 hotels in 80 countries, the overall capacity of more than 80 thousand rooms. The Leading Hotels of the World offers its members a global network and infrastructure of sales and marketing at international brand. Hotels that are part of the association remain unique individual character, getting all the benefits of joining the brand Leading Hotels.

Nowadays the topic of the hotel industry is quite popular. Indeed, despite a number of positive resources, the industry is underdeveloped. The level of tourist service does not meet international standards. Enterprises hotel industry require significant upgrade of its services

The main drawbacks of the hotel industry at the moment are:

1. A large number of hotels 4-5 stars category, and a small number of businesses and youth 1-3 star accommodation, such as a motel, rotel, camping. While in Europe they make up 2/3 of the hospitality industry. That is why Ukraine hotel occupancy rate is 75%, and in Kiev - only 30%.

2. The low level of competition, and as a consequence - the price disparity level quality hotel services. The cost of living in the Ukrainian hotels are 2-3 times the cost of accommodation in hotels of a similar level in Europe. This is due to improper regulation of this area.

3. Low qualification level of the attendants of the hotel and similar accommodation. According to international studies in 2012, only 40% of workers in the hotel industry have appropriate education and skills for visitor services in a time when in Europe the figure is 80%.

4. Lack of clear regulation of the rights and obligations of foreign investors. Despite the fact that the service sector Ukraine has high resource potential, foreign sponsors are afraid to invest in its development because of imperfect legal framework of the country.

5. Limited solvency of the population and a low standard of living Ukrainian.

6. Weaknesses in the financial - banking system.

Conclusions. By eliminating these problems is amending the legal framework of the country, the introduction of innovative technologies, changing services according to the needs and demands of consumers, increasing qualification of personnel, attracting new investors, creating Ukrainian hotel chains and hotels for the accession to the world, enhancing the quality of service.

References

1. Revell Rod, Stott Trish, Highly Recommended: English for the Hotel and Catering Industry 2 (SB, WB, TB, CD). - Osford University Press, 2004.
2. O'Hara Francis, Be My Guest - English for the Hotel Industry. - Cambridge University Press, 2008
3. David Byford, Hospitality and Catering, 2010

Scientific supervisor: Strizhnova Mariana

29. The contemporary state of Ukrainian tourism

Kate Shved, Mariana Strizhnova
National University of Food Technologies

Introduction. Ukrainian tourism is now one of the fastest growing branches of the national economy. During the period of the Soviet Union, tourism was not even a branch of the State economy. It was just a neglected part of "the sphere of services". For a considerable length of time, foreign tourists were allowed to come to officially designated "open" cities only. Practically no soviet citizens were allowed to travel abroad.

Today the tourism in Ukraine has been recognized and is an important economic factor. There is a good reason for this change. Daily profit from one foreign tourist in Ukraine equals income from exporting nine tons of Ukrainian coal. The Cabinet of Ministers and the President, adopted several important decrees on tourism, "The Program of Development of Tourism up to the year 2010" has already been launched. In October 1997, Ukraine became a Full Member of the World Tourism Organization (WTO). A tourist sector of the economy serves as a major source of currency for 38% of countries in the world. It's all a matter of priorities and one that many countries in the world choose to emphasize. The worldwide amount of tourism spending increases significantly year by year. According to World Travel and Tourism Council 'The 2005 Travel and Tourism Economic Research'(nd), travel and tourism consumption grew by 37%, from US\$3.2 trillion in 2000 to estimated US\$4.4 trillion in 2005. Tourism industry is considered to be the most promising one in terms of future flows of revenues. High GDP growth can be achieved due to business boom in this sector: As Palatnikov (1997) describes, GDP growth acceleration was observed due to tourism sector expansion in Spain, Greece and Portugal, resulting in tourism being the first export sector in their economies.

Ukraine is a very lively country, rich in culture and history. There is much to offer tourists: many unforgettable lovely sights, traditional sounds, delicious flavors and unique smells. A wide variety of attractions in Ukraine capture the interest of tourists from all over the world. One of such Ukraine's attraction is St. Sophia Cathedral and Monastery, built during the 11th century. Also there are such attractions located in Kiev as Golden Gate, Cathedral of St. Vladimir, Museum of Ukrainian Art, Andreyevski Hill, Opera House and Historical Museum of Ukraine. In the historical city of Lviv visitors can explore great Ukrainian attractions including the National Museum, Antique Armory, Pharmaceutical Museum, Museum of Ethnography and Crafts, Museum of History and the Opera House of Ivan Franko. The city of Odessa is well-known for the Potemkin Stairway with its 192 steps. Odessa also boasts a beautifully decorated Opera House, a statue of the Duke of Richelieu, Archaeological Museum and Vorontsov Palace. This is just a small sampling of the many fascinating attractions in Ukraine.

The main preconditions for developing of tourism in Ukraine are:

- **Location.** Ukraine is situated in the East of the Europe, which makes travelling to Ukraine for citizens of this continent short.
- **Climate.** The Crimean peninsular and the Carpathian mountains make it possible to supply different tourism services, both in the summer and in the winter.
- **Culture.** Throughout centuries Ukrainian culture evolved in close relationship with the European one remaining, however, rather peculiar, especially in local traditions and mode of life. Current development of international economic relations caused popularization of foreign languages among the working force of the country. This ensured

gradual decline of cultural barrier between the Ukrainians and Europeans. At the same time, Ukrainian tourism infrastructure, which includes hotels, restaurants, transportation facilities, entertaining establishments and insurance services is in poor condition now.

Inferiority of Ukrainian tourism sector is especially appreciable compared to infrastructure in world-wide acknowledged European tourism-oriented countries, such as France and Spain.

My own travel recommendation: if you have a month to see Ukraine, I would definitely add to this list of sights the scenic Carpathian Mountains in western Ukraine and, of course, Crimea with its Black Sea resorts and countless historical attractions. I would add a tour around the castles of western Ukraine and a visit to Kharkov or Donetsk in eastern Ukraine to round out one's impressions of the country.

Conclusions. Agencies are providing real cheap travel packages to their clients. That is why many more people are intended to visit the world. Ukraine is a captivating and exciting country with heaps to offer travellers, comprising the historical Ukrainian beautiful monuments, the renaissance beauty and fashion metropolis cities.

References

1. <http://www.tourism.gov.ua/ua/information/>
2. <http://www.sankurort.ua/uk/2/15/>
3. <http://www.sankurort.ua/uk/2/13/>
4. "Professional English for communication"навчально-методичний посібник, Київ, НУХТ, 2013.

30. Value of yoghurt

Yaryna Yarosh, Mariana Strizhnova
National University of Food Technologies

Introduction. Dairy products are usually high energy-yielding food products. A production plant for the processing of milk is called a dairy or a dairy factory. Apart from breastfed infants, the human consumption of dairy products is sourced primarily from the milk of cows, yet goats, sheep, yaks, horses, camels, and other mammals are other sources of dairy products consumed by humans. Dairy products are commonly found in European, Middle Eastern, and Indian cuisine, whereas aside from Mongolian cuisine they are little-known in traditional (Asian) cuisine. A production plant for the processing of milk is called a dairy or a dairy factory. Dairy farming is a class of agricultural, or an animal husbandry, enterprise, for long-term production of milk, usually from dairy cows but also from goats, sheep and camels, which may be either processed on-site or transported to a dairy factory for processing and eventual retail sale. But some dairy products can cause health issues for individuals who have lactose intolerance or a milk allergy. Some dairy products such as blue cheese may become contaminated with the fungus *Aspergillus fumigatus* during ripening, which can trigger asthma and other respiratory problems in susceptible individuals. Dairy products if consumed after the expiry date can cause serious heart problems .

Yogurt (or yoghurt) is worldknown as a fermented milk product (soy milk, nut milks such as almond milk, and coconut milk can also be used) produced by bacterial fermentation of milk. The bacteria used to make yogurt are known as "yogurt cultures". Fermentation of lactose by these bacteria produces lactic acid, which acts on milk protein to give yogurt its texture and its characteristics. Worldwide known cow's milk, the protein of which mainly comprises casein, is most commonly used to make yogurt, but milk from water buffalo, goats, ewes, mares, camels, and yaks is also used for it in various parts of the

world. The water buffalo or domestic Asian water buffalo (*Bubalus bubalis*) is a large buffalo found on the Indian subcontinent to Vietnam and Peninsular Malaysia, in Sri Lanka, in Luzon Island in the Philippines, and in Borneo.

Dairy yogurt is produced using a culture of *Lactobacillus delbrueckii subsp. bulgaricus* and *Streptococcus thermophilus* bacteria. In addition, other lactobacilli and bifidobacteria are also sometimes added during or after culturing yogurt. Some countries require yogurt to contain a certain amount of colony-forming units of microorganisms.

In Western culture, the milk is first heated to about 80 °C (176 °F) to kill any undesirable bacteria and to denature the milk proteins so that they set together rather than form curds. In some places, such as parts of India, curds are a desired component and milk is not pasteurized but boiled. The milk is then cooled to about 45 °C (112 °F). The bacterial culture is added, and the temperature is maintained for 4 to 7 hours to allow fermentation.

The origins of yogurt are unknown. In ancient Indian records, the combination of yogurt and honey is called "the food of the gods". Persian traditions hold that "Abraham owed his fecundity and longevity to the regular ingestion of yogurt". The oldest writings mentioning yogurt are attributed to Pliny the Elder, who remarked that certain "barbarous nations" knew how "to thicken the milk into a substance with an agreeable acidity". The use of yogurt by medieval growth of healthy bacteria in the colon and reduces the conversion of bile into carcinogenic bile acids. The more of these intestines-friendly bacteria that are present in your colon, the lower the chance of colon diseases. Basically, the friendly bacteria in yogurt seems to deactivate harmful substances (such as nitrates and nitrites before they are converted to nitrosamines) before they can become carcinogenic

Conclusions. Yogurt is a rich source of calcium – a mineral that contributes to colon health and decreases the risk of colon cancer. Calcium discourages excess growth of the cells lining the colon, which can place a person at high risk for colon cancer. Calcium also binds cancer-producing bile acids and keeps them from irritating the colon wall. People that have diets high in calcium (e.g. Scandinavian countries) have lower rates of colorectal cancer. One study showed that an average intake of 1,200 milligrams of calcium a day is associated with a 75 percent reduction of colorectal cancer. As a survivor of colon cancer, I have a critical interest in the care of my colon. Yogurts like other dairy products has positive fluence at young or old organism, and it is so tasty.

References

1. <http://www.askdrsears.com/topics/feeding-eating/family-nutrition/yogurt/10-reasons-yogurt-top-health-food>
2. http://en.wikipedia.org/wiki/Dairy_product
3. «Англ. мова за проф. спрям.» Уклад.: І.І. Суліма, Н.В. Бурмістренко. – К.: НУХТ, 2006 – 99с.

31. Molecular gastronomy

Tymofeev Konstantin

National University of Food Technologie

Molecular gastronomy is a subdiscipline of food science that seeks to investigate the physical and chemical transformations of ingredients that occur while cooking. Its programme includes three axis, as cooking was recognized to have three components, which are social, artistic and technical. Molecular Cooking is one application of molecular gastronomy; it means cooking with modern tools. Molecular Cuisine is a modern style of cooking, and takes advantage of many technical innovations from the scientific disciplines.

The term "molecular gastronomy" was coined in 1988 by late Oxford physicist Nicholas Kurti and the French INRA chemist Hervé This. Some chefs associated with the term choose to reject its use, preferring other terms such as modernist cuisine, culinary physics, and experimental cuisine.

Cocktails in ice spheres. Caviar made of olive oil. Disappearing transparent raviolis. Sound cool? Well these are all examples of Molecular Gastronomy. Molecular Gastronomy blends physics and chemistry to transform the tastes and textures of food. The result? New and innovative dining experiences. The term Molecular Gastronomy is commonly used to describe a style of cuisine in which chefs explore culinary possibilities by borrowing tools from the science lab and ingredients from the food industry. Formally, the term molecular gastronomy refers to the scientific discipline that studies the physical and chemical processes that occur while cooking. Molecular gastronomy seeks to investigate and explain the chemical reasons behind the transformation of ingredients, as well as the social, artistic and technical components of culinary and gastronomic phenomena.

Many modern chefs do not accept the term molecular gastronomy to describe their style of cooking and prefer other terms like "modern cuisine", "modernist cuisine", "experimental cuisine" or "avant-garde cuisine". Heston Blumenthal says molecular gastronomy makes cuisine sound elitist and inaccessible, as though you need a degree in rocket science to enjoy it. In the end, molecular gastronomy or molecular cuisine - or whatever you want to call this cooking style - refers to experimental restaurant cooking driven by the desire of modern cooks to explore the world's wide variety of ingredients, tools and techniques. Molecular gastronomy research starts in the kitchen where chefs study how food tastes and behaves under different temperatures, pressures and other scientific conditions.

Molecular gastronomy experiments have resulted in new innovative dishes like hot gelatins, airs, faux caviar, spherical ravioli, crab ice cream and olive oil spiral. Ferran Adria from El Bulli restaurant used alginates to create his system of spherification which gelled spheres that literally burst in your mouth. Heston Blumenthal from The Fat Duck restaurant discovered the ability of fat to hold flavor and created a dish that had three flavors -basil, olive and onion - with each taste being perceived in sequence. The potential of molecular gastronomy is enormous. It is revolutionizing traditional cooking and transforming dining into a surprising emotional and sensory experience. Watch the video below to get an idea of the endless possibilities!

When people hear the words molecular gastronomy or molecular cuisine for the first time they often mistakenly view it as unhealthy, synthetic, chemical, dehumanizing and unnatural. This is not surprising given that molecular gastronomy often relies on fuming flasks of liquid nitrogen, led-blinking water baths, syringes, tabletop distilleries, PH meters and shelves of food chemicals with names like carrageenan, maltodextrin and xanthan. My wife's first reaction when I surprised her with a liquid pea spherical raviolo was to say "Can I eat this? Is this safe? Why don't YOU try it first?". The truth is that the "chemicals" used in molecular gastronomy are all of biological origin. Even though they have been purified and some of them processed, the raw material origin is usually marine, plant, animal or microbial. These additives have been approved by EU standards and are used in very, very small amounts. The science lab equipment used just helps modern gastronomy cooks to do simple things like maintaining the temperature of the cooking water constant (water bath) , cooling food at extremely low temperatures fast (liquid nitrogen) or extract flavor from food (evaporator). There is still some debate out there about the healthiness of molecular gastronomy but I personally believe there are far bigger health issues in the everyday food we consume. In the end, you are not going to be eating liquid pea spheres every day anyway.

Conclusions. Are you passionate about cooking? Do you have a creative mind? Are you analytical and logical? Then molecular gastronomy could likely become your passion. Molecular gastronomy cooking requires a good balance of left and right brain thinking. Quantities are measured in fractions of a gram or fractions of a percentage. Slight variations in food acidity levels could be disastrous for some dishes. At the same time, molecular gastronomy is about experimenting, being curious. How about serving soup in a tea cup or a sphere in a bended spoon or a salad in a parmesan basket or a bruschetta on a titanium mesh? Ok, maybe the titanium mesh is too much. We'll leave that for the expensive molecular gastronomy restaurants.

References

1. <http://www.molecularrecipes.com/molecular-gastronomy/>
2. http://en.wikipedia.org/wiki/Molecular_gastronomy
3. Wolke, Robert L., "What Einstein Told His Cook: Kitchen Science Explained" (2002, 350p)

Scientific supervisor: Kateryna Chala

32. Innovations in Coffee

Nastia Krasnik

National University of Food Technologies

Introduction. "Coffee culture" can be witnessed all over the world, from South America and Africa to the Western World. In Europe it ranges from the espresso connoisseurs in Italy to the afternoon Kaffee und Kuchen enjoyed over a good round of gossip in Germany. Coffee culture is also spreading in Asia, where tea is typically favoured; over a third of the Chinese are now said to consume coffee outside the home.

This is a hot market, leaving room for a lot of unique innovation. We've seen so many creative ideas revolving around coffee and espresso, and the rate of new discoveries in this category doesn't seem to be slowing down.

If you love your cup o' joe as much as me, you'll really drink up this caffeinated cluster of inspiration!

What experience are you looking for in your next cup of coffee. Taste and stimulation spring to mind, but the latter would normally mean an energy boost. In this case, Italian coffee company Lavazza is using sex appeal to sell coffee.

So just when you thought American's use sex to sell almost anything, you remember that Europe, that's been the trend for years.

I don't know why, but I feel like drinking some coffee.

Implications - Eryk Fitaku is the creative mastermind behind this brilliant photo project -- shooting, directing and designing the graphics. His finishing techniques are most recognized, as he uses innovative techniques like hand coloring, double exposing and others that enhance his images. The multi-talented artist's career is skyrocketing as a result of this striking campaign. This is an ad from Stella Espresso Coffee which seeks to express to coffee drinkers in Italy just how strong their coffee is and how much "bite" it really has. The scorpion, which is made out of coffee beans, is crawling up the woman's nose and lingering around her mouth to graphically represent that "bite". I am not a coffee drinker but that's way too much bite for me! Implications - For those of you who don't suffer from a weak stomach or legitimate fear of bugs, this shockvertising can actually be seen as super

effective. Using dramatic imagery like this for the Stella Espresso Coffee print ads gets people thinking outside the box about their favourite java!

Depending on your morning and evening commute, I'd said most of us spend quite a bit time in our vehicles so why not make them as comfortable as possible. WMF had the same thought and decided to create the WMF espresso machine, which is featured in the Audi's latest concept car. The espresso machine sits inbetween the passenger and driver seats for easy access. So now while you sit in traffic you can enjoy fresh cup of coffee! Ideally this would also reduce road rage.

Espresso snob? If so, then you're likely very apprehensive to stop for a Tim Horton's on the road. You may even skip that caffeine fix altogether if you know you can't get a good brew. Thanks to a fancy new gadget for the nomadic espresso connoisseur, you may never have to find yourself in this dilemma again. I bring you the Handpresso Wild, a portable espresso maker for the perfect Americano anywhere. It also happens to have a hilarious TV commercial which you'll find above. The clear pod on a black stick comes complete with a pressure pump and gauge to ensure that perfect cup with immaculate crema. And don't worry about electricity; all you need is hot water, our Handpresso and the convenient little pods that come in a wide variety of flavors! It's eco-friendly, too. "You drink coffee outside or inside and you save energy by not leaving your machine in standby mode. You use Handpresso made to last from selected environmentally-friendly materials and parts," the site says.

Conclusions. The launch of cocaine energy drink became headline controversy. You knew another brand would follow. Well, here it is: Meth Coffee. Meth Coffee is a Super Caffeinated Brew from San Francisco. It'll crank up your morning and make you feel like the caffeine addict that you are. The company's press release describes, "Meth Coffee, a rebel coffee company in San Francisco, opened for business today with the launch of its hard-hitting coffee roast for energy addicts and caffeine freaks. Meth's super-caffeinated beans are amplified by the addition of yerba mate, a powerful natural stimulant and antioxidant used by shamans of the Amazon for boosting stamina and mental clarity. Boasting an intense buzz and cocoa-tobacco finish, Meth Coffee is fresh-roasted within 48 hours of shipment to jumpstart workaholics, thrill seekers, artists, and subversives seeking an exciting new fuel for their endeavors."

References

1. <http://www.trendhunter.com>
2. <http://en.wikipedia.org>
3. Magazine "Innovations in Food Technology"

Scientific supervisor: Kateryna Chala

33. Prospects of the baking industry

Petrova Irina

National University of Food Technologies

Introduction. Given the importance of the food industry in economic and social growth of the society as a whole, as well as social and strategic role of bakery industry particularly important and urgent task is the timely detection of problems in the functioning of the industry and identify ways to solve them in order to further develop and enhance competitiveness. Bakery Industry Sector plays a significant social and strategic role in society. In the total amount of products throughout the food industry in Ukraine it takes a leadership

position , and the share of bread in the diet of the population of Ukraine is 15% , confirming their status as a staple food . Traditionally, this area is given less attention than others, but any changes occurring in the market of bread and bakery products, instant impact on economic , social and political life . " Bread " market of Ukraine is represented 99.9% of domestic production. However, over the last decade in the baking industry a decline in production was recorded . According to the statistics Ukraine has experienced a steady decline in the production of bread and bakery products since the early 1990s . Reducing the consumption of bread was the main reason for the fall in production of bread. This primarily resulted from the reduction of population, decline in purchasing power, more economical use of bread and a significant increase in bread bakeries in small and rural populations independently, actual amount of which does not take into account statistics. Major production facilities bakery industry focus , usually in most regions of flour , as well as in large industrial centers and capital. Thus, approximately 49% of bread and bakery products produced in Ukraine is concentrated in 6 major industrial regions. The largest share in the production of bakery take Kyiv (more than 10 % of total production) and Donetsk (over 10 %) and Dnipropetrovsk (over 10 %) regions. The reason is the population density in these regions and a higher level of economic development, and hence the solvency of demand. In general, the baking industry in Ukraine today operates more than 1,000 bakeries various capacities , which daily produce 6.8 tons of bread and bakery products. The product range is very wide and varied and is updated annually. Power industrial bakeries used by 30-40%, with the exception of bakeries Kyiv and some major cities - there are plants at full capacity. This is a highly competitive product and its quality. In the structure of 72% of bread and bakery products baked industrial bakery located in cities and regional centers. There are about 400. Another 6 % of grain producing enterprises of the former " Ukrkoopspilka ." There are about 500 bakeries . Typically, this bakery low power and serve the rural area. 1.5% of grain accounts for the company " Ukrprodsoyuz". Today in the baking industry in Ukraine , there are many problems, among which, the first one-requires the specification of statistical and analytical range analysis of financial results of the baking industry sub-sectors of the food industry in Ukraine in the context of the time. Since the Soviet era generally and public time range considered five years, but with the development of Ukraine market conditions that lead to the emergence of private and commercial secrecy imposed time range entered tendency to contraction, especially in the academic sector, which led to scientific papers based only on a comparison of the data of the last two years. But given the tight correlation between the results of agricultural enterprises and representatives of the food industry , it is considered appropriate to extend the boundaries of financial analysis at least annually, thereby avoiding the pitfalls of so-called ' unfortunate year. " The second problem is also related to the error statistics refers to the availability of small private bakeries , which share the various data ranges from 30-35 % . Also stores starting next active regions, have introduced their own bread and bakery products , which significantly adds to the statistical uncertainties in the calculations . The third problem - moral and physical obsolescence bakery equipment, which are mostly so-called " hereditary Company " - last powerful enterprises of the USSR. According to industry experts , the low rate of renewal of equipment at local bakeries will continue in the future because of low profitability and lack of government support. Also, the situation of modernization complicated introduction in 2005 of compulsory VAT on import of equipment , which is submitted to the authorized capital . The result is the next problem - the need to establish the high price of bread and bakery products, which makes it impossible to control by the state for the pricing of the products of mass consumption - food.

Conclusions. The main motivation for integration in modern conditions are: the establishment of sustainable industrial and economic links between the technological chain ,

achieving balanced activity during the full life cycle , reducing unit costs by increasing the scale of production and increased price competitiveness of products , the accumulation of capital for innovation development and achievement of the corresponding position in the market,creating favorable conditions for diversification,which provides flexibility in response to changes in the external environment of the enterprise and the possibility of maneuvering resources , development of new products based on new plants to meet new needs.

References

1. Artyukh L. F. Ukrainian folk cookery: Historical and ethnographic research : [monography] / L. F. Artyukh. — Kyiv: Scientific thought, 1977. — 155 p.
2. <http://archive.nbuv.gov.ua>
3. ukrhlbiprom.org.ua

Scientific supervisor: Kateryna Chala

34. Factors of progressive development in food industry

Tymofeev Konstantin, Savchuk Andriy
National University of Food Technologies

Introduction. Dynamics and regularities of development of the consumer's food market continues to exert a strong influence on the growth and change of the product's structure of the industry of food ingredients, raw materials, additives, assistive technology equipment, flavors and concentrates. On the example of Chinese ingredients in the last decade was seen improvement in the quality and subsequent significant increase in sales volumes. Such dynamics and processes of the market's transforming once again forced to pay increased attention to the aspects of strategic development, the factors of quality assurance of its own products and its competitive advantages.

Main directions of the innovation strategy choice for the development of the product is a search for new and unique products, technologies, materials, quality criteria, services and other unique factors that will meet all known and even unknown needs of customers. Naturally, such solutions cannot be realized currently without using of special techniques. The formation of food industry of USA and Europe, world experience and common trends have shown that in the early 20th century the accumulated scientific and engineering knowledge and experience as well as consumer demands have forced manufacturers to adopt quality standards adopted by the pharmaceutical industry. American experience had circulated GMP standard to 50-60 years of XX century around the world not only for the production of medicines and medical equipment, but also to active ingredients, food additives and food. Already long flowing transition from the world of common food technology purely to high intersectoral technologies requires a completely different approach. Manufacturers and developers were faced obvious tasks of introducing a higher level of quality as well as entirely different standards organization of production, management and monitoring of the technological processes change the security settings, the introduction of new parameters and characteristics in the specification of raw materials, additives and finished products itself. In contrast to the quality control procedures by examining the sample, standards GMP and GHP reflect a holistic approach to regulate and evaluate actual parameters of production and laboratory practice. Starting with the

introduction of GMP and GHP, then some other quality management systems, and at the beginning 90s the HACCP system food industry of world leaders has approached the stage of modeling and design of both the production and the food. In regular practice of developers have long been part systems of computer modeling, expert database systems of analysis and forecasting of properties.

Side which slows down the development of the food complex is specialists and their level of training. It's no secret that today the foundation of the success of the company and the foundation of successful product development is staff's qualifications and experience and accumulated within the firm interdisciplinary explicit and implicit knowledge stocks. Because of the complexity of the product development process, strong dependence of the properties and qualities of a unique object of creation on the production technology and the influence of other factors there is a pressing need to development team works closely with a group of experts of the enterprise. That is why in recent years more and more is talking about collective creativity - the team designing products. The term "food design" is increasingly gaining the recognition of experts, and greater qualification requirements are applied to creative team: "... like pharmaceuticals - to the developer of the food lies not only professional, but also an ethical responsibility, because the level of development, the accuracy of testing and literacy of organization of the whole complex of works from marketing to manufacturing begin to play paramount implemented in projects ...".

The reasons of the numerous failures lie in elementary things and blunders: beginning from ignorance of the basic foundations of the chemical and physical regularities, the characteristics of multiphase media and aspects of their interaction, misunderstanding criterias and conditions for realization of technological processes, scaling errors, incorrect transport of development model and engineering process for the functioning manufacture until the System Errors in the organization and equipping of the enterprise. World practice shows that only a combination of highly qualified personnel and the regular use of the latest scientific and engineering achievements can effectively operate in a highly competitive modern enterprise and innovation-active medium.

Conclusions. For effective practical activities of modern manufacturer of ingredients is needed a team of technologists: engineering technologist, chemist and food industry worker, which will combine versatile scientific and engineering knowledge and extensive practical experience. Widely held view about the tandem "chemist and food industry worker" wrongly because an important set of aspects of the development is overlooked. It is important to not only come up with a product, it is important to preserve the essence of the idea to the end - going through all the stages and cycles. Because the result is not just an idea or a new miracle chemistry ingredient, and, of course, is not the final food product. It is a specific product, which is the product of the process.

References

1. <http://en.wikipedia.org/>
2. www.ift.org
3. Mary D. Earle. Food product development: Maximising success/ Mary D. Earle, Richard L. Earle, Allan M. Anderson - ISBN 1 84569 722 7, ISBN-13: 978 1 84569 722 8, September 2001

Scientific supervisor: Kateryna Chala

35. Scent marketing as a new way of attracting the customer

Kinder Vladislav

National University of Food Technologies

Introduction. Sit through a TV ad break and you'll quickly find two senses assaulted on behalf of a third: smell. Businesses looking to sniff out a commercial opportunity have been aware of its power for a long time, even if this has usually focused on shifting products that cover up malodorous breath, armpits or feet.

Time magazine reported last month that the aromas of chocolate and baked bread in the Net Cost grocery store in Brooklyn, New York, are all artificial, being pumped into the store by machine. Their story kicked up a bit of a stink, and generated considerable interest in a form of marketing that has, until relatively recently, been largely overlooked.

"It seemed to hit a raw nerve with a lot of the major supermarket chains here," says Steven Semoff, the acting co-president of the Scent Marketing Institute. "Because, when you think about it, in the world of product promotion, advertising and branding, everything is about sight and sound. Our senses are basically saturated. No one has really been tapping into smell, and the sense of smell is directly hardwired into your brain."

Although Time and some of the supermarket chains are just starting to get a whiff of the idea, it's not such a new one, having grown up over the past five years or so as "nebulisation technology" – through which a fragranced oil is converted into a dry vapour. This has become more commercially viable and useable on a wide scale. Smells can be distributed through a store as simply as with a fan, or via complete integration with an air-conditioning system.

It's thought that it works so well because the sense of smell is most directly connected to the parts of the brain responsible for processing emotions. "It goes directly to the limbic system, which is the emotional control centre of your brain, so you smell something and – bang – it triggers an emotion," says Semoff. "Whereas all the other senses have to be processed first."

But is it ethical, particularly in the case of businesses selling food? Dispersing the scent of chocolate or bread through a store implies that those smells come from the products being sold, which is not the case. Surely it reeks of deceit and manipulation? Maybe not, according to Alex Hiller, an expert in marketing ethics from Nottingham Business School. According to him, marketing ethics frameworks usually take into account consumers' freedom, autonomy and wellbeing, and making supermarkets more fragrant doesn't necessarily violate any of these tenets.

Compared to, say, fast-food outlets displaying photographs that bear no resemblance at all to the limp-lettuced burgers actually on sale, it comes out rather well. "A picture should provide a visual cue to the product you receive, and if you don't receive this then some form of deception has taken place," Hiller says.

Scents aren't just used to promote particular products, though. Stores, hotels and clubs can use artificial smells more generally to create a more pleasant environment for the customer – and to reinforce a company's brand. "They're effectively adding a scent logo to their establishment," says Herz. Just as bits of music played on TV adverts can become irrevocably associated with the product they're being used to sell (this writer can't hear Bill Withers's "Lovely Day" without thinking of a certain popular brand of tea), so too for smells – they can bring to mind the experience of, say, being in a hotel and, thanks to the strong link between smell and memory, work as a powerful reminder.

To work positively, the experience being recalled would need to be a good one. "Smells don't have any meaning prior to being associated with an experience, then after they become experienced with something, that's what they represent," says Herz. If a lousy time was had by all, the associated smell would bring that to mind too. So the technology is predominantly used by upmarket hotels and resorts, rather than budget accommodation.

This more general application, rather than for specific food products, seems to be the principal use now that manufactured smells are beginning to waft over to the UK too. None of the supermarket chains contacted by The Independent is using scent marketing – most prefer to use natural smells of, say, their bakeries, while one seemed offended at the very suggestion. There are few scented aisles on this sceptred isle.

The right scent can depend on several factors. Research by Eric Spangenberg, the dean of the college of business at Washington State University, who has been researching the effect of smell on customer behaviour since 1996, has found that it affected everything from cultural norms, gender and appropriateness to the product. "Another area where we've seen effects is if you've got a scent that's congruent with a season. So, for instance, shopping and the seasonal effects of scent – people expect Christmas to smell like cinnamon or something like that," he says.

Conclusions. Using the correct smell is crucial. "If you get it right, it's a good thing," says Herz. "If you get it wrong, it's worse than no scent at all." For businesses across many sectors, getting their fragrances right could mean the difference between the lingering stench of failure or the sweet smell of success.

References

1. <http://sbinfocanada.about.com/od/promotio1/a/attractbizkr.htm>
2. <http://possector.com/en/blog/restaurant-promotion-ideas>
3. 101 Survival Tips for Your Business, Andrew Griffiths/Allen & Unwin, 2002 (234p.)

Scientific supervisor: Kateryna Chala

36. Tourism and problems that come with it

Alexander Korneychuk

National University of Food Technology

Introduction. Tourism can create great pressure on local resources such as energy, food, land and water that may already be in short supply.

According to the Third Assessment of Europe's environment (EEA, 2003), the direct local impacts of tourism on people and the environment at destinations are strongly affected by concentration in space and time (seasonality).

They result from:

- a. The intensive use of water and land by tourism and leisure facilities.
- b. The delivery and use of energy.
- c. Changes in the landscape coming from the construction of infrastructure, buildings and facilities.
- d. Air pollution and wastes.
- e. The compaction of soils (damage and destruction of vegetation).
- f. The disturbance of fauna and local people (for example, by noise).

The growing number of tourists visiting sensitive natural areas may also jeopardize nature conservation. Some conflicts may also arise between tourism development and other sectors such as agriculture and forestry.

Tourism can cause loss of biodiversity in many ways, e.g. by competing with wildlife for habitat and natural resources. More specifically, negative impacts on biodiversity can be caused by strain on water resources. Water and especially fresh water is one of the most critical natural resources. The tourism industry generally overuses water resources for hotels, swimming pools, golf courses and personal use of water by tourists. This can result in water shortages and degradation of water supplies, as well as generate a greater volume of wastewater. For example, the average water consumption in Antalya City (Turkey) is 250 litres per person a day, while the average water consumption in the tourist areas of Antalya exceeds 600 litres. In Mallorca (Spain), water consumption in rural areas is 140 litres per person a day, in urban areas 250 litres, while the average tourist consumption is 440 litres, or even 880 litres in case of a luxury establishment (EEA, 2001).

Direct impact on natural resources, both renewable and non-renewable, from the construction of tourist facilities, roads and airports can be caused by the use of land for accommodation, other infrastructural provisions and the use of building materials (sand mining!). Forests often suffer negative effects of tourism in the form of deforestation caused by fuel wood collection and land clearing. This is the case in many valuable coastal areas in Turkey where the forests were cleared for the construction of summer houses and hotels during the last three decades. For example in the Kusadasi-Davutlar area of Turkey, a coastal strip of 30 km by 750 m has been totally covered by summer houses during the period of 1975 to 1985. These houses are owned by the middle and higher income residents of the larger cities. They provide a temporary relief from the stress of big cities and are regarded as good investment, increasing in value over time and can be used as permanent residence after retirement. However, this trend has resulted in a severe loss of forests, free space and agricultural land. Growing pressure on the water resources has led to a shortage of drinking water in many areas and the waste problem is growing. Electricity shortage and cuts have become common in many important tourist areas.

Transport by air, road and rail is continuously increasing, along with the rising number of tourists and their greater mobility. Tourism now accounts for more than 60% of air travel and is therefore responsible for an important share of air emissions such as carbon dioxide (CO₂). Transport emissions, emissions from energy production use are linked to acid rain, global warming and severe local air pollution.

Noise pollution from airplanes, cars, motorbikes, buses, as well as recreational vehicles such as snowmobiles and jet skis, is an ever-growing problem of tourism, causing annoyance, stress and even hearing loss.

In some locations, conventional tourism has been accused of failing to integrate its structures with the natural features and indigenous architecture of the destination. Large, dominating resorts can look out of place in any natural environment and may clash with the indigenous structural design. In areas with high concentrations of tourist activities and appealing natural attractions, waste disposal is a serious problem. Improper disposal can be a major despoiler of the natural environment. Solid waste and littering can degrade the physical appearance of the water and shoreline.

Conclusions. Development of marinas, breakwaters and shoreline development can cause changes in a currents sediment supply and consequently coastal erosion. Extraction of building materials on coastal land and in near-shore areas can harm inland forests and lead to erosion.

References

1. L. Smith. *Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the Development of Tourism* / Valene L. Smith, William R. Eadington. - Pennsylvania: University Press, 1992. - 253 p.
2. Allan M. Williams. *Critical Issues in Tourism: A Geographical Perspective*. - Wiley, 2002. - 371 p.
3. Richard Sharpley. *Tourism and Development: Concepts and Issues* / Richard Sharpley, David J. Telfer. - N.Y.: Channel View Publications, 2002. - 397p.

Scientific supervisor : Larisa Yanenko

37. Travels broaden the mind

Alexander Netyazhevskyy

National University of Food Technology

Introduction. Our world is a great mixture of places, people, things, built by humans, or other, created by nature. It is like a huge whirlpool, twirling you in its deep layers of knowledge.

To travel means to discover new and unknown facts and images, which are so drily described in books or on television. Some people say that there is no difference between visiting a place and reading about it. But imagine what will be the feeling when you read about the beauty of Venice and see some photos of its canals and squares, compared to the one when you are there. When you travel in a boat along 'Channel Grande', inbreathe the salty air and touch the little blue-greenish waves with the top of your toes. Even this little experience imprints a sweet memory in your mind, making you smile whenever it shows on the surface of your thoughts.

The most frequent arguments for travel broadening the mind are that you get to interact with a myriad of different cultures, ways of life and new experiences. This is not a hyperbole; generally it is the truth – of course, how much it broadens your mind depends much on how you travel rather than where. If you go to Thailand and spend most of your time in their numerous Irish pubs or eating McDonalds then what you are seeing isn't really Thai culture. If you take the time to visit the slums, the Buddhist temples, stay with a family and immerse yourself in their nightlife – you might begin to get a good idea.

Back in the 18th and 19th centuries, amongst the aristocratic families of Europe, no young man's education was considered to be complete without travel. They either travelled as companions and employees of rich people, or joined professionals which took them abroad. But why was travelling this important at that time? It's simply because travelling was believed to be the best kind of education. It's still true even in today's world. Of course, travel is no substitute for the basic learning of professional knowledge. But it can be a substitute for other kinds of learning: learning to communicate, learning to live independently, to take care of oneself.

To travel means to communicate. To meet lots of different, unique people, which bring with themselves the knowledge for their cultures, traditions, habits, preferences, ideas...They show you their views for life, their likes and dislikes...or even how they prefer to drink their cup of coffee in the morning. And everything has its charming side. It is know that a lot of good writers and successful people have had extraordinary new ideas after travelling. Travelling can influence our thinking. Although this may be true to many people, there are some cases where travelling cannot always broaden some people's minds. Some people may experience culture shock where they become mentally confused.

Another factor in the broadening of your mind is your attitude, if you are averse to risk or trying anything 'out of the ordinary' then in all likelihood you won't get the most out of your journey, no matter where you go. Also, if you are going for a couple of days over the weekend then there is no way you can see everything, get to know local customs or immerse yourself.

And all what is left, is to pack our luggage and head to a new journey to enterprise the world, and discover its tiny little secrets, which make it such a wonderful place to live in.

You know we can't sit still for a long time. We are supposed to be on the move. Travelling is an activity that can be enjoyed by just about everyone. "Traveling broadens the mind more than reading." says a very popular Turkish proverb. It is true as long as one embraces experiences with an open mind.

World is far from what we see on a screen, that's why we take on a journey. You may stay your sight on the picture showing the Scandinavian fjord, but you will not feel its wild, until you take camp and row a boat there. Then you will know the wild of the earth. You may indulge your mind into the video that introduce Provence, but you will never feel such kind of ease life, until you sit there for a whole afternoon enjoying your hot tea and the sunshine. Then you start to reflect what is live? You may come across an article that telling the history of the Great Wall, but you will never feel shocked of its grandness until you stand on it and touch the block with your fingers. Then you come to realize how great human being is. It is through these visible, audible and touchable ways that the travel broadens our mind.

Travelling is a good relaxation. Sometimes people need to get away from the stress of everyday life. The aim of travelling nowadays may not only be for relaxation, but also business. To business people, travelling is part of their job. They are sent to countries to invest, promote, to enhance the relationship between areas and developing the economy.

Conclusions. There are various types of travelling: active tourism, voluntarism, ecotourism, package tours. Before you hit the road you should think what you want to gain of it. Active tourism aims to combine recreation, education and bring benefits to both the tourist as well to the visited land. Voluntourism is the practice of taking a holiday which combines leisure and sightseeing with the opportunity to work for a charity.

References

1. <http://en.wikipedia.org/wiki/Travel>
2. J. Speake. Literature of Travel and Exploration: An Encyclopedia.- New York: Fitzroy Dearborn, 2003.

Scientific supervisor: Larisa Yanenko

38. Wedding tourism

Polina Chernyalova

National University of Food Technology

Introduction. Travel industry tries to satisfy all the demands of its customers. Wedding tourism is especially popular among the youth queries. Wedding ceremony is interpreted differently: "Wedding - ceremony, accompanied by marriage." Everyone wants to make this celebration most vivid, massive and unique.

Precisely in this moment the travel company can become a great assistant, which will organize a honeymoon and will satisfy all the desires of the client. The main task for a travel company consists of creation the tour, considering the financial possibilities of the client, his desires, health and fantasy.

Nowadays, the honeymoon package usually mean a trip on the honeymoon, it can also be a wedding abroad in conjunction with the honeymoon. Previously, wedding ceremonies in the most cases carried out at home of honeymooners. Today, such a ceremony can be held without any problems in any corner of the planet where only the newlyweds wish.

These tours are distinguished by the best romantic hotel, luxuriously decorated rooms. The program of this tour includes the organization of a romantic dinner on the beach for couples, different cruises and yacht trips and so on. Also it includes breakfast in the room. Depending on the wishes of a young couple, they developed a special route.

Some hotels abroad incorporate special rooms for honeymooners. In most European hotels newlyweds served champagne in the room, and the room is embellished with flowers. In Eastern countries on the eve of the wedding the bride and groom decided to do a special massage. In contrast to conventional tours honeymoons organized differently.

Honeymooners can enjoy the special room organized for meetings. Banquets and all of these activities are recorded or filmed by experienced photographers. Newlyweds get everything they ordered. Very often newlyweds abandon traditional schemes of wedding ceremonies. In such cases, they fly thousands of miles, and organize their wedding according to the canons of the exotic.

It should be remembered one fact, that there are a few firms, which specialized only on wedding tourism. It's very important, that a multi-aspect travel company would have at least one manager, who specializes in wedding tours, and the product would be reflected on its website at Internet in various publications about the company and its directories.

Honeymoon tour is different from the usual as follows:

- a special choice of the country, where there are the most unusual and scenic spots;
- only experienced firms can assume full responsibility for the honeymoon package;
- a special choice of residence - the young couples choose the most romantic hotels.

Travel agencies, which organize honeymoons, can offer its customers the following options for tours:

- the official ceremony and the wedding ceremony,
- a symbolic wedding ceremony,
- romantic honeymoon.

Today there is a list of countries where you can easily conclude your marriage officially. In contrast to the formal, informal ceremonies are held almost everywhere. This kind of traveling newlyweds choose when they want to celebrate the anniversary of their wedding. In some cases, young couples, instead of the official ceremony selected exotic and memorable tour.

Quite a large number of young couples go on a honeymoon trip to Europe, where they can meet interesting and cultural wedding ceremonies and rites. But as practice shows, the majority of our fellow citizens still prefer to register their relationship in their own country and in other countries they go on their honeymoon.

Actually, our planet is great, and you can always opt the romantic Italy and France, mysterious Tibet and Thailand, and even Cuba and Africa. Organizers of wedding tours for newlyweds provide tours, which are distributed in the following categories:

- Urban wedding tours. Here you will be able to visit cities such as London, Venice, Rome, Paris, Prague, Berlin and many other unforgettable cities of the whole world.
- Beach vacation. In this case, the travel agency will provide you with tours, which start at resorts in Egypt and Turkey and end or stay in the Canary Islands of the Bahamas.
- Rest in the mountains. In most cases, it is a romantic getaway in small private hotels in the mountainous regions of Austria, Italy, France or Switzerland. There are also mountain resorts in Poland, Bulgaria and Slovakia, which are characterized by quite democratic prices.

- Wedding "travel". These doped with adventure tours including vacation on the island of Crete and Greece. Here you will be able to combine a beach holiday and a small travel, where you will see incredible mountain scenery and charming nature.

Conclusions. These tours include tours to the United Arab Emirates. Here young couples have an opportunity to soak up the scorching rays of the sun, and at the same time they will be able to meet with an exotic and so contradictory country.

References

1. Smal I.V. «Geography of tourism» - Ternopil: Bohdan, 2010.
2. <http://www.bvitourism.com/destination-weddings>
3. <http://love-voyage.com.ua/svadba-na-maldivah>
4. http://honeymoon2day.com.ua/ru/info/sy_weddings/Maldivy/

Scientific supervisor: Larisa Yanenko

39. Hyperspectral imaging for food quality analysis and control

Alexander Velikanov

National University of Food Technology

Introduction. Quality assurance is one of the most important goals of any industry. The ability to manufacture high-quality products consistently is the basis for success in the highly competitive food industry. It encourages loyalty in customers and results in an expanding market share. The quality assurance methods used in the food industry have traditionally involved human visual inspection. Such methods are tedious, laborious, time-consuming, and inconsistent. As plant throughput increased and quality tolerance tightened, it became necessary to employ automatic methods for quality assurance and quality control. Also, the increased awareness and sophistication of consumers have created the expectation for improved quality food products. With increased expectations for food products with high quality and safety, the need for accurate, fast, and objective quality determination of these characteristics continues to grow.

During the past few decades a number of different techniques have been explored as possible instrumental methods for quality evaluation of food products. In recent years, hyperspectral imaging technique has been regarded as a smart and promising analytical tool for analyses conducted in research, control, and industries. Hyperspectral imaging is a technique that generates a spatial map of spectral variation, making it a useful tool in many applications. The use of hyperspectral imaging for both automatic target detection and recognizing its analytical composition is relatively new and is an amazing area of research.

Based on the integration of image processing and spectroscopy techniques, hyperspectral imaging is a novel technology for obtaining both spatial and spectral information from an object. In recent years, hyperspectral imaging has rapidly emerged as and matured into one of the most powerful and fastest-growing non-destructive tools for food quality analysis and control. Using the hyperspectral imaging technique, the spectrum associated with each pixel in a food image can be used as a fingerprint to characterize the biochemical composition of the pixel, thus enabling the visualization of the constituents of the food sample at pixel level. As a result, hyperspectral imagery provides the potential for

more accurate and detailed information extraction than is possible with any other type of technology for the food industry.

The main impetus for developing a hyperspectral imaging system was to integrate spectroscopic and imaging techniques to enable direct identification of different components and their spatial distribution in the tested sample.

The advantages of hyperspectral imaging over the traditional methods include minimal sample preparation, nondestructive nature, fast acquisition times, and visualizing spatial distribution of numerous chemical compositions simultaneously. The hyperspectral imaging technique is currently tackling many challenges to be accepted as the most preferable analytical tool in identifying compositional fingerprints of food products and their authentication. The need for fast and reliable methods of authenticity and object identification has increased the interest in the application of hyperspectral imaging for quality control in the agricultural, pharmaceutical, and food industries. Moreover, enhancement in instrumental developments, the availability of high-speed computers, and the development of appropriate chemometric procedures will allow this technique to be dominant in the future.

Most recently, the emphasis has been on developing sensors for real-time, nondestructive systems. As a result, automated visual inspection by computer-based systems has been developed in the food industry to replace the traditional inspection by human inspectors because of its cost-effectiveness, consistency, superior speed, and accuracy. Computer vision technology utilizing image processing routines is one alternative which became an integral part of the industry's move towards automation.

Since machine vision is operated at visible wavelengths, it can only produce an image registering the external view of the object and not its internal view. Situations exist whereby food technologists need to look inside the object in a noninvasive and nondestructive manner. For instance, food technologists need to measure and map the water content of food in order to assess its microbiological stability and to implement risk analysis as defined by the hazard analysis critical control point. Therefore, external attributes such as size, shape, colour, surface texture, and external defects can easily be evaluated by ordinary means (e.g. RGB colour camera). However, internal structures are difficult to detect with relatively simple and traditional imaging means, which cannot provide enough information for detecting internal attributes. Since quality is not a single attribute but comprises many properties or characteristics, measurement of the optical properties of food products has been one of the most successful nondestructive techniques for quality assessment to provide several quality details simultaneously.

Conclusions. One of the strategic advantages of hyperspectral imaging is that it allows for the visualization of different biochemical constituents presented in a sample based on their spectral signatures because regions of similar spectral properties should have similar chemical composition.

References:

1. Da-Wen Sun. Hyperspectral Imaging for Food Quality Analysis and Control. - San Diego: Academic press, 2010. – 410 p.
2. <http://www.foodstuff.in.ua>
3. <http://www.ua.ecolab.eu>

Scientific supervisor: Larisa Yanenko

40. Beverage packaging market to see growth in coming years

Permiakova A.V., Sorochuk S.I.
National University of Food Technologies

Introduction. The beverage industry is one of the most important constituents of consumer packaged goods. As economic stability is restoring, the beverage industry is gaining its lost volume. The beverage packaging market is considered to be one of the most dynamic packaging markets with shifts in types of packaging and materials used varying across regions. This report estimates the market size of the global beverage and its packaging market in terms of revenue and volume of beverages packaged. Non-alcoholic beverage packaging dominates the market share in terms of value as well as in volume. In terms of geography, the report is segmented by Asia-Pacific, Europe, North America, and Rest of the World (ROW). The beverage packaging market is broadly divided on the basis of package type, such as bottle, can, pouch, cartons, and others. With a huge market potential and growing consumer preference, the market is likely to witness considerable growth in the coming years.

Beverage packaging is an important aspect of the beverage industry. Beverage packaging plays a vital role in protecting and extending a beverage's shelf life. Beverage packaging can be done using different raw materials and different pack types. Depending on the characteristics of the beverage intended to be packaged and value to be offered by packaging, the selection is done. Right packaging types is essential to preserve beverage taste and prevent untoward chemical reactions endangering the consumer's health. Hence, an efficient and suitable packaging is imperative for every beverage.

Major stakeholders of a beverage packaging market are the raw material suppliers, beverage producers, and packaging product producers. The key companies with substantial market share in beverage packaging industry are Ball corporation (U.S.), Crown Holdings Inc. (U.S.), Rexam Plc. (U.K.) and Tetra Laval (Switzerland). The key players of the industry held nearly one-fourth of the total beverage packaging market that depicts the participation of large number of players in this market. This fragmented industry structure is primarily due to the availability of number of pack types and raw materials used for packaging beverage.

The figure above shows the growth trend from 2013 to 2018. Plastic has the highest growth rate and its market is entirely pushed by PET, market share of plastic is increasing for the period under consideration. Paper & board registers the highest growth, reaching \$16.9 billion by 2018. Such shifts in preference for PET and HDPE over glass and metal, arises mainly from structural and cost advantages that plastics provide. Not only the cost of production, but also the cost of recycling plastics is cheaper as compared to other materials.

The saturated beverage market of the North America and Europe will result to slow growth of packaging market in the region. A slight boost in European market can be seen by the East European nations. Environmental awareness in consumers is also driving them to use environmentally friendly products and this is a reason that they are changing their preferences from glass to PET and HDPE.

Changing lifestyles and disposable incomes in APAC economies drives end-use market APAC occupies the largest share in the beverage packaging market. However, developing economies such as China and India are driving further growth in the region. Consumer trends, westernization of eating habits and increasing disposable incomes are some of the key factors that influence trends. Similarly, the flourishing food and beverage processing industry in Brazil and other Latin American countries drives the growth in ROW.

Most of the countries in Asia-Pacific are still at a developing stage. Economies of these countries are set to grow at faster pace, than the global average rate. With this growth prosperity, millions of people are being lifted up from poverty and increasingly left with higher disposable incomes. Rising population and resultant demands for food production are driving the markets in these developing regions. China and India are at the forefront of this growth trend. The flourishing F&B processing industry and the increasing consumer awareness regarding benefits of health drinks and their packaging types are key elements that drive the markets in these regions.

Conclusions. Nothing communicates brand freshness quite like opening a beverage can. The crisp, fresh, chilled convenience connects instantly with consumers like no other form of packaging. Add to that distinct weight, production, and recycling advantages and the can could just be the perfect beverage package. Crown has led the industry with unique can shaping and decorating technologies that redefine how the world looks at cans. And with 64 plants in 24 countries, we are committed to helping beverage brands expand worldwide. Flor de Caña, the award-winning, Slow-Aged™ rum of Nicaragua, has launched Centenario 25, an ultra-premium rum that will be available exclusively in Duty Free stores for a retail price of \$140 per bottle. The packaging for Centenario 25 includes a black-and-gold label featuring an abstraction of the Nicaraguan volcano, while the rum itself seems to float in the bottle. The bottle itself sports sharp, beveled edges and a heavy, solid-glass base. The premium cork closure is topped with an embossed “Flor de Caña” gold medal coin.

References

1. Arnold J.P. Origin and History of Beer and Brewing: From Prehistoric Times to the Beginning of Brewing Science and Technology / Arnold J.P. – Cambridge : 2005, – P. 54-67.
2. Hamill P. A. Drinking Life: A Memoir / P. A. Hamill. – New York: Little, Brown and Company, 1994. – P. 66-67.
3. Michael F. J. Liquid Candy: How Soft Drinks are Harming Americans' Health / F. J. Michael. – Washington, 2005. – P. 12.

Scientific supervisor: Halyna Lukianets

41. Protein drinks and shelf-stable dairy beverages production

Radzivil K.M.

National University of Food Technologies

Introduction. Protein drinks and shelf-stable dairy beverages are nabbing an exponentially growing share of the beverage market, driving Dairy Farmers of America’s Contract Manufacturing division to create increasingly innovative formulation and manufacturing solutions for its business partners.

When it comes to quenching a consumer’s thirst for a healthy drink, dairy provides a naturally nutritious base. Today’s products—from smoothies to probiotic shots—are dressed up with appealing nutrients, healthful bacteria, colors, flavors and more, making formulation much more complex than straight milk.

Cow’s milk has two types of proteins: caseins and whey proteins. “They have very different characteristics and behave differently under the same heating and pH conditions,” explains Kimberlee (K. J.) Burrington, coordinator of dairy ingredient applications,

Wisconsin Center for Dairy Research, Madison. "Milk protein is about 80% casein and 20% whey protein, and the casein portion is very heat-stable, while the whey proteins are not. Whey proteins also have very good solubility from pH 2 to 10, while casein loses its solubility at pH 4.6 or below. The functionality of the proteins used in a dairy-based beverage is probably the most-important aspect to understand."

"Many whey proteins have been modified to withstand thermal processing parameters such as aseptic, hot-fill and even retort conditions," says Grace Harris, manager, applications and business development, Hilmar Ingredients, Hilmar, CA.

Whey protein can be used to fortify acidic beverages without causing sedimentation. Hilmar has developed a special whey protein isolate (WPI) for improved taste and clarity in low-pH clear beverages. "Along with functional performance like acid and heat stability, it has a very neutral taste that doesn't impact lighter beverage flavors," says Harris. "So, flavors like peach and apricot stay true without sourness or off notes."

Whey protein concentrates can work well in creamy-style acidic or neutral-pH beverages, such as fruit smoothies and high-protein shakes. Dispersible versions are best in dry mixes and beverage bases.

Traditionally, whey proteins were only a byproduct of cheesemaking. However, "whey protein derived from milk is a new-generation dairy ingredient that holds great potential for beverages formulated with high concentrations of protein," says Burrington. She finds that whey protein derived directly from milk is more consistent because it has not undergone the cheesemaking process and it contains less than 1% fat, even when concentrated to as high as 80%. "That accounts for their low turbidity in solution," she says.

"When choosing a stabilizer for milk beverages, the most-important part is pH of the beverage and shelf life of the product," says Dan Grazaitis, food scientist, TIC Gums, White Marsh, MD. A shelf-stable acidified dairy beverage like drinkable yogurt requires a specific stabilizer that can handle the low pH and also stabilize the proteins. The stabilizer has to handle low pH for the entire shelf life. "Typically, pectin, LGB (locust bean gum), starch and/or gelatin are used in these beverages," he says. "If the milk is neutral pH, then it opens the door for other stabilizers like carrageenan. Instant milk beverages have more options in stabilizers because the long-term compatibility with the milk proteins is not an issue. This allows the use of guar, xanthan and CMC (carboxymethyl cellulose), which typically are not used in shelf-stable dairy beverages."

For shelf-stable acidified products, Wunderly points out that processing parameters, plant capability and how the consumer is going to use the product should also be considered when choosing ingredients. "Any of these can possibly derail your product. For instance, you don't want to use a carrageenan in a low-pH product, and you do want to use a clarified xanthan gum in a product that requires transparency and clarity," he says.

A good way to improve texture and viscosity in dairy drinks is by adding a guar gum and carrageenan blend. "Carrageenan can add a nice, thick mouthfeel that doesn't easily dissipate in your mouth," Wunderly says. Guar is traditionally an economical source of viscosity. "Too much carrageenan will cause gelation, and too much guar can have a negative flavor impact. But, in the right ratio, these two hydrocolloids work well together."

Conclusions. The package design consists of a large sunflower and nutritional claims of gluten free and dairy free. According to Tina Nelson, VP sales & marketing, consumer products, SunOpta Grains & Foods Group, "We wanted SōL to stand out among all the other non-dairy, shelf-stable beverages on the shelf because it is unique, so we made the conscious decision to not have an image of a pour on the front of the packaging. Instead we wanted the emphasis on the sunflower, so it is clear that SōL is not just another white non-

dairy beverage, but it is made from sunflower kernels – one of nature’s most potent superfoods.”

References

1. "Welcome to Dairy Ingredients Inc. | Beverages & Fluid Dairy Products" [электронный ресурс] : режим доступа < Dairyingredientsinc.com>
2. Wondrich D. Imbibe: From Absinthe Cocktail to Whiskey Smash, a Salute in Stories and Drinks to "Professor" Jerry Thomas, Pioneer of the American Bar / D. Wondrich. – Penguin, 2007. – P. 82.
3. Zeldes L. A. "Eat this! Old-fashioned eggnog, made safer, thanks to Chicago-area eggs" / L. A. Zeldes // Dining Chicago. Chicago's Restaurant & Entertainment Guide. – 2010. – № 1. – P. 32-34.

Scientific supervisor: Halyna Lukianets

42. Software system "1C: Enterprise 8. Restaurant"

Svirsky D. I.

National University of Food Technologies

Introduction. System "1C: Enterprise 8. Restaurant" is designed to automate the front office to the restaurant business enterprises, namely, such as restaurants, cafes, bars, cafeterias, catering departments of hotel and restaurant complexes, entertainment centers and more. Features is the possibility of pre-setting system and its administration at the level of the back- office system, a simple and intuitive interface designed for use with touch-screen, independent work without back-office, a large number of analytical reports, most of them can be formed directly on the touch screen POS - terminal.

How to use the platform "1C: Enterprise 8", making it easy to administer and refine the system for specific needs of any company, regardless of its scale, type and concept. The solution can be used in both single and networked enterprises. With the software you can automate these jobs: waiter, cashier, the bartender, bartender, hostess, admin.

For more jobs recommended installation in the client- server version using the popular and reliable database MS SQL Server, which enables the use of standard administration tools and settings , as well as to provide easy maintenance of the system.

The software is designed so as to ensure the stability of the cash unit and a top speed of service yet supported network operating mode of the equipment within the same database.

Program complex "Sail-Restaurant"

"Sail- Restaurant" is designed to automate the restaurant business establishments (restaurants, cafes, bars, clubs). This software can find all the essentials - from complete automation of business processes in customer service to managing financial and economic, tax and stock control.

As a result of software "Sail restaurant" institution receives the following benefits:

- Improving the quality of service, the prestige of the institution and customer loyalty;
- Provides a quick order processing and customer service;
- Better coordination and control of the staff;
- Integration is carried out with modern equipment: POS-printers and POS-terminals, PDAs,
- Keeps records of the movement of property and goods movement;

- Reduced the time spent on finding and analyzing information.

Administrator can perform all actions on the system are provided for waiters and cashiers.

In addition, it has the ability to manage changes in the system log replacement table or waiter serving a client, do the division and unification of customer orders, and remove from the system of orders or contracts with the registration position causes deletion. The application of discount and deposit of the restaurant with the help of club card customers.

Program complex AS "Restart"

This complex was designed by "IC-Rarus" and is designed to automate the front office for catering. How to use MS Windows platform and database format MS SQL, making it easy to administer the system, and virtually eliminates all restrictions on the number of computer workstations contact the staff. The solution can be used in small enterprises and in large networks, entertainment and hotel complexes or complexes with a large number of food outlets.

With the software you can automate jobs, including cashier, the waiter, the bartender, bartender, administrator.

Functional features common features of the product:

- Quick installation of the decision;
- Simple and intuitive interface designed for use with touch screen;
- No high requirements for POS- equipment;
- The software can be used independently or in conjunction with the accounting decisions "IC-Rarus: restaurant management," "IC-Rarus: plant food", "IC: 8 public catering", "IC-Rarus: Catering, red.6".

Due to the strong development of the restaurant industry, with increasing competition, interest in automation management is growing. Restaurant development is impossible without the introduction of an automatic control system that allow to improve the quality of visitor services, monitor the activities of the enterprise as a whole, daily to analyze financial statements and more.

Conclusions. The analysis showed that the system provides automated accounting, production, marketing and management processes. Each system serves two or one functions: process automation services in the hall with the module "front office", automate and control using the "back office." The first module is responsible for the hall and reception, the second - follows the movement of products. Use in an enterprise of one of the modules is not effective.

References

1. Архіпов В. В. Організація ресторанного господарства [навч. посіб.] / В. В. Архіпов. – К. : Центр учбової літератури, Фірма «Інкос», 2007. – 335 с.
2. АС "РестАрт" — ресторанный фронт-офис нового поколения! [електронний ресурс] : режим доступу <http://www.lc-menu.ru/articles/about/products.php?ELEMENT_ID=225.
3. Пророчук Ж. А. Роль програмного забезпечення в управлінні підприємством // Современные информационные технологии / Ж. А. Пророчук, А. Журавлёва. – 2010. – №1. – С.18–20.

Scientific supervisor: Halyna Lukianets

43. Molecular gastronomy

Ihor Talaver

National University of Food Technologies

Introduction. Molecular gastronomy is the new direction of gastronomy mostly initiated by idea of implementation of science in cooking. Many things associated with this term are not quite clear and many have a wrong idea. This direction of gastronomy seeks innovation and improvement of the existing situation, a fundamental goal of improving ways of preparing meals, so that they have such taste as it should be in the optimal case, every time. The idea of a practical molecular gastronomy in restaurants and forming a sort of combination of traditional and modern, artistic and scientific approach to cooking is widespread throughout the world. In the today's world the obesity is one of the biggest problems of modern man, a result of sedentary lifestyles and unbalanced diets imposed by lifestyle. Standard restaurants' offer is based on the portions that exceed nutritional requirements and the entry of such foods further undermine the notion of a balanced diet. For these reasons there is a need for rationalization and regular moderate intake of what is needed. Rationalization of nutrition is one of the main features of the new attitudes adopted by molecular gastronomy, as well as the use of food as a whole.

Application of additives and innovation in the preparation of food molecular gastronomy. From new ways of transformation of food used in molecular gastronomy in everyday practice can be applied:

- spherification in a bath of sodium alginate or calcium chloride and water
- the use of liquid nitrogen

a) spherification in a bath of sodium alginate and calcium chloride and water – an innovative way of transforming food without the presence of heat. This is a technique used for making, among other things, false and reverse olive caviar. There are many variations of using this process, but the last two uses are the most often. During spherification the food is transformed in the way of placing them in a thin, slowly solvable membrane of sodium alginate and calcium chloride. The process of spherification in a big way introduces Spanish chef Ferran Adrià and he was one of his trademarks.

For complete spherification it is required special equipment, and it consists of the following components:

- sodium-alginate
- salt, calcium chloride (calcium without food can't be spherificated)
- spoons of different shapes and sizes
- syringe without a needle (for the fake caviar)
- water bath for stopping the process

b) Use of liquid nitrogen is a relatively new technique in gastronomy. The temperature of liquid nitrogen is -196°C and as such has long been used mainly for various industrial purposes. Its use as a cooking technique reduces the production of ice cream and sorbet. It is a great plus in making ice cream with liquid nitrogen so that the crystals are very small due to the short time of freezing and thus ice cream made in this way has a very creamy and smooth texture.

New machinery, equipment and tools at the present time offer chefs the opportunity to achieve what was always possible with the food, but the available equipment didn't allow, in other words the borders of realisable are moving. These new capabilities enable the use of science as well as mutual cooperation between chefs and scientists. New equipment can be divided into those originally intended for laboratories, which slowly begins to apply in catering

kitchens and the one whose purpose is primarily and exclusively planned for the professional catering kitchen, some of which are designed as equipment intended for household.

Additives are substances of accurately known chemical composition that can't be consumed as food or as a typical ingredient of food, regardless of nutritional value, they are added to food to enhance their technological and sensory properties. Additives are added to food in: the technological process of production, during the preparation, processing, packaging design, transportation and storage.

Characteristics of the restaurant that apply molecular gastronomy. There are many elements which different restaurants and standard restaurants apply molecular gastronomy. Most would expect from such restaurants chefs in lab coats, and kitchen as a laboratory. But it is far from the truth, although there is a big and obvious difference between the standard and the restaurant of molecular gastronomy. In essence, they are more restaurants, and less laboratories. The differences are most evident in the approach and in the kitchen equipment as well as her appearance.

Conclusions. Molecular gastronomy is a new gourmet direction connecting the catering kitchen and laboratory, and thus creates new flavors, forms of unprecedented. It can be, of course, understood as a process of application of science in everyday cooking. Modern molecular gastronomy shows the tendency toward further progress and popularization, but a noticeable impact on the so-called "Molecular mixology", and molecular approach to the preparation of cocktails, where just as in the case of food, it is changing the physical state of food and it is searching the limits of each food. The future is unpredictable, and in which direction to go to molecular gastronomy remains to be seen.

References

1. Adria, Ferran, Albert Adria, and Juli Soler. 2008. *A Day at elBulli: An Insight into the Ideas, Methods and Creativity of Ferran Adrià*. London: Phaidon Press.
(<http://www.eatmedaily.com/2008/12/a-day-at-el-bulli-ferran-adria-phaedon-review/>)
2. Barham, Peter, Leif H. Skibsted, Wender L. P. Bredie, Michael Bom Frost, Per Moller, Jens Risbo, Pia Snitkjer, and Louise Morch Mortensen. 2010. Molecular Gastronomy: A New Emerging Scientific Discipline. *Chemical Reviews* 110 (4): 2313-2365.
3. Blumenthal, Heston. 2005. Kitchen chemistry. *Discovery Science*.

Scientific supervisor: Natalia Korotka

44. A New Prototype of a Food 3D Printer

Oleksandr Cherednik

National University of Food Technologies

Introduction. Scientists at Cornell University's Computational Synthesis Lab are developing a commercially-available "3D food printer" that would allow users to "print" meals using "raw food 'inks'" inside syringes. Sounds Delicious! Cooking is so hard, what with "ingredients" and "recipes" and "having to leave your house to go shopping." So thank goodness for the fab@home project, an open-source collaboration on 3D printer technology that's developing a "food printer" intended for home use. The BBC is very excited: Just pop the raw food "inks" in the top, load the recipe - or 'FabApp' - and the machine would do the rest. "WebApps would allow you to tweak your foods taste, texture and other properties,"

says Dr Jeffrey Ian Lipton, who leads the project. "Maybe you really love biscuits, but want them extra flaky. You would change the slider and the recipe and the instructions would adjust accordingly." Currently, the food printer's "inks" are limited to "anything that can be extruded from a syringe" (luckily that includes the four major food groups: Liquid chocolate, liquid cookie dough, liquid cheese, and liquid cake batter). But the team is working on turning other ingredients into syringe-extrudable materials—and they've had some successes, like cookies, and chocolate, and, oh my God, "designer domes made of turkey meat." And there's nothing weird about that at all! No, nothing completely and utterly horrifying about the fact that the endpoint of technological modernity is our food being squeezed out of a syringe in prearranged patterns. If anything, this will improve The Food Experience, according to chef Homaro Cantu of Chicago's Moto, who has, and you may want to get a vomit bag here, "printed sushi using an ink jet printer": More exotic topics are emerging within the 3D printing industry, and printed food certainly cuts the mustard in the race for raising the attention – literally. This week we learned that the billionaire Peter Thiel is making a donation to a new start up Modern Meadow with a goal to develop bio-printed food products, namely meat. Along these news came that Google is now providing 3D printed pasta for their employees in their headquarters. Modern Meadow, the company with ambitious plans on offering us ethically produced meat is already planning their first steps in this foray. The first challenge is to “fabricate 3D cellular sheets composed of porcine cells” and then allowing those sheets to mature into muscle tissue inside of a bioreactor with electrical stimulation inside. In more common terms, their first menu item we should expect to see is minced animal muscle strip which can be used as a patty for burgers or sausages. Bio-printed food such as meat does have interesting opportunities ahead as growing meat in its organic means is very resource intensive and the developing countries are acquiring a taste for it in increasing number. Bio-printed food can also provide an alternative option for people who are not currently eating meat products for religious reasons. Modern Meadows is in fact planning to market their initial offering to different religious groups hungry for animal protein. Moving back on the menu, we saw Google who is known for offering their employees many culinary feats in their multitude of onsite cafeterias, providing interesting technological advances in their kitchen. Bernard Faucher, chef that works the Google HQ, came up with the idea of cooking custom designed pasta for the employees using 3D printers. According to Faucher, everyone has their favorite shape of pasta and the Chefs can now produce the food according to Googlers’ individual taste. Perhaps the two companies can join forces and come up with the first restaurant offering a menu of full of 3D printed delicacies. Certainly in the case of Google, we hope they will stick with providing us with the search results on how to find one.

NASA Funds 3D-Bio-Printer Development to Combat Universal Hunger

In a fantastic development, the application of additive manufacturing technologies that other 3D printing enthusiasts and myself have long been promoting, NASA has recently awarded a \$125,000 grant to further explore and develop the application of 3D printing food for astronauts. Initially aimed at efficient food storage for long-haul space flights, the creator of this project – Anjan Contractor, a Senior Mechanical Engineer at Systems and Materials Research Corporation (SMRC) in Austin, Texas, USA — hopes this technology could ultimately help the continually exponentially increasing population on Earth. In the plan, a NASA-modified RepRap printer will be fitted with several culinary building blocks, from oil to protein powder, then mixed and deposited. As 3D printing typically utilises a layer on layer based methodology, layer-based foods like pizza are first on the menu. Accordingly, Contractor envisions: “customized, nutritionally-appropriate meals synthesized one layer at a time, from cartridges of powder and oils.” So for the pizza, the

3D printer would mix the appropriate ingredients to deposit a layer of dough, which would be ‘cooked’ prior to laying down the next of tomato sauce (from a mixture of powder, water and oil. Additional layers of protein can then be added. Contractor believes a 3D printer could be in every cooking area though, not just those in space; indeed in the most needed areas on Earth, given that hundreds of millions people still live in permanent hunger within our currently imbalanced, but improving, world socio-economic and political system: where rich nations contend with obesity, whilst poor nations contend with starvation.

Conclusions. Food distribution is more the problem than food production, the climate chaos that the majority of specialist scientists unequivocally support by observation (this week’s tragically catastrophic hurricane near Oklahoma is part of the increased prevalence of such super-storms and other threatening atmospheric phenomena; and the mass failure of crops in the US last year, and these are two indications that natural ecological cycles are disturbed – with man-made climate change being present among natural differentials: from solar cycles and terrestrial hydrosphere, chryosphere, and biosphere cycles.) 3D printing is a technology versatile enough to be incorporated into cooking. Indeed, some are speculating, albeit non-empirically at this point, that it could even replace it entirely!

References

1. <http://inhabitat.com/nasa-funded-food-3d-printe>
2. <http://inhabitat.com/markforged-worlds-first-carbon-fiber-3d-printer>
3. <http://www.popularmechanics.com/3d-printer-news>

Scientific supervisor: Natalia Korotka

45. Tourism Branding of Cities and Territories

Dariia Basiuk, Yurii Melnyk

National University of Food Technologies

Introduction. Branding cities and territories is a vibrant area now where regions, towns and cities are trying to present themselves to different audiences, usually for tourism. According to Simon Anholt, an adviser of the UK government, who initiated the study of Brand Index attractiveness of cities (Anholt City Brands Index – CBI), the cities have always been brands in the literal sense of this word, Paris – a romance, Milan – a style, New York – an energy, Washington – a force, Tokyo – a present, Barcelona – a culture, Rio de Janeiro – an entertainment, etc. Big capital cities are economic and cultural centres of the nation, which are becoming a platform of international competition in the spheres of capitals, talents and fames. Brands of these cities are firmly connected with the history, traditions and values, international value of metropolises and are important factors in the competition for consumers, tourists, investment, prestige and influence.

Materials and methods. Methods of measuring the potential of urban brands (an author – S. Anholt) involves assessing the impact of the six main criteria, namely “international importance” (contribution of a city to the global progress), “location” (scenic terrain and climate), “potential” (economic and educational opportunities in the city that can be offered to its visitors, immigrants and businesses), “rhythm of life” (number of attractive employment and entertainment that can be found in the city), “conditions” (the necessary living conditions and level of the development of infrastructure in the city) and “people” (security and friendship to visitors and immigrants).

The problem of the image of the region territory is of practical social-psychological and economic importance because territorial symbolic capital, a positive image of the area and a successful brand are a means of competition and struggle for recognition of the instrument, the key for attracting investment into the development of a country, region, city, increasing tourism flows, the development of local infrastructure.

Results. According to preliminary estimates, 1\$, invested in promotion, makes 20\$ profit from tourism. However, without the use of modern tools and technologies to create a strong brand territory, region, city successful struggle for tourist flows, domestic and foreign investment, and economic rating are impossible.

Conclusions. However, no scientific analysis, holistic theory and practice were conducted to develop and promote tourism brands of Ukrainian cities and regions, socio-economic justification for branding areas as a factor of regional development and the basic principles, techniques, and practical tools for managing the formation of brand territory.

References

1. Карягін Ю. О. Маркетинг турпродукту / Ю. О. Карягін, З. І. Тимошенко, Т. О. Демура, Г. Б. Мунін. – К.: Кондор, 2009. – 394 с.
2. Coach brand Ukraine: Concept, messages, graphics. Available at: <http://wikicitynomica.org/future/turistichniy-brend-ukraini-kontseptsiya.html>.
3. Tourism branding as a tool for strategic development. Available at: <http://www.politika.cn.ua/list/ua/news/0/3554.html>.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

46. Genetic Engineering of Food

Denis Romanov

National University of Food Technologies

Introduction. Genetic engineering of food is the science which involves deliberate modification of the genetic material of plants or animals. It is an old agricultural practice carried on by farmers since early historical times, but recently it has been improved by technology.

Materials and methods. Genetic engineering of food has been with man since time immemorial. Forms of genetic engineering have been practiced by resourceful farmers by breeding plants and animals to emphasize certain attributes, by gathering and planting the seeds of fatter grains, by selecting meatier and hardier animals for breeding, and by cross-fertilizing different species of plants to create new varieties that exhibit the most desirable characteristics of the parent plants.

Potential risks of genetically modified foods:

The critics of genetic engineering of foods have concerns, not only for safety, allergenicity, toxicity, carcinogenicity, and altered nutritional quality of foods, but also for the environment. They fear that gene transfer techniques can result in some mistakes as these methods, like other human efforts, are far from foolproof.

1.1. Alteration in nutritional quality of foods

Foreign genes might alter nutritional value of foods in unpredictable ways by decreasing levels of some nutrients while increasing levels of others.

1.2 Antibiotic resistance

In genetic engineering, marker genes bearing antibiotic resistance are often used in the target organism. There is a concern that deliberately breeding antibiotic resistance into widely consumed crops may have unintended consequences for the environment as well as for humans and animals consuming the crops

1.3 Potential toxicity

Genetic modification could inadvertently enhance natural plant toxins by switching on a gene that has both the desired effect and capacity to pump out a poison. Genes for some natural toxins such as protease inhibitors in legumes, cyanogens in cassava and lima beans, goitrogens in canola species, and pressor amines in bananas and plantains, may be turned on and lead to an increase in levels of these toxins which can pose a hazard to the consumers of these crops.

Results. Supporters of the genetic engineering of foods cite increased year-round food availability, improved nutritional quality, and extended shelf-life as some of the reasons why they encourage the new science which will benefit consumers, farmers, and the environment. Moreover, they believe that it will lead to a general improvement in agriculture and food, and will provide healthier, cheaper, more stable, nutritious, better tasting, and safer foods.

1.1 Improvement in fruit and vegetable shelf-life and organoleptic quality

GM has led to improved shelf-life and organoleptic quality in certain crops. The Flavr Savr tomato is the first genetically engineered crop and whole food approved by the FDA. Flavr Savr tomato was produced by Calgene Corporation.

1.2. Improved nutritional quality and health benefits

Genetically modified crops have tailored and added value features such as nutrients and health benefits. Bovine growth hormone enhances milk production in cows. Pigs can also be treated with a hormone called recombinant porcine somatotropin a growth hormone that increases meat production in pigs, and reduces the amount of fat thereby producing low-fat pork. Soya bean could also be bio-engineered to form a more nutritious and flavorful crop.

1.3. Improved protein quality through GM

Protein quality of foods and feeds have been improved by genetic engineering and there is less risk of allergies from GM foods than in conventional foods already in the market or in plants produced by classical breeding methods which introduce potential allergens into the product.

1.4. Improvement in quantity and quality of meat, milk, and livestock production

Genetic engineering, especially animal cloning, could lead to large-scale production of livestock to meet the high demand for meat and protein foods. Countries with the technology for cloning will be able to produce excess livestock which can be exported cheaply to countries with scarce meat and milk supply.

Conclusions. Adequate regulation, constant monitoring and research are essential to avoid possible harmful effects from GM food technology. The nutritional and health benefits of genetic engineering are so many and will be useful to the growing world population which is currently estimated at six billion.

References

1. <http://www.cfsan.fda.gov/~lrd/biotechm.html#reg>.
2. <http://www.srtp.org.uk/whatisrt.shtml>.
3. <http://reason.com/bi/bi-gmf.shtml>.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

47. Why Nutrition is such an Issue Nowadays

Dariia Fedorenko

National University of Food Technologies

Introduction. If I eat three health meals a day why should I even think of using supplements? This seems logical. Eat well and you will get everything you need from your diet and will stay healthy. Sadly it is no longer correct. For our parents that may have worked, but things have changed.

Materials and methods. Once upon a time vegetables were grown in your garden and animals grew up in fields. I say “once upon a time” but it is only 40 or 50 years ago that this was basically true.

Now we find that vegetables are grown in depleted and often contaminated soils. They are nurtured with chemicals to get best production but the trace elements that are so important to our long term health are not in the soils to begin with and so the plants cannot put them into the vegetables and fruit that we buy. It is a difficult place to begin the food chain. Next we pick fruit before it is ripe. This is so that it will store and so that it will transport well. For example, apples are picked green. The nice red apples we buy in supermarkets need to be looked at a little carefully. If they are red on one side and green on the other then they may have come straight off a tree but if they are red all around then they have been picked green, stored, and then put into a carbon dioxide chamber to force them to go red so that they will look good on the shelf!

A friend of mine bought a cucumber hothouse operation but when she was looking at businesses she considered an orchard. In the disclosure information she noticed that part of the price was for stock and there were apples that had been in store for nearly 4 years. She said that they were obviously no good and she would not pay for them but the owners insisted that they were fine and when the market was right they would come out of storage, go through the CO₂ chambers and go into the shops.

This is scary because we know that in that case the apples will have the nutritional value of cardboard. In fact with the higher roughage in it the cardboard may be healthier for you!

You eat apples for the vitamins and minerals and the antioxidants. An apple a day keeps the doctor away. If you take an apple from the supermarket though and cut it into quarters and the phone rings so you go to answer it then when you come back 10 or 15 min later the apple is often starting to brown already. If you have an apple straight from the garden and you cut it in half and put it in the fridge while you go to work then when you come back in the evening there will be some discoloring but it will still be basically good.

Results. Why is this? It is because an apple, in its natural state, is full of antioxidants and other good things. The antioxidants stop the air from causing the apple to go brown. The store bought apples have little or no antioxidants because of being picked before they could ripen properly and the nutrient we in the apple and then because of the transport and storage of the fruit.

There was a time when fruit was only available in season. Now it is available all year around though the Bananas on offer may be local today, from Brazil in a few weeks time and from Asia a couple of weeks after that. Getting fruit from all over the world to you has a cost beyond the financial purchase price. Over and over again we see newspaper articles that tell us in horror that oranges that we eat for vitamin C were tested and found to have no vitamin C, carrots with no vitamin A, all sorts of fruit and vegetables that are not giving the basic nutrition that they are designed to give.

You do not need all the science to tell you this, just eat a piece of fruit or vegetable that is home grown, like a tomato, and compare to what you can get from the shops. The home grown one is special but that is because it is unusual. It is the way things are meant to be. The difference in flavour is also directly matched in a difference in nutritional value. The food we are eating is just not supplying the nutrition we need.

Meat has similar problems but they are more based around feed lots and animals and birds not living a natural life. They are fed on formula foods designed to promote fast growth and to avoid sickness that may come from living in crowded conditions. Many meat products are tainted with growth hormones, with antibiotics, and with a range of other chemicals that have been pumped into them. I think this is all fairly clear. The issues around cooking foods in a way that destroys the little nutrition that is left in the food has been talked about enough that I expect we are all aware of it. A few years ago the Cambridge University Nutrition Department did a study on getting the right foods to give full nutrition from just food. Sadly their results told that the diet required was so strict that no one could stick to it. Worse though was the discovery that with the depleted level of nutrition available in the foods available people would need to eat a volume of food to get the goodness that was so much that they would be eating excessive calories and the nutrition diet would be a weight gain diet.

Conclusions. This is such a huge problem that something must be done about it and I am sure that something will be done. In the mean time, until answers are found to these problems, it is wise to supplement your diet with good quality nutrition supplements to keep yourself healthy.

References

1. Elson Haas, Buck Levin. *Staying Healthy with Nutrition*. Celestial Arts, 2006. – 927 p.
2. Roberta Larson Duyff. *American Dietetic Association Complete Food and Nutrition Guide*. – Wiley, 2006. – 672 p.
3. Alejandro Junger. *Clean*. – Harper Collins, 2010. – 304 p.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

48. Glasses: Types and Decoration

Daryna Shurda

National University of Food Technologies

Introduction. The main purpose of the glass is to reveal aromatics and direct the main flow of wine to the correct areas of the tongue, where the taste buds are responsible for the perception of a mouth feel. With a wrong wine glass base is perceived in a distorted way, and subtle nuances of taste, the so-called crown, is not perceived at all, and the prohibitive cost of collection port as used for a glass of mineral water, turns into an ordinary cheap port. Thus, each type of glass allows you to direct the flow of wine to the desired zone of taste buds. Currently, there are dozens of different kinds of glasses of different shapes and volumes, focused on certain types of wine, specific types of wines and even grape varieties, of which prepares one or another wine.

Materials and methods. For serving tables at restaurants, bars use crystal and glassware of various kinds: goblet of cognac, glass of red and white Bordeaux, champagne glass, cocktail glass, goblet “Margarita”, goblet “Hurricane”, goblet “Highball”, goblet “Irish-coffee”, old-fashion glass (“Rocks”), and jigger.

Goblet of cognac is a wide glass tapering upward. In this glass drinks have never been poured above the middle. The glass of red Bordeaux is volumetric elegant glass on the long leg. Thanks to this form of glasses, you can enjoy the aroma and taste of dry red wines. The glass of white Bordeaux is wide glass on a short stalk for white wines. Short leg comfortably helps hold the glass without touching the walls, not to warm cool wine by hands. The champagne glass is certainly cooled before serving. High volume and narrow shape help preserve the bubbles in the glass. Martini glasses are bowl shaped like a triangle on a thin stalk and vary the volume and numerous decorations.

Goblet “Margarita” is a bowl shaped like a triangle on a thin stalk and varies the volume and numerous decorations. The goblet “Hurricane” is volumetric glass in the form of the guitar on a short or long thickened stalk. It is used to supply long drinks. The goblet “Highball” is used for juice, water and many cocktails such as the Bloody Mary, tequila Sunrise. The goblet “Irish-coffee” is another type of glasses. Special feature of this glass – a little thick handle attached to the leg.

Old-fashion glass (“Rocks”) is a glass of whisky. This is wide glass with a thick bottom and straight walls. They are specifically designed for the use of whisky with soda or ice. Standard capacity is 200 ml. Thin walls allow you to see the texture of the drink. Jigger is a glass of vodka and small layered cocktails.

Results. Glasses can be decorated for special events, anniversaries and weddings. For decorating the wedding glasses one can use tape, acrylic paint, flowers and live flowers, artificial, beads, confectionery mastic and much more. It all depends on personal preference, available skills and the availability of materials for jewelry.

There are unusual shapes of wine glasses. London designer Casper Hamilton – author of a set of wine glasses 7 Deadly Glass. The shape of each glass symbolizes a certain sin. These sins are greed, gluttony, sloth, lust, pride, anger and envy. These glasses are not quite suitable for drinking, but they look esthetic and elegant.

Conclusions. All types of goblets are exclusive and luxurious. The correctly chosen glass makes the taste of beverage even better. They transmit the soul and spirit of each beverage.

References

1. Arhipov V. V. Organization of restaurants.
2. Pyatnitska N. O. Organization of services in restaurants and catering enterprises.
3. Bogusheva V. I. Bars and restaurants. Art of service.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

49. IT-technology Innovations in Tourism. Project «PIDG»

Andrii Protas

National University of Food Technologies

Introduction. The world we know through the Internet may obtain more image than the one that we got used to see it. Global systems like GPS, Internet, and Wi-Fi make tourism more accessible and understandable thing.

But how we can do all innovative technologies, exactly, an object of tourism? The system «PIDG» will transform an ordinary park, alley, lane, building on the extraordinary places of tourist attraction.

Materials and methods. Imagine yourself that you are walking in the park with family, include special application on your smart phone and look at the surrounding area through the camera of your device. On the display you can see a virtual image of the tree, for example, which is in front of you and pictures which is ‘hanging’ on it, they are freely available for viewing, that have been left by other users of system. But you also want to “keep your picture on the tree”. Making your picture, you press your finger and move it on some tree branch through display of your gadget. This photo and its GPS-coordinates will be stored on a server of «PIDG» system. So the next time you will take the same path again and look at this place through this program you will see your image that “hanging on a tree branch”.

The principle of the system operation.

You load special software that constitutes two cyclic programs on your personal gadget. The main aim of the program is to download graphic images of a wireless network and overlay it on a final image coming in real time from the main camera of the gadget on a display.

The system determines through the GPS receiver where you look and uploading all the pictures to your phone, lay them on thing, what takes your camera. Thus, you see, what is before you, and downloaded content.

Key possibilities of «PIDG».

1. Creating individuality of territories as well as the city individuality, where this system will be installed.

2. Creating travel routes that will be controlled by this system.

3. Introduction additional advertising space.

It does not require a total injection of funding for infrastructure.

Possibility of merger with system «Global See You».

Synchronization with social networks.

Technical questions.

Working with all available operating systems makes this resource extremely popular and profitable.

In areas of work of the system you will have to install additional hardware.

Wireless systems will have to accompany all tourist routes, for maximum comfort and speed.

Mobile devices have to work with global positioning systems (GPS, Glonass).

Results. The possibility of the introduction of computerization in tourism will make the guides work easier, because it will represent visual and statistical information for better perception – architectural, cultural, historical, social direction.

Additional security for the tourist, the phone will come along and provide complete information about the environment, as well as alert you about potential hazards such as: change of weather, accidents, theft or other factors that adversely affect our tourist.

Conclusions. Providing the basis for this project will build the future because the most suitable technology for the future is “Google glass”.

References

1. Atkinson D. R., McKay S. A. Digital Prosperity: Understanding the Economic Benefits of the Information Technology Revolution / R. D. Atkinson, A. S. McKay. – Washington, 2007. – 78 p.

2. Edquist Ch. Systems of Innovation: technologies, Institutions, Organizations / Charles Edquist. – Taylor and Francis, 1997. – 432 p.

Scientific supervisor: Iryna Dovgun

50. Business Reports and Memos in English

Svitlana Panchyshyn

Lviv National Agrarian University

Introduction. Recent political and economic changes have meant that more and more people are asking for Business English. Business English is typically taught to business people who use it in their daily duties. It provides you with the skills to write e-mails, produce reports and memos, make presentations, negotiate with clients, participate in meetings and conferences, write letters and deal with clients on the telephone and in a face-to-face situation. So, Business English focuses on communication in business-related situations.

Material. One Old-fashioned paper memo, although still used in some companies, has been phased out by many companies in favour of faster and more convenient e-mail. So, one of students' skills to develop is to write memos. However, written messages are still frequently sent around within companies. Even students who think of e-mail messages as nothing more than written-out comments or spoken messages might do well to consider how the quality of internal communications can and does affect relationships and promotion prospects of individuals, not to mention the efficiency of a company's day-to-day business. Poorly written internal messages can result in a great deal of lost time, confusion or bad feeling.

A memo – or 'memorandum' – is a form of written business communication. Memos are passed internally, i.e. within a company. They never go out to clients. For that reason, they differ from other forms of written business communication which are sent to clients or other parties not directly employed by the same company. However, although less formal than some correspondence to clients, memos are serious documents which are almost always carefully filed. Every company may have its own in-house rules for writing memos and the format may vary slightly but, generally speaking, the following are some basic rules: Memos always have a subject heading and this must be written clearly; they are only about one subject; they need to be clear and concise; they shouldn't be longer than one page; names are kept brief; no addresses are used; they do not have full greetings or closings; a certain style of language is used; they are usually just initialed by the sender – not signed in full.

Reports can be anything from a long memo (i.e. a single page) to a 50-page, well-organised and formatted analysis of a particular situation. When teaching report-writing the most important area to focus on is probably organization of material. Students must also take care to gear their message to their readers and differentiate clearly between fact and opinion.

Reports are important because they often influence decisions made, so can have far-reaching effects. However, they are difficult to write because they usually involve collecting, summarizing and organizing large quantities of information and making recommendations which make sense. Selection of information is probably the most important part of writing a report. The reader, as well as the purpose behind the report, must be remembered at all times and irrelevant or unnecessary detail omitted.

Typically, reports include the following sections: Introduction, Findings (body), Conclusion and Recommendations although these headings may not be used. If very long, the body will be subdivided into many sections and paragraphs or sections will be numbered carefully for ease of reference.

In addition to long, analytical reports (which may be written annually or in order to analyse a problem situation) there are other types of report, e.g. visit reports (written by sales people about visits made to clients), personnel reports (which will help Human Resources

Managers to keep track of employees' performance and attitudes) and weekly or monthly reports (which will provide an update on work done for supervisors and other senior staff).

The language you use in any report should be clear and succinct. Never add extra phrases merely to impress and never disguise opinions as fact. The key to success when writing report is to communicate your message clearly.

Conclusions. Above all, when helping students with this important skill, report-writing, be as encouraging as you can – because the task of writing a report can be rather overwhelming. Help student to see each report in the context of their company's politics and its desire for positive change. The format, style and organization of memos can vary enormously, mainly because of the influence of corporate culture but also because memos can be used to communicate with one or many people, who may be of similar or very different status. Encourage students to bring reports and memos into class for correction or editing. This will help students to understand where they need to improve in order to become more successful communicators.

References

1. Comfort J., Revell R., Stott C. Business Reports in English, Cambridge: CUP, 1984
2. Ellis M., Johnson C. Teaching Business English, Oxford: OUP, 2004
3. Jones L., Alexander R. New International Business English, Cambridge: CUP, 1996
4. Lannon M., Tullis G. Insights into Business, London: Nelson, 1999
5. Wilberg P., Lewis M. Business English, Hove: Language Teaching Publication, 1990

26.2. Ділової англійської мови та міжнародної комунікації

Голова підсекції – доц. Г.А. Чердніченко

Секретар підсекції – ст. викл. О.В. Никитенко

Ауд. В – 202

1. Features of using a scenario-purposive approach for modeling and controlling the technological complex of milk production

Yevgeniya Dovzhenko

National University of Food Technologies

Introduction: A scenario-purposive approach is effective in the study and management of organizational and economic systems [1, 2]. There are works about its application in technological complexes (TC) of food processing of continuous and continuous-periodic types [3], which show the possibility of obtaining new solutions, including the diagnosis and prognosis in the management of the subsystems at a sugar factory and in beer production.

Resources and methods: To increase the effectiveness of TC of a milk factory, that refers to continuous-periodic type, a scenario-purposive approach has been applied. In contrast to existing methods, the use of this approach makes it possible to show the relationship between the operations, objectives, facilities, resources, and transitions in time.

Based on the analysis of technological and techno-economic variables of TC of milk production, the description of it has been made, namely highlighting the objectives, operations (processes), transitions, and events to create the purposive scenario, which serves as the basis for the withdrawal of the base and table prographs (process-resource-object graphs) and for the realization of a simulation modeling. For the subsystem of milk pasteurization, a purposive scenario has been developed for TC of the milk factory, taking into account all the technological and techno-economic variables, as well as with respect to further definition of situations, creating scenarios of their development and selecting the optimum.

Results: After the conducted system analysis of technological variables and determination of the techno-economic indicators, we highlighted the operations f_i (listed in Table. 1), which make up the pasteurization process, and objectives c_j (listed in Table. 2), which should be achieved as a result of the operations.

The purposive scenario of the work of pasteurization department subsystem of the milk factory TC is determined by the given formula:

$$A = \langle F, C, T, \alpha, \beta \rangle, \quad (1)$$

where $F = \{f_1, \dots, f_{10}\}$ is a set of operations; $C = \{c_1, \dots, c_{20}\}$ is a set of objectives; $T = \{t_1, \dots, t_{11}\}$ is a set of transitions; $\alpha : T \times F \cup F \times T \rightarrow \{0, 1\}$ is the

incidence function "operations - transitions"; $\beta : F \rightarrow 2^C$ is the function of distribution of the objectives (2^C is the set of all the subsets of C).

Based on (1), the purposive scenario was created (Fig. 1), specifying the operations, objectives, transitions and connections between them.

Table 1

The Objectives of Milk Pasteurization Subsystem

Denotations	The content of the objective
c_1	To rate the quality of raw milk
$c_2 - c_{10},$ $c_{13} - c_{20}$	To maintain the required values of process variables of pasteurization department
c_{11}	To conduct the pasteurization of milk at a temperature of 74-76 ° C for 15-20 s
c_{12}	To determine the temperature of pasteurized milk at the outlet of the pasteurizer

Table 2

The Operations of Milk Pasteurization Subsystem

Denotations	The content of the operation
f_1	Evaluation of the quality of milk that comes into production
f_2	Reception of milk
f_8	Pasteurization of milk
f_{12}	Storage of finished products

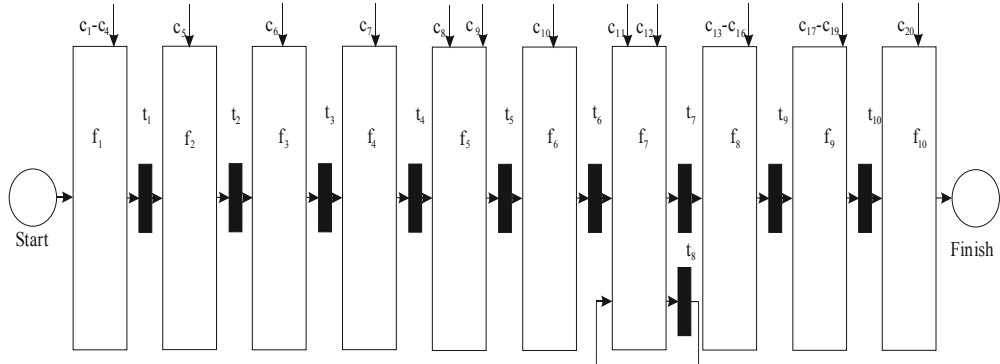

Fig. 1. The purposive scenario of the production line of pasteurized milk

Conclusions: On the example of the pasteurization department, we clearly see the relationship between the objectives, operations, resources, objects, etc. The purposive scenario is used for simulation modeling of the process of object functioning, for forecasting the development of the situations and for making decisions.

References

1. Desel Jorg. What Is a Petri Net? Informal Answers for the Informed ReaderHartmut Ehrig et al. (Eds.): Unifying Petri Nets / Desel Jorg, Juhas Gabriel / LNCS 2128. 2001. pp. 1-25.
2. Yuditskii S.A. A Scenario-Purposive approach to systems analysis / S.A. Yuditskii. / Automation and Remote Control. - 2001. - №4. - C. 163-175.
3. Vlasenko L.O. Features of using a scenario controlling the technological complex of food production/ L.O. Vlasenko, K.S. Arkhangelska // The materials of the XIX International Conference on Automatic Control ["Automation 2012"], (Kyiv, 26-28 september 2012year) – K.: The publishing house NUFT, 2012. – S.165.

2. Strategic management in Ukrainian food industry

Oleksandr Tur

National University of Food Technologies

Introduction: Today, the business environment of organizations is very dynamic and they are constantly facing new challenges. In this situation, in order to maintain the competitive advantages, organizations, on the one hand, have to formulate the effective key strategies. On the other hand, food industry is a complex, global unit of diverse businesses that supply much of the food energy consumed by the world population. Therefore, the development and ensuring the sustainability of food businesses is vital to the global economy and the economy of Ukraine.

Resources and methods: The strategic management discipline originated in the 1950s and 1960s. Among the numerous early contributors, the most influential were Alfred Chandler, Philip Selznick, Igor Ansoff, and Peter Drucker. The discipline draws from earlier thoughts and texts on 'strategy' dating back thousands of years.

Results: Structure, technical-economic indicators and infrastructure development of food industry in Ukraine significantly lags behind the developed countries, particularly with respect to the complex processing of raw materials, mechanization and automation of manufacturing processes, as well as packing and packaging of products. In recent years Ukraine loses foreign markets of food products distribution, while an internal market is filled with foreign products (often of poor quality), meanwhile there are all necessary raw materials and production capabilities for own production [4].

In spite of difficult financial and political situation, many companies provide reconstruction and technical modernization of production introducing new types of high-quality products in modern ecological packaging. Only if our enterprises use new approaches in innovation and strategic management we will achieve modernization and stability of the Ukrainian food business.

Strategic management provides overall direction to the enterprise and is closely related to the field of Organization Studies. In short, it entails specifying the organizations objectives, developing policies and plans designed to achieve these objectives, and then allocating resources to implement these plans. There are numerous models and frameworks to assist in strategic decision making, that help to fully understand complex macro-economic environment. Strategic management is not static in nature; the models often include a feedback loop to monitor execution and inform the next round of planning [1] [2].

The difficulty of full understanding and responding to the complex issues faced by an organization has led to development and increase of strategic management models and frameworks. One of the most basic and well-known frameworks is the “SWOT” analysis, which includes both internal elements of the organization — Strengths and Weaknesses — and external elements — Opportunities and Threats.

Many other frameworks are commonly used in management and are studied in business schools. Some of the most common are listed below:

- PEST analysis or STEEP analysis examines macro-economic environmental factors such as politics, economics, social factors, and government regulation. Common variations include SLEPT, PESTLE, STEEPLE, and STEER analysis. Each of them incorporates slightly different emphases.

- The Balanced Scorecard attempts to measure the performance of an organization from the perspective of various stakeholders. While often used in a performance management or operational management context, the balanced scorecard is also valuable to strategic management in helping to define and maintain competitive advantage.

- The Porter Five Forces Analysis framework helps to determine the competitive intensity and therefore attractiveness of a market [1].

Similarly, McKeown argued that over-reliance on any particular approach to strategy is dangerous and that multiple methods can be used to combine the creativity and analytics to create an «approach to shape the future», which is difficult to copy [3].

Conclusions: Thus, the food industry of Ukraine is developed quite well at the same time it has a lot of problems and their solution can significantly improve the industry's development. Therefore, managers of food enterprises need to use several models and frameworks of forming business strategy in order to obtain reliable management information for strategic decision making. Very important for Ukraine is to develop a national school of strategic management in order to find unique approaches that will meet the requirements of the food industry industry in our country.

References

1. Hill Charles W.L., Gareth R. J., Strategic Management Theory: An Integrated Approach, Cengage Learning, 10th edition 2012.

2. Lamb, Robert, Boyden Competitive strategic management, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1984.

3. Mckeown, Max, The Strategy Book, FT Prentice Hall, 2012.

4. Koshelnik A., Development of food industry in Ukraine, Actual problems of modern science, Publishing house Education and Science s.r.o., 2011.

5. Макаренко І.О. Сучасні механізми стабілізації діяльності підприємств харчової промисловості / Актуальні проблеми економіки. - 2006. - № 2 (56).

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

3. The ways to improve the alcohol enterprises by implementing innovative activity

Liudmyla Shevchenko

National University of Food Technologies

Introduction: Innovation activity is all scientific, technological, organizational, financial and commercial steps which actually lead to the implementation of innovations. Some innovation activities are innovative, others are not new ones but are necessary for implementation of innovations. Innovation activities also include process of research and development that is not directly related to the development of a specific innovation.

Resources and methods: First definition of "innovation" was proposed in 1911 by Austrian scientist JA Schumpeter. In his book "The Theory of Economic Development", he summarized the research of various scholars and proposed five kinds of new combinations of category "Innovation". Recent work on innovation are CR McConnell, B. Santo, D.Endryu, AE Abramyeshyna, AP Molchanov, R. Fatkhutdinova, Y. Vertakovoyi VI Plaksin, AI Volkov, M.P.Denysenko et al.

Results: A common feature of an innovation is that it must have been implemented. A new or improved product is implemented when it is introduced on the market. New processes, marketing methods or organisational methods are implemented when they are brought into actual use in the firm's operations.

Innovation activities vary greatly in their nature from firm to firm. Some firms engage in well-defined innovation projects, such as the development and introduction of a new product, whereas others primarily make continuous improvements to their products, processes and operations. Both types of firms can be innovative: an innovation can consist of the implementation of a single significant change, or of a series of smaller incremental changes that together constitute a significant change.

Alcohol industry is one of the most profitable industries in Ukraine. Alcohol is used in distillery and liquor industry, in perfumes and cosmetics and confectionery industry, in vitamin production, medicine and engineering. Baking and fodder yeast, liquid carbon dioxide, feed vitamins are produced in alcohol plants.

Alcohol industry in Ukraine requires implementation of significant reforms in alcohol production. The main enterprise of alcohol industry in Ukraine is state-owned enterprise Ukrspirt. It was formed in 2010. It was formed by attaching of the 38 plants. Ukrspirt was created to control the volume of production and sale of alcohol in Ukraine.

But SE "Ukrspirt" has some problems and innovation activities can help to resolve this problems. The main problem of alcohol factories in Ukraine is old equipment that needs to be upgraded.

Conclusions: We need the following novelties and innovations: technical innovations - new products, technology, construction, equipment, organizational innovations - new methods and forms of all types of activities of SE "Ukrspirt" and their institutional department, economic innovations – improving methods of economic management, it is necessary to improve the function of forecasting and planning on SE "Ukrspirt", it is necessary to improve the methods of financing, pricing methods, methods of motivation and remuneration, social innovations - different forms of activation of human capital, including new forms of professional training, encouraging his creativity, promotion of his work, creating comfortable living and working conditions; legal innovations - we need new and transformed various laws and legal documents (laws) that define and regulate all activities of enterprises and organizations or certain groups or individuals.

References

1. Arora, Ashish, Fosfuri, Andrea, and Gambardella, Alfonso, (2012). *Markets for Technology: The Economics of Innovation and Corporate Strategy*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
2. Powell, Walter W., Kenneth W. Koput, and Laurel Smith-Doerr, "Interorganizational collaboration and the locus of innovation: Networks of learning in biotechnology," *Administrative Science Quarterly* 41, 1 (2013), 116-145.
3. Salge, T.O. & Vera, A. 2012, *Benefiting from Public Sector Innovation: The Moderating Role of Customer and Learning Orientation*, *Public Administration Review*, Vol. 72, Issue 4, pp. 550-560

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

4. The importance of export of Ukrainian confectionary products

Kristina Udvorgeli

National University of Food Technologies

Introduction: This article aims at assessing the importance of export of confectionary products for food industry income and state budget of Ukraine in general.

Resources and methods: The assessment of the importance of export of confectionary products for food industry and state budget of Ukraine was based on data of State Statistics Service of Ukraine and the work of A. Mamochka on features of the external economic activity of baking and confectionery businesses in Ukraine. For the assessment of export of confectionary products was used traditional analyze for researching the food industry of Ukraine and case-study for analyzing the situation of confectionary sector.

Results : Export of food processing industry makes up almost a quarter of total country exports. Production of cheese, confectionary, vodka, and beer has a significant part in export operations. Food industry is the third principal choice for Foreign direct investment (FDI) in Ukraine (after financial sector and metallurgical production). The total production of confectionery products is approximately 3% of GDP.

The confectionary sector is one of the most stable sectors of the food industry in Ukraine. It is characterized by steady growth and a relatively low level of sensitivity to economic downturns.

Confectionery products do not refer to essential commodities, that is why their demand is dependent on consumers income. The issue of increasing exports of domestic products of the food industry becomes relevant due to limited purchasing power of the population of Ukraine.

Almost half of Ukraine's confectionary products is exported. In 2011, exports of confectionery products totaled 438.8 thousand tons and didn't change significantly in 2012. However, export is limited due to bans established by the CIS Customs Union countries (Belarus, Kazakhstan, and Russia) via protective duties. It can have negative influence on export dynamics of confectionary sector if producers do not find new markets. The European markets remain closed until a free trade agreement with the EU is signed. Ukrainian entrepreneurs are not ready to pay high customs (35-48%). There is also a problem in difference in standards and certification of production [1].

Traditionally, the key export markets are Russia, Kazakhstan, Azerbaijan, Turkmenistan, Kyrgyzstan, Moldova, Georgia, Belarus and Latvia, while the main suppliers of sweet products to Ukraine are Lithuania, Russia, Poland, Italy, the Netherlands and Germany. The European Union and the Russian Federation markets have the greatest potential for increasing sales of Ukrainian confectionary products. And still Ukrainian confectionery sector is very dependent on export. Some Ukrainian enterprises open their own factories abroad to increase their profits.

The total production of confectionery industry is more than 1 million tons per year. In recent years, the dynamics of export exceed its import, evidenced by the growth of a surplus of export-import operations with confectionery products [3]. Hence it is possible to increase export of confectionery to \$ 2.5-3 billion, which can help reducing devaluation pressure on the currency, increasing tax revenues significantly and employment by 2% [2].

Conclusions: The confectionary sector is one of the most intensive and advanced sectors within the food industry. It is resistant to economic downturns and confectionery products continue to enjoy steady demand. Since the volume of domestic consumption of

confectionary products is sustainable in the medium term, and domestic demand for confectionary products is almost entirely met by national producers, increasing production is possible through increasing exports. This fact is very important for increasing enterprises income and GDP .

References

1. State Statistics Service of Ukraine Yearbook [Electronic source] // Mode of access: <http://ukrstat.org/uk>
2. Summary statistics of confectionery industry in Ukraine [Electronic source] // Mode of acces.: <http://ukrkondprom.com.ua/statistika/>
3. Мамочка А.Ю. Особливості зовнішньоекономічної діяльності хлібопекарських, кондитерських підприємств України / А.Ю. Мамочка // Кримський економічний вісник. – 2013. - №2 (03), Ч.2. – С. 15-17.

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

5. Development of competitive advantages on the market of mineral water in Transcarpathian region

Anna Kushnirenko

National University of Food Technologies

Introduction: Enterprises-producers of mineral water strive to achieve leading positions in a competitive struggle and to set their own rules within the market of their activities.

Depending on the strategy of such actions, the enterprise may gain a competitive advantage. Competitive advantage may provide the enterprise marketability and also it is an integral part of the enterprise strategic potential. And the enterprise marketability depends on the quantity of existing competitive advantages. So the creation of an effective competitive advantage selection is the most actual issue in developing the economic mechanism for the enterprise functioning within the market environment. In order to conduct successful activities, the enterprise has to define its competitive strategy, which will determine its main directions of competitive strategy implementation, necessary for the enterprise effective functioning and development.

Resources and methods: competitive strategy it is necessary to consider the influence power of internal and external factors. Among such that influence the competitive strategy of an enterprise, one can identify two groups. The first influence group includes trends in industry sector ratings and competitive circumstances. The second group includes financial and economic results of the enterprise activity, its market position and own potential capabilities.

As of 01.01.2012 total quantity of mineral water bottling enterprises in Transcarpathian region had decreased: throughout the region, in 2011 there were 21 bottling enterprise, and in 2005 there were 26 enterprises. Quantity of staff employed at mineral water manufacturing industry is also lower: 1 215 persons in 2011 against 1 591 in 2005, overall employment rate decreased 28, 14% in comparison with 2005. In 2012 total mineral water bottling in Transcarpathian region, had dropped 9, 07% in comparison to 2011. If we now compare this data to the data of year 2005, we shall see that overall manufacture dropped 0, 29%. So, as we can see, the development trends did not suffer significant changes. Quantity of innovatively active enterprises in Transcarpathian region is growing; in 2012 it increased three times compared to 2011, which makes up 14% of total percentage in mineral water bottling enterprises. It is an indicator of active Scientific and Technical progress implementation into the industry. Cost of innovative products, distributed within the region during 2012 constitutes

1 296 thousands UAH, and is characterized by implementation of new technological processes, new product types and goods development within mineral water bottling enterprises.

Results: Mineral water bottling enterprises must choose the right direction in further activities development and market existence. In order to sustain the existing competitive advantages and to develop new ones, it is necessary to maintain steady positions within the competitive environment.

We offer the following order for choosing a competitive strategy for defining and maintaining mineral water bottling enterprise competitive advantages with the following course of actions: analysis of all factors and manufacturing means; analysis of regional productive forces placement and natural climatic conditions; monitoring of the market in terms of specified activity branch; detailed research of the market segment, customer's tastes, suggestions and likings; analysis of marketability level; comparison of the enterprise own powers with those of their competitors; analysis of activities effectiveness and financial state; analysis of all possible risks; comparison of the received results with the enterprise main mission etc.

It is also necessary to take "five forces of competition" into account, namely the: threat of new competitors' emersion; threat of substitute goods emersion, price fluctuations for certain goods, customers' abilities to bargain; struggle of existing competitors among each other may define the earning power of the whole industry branch, because they influence prices, set by the enterprises to compensate incurred production expenses, and the amounts of investments necessary to maintain competitive position within the named branch.

Within the branch where such forces act favorably, market participants may receive positive fiscal results from their investments. And if one or more forces act unfavorably, then only a small portion of enterprises can maintain positive fiscal results for a long term.

In order to develop a strategy and choose the alternatives, the following stages are necessary: analysis and assessment of an existing strategy, a stage of forming such new strategy; calculation of risk probabilities; reflection and choosing alternative strategies.

Conclusions: So, in order to gain the advantage, one must adapt to market changes; mineral water bottling enterprises are to be included to trends existing or being observed within the industry branch at the time of considering recent influence factors. It is necessary to extend the portfolio investment of an enterprise in order to overcome the competitors' weaknesses and observe the changes, implemented by them for a timely reaction. The main goal of choosing the enterprise competitive strategy – is adapting one's own potentials to competitive market conditions. Competitive strategy is a general-business basis for the development of competitive advantages.

Development of a rational approach to choosing a competitive strategy will provide economic entities with a possibility of an effective advance under the circumstances of a competitive environment. The suggested sequence may also aid in choosing the necessary behavior alternatives.

References

1. Grebelnyk S.G. Fundamentals of external economic activity: Textbook. – P.: Center of education literature, 2004. – p. 384.
2. Rumiantsev A.P., Rumiantseva N.S. External economic activity: educational guidance. – P.: Center of education literature, 2004. – p. 377.
3. Sukharskyi V.S., Sukharskyi V.V., Okhota V.I. Management of external economic activity: theory, methodology, practice: Educational guidance. – Ternopil: Aston, 2005.
4. Statistic yearbook of Transcarpathian region for year 2009 / State statistics committee of Ukraine. Under edition of G.D. Grynyk.–P.: 2010 – p. 543
5. Didkivskyi M.I. Enterprise external economic activity: Textbook. – P.: Knowledge, 2006 – p.462.

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

6. Intellectual technology in modern control systems

Nataliia Mosiichuk

National University of Food Technologies

Introduction: Problem of construction of real mathematical models of the objects, systems or processes has always been highly problematic, because you can not always get clear information about the object and describe its future behavior. Modern technological systems of food production is exactly such complex technological objects of control with the characteristic features of complex systems: multifactorial, the presence of processes with different nature of physical and chemical phenomena, high levels of interference and noise, significant nonlinearities, nonstationarity, uncertainty in the evaluation of technological factors and situational behavior. The decision-making in control in such conditions is an extremely complicated problem. Therefore, to improve the efficiency of modern control systems is applied intellectual technologies that help carry out an operational collection and analysis of information received in the process of functionality of control system and helps in decision-making in control.

To the intellectual methods of control related methods fuzzy logic and linguistic approximation. They are used in the structural and parametric identification, as a result of which we need to get a real object model.

Resources and methods: The methods used in the given work to solve the problems use intellectual (language) data processing methods, fuzzy sets, neural networks theory, the theory of complex systems, chaos theory, time series analysis and methods of system analysis.

Methods of linguistic approximation and fuzzy sets are used in many modern decision making support subsystems such as analytical information system (AIS), technological monitoring subsystem and others. Exactly in this composition of subsystems we are consider intellectual technology.

Results: The control system is, for example, a distillation unit (DU), which is a unified system of closely interrelated parameters, precisely because the violation of sustainable operating mode on any one part of it leads to negative consequences in the DU overall.

However, continuous monitoring of the parameters of the distiller is a very difficult task for the decision maker operator (DMO), diverting him from other important duties. Performing the main technological operations also requires the analysis of large amounts of information. Running DU needs continuous monitoring of indicators of operating mode of columns.

In such typical situations the great help for DMO provides an additional subsystem that operates in the real time and prevents the dispatcher about the deviations from the optimal modes of work of DU and gives some recommendations. Using such system greatly reduces the chance of human error, which helps to reduce downtime, and in certain situations to prevent such a serious situation as an emergency.

In the modern theory of identification the methods of fuzzy logic is main in the construction of models for which it is possible to use Expert linguistic expressions like "If ... and ... then ...". Using linguistic rules "IF-THEN" can significantly reduce the amount of experimental data required for quality identification.

The method of identification of nonlinear dependences using fuzzy knowledge bases typically consists of two stages. The first phase is structural identification. It is a formation of fuzzy knowledge base, that crudely displays the relationship between input and output using linguistic rules «IF-THEN». Linguistic rules are generated by the expert. The second phase is the parametric identification, which is a research of the preliminary dependence by

finding such of the parameters of the fuzzy knowledge base that minimize the deviation of the model and experimental results.

In the course of solving the task of structural identification by using fuzzy logic we use two types of fuzzy models: a Mamdani type of fuzzy model and a Sugeno type of fuzzy model.

Conclusions

Thus, the task of developing and implementing intellectual technologies in modern control objects activity is very actual and requires further development, as a number of issues still remain unresolved.

Identification with fuzzy logic conclusion is one of the most effective methods for constructing models of nonlinear dependencies. Fuzzy models and algorithms for processing information allow to structure the data and to forecast the behaviour of the object in the future (for a certain period of time).

As the result of research we found that the use of linguistic information in the form of expert rules "IF-THEN" can significantly reduce an amount of required training set for fuzzy identification. The identification with Sugeno type of model usually provides high precision for large size of sample of the experimental data. However, there are difficulties in the interpretation of the content of parameters of fuzzy model and in explanation of inference. There is no such difficulty with the Mamdani model type. Its options after training are easily interpretable and intuitive for customers of fuzzy model (DM).

References

1. Lotfi, A. Z. Learning Fuzzy Interference Systems [Text]: Ph.D. University of Queensland. Department of Electrical and Computer Engineering. Australia, 1995.
2. Штовба, С.Д. Идентификация нелинейных зависимостей с помощью нечеткого логического вывода в системе MATLAB [Текст] / С.Д. Штовба // Математика в приложениях. – 2003. - № 2 (2).
3. Мосійчук, Н.Г. The subsystem of technological monitoring based on the methods of fuzzy logic [Текст] / Київ, Ukrainian Food Journal, Volume 2, Issue 3 / Н.Г. Мосійчук // – К.: НУХТ, 2013.

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

7. Main directions of investment activity of brewing industry

Sergiy Gmyrya

National University of Food Technologies

Introduction: The activation of investment activity of industrial enterprises, which are aimed to provide innovative and ecological security, and to provide the simple reproduction of fixed assets of the enterprise, are the main factors to make breweries in Ukraine more competitive. As a result of the global financial crisis of 2008-2009 investment opportunities of enterprises reduced. Decrease in investment funding has led to decrease in investment in fixed capital and, consequently, to decrease in modernization processes in the industry. One of the mechanisms to overcome negative trends is to modernize the economy, to do that it is necessary to make investment activity in the industry more active. To develop an effective investment strategy we need to analyse the implementation of investment projects and research the main direction of investment.

Resources and methods: The investment management discipline originated in the 1950s and 1960s. Among the numerous early contributors, the most influential were Blank A.I., William F. Sharpe (Stanford University), Gordon J Alexandr (University of Minnesota), Jeffery V. Bailey (Richards & Tierney INC).

Results: The investment activity of beer industry enterprises of Ukraine is balanced and meet modern conditions of the industry development. It has internal and external synchronization in time. Internal synchronization is oriented on specific areas of investment between them, and external synchronization provides coordination of investment development strategy with the overall business strategy and with changes in the environment.

As a significant impact on the beer price go to the energy costs, so the priority for investment of enterprises of the beer industry is reduction in energy use. The use of modern equipment and technology schemes in Europe helped to reduce energy use by 30% in the production of beer.

Analysis of the brewing industry gives an opportunity to reveal the great activity of companies in the field of investment. We can distinguish several current trends of implementation of investment projects, which, we believe, are the basis for sustainable economic development :

- The expansion and modernization of production;
- Reduction of energy use in the beer production ;
- Reducing the average cost of water to produce 1 liter of beer;
- Protection the environment;
- Responsible drinking of beer.

As an example of such an investment project in Ukraine may be the establishment of the brewing system that can make 12 brew per day for 750 hectoliters cold wort by PJSC "Obolon". The peculiarity of this brewing machine of German company Ziemann is that it saves the cost of energy in brewing in twice.

Equally important area of investment for beer industry enterprises is to reduce the cost of water to produce 1 liter of beer. The proportion of reused water at PJSC "Obolon " has increased by 89% as a result of implementation of several investment projects during last two years. Thus , 67 % of water is used at the enterprises again. The average use of water of PJSC "Obolon" is about 3 liters to produce 1 liter of a product. 5 liters of water per 1 liter of finished product are used in the industry in the world on average.

However, the Ukrainian beer market is one of the most perspective in Europe. In 2012 Ukraine amounted 57 liters of beer for a person, and this figure will increase according to the experts forecast.

Conclusions: There are four corporations on Ukrainian beer market. Their total market share is 97.5 %. Companies have to pursue an active investment policy for the constant development and expansion of market share. So, the main areas of investment policy of beer industry enterprises of Ukraine are: improving product quality , reducing energy production, improving product competitiveness by introducing new technologies, protection the environment (ecology).

References

1. Blank IA, Gulyaeva NM Investment Management: A Handbook. - K.: KNTEU, 2012. - 398 pp.
2. Bychkova SA Investment Management As a basis for control system investment in modern the enterprise [Text] / S. Bychkova // the young scientist. - 2012. - № 4. - P. 99-102.

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

8. Application of poultry secondary processed products on the example bile

Svitlana Bondar

Institute of Food Resources

Introduction: Recently the meat industry has made a significant progress in the development of science, technology improvement, technology, production and scientific organization of labor.

Resources and methods: Under the present-day conditions in the process of bile production with the use of intensive technologies the essential operation is to prepare and store bile, which is made of many components, very different in their physical and chemical properties. The purpose of the work is to optimize the composition of bile using a variety of factors. The research will provide a conclusion for the use of bile as a medicinal resource.

Results: Bile is collected after sorting organs of different types of poultry. Depending on the purpose bile can be preserved by freezing, drying or condensation, and adding formalin or sodium hydroxide.

Bile preserved by formalin can be stored up to 6 months at the temperatures above 10° C, while bile preserved by sodium hydroxide can be stored the same period in not cooled rooms.

Bile is a secret of glandular cells of the liver of vertebrates, which is released into the intestine. Specific components of bile are bile acids and bile pigments such as bilirubin and bileverdyn.

Bile of poultry is used for the production of medicine, as well as for the production of purified bile acids, bacteriological nutritional medium, synthesis of some steroid hormones and for technical purposes.

A very important role in digestion is given the bile acids. It is established that many soluble or insoluble substances in water, such as fatty acids, can pass through animal membrane only after wetted by their bile.

Higher fatty acids, cholesterol and other lipids are partially soluble in water when there is bile or selected bile acids.

It is proved that medicine containing bile acids has various biological effects notably they normalize digestion, inhibit growth, reproduction of certain microorganisms and neutralize certain bacterial poisons.

Production of a number of gastrointestinal disturbance drugs, liver diseases drugs is based on these bile poultry properties. These drugs include: holenzim, alohol, holohol, bile medical, bile acids. Last ones are the raw material for the synthesis of steroid hormones of the adrenal cortex group.

The laboratory of poultry processing of Institute of Food Resources carries out physico-chemical studies to determine the mass fraction of cholic acid in chicken, duck and goose bile.

Conclusions : The meat industry has an opportunity to comprehensively recycle raw materials and produce not only food, but also other products – fodder and organomedicine for drugs and various types of raw materials for other industries.

References

1. Adel R. Y. El Boushy, A.F.B. van der Poel, Antonius Franciscus Bernadus Poel, Handbook of Poultry Feed from Waste: Processing and Use, Woodhead Publishing Limited, 2000 – 399p.
2. Casey M. Owens, Christine Z. Alvarado, Alan R. Sams, Ph.D., Poultry Meat Processing, CRC Press INC, 2010 – 441p.
3. G. C. Mead, Poultry Meat Processing and Quality, Woodhead Publishing Limited, 2004 – 387p.
4. Isabel Guerrero-Legarreta, Ph.D, Handbook of Poultry Science and Technology, Secondary Processing, Wiley-Blackwell, USA, 2010 – 611p.
5. J. C. Caygill, Secondary plant products, Nottingham University Press, 1999-129p.

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

9. Problems of development of infant food enterprises

Nataliya Yurchenko

National University of Food Technologies

Introduction: Transition to the market relationships of economic management accomplished by the rapid increase of number of enterprises and appearance of new methods of their management, increase of environmental influence on the activity of enterprises and aggravation of their competition has considerably changed conditions of activity of enterprises and caused the appearance of new problems which need an effective solution. The restriction of profitability level and distribution margins takes place under conditions of the strict state regulation activity of national producers and distributors of infant food market of Ukraine. It slows down the physical distribution of baby food products and, so, development of baby food industry, because owners of supermarkets and specialized child's stores are not interested in the realization of national products of baby food products in connection with restrictions of level establishment of distribution margin while trade establishments are entitled to fix margin rates at their own discretion and to receive a larger profit.

Resources and methods: The widest kind of food products for infants was liquid processed milk in 2012. It covered more than 50% of total production volume. The parts of cultured milk foods for infant food and dry infant food on the milk basis are almost equal (14% and 12%). Infant juice and acid curd cheese and goods made of it covered almost 8% and 7% of market, respectively. The least parts of market belong to infant canned fruit and vegetables (4,8%) and infant food on the meal basis (1,3%). It gives an opportunity to make a conclusion about insufficient volume of manufacturing of these products for satisfaction of consumer needs. The analysis of ratio between own production and consumption has shown that Ukraine doesn't provide the home consumption of infant foodstuffs at the expense of own production during last years satisfying the needs of Ukrainian infants with foodstuffs only by 45-65%. Tendencies developed in the import of foodstuffs for infants has shown that import has increased in average by 30% every year, and the decrease of import volumes has been noticed in 2010 in comparison with the previous year by 37% [1, p. 195-197]. The largest part among the import production belongs to baby food products packaged for retail trade (dry adapted formulas and porridges on the or without milk basis)

(55-72%). The market of infant canned fresh, vegetables and meat and fish belongs in full to import producers whose part fluctuated in the general import of baby food products during 2006-2011 within 11-14%. In 2012 the largest part belonged to Czech (34,4%), Hungarian (15,0%), Swedish (12,5%), German (9,3%), Finnish (9,1%) producers.

Results: The completed analysis regarding state of market for national baby food products is the evidence of narrow range of these products that restricts opportunities for satisfying of infant needs in foodstuffs. The consumers are offered no more than 150 commodity items while import producers offer approx. 550 ones. Consumer requirements and competition from the part of foreign producers make the national producers to extend the assortment range of competitive production. The infant food market can be conditionally divided into such segments: market of foodstuffs for infants from birth till one year and market of foodstuffs for infants from one till three years; market of initial infant formulas, market of infant formulas for further feeding, market of lure products, market of drinks and water.

Dry milk formulas are one of the technologically difficult baby food products. Although there is noticed the increase of manufacturing of this production during 2000-2012 by 19%, its volumes satisfied infant needs in 2010 only by 10%. Enterprises rise volumes of manufacturing of traditional production types and put in order issue of new types corresponding with ultimate and sensible nutrition. Promising development plans is extension of instant pap assortment in the range of up to 10 types with fruit and vegetables fillers. The production of drinking still water is carried out by LLC "Econia". It is at the market since February 2009; however it has already conquered its customer and continues its development. In the near future the enterprise is going as first to tap the market of canned meat, fish and vegetables and meat for infants that will allow to drive out the Ukrainian market foreign producers and to sweep step by step markets of other countries.

Conclusions: The completed analysis of baby food products market allowed to determine main factors which have an influence on the level of demand on these foodstuffs: number of born babies, quality and price of production, assortment variety of available products at the market, level of income of parents-customers, trust to the trade mark, volume of domestic production and import volume. The undertaking study of situation at the baby food products market gives an opportunity to mark out following main problems which have a negative influence on the activity of national enterprises and at the same time on the state of economic security: an intervention increase from the part of foreign producers; an ineffective system of state regulation which provides untimely grant payment for pollution-free raw material, restriction of production profitability and production sale; general instability of national economy, deficit of pollution-free raw material etc.

References

1. Skoruk O. V. Market of baby food products: state and prospects of development/O. V. Skoruk // Prospects of development of Ukrainian economy: Theories, methodology, practice: materials of XVth international scientific practical conference (Lutsk, the 26th -27th of May 2010). –Lutsk: Volyn National University named after Lesia Ukrainka, 2010. -P. 195-197.
2. www.ukrstat.gov.ua

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

10. Strategic pricing

Alina Dragan

National University of Food Technologies

Introduction: Pricing is one of the key elements of marketing, although it is only a part of the marketing-mix, it is critical in achieving desired outcomes and specific marketing objectives. Pricing helps to differentiate in the marketplace and obtain customer satisfaction. Furthermore, is the most important communication tool for a product addressed to the audience, the customer.

Resources and methods: The only way you learn what these values are and how to leverage them, is to intimately understand the customers' applications for the product. Based on this knowledge, you can roughly quantify the value of the current product offering and any optional features. This information is also used to define market segments where you can optimize customer value (and price paid) versus features. Examples include:

- Design segmentation to satisfy price sensitive customers with a low end product without corrupting premium price / performance customers (such as Intel's positioning of the Celeron vs Pentium).
- Decisions on which capabilities to include in the standard product versus those to make optional. In general, features which support higher pricing with low incremental cost should be included in the base product. Features and services that provide substantial differentiation coupled with high cost should be treated as options.
- Definition of proprietary, high margin consumables and maintenance agreements.
- Guidelines on price discounts for order volume or timing.

The purpose of strategic pricing is to price more profitably by capturing more value, not necessarily by making more sales." It is used to avoid the circumstance where "... vendors find themselves perpetually locked into a passive stance in which they are reacting to the tactics of customers and competitors, rather than proactively managing them

Results: In its simplest form, strategic pricing is based on the following concepts:

1. Customers rarely pay for the full value they receive due to industry competition and lack of clear differentiation.
2. To capture higher value, suppliers need to:
 - Understand and educate customers on the value they provide.
 - Use this knowledge to segment markets according to product features and prices that best meet customer needs and competitive dynamics.
3. A well defined pricing policy is required to discipline the process. Customers must see a rational and firm basis for pricing decisions. Your staff must see management commitment and be educated on both pricing logic and the pricing process.
4. Prices must be set and negotiated on the basis of customer value and the incremental revenue / cost of alternative product offerings.

In practice pricing has multiple levels of implementation. At the highest level is strategic pricing, which takes into account long-term profit objectives of the organization. The next layer is tactical pricing, which optimizes price, taking into account short-term market dynamics, including demand shifts and competitive effects. The lowest layer is execution level, where stock dynamics and inventory and supply management have there well defined role.

Conclusions: Nowadays the need to focus on pricing as a strategy based on the overall company strategy is going to become more acute in companies life. Nonetheless,

most of the companies never adopt strategic pricing because it requires leadership, interdisciplinary skills and the execution of strategic decisions.

References

1. Arora, Ashish, Fosfuri, Andrea, and Gambardella, Alfonso, (2012). *Markets for Technology: The Economics of Innovation and Corporate Strategy*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
2. Powell, Walter W., Kenneth W. Koput, and Laurel Smith-Doerr, "Interorganizational collaboration and the locus of innovation: Networks of learning in biotechnology," *Administrative Science Quarterly* 41, 1 (2013), 116-145.

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

11. Contemporary management

Olena Mykhailyk

Institute of Food Resources NAASU

Introduction: Modern management is a distinct sphere of economic relations with its own logic of development.

The essence of management activities is to influence the process through decision making. The need for control is related to the processes of division of labor in the enterprise and the separation of administrative work of the executive. This division has allowed to increase the efficiency of both managerial and executive employees.

Resources and methods: Management Science for the last two - three decades has experienced more profound changes than in the entire previous period of development. Improving management practices contributed to advances in office technology that is happening today in the theory and practice of management is called the "silent managerial revolution". Its start coincided with the introduction of Western society in the information stage. In place of the old rationalistic conception of coming new informal, which is called marketing, information. The development of information technology has greatly accelerate the execution of workflows. In today's IT management process streamline, organize and calculate any working situation.

In the management of all objects (at the level of social production, some areas or sectors of the economy, as well as at the level of individual enterprises and organizations) need to articulate the main goal of management. Defining this goal - the initial problem for the normal functioning and development of the control system. Defining goals help to define approaches to achieve it.

Results: Basic principles in the management of a modern economy are the following provisions:

- clear division of labor;
- observance of discipline and order;
- the authority and responsibility;
- Use effective work motivation ;
- ensuring equal justice for all;
- compliance relationships with employees under the hierarchical chain ;
- promotion initiatives.

These principles of management assigned to improve the work efficiency and maximize profits from the enterprise. Effective organization of administrative activity provides an opportunity not only to profit from an established and worn operation, but also to find new ways of development of the organization. Correctly set of managerial work leads to the definition of the tasks throughout the company hierarchy.

Based on the above it isolated the main directions of improving business management:

- improving the structure of production management;
- improve the management of production resources;
- improving the management of scientific and technical progress and product quality;
- improving planning as a basic link management.

These key aspects of improvement that is only the foundation on which rests a huge network of various factors and processes.

Conclusions: It can be concluded that the system of modern management is a series of interconnected components that interact with each other and form a modern management structure. In the current market and economic conditions for the existence of the enterprise managers are required to pay much attention to technology, innovation and intellectual progress. Therefore, a reasonable approach to process management in today's economy is the foundation of successful entrepreneurship.

References

1. Eamonn Butler, "The Best Book on the Market: How to stop worrying and love the free economy", Capstone, 2008 - 172 p.
2. М. Г. Грещак, О. М. Гребешкова, О. С. Коцюба; за ред. М. Г. Грещака «Внутрішній економічний механізм підприємства» — К.: КНЕУ, 2001. — 228 с.
3. The Economist, Wiley-Blackwell, Great Britain, The Economist Newspaper Limited 2012.

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

12. Sprouts

Svitlana Schwartau

Institute of Food Resources

Introduction: Sprouts are the germinated seeds of various herbaceous plants, including vegetables, herbs, and field crops. The entire germinated plant (root, shoot, cotyledons, and remnant seed coat) is sold for use mainly in salads and sandwiches. Sprouting is considered a form of food processing, rather than agricultural crop production. [1]

Resources and methods: Sprouts are considered as wonder foods. They rank as the freshest and most nutritious of all vegetables available to the human diet. By a process of natural transmutation, sprouted food acquires vastly improved digestibility and nutritional qualities when compared to non-sprouted embryo from which it derives.

Sprouted foods have been part of the diet of many ancient races for thousands of years. Even to this day, the Chinese retain their fame for delicious Mung bean sprouts. Sprouts provide all the essential vitamins and minerals. They should form a vital component of our diet. Sprouting requires no constant care but only an occasional sprinkling of water.

All edible grains, seeds and legumes can be sprouted. Generally the following are used for sprouting:

Grains: Wheat, maize, ragi, bajra and barley.

Seeds: Alfalfa seeds, radish seeds, fenugreek seeds, carrot seeds, coriander seeds, pumpkin seeds and muskmelon seeds.

Legumes: Mung, Bengal gram, groundnut and Peas.

Alfalfa, as the name in Arabic signifies, is the king of all sprouts. Grown as a plant, its roots are known to burrow as much as 12 meters into the subsoil to bring up valuable trace minerals of which manganese is especially important to health and digestion ; it is a vital component of human insulin. Apart from minerals, Alfalfa is also a rich source of vitamins A,B,C,E and K and amino acids. Sesame seeds are another good source of nourishment. They contain all the essential amino acids in their 20 per cent protein content and higher concentration of calcium than does milk. They are high in unsaturated fats, vitamin E and vitamin B complex, besides other live nutrients.

Germination A good variety of seeds should be used for sprouting. It should be ensured that the seeds, legumes or grains are of the sproutable type. Soybeans do not sprout well as they often become sour. Wheat has to be grown in soil. It is advisable to use seeds which are not chemically treated as this slows down the germination rate. The seeds should be washed thoroughly and then soaked overnight in a jar of pure water. The jar should be covered with cheesecloth or wire screening. The duration of soaking will depend upon the size of the seed. Small seeds are soaked for five hours, medium size for eight hours and beans and grains for 10 to 12 hours. On the following morning, the seeds should be rinsed and the water drained off. Not more than one-fourth of the jar should be filled with the seeds for sprouting. Soaking makes the seeds, grains or legumes fatty, pulpy and full of water. It should, therefore, be ensured that the jar has enough room for the seeds to expand during sprouting. They will expand about eight times their original size. The jar should be kept at a place which is exposed neither to chill nor hot winds. It should also be ensured that the mouth of the jar is not completely covered so as to allow air in. The seeds should be rinsed and water drained off three times every day till they are ready to eat. [2]

Conclusions: Sprouts - the dormant energy of any grain, seed or legume is the source of life and growth potential that it contains. As the growth process begins during sprouting, food enzymes are activated, nutrient levels increase and new vitamins and minerals are taken on. In fact, per calorie sprouts are said to provide more vitamins, minerals, enzymes and proteins than any other food. Sprouts are also high in phytonutrients and chlorophyll, which play an antioxidant role in your body.

References

1. The Raw Truth by Jeremy A Safron, (Celestial Arts, Toronto, 2003) ISBN 1-58761-172-4 (pbk.)
2. How can I grow and use Sprouts as living food. (Shipard 2008) ISBN 978-0-9758252-0-4

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

13. Investment climate in Ukraine and the ways of its improvement

Oleksiy Yandiuk

National University of Food Technologies

Introduction: Favourable investment climate is an important factor in attracting investments to build a structured economy, introduce innovative products, accrue reserves of enterprises, improve the living standards of people and encourage rapid economic growth of the country. When making investment decisions, foreign investors primarily take into account the investment climate in the country. Therefore nowadays, the improvement of investment climate is the most important challenge for Ukraine, and it determines the actuality of this problem.

Resources and methods: Investment climate in Ukraine was studied by many scientists, including O. Varyanychenko, V. Hridasov, M. Zhuk, O. Isaev, S. Krivchenkov, S. Mochernyi, N. Navrotska, I. Pavlenko, I. Sazonets, A. Sukhorukov, V. Fedorov, and others. However, this problem remains insufficiently studied and requires further in-depth research, as the investment climate in the country is still unfavourable.

Investment climate is a set of political, social, economic, financial, social, cultural, organizational, legal and geographical factors that are inherent in a particular country and determine its attractiveness to foreign investors.

As for the overall assessment of the investment climate in Ukraine at the macroeconomic level, it should be noted that the economy is declining, the share of tax revenues is decreasing, default of payments is accumulating, the share of bank lending in GDP is going down, domestic and foreign debt is increasing, the level of shadow economy is growing, the share of public investment is reducing (annually for a total of 5 - 10%). In addition, the investment climate of the state is significantly affected by:

- hidden unemployment;
- inability of state to ensure social protection of its citizens;
- lack of effective bankruptcy procedures, protection of property rights;
- high crime rate;
- poor discipline in the execution of legislative instruments.

The reasons for worsening of the investment climate in Ukraine are: (1) the politicization of the economy, and (2) the negative effects of privatization, which resulted in distortion and replacement of the main goal of privatization: the promotion of production and profit-making within the short period of time.

Taking into account economic potential and limited domestic investment possibilities, the state is trying to create favourable framework conditions for investment. The transition to investment management which is based on market relations is performed. Multisectoral system of capital construction is being formed. Boards of Construction are liquidated. Construction companies are being divided into smaller units and privatised. In macroeconomic policy, emphasis is made on creating preconditions for investment growth: reducing inflation, ensuring optimum interests on deposits and investments, lowering interest rates on loans, debt reducing and increasing the consumer demand.

Results: Having analysed the problem, we can identify the factors which ensure possibilities to overcome or reduce risks for investors in Ukraine:

1. level of development of productive forces and the state of the investment market;
2. legal framework of the state (legal basis);
3. political will of all branches of state power;

4. state of financial and credit systems;
5. status of the foreign investor;
6. investment activity of the population.

Conclusions: One of the most important factors of improving the investment climate in Ukraine is to create legal framework adequate to the market economy. To do this, it is necessary to make international agreements on the promotion and protection of investments and avoidance of double taxation, exchange of information on regulations in the field of investment activity, formation of stable legal framework and conditions for conducting entrepreneurial activity.

References

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України № 1560 від 18.09 1991р.
2. Інвестування української економіки: монографія / за ред. А. І. Сухорукова. – К.: Національний інститут проблем міжн. безпеки, 2005. – 440 с.;
3. **Жук М. В. Регіональна економіка: підручник / М. В. Жук.** – К.: Академія, 2008. – 416 с.
4. Регіони України 2011.[Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
5. Загородній А. Г. Фінансово – економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Л.: Вид-во Львівської політехніки, 2011. -1072с.

Scientific supervisor: Liudmyla Shapran

14. Consumer Behavior: The Psychology of Marketing

Natalia Mykhailyk

National University of Food Technologies

Introduction: The study of consumers helps firms and organizations improve their marketing strategies by understanding issues such as:

- The psychology of how consumers think, feel, reason, and select between different alternatives (e.g., brands, products, and retailers);
- The psychology of how the consumer is influenced by his or her environment (e.g., culture, family, signs, media);
- The behavior of consumers while shopping or making other marketing decisions;
- Limitations in consumer knowledge or information processing abilities influence decisions and marketing outcome;
- How consumer motivation and decision strategies differ between products that differ in their level of importance or interest that they entail for the consumer;
- How marketers can adapt and improve their marketing campaigns and marketing strategies to more effectively reach the consumer.

Resources and methods: Consumer behavior study can be defined as the study of individuals, groups, or organizations and the processes they use to select, secure, use, and dispose of products, services, experiences, or ideas to satisfy needs and the impacts that these processes have on the consumer and society.

Behavior occurs either for the individual, or in the context of a group (e.g., friends influence what kinds of clothes a person wears) or an organization (people on the job make decisions as to which products the firm should use) [1].

Consumer behavior involves the use and disposal of products as well as the study of how they are purchased. Product use is often of great interest to the marketer, because this may influence how a product is best positioned or how we can encourage increased consumption. Since many environmental problems result from product disposal (e.g., motor oil being sent into sewage systems to save the recycling fee, or garbage piling up at landfills) this is also an area of interest.

Consumer behavior involves services and ideas as well as tangible products.

The impact of consumer behavior on society is also of relevance. For example, aggressive marketing of high fat foods, or aggressive marketing of easy credit, may have serious repercussions for the national health and economy [2].

There are four main applications of consumer behavior. The most obvious for marketing strategy is making better marketing campaigns. For example, by understanding that consumers are more receptive to food advertising when they are hungry, we learn to schedule snack advertisements late in the afternoon [3]. By understanding that new products are usually initially adopted by a few consumers and only spread later, and then only gradually, to the rest of the population, we learn that companies that introduce new products must be well financed so that they can stay afloat until their products become a commercial success and it is important to please initial customers, since they will in turn influence many subsequent customers' brand choices. A second application is public policy.

Results: One of the key elements that influences consumer behavior is the self-image of the consumer. People who crave admiration in order to feel good about themselves will often go to extraordinary lengths to receive validation from others. This will often lead them to purchase the latest trendy clothing and the newest car loaded with extras, and being seen in the right places can be extremely important.

Cultural factors can also play a role in shaping consumer behavior. For example, bargaining with a shop owner over the price of an item is a common practice in many places around the world. In some cultures, haggling over prices before buying is considered an essential part of the process. In other places, the idea of attempting to bargain with a shop owner is considered improper, and even rude.

Social pressure is a related factor that has a considerable influence on consumer behavior. Consumers may be motivated to purchase specific brands because people they admire have bought those same products. With social pressure, the focus is not to stand out and be admired, but to fit into the group of choice, and be recognized as a part of that group.

Education also plays a major role in determining consumer behavior. This relates to both formal education and learning in general. As people become more informed about their purchasing options, products that were once desirable may be cast aside in favor of other products that the consumer deems to be more attractive in some manner. [4]

Conclusions: There are several units in the market that can be analyzed but the most important one is the consumer. However, there is also a need to analyze one's own firm's strengths and weaknesses and those of competing firms. To assess a competing firm's potential threat, we need to examine its assets (e.g., technology, patents, market knowledge, awareness of its brands) against pressures it faces from the market. Finally, we need to assess conditions (the marketing environment). For example, although we may have developed a product that offers great appeal for consumers, a recession may cut demand dramatically.

References :

1. Consumer Behavior. [Electronic source] // Mode of access: http://www.consumerpsychologist.com/cb_Introduction.html
2. Kuester S. Strategic Marketing & Marketing in Specific Industry Contexts. / Sabine Kuester. – University of Mannheim, 2012 - p. 110.
3. Armstrong J. Scott. Prediction of Consumer Behavior by Experts and Novices. / J. Scott Armstrong. - Journal of Consumer Research (Journal of Consumer Research Inc.) #18, 1991 – c. 251–256.
4. Consumer Behavior. [Electronic source] // Mode of access: <http://www-rohan.sdsu.edu/~renglish/370/notes/chapt05/>

Scientific supervisor: Liudmyla Shapran

15. Skills for Competiveness: Demands for Modern Managers

Alina Pravdyva

The National University of Food Technologies

Introduction: To be competitive on the labour market, it is necessary for a modern manager to adapt quickly to management activity, to function on a high professional level, to know how effectively act in economic crisis. An important component of manager's skills is his/her readiness to start and realize new, original, perspective lines of activity in the development of the organization and to organise the staff to fulfil them by creating necessary conditions to meet both the organization's and employees' needs.

The actuality of problem is determined by the necessity to make a modern manager competitive and skilled. There is a great need in competitive managers with clear professional objectives, high level of intellect, creativity, capability of continuous development, devotion to social and national ideas.

Resources and methods: A lot of outstanding national and foreign scientists investigated this problem, particularly P. Drucker, G. Mintsberg, J. Cotter, R. Boyatsis, M. Maccoll, J.Hollenbeck,, V.A.Biloshapka, M.D. Vynogradsky, A.P. Nalyvayko, V.S. Sukharsky [2; p.414].

From the point of view of M. Maccoll, J. Hollenbeck, D. Bosswort and V.A. Biloshapka, manager's talent itself is the basis of becoming a manager – an expert in resolving different business problems thus gaining the necessary experience – under the influence of definite catalysts and environment.

Results: Having analysed Peter Drucker's research, we may identify the seven tasks for the manager of tomorrow. He or she must:

1. manage by objectives;
2. take risks and allow risk-taking decisions to take place at lower levels in the organisation;
3. be able to make strategic decisions;
4. be able to build an integrated team with team members capable of managing and measuring their own performance and results in relation to overall objectives;
5. be able to communicate information quickly and clearly, and motivate employees to gain commitment and participation;
6. be able to see the business as a whole and to integrate their function within it;

7. be able to relate the product and industry to the total environment, to find out what is important and what needs to be taken into account. [3; p. 432].

Professional success and effectiveness of a manager in modern conditions requires from him/her to meet the following characteristics:

1. Professional competitiveness is based on knowledge and skills. A manager should be able to do everything that he requires from his staff.

2. Social competitiveness means good knowledge of psychology. A manager achieves results by influencing other people.

3. Conceptual competitiveness means manager's ability to identify the problem, to distinguish between less important problems and more important ones and solve them. [4; c. 146]

The structure of competitiveness of a modern manager includes two groups of psychological characteristics:

1. General psychological characteristics, which provide the effectiveness of manager's activity.

2. Special characteristics, which provide the effectiveness of manager's activity. [5;c.19]

On the basis of communicative skills, managers are required to have the following competitive skills:

- to have equal skills with persons having equal status, functions, objectives;
- to have leadership skills;
- to be able to cooperate with people, to be able to prevent conflicts and resolve them;
- to be able to effectively work with information;
- to be able to make unconventional decisions;
- to be able to allocate company's resources;
- to demonstrate innovative behaviour (to implement innovations, to take justified risk) [1, c. 528].

Conclusions: So in our opinion, first of all a modern manager should be effective. An effective manager should combine his/her ability to influence employees' behaviour not only formally, but as a recognized leader skilfully using all his/her authority.

A modern manager should combine the characteristics of a skilled professional with technical and economic expertise and an organizer with administrative functions. A competitive manager should have a specific range of qualities, knowledge, skills and effective behaviour competences and be able to take into account economic, political and social changes when making managerial decisions.

References

1. Сухарський В. С. Менеджмент: Загальний з основами спеціального / В.С. Сухарський. – Тернопіль: Астон, 2004 – 528 с.

2. Виноградський М. Д. Організація праці менеджера: Навчальний посібник для студентів вузів. / А.М. Виноградська, - К.: Кондор, 2003. – 414 с.

3. Питер Ф.Д. Енциклопедія менеджмента: / Ф.Д. Питер. – М.: Вільямс, 2004. — 432 с.

4. Кулик Ю. Аналіз управлінського досвіду професійного розвитку менеджерів у міжнародних компаніях. / Ю. Кулик. 2008. – №7, 8 (86, 87). – 146 – 149 с.

5. Хапілова В. П. [Електронний ресурс] Автореферат дисертація / В. П. Хапілова. – К.: Інститут психології ім. Г. С. Костюка / АПН України, 2006. — с. 19 Режим доступу: <http://disser.com.ua>

Scientific supervisor: Liudmyla Shapran

16. Corporate culture as an integral part of effective functioning of the organisation

Inna Martyniuk

National University of Food Technologies

Introduction: Corporate culture is a set of behaviour models acquired by the organization in the process of adaptation to the external environment and internal integration which proved to be effective and are shared by most members of the organization.

Corporate culture incorporates all the attributes that belong to the culture in general: the system of values, rules, norms, myths, traditions, rituals, ways of information exchange, language, etc. It is a definite system of shared values, attitudes and guidelines as to what is happening in the firm. It is learned by managers and other employees of the organization while resolving internal and external problems. Understanding cultural traditions that were formed in the organization allows newcomers to feel and understand colleagues [1, c.235].

Resources and methods : The overall goal of corporate culture is to create a healthy psychological climate at the enterprise so as to bring workers together to work in a team which complies with certain ethical, moral and cultural principles [2, c. 243].

The objectives of corporate culture are:

- adaptation to the external environment;
- creation of unified organizational environment by integrating its members.

The functions of corporate culture are:

- creation and maintenance of spiritual values;
- assessment of personnel in accordance with accepted regulations;
- development of corporate standards and their inclusion in the regulations (job descriptions, as well as monitoring their observance);
- staff training;
- staff involvement in determining the sense of life, sense of their work and social mission;
- support of staff's mutual understanding and interaction;
- retention and accumulation of experience in human relations within the organization.

Results: Corporate culture formation can be divided into four steps [3, c.44]:

- identification of the current state of corporate culture;
- retention of viable elements of corporate culture;
- identification and rejection of non-viable elements of corporate culture;
- update (replacement) of the elements of corporate culture which are out.

We can distinguish three levels of corporate culture. The top and visible (external) level is formed by visible objects, artefacts of culture: dress code, code of behaviour, symbols, organizational ceremonies, celebrations, arrangement of offices. The second and third levels are invisible. The structure of the second level is represented by values and beliefs which are expressed in words and deeds and in practical behaviour; they are intentionally shared and cultivated by its members and appear in stories, language and symbols. The third level is constituted by basic assumptions and deep beliefs [3, c.236].

There are four types of corporate culture: "Baseball Team Culture", "Club Culture", "Academy Culture", "Defence Culture" ("Fortress"). Each culture has different impacts on the organization and the career of employees.

"Baseball Team Culture" appears in business environment with a high risk level.

"Club Culture" is characterized by loyalty, devotion and harmony of staff, effective team work.

"Academy Culture" implies a gradual career development of employees within the company.

"Defence Culture" ("Fortress") may appear when the company is just trying to survive (eg, in case of industry-wide decline) [4].

The strength of corporate culture is the characteristic that describes its stability and efficiency in opposing other trends [5, c.311].

The strength of corporate culture of the enterprise is determined by the following parameters [5, c.312]:

1) the thickness of corporate culture (number of important assumptions, which are shared by workers, ruggedness of assumptions relating to corporate culture, concretisation of its individual elements);

2) sharedness of corporate culture (number of employees who share the principles of corporate culture);

3) clear priorities of corporate culture (certainty, reasoning of behaviours in different situations).

Conclusions: Thus, corporate culture in enterprise management system should be seen as a strategic tool that makes it possible to target all of its departments and all employees at common objectives, enhance staff initiative, ensure loyalty to the common cause, facilitate communication. The higher is the level of corporate culture the higher is the prestige and competitiveness of the enterprise.

References

1. Шморгун Л.Г. Менеджмент організацій: Навч. посіб. / Л.Г. Шморгун – К.: Знання, 2010. – 452 с.
2. Монастирський Г. Л. Теорія організації: Навч. посіб. / Г. Л. Монастирський – К.: Знання, 2008. – 319 с.
3. Дафт Ричард Л. Менеджмент. / Ричард Л. Дафт.– СПб.: Питер, 2002 – 285с.
4. Organizational Culture and Changing Culture [Electronic source] // Mode of access: <http://managementhelp.org/organizations/culture.htm>
5. Балабанова Л. В. Управління персоналом: Підручник. / Л. В. Балабанова – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 468 с.

Scientific supervisor: Liudmyla Shapran

17. The impact of obesity on economy

Katalina Maievska

National University of Food Technologies

Introduction: In our days food plays an important role for every person (it is a source of energy), but not everybody can eat healthy. That is why this topic is so acute now. Don't think that global economy and unhealthy food are far away from each other. They are closely connected and obesity has a large influence on the economy.

Resources and methods: The problem of overweight and obesity has become a global one and proliferated even among the residents of countries with low level of life. About 1.7 billion people on the planet have extra weight and 300 million suffer from obesity. [1]

Oddly enough, but obesity and economy are connected. Obesity is one of the diseases affecting the number of economically active population of the planet and leads to disability and invalidity. Most of total health expenditure in some developed countries is allocated for the treatment of the consequences of obesity.

By the way, if we talk about the economy, we have to mention the direct and indirect costs. Direct are costs that diseased people spend on their medicines, insurance, special clothes, gym, medical examinations and so on.

Indirect costs are associated with the loss of productivity due to absenteeism caused by an illness or premature death. Such losses show that these costs could be twice as high as the direct costs of medical care. That's why healthy people are profitable for the economy. [3]

In his interview with Indo-Asian News Service professor Neil Bruce from the Institute for Global Health in Sydney said: "humanity is free from previous infectious epidemics, but transnational food corporations has led to widespread growth of new, not less dangerous diseases". [2]

Results: A recent UN report shows terrible facts: the epidemic of obesity has caused the loss of productivity, and the cost of a health insurance has increased to \$ 3.5 trillion a year (5% of global GDP).

In the USA 31.8% of the adult population suffer from this disease. By the way, in 1995 the number of obese people was half as much.

According to the UN, most of the international community is coming closer to the American population by the number of consumption of junk food. The number of obese people in Mexico is even more than in the United States – 32.8%.

Experts explain that after the adoption of the North American Free Trade Agreement Mexico has become an attractive market for the cheap American fast food and sodas.

Unfortunately, the basis of all sodas is corn syrup. One experiment has shown that corn syrup is high in fructose and when consumed in large quantities its effects are similar to cocaine and lead to changes in human behavior.

But now Mexican parliament has approved additional taxes on high-calorie foods and sweet soda water. All products containing 275 calories per 100 grams or more are subjected to tax.

Conclusions: As we see now the obesity has bad consequences not only on health, but on economy too. Global economy suffers from low productivity, from the lack of working population, from the premature death of potential workers and so on. Mexico has to become our example, because taxes are one of the ways to improve people's health and, thus, can make global economy better. Ukraine must adopt such laws now until it is not too late.

References

1. Нагорна І.С. Ожиріння як соціальна проблема сучасної молоді. / І.С. Нагорна. – Тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної конференції, 2011. - С. 182-185.
2. House of Commons Health Committee. *Obesity: third report of Session 2003-04. Volume I, report together with formal minutes*. London, The Stationery Office, 2004. [Electronic source] // Mode of access: <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200304/cmselect/cmhealth/23/2302.htm>
3. Kenneth E. Thorpe, David H. Howard. The Rise In Spending Among Medicare Beneficiaries: The Role Of Chronic Disease Prevalence And Changes In Treatment Intensity. [Electronic source] // Mode of access: <http://content.healthaffairs.org/content/suppl/2006/08/18/hlthaff.25.w378v1.DC1>

Scientific supervisor Liudmyla Shapran

18. Modern trends and problems of personnel management

Bohdana Buslenko

National University of Food Technologies

Introduction: Staff is the main point of the manufacturing process at the company. HR management has become increasingly important as a factor in increasing the competitiveness of enterprises, the success of its development strategy.

Resources and methods: Human resource management issues have always been a subject of research of domestic and foreign scholars belonging to different scientific schools. Violations of scientific problems investigated such famous scholars as F. Taylor, Maslow, D. McGregor, W. Ouchi, VI Kramarenko, GV Shchokin and others. Common problems of strategic HR organizations increase the value of the experience of foreign enterprises in developing approaches to priority values are considered by the prominent researchers such as I.Ansoff, K.Boumen, O.S.Vyhanskyy, O.I.Naumov, V.S.Ponomarenko and others. Some aspects of modern human resource management are reflected in the works of S.Byelyayevoyi, N. Winogradsky, M.Zhuravlova, J. Ivantsevycha, A. Kybanova, V. Kolpakov, A.Lobanova, S.Myhaylova, M.Murashko, S.Son, A.Chykurkovoyi, S.Shekschnya, A.Shkanovoyi, G.Shchokina, O.Schura.

Today major challenges faced by the management staff - is the selection, framing with modern economic thinking, the effectiveness of employees, maintaining a favourable climate in the team and many others.

In a market economy attitude to the staff as a resource include:

1. individual approach to all employees, implemented within the correlation interests of the company and the worker;
2. awareness of the problem of highly qualified personnel shortage, leading to competition for knowledge, skills and abilities in the labour market;
3. rejection of the idea of labour as "gratuitous capital," the development of which requires employer's financial, human, organizational, time or any other cost.

The task of the manager is to create the most productive relationship with the staff, to find methods and approaches that promote a more efficient operation, to prevent unwanted loss of employees in the company. It would develop measures for monitoring the moral and psychological climate in the team, the degree of employees' satisfaction of work conditions, leisure satisfaction of wages' level. It is positive as it promotes career development and working in the interest of improving productivity. Application of these measures helps solve psychological problems in the team.

Results: So, one of the factors that helps to reduce problems in personnel management is a systematic analysis of the personnel in the company, its plans and problems.

Leading management experience suggests that core around which the team is formed is a corporate culture. It helps follow the rules and to count norms of the work. It promotes "healthy" psychological climate in the team. Thus management decisions between workers can be implemented faster and easier.

Today, the concept of operation is that the maximum productivity, quality and competitiveness can only be achieved with the participation of every employee in the improvement of the production process in the workplace and the company as a whole. Involving the workforce strategy to improve production is a powerful motivator of labour that allows each worker to exploit their experience and creativity.

Thus, the features of human resources are as follows:

- if more employees involved in professional activities, they accumulate professional experience faster, need less time for efficient solving the special tasks, represent higher value for enterprises;
- professionalization of activities require a lot of capital intensity for training qualified specialists;
- effectiveness of professional business practice achieved their rational management capabilities.

Conclusions: Nowadays most organizations use this approach to management in their formation and development. Investments in human resources are becoming more profitable and contribute to the firms' survival in the market.

Therefore, leaders explain the costs associated with personnel, not as useless, but as an investment in human capital - the main source of income. Operation of each company provides awareness of all employees in its goals and values and participate in their implementation.

Thus, the essence of human resources management is the need to consider employees as competitive rich company you want to develop and motivate to achieve its objectives.

References

1. Лазаренко Л. Особливості сучасного управління людськими ресурсами / Л.Лазаренко. // Персонал. - 2009. - №1. - С. 53-57
2. Ядворька О. Оцінка персоналу в системі ефективного управління // Економіка та держава. – 2009. - №1. – С.60-63
3. Парімал Чандра Бісвас. Управління персоналом на іноземних підприємствах в Україні / Бісвас П.Ч. // Маркетинг в Україні. - 2009. - №3. - С.36-39

Scientific supervisor: Liudmyla Kunytsia

19. The influence of migration on the national labour market

Yulia Shyshuta

National University of Food Technologies

Introduction: Ninety million workers around the globe left their homes for employment in other countries. What can be done to ensure that international labour migration is a force for global betterment?

Surveying recent trends in international migration for employment and demonstrate that the flow of authorized and illegal workers over borders presents a formidable challenge in countries and regions throughout the world. Not all migration is from undeveloped to developed countries.

Resources and methods: In Ukraine, a well-coordinated and comprehensive system of migration management that would be enabled through the use of economic mechanisms has not established to achieve the desired state. Ukraine's current information provision migration processes are fragmented, incomplete and irregular.

The main Ukrainian emigration countries are: Russia, USA, Germany, Spain, Italy, Poland, Czech Republic. There is the distribution of Ukrainians temporarily working abroad for the duration of work and education, which provides employment contract. The largest part of immigrants are people with higher and secondary special education. This

affects the quality of the labour potential of Ukraine. Preferably, the illegal nature of domestic migration unbalances the human potential, increases on the social security of the population (migrants do not pay pension contributions, do not replenish the pension fund itself and do not provide a decent pension in Ukraine).

In many developed countries, immigrants perform an additional role by promoting the equalization of distortions in the labor market, stable operation of the production and development of innovative sectors and investment processes.

Labour migration is the relocation of the working population of some countries due to economic reasons and may take the form of emigration (departure) and immigration (entry). Labour migration leads to the wage leveling across countries. As a result of migration the global volume of production increases due to more efficient use of human resources through their inter-state redistribution.

The distribution of positive economic effect takes place in the form of revenue growth of migrants' fund transfers from abroad to their homeland as a result of lower production costs in countries that receive remittances. Developed countries are the main focus of immigration and developing countries - a source of emigration.

Results: In terms of world globalization international labour migration is becoming more significant. Intense movement of labour occurs between states in Europe, North and South America, the African continent, South East and Western Asia. Migration flows are very heterogeneous. Some migration flows triggered directly by the host country, so that they can be regulated. However, a much larger proportion of migrants accepted for humanitarian purposes or arriving illegally, and it is not the subject of screening or control.

Conclusions: Labour migration has significant impacts on the economy and social development of the host countries producing and consuming national products, paying taxes and unified social taxes. Migrants do significant amount of work in the sectors that are vulnerable to structural labour shortages. This includes low-paid, heavy and dangerous work, which inhabitants do not want to do.

At the state level, it is advisable to create an automated system for continuous monitoring of migration, to apply immigration quotas, to promote research activities aimed at improving the methods and mechanisms of localization, forecasting, planning, and prevention of migration processes that are able to cause ethnic tensions and social conflicts. This requires the creation of suitable solutions with regard to improving employment and alleviating poverty.

References

1. Kharlamova G. A, Naumova M. Migration as a part of the process of formation of human capital of Ukraine. // *Economy and State*. -2010. - № 4. -C. 32 - 36.
2. Migration and labour market [Electronic source] // Mode of access: <http://www.eccfp.edu.mk/conference2012>

Scientific supervisor: Liudmyla Kunytsia

20. The role of transnational corporations in the world economy

Oksana Puliya

National University of Food Technologies

Introduction: Transnational corporations are the main players of the world economy. On one hand the globalization and regionalization create a very good condition for the development of transnational corporations, on the other hand firms reinforce this processes by their export and foreign direct investment.

In conditions of integration, internationalization and globalization processes, the function of transnational corporations is the main driving force of economic growth. The leading part of such entities in the world economy raises their presentation.

A transnational or multinational enterprise is an enterprise that engages in foreign direct investment (FDI) and owns or controls value-adding activities in more than one country. Transnational corporations are incorporated or unincorporated enterprises comprising parent enterprise and its foreign affiliates. Transnational corporations usually engage in multiple economic activities across national boundaries, while much of the cross border markets are internalized, that is, they are transacting the goods and services internally.

Resources and methods: Transnational corporations play an important role in world trade and investment. Huge transnational companies have a budget that exceeds the budget of some countries. From one hundred of most economies in the world 52 are transnational corporations, and others are the states'. There are more than 70 percents of world trade in transnational corporations. In the US half of the imports can be regarded as transactions between branches of transnational corporations, that is, the seller and buyer are perhaps owned and controlled by the same firm. Globally about half of all foreign trade can be accounted trade within the firm, while the share for overall foreign trade where transnational corporations are involved is evaluated to be even larger than two third. That is, international production by transnational corporations increasingly influences the size and nature of cross border transactions, while this process shapes the nature of the world economy. Transnational corporations have become the main organizers of economic activities and important actors in shaping the international division of labour.

Results: Sales of foreign affiliates are more than twice as large as world exports. These figures reflect a trend which started decades earlier, but considerably increased since the beginning of the century. Transnational corporations have been present since the nineteenth century but they are growing in significance nowadays. Their growth is merely a consequence of a set of economic conditions. Particularly US-based transnational corporations responded to the growing economic challenge they faced from Japan and Europe with a new strategy. The new strategy is focused on the establishments of production and sales based in foreign countries.

However, the most advanced form of global presence of transnational corporations is foreign direct investment. FDI consists of: financial capital, reinvested earning and companies' loans. Important question arises whether the placement of such resources by transnational corporations is possible to become the factors that intensify the development of less developed countries.

Conclusions: The role of transnational corporations is increasing in the world economy. Indeed, corporations are becoming more independent from the control and regulation of both the parent and the host economy. The strong position of corporations in the world economy due to the activity they perform:

- the movement of resources and capacity of production and trade;
- the stimulation of growth and the economic efficiency;
- the stimulation of restructuring;
- the reinforcement of the market competition ;
- the integration of enterprises and economies.

Transnational corporations reinforce the globalization process. Investment supports regional economic integration, both in developed countries and developing poor countries, especially by the international trade.

References

1. World Investment Report. Transnational Corporations, Agricultural Production and Development, UNCTAD, New York and Geneva 2009.
2. www.stats.unctad.org/FDI/dn. 27.04.2010

Scientific supervisor: Liudmyla Kunytsia

21. Franchising in the food industry

Irina Sirachenko

National University of Food Technologies

Introduction: New century brings innovations into all spheres of human life.

Franchising is a new way of making business which appeared in the XX century, but only nowadays it begins to spread all over the world.

Let's consider the franchising in the sphere of fast food industry using the experience of McDonald's, one of the most successful franchising companies.

Resources and methods: When the McDonald brothers, Dick and Mac opened their first restaurant in 1940 in San Bernardino, California, they could never have imagined the phenomenal growth that their company would enjoy. From extremely modest beginnings, they hit on a winning formula selling a high quality product cheaply and quickly.

There are now more than 28,000 McDonald's restaurants in 120 countries. McDonald's global sales were over \$40bn, making it the largest food service company in the world.

In 1954 Ray Kroc bought in McDonald brothers the right to act as exclusive agent for the franchise. Today, over 70 per cent of McDonald's restaurants are run on this basis.

On the financial side, McDonald's receives a monthly rent, which is calculated on a sliding scale based on the restaurant's sales, i.e. the higher the sales, the higher the percentage and visa versa. There is also a service fee of 5 per cent of sales in addition into the contribution to the marketing.

McDonald's is an example of brand franchising. McDonald's, the franchisor grants the right to sell McDonald's branded goods to someone wishing to set up their own business, the franchisee. The license agreement allows McDonald's to insist on manufacturing or operating methods and the quality of the product. This is an arrangement that can suit both parties very well.

The Franchise Agreement grants the right to the franchisee to run a specific McDonald's restaurant for a set period of time, usually for twenty years. These rights include the use of the McDonald's trademarks, restaurant decor and designs, signage and equipment layout, the formula and specifications of the menu items, as well as McDonald's methods of operating, stock control, bookkeeping, accounting and marketing.

In return, the franchisee agrees to operate the restaurant in accordance with McDonald's standards of quality, service and cleanliness. McDonald's regularly checks the quality of the franchises output and failure to maintain standards could threaten the license.

Every franchisee has to complete a full-time training programme, lasting about nine months, which they have to fund themselves. This training is absolutely essential. It begins with working in a restaurant, wearing the staff uniform and learning everything from cooking and preparing food to serving customers and cleaning. Further training at regional training centers focuses on areas such as business management, leadership skills, team building and handling customer enquiries. The franchisee will have to recruit, train and motivate their own workforce, so they must learn all the skills of human resource management. During the final period, the trainee learns about stock control and ordering, profit and loss accounts and the legal side of hiring and employing staff.

Results: The phenomenal growth of McDonald's is largely attributed to the creation of its strong brand identity. McDonald's trademark, the Golden Arches, and its brand name has become among the most instantly recognized symbols in the world.

Conclusions: The Ukrainian market of fast food restaurants will be completely filled in minimum 10-15 years. Because of active development of industrial regions in Ukraine this format becomes demanded not only in the capital, but throughout Ukraine. So investing this business is still attractive for business operators.

Moreover, one can forecast with confidence wide spreading of franchising model as a way of optimization of chain business costs.

References

1. Become a Franchise Owner: The Start-Up Guide to Lowering Risk, Making Money, and Owning What you Do \ Joel Libava, 2012. – 253 p.
2. The Educated Franchisee: The How-To Book for Choosing a Winning Franchise, 2nd Edition \ Rick Bisio, 2011. – 200 p.
3. The Franchise Fraud: How To Protect Yourself Before And After You Invest \ Robert Purvin, Robert L. Purvin Jr, 2008. -297 p.
4. Franchising 101: The Complete Guide to Evaluating, Buying and Growing Your Franchise Business \ by the association of small business development centers, Ann Dugan, 2006.

Scientific supervisor: Liudmyla Kunytsia

22. Analysis of labour market conceptions

Oksana Startseva

National University of Food Technologies

Introduction: The complication and the variety of labour market as economic category have determined the approach diversity to its research and existence of many areas analysis of functioning such markets.

Some scientists believe that the labour market is a mechanism that combines and brings together vendors of goods (employees) and customers of these goods (employers), other scientists believe that it is a mechanism of coordinating the employers' interests with hired workers' interests.

Resources and methods: "Classics" researchers of labour market are economists, who are founders of the market economy theory.

The most prominent representatives of such theory are Adam Smith, David Ricardo, Thomas Robert Malthus, Jean Batiste Say, James Mill, Joan Stuart Mill.

The English economist Adam Smith (1723-1790) proves the theory of “an invisible hand” in his works. From this theory it follows that the wealth of the country consists of the mass produced goods in it and the market serves as the manifestation of natural economic laws, where each individual has their own aims, not knowing that he or she acts in the interests of all.

David Ricardo (1772-1823) researched the value problem more consistently and in details. He showed that the value created by workers is a source of rise of both wages and profits and rents.

In the XIX century the French economist J.B.Say lived and worked. He declared three factors of production such as labour, capital and land as the source value.

According to Say's law the total price of production and services equals generally to the aggregate price offered for any amount of goods and services.

This idea was supported by other economists who believed that the goods and services market, the labour force market and the specific money market, which exist under capitalism, guarantee savings, investment balance, and people's full-time employment.

The English economist T.Malthus (1766-1834) believed that the per capita income has to equal to the minimum subsistence level. If it is the other way, it will lead to the population decline.

Malthus believed that a necessary relationship between the population and the quantity of means for life in the labour market is determined naturally. Malthus explained unemployment with biological laws, not economic. Analyzing and developing classical economists' points of view, K. Marx has concluded that unemployment is an integral part of the market relations and it depends on the dynamics of an organic composition of the capital in the process of its accumulation.

The English economist John Keynes (1883-1946) was a founder of the modern theory of employment and he explained functioning labour market in a different way. He made a statement that a level and a dynamics of employment are not determined with changes in wages and do not depend on workers' behaviour.

According to J.Keynes employment is determined with the dynamics of effective demand, which consists of two components: the expected consumer spending and investment.

In his employment conception J. Keynes used actively the multiplication's principle, which was formulated by Kahn in 1931.

According to the Keynesian model the main regulator of the labour market is the State that stimulates the growth of aggregate demand on goods and services with increasing the investment cost, and thus, it stimulates increasing labour demand.

Results: Measures directed to support the private business, finance and businessmen's loans from the state budget were used by the western countries in a very heavy, long-term economic decline and they gave positive results.

The American economist Milton Friedman, the Nobel Prize winner in Economics in 1976, grounded the alternative conception to Keynesian one of “monetarism, "ideological root of which is the classical economic theory.

According to the monetarist conception, expanding the money supply contributes the increase demand for all types of assets and current output.

M.Friedman's theory of adaptive expectations, natural rate of unemployment is seen as the level, at which the inflation doesn't grow rapidly.

According to this theory, expectation of future inflation is formed by economic agents on the basis of previous and actual levels of inflation.

Another well-known area of studying labor market's problem is institutional - sociological, which is represented by John Dunlop, L.Ullman, T.Veblen, G.Galbraith. They believe that the current employment problems can be solved with various institutional reforms. The focus on this approach is given to studying professional and sectoral differences in the labour force structure and in appropriate levels of remuneration.

Conclusions: Thus, in economic theory there are many different labour market conceptions, that reveal its structure, functioning and vision of unemployment problems.

References

1. Thomas Sowell: Basic Economics: A Citizen's Guide to the Economy, 448p.
2. Thomas Sowell: Basic Economics: A Common Sense Guide to the Economy, 689 p.

Scientific supervisor: Liudmyla Kunytsia

23. Effective management of financial resources

Yana Matvieieva

National University of Food Technologies

Introduction: One of the most essential conditions on the way to the stabilization of the socio-economic situation in Ukraine in market conditions is to achieve the effective functioning of enterprises. The transforming of the Ukrainian economy to a market causes a number of problems: providing the enterprises by financial resources and transfer the performance responsibility of specific economic and financial indicators to the heads of individual areas.

The objectives of the effective financial management are:

- the overall assessment of the company providing financial resources;
- identifying the optimal composition, size and structure;
- analyzing the effectiveness of deployment and use;
- the study of the financial strategy of the company;
- the study of the factors influencing on the formation and use of financial resources;
- the identification and mobilization of reserves increasing effective management of financial resources;
- the development of project management solutions to address identified deficiencies.

Resources and methods: The effectiveness of financial management requires science-based system of methods and ways of their formation, distribution and usage, which leads to the necessity to determine the purpose and result of the movement of financial resources, tools and factors that affect their dynamics. To address the above challenges companies use different types of analysis of financial resources:

- the formation of the components of financial resources;
- analysis of trends of financial resources;
- analysis of the financial structure of the business;
- analysis of transactions carried out by means of financial resources.

One of the causes of the crisis of many Ukrainian companies is the availability of sufficiently effective system of financial management - an essential factor in economic growth and development of the company. The goal of financial management is to ensure that the enterprise optimum amount of financial resources in a specific period of time, the required level of organization formation and the management of financial resources to maximize profits and ensure increased market value of the company. Financial management is a system of tools, techniques, forms of design and implementation of management decisions related to the processes of formation, distribution and use of financial resources to achieve sustainable and efficient financial condition of the company. Thus the system of the financial management of a company should be based on the principles of importance, completeness, timeliness, agility, reliability, continuity, cycling, coherence and effectiveness.

Results: Thus we can define the stages of the management process of financial resources in the current economic conditions as follows:

- identify problems and problems of financial management;
- management decision as to their use and implementation;
- analysis of the decision regarding future performance.

Results of financial management of the companies realized in cash flows that occur between the budget, equity, business partners and other stakeholders and the use of financial resources (taxes, wages, investments).

Conclusions: Financial management requires continuous improvement in order to improve outcomes, namely:

- to find and use new methods of resource management;
- carefully analyze the consequences of alternative decisions;
- rational use of financial resources of the company;
- to stimulate investment activity and raise funds.

Thus, the system of financial management of enterprise shall be deemed effective only if it allows not only the rational use of available resources, but also provide a systematic search of further development of the company.

References

1. Arefeva O. Restructuring of financial management enterprise /O.Aref'eva // Actual problems of economy. - 2001. - № 11-12. - P. 17-26 .
2. Berdar M. Managing the formation and use of financial resources / M.M. Berdar // Actual problems of economy. - 2008. - № 5. - S.133 -138.
3. Hadzevych A.I. " Foundations of Economic Analysis ": tutorial / Hadzevych A.I. - K.: Condor , 2004. - 180 p.
4. Poyda - Spout N.N. The financial resources of the company / N.N. Poyda - Spout , SS Grabarchuk // Finance Ukraine . - 2003. - № 1. - P. 96-103 .
5. Hotomlyansky O.L. Theoretical Foundations of financial management companies / O.L. Hotomlyansky // Actual problems of economy. - 2007. - № 2. - P.145 -151.

Scientific supervisor: Liudmyla Kunytsia

24. Benefits for IT companies

Lyudmila Yuzkovets

National University of Food Technologies

Introduction: Starting from January 1, 2013, amendments to the Tax Code of Ukraine regarding the taxation of companies working in the IT sphere, which were adopted on July 5, 2012, will finally come into effect. The legislation being referenced here is Law of Ukraine no 5091 “On Amendments to section XX “Transitional Provisions” of the Tax Code of Ukraine regarding particularities of the taxation of businesses in the software products industry”.

Resources and methods: As with most research, accounting research begins with the researcher making an observation, seeing a potential pattern, or wondering how an action or event may affect a future action or event. The analytical method was used.

Results: Let us briefly recall the background to this question. In Ukraine, the IT industry has already gone through a phase of changes and reform in 2011, at which time services pertaining to the development, delivery, software testing and other services were not subject to payment of value-added tax (VAT). The life of this standard rule did not last long, in fact, it lasted for only the first half of 2011. However, in the short time of existence, it did manage to significantly complicate the lives of IT managers and accountants of such companies in dealing with such questions as the redistribution of VAT, keeping separate records for transactions that are subject to VAT payment and those that exempt from VAT. This is not even a comprehensive list of the challenges they actually encountered in their business practices. Now, in 2013, the IT industry is once again faced with the need to deal with new amendments, which unfortunately points to the instability of the taxation system in Ukraine. The final version of the adopted Law stipulates that benefits are only provided with respect to two types of taxes – value added tax and corporate income tax. The main changes that are being implemented are as follows:

1) Value added tax – from January 1, 2013 to January 1, 2023, the distribution of specific software products shall be exempt from VAT, which, for the purposes of this benefit, only includes the following:

- The result of computer programming in the form of an operating system, or else system, application, entertainment and/or educational computer software (components), as well as Internet sites and/or online services;

- Cryptographic means of protecting information.

2) Corporate income tax – for the period January 1, 2013 to January 1, 2023, the tax rate on business profits for companies operating in the software industry is set at 5%. The following business activities will allow companies to benefit from these exemptions for income tax:

- Developing and implementing information technology systems;

- Data processing, posting information on websites and related activities.

Additional difficulties in taking advantage of tax benefits lies in the fact that business entities require a separate record of income and expenses while conducting activities in the IT industry, as well as the requirement to allocate incoming VAT.

Conclusions: Therefore, in this regard, a company should not hurry, but rather take the time to weigh all the “pros” and “cons” due to the fact that using tax incentives is a very serious responsibility – penalties in the case that the law is violated can be significant. On

the other hand, there are not so many advantages entailed in the adopted legislation in comparison to its previous version.

References

1. EBS: Benefits for IT companies [Electronic source] // Mode of access: http://www.ebskiev.com/digest/?news_id=604.

2. Tax Code of Ukraine [Electronic resource] // Mode of access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Scientific supervisor: Olena Klymova

25. Provisions for current assets as security for business

Viktoria Moldovan

National University of Food Technologies

Introduction: Information about the financial condition and results of enterprises that use a wide range of users, is important for investors who are primarily interested in the presence of a sufficient level of economic enterprise, and as the size of its liabilities and equity, and current business financial results. This information can help to evaluate the effectiveness of methods of property management companies and management decisions. Accuracy of the information of financial position and results of its conception of proper and accurate picture of the company, which creates a clear and accurate representation of reality, without deviation, shadowing and suppression of certain aspects of the state or entity. It should consider the fact that every business transaction of the current leads to certain results in the future, and that is always in a market economy characterized by these operations is incomplete and inaccurate. Even companies with an ideal control system subjected to threats to the collapse of global capital markets, the impact of political, economic and social changes in the state and other factors. Thus, we can define risk as the incompleteness of information in making management decisions.

Resources and methods: The risk of economic activities needs to match the following criteria: likelihood of economic consequences of the operation (high probability of its occurrence) and the possibility to change its size (change risk). A variety of causes redundancy in accounting difficult to determine. Overall, the reserves can be defined as an instrument of self-insurance businesses from the impact on future financial condition to the expected negative consequences of the risks of economic activity. Reserves must meet the cost of assets produced in this reporting period to cover the foreseen (expected) losses, damages, liabilities, reductions in asset risks caused by the enterprise. Based on the foregoing, provisions, revealing the possible independent factors of influence on company financial results of enterprises, ensure preservation of equity, retain the rights and interests of owners of capital, and ensure implementation of the principle of continuity of the entity.

Results: Assets attributed to the formation of reserves may not be the basis of their Clothing essence, reduce the current proprietary tools businesses serving its operating, investing and financing activities. Otherwise, one would assume that all assets used in the current period would have "preserved" and defined as a means to cover commitments envisaged reserves, causes decrease in assets of a company (i.e. the effects of economic risks). This means that such assets have been used at the time the reserve, or detection of risk with a high probability of its implementation. Assets allocated to reserves to cover the expected effects of current decisions of economic risk. In practice, reserves may be created

during a period in time of an authentic reason for their formation; there is an economic risk with a high probability of occurrence. At the time the reserve is determined by its size, which is known to be formally documented, as the business transaction, to cover the consequences of which provision has been made, only come in the future. Moreover, it may be that the expected risk (the corresponding operation) did not come, which means a reserve unreasonableness and omissions of management and information system.

Conclusions: So we can conclude that the reserves must be formed in the case where it is safe to talk about the reality of the risk of economic activities and relevant existing reasonable causes. Reserves are expected to guarantee the enterprise in the future weighting of losses, damages and losses, which makes a real financial performance of the entity. Understanding accounting reserve covers: as a reserve estimate of future costs of assets; use of reserves as a real physical attrition (decrease) in assets; recognition of the reserve in full or part as inappropriate (i.e., provided economic phenomenon has not happened yet or reserve value exceeds its true value).

Thus, we can conclude that the reserves created by a clear purpose (according to the type of economic risk and its consequences) for short or tentatively determined period, after which the provision or use of, or determining the expediency of its creation, in other words, the effectiveness of this method of business.

References

1. Facil E. Economic analysis // - [2 nd ed., Revised. and add.]. - K., 2005. - 472 sec.
2. Moskaluk V.E. Planning activity // K.: MBK, 2005. - 384p.
3. Tarasyuk G.M., Schwab L. Planning of the Enterprise // K.: "Caravel, 2003. - 432 sec.
4. Tarasenko N.V. Economic Analysis of Industrial Enterprises // Lviv: LBI, 2000. - 485 sec.
5. Sopko V. Organization of Accounting, Control and Economic Analysis: // K.: MBK, 2004. - 412 sec.

Scientific supervisor: Olena Klymova

26. The crisis of accounting education in the U.S.

Olena Krasna

National University of Food Technologies

Introduction: According to a 2012 study by Professors Albrecht and Sack, Accounting Education: Charting the Course through a Perilous Future, practicing accountants perceive the education most accounting graduates get today to be outdated. As stakeholders, CPAs must recognize their input is needed.

The global marketplace is changing. Businesses rely more and more on changing technology. The companies, services and industries that fuel economic growth also are evolving. In this new marketplace, traditional accountants are a dying breed. Technology has made preparing and disseminating financial information so inexpensive anyone with the right software can produce basic data. Yet, many accounting educators have failed to restructure accounting curriculum to equip graduates with the tools and expertise they need in today's business world. As a result, fewer and less-qualified students choose accounting careers, and the future of accounting schools as top-tier providers of business graduates is at risk.

Resources and methods: Some faculties argue that the loss of the best students to other majors is due to higher starting salaries. Employers, they say, aren't paying accounting graduates as much as those with other majors such as consulting and computer systems. While starting salary is certainly an issue, is it the only reason the best and

brightest students are choosing fields other than accounting in growing numbers? Why have the starting salaries of accounting majors decreased relative to other majors? Perhaps salary differentials reflect marketplace expectations about valuable skills, knowledge and abilities. Faculty who label starting salary as the culprit should consider that the real reason may be an accounting curriculum that both employers and students no longer value.

Results: Because the academic culture is inherently resistant to major changes, a close relationship between alumni Certified Public Accountant (CPA) —those who graduated from a particular accounting program—and accounting educators probably has never been more important. Certified Public Accountant (CPA) is the statutory title of qualified accountants in the United States who have passed the Uniform Certified Public Accountant Examination and have met additional state education and experience requirements for certification as a CPA. Alumni CPAs can be a valuable student resource because accounting practitioners know better than anyone else what the profession has to offer top students, accounting practitioners are in the best position to provide expert insight about the changing nature of the profession and employer needs.

Alumni CPAs also are a valuable resource to faculty. They understand better than anyone the disconnect between what they learned in the classroom and the skills needed in the workplace. Regular and systematic feedback from alumni CPAs about the changing business environment and their assessment of an accounting program's strengths and weaknesses can help support program improvement.

Another way CPAs can support continuous quality improvement is to respond fully to alumni surveys. Programs may also want to know how satisfied alumni are with their chosen career. Legislators, state boards of education and accreditation bodies have, over the last 15 years, demanded more accountability from colleges and universities about program quality. The result has been a significant increase in formal surveys. Practitioners should not underestimate the power of alumni opinion to create change. It drives accounting program behavior in much the same way as profits drive corporate behavior.

Conclusions: The shift from smokestack industries, mass-production assembly lines and financial statements prepared using 10-key calculators is irreversible. A new generation of Internet-savvy consumers will replace traditional college students. Given the pace of technological change, it will be difficult for accounting programs to follow a reactive decision-making model and still retain "market share." Successful programs must anticipate market shifts and put the lethargic academic machinery in motion to exploit emerging paradigms.

While accounting faculty are best suited to helping students develop the skills necessary for an accounting career, CPAs have a similar advantage when it comes to describing the nature, variety, challenges and rewards of practicing accounting. For their part, students need to better understand the CPA's evolving role in today's economy. To gain this understanding, students need more opportunities for meaningful and timely interaction with CPAs. The bottom line is that CPAs must and should work with accounting educators to share their real-world experiences and provide input to foster accounting program innovations.

References

1. Person S. The Crises in Accounting Education // Journal of Accountancy [Electronic source] // Mode of access: <http://www.journalofaccountancy.com/Issues/2002/Apr/TheCrisisInAccountingEducation.hm>
2. Albrecht W. S., Sack R. J. Accounting Education: Charting the Course through a Perilous Future // [Electronic source] // Mode of access: <http://aaahq.org/pubs/AESv16/toc.htm>

Scientific supervisor: Olena Klymova

27. Tax accounting in Australia

Angelina Chyprova
National University of Food Technologies

Introduction: It is true that Australia is one of the highest taxing countries on Earth. An Australian resident is taxed on all sources of income whether they are earned in Australia or not.

Resources and methods:

1. Extraction of resources ‘releases’ resource profits. The value of a non-renewable resource is equal to the expected receipts from the sale of the resource less any expected exploration and production costs. Non-renewable resources generate what is often referred to as resource rents (or super profits). Resource rents arise because of the scarcity of non-renewable resources, which allows them to earn more in revenue than it costs to extract them, including the normal return on invested capital. Resource super profits = Receipts - Expenditure = Realized value of deposits, a method of accounting for the balance (The Resource Super Profit Tax a fair return to the nation, Commonwealth Copyright Administration Attorney - General’s Department).

2. Taxation, public spending, production and hence pollution as well as consumption take place. The cooperative equilibrium differs from the non-cooperative equilibrium only in that at the outset of period 2 both governments choose. Individuals make their savings decision at the outset of period 1, and the government makes the tax decision at the beginning of period 2, a method of accounting for report on financial results.

Results: The Government has put in place a series of major reforms to build a stronger, fairer and simpler tax system: In the 2012 Budget, we delivered the first of three rounds of personal income tax cuts, and commissioned the Australia’s Future Tax System Review (tax review).

In the 2013 Budget, we delivered the Secure and Sustainable Pension Reforms, which included an historic increase in the rate of the pension, strengthened indexation, a new Work Bonus, and a gradual increase in the age pension age.

Conclusions: The Australian Government’s main source of taxation revenue is the taxation of income. These taxes are estimated to represent around 74.4 per cent of total taxation receipts in 2012-13. Personal income tax, which is made up of gross income tax withholding, gross other individuals’ income tax and individuals’ refunds, accounts for 47.1 per cent of total taxation receipts. A further 2.4 per cent is from taxes levied on superannuation funds and 1.2 per cent is from fringe benefits tax (FBT). Company income and resource rent taxation accounts for 22.6 per cent of total taxation receipts. The carbon pricing mechanism, introduced on July 1 2012, accounts for 1.2 per cent of total taxation receipts. Sales taxes, inclusive of the GST, contribute 14.6 per cent. The remaining 11.0 per cent of taxation receipts are mostly accounted for by excise and customs duties.

References

1. Accounting Tools Online [Electronic source] // Mode of access: http://accounting.com.au/individual_lodging.php

2. The Resource Super Profits Tax a Fairreturn to the Nation [Electronic source] // Mode of access: http://taxwatch.org.au/ssl/CMS/files_cms/Announcement%20document.pdf

3. Oxford Centre for the Analysis of Resource Rich Economies [Electronic source] // Mode of access: <http://www.oxcarre.ox.ac.uk/files/OxCarreRP201176.pdf>

4. Siriwardana M/, Mengb S., McNeill B. J. Effects of the Proposed Australian Carbon tax: A CGE Assessment // MMRF-Green, 2000: A Dynamic, Multi sectoral, Multi-regional Model of Australia, Centre of Policy Studies Working Paper No. OP-94 [Electronic source] // Mode of access: <http://www.wbiconpro.com/214-Mahinda.pdf>

Scientific supervisor: Olena Klymova

28. Tax accounting in Ukraine

Anastasiya Sedlova

National University of Food Technologies

Introduction: Ukraine has two-tier tax system and levies taxes on the local and state levels. There are 18 state and 5 local taxes and charges. Ukraine imposes taxes on its residents on a worldwide basis. The residency of legal entities is determined based on the place of incorporation. As to individuals, the Tax Code provides for a tiebreaker rule.

However, tax authorities tend to use the Commentaries in their interpretation of the Tax Code's provisions.

Resources and methods: The analytical method was used to work with the material and such types of taxes were distinguished: 1. General; 2 Corporate Income Tax; 3 Value Added Tax; 4 Personal Income Tax; 5 Payroll Taxes.

Results: General taxes can describe the most common levies paid by individuals over the course of their lives. The most common general taxes include such things as income, sales, property and service taxes. Some taxes can be reduced by deductions, credits and write offs. Others can only be avoided by not making certain purchases or using specific services.

Are officially recognized of the national taxes in Ukraine – the main ones include: company income tax (23%); personal income tax (15-17%); value-added tax (20%).

The Value Added Tax rules are contained in the Tax Code. In accordance with Article 180.1. of the Tax Code, any Ukrainian or non-Ukrainian legal entity will be required to pay VAT, if, inter alia, that entity:

Has sold goods (or provided works or services) subject to VAT during the last 12 calendar months with an aggregate value in excess of UAH 300,000 (approximately US\$ 37,500); Imports (ships) goods and concomitant services into the customs territory of Ukraine; etc.

A 0% tax rate is provided by the Tax Code for the export of goods and concomitant services.

Residents and non-residents are taxed at the same rates (basically, 15% and 17%); no more need for foreigners to obtain Ukrainian tax residency; basic tax rate 15%; 5% on dividends and royalties etc.

The payment of social insurance contributions is regulated primarily by the Law of Ukraine On the Levy and Records for Unified Mandatory State Social Insurance Contribution of July 8, 2010, N2464-VI, effective of January 1, 2011. With regard to the employer-related Unified Contribution, it is not deducted from the employees' salaries, but must be paid by the employer in addition to their salaries. The Unified Contribution is payable at the rates which range from 36.76% to 49.7 % of paid income. In addition, the employer is required to withhold the employee-related Unified Contribution in amount of 3.6% at the expense of the employee's salary.

Conclusions: Ukraine today represents one of the most exciting emerging markets for international companies. Situated at the crossroads of Eastern Europe, Russia, Central Asia and the Middle East. Ukraine has established a reputation as a major exporter of grain, machinery and rolled-metal products. Since 1991, after Ukraine became independent, the Ukrainian tax system has started its development and is still changing rapidly. Ukraine has two-tier tax system and levies taxes on the local and state levels. There are 18 state and 5 local taxes and charges. Ukraine imposes taxes on its residents on a worldwide basis.

References

1. Ukraine Tax Guide 2013 [Electronic source] // Mode of access: http://www.bakertilly.ua/media/2013_04_15_Baker_Tilly_angl.pdf
2. Conducting Business in Ukraine 2011 // Baker & McKenzie - CIS, Limited [Electronic source] // Mode of access: http://www.bakermckenzie.com/files/uploads/documents/bk_ukraine_dbi_11.pdf
3. FINWEB [Electronic source] // Mode of access: <http://www.finweb.com/taxes/general-taxes/#axzz2nfvGfIXn>
4. Ukraine for Business [Electronic source] // Mode of access: <http://ukraine-for-business.com/business-possibilities-in-ukraine/125-taxes-in-ukraine>
5. Ivanusa D. Partner Levenets, Maciw & Partners [Electronic source] // Mode of access: http://www.lmp.in.ua/files/Tax_Code_of_Ukraine_Eng.pdf

Scientific supervisor: Olena Klymova

29. Development of modern accounting

Anna Horbachenko, Olena Klymova
National University of Food Technologies

Introduction: The accountant evaluates records drawn up by the bookkeeper and shows the results of this investigation as losses and gains, leakages, economies, or changes in value, so as to reveal the progress or failures of the business and also its future limitations and possibilities. Accountants must also be able to draw up a set of financial records and prescribe the system of accounts that will most easily give the desired information; they must be capable of arriving at a comprehensive view of the economic and the legal aspects of a business, envisaging the effect of every sort of transaction on the profit-and-loss statement; and they must recognize and classify all other factors that enter into the determination of the true condition of the business (e.g., statistics or memoranda relating to production; properties and financial records representing investments, expenditures, receipts, fiscal changes, and present standing). Cost accounting shows the actual cost, over a certain period of time, of particular services rendered or of articles produced; by this system unprofitable ventures, services, departments, and methods may be discovered.

Resources and methods: Although there were stewards, auditors, and bookkeepers in ancient times, the professional accountant is a 19th-century development. Unlike those precursors, modern accountants usually do not service a single client or employer; instead they offer their expertise, for a fee, to several individuals and businesses. The profession was first recognized in Great Britain in 1854, when the Society of Accountants in Edinburgh was given a royal charter. Similar societies were later established in Glasgow,

Aberdeen, and London. In the United States the first such professional society was the American Association of Public Accountants, chartered by the state of New York in 1887.

Results: All the states and Puerto Rico and the District of Columbia now have laws under which an accountant who fulfills certain educational and experience requirements and passes an examination may be granted the title Certified Public Accountant (CPA). CPAs have organized into state and national societies. The bodies representing the accounting profession in the United States are the American Institute of Certified Public Accountants, which is the contemporary successor organization of the American Association of Public Accountants, and the American Accounting Association, organized in 1916. In the United States, the Financial Accounting Standards Board, an independent nongovernmental organization sponsored by financial-reporting industry groups, is the main institution responsible for establishing accounting standards and rules. The International Accounting Standards Board develops standards and rules that are accepted by many nations.

With the growth of corporate activity in the 20th cent., the field of accounting has increased greatly in importance and has seen many improvements in theory and techniques. The chief causes of changes in accounting methods have been more complex tax laws and regulations and the need to keep uniform accounts for possible governmental or public scrutiny. Contemporary accounting firms also have taken on managerial functions and are no longer concerned simply with ascertaining and reporting financial condition but also with advising a client how to act on this information; they also consult on information-technology systems and other services. This has greatly increased the potential for conflicts of interest, because the services provided to clients by accounting firms must be evaluated in their audits and because the fees paid by a client for such services may be more important to the accounting firm than that paid for an audit, potentially undermining the independence of the audit. As a result, in 2000 the Securities and Exchange Commission specified the types of services accounting firms could provide without compromising their independence as auditors.

Conclusions: A series of revelations concerning accounting firms' failure to detect or publicly challenge irregularities or fraud when auditing the finances of a number of corporations led Congress to establish (2002) the Public Company Accounting Oversight Board. The board is appointed by the Securities and Exchange Commission and has the power to register and regulate accountants and firms that act as auditors. It sets standards for audits and is responsible for reviewing audits and disciplining accountants and accounting firms.

References

1. Highfill D. British Accounting [Electronic source] // Mode of access <http://www.academicmind.com/unpublishedpapers/business/accounting/2004-12-000aab-british-accounting.html>
2. Financial Reporting Council [Electronic source] // Mode of access: <https://www.frc.org.uk/>

30. Advertaising and Children: for and against

Viktorija Solomonenko

National University of Food Technologies

Introduction: The socialization of children into market behavior and their indoctrination into the values of consumption are vital to the continuity of a capitalist

society like the United States. This article focuses on the period of childhood when new consumers are coming of age, the ways marketers shape their buying behavior, the images and values that ads associate with childhood, and the controversies and ethical questions that emerge from marketing to children. It examines these issues from the various perspectives of the advertising industry, government regulators, parents, and activists.

Resources and methods: The market for children's products and food is enormous. Parents on the one hand have a hard time raising children the way they want to, while on the other hand, kids are being increasingly influenced by commercialism that often goes against what parents are trying to do. Even in industrialized societies, where governments and campaigners fight for better child advertising standards and regulations, or improved food quality, industry fights back preferring self-regulation (which rarely happens, or is intentionally weak), and arguing that it is individual choices and parents that are the issue.

Several studies on children and advertising (termed consumer socialization research) have examined children's ability to discern deception in advertising. When asked whether commercials always tell the truth, older children tend to be skeptical. The findings are startling: 88% of third graders and 97% of six graders believe that advertising does not always tell the truth. By contrast, only half of kindergartners believe that advertising never or only sometimes tells the truth. The overall results of the research show that skepticism about advertising develops early in childhood and increases as children get older.

There are at least two other areas of psychological research that are relevant to understanding children's comprehension of advertisements. Piagetian developmental psychology provides an understanding of a series of cognitive phases through which children develop. These theories conclude that children prior to 11 years of age lack adult-like reasoning that allows them to understand the role of commercial messages as not simply informative but also persuasive and to distinguish clearly commercials from programming materials.

Results: Information-processing theory, another area of psychological investigations, provides findings that children under age 11 or so have not fully developed their abilities to acquire, encode, organize, and retrieve information. This means in practice that they do not have adult-like abilities to use the information in commercial messages, but deal with it in more piecemeal fashion. The bottom line in all this research is that children are different from adults because they think differently, take in and assess information differently, and behave differently. They are not, as the historian Ariès found, simply the "little adults" of society from other centuries of Western history.

Despite all their positive contributions to social assistance efforts, these ads treat children themselves as commodities. A child can be adopted for a certain price. The donor can request a male or female child—much as an ordinary consumer can choose the model, style, or color of a product. And the specific benefits to the "donor/consumer" are spelled out: feeling good, getting the child's picture and regular letters, and so on.

Children's reactions to advertisement can be very different from grown-ups. If adults see a product advertised and don't find it when they go shopping they forget about it. As children develop the ability to recognize and understand ads and their purpose they start making demands. If these demands are not fulfilled they might start screaming or throwing themselves to the floor. It is difficult to explain to young children the reasons why they cannot have everything which - according to advertising - is 'for them'.

Research by advertising agencies has confirmed that children's personal preferences can be targeted and changed by TV advertising. Family dynamics are thus influenced by advertisements that create demands and provide children with arguments why they should want a particular thing; this can make life extremely difficult for parents who for financial or moral reasons refuse to comply.

Conclusions: Advertising to children is one of the thorniest and most controversial areas of contemporary advertising. Children are both young consumers and the next generation of adult consumers in training. However, convincing research argues that children process information and behave differently from adults in the marketplace. Current advertising practice restricts certain ways of addressing and marketing to children, but some advocacy and parent groups question whether current restrictions are sufficient. As marketing communications move beyond television and print media and become more interactive, questions about children and their involvement will remain.

References

1. O'Barr M.W. Children and Advertising [Electronic source] // Mode of access: http://muse.jhu.edu/journals/advertising_and_society_review/v009/9.4.o-barr01.html
2. Shuh A. Children as Consumers [Electronic source] // Mode of access: <http://www.globalissues.org/article/237/children-as-consumers>

Scientific supervisor: Olena Klymova

31. Advertising is a form of communication

Oksana Osadchuk

National University of Food Technologies

Introduction: Advertising is a form of communication used to influence individuals to purchase products or services or support political candidates or ideas. Frequently it communicates a message that includes the name of the product or service and how that product or service could potentially benefit the consumer. Advertising often attempts to persuade potential customers to purchase or to consume a particular brand of product or service. Modern advertising developed with the rise of mass production in the late 19th and early 20th centuries.

Resources and methods: Advertising is a form of communication for marketing and used to encourage, persuade, or manipulate an audience (viewers, readers or listeners; sometimes a specific group) to continue or take some new action. Most commonly, the desired result is to drive consumer behaviour with respect to a commercial offering, although political and ideological advertising is also common. In Latin, advertising means "to turn the mind toward." The purpose of advertising may also be to reassure employees or shareholders that a company is viable or successful. Advertising messages are usually paid for by sponsors and viewed via various traditional media; including mass media such as newspaper, magazines, television commercial, radio advertisement, outdoor advertising or direct mail; or new media such as blocs, websites or text messages.

Results: Commercial advertisers often seek to generate increased consumption of their products or services through "branding," which involves associating a product name or image with certain qualities in the minds of consumers. Non-commercial advertisers who spend money to advertise items other than a consumer product or service include political parties, interest groups, religious organizations and governmental agencies.

Advertising is very important for business, because the primary objective of advertising is creation of associative links between advertised product and some positive emotions. Advertising is a form of marketing where an individual, business, professional, company or seller tries to showcase their product items (using advertising platforms or

forms) or business in such a way that it can effectively promote/sale or create an interest in buyers or its potential customers for a short or long period depending upon the scope and size of the advertised product . Here in this post we will limit our discussion to only ‘online advertising’ rather ‘all advertising’ forms in the world. Due to this connection consumers subconsciously aim to purchase goods since they want to feel certain emotions.

Conclusions: Marketing communication is about connecting with potential customers. The goal is to deliver a consistent message which informs customers and encourages them to purchase your product or service. There are several ways to accomplish this, such as targeting a specific group to bring in customers or raising a business' profile through widespread advertisement. The best method depends on the desired results, and the best media depends on your potential customers.

In the recent years Online Advertising has become very vast and complex as new online advertising types are being invented and discovered constantly, resulting in a more complicated structure of advertising. There are involved lots of other factors and catalysts that drive online advertising to a new horizon. As we all know, social media and social networking has made the most powerful impact on advertising. Now every big company has their own Fan page on main social networking sites like, Facebook, Google Plus, Twitter, etc where they get to connect with their potential and existing customers with a different perceptions, angles and aspects.

Advertising develops very quickly today. It becomes a powerful tool of modern business, that is why it is very important to explore new methods of communications using advertising.

References

1. Doing business and investing in Ukraine [Electronic source] // Mode of access: http://www.pwc.com/en_UA/ua/publications/assets/pwc_dbg_2007.pdf

Scientific supervisor: Olena Klymova

32. Necessity to use Marketing Control Systems

Irina Pekhota

National University of Food Technologies

Introduction: Nowadays in the world of marketing relations no enterprise can function properly without a marketing service. Efficient performance of the whole enterprise depends on rationally planned marketing system.

In the course of marketing plan fulfillment the current marketing situation changes rapidly forcing enterprises to deviate from aims set forth in the plan and tasks dictated by economic situation. Taking into consideration the existing marketing situation it is necessary to create a marketing control system in order to constantly monitor plans implementation and relevance of the tasks set forth in them.

Resources and methods: Theoretical and methodological basis of this paper is scientific works of the leading researchers in the area of marketing. Marketing control systems were researched using comparative analysis, systematization and generalization.

Results: Marketing control involves continuous, systematic and unbiased monitoring and evaluation of the situation and processes in the field of marketing. Usually marketing control is

divided into the following four types: determination of planned figures and standards (aims and norms), establishment of real values of indices, comparison and analysis of its results.

During the organization of marketing control it is obligatory to define whether marketing control should be exercised by a marketing department, some other unit of an enterprise (for example, its leadership) or a separate subdivision should be created.

Control over annual plans realization is intended to monitor plans fulfillment by comparing current indices and control figures of a plan. Main means of control include sales analysis, market share analysis, assessment of correlation of sales and marketing costs as well as customers' relationships monitoring.

Profitability control is essential to outline the most promising areas for investments by defining profitability levels taking into consideration particular goods, regions, market segments, sales channels and orders volumes.

Strategic control is exercised to monitor compliance of the firm programs, tasks and strategies with current and forecasted market situation using marketing audit.

Growing of an enterprise and expansion of marketing functions entail specialization and creation of a separate marketing control unit. It is a disputable question who should control the mentioned unit – marketing service or control service. Some enterprises manage to strike a happy medium introducing double subordination: professional subordination to control service and disciplinary – to marketing department.

Comprehensive control and detection of deviations make any firm to elaborate proposals concerning adjustment of plans and improvement of the situation.

Conclusions: Marketing control is an efficient instrument to increase effectiveness of marketing and business activity of any firm. It is applied to obtain information on patterns and peculiarities of market development as well as conformity of company activities with customers' demands. It should embrace both economic and financial data as well as evaluation of firm's qualitative performance indices and competitiveness i.e. data developed outside it.

References

1. Measuring and monitoring the marketing planning process [Electronic source] // Mode of access: Marketingteacher.com/lesson-store/lesson-control.html

2. Dontigney E. Five Major Marketing Control Techniques [Electronic source] // Mode of access: <http://yourbusiness.azcentral.com/five-major-marketingcontrol-techniques-13448.html>

Scientific supervisor: Olena Klymova

33. Role of branding in modern successful businesses

Tatiana Vasilko

National University of Food Technologies

Introduction: Almost every business has a trading name, from the smallest market trader to the largest multi-national corporation. Only a minority of those businesses however, have what could be classed as a 'brand' or a 'brand name'. Branding is a word

commonly referred to by advertisers and marketing people. Brand is a name or symbol that is commonly known to identify a company or its products and separate them from the competition. A well-known brand is generally regarded as one that people will recognise, often even if they do not know about the company or its products/services.

Resources and methods: Branding can benefit business in such way:

-Recognition and loyalty: the main benefit of branding is that customers are much more likely to remember business. A strong brand name and logo/ image helps to keep company image in the mind of potential customers.

-Image of size: a strong brand will project an image of a large and established business to your potential customers.

- Image of quality: a strong brand projects an image of quality in business, many people see the brand as a part of a product or service that helps to show its quality and value.

- Image of experience and reliability: a strong brand creates an image of an established business that has been around for long enough to become well known. A branded business is more likely to be seen as experienced in their products or services, and will generally be seen as more reliable and trustworthy than an unbranded business.

Results: If business sells products that are often bought on impulse, a customer recognizing brand could mean the difference between no-sale and a sale. Even if the customer was not aware that company sells a particular product, if they trust this brand, they are likely to trust this company with unfamiliar products. If a customer is happy with products or services, a brand helps to build customer loyalty across business.

People usually associate branding with larger businesses that have the money to spend on advertising and promotion. If company can create effective branding, then it can make business appear to be much bigger than it really is. An image of size and establishment can be especially important when a customer wants reassurance that company will still be around in a few years time.

It is commonly said that if you show a person two identical products, only one of which is branded; they will almost always believe the branded item is higher quality. If company can create effective branding, then over time the image of quality in business will usually go up. Of course, branding cannot replace good quality, and bad publicity will damage a brand (and your businesses image), especially if it continues over a long period of time. Most people will believe that a business would be hesitant to put their brand name on something that was of poor quality.

Conclusions: Branding is also a way to build an important company asset, which is a good reputation. Whether a company has no reputation, or a less than stellar reputation, branding can help change that. Branding can build an expectation about the company services or products, and can encourage the company to maintain that expectation, or exceed them, bringing better products and services to the market place.

References

1. Patton M. Marketing // Branding, 2003 - 345 p.
2. Branding and Marketing [Electronic source] // Mode of access: <http://brandandmarket.blogspot.com/>

Scientific supervisor: Olena Klymova

34. Features of franchising in Ukraine

Yulia Kravtsova

National University of Food Technologies

Introduction: In the study substance of such form of conducting of the business as franchising have been considered. The common features of the use of franchising in Ukraine have been analyzed. Also an analytical review of development of franchising in 2011-2013 have been pointed and identified preconditions of growth of the franchising market have been showed, and the problems of franchising development in Ukraine have been analyzed.

Stability in the economy and a developed market for small and medium businesses. For the appearance of progressive ideas business requires In Ukraine, SMEs are under development. In addition, given the state of crisis, it is very risky to start a business from scratch. More reliable is to use ready-made projects, ie those that offer franchisors.

Franchise serves as a corporate strategy of small and medium enterprises. It is therefore necessary to reflect the main characteristics, problems of franchising, the efficiency of its use in Ukraine in order to show all perspectives.

Resources and methods: At present, the study of the theory of franchising deal with such foreign scholars as Delta G., Kotler, P., J. Lambe, M. Mendelson among local scientists who investigated the problems of formation and development of franchising, it is worth noting: Kovalchuk, N., Boychuk I. Vynogradskaja A. Denysyuk V. Kuzmin A., Makashev M. et al. But research on the introduction of franchising in Ukraine was opened and required further development.

The purpose of this study is to analyze the development of franchising in Ukraine, review the terms of its distribution, form and consider the basic problem of doing franchise business in Ukraine, as well as offer solutions. When writing a work used methods: statistical, economic-mathematical, comparative analysis and time series. Economic-mathematical methods involve the use of computer technology and appropriate programs. The method of comparative analysis - to review the scientific works of Ukrainian and foreign researchers.

Results: Today one of the main features of franchising in Ukraine is that it exists only as a way of relationships, but the law clearly the category of "franchising" does not exist. Under the laws of Ukraine concept of franchising is treated as "commercial concession." During the 2011-2013 biennium in legislation been no significant changes, except for the fact that most government officials already understand the term "franchising" and curiously examine the possibilities for the development of economic sectors in the model.

Franchisors need to solve several problems: development of the concept of franchising companies. Development Vision franchise company, development Mission franchise, setting targets for the development of the franchise, calculation of business - plan and economic model future benefits from the introduction of franchising, calculation of lump sum payment and royalties franchise, determining the financial and legal risks, definition portrait of potential franchisees, when selecting the franchisee must pay attention to his experience in the market, experience in managing similar enterprise seed capital and sources of fixed and working capital, develop a marketing promotion component of the franchise.

Ukraine also has problems that prevent the widespread use of franchising schemes, the main ones are:

1. High cost franchises compared with low purchasing power of buyers;
2. The lack of qualified personnel;

3. Complex conditions and barriers to conducting such innovative forms of business as a franchise

Conclusions: Summarizing the problem franchising should be noted that the franchise has wide perspective opportunities for development in Ukraine.

Therefore, to solve these problems was suggested the following ways to solve them: creating Audit of the market franchise, create a training program to train specialists in the field of franchising, the extension of the application of franchisee simplified tax system and the creation of tax incentives in the initial stage of the franchise system, improving the legal framework or by bringing to end the draft Law of Ukraine "On the franchise" from 08.11.2001

The dissemination of information will promote franchise development, spending conferences and seminars on franchising, Franchising Association revitalization Ukraine, publication papers and booklets.

References

1. Report about Franchising in Ukraine [Electronic source] // Mode of access: <http://franchise2profit.com/report-ukraine>

2. State of franchise market in Ukraine 2011-2012 [Electronic source] // Mode of access: http://www.fdf.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=145:-2011-2012-&catid=8:articles&Itemid=11&lang=en

Scientific supervisor: Olena Klymova

35. Direct marketing like one of the most effective way to increase sales

Maria Kochmaruck

National University of Food Technologies

Introduction: Direct marketing is a sometimes controversial sales method through which advertisers approach potential customers directly with products or services. The most common forms of direct marketing are telephone sales, solicited or unsolicited emails, and mailed catalogs, leaflets, brochures and coupons. In most cases, the goal is to inform customers of products or services that they may need without waiting for customers to initiate contact. Particularly online, the practice has received a lot of criticism when it comes to personal privacy and data tracking. The practice is nevertheless very successful, however, which motivates many marketers to continue despite the possible risks and downsides.

Resources and methods: Different companies have different ways of getting information about customers, but the process is often easier than it seems. Magazine subscriber lists, association membership rosters, and professional conference attendance directories are often publicly available. This data can give marketers a baseline sense of what certain people's interests are. Over the Internet, marketers can sometimes collect data based on webpages viewed or purchases made.

For many companies and service providers, particularly those that are small or very nuanced, traditional forms of advertising — radio, newspapers, television, and the like — may not be the best use of promotional budgets. For example, a company that sells a men's hair loss prevention product would have to find a radio station whose format

appealed to older male listeners who might be experiencing this problem. There would be no guarantee that this group would be listening to that particular station at the exact time the company's ads were broadcast.

Direct marketing, by contrast, would allow the company to pre-select customers who meet the right demographics. These people could be targeted with specialized mailings or phone solicitations. In this way, the company could spend the same amount of money on advertising but reach a higher percentage of potential purchasers.

Results: Many people are unaware of how the personal information they include on an order form or survey may be used for targeted advertising later, which can open the direct marketing industry up to criticism — people usually want full disclosures of how their information can or will be used before providing it. One prevailing philosophy in direct mailing circles is the idea that if a customer orders one item — swimsuit from a clothing catalog, for example — he or she might naturally be interested in related items like swimming pool supplies or exercise equipment as well. This could lead to direct marketing overload as potential customers become overwhelmed with catalogs, unsolicited emails and unwanted phone calls.

Conclusions: Direct marketing is one of the most effective way to increase sales, but of course has some disadvantages. People who engage in online shopping or even just casual web browsing do not usually like the idea that their movements are being tracked by companies hoping to sell them specific goods or services. Many privacy experts and advocacy groups have tried to lobby for rules against aggressive online tracking in order to preserve personal privacy. In most countries, customers also have the right to unsubscribe to unsolicited catalogs and to block bulk emails from their in-boxes. A number of anti-spam and anti-tracking initiatives are also prevalent online. Customers cannot usually completely prevent targeted marketing, but they can often do a lot to help keep the information stored on them in check.

References

1. Direct Market Report [Electronic source] // Mode of access: <http://www.ibisworld.com/>
2. American Marketing Association [Electronic source] // Mode of access: <http://www.marketingpower.com>

Scientific supervisor: Olena Klymova

36. ATL, BTL, TTL Advertising

Kateryna Udod

National University of Food Technologies

Introduction: Below the line (BTL), Above the line (ATL), and Through the Line (TTL), in organizational business and marketing communications, are advertising techniques. The term comes from top business managers and involves the way in which Procter and Gamble, one of the world's biggest advertising clients, was exalted for its media in the 1950s and 1960s.

Resources and methods: In this paper were used internet sources and modern literature. These advertising techniques were investigated by the method of observation and analytical methods.

Results: What are ATL and BTL activities? They seem simple enough. Above The Line (ATL) advertising is where mass media is used to promote brands and reach out to the

target consumers. These include conventional media as we know it, television and radio advertising, print as well as internet. This is communication that is targeted to a wider spread of audience, and is not specific to individual consumers. ATL advertising tries to reach out to the mass as consumer audience.

For some retail giants the definition of the line is "their floor space" where they convert footfall to purchase. Loosely put, everything done prior to a customer's actual entry into a retail outlet is ATL for some retailers, as they define shop-floor activities as the true BTL set of activities which decide on which brand sells eventually.

Below the line (BTL) advertising is more one to one, and involves the distribution of pamphlets, handbills, stickers, promotions, brochures placed at point of sale, on the roads through banners and placards. It could also involve product demos and samplings at busy places like malls and market places or residential complexes. For certain markets, like rural markets where the reach of mass media like print or television is limited, BTL marketing with direct consumer outreach programmes do make the most sense.

Other BTL activities could include roadshows, or moving hoardings with the ad of the product, and vehicles with promotional staff interacting with people demonstrating the product and distributing literature on the product. BTL advertising is advertising that uses less conventional methods of advertising than the specific channels of advertising that may or may not be used by ATL advertising to promote products and services. [1]

BTL promotion might include direct mail promotional campaigns, PR and sales promotions which are handled directly by the company itself or outsourced to specifically PR agencies and sales promotion agencies and may or not be related to the advertising campaign. BTL advertising might include email campaigns, telemarketing, etc with targeted groups of potential clients. Companies prefer adopting BTL as a means of reaching out to their target consumers when their product is something they need to engage the consumer in a touch and feel experience with.

Below the Line uses less conventional methods than the usual specific channels of advertising to promote products, services, etc. than Above the Line strategies. These may include activities such as direct mail, public relations and sales promotions for which a fee is agreed upon and charged up front. Below the line advertising typically focuses on direct means of communication, most commonly direct mail and e-mail, often using highly targeted lists of names to maximize response rates. [2]

In addition, above the line is much more effective when the target group is very large and difficult to define. But if the target group is limited and specific, it is always advisable to use BTL promotions for efficiency and cost-effectiveness. Some people would consider ATL and BTL antiquated terminologies in an era which uses the internet and lightening speed changes in modes of communication to reach out to the consumer.

Interestingly, there is a new phrase called Through the Line, or TTL, which integrates both ATL and BTL activities. BTL communications from brands is rapidly becoming a dying form of reaching out to the audience with agencies and clients going adopting the Integrated Communication approach. [1]

Conclusions: ATL, BTL and TTL are the acronym for Above The Line, Below The Line and Through The Line advertising strategies for promotion and penetrating the potential market to reach to its maximum customer. ATL includes Television, Radio and Print media like magazines, Newspapers etc. and it covers a lot of mass through its huge reach.

BTL includes the strategy of advertising to non- media communication like print the posters, Handouts, Organising exhibitions, Roadshows, Reducing the price, PR etc. TTL is

the mixture of both the advertising strategy. TTL refers to an advertising strategy involving both above and below the line communications in which one form of advertising points the target to another form of advertising thereby crossing the 'line'. [3]

References

1. TTL Advertising [Electronic source] // Mode of access: <http://www.slideshare.net>
2. The Advertising Club [Electronic source] // Mode of access: <http://theadvertisingclub.net>

Scientific supervisor: Olena Klymova

37. The real origins of the European crisis

Kate Bogomazova

National University of Food Technologies

Introduction: Financial crises are a recurring event in the global macroeconomic scenario. Kindleberger and Fratianni (2008) have counted today 1622. However, with the exception of that of '29, all others have been united from having invested exclusively in developing countries.

Resources and methods: The main methods for writing of this thesis was the method of deduction and analysis.

Results: The current crisis originated in the U.S. financial market and spread to all economies, advanced and can thus be defined as the first true systemic crisis since the Great Depression of the thirties.

Although the underlying causes of the crisis are linked to the outbreak of bubble subprime mortgages in the United States and the complex securitization mechanism associated therewith, these factors represent, however, only determinants of short period. The great crises, in fact, are often linked to deeper imbalances of a real economy that may affect the internal and international level.

The determinants of crisis are attributable to:

1) The process of deregulation of financial markets. In the early eighties, in the context of a policy strategy economic time to free the market from the strings and wires that had hitherto characterized the functioning of economic systems, Thatcher - in England - and Reagan - in the United States -, gave impetus to a process of deregulation that has also affected the financial market. The measure more incisive, in this direction, was adopted in 1999 with the "Gramm-Leach-Bliley Act" which resulted in the separation between commercial banks and investment banks, the Fed transferring the Securities and Exchange Commission, the task of supervision of the banking sector.

2) A policy choices adopted in the United States since the eighties. In the framework of the policies of "supply-side economics", started by Reagan in the early eighties, characterized, on the one hand, as cuts to taxation in order to stimulate the incentive to produce and invest and, secondly, by a restrictive monetary policy time to absorb inflationary pressures have started to register a process of deterioration in the current account of the U.S. balance of payments. However, this economic policy led to a sharp increase in the deficit and the internal current account, in fact, the international competitiveness of American companies was hampered by an unfavourable exchange rate.

3) The accommodative monetary policy implemented by the Fed since the late nineties. Accommodative monetary policy since the end of the nineties has tried to ensure a growth

path, characterized by an internal support of the application, can be another important determinant of the current financial crisis, brought back to the expansionary monetary policy implemented by the Federal Reserve between from 2001 to 2003.

Conclusions: If there is a lesson to be learned (once again) on the financial markets in 2011 is that the best features for a investment success are patience and discipline.

The uncertainty in the markets is in fact the rule, not the exception: the economic realities are too complex to be modeled in a precise and financial markets, especially in the short term, are governed by behavioral science, not mathematics or physics. Things that do not have never happened are bound to happen: the risk of an investment is not given the volatility of a market or instrument, but the possibility that capital may be lost permanently.

References

1. Caprio G., Hanson J.A., Litan R.E. Financial Crises: Lessons from the Past, Preparation for the Future // Washington D.c., 2005 – 291 pages.

2. Shiller R. The Subprime Solution. How Today's Global Financial Crisis Happened, and What to Do about it // Princeton University Press, 2008 – 196 pages.

Scientific supervisor: Olena Klymova

38. Basics of viral marketing in the modern economy

Victoria Slivinska

National University of Food Technologies

Introduction: The term of "viral marketing," as an approach to sales, has been tied to the popularization of the notion that ideas spread like viruses. The field that developed around this notion, memetics, peaked in popularity in the 1990s. Viral marketing is a strategy that is used to encourage people to share a marketing message with others. Viral marketing strategies create mass exposure and influence for the marketing strategy.

Resources and methods: In this paper viral marketing was investigated by the method of observation and analytical methods.

Results: Among the first to write about viral marketing on the Internet was the media critic Doug Rushkoff. Bob Gerstley was among the first to write about algorithms designed to identify people with high Social Networking Potential. Gerstley employed SNP algorithms in quantitative marketing research.

Viral marketing is an effective and powerful way to promote the products and services of your online business among web users.

If people like the content of a media, they will pass it on to their friends and family. They sponsor the media, such as a cool flash game, funny video, amusing story and such, which may pass on with the company brand or logo attached.

The definition of viral marketing or Internet viral marketing, as it is also known, is the act of promoting information or products that other customers are compelled to give to other friends, colleagues and family. Well-planned viral marketing techniques ensure the following benefits: reaches out to larger audience with minimum investment; improves conversion rates, sales leads and revenue; helps to achieve specific business goals quickly.

When a message "goes viral", it also means that people will become much more aware of your brand and products and what they represent, and also that your message will literally spread like a virus.

Conclusions: Viral marketing campaigns are usually inexpensive and don't require much planning, all you need is some bright, creative ideas.

Here are some useful viral marketing strategies for your business:

1. Create something unique and spectacular. Your message should be funny, challenging, entertaining, whatever works, but it should be different from the rest.
2. Offer free gifts and incentives. People love receiving free stuff and offering them a gift.
3. Be persistent. It takes more than a single try to truly succeed. You must be prepared to try several different strategies before finding the message which strikes gold.
4. Make it easy for others to share your message. Make your message good use of all social networks (Facebook, Twitter, LinkedIn), blogs, emails, websites, graphics, and other means of getting your message across.

Effective viral marketing service packages place due focus on concept creation and the tracking of viral campaigns.

References

1. Howard T. USA Today: Viral advertising spreads through marketing plans. [Electronic source] // Mode of access: http://www.usatoday.com/money/advertising/2005-06-22-viral-usat_x.htm. Retrieved 2010-05-27. June 23, 2005, 2005.
2. Viral Marketing – Understanding the Latest Catchword [Electronic source] // Mode of access: <http://videomarketingbot.com/blog/viral-marketing-understanding-the-latest-catchword/>. Retrieved 6 October 2012.
3. Puppets S. Keep It Shill on YouTube [Electronic source] // Mode of access: http://www.wired.com/culture/culturereviews/commentary/2007/05/imomus_0508. May 8, 2007

Scientific supervisor: Olena Klymova

39. Internationalization of Chinese currency

Anastasiya Ryabushkina

National University of Food Technologies

Introduction: China is the largest trading nation but the majority of it is carried out in US dollars. Currently the RMB is not even the top 3 most popular international currencies.

Resources and methods: Analysis, abstract logical (theoretical synthesis and report writing) were used in this work.

Results: A national currency may, in general, be regarded as “internationalized” if it plays a role of money outside the country where it is issued.

Internationally accepted currency as a medium of exchange (of payment) has been at the core of international trade, and in the past countries had gone to war for this matter. The unchallenged status of the US dollar as the main international currency during several decades has given the US a great advantage in managing its own economy as well as international trade and cross border relations.

Although China's flourishing economy increases the need for the RMB or Yuan, the official currency of China, to be accepted internationally at present the RMB is not a major internationally choice of currency of trade currently. The most popular international currency is the US dollars followed by Euros and Japanese Yen. Over the last 60 years US dollar had been dominant. In Asia almost 80% of international trades are carried out using the US dollars and the figure is 25% for Europe. China too carried out huge amounts of

trade in US dollars. If these trades alone are being carried out in the RMB, China would be able to dominate the international currency usage.

After the financial crisis of 2008, China had begun a campaign to promote the role of its national money, the Yuan or Renminbi (RMB), as an international currency. China began to encourage the use of its currency in international trade, swap arrangements between central banks, and bank deposits and bond issuances in Hong Kong.

China has incrementally moved in the direction of currency internationalization for several years and has even begun to allow for the Yuan to be used in the settlement of cross-border trade with Thailand, Burma, Cambodia, Pakistan, North Korea, Mongolia, Russia, Nepal and Vietnam.

During the first six months of 2011, trade transactions settled in Yuan totaled approximately \$146 billion, a 13-fold increase over the same period during the previous year. By mid-2011, Yuan deposits in Hong Kong equaled \$85 billion, a roughly tenfold jump since Hu's 2008 statement. The Yuan is already accepted as a form of payment in Mongolia, Pakistan, Thailand, and Vietnam. Chinese authorities have indicated that as soon as 2015, they want the Yuan to be included in the basket of major currencies that determines the value of Special Drawing Rights (SDRs), the reserve asset issued by the International Monetary Fund.

In the past, many of China's trade with foreign countries were carried out using the US dollar meaning if China were to import raw materials from Brazil, the payment is made after converting China currency, the RMB, into US Dollars. This additional transaction costs as compared to if both Brazil and China were to agree to accept payments in RMB.

The acceptance of the Chinese RMB by international partners gives China the greater ability to finance payments deficits with RMB. This makes it easier for government policy makers to pursue public spending objectives. For example, an undervalued Yuan will result in large subsidies for Chinese exporters as well as foreign companies investing in China.

Finally, at the symbolic level, widespread international use of a currency can promote the issuer's overall reputation in world affairs.

Conclusions: The benefit and cost for China for making RMB an international currency must be weighed by the Chinese authorities. As the size of the economy and financial market increases and the monetary policy framework including exchange rate flexibility becomes more firmly established, the benefits should increasingly surpass the costs.

References

1. Bank of Canada [Electronic source] // Mode of access: <http://www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2010/11/seigniorage.pdf>
2. Eichengreen B., Park D., Shin K. Internationalization of Chinese Currency // Journal of International Money and Finance [Electronic source] // Mode of access: www.group-global.org

Scientific supervisor: Olena Klymova

40. The specificity of the Internet- Marketing components

Lesya Vorona

National University of Food Technologies

Introduction: Today, the Internet has become an essential part of our lives, so it is logically that it has also become an important sales tool. Unfortunately it is not so easy to make it work for you. Still if you win the trust of the Internet audience, the success is assured.

Resources and methods: It is necessary to know the features of online marketing and what it consists of, in order to select the correct tools and ways of presenting information which will work most effectively. Nowadays it includes 9 components and the existence of this type of marketing is simply impossible without them:

1. Web-site is the basis for promotion in the network, which is a qualitatively developed resource, where the company, product or service is represented. Pay attention that design takes a very important position in the XXI century, because the first impression is because of it. The filling of the site is a second quite important feature, because the user must find there all accessible and understandable information, he is interested in. The third important characteristic is the structure of the site which helps users to use it and move through it conveniently.

2. Competitor Analysis. It's necessary to make the competitor analysis for the preparation of the future plans and strategies in the Internet Marketing, as in any other. Its clear, that if you do not treat to this step seriously, you should not expect any positive results.

3. Copyrighting. During this The content is made during this stage, which has to be content written in an understandable language for the target audience, sustained in the appropriate style and also it has to include key phrases and words, which users will use for search of information in search engines. Moreover, the texts are made not only for websites but also for advertisements, texts of banner advertising. In addition to this, copywriters create content for a variety of blogs, write articles which are placed on the relevant web-sites.

4. Selection of web resources for posting links. The purpose of this stage is the increase of traffic, which is the attendance of the web site. Internet is the interrelated structure. There are sites where people write specific information, and if you place there a link to a Web resource, you can generate an auxiliary flow of potential customers.

5. Placement of articles and press releases. There is quite a large number of online mass media, where you can place various articles and press releases. Thus there are both free and paid resources. It's possible to increase the total number of inbound links by outlining article with the mentions of site of that company or a reference to the resource. In such way you create additional links to increase traffic.

6. Contextual and banner advertising. This internet marketing tool is one of the most expensive, but at the same time it is the fastest way to achieve results. The constant presence on the promotional banners and advertising material of contextual search leads to significant sales growth.

7. Search Engine Promotion. Internet marketing has just no sense without promotion web resources in the search engines. The essence of this promotion consists in the derivation of the website on the top position in search engines with requests according to the certain keywords. Positions on the first places of search results guaranteed to provide a constant stream of website clients. The specialists and special tools are required for search engine, that's why this method is usually preferred to outsourcing. Yes, today there is quite large number of companies and firms dealing in such promotion.

8. Marketing in social media. Social media is considered to be various social networks, blogs, all sorts of community. Social media marketing is primarily set itself the task of promotion, popularization of goods, services and brands through social networks, blogs, video blogs, forums etc. The strategy of marketing lies in a simple and unobtrusive attraction of potential customers or popularization of the brand by placing diverse comments, reviews and video clips, creation of communities and interest groups.

Conclusions: It is not difficult to guess that each element of complex online marketing is interconnected and it is quite logical. Moreover, it is impossible to achieve any results without some segments. At first glance, having considered the material, we can

conclude that this everything is really quite difficult. Today, there is quite a large number of companies which offers help and comprehensive solutions in the Internet field.

References

1. Marketing Forum [Electronic source] // Mode of access: <http://www.marketingforum.com.ua>

Scientific supervisor: Olena Klymova

41. The concept of human resources and its relation to increased productivity accounting

Natalia Ostapenko

National University of Food Technologies

Introduction: The difficult economic situation in the country and radical changes in society have affected on one of the most important areas of society, which characterizes the efficiency of the economy - the labor resources of the country. Human resource management is of great importance, management of human resources, regulation, control of the labor potential, development of new methods to increase labor productivity.

Many authors national and modern have examined the concept of "human resources" such as: Grishnova A.A, Cachan, E.P, Esinova N.I, Marra F, Osolovska G.V, Balabanova L.V., Guseva O.U., Polonsky A.N.

Human resources (or labor reserves) is the concept of communist political economy. This concept is frequently criticized by social scientists because of dehumanizing of human and methodological groundlessness.

Resources and methods: Currently, in the majority of countries use the term "human resources". Human resources is the set of individuals who make up the workforce of an organization, business sector, or economy. "Human capital" is sometimes used synonymously with human resources, although human capital typically refers to a more narrow view (i.e., the knowledge the individuals embody and can contribute to an organization). Likewise, other terms sometimes used include "manpower", "talent", "labor", or simply "people" [1].

The job of accounting staff is very tense and one of the most difficult in the whole enterprise. Sate as to maintain and improve worker productivity accounting should be encouraged.

Statistical studies show that on average 60% working in Ukraine for employment have no other sources of income other than wages [2]. But even this wage is not able to fully meet the needs of the population, because its size is not much greater than the minimum.

Results: Therefore, more efficient use of labor resources can be achieved primarily by increasing wages to the European level.

Also, increasing the efficient use of labor resources can be improved by changes in other organizational settings that affect people. This includes the participation in leadership, training, management training, use of modern accounting software, such as 1C, Galaxy etc, provide employment opportunities and training outside the country, create favorable conditions for the development of intellectual abilities. All these measures are designed to provide additional manpower capabilities to meet their personal needs of active, while increasing the efficiency of the enterprise.

Conclusions: Therefore, proper management and accounting staff incentives will help not only maintain but also increase the productivity of their labor.

References

1. Gusev A. Y., Kravchenko A. Labor Economics and Labor Relations. Compendium // Donets. Nat. Univ. named after M. Tugan-Baranovsky. - Donetsk: [DonNUET], 2011. – 60 pages

2. Salary in Ukraine: Compensation For and Opposite [Electronic Resource] // Mode of access: http://www.obz.orzarplat.com.ua/category/salary_survey

Scientific supervisor: Olena Klymova

42. Economic measures against the financial debt crisis of Greek economy

Vasyl Duran

National University of Food Technologies

Introduction: After the parliament voted that new measures the danger of a possible bankruptcy within the euro zone was still lurking. The leaders of the European Union saw the need for the existence of a support mechanism for the countries which would have borrowing problems. So they decided to establish the European Financial Stability Fund comprised of the European Union Countries (E.U.), the European Central Bank (E.C.B.) and the International Monetary Fund (I.M.F.). The funds mainly came from the countries - members of E.U. and a small part from the I.M.F., which was chosen for the creation of the mechanism due to its experience in dealing with debt crisis of different countries.

Resources and methods: Method of analysis, systematic, statistical methods were used in this work.

Results: In Greece the situation seemed to worsen as after the tranquility that followed the voting of the measures, uncertainty had again prevailed. The lending rate started rising once again. In a climate of allegations and severe pressure from European partners the government decided to activate the European Financial Stability Fund (E.F.S.F.) on 23rd April 2010. The Greek government went to a loan agreement accompanied a memorandum of co-operation between Greece and the three bodies which comprised the E.F.S.F. The obligations of the state in order to receive the loan were included in the memorandum. These obligations included:

The substitution of the 13th and 14th salary of civil servants with a 500 euro benefit for all those who earned up to 3000 euro and complete abolition of these two salaries for all the higher salaries.

Substitution of 13th and 14th pension with 800 euro benefit for pensions up to 2500 euro.

Further cutbacks of benefits 8% on the civil servants' benefits and 3% on employees on government- owned corporations where there are no benefits.

Increase of the high VAT from 21% to 23%, of the middle from 10% to 11% and from 11% to 13% and of the lower to 6.5%.

Increase of the special consumption tax on fuel, cigarettes and drinks by 10%.

Addition of 10% more on import tax on the value of most imported cars.

Also, the bill proposed changes in labour with the increase of dismissal limit and reduction of the guaranteed pay. Furthermore, the insurance scheme proposed an increase of the age limits for pensions for women working in the public sector to 65 years until the end of 2013 beginning from 2011. Petrakis (2010 pg 798-733). Also, the government committed a series of privatizations and the opening of "closed off" professions in order for

the economy to become antagonistic. Also the Financial Stability Fund was established with the aim of the stability and stabilization of the Greek banking system.

Conclusions: The conclusions that are drawn after the listing and the analysis of the measures to counteract crisis are that economies are clearly unprepared for the magnitude and the extensions of the crisis. The policies that were followed on the one hand restricted the financial danger and in the other hand increased their public debt extremely. The increase of public debt is due to the flow of money to the banks (financial institutions). These extremely large sums turned the crisis from financial to a debt crisis. In the cases of Great Britain and Greece governments followed an austerity policy in order to limit the high debt rate. The citizens were asked, one more time, to pay the price for the lawlessness of the banking system.

References

1. Woods S. The Greek Sovereign Debt Crisis [Electronic source] // Mode of access: <http://jsis.washington.edu/hellenic/file/Shelby%20Woods%20Thesis%20copy.pdf>
2. Stamatis K., Notopoulos P. An Economic Analysis of the Measures against the Financial Debt Crisis on Greek Economy [Electronic source] // Mode of access: <http://www.ijmsbr.com/Volume%202,%20Issue%202%20%286%29.pdf>

Scientific supervisor: Olena Klymova

43. Commodity as a science and its development in Europe

Anastasiya Khlusova

National University of Food Technologies

Introduction: Herbals and pharmacopoeia written by medieval monks in monasteries may be regarded as early roots for commodity science, describing carefully pharmaceutical drugs, their healing and toxic effects and falsifications. Later this early branch of commodity science focused more and more on food. Modern codices, e.g. for food, might be interpreted as successors of these early books of commodity

Resources and methods: Commodity Science is placed between natural and social sciences. Scientific research on commodities was first focused on food and raw materials from organic and inorganic environment, and later switched over to technology and economy. During this development technology and sciences of materials and goods separated, the former became settled at technical universities, the latter at economic universities. In the last century commodity science in some universities mainly was reduced to its economic aspects and vanished when it associated with marketing or other microeconomic specialisations.

Results: By the development of commerce the description of commodities and their quality became more and more interesting for merchants. One of the oldest books on commodities in Europe dates back to the 14th.

In an encyclopaedic phase (18th century) commodity sciences' researchers tried to document the complete knowledge of their period. They worked product oriented. With developing technology details and the description of all known inventions was added. Comprehensiveness of commodity knowledge seemed to be a realistic those days. Up to this time numerous techno-economic encyclopaedias were published and culminated during the 18th century witnessing how closely real economy was linked to business activities.

The 19th and beginning 20th century was the most prosperous time for commodity science, accompanied by the progress of natural sciences. Commodity knowledge was largely derived from experiments and material testing. In the course of the Industrial Revolution technology had separated from economics and became an own discipline – namely engineering. Commodity science developed towards a commercial discipline.

Scientific specialisation took place in particular fields like those of raw materials and technology. The new natural sciences and techniques like microscopy were introduced into school education, technology and commodity science became integrated parts in commercial school curricula. As knowledge exploded rapidly, books were no longer encyclopaedic but had the character of study literature. The books for students and studying assigned the commodities of their time to the realms of minerals, plants and animals.

In the course of the 20th and on the turn to the 21st century new topics evolved in commodity science and technology. The rapid development of technology and industry had scattered the field of commodity science and technology on the one hand, but on the other hand had outlined the importance of issues like questions of quality, customer satisfaction and at last environment.

An explosion of the number of kinds and the quantities of produced and exchanged goods, produced by newly emerging techniques, could be observed in shrinking intervals of time. Micro economics and its sub disciplines (marketing and advertising) competed with commodity science, which lost importance in capitalist systems.

In the 70ties consumer research and commodity testing (Warentest) had been among the leading topics of commodity science, human needs and health had been of concern on international meetings.

Conclusions: We can observe the development of the Commodity Science and Technology from a relatively small basis of goods (few groups of goods in few quantities) at the beginning of modern time to a tremendous amount of goods of different kinds and quality today.

References

1. Evolution of Commodity Science [Electronic source] // Mode of access: www.wu.ac.at/itnp/igwt/evolution_cs_2
2. Martin J. The Meaning of the 21st Century [Electronic source] // Mode of access: http://www.jamesmartin.com/book/chapter_one.cfm

44. The war of social networks or why people choose online communication

Vladislav Malinov

National University of Food Technologies

Introduction: People began using the Internet at the beginning of the 21st century. They do a lot of things such as communication, shopping, reading news, watching movie, listening to music and sharing personal photos. In today's world of the Internet there are many social networks that have gained much popularity in recent years. And best known and most popular among them are “MySpace”, “Facebook”, “VK”, “Odnoklassniki” and “Twitter”.

Resources and methods: The analytical method, analysis, abstract logical (theoretical synthesis and report writing) were used in this work.

Results: Myspace is a social networking service with a strong music emphasis owned by Specific Media LLC. Myspace was launched in August 2003 and is head quartered in Beverly Hills, California. In June 2012, Myspace had 25 million unique U.S. visitors. Myspace was founded in 2003 by Tom Anderson and Chris DeWolfe, and was later acquired by News Corporation in July 2005 for \$580 million. From 2005 until early 2008, Myspace was the most visited social networking site in the world, and in June 2006 surpassed Google as the most visited website in the United States. Myspace had a significant influence on pop culture and music and created a gaming platform that launched the successes of Zynga and Rock You, among others. The site also started the trend of creating unique URLs for companies and artists. Myspace employed approximately 200 workers in June 2011.

Facebook is an online social networking service. Its name comes from a colloquialism for the directory given to students at some American universities. Facebook was founded in February 2004 by Mark Zuckerberg with his college roommates and fellow Harvard University students Eduardo Saverin, Andrew McCollum, Dustin Moskovitz and Chris Hughes. Users must register before using the site, after which they may create a personal profile, add other users as friends, exchange messages, and receive automatic notifications when they update their profile. In 2012, Facebook was valued at \$104 billion. As of January 2014, the company has about 1.2 billion monthly users.

VK is the second biggest social network service in Europe after Facebook. It is available in several languages, but particularly popular among Russian-speaking users around the world, especially in Russia, Ukraine, Azerbaijan, Kazakhstan, Moldova, Belarus, and Israel. Like other social networks, VK allows users to message contacts publicly or privately, create groups, public pages and events, share and tag images, audio and video, and play browser-based games. As of January 2014, VK had at least 239 million accounts. VK is ranked 23 in Alexa's global Top 500 sites and is the second most visited website in Russia, after Yandex.

According to eBizMBA Rank, it is 8th most popular social networking site in the world. As of January 2014 VK had an average of 55 million daily users. In 2013,

Mikhael Mirilashvili sold his 40% share in the company, receiving \$1.12 billion for it from United Capital Partners.

Odnoklassniki is a social network service for classmates and old friends. It is popular in Russia and former Soviet Republics. The site was developed by Albert Popkov on March 4, 2006. In 2012, the site was listed among 'The Top 10 Russian Internet Brands Out to Conquer the World'

Twitter is an online social networking and microblogging service that enables users to send and read "tweets", which are text messages limited to 140 characters. Registered users can read and post tweets, but unregistered users can only read them. Users access Twitter through the website interface, SMS, or mobile device app.

Twitter Inc. is based in San Francisco and has offices in New York City, Boston, San Antonio and Detroit.

Conclusions: All of these social networks is essential for people, some can not live without a net. People become easily acquainted and start a relationship, someone starting a business through social networking, daily social media bring huge profits due to the fact that we remain in the network. Therefore, network owners are adopting latest technology that people could always connect with friends and share photos fresh from rest. Always hard to fight for his supporters.

References

1. Bowker J. Russia's VKontakte delays IPO after Facebook debacle [Electronic source] // Mode of access: <http://www.reuters.com/article/2012/05/29/net-us-russia-internet-idUSBRE84S0LE20120529>
2. How Popular Is Facebook.com? Alexa: Information Company [Electronic source] // Mode of access: www.alexa.com/siteinfo/facebook.com

Scientific supervisor: Olena Klymova

45. Activation of innovation activity of joint-stock companies in Ukraine as a method of elevation of their competitiveness under circumstances of globalization

Svitlana Blyashuk

National University of Food Technologies

Introduction: Under circumstances of globalization competition among producers escalates at the national and global market. The level of competitiveness of enterprises determines the level of competitiveness of the country's economy. Despite the fact that, according to the datum of the Global Competitiveness report in 2012-2013 Ukraine occupies 73rd place (among 144 countries) [4, p. 13], rather powerful sector is formed in the national economy. It is represented by joint-stock companies with relatively high level of innovative activity and competitiveness.

The experience of joint-stock companies in developed countries shows that they provide a high level of competitiveness of the national economy. The development of large capital-intensive and high-tech industry is connected with joint-stock companies (JSC). In developed countries corporations provide 80-90% of the gross domestic production, their share of expenditure on research and experimental development is 65-70%.

Resources and methods: An important contribution to the study of the problems of joint-stock companies' development and of the elevation of their competitiveness made such Ukrainian scientists and economists, as L. Antoniuk, D. Bayura, A. Hal'chyns'kyi, V. Gejets, A. Glushko, J. Zhalilo, A. Pashaver, A. Pokrytan, A. Sirko, L. Fedulova and others.

However, despite the depth and diversity of the conducted research, issues of determining the level of innovation activity of JSC and of appraisal their competitiveness in the national economy under circumstances of globalization are still unexplored.

Results: The competitiveness of the enterprise is its complex comparative characteristic that reflects the degree of advantage over the enterprises-competitors in the aggregate of estimated indicator of activity in certain markets, at a definite period of time. It means that JSC competitiveness can be estimated by comparing the competitive position of JSC and other companies in the market.

JSCs have great opportunities to attract and use a considerable amount of investment, credit and qualitative factors of production to accumulate physical and human capital that provide high competitiveness of their products.

Elevation of competitiveness and acceleration of social and economic development in the post-industrial era is associated primarily with innovation [2, p. 356]. In economically and technologically developed countries innovative activity provides sustained high-quality

growth of gross domestic product, an increase in productivity of the work and the competitiveness of the national economy.

Successful realization of Ukrainian foreign trade, its entrance to the WTO and increasing competition in the global market make Ukrainian joint stock companies conducting scientific research, worrying about gaining competitive advantage.

Despite the fact that the innovation activity of enterprises in Ukraine is rather low, a leading role in innovation is occupied by JSCs. In particular, in 2004 1180 enterprises (12.3% of the total amount) engaged in the innovation activity in the economy, the vast majority of which were JSCs – 676 (57.3% of the total number of enterprises engaged in innovation activity) [3, p. 523].

A significant part in the implementation of JSC innovation in Ukraine demonstrates (in particular the data for 2004, 2005) that the share of expenses for technological innovations of JSCs was 70.2 and 81.9% respectively, while for this indicator the unincorporated share of public sector was 19.8 and 12.8%, and of private sector – 0.5 and 0.6% respectively [3, p. 108-109].

Conclusions: In Ukraine the share of joint-stock companies is dominant, significant capital, natural and human resources are focused on them. This sector occupies the most significant place in the Ukrainian economy and it accounts for almost 75% of GDP. The above data suggest that JSCs have the greatest potential for elevation of the competitiveness of the national economy, which effective implementation of the potential creates the conditions for use of the achievements of NTP, making considerable investments in physical and human capital, the use of highly efficient technologies, improving product competitiveness.

References

1. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник / С.М. Клименко, О.С. Дуброва, Д.О. Барабась, Т.В. Омеляненко., А.В. Вакулєнко. - К.: КНЕУ, 2006. - 527 с.
2. Конкурентоспроможність національної економіки / за ред. Б. Є. Кваснюка. - К.: Фенікс, 2005. - 582 с.
3. Корпоративні структури в національній інноваційній системі України / Л. І. Федулова, В. Л. Осецький, Ю. В. Гончаров, О. Ю. Рудченко, Ю. М. Бажал; Інститут економіки та прогнозування НАН України. - К.: УкрІНТЕІ, 2007. - 812 с.
4. The Global Competitiveness Report 2012-2013 / World economic forum. - Geneva, 2012. - 529 p.

Scientific supervisor: Olena Galynska

46. Problems of the coal sector and suggested solutions

Olena Druzhynina

National University of Food Technologies

Introduction: The aim of this thesis is to analyze negative social, economic and environmental impacts of coal mining and combustion. Special attention is given to the problem of greenhouse gas emissions and emissions reduction policies and technologies.

Resources and methods: The material of the thesis is the result of research conducted at the Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine.

Results: The coal industry is of critical importance for Ukraine's economy. Its stability is important for the operation of allied basic branches – power engineering and metallurgy – and supply of fuel and electricity to the country's household and utility sectors. Ukraine is among the ten world leaders according to coal reserves (eighth place) and production volume (tenth).

One of the key problems of crisis in the coal sector is that coal prices do not cover even operational costs, let alone repair and maintenance costs and capital investment. Average prime cost of coal is significantly higher than its price, and this gap is growing. The price was equal to 80% of the prime cost in 2008 and dropped down to 75% in 2011 [2]. The IEA experts believe that coal prices are distorted due to subsidization of the coal sector, governmental interventions in fuel allocation and influence of private monopoly buyers.

Understated coal prices result in considerable losses that continue to grow. Since 2008 losses have grown from UAH 1,500 mn to 4,276.5 mn in 2011 [1]. Ukraine's coal industry is traditionally unprofitable and requires significant financial support from the government. In 2011 coal sector received funding of UAH 7.475.68 mn [1] which is approximately 3% of Ukraine's annual budget. Local people are highly dependent on the coal industry. This is particularly so for small towns and villages, where most people work at coal-mining companies. Soviet-time practice on establishment of 'mono-industry' cities and villages today creates significant social problems because with time and due to various reasons the companies are closed down and many people are left without jobs. Unfavorable social conditions, unemployment and poverty caused a high level of crime, increase of drug addiction and HIV in the main coal-mining regions of Ukraine.

Coal sector causes a range of serious environmental problems, including air pollution and alteration of geological, hydrologic and hydrochemical conditions in the areas where coalmining companies are located. In view of the number of problems existing in Ukraine's coal sector, it obviously requires restructuring and review of the Energy Strategy in the particular sector. First of all, it is necessary to conduct an in-depth analysis of economic expediency of coal mining and increase of coal combustion. Secondly, the Energy Strategy should be revised to include the sector's environmental impact, especially its climate impact.

Energy security is of crucial importance for the independent country but decrease of the gas consumption at the expense of coal is not the best approach. Energy security should be addressed through reduced energy consumption. Experts recommend that priority should be given to energy saving measures and potential of renewable energy sources. This is a strategically sound solution since it minimizes negative environmental impact of the energy production and contributes to the significant saving of the budget funds. In order to solve current problems of the coal sector, it is essential to improve its profitability (shutdown unprofitable mines and privatize commercial and promising ones); set the market price of coal and reduce its prime cost. Accident rate is another critical issue. Number of accidents and occupational injuries could be reduced by stricter compliance with safety rules and regulations and installation of safety equipment. It is also expedient to initiate widespread use of methane-catching technologies. Mines where coal production would remain dangerous even with the introduction of all possible safety measures should be closed. To solve social problems and develop the former 'one company' villages and towns, it is necessary to gradually re-orient the economy of coal-mining regions.

Conclusions: Ukraine is a party to the UN Framework Convention on Climate Change and the Kyoto Protocol and, therefore, has to take certain steps to cut its greenhouse gas emissions. However, the country's energy policy might result in the opposite. The Energy

Strategy plans to increase the percentage of coal in the energy balance from 22% (43.5 mn tons of equivalent fuel) in 2010 to 33% (101 mn tons) by 2030. Coal is the most carbon-intensive fuel. Hence, its increased use will almost double greenhouse gas emissions by 2030. This growth is mainly explained by the increased combustion of coal as a fuel by power stations. Thus, percentage of emissions from coal mining and combustion can rise from 39% (162 mn tons) as of 2010 to 53% (346 mn tons) in 2030.

References

1. Ministry of Coal Industry. Analytical Report on Coal Sector Development. 2010. [Electronic source] – Mode of access: <http://www.mvp.gov.ua/%20control/uk/publish/articleart>
2. Ministry of Coal Industry. Perspectives of Coal Sector. 2010. [Electronic source] – Access to journ.: <http://www.mvp.gov.ua.mvp/control/uk/publish/article/artrepresentative>
3. Ministry of Coal Industry. Summary of Ukraine’s Coal Sector Operation. 2011. [Electronic source] – Access to journ.: http://www.mvp.gov.ua/mvp/control/uk/publish/article?%08art_id=66134
4. Geletukha G.G. Critical Analysis of Principal Provisions of the Energy Strategy of Ukraine Up To 2030. – 2010 [Electronic source] – Access to journ.: http://www.mama-86.org.ua/files/critica_web.pdf
5. Morozova V. Ukraine’s Coal Sector After WTO Entry // Dzerkalo Tygmy. – 2011. – No. 8 (637) [Electronic source] – Mode of access: <http://dt.ua/2000/2229/56019>

Scientific supervisor: Olena Galynska

47. Social and economic problems of modern Ukraine

Anna Govorunova

National University of Food Technologies

Introduction: Currently Ukraine is not experiencing best of the times. A survey conducted by the Ukrainian Center for Economic and Political Studies in 2012 showed that 35% of respondents considered low wages the most serious economic problem, while 24% brought up unemployment, 11% - high food prices, 10% - increase in prices for housing utilities, 10% - high tuition fees in higher education, and 10% - inaccessibility and poor quality of healthcare.

Ukraine ranks among the world's poorest countries on its social and economic indicators (general indicator of economic development - social product per capita - in Ukraine is less than \$ 1,000 per year, while in Western Europe it is \$20,000).

Resources and methods: One of the most important economic and social problems of Ukraine is unemployment, and availability of better jobs. According to the latest census, the population of Ukraine is 45.5 million. Among them, 16 million are retired or disabled; 12 million are children and youth under 18 years old, and another 5 million work outside Ukraine. Thus, the number of employed people is 12.5 million. Official unemployment figure is 2.5 million. Consequently, the number of actually employed is 10 million. However, considering the government employees, law enforcement, army and healthcare workers, there are less than 5 million people working in the real economy. This brings up the question: is it possible to have a social and economical recovery in the country where less than 10% of population is actually working? Large proportion of citizens believes that

the unemployment problem is not the lack of jobs, but the difficulty in finding a job with the relevant qualifications and corresponding wages.

Ukraine is a country with the great economic potential. It can allow it to reach a level comparable to the countries of Central Europe in the next 10-15 years. Ukraine occupies one percent of the planet territory, and our state has 5.2 % of world reserves of natural resources, including 40% of European stocks of humus-rich, fertile soils. We have not lost other fundamentals, such as educated population, preferable geographical position in the center of Europe, sufficient industrial production and scientific-technological base. In our country we have well developed information technologies with opportunities to gain a significant place in the world. Ukraine has the largest metallurgical power with complete and self-contained industrial complex (raw materials, production, science, human resources). We should revive and cherish the traditions in our higher education because we have everything required for space technologies, aviation technologies, electronics, nuclear power and shipbuilding complexes. But we must not forget about other sectors of the economy, such as food or textiles.

During the Soviet time Ukraine was characterized by deep disparities, when the economy was focused not on the person but on the production for the sake of production. Today, this situation needs to change radically. We need to streamline the fertile lands and return to forefront agrarian state. We want to resume state support of agricultural production, establish strict control over the efficiency of the use of arable land as the main component of the national wealth of Ukraine.

Results: Earned income should become the defining factor in shaping of our living standards. Established minimum wage should reflect the real cost of living linked to pensions and other social benefits. The state is responsible for guaranteeing a certain level of prosperity for each family. Unfortunately, the market economy creates the basis for deepening income inequalities between different segments of the population. This gap is particularly high in developing countries. In industrialized countries with a developed system of income redistribution through the budget, the gap is much smaller. Since income inequality creates tension in society and is often the cause of political instability, tangible assets should be divided fairly. In present time we are experiencing the increase in social welfare spending due to demographic factors. At the same time we are experiencing the changing age structure of the population: the increase in the standard of living and its greater average duration causing the greater proportion of the elderly. Therefore, the share of public spending on healthcare should also grow. Expenditure on education should be increased radically because the average level of education is one of the most important conditions for the country's competitiveness. Ideally, we should make the healthcare and education for all categories of the population free of charge. A major condition of dealing with social and economic problems is stimulating and enabling people to work and earn adequately. Significant wage increases up to 3-5 times of present level is a defining condition of raising the living standards of the citizens of Ukraine, family welfare, and along with it, a key factor for the economic growth of the state.

Conclusions: The budget must become the law of the land, the fulfillment of which lies with the state government. Attention to the suggestions provided above can help to resolve the major economical problems of modern Ukraine.

References

1. Actual problems of modern Ukraine: social, economic and legal aspects. - Donetsk, National Technical University of Donetsk, 2012. – P. 116-119.
2. Ehrenberg R., Smith S. Modern Economy of Labor. – Moscow: Publishing House of Moscow University Press, 2005.

48. Implementation of export potential of national agricultural enterprises

Bohdan Koval

National University of Food Technologies

Introduction: One of the priority directions of the development and presentation of Ukraine in the world is agriculture. Relevance of research due to the fact that in today's global world economy development effective management of the implementation of the export potential of domestic enterprises is one of the key factors for the successful operation of national economy and the development of competitive advantages in foreign markets.

Resources and methods: While examining the issues the following methods were used: theoretical generalization and comparison, systematic approach, structural analysis.

Results: Trends in the domestic and world wheat markets were analyzed and the problems of national export potential of agricultural enterprises were identified: the main areas of management system efficiency in domestic enterprises were developed.

Basic problems of implementation of export potential of national commodity producers are:

- price decline in raw material markets, as a result, receiving less income and increase of charges during realization of export potential;
- diminishing of investment activity and access restriction to the financial resources through imbalance of banking system, marketability export potential goes down as a result;
- absence of effective mechanism of government pricing control on corn products in the conditions of both grain overproduction and crop failure;
- high level of lending interest rates and imperfect budgetary support of domestic producers of grain, as a result, it is difficult for them to compete with foreign producers;
- diminishing of export volumes of grain and incomes of enterprises is due to introduction of the exported duty on grain;
- artificial maintenance by the state and instability of currency national exchange rate;
- strengthening of competition in the internal and world market of grain because of price and demand growth;
- lack of liquidity and weak financial state force almost half of the farmers to sell 80% of the harvest at once after harvest time, when supply grows and prices fall;
- absence of the developed and effective system of risk insurances.

Some measures can help to improve the state system of regulation of foreign economic activity in the grain market:

- rejection of spontaneous definition of government price regulation which creates uncertainty and increases the risks of operating in the domestic grain markets and reduces the potential profits of exporters;
- introduction of grain export restrictions only in exceptional circumstances when there is a shortage of grain in the domestic market and economic mechanisms of regulation do not work;

- improving the effectiveness of the monitoring of residues, grain availability in the domestic market; it can be achieved through monitoring, quality regulation and financial support;
- development and implementation of a real and effective national economic program of the grain sector and grain market will allow to use state planning and programming. It is necessary to develop and utilize incentives of increasing yield of grain and production technology;
- increasing the efficiency of public economic methods of regulation of the market by promoting cooperation between governmental bodies and international non-governmental organizations, including the International Association of Grain and Feed Trade, International etc.
- introduction of an effective insurance system of risks arising from the farming;
- introduction of state support to the agricultural sector by lowering interest rates both in public and commercial banks, giving the opportunities to purchase seed grain and fuel on a preferential basis, as well as providing favorable leasing of agricultural machinery during sowing, harvesting and processing.

The implementation of the proposed measures for improvement of the state regulation of foreign trade in the grain market will result in:

- improvement of the financial situation and capacities of domestic enterprises;
- increasing investments in agricultural sector and simplifying access to financial resources;
- improving the competitiveness of Ukrainian enterprises in the world markets;
- establishment and implementation of the export potential of domestic producers, increasing the flow of foreign exchange and stimulate GDP growth in Ukraine.

Conclusions: Today the state plays an important role in Ukrainian grain market promotion and strengthening the position of domestic producers in the world market. Using antitrust laws only in case of sharp price fluctuations in the grain market and significant reduction of grain export restrictions, encouragement and promotion of Ukrainian farmers by reducing interest rates, implementation of effective instruments of risk insurance, as well as complex subsidy will implement a huge export potential of Ukraine as agrarian state.

References

1. Абсава Л.О. Експортний потенціал агропродовольчого комплексу в умовах глобалізації продовольчих ринків //Л.О. Абсава //АгроСвіт. – 2010. – №16. – С. 17–24
2. Березюк Ю.Б. Формування експортного агропродовольчого потенціалу регіону / Ю. Б. Березюк // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 123–126.

Scientific supervisor: Olena Galynska

49. Current market situation and prospects of the Ukrainian and world egg market

Natalia Krulikowska

National University of Food Technologies

Introduction: Chicken egg is one of the cheap and therefore available source of protein in the human diet. Before industrialization of the agricultural sector the production of eggs was focused exclusively on local markets. However, from the middle of the last century egg business became global.

Resources and methods: In this article the results of researches of the Ukrainian and world markets of egg products have been presented, their current position has been described.

Results: There is a trend in the world that higher level of GDP per capita stimulates the growth of the consumption of animal proteins. It is obvious that welfare growth in developing countries causes the increase of demand for the most available sources of animal protein, the eggs.

According to the Pro-Consulting Agency research, the global market of shell eggs and egg products has several features. First of all, this is high growth rate of global trade on the account of developing countries of Asia and the MENA region. The second peculiarity is the dominant position of the EU countries in eggs and egg products trade, formed mainly by using the internal export and import operations. Thus, according to the FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) and Pro-Consulting, during 2002-2011 the world import of eggs, dry and liquid egg products was growing on average by 12.8 % annually and reached 3.9 \$ billion in 2012. Over the 2013-2015 period further increase of eggs and egg products import is being predicted with the annual growth rate of 3.6 %. According to the Pro-Consulting Agency, the volume of world imports of eggs and egg products will exceed 4.5 \$ billion in 2015 [1].

EU countries that are major importers and exporters hold specific position in the market. According to the World Poultry Magazine and Pro-Consulting Agency information published in April 2012, AVANGARDCO IPL Company took the second place in the number of hens in the world after Cal-Maine Foods, American agricultural giant [4].

The market of eggs, the most dynamically developing sector of livestock farming of Ukraine, has grown by almost a third over the past five years. The most active growth was observed in the segment of industrial production of eggs. Production of eggs by the industrial enterprises for this period has increased by 54.3%. Development of large-scale commodity production has made significant adjustments for both production and commodity structure of the egg market. At the beginning of the new Millennium households were producing over 65% of the total egg production [2]. In 2011 the share of households decreased to 37.2 %. Another consequence of the development of large-scale commodity production is intensification of market consolidation. According to the Association of Poultry Enterprises "Ptahoprom of Ukraine" total number of major egg producers in Ukraine declined from 156 in 2003 to 92 in 2011.

AVANGARDCO IPL Company dominates in the Ukrainian market of shell eggs and egg products, holding 51 % of the egg market of industrial production and 86 % of the market of dry egg products [5]. Significant increase in the egg supply by the industrial enterprises also was the impetus to the active development and expansion of sales channels in both domestic and external (export) markets. According to the State Statistics Committee of Ukraine, from 2001 to 2010 commodity market capacity of eggs increased by 89 %, while the increase of the turnover was mainly due to increase in sales through distribution networks and shops. In particular, the share of retail chains and stores for the specified period has increased from 31.2 to 59.2 %. Development of industrial production of eggs gave impetus to the development of new Ukrainian lines of industrial processing - production of egg products. Active production of egg products began about five years ago but in spite of such a short period of the industry existence, manufacturers not only increased the volumes of output by 8.2 times but also entered export markets. Taking into account growing demand for egg products from international markets, the development of this promising trend of industrial production is expected. According to the Pro-Consulting Agency's information, the production capacity of the market of egg products in Ukraine

will grow to 34.000 tonnes by 2015 that will cause additional solvent demand for organic eggs in the domestic market [1].

Conclusions: Thus, we can conclude that further prospects of Ukrainian market of shell eggs and egg products will be concerned with the increasing of production volumes, further redistribution of production and increase of the market consolidation, the growth of sales through supermarkets and retail chains, as well as sales increase in export markets at the expense of competitive prices in comparison with other countries-exporters.

References

1. Pro-Consulting Agency (Аналітика ринків, фінансовий консалтинг) [Електронний ресурс] – Режим доступу: pro-consulting.ua/
2. AVANGARDCO IPL [Електронний ресурс] – Режим доступу: avangard.co.ua/
3. Тенденції: виробництво яєць в Україні 2006-2011 рр. [Електронний ресурс] – Режим доступу: anyfoodanyfeed.com/ru/milk/maps/show/109.
4. Ranking the world's major egg producers (Jan 31, 2012) [Електронний ресурс] – Режим доступу: worldpoultry.net/Home/General/2012/1/Ranking-the-worlds-major-egg-producers-WP009929W/.
5. Український агрохолдинг зайняв 2-е місце в світі з виробництва яєць [Електронний ресурс] – Режим доступу: sdelanounas.in.ua/blogs/11070/

Scientific supervisor: Olena Galynska

50. Team-building exercises. Planning activities that actually work

Natalia Oprya

National University of Food Technologies

Introduction: Too often, managers plan their activity with no real thought or goal in mind. This tends to be a waste of time, and managers risk to lose the team's respect when they plan an exercise that doesn't actually help those involved.

Team-building exercises can be a powerful way to unite a group, develop strengths, and address weaknesses – but only if the exercises are planned and carried out strategically. In other words, there has to be a real purpose behind your decision to do the exercise, for example, improving the team's problem-solving or creativity skills rather than because you felt like giving your people a nice day out of the office.

Resources and methods: This article shows what to consider when planning a team event, and we offer a variety of exercises to address different issues that teams commonly face.

Results: The most important step when planning a team-building exercise comes at the very beginning: you must start by figuring out what challenges your team faces. And then you can choose exercises that will be effective in helping them to solve these issues.

Spend time thinking about your team's current strengths and weaknesses. Ask yourself these questions to identify the root of any problem:

- Are there conflicts between certain people who create splits within the team?
- Do team members need to get to know one another?
- Do some members focus on their own success and harm the group as a result?
- Are some members resistant to change and does this affect the group's ability to move forward?

If you would like to test how well you and your team work together, try Team Effectiveness Assessment. Once you've identified the causes of your team's issues, you can plan exercises that will address these problems. This will help your team to derive real benefit from the event – and feel that it was worth their while.

There are literally hundreds of team-building exercises that address a wide range of issues. We've separated just a few basic, straightforward examples into sections that focus on the most common challenges for teams.

Here are some basic exercises you could try, if you're faced with issues of communication, stereotyping, or trust in your team.

- **Back-to-Back Drawing** – Divide your group into pairs, and each pair has to sit on the floor back to back. Give one person a picture of a shape, and the other person a pencil and pad of paper. Ask the people holding the pictures to give verbal instructions to their partners on how to draw the shape without telling the partners what the shape is. After they've finished, ask each pair to compare their original shape with the actual drawing, and consider the following questions: how well did the first person describe the shape; how well did the second person interpret the instructions; were there problems with both the sending and receiving parts of the communication process?

- **Survival Scenario** – This exercise forces your group to communicate and agree to ensure their 'survival.' Tell your group that their airplane has just crashed in the ocean. There's a desert island nearby, and there's a room on the lifeboat for every person plus 12 items they'll need to survive on the island. Instruct the team to choose the items they want to take. How do they decide?

- **Human spring** – Ask group members to stand facing each other in pairs. Their elbows should be bent, with their palms facing toward each other. Instruct them to touch their palms together, and gradually start leaning toward each other, so that they eventually hold each other up. Then, instruct everyone to move their feet further and further back, so that they have to depend solely upon their partners to remain standing. Effective team building needs to happen continuously if you want your group to be successful. It needs to be part of the corporate culture.

Make sure that your team-building exercises aren't competitive. Think about it – competition tends to make one person or team work against another. This probably isn't a good way to build team spirit and unity. More likely, it's a way to divide a group.

Many companies use sports for team-building activities. Yes, baseball and soccer can be fun, and some people will enjoy it. But these activities can do far more harm than good if they focus just on competing, and they can really de-motivate people who are not particularly good at these sports. Plan an event that makes people dependent from others to succeed and stay away from competition.

Conclusions: For team building to be effective, leaders should first identify the issues their group is facing. Then they can plan activities to address these challenges directly and make sure that the team will actually gain some benefits from the event. Keep competition out of the exercises and aim to make team building part of the daily corporate culture instead of a once-a-year event.

References

1. All about team building. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://managementhelp.org/groups/team-building.htm>
2. Тепляков А. Тимбилдинг [Электронный ресурс] / Андрей Тепляков. – Режим доступа: <http://bookmate.com/books/QIjRgtpA>
3. Исхакова М. Г. Тимбилдинг: раскрытие ресурсов организации и личности [Электронный ресурс] / М. Г. Исхакова. – Режим доступа: <http://bib.convdocs.org/>

51. Motivational principles development

Maria Overko

National University of Food Technology

Introduction: People join and work in organizations to satisfy their needs. They are attracted to organizations that have the means of satisfying their needs. These means are called incentives of rewards; organizations use them to induce people to contribute their efforts toward achieving organizational goals. The continued existence of an organization depends on its ability to attract and motivate people to achieve these personal and organizational goals.

Resources and methods: The material for writing this article is the development of motivation in the organization, the principles of effective motivation in the organization. Methods: observation and research.

Results: Managers can improve the valence, instrumentality, and expectancy employees place in their job situations by matching rewards to needs, matching rewards to performance, and matching job to employees. The strength of expectancy theory lies in the fact that it accommodates three theories of individual behavior (needs, reinforcement, and perception) and that it can be operationalized. We have seen a set of motivational principles from expectancy theory and now I'll try to explain how these principles can be applied in organizational settings.

Matching Rewards to Employee Needs. By matching rewards to needs, management can increase not only the valence of rewards but also the level of employee satisfaction. How can management match rewards to needs? There are a few things that managers can do:

1. Figure out what employees want. Managers can ask their employees what kind of rewards they prefer. This information can be used to select appropriate rewards. People want different things from their jobs, and matching rewards to these needs increases the valence of the rewards.

2. Find people who value rewards. The match between rewards and needs can be achieved by finding people who may value what the organization may offer. Some organizations are limited in their ability to offer a variety rewards. In this case the organization needs to attract people who can be motivated by what it can offer. For example, if the only thing a company can offer is money, it should hire people who are striving for economic need satisfaction.

Matching Rewards to Performance. By relating organizational rewards to job performance, management can increase the chances of attaining both individual and organizational goals. This strategy favorably affects the performance-reward instrumentality. There are several things that managers can do in this effort.

1. Use performance-contingent reward systems. Some reward systems lack motivational value because they are not tied to performance. Annual bonuses and fringe benefits are often not tied to performance; they are usually given to employees instead for

maintaining organizational membership. Incentive pay and merit systems are examples of relating rewards to performance.

2. Maintain equity in reward systems. Matching rewards to performance also means that the amount of reward should be commensurate with task complexity, labor availability, prevailing wage level, and amount of responsibility. When there are no objective performance criteria, managers need to be cautious in evaluating the performance of their employees.

3. Communicate performance-reward contingencies. It does not matter whether or not rewards are actually tied to performance. Unless the performance-reward contingencies are clearly communicated to employees and perceived by employees as such, the reward systems cannot have a strong impact on employee motivation. Performance feedback, followed by reinforcement, is essential in maintaining a high level of performance.

Matching Jobs to Employees. Matching technical, physical and psychological requirements of the job to the employee's qualifications enhances the effort-performance expectancy. If the job is either too simple or too complex, the employee may not feel that his or her effort has been effectively utilized in the task performance. The matching process involves the following actions.

1. Design the job to suit employee needs. People want different levels of job challenge. Some employees may prefer complex and challenging jobs, other may prefer simple tasks. Task complexity needs to be differentiated to reflect the technical and psychological qualifications of employees.

2. Match employees to jobs. The match between jobs and people can also be achieved by hiring people who will fit the jobs. When it is economically and technically impractical to redesign jobs, it makes more sense to fit employees to jobs than the other way around.

3. Improve employee job skills. Another way of fitting people to jobs is by training. When employees are under qualified to perform their jobs, training can help them find a better fit.

This discussion demonstrates how motivational principles can be applied in managing organizational reward and work systems.

Conclusions: People make motivational decisions based on how they perceive the relationship between their needs and organizational rewards (valence), their performance and rewards (instrumentality), and their efforts and task performance (expectancy). Generally, work motivation increases when they perceive these relationships favorably.

References

1. Lawler E. Motivation in Work Organizations. – Brooks Publishing Company, 1973. – 224 p.
2. Vroom V. H. Work and Motivation. – Wiley, 1994 – 397 p.

Scientific supervisor: Olena Galynska

52. Crisis management

Maria Vitiuk

National University of Food Technologies

Introduction: A sudden and unexpected event leading to major unrest amongst the individuals at the workplace is called as organization crisis. In other words, crisis is defined as any emergency situation which disturbs the employees as well as leads to instability in the organization. Crisis affects an individual, group, organization or society on the whole.

Characteristics of Crisis:

- Crisis is a sequence of sudden disturbing events harming the organization.
- Crisis generally arises on a short notice.
- Crisis triggers a feeling of fear and threat amongst the individuals.

Resources and methods: The art of dealing with sudden and unexpected events which disturbs the employees, organization as well as external clients refers to Crisis Management. The process of handling unexpected and sudden changes in organization culture is called as crisis management. Crisis management involves:

- Identifying a crisis
- Planning a response
- Responding to a sudden event that poses a significant threat to the firm
- Limiting the damage
- Selecting an individual and team to deal with the crisis
- Resolving a crisis

In the wake of a crisis, organizational decision makers adopt a learning orientation and use prior experience to develop new routines and behaviors that ultimately change the way the organization operates. The best leaders recognize this and are purposeful and skillful in finding the learning opportunities inherent in every crisis situation. Successfully defusing a crisis requires an understanding of how to handle a crisis – before they occur.

There are 3 phases in any Crisis Management are as below:

1. The diagnosis of the impending trouble or the danger signals.
2. Choosing appropriate Turnaround Strategy.
3. Implementation of the change process and its monitoring.

Preparing contingency plans in advance, as part of a crisis management plan, is the first step to ensuring an organization is appropriately prepared for a crisis. Crisis management teams can rehearse a crisis plan by developing a simulated scenario to use as a drill. The plan should clearly stipulate that the only people to speak publicly about the crisis are the designated persons, such as the company spokesperson or crisis team members. The first hours after a crisis breaks are the most crucial, so working with speed and efficiency is important, and the plan should indicate how quickly each function should be performed. When preparing to offer a statement externally as well as internally, information should be accurate. Providing incorrect or manipulated information has a tendency to backfire and will greatly exacerbate the situation. The contingency plan should contain information and guidance that will help decision makers to consider not only the short-term consequences, but the long-term effects of every decision.

Results: Every company should have a written plan should circumstances arise where there is a problem in the company. Steps in drawing up a contingency plan:

- Recognize the need for contingency planning
- Identify possible contingencies - all the possible adverse and crisis scenarios
- Specify the likely consequences
- Assess of the degree of risk to each eventuality
- Determine risk strategy to prevent a crisis and to deal with a crisis should one occur
- Draft the plan and identify responsibilities.

Advice on handling a crisis:

- Appoint a crisis manager
- Recognize that the crisis manager is likely to adopt a more authoritarian style than is normal

- Do an objective assessment of the cause(s) of the crisis
- Determine whether the cause(s) will have a long term effect or whether it will be a short term phenomenon
- Project the most likely cause of events
- Focus on activities that will mitigate or eliminate the problem
- “Look for the silver lining”- opportunities in the aftermath.

Conclusions: No corporation looks forward to facing a situation that causes a significant disruption to their business, especially one that stimulates extensive media coverage. Public scrutiny can result in a negative financial, political, legal and government impact. Crisis management planning deals with providing the best response to a crisis.

References

1. Seeger M.W, Sellnow T.L. Communication, organization and crisis. Communication Yearbook, 1998. – 276 p.
2. Coombs W.T. Ongoing crisis communication: Planning, managing, and responding. Thousand Oaks, CA: Sage, 1999. – 316 p.
3. Srivastava P. Crisis management. – Kansas City Bhopal, 2007. – 486 p.

Scientific supervisor: Olena Galynska

53. The importance of cash flow

Iryna Yatsenko

National University of Food Technologies

Introduction: Cash flow is of vital importance to a business. One saying says: “Revenue is vanity, cash flow is sanity, but cash is king”. This means that whilst it may look better to have large inflows of revenue from sales, the most important focus for a business is cash flow.

Resources and methods: Many businesses may continue to trade in the short- to medium-term even if they are making a loss. This is possible if they can, for example, delay paying creditors and/or have enough money to pay variable costs. However, no business can survive long without enough cash to meet its immediate needs.

Cash inflow and outflow. Cash comes into the business (cash inflows), mostly through sales of goods or services and flows out (cash outflows) to pay for costs such as raw materials, transport, labour, and power. The difference between the two is called the net cash flow. This is either positive or negative. A positive cash flow occurs when a business receives more money than it is spending. This enables it to pay its bills on time. A negative cash flow means the business is receiving less cash than it is spending. It may struggle to pay immediate bills and need to borrow money to cover the shortfall.

Liquidity. Businesses aim to provide greater financial returns than the level of interest earned by simply placing the cash in a bank. They can also hold too much cash. Cash does not earn anything so holding too much cash could mean potential losses of earnings. The cash situation is referred to as the liquidity position of the business. The closer the asset is to cash, the more 'liquid' it is. Deposit accounts at a bank or stock that can easily be sold are liquid. Assets such as buildings are the least liquid. Liquid assets are those that are most easily turned into cash.

Results: Cash flow is always important but especially when it is not easy to obtain credit. When the economy is in recession, financial service providers are reluctant to lend

money. Borrowing also becomes more expensive as interest rates are raised to partially offset the risk of the borrowers not paying back loans.

Controlling cash. Controlling cash is essential and management accountants deal with a range of cash issues:

- ensuring that sufficient cash is available for investment by not tying up cash in stock unnecessarily

- putting procedures in place for chasing up outstanding debts

- controlling different levels of cash outflows in relation to the size of the business.

For example, a car repair garage buys parts and tires whilst a hairdresser buys shampoos, equipment and pays for power. In each case, if the business has cash problems it may be slow to pay its bills to suppliers. This creates further cash problems which spread throughout the economy. If small suppliers are not paid they may go out of business. This in turn may affect businesses further up the ladder.

Conclusions: The cash flow statement provides information regarding inflows and outflows of cash of a firm for a period of one year. Therefore cash flow statement is important on the following grounds.

1. Cash flow statement helps to identify the sources from where cash inflows have arisen within a particular period and also shows the various activities where the cash was utilized.

2. Cash flow statement is significant to management for proper cash planning and maintaining proper matching between cash inflows and outflows.

3. Cash flow statement shows efficiency of a firm in generating cash inflows from its regular operations.

4. Cash flow statement reports the amount of cash used during the period in various long-term investing activities, such as purchase of fixed assets.

5. Cash flow statement reports the amount of cash received during the period through various financing activities, such as issue of shares, debentures and raising long-term loan.

6. Cash flow statement helps for appraisal of various capital investment programmes to determine their profitability and viability.

References

1. Власова Н. О. *Фінанси підприємств* / Н. О. Власова. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 272 с.

2. Терещенко О. О. *Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник* / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

3. The Times 100 Business Case Studies [Electronic source]. – Access mode: <http://businesscasestudies.co.uk/>

Scientific supervisor: Olena Galynska

54. Development of agricultural production in Ukraine

Olena Sauhina

National University of Food Technologies

Introduction: Ukraine has enormous potential for the development of agricultural productivity due to favorable natural conditions: fertile black rich soil, and a very favorable climate conditions on the most of the country's territory. Ukraine was always known as one of the biggest importer of agricultural products in the world. But currently, the economy of Ukraine, and especially its agriculture, is in a period of stagnation. That's why there is the

question if Ukrainian agriculture is able to provide enough agricultural production and to become an important exporter of agro-food products on a global scale.

Resources and methods: Significant contribution to the study of strategic models of sustainable agriculture researchers did A. E. Voronkova [1, p. 214–219], O. A. Galich [3], M. V. Glady [4, p.14], V. M. Zhmaylov [6, p.31] and others.

Results: According to report of Minister of Agricultural and Food Policy of Ukraine the value of Ukraine's exports of agricultural products in 2012 was USD 18.2 billion, with an increase of USD 5 billion (38.4%) [5]. This positive trend was maintained 2013 as well, providing a level of USD 22 billion in export (with a 21 % increase). According to the minister, such a great level of supply was achieved due to an increase of agricultural production, especially by greater efficiency of sunflower plantations, which allows increasing the production of sunflower oil by 2.5 million tons more per year. The Ukrainian government plans to increase a level of export of these products to the European Union, the Middle East and Asia countries.

According to the forecasts of Ukrainian politicians and entrepreneurs, Ukraine will be “the world's breadbasket,” when it reach the level of USD 40 billion of export sales of its agricultural products. Currently, the Ukrainian Ministry of Agricultural Policy estimates an increase in exports of agricultural and food products to 22 billion U.S. dollars, which shows a significant increase, by 20 percent. Among politicians there are great plans that in five-seven years Ukraine will produce 100-120 million tons of grain and 9-10 million tons of meat. But nowadays these are just plans and Ukrainian agriculture industry must go on its development to achieve such results. Because, for example, in 2012, Ukraine produced 46.2 million tons of grain and 3.1 million tons of meat, so we can see that we have the aim which we need to achieve [2].

Conclusions: All experts agree that the problem is “that in Ukraine people are afraid of thinking in such scales. Nevertheless such amounts of money exist in reality and if we sell a “bright future” to investors, they will invest in our agricultural business. Both government and Ukrainian agriculture business have detected that all problems of Ukrainian agriculture are caused by the lack of investment sources. But a lot of different programs are examined to improve today's situation in Ukrainian agriculture.

There is a big chance that agricultural industry in Ukraine will be developing successfully and Ukraine will return the name of “the world's breadbasket”.

References

1. A.E. Voronkov Strategic management of competitive potential of the enterprise: the diagnosis and organization [Monograph] / A.E. Voronkov. — Lugansk: VNU Publ., 2000. — 315 p.
2. Economic Forum – Access mode: <http://www.forum-ekonomiczne.pl/>
3. Galich O.A. The main directions of the transition to sustainable rural development Poltava / O. Galich // Journal of Kharkov National Technical University of Agriculture Economics. Vyp.71. — Kharkov: KSTUAH. — 2008. — S.368–375.
4. Glady M. Using industrial-resource potential of the agricultural sector of Ukraine (the theory, methodology and practice) [monograph] / Nikolai surface. — Lions: IRD NAS of Ukraine, 1998. — 294 p.
5. State statistics Committee – Access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Zhmaylov V.M. Conceptual Approaches to determine the parameters of the survival of farms in terms of market volatility / V.M. Zhmaylov // Bulletin SNAU. Series: Economics and Management. — Issue.. 7/1 (29), 2008 — p.31.

Scientific supervisor: Olga Berezovska

55. Financial strategies using captive insurance companies

Zakhar Bibluy

National University of Food Technologies

Introduction: Many organisations manage income from a number of different funding and finance sources - from donations, grants, contracts and income generated from trading.

A financial strategy enables your organisation to assess your financial needs and the sources of support required to meet your objectives and fulfil the organisational mission, also planning for continued growth to enable stability. Strategic financial management refers to study of finance with a long term view considering the strategic goals of the enterprise. Financial management is nowadays increasingly referred to as "Strategic Financial Management" so as to give it an increased frame of reference.

Resources and methods: The objective of the Financial Management is the maximization of shareholders wealth. To satisfy this objective a company requires a "long term course of action" and this is where strategy fits in. In the corporate context, formulating a financial strategy is the purview of top leadership, although department chiefs and accounting heads also pitch in. Adequate financial plans help a company walk before running, especially when it comes to setting the short-term operating framework necessary to achieve long-term results. A captive insurance company is a company formed to issue insurance covering risks of its owner or owners. Property and casualty captive (P&C) insurances products such as general liability, workers compensation, E&O, fire and environmental. By providing insurance protection to members of the complex, the captive is acting as an aggregator and manager of risks with the objective of minimizing the cost of its insurance programs. Stop loss/excess of loss reinsurance agreements entered into with external reinsurers protect the captives against catastrophic losses.

Results: Risks related to large group life, disability, medical, and other employee benefit programs have been transferred to the captive via fronting arrangements with the life insurance company acting as the direct issuer. The strategic objectives are for the captive to receive third party premium income, assume risk from a large insured group with predictable claims, and provide better employee benefit coverages to the employees of the company, (through ERISA requirements).

The life insurance industry has used Special Purpose Financial Captive (SPFC) regulations to assume reinsurance on capital intensive universal life and term life insurance business issued by life insurance company affiliates. The favorable financial regulations provided in onshore jurisdictions make the captive a desirable option to raise capital in the financial markets in the form of letters of credit or reserve financing arrangements. The ability of the captive to issue and account for surplus notes on the balance sheet as statutory equity provides additional financial flexibility.

Use of domestic captive reinsurance companies within the life insurance industry today are designed to achieve strategic financial and risk objectives. Two specific examples include reinsurance transactions between the captive insurance company and the direct writing company that cover Level Premium Term Life Insurance and Variable Annuity contracts providing death benefit and living benefit guarantees.

Conclusion: The life insurance industry achieves four strategic advantages by using on shore captive insurance companies:

1. The captive provides a central location to aggregate risk making it easier for the corporation to quantify and manage risk and match assets against liabilities.
2. The captive can provide access to the capital markets to obtain letters of credit, reserve financing, and derivatives to support life insurance and variable annuity reinsurance programs.
3. Onshore captive jurisdictions provide flexible regulatory and financial environments which allow the corporation to better manage capital needs.
4. Captives domiciled in onshore jurisdictions that are part of tax consolidated groups can share in benefits arising from tax sharing agreements.

The use of onshore and offshore captive insurance companies are designed to meet specific risk and financial objectives identified by the corporation. To understand the financial and business goals and objectives of the company, communication is needed between the Senior Management of the company, including CFO, the risk manager, the Business Unit heads, and the Treasurer. The next step in the strategic process would be to identify the reinsurance and capital markets solution that can meet the needs of the corporation.

References

1. Ben G. Baldwin, PhD, "The new insurance" McGraw-Hill, ISBN 9780071363648, 545p.
2. Michael A. Morrissey, PhD, "Insurance" Administration Press 2007-12-31 ISBN 1567932827, 408 p.
3. Marshall Wilson Reavis, PhD, "Insurance: concepts and coverage" FriesenPress ISBN 9781770978836, 374 p.

Scientific supervisor: Inna Tryhub

56. Customer Relationship Management through introduction of CRM-systems as a constituent in efficient business management

Olesia Galushchak

National University of Food Technologies

Introduction: Customer Relationship Management (CRM) is the customer-focused business strategy which is not a new concept. Although CRM is more about the customer, it cannot be successful by this definition alone. CRM should be performed in organizations as the combination of three main concepts: people, processes, and technology. Customer relationship management (CRM) is a combination of people, processes, and technology that seeks to provide understanding of customer needs, to support a business strategy, and to build long-term relationships with customers. To increase relationships with all customers the integration of these three is essential.

Resources and methods: The people component is the most difficult one in order to adjust employees/staffs to the changes. CRM initiatives require vision and each and every employee must understand the purpose and changes that CRM will bring. CRM success will be in danger by negative feedback. Along several important elements regarding to management and employee team that successful CRM system requires, top management

commitment plays the main role. Top management must show its commitment to development of company education and training programs, and also enhancing employee skills and knowledge. Furthermore, it should be noted that education increases motivation and commitment of employee and reduces employee disagreements. In addition to these, different reward programs such as compensation programs and reward systems for employees should be considered by management.

The process component of CRM is the most delicate one because inappropriate process is the same as continuing your work aimlessly. When the company aims to create an effective process change, first of all it seeks to know the function of existing customer-facing business processes. Then the company needs to redesign or replace the process with ones that have been created and/or agreed upon internally. As an example, the replacement or updating of the business processes happens for most companies that have the process of direct contact with the customers during the purchase, payment, and usage of the company's products and services.

The technology component is the toughest one, because there are a lot of technology offerings and alternatives. There are two issues related to technology: dealing with CRM software vendors and staying on top of CRM technology trends. CRM is a strategy that puts together a combination of Information Technology (IT) with business processes and services such as Data Warehouse Technology and Enterprise Resource Planning (ERP) Technology.

Results: The following table 1 provides a generic model for understanding how the mix of people, processes, and technology will change for the key CRM implementation activities. This generic model needs to be adjusted for each company, taking into account that different companies will realize key CRM implementation activities from different perspective.

Table 1

Developing the right mix of people, process, and technology

Key CRM Implementation Activities	Most Relevant Components
Determining business requirements	People, some process
Setting up the project management team	People, some process
Integrating legacy and other needed systems	Technology
Customizing the CRM software	People, process, technology
CRM system pilot	People, technology
CRM system roll-out	People, technology
CRM system support	People, some process
Growing your CRM system	People, process, technology

Conclusions: CRM requires a customer-centric business environment to support effective marketing, sales, and service processes. Investigating CRM elements (people, process, and technology) one by one and together shows their high value in managing a proper customer relationship. The main business drives of CRM are increasing customer lifetimes, reducing costs, and improving efficiency. The main obstacles to becoming customer-centric are poor performances in some areas. In addition to these, the method used here is personal opinion; the article believes that re-engineering a customer-focus business model in organizations needs the integrating of the main parts of each element, mixing of the related activities, and eliminating of those which do not add any value to organization and customers.

References

1. Лянцевич М. Разработка стратегии CRM: в поисках сущности управления отношениями с покупателями // www.cfin.ru.

2. Палевич А. CRM – технологія взаємодії з клієнтами [Electronic source] // Mode of access: // www.intalev.ru.
3. Станіслав Ізюмов. Алхімія CRM. // Корпоративні системи» №1, 2006р.-80 с.
4. Ходак О. CRM – технологія взаємодія с клієнтами [Electronic source] // Mode of access: // www.intalev.ru.

Scientific supervisor: Inna Tryhub

57. The role of financial intermediation in economic growth

Oksana Dmytrenko

National University of Food Technologies

Introduction: Nineteenth Century Classical Economists ignored financial intermediation as an important element in explaining economic growth until Bagehot. Bagehot, for the first time, gives explicit examples of how money market developments could make capital flow across the country in search of the highest rate of return in England. However, analysis of Bagehot was incomplete. It was Schumpeter, who put the role of financial intermediation at the center stage of economic development. Curiously, renewed interest in economic growth in the post Second World War saw a development in the literature that completely ignored the role of financial intermediation. For example, Solow-Swan model of development and growth has no role of financial intermediation. For all practical purposes, the economies were seen to be well approximated by a one good (corn producing corn) model. It took the international financial crisis of Latin America in the early 1980s to force economists to take the role of financial intermediaries seriously. I examine why financial intermediation is important in the tradition of Schumpeter.

Resources and methods: In the study used the latest scientific achievements of foreign economists. In this study it was used heuristic methods (which are in a creative approach to solution of the given problem and the assumption of the possible options) and statistical methods (which are based on statistical data of public and private organizations). Also, I had made a deep analysis of the latest scientific practical and theoretical research in this regard.

Results: There are important contributions by banks and other financial intermediaries on the economy. This process can be seen when we examine how the economy is affected when there are banking crises. Latin America provides an extremely fertile test-bed. There are important ways financial intermediaries can contribute to growth by examining the models of new growth theory in the tradition of Arrow-Romer. Elements of these models can be found in the writings of Schumpeter. Current debate about the role of financial intermediation in determining the growth rate misses the central point of Schumpeter. I examine why financial intermediation is important in the tradition of Schumpeter. There are important contributions by banks and other financial intermediaries on the economy. If there is perfect competition, all traders are price takers, there is no private information, and hence there is no role of financial intermediation. The Solow-Swan growth model usually assumes away the existence of financial markets. If we introduce market frictions, then we need to introduce the central role of financial intermediaries. There are two important frictions that financial intermediation mitigates.

Financial institutions take in the saving of investors and convert them into stocks and bonds. They money generated from stocks and bonds are finally used by firms to invest in bricks and mortar. Why can't the investors themselves do that? There is informational

asymmetry between the investors and the firms. The financial intermediaries reduce the search, collection and processing cost of investors. This process is sometimes called the screening function of the financial intermediaries.

Financial intermediaries allow individual small savers to access large investment projects through the mechanism of fund pooling. Individual investors are usually too small to access the benefits of indivisible large projects. Pooling done by financial intermediaries allow the small investors to access this avenue. Once again, if there are informational asymmetry between the small investor and the firm, this mechanism becomes essential. Financial intermediaries help diversify risk for small investors. Large projects carry large risks. It is difficult for small investors to invest in large risky investment projects by themselves. Financial intermediaries allow them to pool risks. They can form portfolios of large risky investments. The portfolios themselves would be insulated against high risk if they diversify. It allows the small investors to access this avenue without high risk. Long term projects require long term investment. Most small investors cannot afford to invest in the long term. They want to invest in the short term. This temporal gap is bridged by financial intermediation. This process is called liquidity management. Once again, long-term projects have higher return that ordinary investors cannot access, as they only have short-term investment options. Financial intermediaries make this possible.

Conclusions: Thus, in summary, financial intermediaries help efficient allocation of resources by allowing small-scale investors to get the benefits of large-scale investment projects. They do it through screening, fund pooling, risk-pooling, and financial intermediation. Incentive problems The functions described above assume that there is no conflict of interest between the savers and the firms. Additional problems arise when firms have incentives not to reveal all information. All firms do not have the same risk. Savers typically do not have the means to distinguish between high risk and low risk firms. Financial intermediaries can help them do so. It is also costly to monitor the activities of the firm. Individual investors are too small to carry that out. Financial intermediaries can do it on behalf of small investors. These problems are commonly referred to as problems of adverse selection and moral hazard.

References

1. Beck, Thorsten, Levine, Ross and Loayza, Norman. 1999. Finance and Sources of Growth. Unpublished Working Paper.
2. Becsi, Zsolt and Wang, Ping. 1997. "Financial Development and Growth." Federal Reserve Bank of Atlanta Economic Review 82 (Fourth Quarter).
3. DeGregorio, Jose. 1999. Estudios de Economia, 26(2), December 1999.
4. DeGregorio, Jose and Guidotti, Pablo E. 1992. "Financial Development and Economic Growth."

Scientific supervisor: Inna Tryhub

58. Labor market

Olga Kovalchuk

National University of Food Technologies

Introduction: Labor market - is primarily a system of social relations associated with buying and selling goods "labor." In addition, the labor market is the sphere of

employment, demand and supply for labor. It can be interpreted as a mechanism for coordinating prices and conditions between employers and employees.

Resources and methods: Labor market - a market of hired labor. It covers relationships from the moment of hiring employees to work for their release.

Labour market performs the following functions:

- harmonize the economic interests of the subjects of labor relations;
- provides a competitive environment each side of the market interaction;
- maintains a balance between the demand for labor and its supply;
- promotes optimal professional and qualification structure;
- stimulates the work establishes equilibrium rate of salary;
- effect on conditions of employment of personal potential;

Results: The labor market is an integral part of the overall economic and market mechanism. It is characterized as one of the most difficult social and economic phenomena of society, which reflected all sides of his life, it shows the whole diversity of interests and contradictions. Therefore the process of its functioning is constantly in terms of state, as the reproduction of such goods, as labor - the reproduction of labor resources and in general productive forces of society. Social policy in employment is also one of state functions. However, the crisis of the Ukrainian society demonstrated inability of the State to exercise effective social control. Accordingly, the labor market situation is poor, and especially - in employment.

The labor market in Ukraine has evolved gradually. Having passed first from an agricultural state to an industrial one during the time the country was part of the Soviet Union, Ukraine started on the path of a service-oriented economy after the breakdown of the USSR, as the national labor market increasingly become oriented toward such industries as tourism, entertainment, and leisure. Today, more than half the national labor force is involved in the service sector.

In many developing countries the income from tourism forms the considerable part of state budget and income of population. But its development demands the creation of the corresponding infrastructure and the training of skilled employees. In Ukraine during the last 10 years of independence the training of specialists for tourism expanded.

Though the Ukrainian labor force is characterized as highly qualified and skilled, the level of labor pay is much lower than in developed countries. Ongoing political and economic instability has led to rapidly increasing labor migration, in which both skilled and unskilled workers leave the country in order to find more reliable sources of income. The countries where most Ukrainians emigrate or go to work for shorter or longer periods of time include Russia, Western Europe, Canada and the United States.

Traditionally there have been a few job opportunities for foreigners in Ukraine. However, this is slowly changing and will change faster as Ukraine is expected to experience significant economical growth in the years to come. At the moment, though, the best way to secure a job in the country is to teach English or to work as a highly skilled professional for a multinational company. To find a good job, it is essential to understand Ukrainian or Russian.

Foreigners may work in Ukrainian research institutes, but when this occurs, the host institute must pay a higher contribution of social security, and the person must pay higher taxes than Ukrainian citizens. It is also important for foreigners to have permanent registration in the country, along with permission to work. In principle, anyone may apply for work, but working conditions and salary levels are not competitive compared to the EU countries.

Conclusions: In addition, political and economic realities present many challenges to management on a national level. Exploitation of workers and an extensive underground economy in which workers are "paid under the table," – colloquially described as "salary in

an envelope" -- are issues which need to be addressed. The current stage of economic transformation in Ukraine is characterized as a stage of stabilization and structural adjustment. The labor market at this stage is still evolving as a major element of economic systems that are responsive in general to all processes in the society. It should be noted that Ukraine's labor market is improving the situation, which is associated with increased economic activity of population, including increasing employment, reducing unemployment, lowering the number of economically inactive citizens, including persons in desperate search of work.

References

1. **Brown, David J., and Earle, John S.** "Job Reallocation and Productivity Growth in the Ukrainian Transition. Volume 8, Number 2, June 2006.

2. **Betliy, Oleksandra, Burakovsky, Ihor, and Handrich, Lars.** Labor market reforms and economic growth in Ukraine: linkages and policies. Aachen: Shaker, 2006

Scientific supervisor: Inna Tryhub

59. Financial security as an important component of economic security of enterprise

Pavlo Kryvobok

National University of Food Technologies

Introduction: The current economic system of Ukraine is characterized by instability. Primarily caused by the political situation, whereby almost every day changing laws and regulations that govern economic and social spheres of life and activity of the population. This along with other internal and external factors have a major influence on enterprises, their economic security. It is becoming increasingly evident the importance of the financial component of economic security as a reflection of the security level of a stable and effective financial condition of the company and its ability to grow dynamically.

Resources and methods: In the study used the latest scientific achievements of domestic and foreign economists (I.A.Blank, L.I.Donets, M.M.Yermoshenko, V.P.Ponomarov, A.A.Draha and others). In this study it was used:

-heuristic methods, which are in a creative approach to solution of the given problem and the assumption of the possible options; statistical methods based on statistical data of public and private organizations.

Also, I had made a deep analysis of the latest scientific practical and theoretical research in this regard.

Results: In the study of any subject, it is important to provide a definition for the concept, as it affects the completeness and accuracy of its content and nature.

At this stage of development economics definition of "financial safety of enterprise" has some differences. Some scholars identify him only as a component of economic

security, reflecting favorable or unfavorable financial condition. However, more recent researchers provide financial security independent significance from economic security, as well as relate to each other economics and finance.

In general financial security can be defined as a specific financial situation, which is characterized, firstly, balance and quality of aggregate financial instruments, technologies and services that are used now; secondly, resistance to internal and external threats; thirdly, the ability of the financial system of enterprise provide realization of of its financial interests, mission and objectives of adequate financial resources; fourthly, to ensure the efficient and sustainable development of the financial system.

All scientists have linked the level of financial safety to financial risks that arise in the enterprise under the influence of satisfaction of financial interests. However, the financial interest takes the first place in the chain "financial interest - financial risk - financial security" only under conditions of fair competition, when it may cause a threat to the company because of its implementation in unexplored environments. However, in a constant competition alarming is even stable business activities in a traditional environment. In this case, the financial interest arises as the need to meet the normal level of financial security. Important to note that the relationship "Financial risk - financial security" has the same effect in both these cases. This is the reason for the growing importance of financial risk management, the main objective is to ensure the financial security of the enterprise during its operation and development, and prevent a decrease in its market value.

Practitioners and theorists offer different approaches to protect and build financial security system for the enterprise. This primarily concerns the selection criteria for the assessment of financial security, system parameters (indicators) that characterize it and methodological approaches to determining the level of financial security. The main ones are:

- indicator approach based on a comparison of the actual indicators of financial safety with its level threshold values;

- resource-functional approach, based on the ratio of equity and debt capital and the impact of this structure on financial stability and independence of the enterprise.

On the basis of assessment is determined the level of financial security of the enterprise:

- absolute (for any enterprise enough own current assets);
- normal (for enterprise enough its own sources of formation of inventory and cost recovery);
- wobbly (for enterprise does not enough own current assets and it involves medium and long-term loans and credits);
- critical (also involved long-term loans);
- crisis (the enterprise is on the verge of bankruptcy).

According to the level of financial safety the enterprise chooses financial strategy, which it will use to minimize losses or increase profits.

Conclusions: Nowadays, financial security is important for the enterprise It gives grounds to isolate it from the economic security, and not just consider it part. In its evaluation of there are a number of techniques and approaches, according to which we can determine the level of financial safety company and choose a strategy to improve and strengthen the enterprise as a whole.

References

1. Blank I.A. The Manage of financials enterprise security. - K.: Elga, Nick Center, 2008.

2. Yermoshenko M.M., Goryachev K.S. The financial component of economic security: State and the enterprise: Scientific monograph. - Kyiv: National Academy of management, 2010.
3. Shlykov V.V. Complex economic security company. - St. Petersburg, 2007.
4. Shtanhret A.M., Kopylyuk A.I. The anticrisis management company: Manual. - K.: Knowledge, 2007.

Scientific supervisor: Inna Tryhub

60. Stock exchanges in Ukraine

Iryna Lissitsina

National University of Food Technologies

Introduction: The phrase «the stock market» means many things. Taken in its broadest sense, the stock market is the market place where businesses and governments come to raise money and also a place where giant businesses and institutions come to make and change their financial commitments. In the narrowest sense, a stock market is a place where stocks are traded – that is bought and sold. The stock market is the financial nerve of any country and Ukraine is not an exception.

Resources and methods: The study used the latest scientific achievements of local economists and financiers (Arhireyev, Grigorenko, Sukhorukov, Perepelitsa).

Results: Ukrainian stock market since the beginning of its existence (from 1993) and by the end of 2000 had a miserable size. Trading volumes and overalls reached neither that of the European markets, nor the Russian ones. Development of the stock market stalled primarily because of the lack of legislative framework and weak technical support. The first major foreign investors have come to the Ukrainian market since the Orange Revolution. In the next three years the Ukrainian equity market has grown from one of the smallest in the region. If in 2007 the yield of the Ukrainian stock market has been one of the best in the world, in 2008, on the contrary, the downfall of PFTS stock index has become one of the biggest.

According to the classification of Standard and Poor's, the securities market in Ukraine is defined as the Frontier Market. The class includes some 20 countries across the globe, among which are several neighbors of Ukraine (such as Romania, Bulgaria, Baltic states and others). In 2011 the Standard & Poor's gave Ukraine the lowest investment grade of B along with such countries as Belarus, Bosnia and Albania.

The Stock exchange list accounts for nearly 800 entities with eleven of them classified under the first level of listing, 143 - the second level of listing, and the rest have assigned zero level of listing.

According to the report of the National Commission on Securities and Exchange (2011), 98% of all contracts are concentrated at three stock exchanges of Ukraine: PFTS (trade-information system), Perspective, and Ukrainian Exchange (UX).

The PFTS Stock Exchange was a leading stock exchange in Ukraine that for a long time (until 2006) legally was considered as a trading system, hence its name the First Stock Trading System, which was in operation since 1997. It is also recognized as one by the S&P. Based in Kiev, in 2005 the stock exchange owned some 86% of market contracts in Ukraine.

The trading occurs on working days between 11:00 and 17:00 Kiev time (GMT + 2). The PFTS index is calculated based on the results of the trading. Daily trade volume is about \$30–60 million. Approximately 170 companies are listed on the PFTS, headquarters

of most of them located in Kyiv, with a total market capitalization around \$140 billion. For comparison, United States New York Stock Exchange capitalization is worth \$25 trillion.

The most expansive securities has Agra LLC (3AT "Arpa") based in Dnipropetrovsk. Its 13 bonds nominated at 770 000.00 (UAH) in 2011. Swedbank has the most securities with 215,910,025,800 shares nominated at 0.01 (UAH).

If in 2010 PFTS owned almost 50% of all trading, 2011 it yielded the some volume of trading to Perspective and UX yet still staying as a leading stock exchange in the country.

The Ukrainian Exchange is the largest stock exchange in Ukraine. The exchange is located in Kiev and accounts for roughly three-quarters of Ukraine's total equity trading volume. The Exchange was founded in 2008 and its current premises are situated in the Horizon Office Tower. With a 43% stake in the capital of the Ukrainian Exchange, Open Joint Stock Company "Russian Trading System" Stock Exchange is its main shareholder. The remaining stocks are held by over forty local investment institutions.

On March 26, 2009 the Ukrainian Exchange launched UX Index, the first real time cash equities index in Ukraine. Now UX Index tracks 10 most liquid and highly capitalized local shares and is widely recognized as the main benchmark for the Ukrainian securities market.

Currently the Ukrainian Exchange offers trading on the following markets: order-driven market, quote-driven market, repo market and derivatives market.

Conclusions: To sum up, stock exchanges in Ukraine are less common type of exchange than commodity market and are the youngest, but nevertheless they show rather good results, taking into consideration results of the financial world crisis. According to Ukrainian scientists, in the nearest future the active development of Ukrainian stock exchanges is expected.

References

1. Ash, S.M, Financial Markets: teach. guidances. for students. high. teach. bookmark. / S. Ash, Nat. Univ food. technologies. - Kyiv: Centre textbooks, 2009
2. Pasichnik V. Budgetary system of Ukraine: Manual. - K.: Knowledge Press, 2006.

Scientific supervisor: Inna Tryhub

61. Leasing as a source of financing for investment projects

Yulia Ponomarenko

National University of Food Technologies

Introduction: Investment development at all levels of economic activity - a separate business entity in the state as a whole requires the formation and operation of an effective system of financial security at all stages of the investment process. It will provide financial resources and investment priorities in most attractive sectors of the economy and reach a new level of economic development of Ukraine.

Resolution of the investment development problems is a complex and long process, its overcome needs the immediate actions, raising financial resources, which leads to the relevance of the research problems of investment process financing for the investment and innovation projects.

Resources and methods: The information base for this study was legislation, domestic and foreign literature and scientific articles. In the process of writing methods of observation and comparison were used.

Results: According to the Law of Ukraine "On licensing" lease is entrepreneurship activity that aims to invest own or borrowed funds and is given to the lessor for the exclusive usage for a fixed term lessee of property which is the lessor property or property acquired by him by authorization and consent of the lessee in the relevant the seller of the property, provided that the lessee periodically make lease payments [1].

Leasing can be regarded as a specific form of financing investment projects. Leasing software compensates the inability to complete the investment needs only with traditional financing methods, such as using their own or borrowed funds.

Financial leasing is type of lease in which the lessor is to acquire the property specified by the lessee in a particular seller and transfer the property to the lessee as the leased asset for a fee, for a certain period and under certain conditions for temporary possession and use. [2, p.198].

According to the research of American economists, the bank may engage in leasing business directly and indirectly (through finance leasing company).

If the purpose of financing the leasing project financial institution is indirectly involved in the leasing business, it usually creates its own leasing subsidiary and the bank carries out its credit services. It is known that 75-80 % of all leasing companies in the world are created by banks or controlled by them. Scheme of the lease at the indirect participation of the bank is shown in Fig. 1.

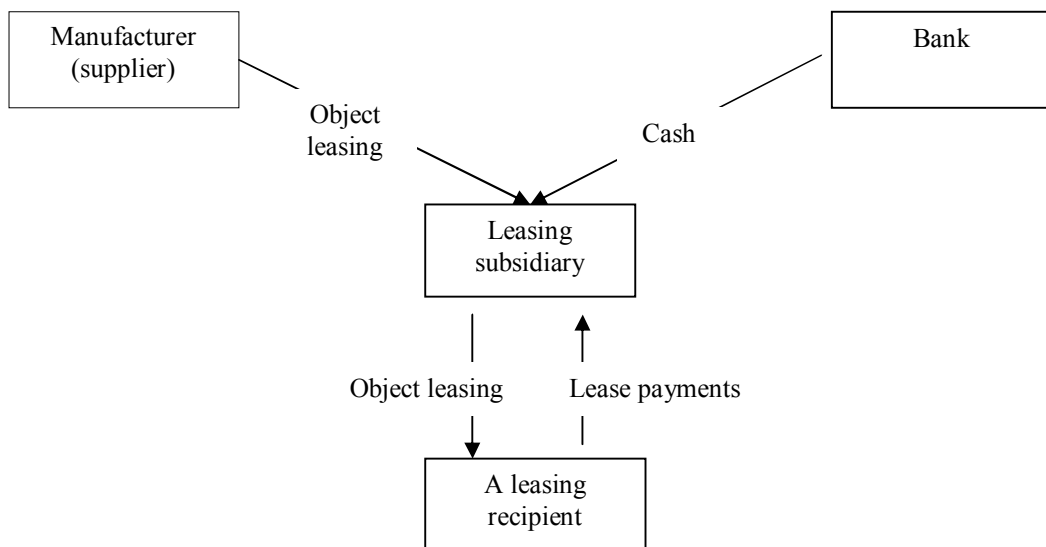

Fig.1. Indirect leasing organization

The difference of this scheme from direct loans is that it has a financial intermediary between the bank and the lessee, but the generally accepted practice of lending is fully preserved. Direct bank borrower - Lease – is considered as a financial intermediary. Real borrower is considered a lessee that uses its assets for production purposes to generate cash flows to pay the lease payments and thus provide loan repayment for the leasing company [3, p.177].

When implementing a leasing transaction tenant usually gets some advantages: the lessee can expand production and build service equipment with large disposable own financial expenses without borrowing funds; in the balance sheet value of equity and debt

are set; the tenant may periodically update moral aging equipment without significant financial cost; tax breaks and other investment advantages.

Conclusions: Leasing is the type of investment for the acquisition of property and its transfer on the basis of lease agreement with option to purchase the property by the lessee. Major advantage of leasing is that the lessee can expand production without major financial expenditures and without borrowing. In our opinion, in future for maximum support of commercial banks domestic producers, banks should be fully propagated to be directly involved in the leasing business. Therefore, in our opinion, in future for maximum support of commercial banks domestic producers, banks should be fully propagated to be directly involved in the leasing business.

References

1. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 02.10.2001 р.
2. Зимин А.И. Инвестиции: вопросы и ответы / Алексей Иванович Зимин. – М.: ИД «Юриспруденция», 2006. – 256 с.
3. Пересада А. А., Інвестиційне кредитування: Навч. Посібник / А.А. Пересада, Т.В. Майорова. – К.: КНЕУ, 2002. – 271 с.

Scientific supervisor: Inna Tryhub

62. Development process of green logistics

Yana Shevchenko

National University of Food Technologies

Introduction: Logistics is the integrated management of all the activities required to move products through the supply chain. For a typical product this supply chain extends from a raw material source through the production and distribution system to the point of consumption and the associated reverse logistics. The logistical activities comprise freight transport, storage, inventory management, materials handling and all the related information processing.

The main objective of logistics is to co-ordinate these activities in a way that meets customer requirements at minimum cost. In the past this cost has been defined in purely monetary terms. As concern for the environment rises, companies must take more account of the external costs of logistics associated mainly with climate change, air pollution, noise, vibration and accidents. This research project is examining ways of reducing these externalities and achieving a more sustainable balance between economic, environmental and social objectives.

Resources and methods: Green logistics describes all attempts to measure and minimize the ecological impact of logistics activities. This includes all activities of the forward and reverse flows of products, information and services between the point of origin and the point of consumption. It is the aim to create a sustainable company value using a balance of economic and environmental efficiency. Green logistics have its origin in the mid 1980s and was a concept to characterize logistics systems and approaches that use advanced technology and equipment to minimize environmental damage during operations. Organizations have to face changing circumstances for several years. In addition to increasing diversity and dynamics, environmental issues become more important. Social, political and

economic demands for sustainable development force organizations to reduce the impact on the environment of their supply chains and to develop sustainable transport and supply chain strategies. There are strong interactions between logistics, environment and natural resources. In addition, the approach of logistics is interdisciplinary, holistic and cross-company. Realizing environmental objectives can be done in synergy with other strategic and financial goals. This is the basis of the great potential of this new logistics problem and challenge. The "ecological concern" in logistics determines how far the logistics or the supply chain of a company is faced with the issue of environmental protection and resource conservation. Basically, a supply chain is affected of various influencing factors in this context. The main influencing factors are the stakeholders of the organization and the rising costs of energy and commodity. Some of the key stakeholders in this context are: the state with growing international and national regulations, customers and consumer with increasing awareness and demand for ecofriendly products and (logistics) services, employees who want to work in an environmentally and socially responsible company, society with increasing claims for more corporate social responsibility (CSR), companies themselves. There is also the pressure of lenders, investors, insurers and investors. Indications of this are new forms of investment in the capital market, such as the Dow Jones Sustainability Index, that tracks the stock performance of the world's leading companies in terms of economic, environmental and social criteria. The dimension of ecological concern of a company is the product of these complex and varying factors.

Results: Logistics involves the movement of products from every step between raw materials and end consumer of a finished product. One of the key focuses of logistics is delivering a product which will satisfy consumers at the lowest possible cost, and a variety of creative measures can be used to cut costs and reduce overall costs. Supply chain management, warehousing, retailing, manufacturing, and safety inspections are all a part of logistics. In the case of green logistics, all of the issues which pertain to regular logistics still apply, with the added factor of environmental friendliness. Sometimes, making products environmentally friendly also happens to play into economic concerns. For example, a beverage manufacturer could reduce the use of plastics by making thinner bottles, thereby cutting down on shipping costs. In other instances, making a product environmentally friendly may cost more, causing it to come into conflict with traditional logistics.

Conclusions: Green logistics consultants are the logical choice to help your company or authority to develop a sustainable logistics and mobility strategy and to realize major cost reductions and eco-efficient transport, logistics and supply chain improvements. Road congestion, urban mobility, local air pollution and the need for CO₂ reductions and energy conservation will have a dramatic impact on the future supply chain of all industries and public transport systems. Realizing environmental objectives can be done in synergy with other strategic and financial goals. A green logistics or green supply chain policy often reduces logistics costs as it focuses on reducing energy use and on improving the total supply chain.

References

1. Zhu, Qinghua & Sarkis, Joseph & Cordeiro, James J. & Lai, Kee-Hung, 2008. "Firm-level correlates of emergent green supply chain management practices in the Chinese context," *Omega*, Elsevier, vol. 36(4), pages 577-591, August.
2. Charles J. Corbett & Robert D. Klassen, 2006. "Extending the Horizons: Environmental Excellence as Key to Improving Operations," *Manufacturing & Service Operations Management*, INFORMS, vol. 8(1), pages 5-22, March.
3. Andrew King & Michael Lenox, 2002. "Exploring the Locus of Profitable Pollution Reduction," *Management Science*, INFORMS, vol. 48(2), pages 289-299, February.

Scientific supervisor: Inna Tryhub

63. The problems of management of raw materials and goods flow on the dairy enterprises of Ukraine

Oksana Lysenko

National University of Food Technologies

Introduction : In recent years the number of competitive markets in Ukraine has increased, especially in the production of food. As a result, the level of profitability of business enterprises decreased. This situation forces companies to minimize costs at various stages of production and marketing. The most significant item of expenditure in the production costs are logistics costs, which in the food industry, according to experts, is estimated at the rate of 5-40% [3].

Resources and methods : Internet searches – online library catalogues, publications, books, manuals, guides related to the topic.

Results: Positive European trend of using the system of Supply Chain Management has spread among domestic dairy enterprises recently. There are two basic approaches to improve this pull and push. Most managers believe push to be better approach. This system is aimed at need in the particular product, it depends on consumer demand and, a supplier corrects his forecasts, and transfer them to the manufacturer. In turn, the manufacturer plans the product production on the basis of these forecasts. Today Ukraine follows the other scheme - push, the idea of which is to have goods on the shelves and only after to promote and sale.

Currently, the main problem of domestic dairy producers are connected with raw materials and quality control, logistics costs because dairy companies expenditures on milk in households are higher than expenditures on milk from specialized farms. However, by the results of official statistics, recent years the structure of milk sale for industrial processing in Ukraine has been in favor of households. Thus, only in three regions - Kyiv, Donetsk and Zakarpatska regions - the part of milk for further processing from farms is higher [3].

In most regions of Ukraine proportion of milk collected from population is more than 60%, but in Kyiv region, it is 62%, and in eight regions and the Autonomous Republic of Crimea it is more than 90%.

Such companies as Unimilk Ukraine (“TM Bio-Balance”, “Galakton”, “Kremez”, “Prostokvashino”, “Ukrainske”) Mylkylend-Ukraine (TM “7th”, “Dobryana”, “Caliada”, “Krunka”) and Wimm-Bill-Dann Ukraine (TM NEO, “Veselyi molochuk”, “Houses in the wood”, “Slovyanochka”) are the most influential in the Ukrainian market in milk today. The total share of the three largest companies in this industry on the market is 22%. Such producers as Hercules (TM “Hercules”, “Dobrynya”, “Glechk”, “Utrechko”), Western Milk Group (TM Optimal, “Gurmanika”, “Family milk”), Lactalis Ukraine (Lactalis Group) (TM “Fanny”, “President”), “Liustdorf” (TM “The zdorovie”, “Selianske”, “Burynka”, “Totosha”) Rainford (TM “Daily”), Galicia (TM “Galicia”, “Molochar”, “Chabany”) Pridneprovsky Works (TM “Zlogoda”), a group Danone (TM “Activia”, “Actimel”) are in the list of leaders. The activities of these companies are focused on profit increase and efficient operation on the market. Logistic centers of these companies have created the optimal commodity and commodity flows control system [4].

One of the positive examples in the field of raw materials and product flow control is the concept of supply chain management of company “Danone Ukraine” which is an affiliate of international dairy producer. “Danone” works only with big dairy owners, helps farmers to learn modern European technology of feeding, milking dairy cattle, their keeping and raw materials storage. The company uses monetary incentives. For example, premium milk

“European” (milk of healthy cows with a minimum content of bacteria and somatic cells) is 15% from basic price for extra class milk plus bonuses for fat and protein content [2].

Conclusions: Strategy and tactics of work with raw milk suppliers, in Ukraine should focus both as creating large households on the costs of public funds, as on the development and implementation of state support programs, for farmers. In Europe producers are able to make only selective control of raw materials, because all farmers are mandatory certificated by ISO and HACCP. Thus, the problems of domestic dairy enterprises in general and in logistics could be solved by increasing the number of European level dairy farms in Ukraine, creating an extensive network of milk collection points from the population, as well as by creating high quality transport and warehouse facilities for dairy industry needs. Carrying out of these activities should be combined with the interests of major holdings in uninterrupted supply of raw milk according the forecasted volumes and state protection policies.

References

1. Public health regulations for milk processing plants 4.4.4 DSP 011-98.
2. Lyholob S. Food & Drinks. - № 4 - 5. -In 2011 - P. 8 - 21.
3. Alexander Popov Milky Way // business. - № 11. - 12 March 2010. - P. 128- 133.
4. Slyvochnyk A., G. Tatarenko Molochnia shore // business. - № 15. – 14 April 2009. - S. 141 - 143.

Scientific supervisor: Oksana Kiyashko

64. Mobbing as a new concept of psychological pressure in Ukraine

Iryna Haishuk

National University of Food Technologies

Introduction: We are all living in society. So every day we communicate with different people. At school, at work, at the university we face with different psychological situations. One kind of psychological violence scientists call “mobbing”. Mobbing is also known as “workplace bullying”.

Resources and methods: Mobbing was studied by such professors as Konrad Zacharias Lorenz and Heinz Lehmann. Mobbing is a word not previously used in this context in the English language. It was used by Konrad Lorenz, an ethologist, in describing animal group behavior. He termed the attacks from a group of smaller animals threatening a single larger animal "mobbing". Later, a Swedish physician who was interested in what children could do to each other between their class hours, borrowed this terminology from Lorenz and called the very destructive behavior in small groups of children directed against (most often) a single child, "mobbing". Dr. Heinz Lehmann in the 1980s used the term “mobbing” to describe the action to put pressure, the use of violence and intimidation in the workplace. People using mobbing, Lehman defines as seeking total control, cowardly, nervous and power-hungry.

Results: Mobbing is when a group of jealous individuals who can't measure up to your skill level decide to bully you. This is not a new phenomenon in science. Mobbing - continuing for a long time employee harassment in the workplace, which is detrimental to its reputation in the team, destroys the integrity of the person and violates the right to work.

We distinguish the following types of mobbing: boycott, ironies, whistle blowing. Conflict often arises between such groups: categories of students, foreigners and new employees. Some psychologists distinguish main types of mobbing:

- vertical - from his superiors or subordinates, respectively, (bossing - from English word “boss”);
- horizontal - from colleagues;
- bullying – often this word denoting baiting “alone”;
- sandwich mobbing – simultaneous baiting vertically and horizontally.

In any case, the situation affects working or educational process a lot. To avoid such situations, an HR manager or a psychologist should pay more attention to new employees. In the new workplace a new employee can be more enthusiastic to work than those who work for a long time. So colleagues will notice that their new worker competes with them. It will cause a series of scandals and conspiracies, but not a productive work unfortunately. Causes of mobbing by opponents may be envy, desire to humiliate and willingness to subordinate. In most cases, the perpetrators of mobbing do not specifically provoke him. Therefore, the HR manager can improve the situation competently helping the conflicting parties. Often the victim, finding solution to the conflict goes to court. In this situation further worsens climate in the team, which leads to a decrease in the success of the enterprise.

Most conflicts can be resolved by simply talking. The HR manager should translate interpersonal conflict phase in compromise. In the event of mobbing in the collective management must protect their employees from conflict.

Conclusions: If you do not have any appropriate measures to prevent this phenomenon among people in the organization, it will take more mobbing rampant, the consequences of which negatively impact not only most people in the organization, but also the effectiveness of the organization as a whole. Therefore, the solution to this problem requires a clearly defined mechanism for the prevention of mobbing processes among employees. In general, prevention of mobbing within the organization means taking action well before. The main task is to lead mobbing to a minimum. The mechanism of mobbing process prevention is to implement the individual and organizational preventive measures.

Arrangements are made by:

- 1) creating favorable conditions of work in the organization; elimination of excessive and insufficient requirements for employees; treatments;
- 2) support productive social and labor relations in the team; prevention of mobbing through consultation with the therapist, training less experienced staff are more experienced in the process, training for managers;
- 3) thematic workshops on staff development, in-house consultants on assignment problems of mobbing, development and implementation of institutional arrangements.

References

1. What is mobbing? [Electronic source] // Mode of access: <http://www.bullyonline.org/workbully/mobbing.htm>
2. Моббинг: Эмоциональное насилие на работе [Электронный ресурс] // Доступ до ресурсу: <http://www.topcareer.ru>
3. Батурина О. Моббинг как причина конфликтов на рабочем месте [Электронный ресурс] // Доступ к ресурсу: <http://www.ipnpu.ru>

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

65. Aroma marketing as one of the most effective methods to attract customers

Ruslana Tartasyuk

National University of Food Technologies

Introduction: The world of marketing incorporates everything from glossy posters and elaborate window displays to thumping music, all of which are designed to awaken our senses. And when it comes to food, taste tests are a tried-and-true method for converting browsers to buyers. But what about our sense of smell? Anytime seeking new ways to transform consumer wants into needs, marketers are exploring a new way: aroma.

Resources and methods: Scent branding is not just a pleasant aroma spreading in space. This is the art of company's brand distribution, targeting audience, marketing messages and their corresponding with flavor that enhances these aspects of branding.

Although the scent marketing company began using in their work recently, this means of attracting consumers devoted a lot of works. According to the company Vapo d'or Innovation GmbH, Burgdorf (Germany), Institute of commodity - consumer research Saarbrücken in Germany, flavored places perceived customer sales by 21% nicer than flavored. Results studied by Dr. Anna Stohr, University of Paderborn, showed that due flavoring premises in sportswear shop sales profit increased by 6%, while in the store increased by 18 %. As the CEO of Aromamedia Olga Schemelinova focused, scent marketing has a positive effect on the psychophysical state of buyers, and it is relevant to improve profits. That is why many Western and Russian companies use aromatic techniques to attract customers, confirming the laws of the market for any commodity.

This can become highly effective in environments where other sensory triggers, such as the use of lighting, sound and luxurious surroundings combined as brands can establish a longer-lasting emotional connection with consumers.

As a result, happier customers remember your brand and stay longer. Properly chosen fragrance can help consumers to spend more time in retail establishments or may be an effective way to attract people to your establishment. Although not a recent phenomenon – Coco Chanel is believed, back in 1921, to have ordered the salesladies at her Parisian boutique to spritz stores with her now-famous No. 5 fragrance to lure customers through the doors – scent marketing has only lately used as an industry.

Results: Smell is more sophisticated than any other sense as scent receptors in the nose connect directly to the section of the brain responsible for memory and emotion. So powerful, in fact, the nose is believed to affect 75% of our daily emotions. It is the close connection of the olfactory gland, which registers smell, and the limbic system, that governs emotion and memories, that is said to be responsible for the power behind the sense of smell.

Exclusively designed flavor in your premises can enhance your brand, create the perfect atmosphere for your customers, employees and visitors, and protect your business from the competition.

Often the smell can affect the mood of the people, bring the flow of memories and even affect their productivity. This is because the olfactory bulb is part of the limbic system of the brain, an area so closely associated with memory and feeling it's sometimes called the "emotional brain," smell can trigger memories and powerful responses almost instantaneously. Through a powerful impact on both the conscious and subconscious, scent can be used to create a desire for food and other consumer goods, and enhance or strengthen the existing bonds of the products, experience and opportunities.

Scent marketing is an effective trick to stand out from the visual and auditory barrage that dominates advertising. Some companies even strive to develop a "brand scent," something that customers can associate with the company as much as a logo.

Conclusions: We firmly believe in the future of aroma marketing - for manufacturers, brands and retailers as well. The most important question remains, however, that scent marketing prove successful marketers and brand need to think much more carefully about the many connections between sensory flavors, memories, experiences and products.

References

1. Doyle, P. and Stern, P. (2006), Marketing Management and Strategy (4th Ed.) Prentice Hall /Pearson Education.
2. Haeckel S., Carbone L., and Berry L, (2003) - How to Lead the Customer Experience. Marketing Management
3. Kotabe, M. and Helsen, K. (2007). Global Marketing Management (4th Ed.)

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

66. Main problems of auditing in Ukraine

Vira Postnikova

National University of Food Technologies

Introduction: Among the factors of successful economic development of the modern state a big attention is paid to introduction of effective forms of independent financial control. Auditing belongs to this type of activity.

An audit is an independent examination of financial statements of business enterprises by authorized persons (auditors) to confirm its authenticity to tax authorities and owners.

The audit is intended to provide assistance to representatives of insurance companies, stock exchanges, joint stock companies, joint ventures, commercial banks, various foreign companies.

The object of audit - to promote efficiency, rational use of materials, labor and financial resources in business to maximize profits.

Resources and methods: The literature pays special attention to the development of audit in Ukraine. These issues were considered by many theorists and practitioners such as Redko O., Dorosh N., Davydov H., Bondar V. and others.

Results: Main tasks of auditing are:

- to audit financial statements, payments, returns and other documents to establish their authenticity and conformity of commercial and financial transactions with current legislation;
- detection and prevention (prophylaxis) of violations in financial and economic activity;
- evaluation of the effectiveness of internal control;

Practical audit is done in several ways, the most important of which are external independent audit (compulsory and initiative) and internal audit.

Compulsory audit includes examining committed to verify the accuracy and completeness of reporting banks, funds, exchanges and other businesses; ascertain the financial condition of the founders of the commercial banks, joint-stock companies, mutual funds, trust companies and other financial intermediaries, control of the issuers of securities, control of public enterprises during privatization, corporatization and other changes of ownership. The purpose of the compulsory audit is to provide public verifiability of these processes.

Initiative audit includes an audit of financial statements, financial analysis, economic and legal analysis of business plans, etc. One of the main objects of the internal audit is to monitor the condition and operation of the system of internal control. Internal audit is provided by internal audit service of a company that periodically checks and evaluates:

- management of economic and financial risks
- the adequacy and effectiveness of internal systems and processes
- compliance with the principles of internal accounting procedures
- completeness, timeliness and accuracy of financial and other reports

The main problems of modern professional audit are development and implementation of economic mechanism of audit that includes large penalties for bad-quality audits, audit liability insurance, the development of civilized competition in the market for audit services and so on.

Nowadays we do not have any adequate legislative base and experience of litigation against auditors, there is no methodology for assessing the amount of damage which customers may incur from low-quality audit, insurance companies are not capable and not ready for mass insurance of audit responsibilities.

In Ukraine there is an insufficient number of audit firms, the high cost of audit services, lack of regulatory provisions about how to conduct the audit.

Thus, there is need to develop national standards of audit which should be based on the foreign experience and consider the current audit practice in Ukraine.

Conclusions: The main potential areas of improvement of the market of audit services in Ukraine may be:

- implementation of mechanism of practical application of International Accounting Standards in Ukraine, with creating comments to this standards based on audit practice in our country;
- making appropriate changes, additions and corrections to the structure of the education system of auditors by creating uniform requirements of basic higher education;
- execution of orders on the audit of public authorities (at the tender or other base), where state control is impossible or ineffective;
- the government should give audit firms defined powers that give them responsibilities to create a profit management system through the management of production costs, based on information flow, obtained during the audit process.

Thus, the range of audit issues in modern terms is still very wide. The government should pay attention to the proposed ways of solving these problems. The implementation of these ideas will help to increase the prestige and credibility of the state, society and businesses to audit profession in Ukraine.

References

1. Бондар В.П.. Удосконалення системи організації аудиторської діяльності в Україні // Формування ринкових відносин в Україні.- 2008.-№9.- С.16 - 19.

2. Редько О. Аудиторські послуги в Україні: перші кроки до ринку// Бухгалтерський облік і аудит.- 2008.- №11.- С.49 – 55.
3. Audit activity in Ukraine – formation and development issues [Electronic source] // Mode of access: http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2011/Economics/7_80831.doc.htm

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

67. Re-branding as the need for business success

Nadia Kostiuchenko

National University of Food Technologies

Introduction: Sooner or later there comes a time when brand popularity began to play against it. Excessive fame turns into a stereotype and becomes boring and bored. Marketers called it as “re-branding”.

The term “re-branding” is a marketing strategy in which a new name, term, symbol, design, or combination thereof is created for an established brand with the intention of developing a new, differentiated identity in the minds of consumers, investors, and competitors [3].

Rebranding, on the other hand, is the process by which a product or service developed with one brand, company or product line affiliation is marketed or distributed with a different identity. This may involve radical changes to the brand's logo, brand name, image, marketing strategy, and advertising themes. These changes are typically aimed at the repositioning of the brand/company, usually in an attempt to distance itself from certain negative connotations of the previous branding, or to move the brand up market. Re-branding can be applied to new products, mature products, or even products still in development.

Resources and methods: This is a very common thing in developed countries today. Therefore, most of the theoretical knowledge and examples we can take from these countries. The problem was studied by such foreign and domestic theorists and practitioners as Jack Trout, Roger Sinclair, O. Ovchinnikova, T. Myzhicka.

According to Sinclair, business the world over acknowledges the value of brands. “Brands, it seems, alongside ownership of copyright and trademarks, computer software and specialist know-how, are now at the heart of the intangible value investors place on companies.” As such, companies in the 21st century may find it necessary to relook their brand in terms of its relevancy to consumers and the changing marketplace. Successful rebranding projects can yield a brand better off than before [2].

Jack Trout, head of the marketing firm Trout & Partners, digs for details about the major reasons big brands run into trouble and situations in which it would be appropriate to use the rebranding [1].

Results: Researching this topic, we can say that there are several basic types of rebranding. There are corporate rebranding (company's rebranding) and rebranding product (rebranding goods and services).

If you recall examples from world history advertisement on successful and unsuccessful examples of re-branding, the first thing that comes to mind is the legendary cowboy Marlboro. Initially, Marlboro cigarettes were created for the female audience, but they were not in great demand. And in the 1950s, the manufacturer decided that it was time to take drastic measures. The result is known to all, one of the greatest American advertisers Leo Burnett came up with the image of a brave cowboy. This not only led to a complete repositioning and brand cigarette unthinkable to increase market share, but also opened up further profitable advertising opportunities: as cowboys, in theory, terse, later it

was enough to portray the mountain rivers, mustangs, canyons and limited to a single phrase: «Come to Marlboro Country».

A typical case of re-branding - modernizing the brand. Have gone through this " with its traditional drinks. About once every 10 years such brands as Coca-Cola and PepsiCo make non-radical changes in their logos, updating the brand.

The most striking example of re-branding in Ukraine was a change of brand mobile operator UMC to MTS. Ukrainian telecommunications giant "Ukrtelecom" abandoned trademark Utel and switched to using the brand "Wow! Mobile».

Conclusions: As known, sooner or later, there comes a time when brand popularity begins to play against it. Excessive fame turns into a stereotype and becomes boring and bored. It was at this point companies need to add the brand creativity that can be done by re-branding. Re-branding is performed by many large companies.

In the case of re-branding the company is committed to ensure the attention of potential customers, as opposed to what, to show that it has entered a new phase of activity, correcting all previous errors.

The process of rebranding requires caution. Same scale re-branding, with the change of corporate identity, replacing the name of the company overall reset trademark is relatively safe only for little-known firms. For robust and stable brands every change can be extremely risk.

A change of image in a large corporation can have costly, while small businesses can enjoy more mobility and implement change more quickly. If the previous brand was successful, before replacing it there is the need for careful screening of all new elements through a series of focus groups, in-depth interviews with representatives of the target audience, consultants.

References

1. Jack Trout , John Wiley & Sons, Inc., 2001, "Big Brands, Big Trouble"
2. Sinclair Roger, M(1999) "The Encyclopedia of Brands & Branding in South Africa"
3. Re-branding [Electronic source] // Mode of access: <http://en.wikipedia.org/wiki/Rebranding>

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

68. Audit in the European countries

Ruslana Ponomarenko

National University of Food Technologies

Introduction: Today, the internal and external audit in all foreign countries has certain peculiarities. Through the study of foreign experience in the sphere of audit it can be used to improve the effectiveness of the Ukrainian independent audit. The fact that many problems in the auditors' activity are related to drawbacks and imperfections in the normative basis regulating the audit activities as well as in the methodology of execution of audit also points out at the necessity to study the regulative requirements of audit.

Resources and methods: The following methods of research were applied in the given work: analysis and integration of aspects of considerable experience; analytical and

interpretative procedures; experts' assessments. Theoretical and methodical basis of the work: special literature on audit, accounting, published scientific papers and researches.

Results: Auditing is primarily regulated by the Law on Auditing, which outlines requirements for auditing firms and auditors in individual practice, regulates auditing methodology, and sets out the legal framework of operations for the Chamber of Auditors of Ukraine (UCA) and the Professional Public Union of Auditors of Ukraine. The UCA is responsible for approving audit regulations and standards, carrying out the certification of auditors, approving programs of professional training for auditors, and maintaining the register of auditing firms and auditors in individual practice that are eligible to provide audit services in Ukraine. The UCA adopted the International Standards on Auditing (ISA) as the Ukrainian standards with effect from 1 January 2004 [2].

In Latvia a considerable step in the creation of independent audit was taken in 1938, creating the Latvian Institute of Sworn Auditors, which operated under the supervision of the Latvian Chamber of Commerce and Industry. Now in Latvia the process of legislation's harmonization with the requirements of the EU is going on and rushing this process has led to implementation of inappropriate legal norms.

General requirements of the EU for those persons, who perform the audit of annual accounts and consolidated annual accounts, are set out in the EU Eight Directive of 1984. The further analysis shows, problems, mainly, appear in realization of norms of legislation in the work of independent auditors of Latvia and their professional associations, specifically, LASA (Latvian Association of Sworn Auditors).

As one of main events from renewal of independent audit in 90's of XX century can name the formulation of norms of ethics for the sworn auditors and the preparation and issue in 2000 the code of ethics of the sworn auditors. In this code the standards of conduct are formulated - the basic requirements, basic principles, their explanations and comments, and they represent what public waits for from the profession of an auditor [4].

In Poland the Local Government Act on March 8, 1990, the legislator took up the approach of a separate, special body of supervision and audit of the financial management of local governments. In practice it meant the establishment of a new institution – the Regional Chambers of Audit, the RIOs. The Regional Chambers of Audit Act was passed by the Sejm on October 7, 1992 and came into force on January 1, 1993.

An amendment of the Regional Chambers of Audit Act in 1997 led to the establishment of the National Council of Regional Chambers of Audit (the KRRIO), which is a body meant to coordinate the work of all the chambers and to represent the RIOs before other state bodies and entities.

Audit procedures are regulated in the Regional Chambers of Audit Act and in the Prime Minister's Decree of July 16, 2004 which defines RIOs' seats and territorial scope, the detailed organisation of each chamber which includes the number of members of each board, its procedures and applicable audit standards as specified in a KRRIO resolution [5].

Conclusions: Summing up the results of the research of audit activity organization in foreign countries, we can conclude that some elements of the organization of auditing activity are appropriate to adopt in Ukraine for improvement of auditing activities. To improve the audit activity in Ukraine a system of audit quality control should be created, stricter conditions to the quality of the audit and audit services should be set.

References

1. Doing business and investing in Ukraine [Electronic source] // Mode of access: http://www.pwc.com/en_UA/ua/publications/assets/pwc_dbg_2007.pdf

2. Andrejs Ponomarjovs. Development of the regulative requirements of audit in Latvia [Electronic source] // Mode of access: http://www3.acadlib.lv/greydoc/Ponomarjova_disertacija/Ponomarjovs_ang.doc

3. Regional public sector audit in Poland [Electronic source] // Mode of access: [http://www.eurorai.org/eurorai/eurorai_eng.nsf/documento/country_reports/\\$file/Country%20report](http://www.eurorai.org/eurorai/eurorai_eng.nsf/documento/country_reports/$file/Country%20report)

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

69. Food industry in Ukraine: problems and prospects of development

Vitalii Malimon

National University of Food Technologies

Introduction: Food industry has always been considered a priority for Ukraine and strategically important sector that can provide not only the needs of the domestic market, but also occupy an important place among the leading countries in food production. Availability of food, the quality and sustainability affect the level of food security, ensure social stability.

Compliance with international standards can only be achieved if industry transits to an innovative model of development and active implementation of modern technologies of food production. Therefore, the issue of improving the functioning of local food businesses identifying threats and potential growth of the industry as well as improvement in the quality and competitiveness of domestic food is extremely urgent.

Food industry unites dozens of industries, the main of which are: sugar, milk, oil and fats, bakery, confectionery, meat, alcoholic beverages, ect. Like any other industry, it has certain features. In particular products produced by food enterprises relate to essential commodities and therefore they are in constant demand (half the budgets of domestic households are spent for food). The industry has close integration connections with agriculture and thus improvement of efficiency of enterprises that belong to it is impossible without solving the problems existing today in the livestock and crop production.

Resources and methods: The methods used to solve given problem are as follows: system analysis and synthesis and deduction method.

Results: The importance of the industry for the economy of our country is specified by its proportion in the total production and sales of industrial products, export potential and tax revenue that it provides. In 2011 the food industry ranked second in terms of sales. Its share was 16% [3].

The most negative aspect is the strong tendency to decline in their production. This is associated with low levels of demand as far as incomes per capita of more than a third of households in the country do not meet even the minimum subsistence level and with the lack of a systematic approach to public policy to ensure sustainable and efficient growth of the industry [5, p. 163].

The highest rate of decline is typical for the production of meat and dairy products, butter, cheese, flour, bakery products. For example the production of beef and veal (fresh, chilled and frozen) in 2011 was 81,3 thousand tons which was only 42.1% of the 2005 level. During 2005-2011 the production of dairy products fell by 5%, and butter and cheese - 35% [3].

Share of loss-making enterprises of the food industry was 33.2% in Ukraine in 2007 while in 2010 41.1% of the industries ended the year with a negative financial result.

If we analyze the causes that hinder the implementation of innovation in the food industry it can be concluded that the most significant among them are: lack of funds to implement innovative projects, high innovation costs for technical equipment and highly qualified staff salaries, lack of guaranteed fast recoupment of these costs.

Conclusions: To summarize the above stated I would like to reiterate that the food industry plays a very important role in the economy of our country. And despite the existence of many problems the industry can and should be the leading sector of the national industrial output.

For this purpose it is important to address a number of important tasks such as:

- speedy implementation of comprehensive modernization of food production, introduction of the latest achievements of science and technology into the production process;

- increase of investments in this sector, the introduction of resource-saving and low-waste production, development of new and improvement of existing products;

- introduction of quality control and safety of food products based on techniques NASRR system, quality management systems according to international standard ISO 9000, environmental management systems of food production according to the international standard ISO 14000;

References

1. Statistical Bulletin "Industry of Ukraine in 2001-2007" // The State Statistics Committee of Ukraine. - K. , 2008. - 304 p.
2. 2. Statistical Bulletin "Industry of Ukraine in 2007-2010". State Statistics Service of Ukraine [Electronic source] // Mode of access: www.ukrstat.gov.ua
3. Yakymchuk T. Condition and prospects of development of the food industry in Ukraine / T. Yakymchuk // Actual problems of economy. - 2010. - № 4 (106). - p. 162-168.

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

70. Individual psychological characteristics of an economist

Iryna Shkapko

National University of Food Technologies

Introduction: Economics is a social science that studies how societies allocate scarce resources to achieve their needs and wants. Economists act as policy advisers, helping governments formulate public policy. They also, however, function as scientists, using scientific methods to explore, analyze and explain economic phenomena. Globalization has increased the demand for economists as companies involved in international trade need to undertake serious study of the international market and trade policies of different countries and WTO, before going for important decisions like mergers, takeovers and expansion.

Resources and methods: The background of human physical and mental characteristics of each person visibly distinguishes the individual characteristics that affect their life, behavior, activities. The given problem was considered by such domestic scholars as Maksymenko S.D. and Pavelkiv R.V.

Results: Since time immemorial, people have tried to explain individual differences between people: differences in the depth, intensity, stability of emotions, emotional vulnerability, pace and other features of mental activity and behavior. Observations on humans show that some people are strong, aggressive, others - weak, flabby, not vigorous. There are people who can easily pass from one to the other conditions of life, easily adapt

to changing circumstances. The rest of the people, carry these changes painfully and adapt to new conditions with great difficulties.

Psychologists distinguish such individual psychological characteristics:

- Temperament (from lat. temperamentum - the proportion of parts) is a collection of individual features that characterize the dynamics and emotional sides of behavior and activity.

- Character (from the greek - brand) - a set of stable individual characteristics of personality that develops and manifests itself in the activity and communication.

- Human abilities - individual psychological characteristics of people who show up at work and is a prerequisite for successful implementation.

Economists today are very popular in the labor market. A lot depends on these professionals who plan all the financial activities of any organization or company. Services of economists are required in corporate firms as well as state run government departments. Economists work in different fields like financial services, formulation of economic policies and analysis, demographic studies, marketing research etc. Economists are required to research economic factors like supply and demand, exchange rates, inflation, employment rate etc. Based on these they try to find trends and make predictions.

Now let's describe what characteristics an economist needs to be successful in their job. An economist needs to be good with figures, able to concentrate on the task; accurate; organized; able to work well under pressure; able to keep information private; good at analyzing and interpreting figures; excellent at communicating; able to present information. A good economist keeps in memory a large amount of information and is able to explain the relationship between individual units logically, and identify priorities based on company analysis. Some scholars distinguish three main skills: a) analytical: being an economist involves a lot of analysis of events and economic variables as such one must have excellent analytical skills so as to draw reasonable conclusions; b) interpretation of statistics: numerical figures and statistics are an everyday thing for an economist and as such one must have the skill to understand and interpret statistics; c) forecasting: economics is a historical, present and forward looking area and every economist must have the skills to provide accurate forecasts of economic variables. In fact an economist is measured by their ability to provide accurate forecasts. For Keynes, a good economist should be *“as aloof and incorruptible as an artist, yet sometimes as near the earth as a politician.”* So the key to being a good economist is to combine and blend, to synthesize. So it's the blending of the skills that matter most.

Conclusions: Thus, economists observe economic events, conduct research, and analyze data and develop theories to explain unemployment, inflation, consumer and firm behavior, and other economic concepts.

Analytical and logical mind along with patience and a strong desire to find answers has to be essentially there in an economist. The important personality traits are: numerical ability, ability to communicate through figures, data and words, an academic bent of mind, interest in problem solving.

References

1. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. - Видання друге, перероблене та доповнене. - Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. - 222 с.
2. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник. - К.: Кондор, 2009. - 576 с.
3. Профессия: экономист [Electronic source] // Mode of access: http://rabota.ua/info/jobsearcher/post/2010/07/26/professia_economista.aspx

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

71. Enterprise adaptation to changes in the market environment

Mariana Prokip

National University of Food Technology

Introduction: Today's pace of change in business conditions may or may not be unprecedented, but it is surely spectacular. But like most things in business, rapid change is a two-edged sword - a threat but also an opportunity. Adapt to rapid change better than competitors and you can make great strides; ignore rapidly changing circumstances and expect to go the way of the dinosaur. Adapting may be difficult, but it is not impossible. Change puts a premium on adapting; the faster the pace of change, the greater the premium. Take away change and there is no need to adapt; if it worked yesterday, there is every reason to believe it will work today.

Resources and methods: In the New Economy, everything changes faster: demand, supply, product prices, employment, production, investment, inventories, interest rates and exchange rates. In one quarter the economy is booming; the next quarter it is on the brink of recession. The problem of enterprise adaptation to changes was studied by different scholars (John S. McCallum, P. Borowski).

Results: Thus, finance, politics and society complete the change whirlwind. A blizzard of new securities and portfolio strategies have combined with 24-hour-a day, worldwide trading and instantaneous information to make financial markets more efficient and much quicker to adjust, but also more volatile and more focused on the short term. Global trade growth is breathtaking, countries are opening up in exchange for reciprocal access, international alliances abound, transportation costs are coming down, and everyone in a global industry is everyone else's competitor. There are certainly signs that an enterprise is having trouble responding to its changing environment. Effectively adapting to rapid change must be a relentless, day-to-day activity.

1. Force the pace of adapting. Firms must be proactive in adapting; it will not happen if executives do not make it happen. Snoozing your way to complacency is not a recipe for a competitive, high-performance enterprise. Adapting involves change, and most people resist change as if it were a plague. Put adapting at the top of the agenda.

2. Resist denial. Denial is a psychological state where the afflicted refuse to accept a harsh reality. The belief that all will be well in the enterprise if you just give it time is a sure sign of denial. Another sure sign is the belief that business conditions have not changed, or at least have not changed enough to matter. Denial has no place in the running of an enterprise.

3. Understand business conditions. Only luck will save those whose efforts to adapt are based on a misread of the business environment. Time that executives spend understanding trends in technology, economics, trade, politics and society is time well spent. Future business conditions are never certain, but study and good advice can increase the odds of getting the future right.

4. Manage finances prudently. Adapting effectively to rapid change takes serious money. Enterprises with weak balance sheets and/or a bad profile in the investment community will find money both expensive and difficult to get. Adapting is unlikely to work if it is built on a foundation of excessive debt and poorly matched assets and liabilities with respect to maturities and currencies.

5. Benchmark relentlessly. If your enterprise is losing ground in product, quality, service, customer satisfaction, unit cost and profitability comparisons with competitors, it may mean they are adapting better. Benchmarking is one of the best and earliest indicators of trouble in adapting.

6. Watch for and deal with executive burnout. The best antidote for rapid change is competence, focus and energy in the executive suite; the tired, cynical and stubborn can do huge damage fast. Dealing fairly with spent executives is expensive, but those costs pale beside the costs of letting burned-out executives pilot the ship through rapid change. Executives approaching the 10-year period in the same job especially should be monitored.

7. Restructure to adapt. In times of rapid change, be especially sensitive to structures that stifle initiative and innovation, frustrate communication and reward process over performance and output. Enterprises ignore structure at their peril; the trouble is, structure is easy to ignore because a poor structure is not as obvious in an immediate crisis.

8. Manage the enterprise's risk agenda. The faster the pace of change, the more important it is to manage risk. Change increases risk, often exponentially. Managing risk begins with understanding the exposures. You cannot mitigate risks that you do not understand.

9. Ethics and governance. Rapid change exposes dubious ethics and poor governance. Rapid change creates urgency and pressure; firms that are not properly grounded struggle accordingly.

10. Do not minimize the importance of a small step. A step in the right direction is far more important than one big step. The adage applies equally to business during periods of rapid change. It does not take many small steps to leave an enterprise substantially better adapted if the steps are all in the right direction. Over time, a small step in the wrong direction will be magnified many times.

11. Look for opportunity. For the organization that is well managed, well financed, responsive and nimble, rapid change is just what the doctor ordered. Opportunities abound. Rapid change puts everything up for grabs.

Conclusions: Enterprises should assess their capacity to adapt; where it is wanting, they should take immediate and aggressive action. A leisurely approach to change will not work in this business environment.

References

1. John S. McCallum, Professor of Finance at the I. H. Asper School of Business, University of Manitoba - Adapt or die – IVEY Business Journal – 2011.

2. Piotr F. Borowski, Warsaw University of Life Sciences, Poland - Strategy of adaptation as a mode of development in the contemporary companies – By materials of 2nd International Conference on Energy Systems and Technologies 18 – 21 Feb. 2013, Cairo, Egypt

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

72. Audit in Ukraine: present state, problems and prospects of development

Hrystyna Mirzoeva
National University of Food Technologies

Introduction: Ukraine today is an integral part of the world economic community and is gradually gaining importance as a business and political partner. One tool that helps

develop economic relations, including international, are audited because it provides confidence in tested financial information to its users at various levels.

Resources and methods: The method of system analysis and synthesis was used in the given work. In our country, some of the audit firms (auditors) are not involved in the audit, and provide only consulting and other services. While global trends indicate audit services by audit firms reducing the volume of consulting services or the allocation of these entities providing consulting services to individual structures.

Results: In Ukraine there are regions where the audit in total audit services covers about 30%. They are Vinnitsa, Chernigov, Nikolaev, Zaporozhye and Lugansk. In most cases, the cause of performance - this diversification, the desire to keep the customer by providing a variety of services and seeking alternative sources of income.

However, despite the fact that this sphere of activity is developing fast there are many problems that need to be solved.

One problem is the insufficient number of teaching materials on auditing, which results in lack of knowledge and low competence of the auditor during the performance of their tasks. In addition, these trends lead to lowering the competitiveness of Ukrainian auditors versus foreign, which offer a much wider range of services.

Another bad thing is the lack of qualified accounting personnel, which reduces the quality of audit services. This question has violated not only the users of audit services and government agencies, but also the actual auditors who are interested in the development of the market for audit services, enhancing the prestige of the profession.

Another problem is the problem of the modern auditor and confidence in him. The selection of the auditor is a matter of trust. That is, before the client elects to provide information to the auditor, it must be assured that the auditor will be able to power and keep it in confidence. This is certainly due to the professionalism of the auditor and legal protection of its activities.

Along with the above there is a serious problem of pricing of audit services, namely in terms of methodology for its determination.

Only system for calculating the cost of service accounting firm in Ukraine does not exist, because the auditors often use their own system of pricing. Most often, this system is based on determining the number of man-hours or amount of work performed.

Despite the fact that the development of audit in Ukraine has already done a lot, still the problem of the right, the successful solution of which depends on the prospects for its future development. So, primary clarification is needed:

- further development and implementation of national standards of audit;
- improve methods and organization audits of their quality
- development of optimal methods for determining the value of audit, audit services, audit ethics issues
- education and skills improvement auditors

Conclusions: Thus, there are a lot of problems concerning modern audit in Ukraine that negatively affect the results of business operations and the economic situation of the state as a whole. The solution of these problems is aimed at strengthening the position and authority of the audit, improving auditing activities in Ukraine.

References

1. Usach B. Problems of audit in Ukraine // Regional Economy - 2007 - № 4, p. 217 – 222
2. Drach V.I. Next step: Quality Assurance Audit Services / V. Drach / Auditor Ukraine. - 2009. - № 5/6. - P. 60-61.

3. Law of Ukraine "On Auditing» [Electronic source] // Mode of access: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

73. Accounting for leases

Marina Maksimenko

National University of Food Technologies

Introduction: A lease is simply an agreement between two parties for the hire of an asset. The lessor is the legal owner of the asset who rents out the asset to the lessee. At the end of the lease the asset is returned to the lessor. The lessee will pay a lease rental to the lessor in return for the use of the asset. The accounting treatment for the lease entirely depends on the nature of the lease. For accounting purposes all leases are classified into one of two categories, they are either deemed to be 'finance leases' or 'operating leases'. At its most clear cut an operating lease is a very short-term agreement for the temporary hire of an asset, e.g., hiring a car for two weeks to take on holiday.

Resources and methods: There are two ways of accounting for leases. In an operating lease, the lessor (or owner) transfers only the right to use the property to the lessee. At the end of the lease period, the lessee returns the property to the lessor. Since the lessee does not assume the risk of ownership, the lease expense is treated as an operating expense in the income statement and the lease does not affect the balance sheet. In a capital lease, the lessee assumes some of the risks of ownership and enjoys some of the benefits. Consequently, the lease, when signed, is recognized both as an asset and as a liability (for the lease payments) on the balance sheet. The firm gets to claim depreciation each year on the asset and also deducts the interest expense component of the lease payment each year. In general, capital leases recognize expenses sooner than equivalent operating leases.

Results: The accounting treatment for an operating lease is straight forward for both the lessor and the lessee. The lessee has incurred an operating expense, so the lease rental payable is written off in the profit and loss account. The lessee has to disclose in the notes to the accounts the amount charged in the year and the amount of the payments to which the entity is committed at the year end. The lessor has earned revenue from renting out the asset and accordingly recognises the lease rental receivable as income in the profit and loss account.

A financial lease is a method used by a business for acquisition of equipment with payment structured over time. To give proper definition, it can be expressed as an agreement wherein the lessor receives lease payments for the covering of ownership costs. Moreover, the lessor holds the responsibility of maintenance, taxes, and insurance.

A financial lease is similar to an out-and-out purchase transaction which has been financed through a term loan, in that the payments are made on a monthly basis. However, unlike an out-and-out purchase transaction in that the lessee doesn't present the obligated balance as debt, shows payments as expensed, and retains the equipment title. During the lease period, the finance company is considered as the legal owner of the asset. A finance lease is one where the risks and rewards of the ownership pass to the lessee. How it is determined that risks and rewards have passed is a subjective issue and one on which accounting standards give guidance (see below). At its most clear cut, however, a finance lease is a long-

term agreement representing a loan made by the lessor to the lessee to buy the asset. The principle audit risk, associated with leases concerns their classification. If what are in substance loans to buy fixed assets are accounted for as operating leases, then the financial statements will not show a true and fair view, as there will be off balance sheet assets and liabilities. This risk is higher if the company's gearing may be considered too high.

However, to account for the finance lease in accordance with its legal form would be a betrayal of the concept of 'substance over form'. This important concept requires that the commercial reality of events and transactions be reported in the financial statement if they are to be relevant to the users of the financial statements and if the financial statements are to be true and fair.

The lessee strictly capitalises the present value of the minimum lease payments as the fixed asset and this is the amount also recorded as the liability. The present value of the minimum lease payments normally equates to the cash price. The asset has to be depreciated over the shorter of the period of the lease and the useful life of the asset. The loan accrues interest which should be recognized to give a constant periodic return on the balance of the outstanding loan. The rental payment is not therefore simply a revenue expense but represents partly the repayment of the capital element of the loan and partly the finance charge on the loan (i.e., interest).

Conclusions: On the balance sheet the finance lease creditor obligation under finance leases will have to be split between current and long-term creditors. In the notes to the balance sheet a separate listing in the fixed asset schedule is required to distinguish assets legally owned and those held subject to finance leases. In the notes to the profit and loss account the amount of the interest charged that was in respect of finance leases must be disclosed. The principle audit risk, associated with leases concerns their classification. If what are in substance loans to buy fixed assets are accounted for as operating leases, then the financial statements will not show a true and fair view, as there will be off balance sheet assets and liabilities. This risk is higher if the company's gearing may be considered too high.

References

1. Чернелевський Л.М., Беренда Н.І. Аудит: Теорія і практика. – К. «Хай-Тек Прес», 2008. - 559 с.
2. Accounting for leases [Electronic source] // Mode of access: <http://www2.accaglobal.com/archive/2888864/30941>

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

74. Transcarpathian region is the best place to invest in the future

Yulii Pyliavskyi

National University of Food Technologies

Introduction: Transcarpathian Region is bordered by Romania to the south, Hungary to the southwest, Slovakia to the west, and Poland to the northwest. It is thickly forested and largely agricultural. The plain in the southwest, which is drained by the Tisza River and its tributaries, supports crops of wheat, corn, tobacco, sugar beets, and potatoes. There are vineyards, fruit orchards, and walnut groves in the foothills. The region's mineral resources include brown coal, rock salt, fire clays, marble, and limestone. Forests occupy nearly half the area of the oblast, and lumbering, along with the production of such items as wood chemicals, furniture, and cartons, is a leading industry. The majority of the population is Ukrainian, with Hungarian, Russian, Slovak, and Rusyn minorities.

More than 60% of the territory is occupied by the Carpathian Mountains – the oldest massif of Europe. Zakaraptia is a natural source of mineral waters, so, this region is a popular spa resort with lots of sanatoria, wellness, and health centres. Christmas and New Year have specific ethnic flavour in the Carpathians. Be sure to enjoy trying mouth-watering Ukrainian meals in Zakarpattia. Winter holidays and especially the Christmas and New Year holidays in Zakarpattia with lots of snow fun outdoors will leave one indifferent.

Resources and methods

Transcarpathia offers favourable business opportunities for various reasons, such as its rich resource basis, a balanced enterprise structure, an exclusive geographical location, and investment incentives unique in Ukraine. 327 entities, that were established or developed by means of investment funds, are registered in the region.

In terms of districts and municipalities, the largest amount of foreign investments are involved in Uzhgorod district, and in particular in the city of Uzhgorod. Entities of the Transcarpathian regional center and Uzhgorod district have received 121,600,000 U.S. dollars. A little less foreign investments go to Mukachevo district and the city of Mukachevo - 80,400,000 U.S. dollars.

The countries, that invest the largest amounts in the activities of business entities of Transcarpathia, are Cyprus, Japan, United States, Austria, Germany, Poland, Hungary, Malta, Italy and Slovakia. Businessmen from these countries invest primarily in commercial industry, transport and communications, hotels and restaurants, as well as industry, agriculture, forestry, hunting and construction.

Results: Experts of the Ministry of Income point out that the contribution of these companies to budget revenues is quite significant. Thus, during January - August of this year, the budget of the region received more than 2 billion 328 million hryvnias. Compared to the same period in 2012, the amount of funds increased by 57.5 million hryvnias.

Also, in order to create an effective dialogue between the Ministry of income and taxes of Ukraine, the investor community in the field of tax and customs policy, further development of customer service and attraction of additional investments, the Ministry of income has established the Council to encourage investment and entrepreneurship. The objectives and functions of the Council are to propose priorities and strategic objectives of the Ministry affecting the development of investment policy and entrepreneurship, as well as recommendations for the creation of favorable conditions for improving the investment climate and conditions for doing business in Ukraine - the Main Office of the Ministry of Income in Transcarpathian region reported.

Conclusions: So, a lot of investors are sure that putting capital in Transcarpathia is the greatest decision in investment field. In addition, Transcarpathia is actively involved in international projects, including those in partnership with Hungary. The participants of the project focus activities on areas of environment protection, health and public safety, development of tourism and infrastructure in the neighboring regions.

References

1. Ревуцька Н.П. Сучасні інструменти залучення іноземного капіталу.//Цінні папери України.- 2004- №9, С.54-56
2. Jorge Zukoski. Investing in Ukraine's Future: Removing Barriers to Open Opportunities [Electronic source] // Mode of access: <http://ukrainianweek.com/Economics/>
3. Инвестиции превратят Украину в сильное европейское государство, – Мендоза-Вилсон [Electronic source] // Mode of access: <http://ekonomika.eizvestia.com>

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

75. Management of currency risks

Natalia Malysheva

National University of Food Technologies

Introduction: Economic risk is defined as the probability of adverse effects of exchange rate changes on the economic situation of the company, for example, reducing the likelihood of turnover or changes in prices of factors of production and finished products as compared to other prices in the domestic market. The risk may be due to changes in the severity of competition both on the part of producers of similar goods, as well as from manufacturers of other products, as well as changes in consumers' commitment to a particular brand. The impact may also have other sources, such as the government's response to changes in exchange rates or wage restraint as a result of inflation caused by currency depreciation.

Resources and methods: Research online resources, professional magazines, papers, manuals.

Results: Currency risk is a form of risk that originates from changes in the relative valuation of currencies. These changes can result in unpredictable gains and losses when the profits or dividends from an investment are converted from the foreign currency into U.S. dollars. Investors can reduce currency risk by using hedges and other techniques designed to offset any currency-related gains or losses.

In the least degree of economic risk are companies that incur costs in local currency only, do not have alternative sources of production factors, which could affect the exchange rate. These companies sell their products only within the country and do not meet the competition from goods whose prices can become more prosperous as a result of the favorable exchange rate. However, even these companies are not fully protected because of exchange rate changes may have consequences which cannot escape any one firm.

Fluctuations in exchange rates may affect the degree of competition from other manufacturers, had an effect on the structure of their cost or their selling prices denominated in local currency. The company, which sells exclusively on the domestic market, with costs paid in national currency only to suffer from the appreciation of domestic currency, as the competitive imported goods will be cheaper, as well as goods of domestic producers, competitors, whose costs are paid partly in foreign currency.

Change the value of the currency of the country may have more importance for the company to list its subsidiary in that country in order to provide a cheap source of supply or on its domestic market or the markets of other countries' consumers.

The company cannot always choose the currency rates at their discretion, and even more difficult to predict the movement of the exchange rate. Most firms that manage foreign exchange risk are doing so to protect profit margins on export sales.

Protection's strategies of currency risks may include currency hedging, which involves reducing or aiming to remove the impact of currency movements on the value of the investment. It is a strategy that is generally used in an attempt to reduce the risk and impact of adverse currency movements to protect the value of the investment. As one of the protective measures against loss, you can use the simultaneous conclusion of export and import contracts in the same currency and with approximately the same maturity. In this case, the profits of the export contract and the loss of import are mutually compensated. But all gains and losses could be cut only when the balance of exports and imports. In practice, the enterprise is usually dominated by exports or imports. Then, in order to reduce risk are

encouraged to enter both the export and import contracts in different currencies, with opposite trends in the fluctuations.

A more reliable way to protect against currency losses is a currency clause. Its essence lies in the fact that the currency in which payment is made under a contract linked to a more stable currency and the amount of the payment is made dependent on changes in the course of a more stable currency. At the same payment currency may coincide or may not coincide with the currency rates.

Conclusions: The benefits of managing that risk are:

- Primary goal is to protect your business from the negative impact of exchange rate fluctuations, at the lowest possible cost.
- Because exchange rate volatility also provides opportunity for gains, a secondary goal is to strike a balance between risk and return.

If the payment currency is stable and the payment will be made after a short period from the date of the contract, this is not necessary. When installment payment on a long term reservation should be included as to predict the movement in exchange rates over a long period is impossible. And you must include, if the payment currency is unstable, even with a small gap between the time of payment and the term of the contract.

References

1. Adler M., and B. Dumas, 2005. Exposure to currency risk: Definition and measurement. *Financial Management* 13, 41-50.
2. Currency Risks and Their Classification [Electronic source] // Mode of access: <http://currencies-systems.blogspot.com>
3. Methods of Protection and Management of Currency Risks [Electronic source] // Mode of access: <http://currencies-systems.blogspot.com>

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

76. Problems of financial and tax accounting in Ukraine

Marina Bezverkha

National University of Food Technologies

Introduction: The accounting system in Ukraine is driven by the tax rules, Ukrainian tax officials are not concerned with financial accounting rules, whether Ukrainian or international.

This is one of the most important problems of all accounting and tax system because our government cannot choose a proper way to follow this question.

Ukrainian national financial reporting standards are very flexible, according to some interviewees. Where there are options, Ukrainian firms almost always choose the option that is close to, or identical to the tax rules. Of course, some firms do not follow the national standards at all.

There is a tendency to use the tax rules for the financial reporting. This tendency causes some problems at times. For example, the tax rule allows companies to deduct the cost of inventory when they pay for it, even if they have not yet received it. That is because the tax rules often follow a cash basis approach rather than the accrual basis.

Resources and methods: There are many scientists who investigated this problem such as Bondar V., Dorosh N., Pilipenko I. and many others. The method of system analysis was used in the given work.

Results: Accounting, or accountancy, is the measurement, processing and communication of financial information about economic entities. Accounting, which has been called the "language of business", measures the results of an organization's economic activities and conveys this information to a variety of users including investors, creditors, management, and regulators. This definition not always means the same responsibilities as tax system.

Substantiation of the problem urgency:

- Parallel existence of financial and tax accounting
- Domination of tax accounting
- Lack of external incentives for maintaining high quality financial accounting records and, as a consequence,
- Poor quality of financial accounting records and preparation of financial statements.

Lack of quality accounting records creates problems:

At the microeconomic level:

- Lack of a reliable information data base for making sound management decisions

At the macroeconomic level

- There is no reliable view of the state of the economy
- There is no reliable data base for the nation-wide planning purposes

Accounting standards make up a stable basis for maintaining financial accounting records and preparing financial statements. The government tax policy may be sufficiently flexible and may change, depending on the nature of economic processes.

Conclusions: Although accounting firms in Ukraine can develop a tax practice, and while there are tax clients, many Ukrainian enterprises prefer to pay the tax authorities directly rather than some accounting firm to make sure they will not have any tax problems.

So our government should choose a stable system of financial and tax accounting to be more similar way to count and pay it.

References

1. Reconciliation of Financial and Tax Accounting [Electronic source] // Mode of access: http://www.capcipa.biz/ma_eng.htm
2. Robert W. McGee, Galina G. Preobragenskaya. Accounting and Financial System Reform in Eastern Europe and Asia, Springer, 2006 – 352p.

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

77. Environmental audit in Ukraine: relevance, challenges and areas of improvement

Kate Prokopiychuk

National University of Food Technologies

Introduction: Environmental problems of Ukraine as a whole do not differ from the world known problems: climate change, in particular the weakening of the ozone layer; the pollution of the atmosphere with the formation of acid rain and toxic substances; water pollution (seas, rivers) with heavy metals and chemical compounds; depletion and pollution of surface water and soil; reduction of forest area; reduction of the ability of the natural

environment to self-purification and self-healing; the formation of new pathogens of plants, animals and humans. Ecological state of our Planet is deteriorating rapidly. Environmental overload significantly lowers quality of life of the population in Ukraine. It is estimated that the contribution of the ecological factor in the deterioration of the health of the population is estimated to be 10-30%, including oncological diseases - about 50% [1, C. 24-25]. Industrial enterprises and transport in Ukraine with the annual emissions of about 6 million tons of pollutants, which is 150 kg for each citizen of the country.

Resources and methods: Active trends of environmental priorities integration that arise under the pressure of international obligations and socio-economic consequences of ecological disasters (including the Chernobyl catastrophe) can be recently traced in the reforming process of Ukraine's economy. Now environmentally dangerous economy of Ukraine is taking its first steps towards environmentally balanced development. This process is difficult and time consuming because it is associated with technogenic transformation of economic thinking into social-ecological one. At the current stage the great importance is given to the formation of environmental policy and environmental management system at the level of a company, a corporation, an industry, a region, etc. It is impossible without the formation of organizational and economic basis and the procedure of environmental audit in accordance with leading international and Ukrainian standards.

Results: Thus, we distinguish two basic directions of strategy realization and they are the following:

- firstly, it is the introduction of new mechanisms and instruments that could provide a preventive system of actions and measures for reduction of environmental risk;
- secondly, it is harmonization of normative-methodical base of management of the environmental safety in Ukraine with European standards.

So the most important direction of the state environmental policy is the institutional transformation with the aim of forming a new legal and economic framework for the regulation of relationships between relevant governmental bodies and natural resource users, introduction of environmental requirements to the procedure of assessment of the socio-economic efficiency of management decisions.

In our opinion, the composition of these transformations should contain the following:

- improvement of the environmental legislation, the system of environmental limitations and regulations regimes of nature management with the purpose of their adaptation to the conditions of liberalization and further rational denationalization of property;
- gradual transition to international standards of technological processes and manufactured products, which creates the necessary conditions for the entry of Ukraine into the world economy and the international system of environmental safety;
- economic incentives through the state tax, credit and pricing policies of resource and energy conservation, implementation of environmental machinery and technologies;
- ensure the implementation of environmental management systems and assessment of impact on different hierarchical levels of management.

We emphasize that the result of these transformations should be the basis for stabilization and further improvement of ecological situation in Ukraine.

Conclusions: Therefore, we can state that today there is an urgent need for the development of ecological management and audit in Ukraine, which is determined by such factors:

- deterioration of environmental situation in the state that is associated with the obvious inefficiency of traditional forms of state ecological control and monitoring;
- the existence of a considerable potential of unused opportunities for solution of environmental problems, many of which do not involve significant financial and material expenditures;

- practical achievements in the field of ecological audit and ecological management in developed Western countries;
- interrelation of the development of environmental management and sustainable development;
- possibility of obtaining substantial economic benefits, including additional profit for enterprises, which in practice are developing projects in the field of ecological management.

Hence, the ecological situation in Ukraine can be stabilized and improved mainly by changing the orientation of socio-economic development of the state, formation of the modern value and moral priorities, review the structure of needs, objectives, priorities and ways of the human activity. All this calls for a complex of radical political, legislative, socio-economic, technological and systemic control measures, including an environmental audit.

References

1. Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Навроцький В.М. Екологічний аудит. - К.: Вища школа, 2000, - 344 с.
2. International chambers of Commerce/ the Activities of the ICC/ Documents ICC [Electronic source] // Mode of access: http://www.iccwbo.ru/deatelnost/icc_documents.

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

78. Accounting for cash

Julia Titarchuk

National University of Food Technologies

Introduction: Each enterprise can conduct the normal production activities only in constant communication with other companies using monetary assets.

Most commitment payments are made cashless through the bank institutions. Cash payments between enterprises, organizations and institutions are allowed only when the amount of the single installments is lower than the amount set by the banks for cashless payments.

In conducting cashless operations, banks monitor agricultural companies in terms of payment and contractual discipline, as well as help to use the most appropriate forms of payment that accelerate the circulation of circulating assets.

Resources and methods: Terms used in this section have the following meanings:

Cash, cash funds in bank accounts and demand deposits.

Cash equivalents are short-term highly liquid financial investments that are readily convertible into specific amounts of cash and which are characterized by an insignificant risk of changes in value.

Non-cash transactions are transactions that do not require the use of cash and cash equivalents.

Investing activities is the purchase and the sale of such fixed assets and of such financial investments that are not part of the cash equivalents.

Operating activities is the main activity of the enterprise as well as other activities that are not investing or financing activities.

Cash flows are inflows and outflows of cash and its equivalents.

Financing activity is an activity that leads to changes in size and composition of the own and debt capital of the company.

Results: As a result of the own operational activity all enterprises carry out calculations with commercial banks for credits and through commercial banks pay the cost of goods and services to each other.

According to Article 198 of the Commercial Code of Ukraine the calculations of enterprises on their obligations are carried out in non-cash and cash order through the bank institutions in accordance with the rules of settlement and clearing transactions approved by the National Bank of Ukraine.

Conclusions: Therefore, the main objective of the accounting of monetary assets is a fulfillment of operations with funds for payments to suppliers, customers; monitoring of the compliance of clearing and settlement discipline, timely and proper documentation of cash flow; monitoring of the safety of cash and securities on hand on a daily basis; inventory of cash and displaying of the results on accounts of the accounting, compliance with accounting standards number 4 "Statement of Cash Flows" and provision of complete financial statement to the users; accurate and unbiased information about the changes in cash and cash equivalents of the company during the reporting period.

The following accounts and sub-accounts are used to display the resources:

- 30 "Cash";
- 31 "Account in the bank";
- 311 "Current accounts in national currency";
- 312 "Current accounts in foreign currency";
- 313 "Other bank accounts in national currency";
- 314 "Other bank accounts in foreign currency";
- 33 "Other funds";
- 331 "Monetary documents in local currency";
- 332 "Monetary documents in foreign currency";
- 333 "Cash in transit in the national currency";
- 334 "Cash in transit in foreign currency";
- 34 "Short-term notes receivable";
- 35 " Current financial investments";
- 351 "Cash equivalents";
- 352 "Other current financial investments".

References

1. Господарський кодекс України [Електронне джерело] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. *Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с.*

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

79. Methods of protection of currency risks

Kseniia Lymarenko

National University of Food Technologies

Introduction: All participants in the international currency market incur currency risks, i.e. risk of loss in the exercise of those or other operations. Currency risks are

associated with inflation and currency fluctuation. If exchange rates were fixed, there would be no currency risk. The objective basis of currency risk is that in the long run, exchange rates depend on the economic situation of different countries, but in short - on the decisions of public authorities on economic issues, speculative transactions, rumors and expectations, political events, and, finally, on the wrong solutions of dealers.

Resources and methods: Research papers, manuals, online resources

Results: Any foreign trade transaction involves a foreign exchange risk, i.e. the risk of currency losses caused by changes in foreign currency in which payment is made to the national.

Unfortunately, the company cannot always choose the currency rates at their discretion, and even more difficult to predict the movement of the exchange rate.

As one of the protective measures against loss, you can use the simultaneous conclusion of export and import contracts in the same currency and with approximately the same maturity. In this case, the profits of the export contract and the loss of import are mutually compensated. But all gains and losses could be cut only when the balance of exports and imports. Practically, the enterprise is commonly dominated by imports or exports. Then, in order to reduce risk are encouraged to enter both the export and import contracts in different currencies, with opposite trends in the fluctuations.

Thus, along with other methods the method of protection can be used as support.

A more reliable way to protect against currency losses is a currency clause. Its essence is in the fact that the currency in which payment is made under a contract linked to a more stable currency and the amount of the payment is made dependent on changes in the course of a more stable currency. At the same payment currency may coincide or may not coincide with the currency rates.

In the first case, the currency is called the reservation line, in the second case - indirect.

However, neither direct nor indirect reservation does not ensure a full guarantee against loss. The degree of assurance against loss depends on the successful choice of "anchor currency" is actually on correctly predicted the trend in the change rate of the currency. The degree of assurance, if the "anchor currency" to take not one but several, and more, the better the degree of assurance.

The question of whether or not to include in the contract currency clause shall be decided by the parties in the transaction, depending on specific conditions. If the payment currency is stable and the payment will be made after a short period from the date of the contract, this is not necessary. When installment payment on a long term reservation should be included as to predict the movement in exchange rates over a long period is impossible. And you must include, if the payment currency is unstable, even with a small gap between the time of payment and the term of the contract.

Conclusions: So, to control bank risk, you must create a reserve of funds to insure their activities to reduce lending and deposits, hedging, and the most effective method - divide the risk of partner banks. Risk control shall be based on a top-down approach at the bank's hierarchy. Control targets shall be identified at lower management levels so that violations of risk limits and other facts are revealed in a coherent and effective manner provided that a proper-functioning communication infrastructure is used. Banks shall, on a consolidated basis, monitor financial performance and profit-loss status of their direct or indirect participations they control, and establish and maintain risk management function. Subsidiaries that are excluded from consolidation shall be taken into account in assessing the risk structure and financial performance.

Banks shall set up a separate unit to monitor operations of their participations. The parent bank shall monitor large-volume transactions and fund transfers among its participations, and identify and be aware of the risk profile of overseas banks under its control.

The parent bank shall regularly monitor risks its local and overseas participations are exposed to, and determine whether such risks are within legal limits based on such criteria related to financial strength such as capital base and own funds.

References

1. Aliber, Robert Z. Exchange Risk and Corporate International Finance. New York: John Wiley and Sons, 2010.
2. Cornell, Bradford. "Inflation, Relative Price Changes, and Exchange Risk," Financial Management, Autumn 2009, pp. 30-44.
3. What Is the Economic Currency Risk and What is He? [Electronic source] // Mode of access: <http://currencies-systems.blogspot.com>

Scientific supervisor: Olga Nikitenko

80. Trends of modern green marketing in Ukrainian food industry

Valeriia Ovsianikova, Liudmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: In current market conditions, the question is how to get the maximization of profits. One of the most important aspects of business is the used marketing mix. Therefore, all the tools of marketing policy in any production including food are designed to effectively meet the needs of consumers, while to bear profit to owner. So you may experience significant problems concerning the quality and safety of food products offered.

We are becoming more and more familiar with the concept of organic marketing, ecomarketing, green marketing or environmental marketing. They are all diverse names but they respond to a common objective: satisfying the needs of a consumer concerned with the environment whilst simultaneously favouring sustainable development.

This new trend has become a business strategy that is currently very much in vogue, responding to the demand for business social responsibility. The determining marketing policy is not in its sales orientation now, as developing eco-friendly initiative - social, and non-profit-making, which boosts the environmental awareness of the consumer.

Resources and methods: Exploring the effectiveness of the use of green marketing concerning the food market in Ukraine is necessary to consider its essence.

Green marketing is the marketing of products that are presumed to be environmentally safe. Thus, green marketing incorporates a broad range of activities, including product modification, changes to the production process, packaging changes, as well as modifying advertising. Green, environmental and eco-marketing are part of the new marketing approaches which do not just refocus, adjust or enhance existing marketing thinking and practice, but seek to challenge those approaches and provide a substantially different perspective.

It is important to consider the product as a basis for eco-marketing mix. The organic nature of a product is the result of the elimination of any artificial preservatives, coloring, irradiation, synthetic pesticides, fungicides, rodenticides, ripening agents, fumigants, drug residues and growth hormones and genetically modified organisms.

As demand for organic food in Ukraine continues to increase, high volume of sales through mass outlets, like supermarkets, is rapidly replacing the direct farmer connection.

This raises the question of the development of organic food production in Ukraine, which in turn requires the use of green marketing strategy.

Results: Serhii Levakhin, representative of a company that processes organic cereals and supplies to retail networks, says that nowadays an average purchaser of organic food is a middle-aged middle-class woman who is raising one or two children and lives in a big city.

On the way of ecological product from producer to consumer, first of all, are the following main aspects of marketing policy.

Equally important is the appropriate product packaging, which must comply with the European quality certificates. For its production biological materials (recycled) is used, and the design is characterized with pale natural color. Examples are dairy products “Ethno product”, groceries “Ekorod”, juices, syrups and jams “Pan Eko”.

Sales promotion occurs through participation in specialized exhibitions where consumers get acquainted with new products and its benefits. Tasting is an integral part that allows potential customers to form an opinion about the product. In Ukraine, the exhibitions of eco products have become popular recently, but the most visited is International exhibition of organic products “ECO Expo”, which will be held this year in spring. At the exhibition you can see the entire range of environmental and organic products presented on the Ukrainian market at the present time and new products that are only entering the market.

Conclusions: The relation between feeding, health and environment has recently gained a higher relevance in the public and occupational sphere. Production and consumption are strictly inter-connected and they require knowledge as well as sustainable choices. The organic food production requires appropriate marketing policies that are not purposed only to short-term satisfaction of consumer needs, but also to the development of a healthy lifestyle.

In the infancy of green marketing in Ukraine companies use methods of promotion and sales which are borrowed from the experience of European countries. But the upward trend in the number of organic manufacturers indicates the possibility of Ukraine to upgrade to the next level of green marketing and develop it effectively.

References

1. Grant J. *The Green Marketing Manifesto*/ John Grant. – Wiley, 2007. – 320 p.
2. Ottman J. *The New Rules of Green Marketing: Strategies, Tools, and Inspiration for Sustainable Branding*/ Jacquelyn Ottman. –Berrett-Koehler Publishers, 2011. – 256 p.
3. Martin D., Schouten J. *Sustainable Marketing*/ Diane Martin, John Schouten. – Prentice Hall, 2011. – 247 p.

81. Nonverbal Communication

Yulia Hayshuk, Liudmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: Nonverbal communication is behavior, other than spoken or written communication, that creates or represents meaning. In other words, it includes facial expressions, body movements, and gestures. Nonverbal communication is talking without speaking a word. It is very effective, maybe even more so than speech. Remember the saying, “Actions speak louder than words.”

Resources and methods: Nonverbal communication researchers have investigated by such professors as Norman Miller, Julius Fast, T. Van Dyke.

Results: There are two main types of nonverbal communication. *Body language* is the first. Body language is body movements that depend on a person's attitude or feelings. Body language includes the way people walk, how they stand, and their facial features. In other words, any kind of meaning that is shown by a person's body attitude or movements. For example, when a boy is sad he may droop his head and walk slowly. Or, if a girl is happy, she might run and jump or stand up straight and put her hands in the air. People don't have to say anything to show how they feel about things. The color of people's skin may even show how they feel. For example, if people with light colored skin get embarrassed, their skin may turn red, or if they are worried, they might get pale. Body language can be voluntary (on purpose) or involuntary (a person can't help it). An interesting fact is that blind children will smile when happy even though they have never seen a smile.

The next main type of nonverbal communication is *gestures*. Gestures are communications like facial expressions, hand signals, eye gazing, and body postures. Examples include smiles, handshakes, waving, and raising certain fingers to say something. For instance, if you saw a friend at a noisy carnival, you might smile and wave at your friend. You might also point at the Ferris wheel if you wanted to meet your friend there. You could do all of these things without saying a word. Another great example is in baseball when the catcher signals to the pitcher the kind of pitch to use for the batter that is up.

There are three main uses of nonverbal communication. People often use all of them every day. The first use is for *greetings*. Greetings include waves, handshakes, hugs and salutes. For example, when you see your friends in the morning on the way to school, you may wave to them. A more formal greeting would be shaking hands with your boss at work. The salute is used in the armed forces when you see a person of a higher rank than you.

The next use is for *specific communication*. For example, workers may use signals at their jobs. One important use is in construction when a worker signals to a crane operator to keep everyone safe. These signals are very specific and tell the operator to move left, right, or raise and lower the hook. Another very important use is sign language. This form of communication is used for people who have hearing problems. They use hand signals and lip reading to communicate very specific things.

The third use is *involuntary nonverbal communication*. These are movements and attitudes that show how people feel. Most times, people don't even know they're communicating when they make these actions, because these actions are automatic. For example, a slumped posture may mean that the person is sad.

Expressions and gestures are not the same around the world. Some gestures, like the "thumbs up," which is a positive gesture in the United States, may mean something very different in other cultures. In Nigeria, the thumbs up gesture is a rude insult! In Australia it is an obscene insult. Another funny example is spinning your finger around your ear. This is known as the "you're crazy" sign in America and in some other nations. But in Argentina, it means "you have a phone call!"

Another gesture that can be taken completely differently depending upon where you live is nodding the head. In most parts of the world, it is a positive or "yes" gesture. In Bulgaria, and parts of Greece and the Middle East, it means no. It is important that government leaders know about these things. It could be bad if a president offended the leader of another nation because of a gesture that was misunderstood. At least an embarrassed smile will be understood between people from other countries.

Conclusions: Not all gestures and body language are for positive communication. One example of this is gang symbols. These are nonverbal communications that may tell something about whether or not someone is in a gang or lives in a certain area where some gangs are. For example, the way a person wears their shirt or how a cap is worn (like to the

left or right side) may tell others that the person is in a certain gang. The color of their clothes may mean something as well. Another communication that is used by gangs is special hand signs. These signs are used by one person to show another person that they are in a certain gang. These signs can be a threat sign to someone in a different or enemy gang.

References

1. Г.Г. Почепцов. Теорія комунікації. – М.: “Рефл-бук”, К.: “Ваклер” – 2001. – 656с.
3. Рюкле Хорст. Ваше тайное оружие в общении: мимика, жест, движение. – М.: Интерэксперт: Инфра – М – 1996. – 227с.
5. Пиз Аллан. Язык жестов: увлекательное пособие для деловых людей. – М.: Ай-Кью – 1992. – 112с.

82. Theoretical approaches to the definition of “Strategy”

Victoria Bila , Luidmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: Globalization of the world economy, development of environment, intensifying of competitive activity between the producers of commodities and services are brought to the necessity of determination of the most optimal management of the enterprise’s competitive. On the modern stage of market development relations such approach are strategic business management, establishment and use of various strategies of the enterprise development.

Resources and methods: Theoretical principles in relation to a strategic management of the enterprise were examined by such scientists, as: B.Karlov, A.Chandler, M.Porter, S.Shershneva, S.Oborska and other.

Results: A concept “strategy” is basic in the theory of strategic management, but there is no single definition of it, because there are several approaches to determining the essence of the strategy: classic, conceptual, complex, modern (philosophical, organizationally-administrative).

The basis of the classical approach to the definition of strategy is the position about it’s comparison with the ways of achieving the goals of the company. B. Karlov gave definition of strategy as a summarizing model of the actions, required to achieve the set objectives through the coordination and allocation of company resources [2].

Supporters of the conceptual approach describe the strategy as a set of rules necessary for decision-making. I. Ansov, said that the strategy is one of the several sets of rules of making decisions about the behavior of organization. He described the strategy as a set of rules for decision-making to ensure sustainable growth and development of the enterprise; isolating two groups of rules: the rules of the relationship with the external environment of the enterprise (business strategy) and the rules of the balance between their own internal variables (organizational concept) [1].

M.Porter, using the idea of the value chain, offered to examine the strategy as an analysis of internal processes and the interactions between the various components of the organization in order to determine how and where the added value is [4].

Strategy is a program of the enterprise in the environment, but not just a means of achieving its objectives define in complex approach to the definition of strategy. So , J. Johnson and K. Skuls view the strategy as the direction and scope of activities in the long term, ideally leading company

resources in line with the changing environment of operation (markets, customers and clients) so that the company meets the expectations of the owners of its shares [3].

S. Shershneva and S. Oborska are the representatives of modern approach to definition of strategy. They think that the process of defining the strategy has two main concepts: philosophical and organizationally-administrative. Philosophy - focuses on the determining of the organization's direction, which answers the question: what business does the organization operate and what business it should be? In this case, the business strategy is developed to link the internal capabilities (potential) organization with its environment. The strategy is considered as a philosophy that organization must follow in its strategic activity. According to another concept, strategy is related to the competitive actions, measures and methods of implementation of the strategy of the organization. In this case it answers the question of how the organization operates on its chosen markets. This strategy is called "competitive strategy" and is considered as a long-term idea of the organization, the way to achieve the goals it sets, guided discretion under the terms of providing environment [5].

Conclusions: After analyzing of all the approaches to the definition of "strategy", we conclude that each of them describes a concept from different sides, but also contradict each other. So, the strategy is a multifaceted concept, which includes, on the one hand, set of objectives of the enterprise and means to achieve them with the most efficient use of available resources, and on the other, is a direction of the company, its place in the environment and the level of interaction with them.

References

1. Ansov I. The Strategic management /Translation from English. - M.: Progress, 2001. 519 p.
2. Karlov B. Business strategy/Translation from English - M.: Economy, 2003 - 239 p.
3. Mintzberg H., Quinn J. Strategic processes/Translation from English. - SPb.: Piter, 2001. - 688 p.
4. M. Porter. Competitive strategy / Translation from English. - K.: Osnova, 1998.
5. Shershneva S. Strategic Management: Textbook. - Second edition. K.: KNEU, 2004. 699 p.

83. Computer assisted language learning

Ivan Gunko, Liudmyla Vlasenko

National University of Food Technologies

Introduction: One of the main requirements of a modern specialist is English and this is for many students (most of all for students who study on specialties where English language is only one lesson a week) is a serious problem.

The objective of this paper is the problems searching solving which are the reasons why the students of technical specialties have insufficient knowledge of English. Perhaps nothing new to be discovered but at least I will justify my own opinion on the matter and refute or confirm previous findings in this regard.

Resources and methods: Currently, in Ukraine, students of technical specialties mainly have in their learning process one foreign language lesson for a week. In addition, all students have the summer and winter holidays, which is mainly a rest from studies. With such intensity, students have a difficulty not only to develop their language skills, but even to maintain the already acquired knowledge. Also it is a fact that nowadays, every student has a permanent access to the personal computer, or a laptop.

I decided to check out if the person can achieve fluency knowledge foreign language by using the computer.

During one year with the help of a variety of electronic manuals and books, audio and video materials, information sites and special games on the Internet I have actively engaged the study of foreign language for six days a week and for three hours a day.

At the beginning of research (10.01.2013) I had starter level knowledge of English language (the proof is that I got 147 points in the EIT from English which I had passed 08.06.2013).

Results: At the end of the research (10.01.2014) I have an advanced level of English proficiency but not fluent and although I did not obtain the desired results I had confirmed that the using of computer technologies can improve the level of foreign language knowledge.

In the course of research it was found that the most effective way to study a foreign language by using a computer is the specially developed programs for independent learning (for example English Platinum Deluxe) which work with the Internet access and without it and allow to study systematically and comprehensively.

As a result of the research a free access of such programs which would fully worked in Ukrainian language was not found.

Conclusions: Consequently, we confirmed that the person will not become fluent in foreign language by using the computer for one year even if it will work hard because it is not possible without the real practice with the native speakers.

It is necessary to organize the Ukrainian educational programs translation for Ukrainian students. On the basis of the got results the introduction of foreign language training programmes in the educational process of students who do not study foreign language are recommended, because one lesson a week is obviously not enough for foreign language mastering and the conducted researches show if a student want to improve the knowledge of foreign language, he actually can do it himself with the necessary tools.

References

1. L. Shapran, L. Kunitsya, The Computer Assisted studies of foreign languages in higher educational establishments, National University of Food Technologies, Kyiv.
2. Kalinina S.S., The Functions of Computer Assisted Language Learning in Formation of Linguistic and Communicative Competences, National Linguistic University, Kyiv
3. Denise E. Murray, A Case for Online English Language Teacher Education.

84. The current state of food industry development

Ann Zorina , Liudmila Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: At the present stage of development had the difficult economic situation of the entire national economy of Ukraine and especially is food industry, as this industry is very dependent on other industries: engineering, chemical, petroleum, and especially the solvency of the population. In this difficult time most citizens have to save every coin of their own earnings, as well as our food industry is forced to compete with neighboring countries - where food is cheaper.

Resources and methods: Subsector of food industry is an important part of Ukraine agriculture, combining production and industrial processing of raw materials of plant origin with the implementation of the finished product and the basic serving executives complex businesses and organizations. Vegetable agricultural resources can be divided into two

groups. The first combines production that grow raw materials for food industry and the other ones are for light industry.

Results: Food industry is one of the leading industries structure, forming not only agricultural and industrial complexes, and the entire national economy of Ukraine.

The share of this sector in the structure of primitive consumption reaches 52.8 % of the total industrial production, the sum-total of industrial production is 16.3, and of agricultural complex production is 33.5 %. Food products account about 68.1 % in the retail production of consumer goods, 63 % of the total retail of goods flow and 61.5 % in the structure of personal consumption of necessity goods of country's population.

Among other countries Ukraine has the most favorable natural, human, and geopolitical resource potential for the development of food industry, management of which would provide it leading role in the global and regional food markets. Already in 2000 a global territorial division of labor production basic foodstuffs per capita, Ukraine occupied leading positions: the first producing sugar, potatoes, eggs per capita, the second are milk, vegetables and melons, the third are grains and fish, the fourth is the production of meat.

Recently, the development of food industry in Ukraine is characterized by a sharp decrease in the technological level of production, wear of tools, in volumes and product mix reduction, the deterioration of its quality, attenuation of investment and innovation processes, displacement of local food with internal and external food markets reduction of budget revenues and foreign exchange in the country of export operation and so on.

Despite the exceptionally favorable soil and climatic conditions, population is not fully secured with high-quality foodstuffs. Recently, Ukraine is losing foreign markets food, filled with foreign and domestic products (often poor quality), while for their production there are necessary raw materials and production capacity.

Total economic crisis, a significant decline in agricultural production, wage debt and pension, the lack of financial and material resources, their rise have negative affection the results of food production. The output has decreased in all regions except Sumy. Significantly is decreased production of sugar, butter, margarine, bread, flour and products for baby. Consequently the consumption of basic food products per capita has reduced.

To improve the quality and competitiveness of food industry many new products were create 149 new commodities developed and introduced, in Volyn - 209, in Dnipropetrovsk and Sumy regions - nearly 100 in Odessa - 50. Odessa SPA "Konservpromkompleks" developed the technology of 10 canned kinds health prevention for children.

To reduce the cost of production and accelerating turnover is expanded the network of trading. Only in Sumy region were created 152 branded shops, 23 of which sell meat, 49 - milk products, 25 - bread and grain products, 22 – canned products.

Financial crisis, inadequate tax credit system, lack of working capital are forced some companies to process agricultural raw materials in governmental condition, use form of barter trade. Due loan increase for the purchase of sugar beet and sunflower seeds, the production by tolling condition sugar last year was decreased - from 93 to 59%, oil - from 80 to 70%. However flour production on a toll rose from 25 to 44 %, meat - from 17 to 19%. Specific gravity barter in food industry was 21.8 % at last year, almost twice time less than in industry in whole. However, in some areas it remains a major form of payment: the sugar - 67.5 %, fish - 61.3, tinned vegetables - 43.3, butter - cheese - 31.6, oils and fats - 25.9 %.

Special attention today is the skillful use of capital. It always felt an acute shortage of investment. Of course, you need to upgrade the operating companies. But make appropriate only when profits are sufficient to provide funds accumulation and consumption, and banks credited long-term investment projects. Alternatives are not there. What are the sources of funding can be raised for technical re-equipment industry?

First of all, is income, the enterprises, aimed at reconstruction and technical re-equipment of production. One source of funding - funds from the privatization of the industry of bread that can be spent on technical and technological renewal of production. Finally, it is appropriate to draw money commercial banks as well as population and privatization certificates. This will increase the attractiveness of the industry to potential investors.

Conclusion: However, despite the difficult financial situation, many enterprises are reconstruction and technical re-equipment of production; introduce new type of high-quality products in a modern package.

References

1. Юкіш В.В. **Інноваційна економіка**. 2009. № 8. p. 52-62.
2. Яркіна, Т.В. **Основи економіки підприємства: навч. посіб./Т.В.Яркіна**. - М.: Инфра-М, 2006. - 458 с.

85. Working time and rest

Maria Lytvynenko, Liudmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: Working time is a common measure of the amount of labor. The total working time is determined, on the one hand, by the level of production, on the other is by the physical and physiological features of human. Improved use of time is one of the main ways to increase productivity. In the analysis of working time and the state of labor discipline in the enterprise must take into account the conditions of the enterprises.

Resources and methods: Various aspects of this problem under conditions of reforming the economy are investigated Ukrainian scientists Andrienko V., Bazyluk A., Bohynevych D., Bondarenko I., Halchynskiy A., Danyuk V., Dem'yanenko S., Eshchenko P., Zavinovska G..

Results: The normal working hours of employees will not exceed 40 hours per week. This is a mandatory measure of labor, the duration of which is regulated by law and issued based on other regulations. The measure of labor can not be changed by agreement of the employee of the owner or the authorized body. An exception may be time when it comes to work part-day or part-week. Thus, working hours per week is the most common way of work, so that it remains unchanged, while the working hours depending on the number of working days per week, and shift schedules. The established normal working hours is 40 hours per week applies to all employees regardless of whether they are permanent, temporary, seasonal on enterprises of different ownership forms, and regardless of the mode of work, type of work week, including time tracking summarized. Normal hours of work may be less than 40 hours per week only in cases where the legislation provides for a shorter working time. In some cases (when working part-time, part-time) working hours determined by the agreement of the parties. In connection with the establishment of 40-hour work week to the state authorities, local councils and authorities recommended setting duration for employees working on weekdays: Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday - 8 hours 15 minutes Friday – 7 hours, weekends - Saturday and Sunday.

Efficient use of time for the company are the main sources of increased productivity, high efficiency is defined as allowing to increase output without additional investment.

Daily rest periods

During each shift in excess of 5 consecutive hours of work, an employee is entitled to at least 30 minutes of rest.

Generally, the break can be paid or unpaid, at the employer's discretion. However, if the employer places restrictions on an employee's activities during a break, such as prohibiting the employee from leaving the premises, the break must be paid. This means that where an employee working less than 5 hours, the employer is not required to provide a rest period. Where an employee is on the job for more than 5 hours (eg 8 or 9 hours) required the employer must provide at least 30 minutes break during the shift. In studying the use of time much attention is paid to the loss of work generated by many factors: imperfect organization of labor and production at the plant; deficiencies in system planning and regulation of labor; violation of labor discipline (absenteeism, access to work drunk, untimely and premature launch of its completion, absences during the day and more often recorded, loss of working time); adverse conditions in the workplace that contribute to cases and workplace injuries. The way working hours are arranged can help an organisation to manage its business and help workers balance their responsibilities at work and at home. Working hours can greatly affect work-life balance. Many businesses are under pressure to satisfy demands 24/7 and must balance this with the needs of their workers. This is leading to a rise in a more flexible working approach, which includes flexitime, shift work, job sharing or home-working. The Working Time Regulations determine the maximum weekly working time, pattern of work and holidays, plus the daily and weekly rest periods. They also cover the health and working hours of night workers. There are a small number of exceptions: certain regulations may be excluded or modified by a collective or workforce agreement.

Conclusions: Based on the foregoing, we conclude that a rational use of time is very important for the enterprise. By reducing working time increased productivity, reduced unnecessary energy costs. Loss of work time entails adverse effects. We can formulate some basic guidelines for more effective use of work time: need to increase labor discipline; eliminate absenteeism; eliminate excessive use of time for rest and personal needs. To improve the efficiency of the company should improve the structure of working time: adhere to safety regulations; improve working conditions, reduce morbidity, eliminate truancy and simple equipment. Achieving high efficiency of working time is not possible without the active support of management, competent system of motivation of employees.

References

1. Дячун, О. В. Організація, нормування та оплата праці : навч. посіб. / О. В. Дячун. – Л.: Афіша, 2001. – 220 с.
2. Адамчук В.В. Організація і нормування праці: навч.посіб. / В.В. Адамчук - М.: «Финстатинформ», 2003р. - 301 с.
3. Яркіна, Т.В. Основи економіки підприємства: навч. посіб./Т.В.Яркіна. - М.: Инфра-М, 2006. - 458 с.
4. Вартемчук Г. Економіка праці: Навчальний посібник/ Галина Вартемчук, М-во освіти України. КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2003. - 298 с.

86. Computer-aided Manufacturing

Maxim Lyashenko, Liudmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: Computer-aided manufacturing is a process in the development of machine production, where the control and monitoring functions, previously performed by

the person, are transmitted to automatic devices. Introduction of automation in production can significantly improve productivity and product quality, reduce the proportion of workers employed in different spheres of production. In general automation promotes intensification of technological processes and reducing the cost of manufacturing products, is fundamentally changing the working conditions in the industry, smoothing out the contradiction between mental and physical labor.

Resources and methods: Prior to the introduction of automation, physical labor was replaced through mechanization of the main and auxiliary operations of the production process. Intellectual labor has longer duration not mechanized (manual). Currently the operation of physical and intellectual labor becomes the object of mechanization and automation. Basically CAM was created to implement production processes without direct human actions or partly under his control. As a consequence, productivity and quality of the production have been increased in several times

Results: The interesting fact is that automation process began much earlier than we might seem. Automation actually appeared almost immediately with the emergence of production and production itself has been around for a long time. Actually, the prototypes of modern sophisticated devices appeared in antiquity.

Surprisingly, but 40 years ago, nobody expected any machine to replace a human completely. As you know, first computers appeared in the early 50s. These were bulky tube machines, taking a lot of space and consuming hundreds of kilowatts of electricity. They could only solve math problems. However, they had less computing power than today's calculators and, apparently, they couldn't have been used for controlling industrial processes. Nowadays, the impact of machines on every sphere of our life is difficult to exaggerate. There are even 2 types of automation: factory automation and brainwork automation.

Modern automatic control system has the following elements:

- CNC machines, which first appeared on the market in 1955(However their rapid spread began only with invention of microprocessors)
- Robotic Technology Complex(first appeared on market in 1970s-1980s)
- Flexible manufacturing systems
- Automated Storage and Retrieval Systems — AS/RS
- Computer-aided Quality Control — CAQ
- Computer-aided Design — CAD
- Computer-aided Planning — CAP

The Hershey Company, known until April 2005 as the Hershey Foods Corporation and commonly called Hershey's, is the largest chocolate manufacturer in North America. It was founded by Milton S. Hershey in 1894. Hershey is one of the oldest chocolate companies in the United States, and an American icon for its chocolate bar. This company is definitely one of the most successful on the whole market. This outstanding representative of food industry is also one of the largest purchasers of milk (7 hundred million pounds per year), nuts (2 hundred million pounds per year), and chocolate (6 hundred million pounds per year) in North America. With more than 13000 employees, Hershey's company has from 4 to 8 billion dollars revenue annually.

Everything begins with transporting cocoa beans to the starting point of production. This function is made by specially-mechanized line. Then refined product goes to a huge chocolate grinder, where it is mixed with cocoa butter and other additional components. After these operations chocolate automatically flows through different lines, where it is formed as «Chocolate bar» with adding milk, nuts, sugar and other products. The

proportion of added components is controlled by a computer as well as the temperature of the bar and its form. Practically every operation is done by specially-constructed machine. The only thing which is controlled by a person is the taste of the chocolate. However, there a lot of people who pay attention to the machines, testing whether they are serviceable or not. Furthermore, what makes Hershey's company so famous indeed, is the perfect combination of new technologies and ancient recipes. It is one of few companies all over the world which uses unique robots. Hershey's company has already mixed the strength and power of machines with soul and feelings of people and, obviously, has gained unprecedented result.

Conclusions: Despite being so unlike in comparison with each other, all automated enterprises have same features. The organization of the production process in every enterprise and in any shop is a rational combination in space and in time. Features and methods of these combinations are different but there are general principles: specialization, proportionality, parallelism, minimum breaks, rhythm. To sum up, automation is becoming more and more vital for all spheres of our life. Every person is dreaming about advanced machine that will be able to do all of his requests. Only few people understand that having so many machines is a great responsibility. However, practically everyone is sure that it is impossible to substitute a human.

References

1. William C. Dunn. Fundamentals of Industrial Instrumentation and Process Control. UK. - 2005. - 322 p.
2. James A. Rehg, Henry W. Kraebber, Marilyn Shank. Computer Integrated Manufacturing. UK. – 2004. - 592 p.

87. Tariff Remuneration System and Methods of Improvement

Ira Portyanko, Liudmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: One of the most important obligations of the employer towards its employees is their payment. Fulfilling the duties assumed, means for most employers one of the biggest expenses related to their activity. Salaries and their related costs (contributions to health, unemployment, pensions, etc.) usually add up to approximately 60% of total operating costs of a large-scale enterprise.

To regulate the organization of wages at the industry level between industry leaders and union workers in the industry are the tariff agreements. They should reflect such issues as a system of tariff rates and the salary system of benefits and social security, measures to ensure the necessary productivity growth. For industrial workers, the system makes use of basic wage rates, wage rate scales, and wage rates and skills manuals. For management and engineering and technical personnel, the wage rate system is based on fixed salaries for given positions and on a position classification manual. The wage rate system also includes various wage coefficients and wage increments. The tariff system is a set of regulations, by which the differentiation and regulation of wages of different groups and categories of workers, depending on the skill level, conditions, severity, intensity, and the responsibility of works. The component elements of the tariff system is a single wage-rate work and trades workers (ETCS), Qualification schedule of employees, the tariff rate for the first discharge rate scales that determine wage rates and salaries. Regulation of wages in the enterprise is a collective agreement, which includes provisions on wages. It reflects the forms and pay system, wage rates and salaries, bonuses and allowances to them, wage

indexation, specifies the conditions for incentive, remuneration, dividends. In accordance with the collective agreement provides guarantees of wage reductions for workers, fringe benefits and compensation for women workers, working adolescents.

Resources and methods: A considerable contribution to research of the tariff system of payment of labour was brought in by Ukrainian scientists Bilukha M.T., Butinets F.F., Gorelkin V.G., Kuz'minskiy A.M., Sopko V.V., Golov S.F., Zavgorodniy V.P., Zubilevich S.Ya. and other.

But in every enterprise, there are disadvantages of tariff system, so use different methods improvement.

Results: One of the advanced forms of wages are flexible wage system. It should be noted that these systems can be both tariff and non-tariff. The essence of so-called flexible tariff is that within each qualification category of workers or office employees set a range of wage rates and salaries. This improves the efficiency of incentives for workers within the same category or position without transferring to another category or a different position of the highest qualification. Flexible tariff system should be established on the basis of existing traditional tariff and bonus systems, bonuses targeted at specific companies. In the application of flexible wage premiums, bonuses and allowances individualized, that depend on each individual employee.

Another component of the tariff system improvement is the introduction of uniform tariff grids (ETS) for all categories of employees based features work in various departments. This course fully justified, because it allows optimizing qualification and positioning differentiation of wage rates and salaries and thus boosting growth stimulation qualifying employees. ETS are scale tariff remuneration of all employees, from the lowest skill level of workers who perform simple work, the first leaders of the company. Part of differentiation payment may be 17- bit ETS whereby regulated tariff wage conditions of all personnel. In 17- bit ETS laid level with the first class rates of 11, 14 and 17 percent build-up rates of discharge to discharge. Improvement of internal tariff wage conditions, by improving the construction of industrial tariff grids is an important factor in increasing the role of motivating and stimulating tariff systems in the enterprise.

Conclusions: The use of these approaches will allow more efficient use of means of labor going to finance premiums (after today stimulation of personnel is carried out mostly ineffective) increase business performance, more efficient use of material resources, reduce rejects and unproductive waste, improve product quality.

References

1. Гамова, О. В. Заробітна плата як економічна категорія: навч. посіб./ О. В. Гамова – № 3. –2007. - 60 – 64с.
2. Дячун, О. В. Організація, нормування та оплата праці : навч. посіб. / О. В. Дячун. – Л.: Афіша, 2001. – 220 с.
3. Філіна, Ф.Н. Тарифна система оплати праці / Ф.Н.Філіна - 2006. - № 12. – 26с.

88. Competitive Strategy of Food Industry

Anna Berseneva, Liudmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: Competitiveness measures the capacity to keep and gain market shares in domestic and international markets in a competitive environment. Nevertheless, one

should bear in mind that the trade surplus of one country spells the trade deficit of another. The quest for competitiveness is therefore intrinsic to all private businesses, and on a larger scale, this quest involves entire sectors of activity and countries.

An economic agent may only be qualified as competitive in comparison with other competitors offering the same type of goods or services. If average prices allow covering the production costs, including minimum remuneration for fixed production factors the player in question is deemed to be competitive.

Resources and methods: Businesses are constantly seeking competitive advantages in the marketplace. There are many different ways in which this can be done, but many will focus on a few tried and true methods of gaining on the competition. These methods can generally be classified into four different primary categories:

- Cost Leadership
- Differentiation
- Defensive Strategies
- Alliances

Results

In microeconomic environment (food industry and related network or cluster), with reference to improving the management aspects:

- Carry out systems studies on the economic and policy aspects of food safety and quality.
- Develop managerial tools for success in modern markets which demand high quality.
- Conduct feasibility studies for reengineering agro industrial production to ensure quality and boost competitiveness.
- Develop and implement total quality control systems.
- Develop business tools for cost-effective compliance with regulations and standards.
- Conduct training in quality and food safety culture, including the technical, economic and commercial aspects.
- Carry out market and consumer studies on food quality and safety demand trends.
- Generate and disseminate food safety and quality information, and contribute to awareness-building.

Also in microeconomic environment (the small food industry itself), with reference to development of the technological aspects:

- Promote improved and hygienic practices and technologies in classification, processing, packaging, transport and storage.
- Conduct design, construction and sanitary utilization of equipment and installations
- Conduct development, maximization, validation, analysis and control of processes with prevention-oriented quality assurance approaches.
- Improve and guarantee raw materials quality including the application of Good Agricultural Production Practices.
- Apply combined preservation techniques.
- Improve and guarantee in-process and finished-product materials quality and safety through the application of Good Manufacturing and Handling Practices.
- Develop and apply effective, low-cost, environmentally-friendly preservation technologies and packaging materials.
- Improve non-microbiological quality factors.

Conclusions: The aim of the article is to propose ways on how to be able to evolve from a process directed to devise sound strategies, using the systems approach, to the hands-on process of implementing cost-effective actions, that will assist small food industries and their networks to improve their performance, deliver high quality and safe foods to markets, increase their competitiveness, and contribute effectively to national productivity and development. Therefore, it is convenient to present some experiences related to different implementation modalities that would illustrate how to put forward the approach presented through these lines. The information that follows, coming from different contexts and periods and all except one from real life cases, is intended to give a rapid overview and examples of interventions from the global, macroeconomic international and national levels to the microeconomic level of specific food industries or in general postproduction stakeholders and their networks at local levels. Therefore, cases demanding comprehensive frameworks may be contrasted with very concrete and practical situations and the successful ways in which, through the application of the concepts explained herein, effective actions have been or may be put forward.

References

1. Ronald Cotterill-Competitive strategy analysis in the food system,1993
2. Ramon Casadesus-Masanell- Strategy: Competitive Dynamics and Wintel,2009
3. Michael E. Porter - Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors,1998

89. The youth unemployment is the investment climate review of the country

Alyona Bzenko, Liudmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: The problem of the youth employment is very acute in Ukraine. Every 3rd student of the university is not able to find a job along the profession; the vast majority of the youth from the regional and district centers pursues the “happiness” within the capital or is ready to go abroad. According to the sociological surveys of the Trade Unions Federation in Ukraine, conducted in spring of the current year, more than 80% of students associate their professional future not with Ukraine.

Resources and methods: The employment directly proportionally depends on the development rate of the national economy. And the balance of this critical situation in Ukraine can be reached via the comprehensive government work over the three key aspects.

Results: Firstly, the investment should be actively involved in the business sector. It does not matter whether the funding is involved from the national or foreign investment groups in both the public and private sectors. The main thing is that this process has the features of the stable dynamic development. What is the current investor concern? This is the instability of the Ukrainian legislation and fiscal system.

Second, regarding the aforementioned fiscal policy, it is necessary to implement the program along the reducing of the tax burden on business. Today the entire amount of payments that must be paid by a particular company reaches the 57%. This is the answer to why the Ukrainian labor market is in the shadow, and why most of Ukrainians do not qualify for the social security fixed by the law. The difficult situation with the official

employment leads to the development of the self-employment in the informal economy sector and as a result – the lower pay of employees.

The third important issue - the level of young people education. The corruption in the education system has led to a rapid decrease in the responsibility level of students, decreased the level of youth consciousness regarding their practical knowledge level. The very youth, being aware of the futility of the knowledge obtained in universities, now focus on the practical application of their capabilities and skills, instead of raising the educational level and achieve a competitive position in the labor market. In addition, the educational system is not so dynamic to quickly meet the requirements of the economic environment and to prepare professionals to meet the needs of the economy today. Yes, we face the situation where a person graduates from the university with honors, but is not able to apply the acquired theoretical knowledge in practice. Top experts often get the offers from the foreign companies before the end of the university.

Conclusions: The integrated address along these three issues can create a proportionate and effective labor market in Ukraine. On the one hand, developing economies can offer young professionals the places of employment with the prospects for the further growth with a competitive salary. The market employment, particularly young people, is the clear identifier of the economy, the level of country investment attractiveness. On the other hand, an effective youth employment program will encourage students to build a competitive knowledge base to give the offer to the employer and get a demand for their skills.

References

1. Hopkin, Paul "Fundamentals of Risk Management 2nd Edition" Kogan-Page (2012)
2. Nederpelt, Peter van (2012). Object-oriented Quality and Risk Management (OQRM). A practical and generic method to manage quality and risk. MicroData.

90. Work motivation system

Taras Vovk, Liudmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: At the present stage of economy development, one of the main tasks of the managers is to motivate their employees to work effectively to organize qualitative and effective activity, aimed to achieve the goals of the company. Employees should understand that achieving the objectives of the company, they will reach their personal goals with the help of the benefits that the company is offering for them.

Resources and methods: In the study of motivational factor in the management of the company the research results presented in the works of A. Akmaev, O. Amosha, B. Kliyanenko, N. Lukyanenko, O. Moroz, Shevchenko, A. Kozachenko, A. Voronkova, V. Medianik, V. Nazarov and others were analyzed. In these researches the most assessments and recommendations on the situation in the field of human resource management are subjective. However, staff management issues could not be considered as full solved, because the problem of forming an effective personnel motivation system with the consideration of the positive tendencies in some countries of Eastern and Western Europe is not sufficiently investigated.

Results: The main purpose of the research is to develop recommendations for improving the system of motivation in the conditions of modern economy. According to the identified goal there were defined the following problems:

- 1) examine the motivation system in Ukraine;
- 2) to develop the practical recommendations for building an effective motivation system considering the individual needs of the staff.

Short-term staff stimulation is often used at enterprises. It is based on the constantly growing tangible and intangible needs and habits (this mechanism does not allow a person to enjoy certain benefits for a long term, if the employee is always raised in wage, praised or in contrary is shown a dissatisfaction, then after a while these things become routine for him, and he will not pay attention to them). Employees often define stimulating factors for themselves. It requires an individual approach to the employee motivational system. Moreover, the material stimulation is perceived as an integral part of the motivation system, which limits its abilities. But a bonus stimulation (for example, related to career development, health, corporate culture, leisure time) is more flexible [1].

The system of rewards is formed on the basis of the strategy and objectives of the company. This system includes measures for material incentives for a long period because the employer cannot raise the wage level once and keep it at this level for several years, because such motivation does not work. It is necessary to adjust the level of salary and bonuses from time to time, to avoid the habit-forming. Also, the constant material stimulus increasing by the administration does not lead to good results, because motivation couldn't grow continuously. It reaches a certain level, begins to decrease, and then its level rises again. In connection to this it is interesting to analyze the experience of the application of so-called compensation packages.

The first place is given to such motivation factor as salary, additional bonuses and bonuses (all respondents put the salary in the first place), on the second place there is social security (50% of respondents), on the third place there are psychological factors and other compensation and health-hygiene factors. Young professionals are also interested in providing housing opportunities and commuting opportunities, possibility for professional training. Social security such as maternity leave, child care for children under 1.5 years to 3 years are on the second place for them.

Most of the enterprises in Ukraine apply the system based just on the material motivation, due to poor living standards. However, on a more developed labor markets, this motivation system is out of date. That happens in connection with the regular payment of bonuses, commissions and extra bonuses, value and motivational impact decreases rapidly. It means that the employee gets used to them, they consider them to be a form of wages, and any reduction of payment is perceived as a humiliation by the employer; primary motivational impact of variable pay usually motivates creative worker. However, only the owner himself for senior executives can afford the creativity, what demands the liability and access to the strategic information. Thus, it causes a conflict based on misunderstanding; motivational impact offset the negative attitude to the creative impulses.

Conclusions: There is no doubt that for each worker a unique system of incentives should be built. It must include: personal qualities, the availability of certain resources in the organization, management style of the company and the department. The effectiveness of the proposed methods can be evaluated only with time. However, international experience suggests that the provision of social guarantees and non material incentives make it possible to apply them successfully to solve the problem of increasing the efficiency of workers.

References

3. Юкіш В.В. *Інноваційна економіка*. 2009. No 8. p. 62-66.
4. Hryshchenko V.F., Chernova M.S. The innovative approaches to the effective small Ukrainian enterprises personnel motivation system's improvement in modern conditions. *Marketing and Innovation Management*. 2011. No 1. p. 103-112

91. Risk management

Anna Danylova, Liudmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: In ideal risk management, a prioritization process is followed whereby the risks with the greatest loss (or impact) and the greatest probability of occurring are handled first, and risks with lower probability of occurrence and lower loss are handled in descending order. In practice the process of assessing overall risk can be difficult, and balancing resources used to mitigate between risks with a high probability of occurrence but lower loss versus a risk with high loss but lower probability of occurrence can often be mishandled.

These risks can reduce the productivity of knowledge workers, decrease cost-effectiveness, profitability, service, quality, reputation, brand value, and earnings quality. Intangible risk management allows risk management to create immediate value from the identification and reduction of risks that reduce productivity.

Resources and methods: For the most part, methods consist of the following elements, performed, in the following order.

- identify, characterize threats
- assess the vulnerability of critical assets to specific threats
- determine the risk (i.e. the expected likelihood and consequences of specific types of attacks on specific assets)
- identify ways to reduce those risks
- prioritize risk reduction measures based on a strategy

Results: Risk management is the identification, assessment, and prioritization of risks followed by coordinated and economical application of resources to minimize, monitor, and control the probability and/or impact of unfortunate events or to maximize the realization of opportunities. Risks can come from uncertainty in financial markets, threats from project, legal liabilities, credit risk, accidents, natural causes and disasters as well as deliberate attack from an adversary, or events of uncertain or unpredictable root-cause. Methods, definitions and goals vary widely according to whether the risk management method is in the context of project management, security, engineering, industrial processes, financial portfolios, or public health and safety.

The strategies to manage threats typically include transferring the threat to another party, avoiding the threat, reducing the negative effect or probability of the threat, or even accepting some or all of the potential or actual consequences of a particular threat, and the opposites for opportunities (uncertain future states with benefits).

The International Organization for Standardization (ISO) identifies the following principles of risk management. Risk management should:

- be an integral part of organizational processes
- be part of decision making process
- be systematic and structured
- be based on the best available information

- take human factors into account
- be dynamic, iterative and responsive to change
- be capable of continual improvement and enhancement

Risk management is simply a practice of systematically selecting cost-effective approaches for minimizing the effect of threat realization to the organization. Therefore, all organizations have to accept some level of residual risks.

Conclusions: The essence of risk management is not avoiding or eliminating risk but deciding which risks to exploit, which ones to let pass through to investors, and which ones to avoid or hedge. In this chapter, we focused on exploitable risks by presenting evidence on the payoff to taking risk. To exploit risk, we need an edge over our competitors, who are exposed to that same risk. There are some possible sources. One is having more timely and reliable information when confronted with a crisis, allowing us to map out a superior plan of action in response. A second is the speed of the response to the risk, because not all firms, even when provided with the same information, are equally effective at acting quickly and appropriately. A third advantage may arise from experience weathering similar crises in the past. The institutional memories as well as the individual experiences of how the crises unfolded may provide an advantage over competitors who are new to the risk. The fourth advantage is grounded in resources, because firms with access to capital markets or large cash balances, superior technology, and better trained personnel can survive risks better than their competitors. Finally, firms that have more operating, production, or financial flexibility built into their responses, because of choices made in earlier periods, will be better able to adjust than their more rigid compatriots.

References

1. Alberts, Christopher; Audrey Dorofee, Lisa Marino (March 2008). Mission Diagnostic Protocol, Version 1.0: A Risk-Based Approach for Assessing the Potential for Success. Software Engineering Institute. Retrieved 2008-05-26.
2. Hopkin, Paul “Fundamentals of Risk Management 2nd Edition” Kogan-Page (2012).
3. Hutto, John (2009). Risk Management in Law Enforcement, Applied Research Project. Texas State University.
4. Nederpelt, Peter van (2012). Object-oriented Quality and Risk Management (OQRM). A practical and generic method to manage quality and risk. MicroData.

92. Ukrainian chocolate market research

Zhanna Ivanova, Liudmyla Vlasenko
National University of Food Technologies

Introduction: Ukrainian retail market demonstrates solid growth over the last several years. The chocolate confectionery sector is one of the most active and fastest-developing markets. The country’s chocolate confectionery market is estimated to reach a value of US\$1.9 billion or 200,000 tones within 2013.

Many new confectionery products have been launched in Ukraine in recent years. Confectionery producers have developed the assortments of their products and have introduced innovations. Chocolate confectionery is expected to be among the most stable categories in terms of growth amongst impulse and indulgence products in Ukraine, during 2014 and beyond.

Resources and methods: We use a variety of sources, when we are researching chocolate marketplace:

- statistics;
- media (television, newspaper articles, magazines, Internet);
- chocolate manufacturers competition;
- information about the exhibitions of chocolate.

Results: Ukrainian chocolate confectionery sector has always been dynamic, due to young and growing Ukrainian population, and traditional habits in confectionery consumption. In 2013, retail sales of chocolate confectionery grew by 10% in value and 2% in volume and reached US\$1.7 billion and 193,800 tons respectively.

Chocolate confectionery in Ukraine is expected to register a constant compound annual growth rate (CAGR) at the level of 4% from 2014 to 2016. In Ukraine, chocolate consumption accounts about 7.5% of the total market for confectionery products. On an annual basis, Ukrainians consume from 1.2 to 1.3 kg of chocolate per capita, which is four to six times lower than in other European countries. This indicates that Ukrainian market has a favorable potential for consumption rates increase. The sales of chocolate products increased in recent years. In 2009 173.2 tons (927.6 US\$ mill) were sold, 201.4 tons (1,896.1 US\$ mill) were sold in 2013. Researchers predict that sales will grow and they will be 230.9 tons (2,803.8 US\$ mill) in 2016. In 2013, Ukraine's chocolate confectionery imports were mainly from Russia, Poland and Germany. However, the country is also a significant producer of such products, with over 600 plants involved in confectionery manufacturing. Many of them are major processing and packaging companies.

The largest share of the chocolate consumption belongs to such companies as: Kraft Foods Ukraine ZAT «Korona» - 26%, Mars OOO «Snickers» - 20%, Konti VO ZAT «Konti» - 14%, AVK ZAT «AVK» 11%, Nestlé-Ukraine TOV «Svitoch» - 9%, Roshen Kondyterska Korporatsia «Vechirniy Kyiv» - 6,5%, Kraft Foods Ukraine ZAT «Milka» - 6%, Rainford Shokoladna Fabryka TOV «Millennium» - 3,8%, Roshen Kondyterska Korporatsia «Roshen» - 3%, Mars OOO «Bounty» - 2%, Mars Ukraine TOV «M&M's» - 1,5%, Ferrero-Ukraine TOV «Raffaello» - 0,9%, Svitoch Firma AT «Svitoch» - 0,7%, AVK ZAT «Romashka» - 0,4%, Nestlé-Ukraine TOV «Kinder» - 0,2%, Ferrero-Ukraine TOV «KitKat» - 0,09% and others.

These Ukrainian manufacturing companies are actively exporting products to 44 countries (about 40% of output) to maintain inside a domestic market that is trying to reach saturation. The majority of these exports (94% in 2012) are oriented for the Commonwealth of Independent States (a regional organization of former Soviet Republics developed as the successor to the USSR to coordinate trade and economic policies in CIS member nations). Some Ukrainian companies are also opening production facilities abroad, generally in Russia.

According to Euromonitor, the leading manufacturers in chocolate confectionery are modernizing their facilities to enhance production capacity and trying to remain competitive. Roshen Kondyterska Korporatsia, for example, is building a new factory in Vinnytsya with the capacity of more than 240,000 confectionery units per year. The subsidiary of another large multinational corporation (Kraft Foods Ukraine ZAT) also built a big new plant in Trostyanets (Sumy region).

Conclusions

Today, the chocolate confectionery sector is one of the most active and fastest-developing markets. Sales growth has been influenced by growth in the overall economy, urbanization, and an increasingly organized retail market. Ukrainian consumers in urban areas are looking for more convenient stores with better prices, products and services.

Market reforms and challenges of Ukrainian market also brought a significant change in the assortment, appearance and quality of food products over the past seven or eight years.

References

1. Euromonitor International (2012), Chocolate Confectionery in Ukraine, available at: www.euromonitor.com/chocolate-confectionery-in-ukraine/report
2. Global Trade Atlas (2012), International Agricultural Trade Report Chocolate Candy, available at: www.icco.org/about-cocoa/chocolate-industry.html
3. Дубосарова Т.Ю.(2001), Сенсорный анализ пищевых продуктов. – М.: изд. - Книготорг. дом «Маркетинг» – 240 с.
4. Остапчук М.В. Рибак А.І.,(2003), Система технологій (за видами діяльності). - К.: ЦУЛ - 888 стор.
5. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991р. ;№ 1024.

93. Incomes policy and regulation of wages

Oksana Almaz, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: In a market economy the state has a number of functions, one of which is to ensure fairness among tasks of economic policy - to achieve an equitable distribution of income and economic justice. State regulation of incomes - a very important area of social and economic policy, it should cover all segments of the population, to promote the growth of its real income [2].

Resources and methods: The problem incomes policy has been studied by such prominent scholars as F. Petrarca, J. Carafe, F. Guicciardini, J. Botero, Machiavelli.

Investigating this problem, we assume that government regulation incomes - a combination of legislation, executive and controlling instruments and measures that are implemented by state agencies to stabilize revenue and growth and prevent excessive differentiation and reduce poverty. It aims to create conditions conducive to the normal reproduction of labor power, its development has an impact on the motivation of employees and helping those who can not secure a certain level of income.

The problems of regulation incomes still poorly investigated. In particular, there is no study which would analyze the problems of government intervention in the processes of income distribution. Researchers have mostly stopped on some aspects of government regulation income.

Much attention is paid to the budget adjustment methods incomes, regulate wages. However, government regulation incomes should provide a comprehensive account of influence of the state and predict the consequences of such an impact on the structure of their incomes and dynamics and requires an integrated approach to the consideration of this issue. On the other hand, the researchers analyzed a much broader problem, namely the standard of living. The strategic objective of state regulation of incomes is to achieve notable improve people's lives through: [3 , p.2].

- To create conditions for the promotion of domestic production and competitiveness of products;

- Effective regulation of the formation of primary income;

- Improvement of the mechanism of distribution and redistribution of income from the use of financial and economic instruments that affect the level of income in all sectors of the national economy;

- Promoting the growth of final income, consumer demand for its products and services;
- Creating conditions for public accumulation funds;
- Increasing effective demand as the basis for economic growth.

Household income - a combination of cash and in-kind income that households receive over a certain period [2].

In today functioning of the market mechanism and structural changes in the economy has undergone a transformation of income of the population , use and distribution system . The largest share in the structure of cash income is wages.

The specific wording of certain provisions of incomes policy in different countries is different. In practice, there are no two completely identical versions of incomes policy . In the framework of the implementation and form of this policy in each country differ in the following features, which are determined by: [1]

- Socio- economic and political development of a country;
- The degree and nature of state intervention in the regulation of wages;
- Traditions conclusion of collective agreements;
- Social tensions in society.

Results: The main object of all policy options income is income workers in general , including the rate of wages , payment for overtime work, social benefits , etc. . Incomes policy in practice, mainly affects the motion just wages. Wages as a socio- economic category is the main source of cash income workers and at the same time is a key driver of socio- economic development. It provides not only the reproduction of the labor force, but also becomes an important factor of social production and reproduction is the main regulator of the labor market [3].

Conclusions: The essence of incomes policy is to direct the establishment of such a state the upper limit of the increase in nominal wages, which would perform basic tasks and implementing the priorities facing the economy. Improving the structure of income (receipt of revenues increased proportion of wages, dividends, interest on deposits of ownership) and the development of the consumer market, reducing the social obligations of the state to its citizens, the establishment and development of a new way of life and lead to the formation of the middle class that for Ukraine's integration into the global economy is one of the most important tasks.

References

1. Decree of the President of Ukraine "On main lines of policy for cash income Ukraine" dated August 7, 1999 № 969/99.
2. Sakhn I. wages - an indicator of social welfare / I. Sakhn // Work and wages. - 2005. - № 43. - 45 p.
3. Tulchin R.V. The problems of market regulation and wage // Problems of science. - 2002. Number 1. - P. 22-27.

94. The effect of the shadow economy on the Ukrainian tax system

Anna Holyavko, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: Size of the shadow economy in Ukraine now for some experts estimates exceed more than half of gross domestic product. Expanding the scope of the shadow economy is a real threat to national security. Dynamics and tendencies of development of the shadow economy should be considered in the context of the evolution of economic policy in general. Thus, research on the impact of tax policy at the present stage, as well as its impact on the economic development of the country, is still relevant today.

Resources and methods: The aim of the research is to investigate the impact of tax policy on economic development of Ukraine and on the basis of the analysis to provide recommendations for its improvement. The purpose of the study necessitated the following tasks: a comprehensive analysis of tax revenues to the state budget of Ukraine; identify features of the tax policy of Ukraine; research trends in the field of taxation in Ukraine; providing recommendations for improving tax policy of Ukraine in the modern conditions of development. The effect of the shadow economy on the Ukrainian tax system has been studied by the following scientists: J.B. Ivanov [5], N.V. Melnic [6], L.L. Taranhul [6], Z.S. Varnaliy [6], J. Petrovich[3], L.B. Ryabushko [4], D. Veremchuk [4] and others.

Of particular relevance shadow economy becomes a problem in the field of taxation. As one of the main sources of the revenue side of the budget consists taxes, duties and other duties, the evasion of payment causes significant harm to the interests of the country in which it responds to the increasing repressive means to fight. Same exorbitant tax burden forces businesses to hide from the tax authorities commercial transactions or other means to evade taxes.

It should be noted that the offense in taxation covering all kinds of financial and economic activities and are not specific to business, but also for state-owned enterprises. The study is based on the method of abstraction. In the present study, we pay attention to the criterion revenues in the budget, on which shall be established by the two most important taxes in the national economy - VAT and income tax. Research methods used in the paper also include theoretical analysis and synthesis method.

Results: The results of the study found that the largest amount of tax revenues are paid by the VAT and income tax, the structure of the tax system is inadequate market economy, since the taxpayer is dominated by legal persons and indirect taxes account for the largest share in the universality of tax revenue. The inefficiency of the tax system of Ukraine is connected with the imperfection of tax policy, a large number of inefficient taxes, instability of the regulatory framework and tax controversy separate legislation. In order to enhance the role of the tax system and to accelerate the economic development it is necessary to develop tax policies aimed at stimulating domestic production, innovation and investment, consumer demand, and strengthening regulatory and supervisory functions of the state income tax. It is of high importance to introduce a differentiated rate of income tax, depending on the type of activity; regressive taxation sectors that contribute to the development of scientific and technological development and increase production volumes.

Conclusions: With all the above mentioned, the following conclusions are presented: firstly, Ukrainian fiscal system is characterized by a preponderance of tax revenue in the revenue of the state budget, and secondly, this advantage is its quantitative determination indicates a high level of dependence the revenue from the taxes of the country, on the other hand, the qualitative structure of tax revenues of the state budget again and again confirms

the fall in real income businesses, increasing number of unprofitable enterprises, imperfections in the tax laws, low incomes.

References

1. Петрович Й. Проблеми розвитку та шляхи вдосконалення податкової політики України / Й. Петрович // Банківська справа : зб. наук. праць. – 2008. – № 6. – С. 43-49.
2. Рябушка Л.Б. Бюджетно-податкова політика і в системі регулювання економічного розвитку держави / Л.Б. Рябушка, Д.В. Веремчук // Вісник Сумського державного університету : зб. наук. праць. – Суми : Вид-во СумДУ. – 2008. – № 3. – С. 182-187.
3. Іванов Ю.Б. Функції податків та податкове регулювання /Ю.Б. Іванов// Формування ринкової економіки в Україні: Науковий журнал. 2009. №19. – С.36 – 43.
4. Мельник Н.В. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи : монографія / Н.В. Мельник, Л.Л. Тарангул, З.С. Варналій//. – К. : Вид-во "Знання України", 2008. – 675 с.
5. Петрович Й. Проблеми розвитку та шляхи вдосконалення податкової політики України / Й. Петрович // Банківська справа : зб. наук. праць. – 2008. – № 6. – С. 43-49.
6. Закон України «Про державний бюджет на 2012 рік» від 22.12.2011 № 4282-VI [Електронний ресурс] // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4282-17#n170>.

95. The importance of staff motivation in the company

Yulia Babik, Nataliya Bozhok

National University of Food Technologies

Introduction: Some employers think that paying their staff a good salary is enough to get the highest level of performance and some employers do not even do that. Paying a good salary is just not enough. Most employees still need to be motivated to increase their awareness of the status of the company, let them know what are expected of them and have them develop genuine care as to the growth and progress of the company they are working for. At the present time due to deepening of the globalization process Ukrainian enterprises are faced with the problem of increased competition and access to foreign markets. In our opinion, many of the problems and failures of integration into the world economy in Ukraine have been associated with problems in the area of human resource management, and particularly in performance motivation and staff retention.

Resources and methods: The information base for this work is the work of local and foreign scientists involved in researching the issue. Problems of motivation of staff have been investigated by I. Belov, A. Gastev, D. Karpuhin, J. Kokin, V. Rakoti, G. Slezinher, R. Yakovlev. Motivation to work disclosed in the scientific works of famous Ukrainian scientists and economists, such as: D. Bogynia, V. Goncharov, A. Grishnova, A. Kalina, A. Kolot, G. Kulikov, N. Luk'yanchenko, A. Umansky and others.

Motivation is a psychological feature that arouses an organism to act towards a desired goal and elicits, controls, and sustains certain goal-directed behaviors. It can be considered a driving force; a psychological one that compels or reinforces an action toward a desired goal [1].

Workers in any organization need something to keep them working. Most of the time, the salary of the employee is enough to keep him or her working for an organization. An

employee must be motivated to work for a company or organization. If no motivation, then quality of staff work or all work in general will deteriorate [2].

Motivated employees play a crucial role in creating a company's sustainable competitive advantage. Successful Management by Motivation shows that in a knowledge-based society, this goal cannot be achieved by extrinsic motivation alone. Pay for performance often even hurts because it crowds out intrinsic motivation. To succeed, companies have to find ways of fostering and sustaining intrinsic motivation. With the help of in-depth case studies, representative surveys, and analysis based on a large number of firms and employees, this work identifies the various aspects of motivation in companies and shows how the right combination of intrinsic and extrinsic motivation can be achieved [3].

Quality work that fosters job satisfaction and health enjoys top priority in industry all over the world. Poor work environment generated discontent, improved conditions seldom brought about improved attitudes. Instead, satisfaction came most often from factors intrinsic to work: achievements, job recognition, and work that was challenging, interesting, and responsible. Motivation and performance are not merely dependent upon environmental needs and external rewards. Frederick Herzberg and his staff based their motivation - hygiene theory on a variety of human needs and applied it to a strategy of job enrichment that has widely influenced motivation and job design strategies. Motivation to Work is a landmark volume that is of enduring interest to sociologists, psychologists, labor studies specialists, and organization analysts [4].

Results: Staff motivation is critical to the company's advancement so it is something that the employer must understand and practice. The company's development relies heavily on the kind of employees it hires. Thus, having top employees can help propel the company into the big leagues in no time. Although entrepreneurs should remember that motivating employees is very important, it's also important to keep them happy. Obviously, an unhappy employee is hard to keep motivated. Motivating employees is good, but keeping them happy is the real secret.

Conclusions: The study shows that the most crucial factors which motivate staff to work efficiently in Ukraine are awareness of how important the work is, love for work and created opportunities for professional knowledge and skills realization. At the same time, workers in Ukrainian companies are demotivated by poor remuneration, weak connection between work outcomes and salaries and poor working conditions. The research also shows that for young workers the fundamental determinant of high motivation is love for work while for more mature workers it is awareness of how important the work is. Similarly, young workers are more sensitive to the lack of team-work in comparison with elder workers who care mostly about low salary and poor working conditions.

References

1. Schacter, Daniel. Physiology. United States of America: Catherine Woods, 2011. p. 325.
2. Jones, Gareth R., George, Jennifer M. Contemporary Management. McGraw-Hill, 2004. p. 515.
3. Bruno S. Frey, Margit Osterloh. Successful Management by Motivation. Springer, 2002. p. 299.
4. Frederick Herzberg, Bernard Mausner, Barbara Bloch Snyderman. The Motivation to Work. Transaction Publishers, 2011. p. 180.

96. Unemployment in Ukraine: types, reasons and consequences

Viktoria Baranyk, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: In analyzing markets we have almost always assumed that price adjusts until quantity demanded equals quantity supplied. But there is a phenomenon which is being an exception to this rule. It is called “unemployment”.

Resources and methods: This problem involved such well-known scientists as John Maynard Keynes, Karl Marx, Friedrich Engels, Arthur Melvin Okun, Alban William Phillips and others. The scientific methods to be used in the thesis include theoretical and methodological analysis and method of synthesis.

Unemployment is the condition of one who is capable of working, actively seeking but unable to find any work. It is usually given in the form of the unemployment rate

There are different types of unemployment. They are cyclical, frictional (search), voluntary, structural, natural and fictitious.

The first is cyclical unemployment which is unemployment arising from a lack of aggregate demand. Since not a lot of people are buying a product, firms do not need as much labour.

Frictional it also can be called "search" unemployment appears if your search finds you a job close to home instead of one on the other side of the city which utilizing all of your skills you have produced something of considerable value while "unemployed".

Voluntary unemployment the number of persons in an economy without jobs because they choose to be unemployed.

Another type of unemployment is structural unemployment. It is when there is a mismatch between the types of jobs people are looking for and that are being offered in that specific time.

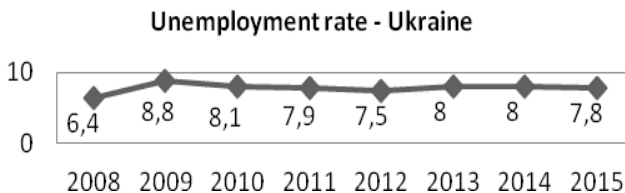
The natural rate of unemployment appears because workers are always looking for a better job, because of qualifications, age, health status, place of residence, or lack the desire to work.

Fictitious is another source of measured unemployment, which consists of people who find it in their interest to say they are looking for a job when they are not for receiving welfare [2].

The most probable reasons behind unemployment are economic recession, economic inflation, changing technology, racial discrimination, welfare payments and job dissatisfaction [1].

In Ukraine, the unemployment rate measures the number of people actively looking for a job as a percentage of the labour force.

From 2008 until 2013, Ukraine Unemployment Rate averaged 7.8 Percent reaching an all time high of 8.8 Percent in 2009 and a record low of 6.4 Percent in 2008 [3].

So the labor market in Ukraine demonstrates stability the unemployment rate is about 8% and it is still lower than in many countries of the European Union, where the average rate is 11%. And graph also shows to us that the unemployment rate will reduce more in a year.

Other positive trends: in the first 9 months of 2013, the State Employment Service found jobs for 113,200 unemployed and the mechanism of compensation of a single social contribution to employers started working this year [4].

Results: There are 4 main consequences of unemployment:

1. Lost tax revenue. Unemployment means that there is lower revenue gained from income tax, which could be spent on development of the important spheres such as healthcare or education.

2. Government spending on benefits. Spending on job seeker's allowance will go up the more people there are that are unemployed.

3. Pressure on other forms of government spending. Greater unemployment may also lead to more crime or mental health problems, which requires more government spending to solve them.

4. Hysteresis. This is unemployment causing unemployment. The longer someone is unemployed, the more likely that employers will see them as unemployable [5].

Conclusions: Unemployment is a phenomenon that affects all the aspects of society life. The labor market in Ukraine demonstrates stability. But if we want to keep this index in these furrows our government must take some measures. The government must invest money in development of manufacture and it is the main measure, because the consequences of it will be in appearance of new places to work and general improvement in the economic situation of the country.

References

1. Causes of Unemployment. – [Electronic source] – Mode of access: <http://www.buzzle.com/articles>.

2. David Friedman. Price Theory: An Intermediate Text. South-Western Publishing Co., 1990.

3. International Monetary Fund. World Economic Outlook: Unemployment Rate – Ukraine.– [Electronic source] – Mode of access: <http://www.quandl.com/IMF-International-Monetary-Fund>.

4. News agency: Interfax-Ukraine. – [Electronic source] – Mode of access: <http://en.interfax.com.ua/news/general/171099.html>.

5. The P.E.A.K. Times: The causes and consequences of unemployment. – [Electronic source] – Mode of access: <http://thepeaktimes.wordpress.com>.

97. Analysis of marketing strategies in Ukraine

Alina Grytsenko, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: One of the most urgent tasks of modern Ukraine's economic development is to create conditions for effective and dynamic transition to a market economy. Analysis of the domestic industry has shown that strategic management in the industrial complex of Ukraine today is going through infancy. Despite the formal provision of economic operators to complete economic independence, they have no desire for a strategic vision for their business. Focusing exclusively on providing survival succeed only in the short term. Therefore the success of any company needs to develop a long-term plan to achieve the mission of the organization with a focus on market needs and taking into account the market as the main environmental factors. To achieve these goals the company

must use the most of local resources and explore the surrounding market environment, predict its development and needs while employing all strategic marketing toolkit.

Resources and methods: The scientific methods to be used in the article include theoretical and methodological analysis. The information base for this work is analysis of the different proceedings domestic and foreign scholars, engaged in research of this issue. Marketing strategies have been studied by the following scientists: Levinson D., Evans J.R., Berman B., Kotler P., Rassadnikova S.I., Cherepanova N.O., Porter M., Karachun E.A., Tishchenko D., Story Berezin I., Tkachenko S., Derevyanchenko T.YE. et al.

Strategic marketing planning is a managerial process of creating and maintaining consistency between the objectives of the enterprise, its potential opportunities and chances in the field of marketing [1]. The strategic plan is created to help company take advantage of opportunities in an environment that is constantly changing. This process of establishing and maintaining a strategic fit between objectives and capabilities of the company, on the one hand, the market opportunities that are constantly changing, on the other hand [4].

According to the economic dictionary marketing strategy is an analysis of the needs of individuals and organizations. The solution can be found through a variety of technologies that are changing [2]. The role of strategic marketing is to trace the evolution of a certain market and identify a variety of existing or potential markets and their segments based on analysis needs to be satisfied. Strategic marketing is a part of marketing and strategic management of the company. Its main objective is to develop a marketing strategy to achieve marketing objectives of the company based on market demands and opportunities of the company.

Development of marketing strategy starts with the analysis and prediction of the environment of the enterprise and the assessment of its internal capabilities. The inner potential success of the company is grounded on the basis of the analysis. Internal potential success can be defined as the force in weakness of the company. The external potential is determined by the opportunities and risks, which includes a competitive environment for the company. To identify success factors different analytical methods are used which allow to determine the actual position of the company in a competitive environment [1].

In the opinion of Ukrainian marketer Tkachenko S., analysis of marketing activities is a periodic, comprehensive, objective review of the enterprise marketing activities and marketing strategies according to external conditions. It is held in a certain sequence, in which the main problems faced by business entities are found. The result of this test is an action plan aimed at improving the efficiency of the whole system of marketing companies [3].

According to American marketers A.S. Burns and R.F. Bush, "market analysis" is understood as "the process of identification, collection, analysis and presentation of information used to target specific marketing problems". This is the definition of marketing analysis presented in the earlier work of H. Boyd, R. and S. Vestfula Stacha "Market Analysis ":" Deep goal of marketing analysis is information that helps managers make the best decisions if they are needed " [4].

Results: Using different methods of marketing situational analysis makes it possible to properly ascertain the marketing situation, which is now in the company. Its strategic business units help to determine what changes may occur in the environment (partially assess what they can bring to the company as it is by its internal structure is ready for these changes in terms of ensuring competitiveness) and create some basis for answering the question "what to do". It is the designation of the administrative decisions that can be developed and adopted by the company.

Conclusions: Consequently, strategic marketing in Ukraine is characterized by the development of multi-dimensional projects that contain a statement of the purpose of marketing the company and identifying key markets in which it is advisable to operate.

Forming a system of governance in perspective it is necessary to improve resource support and the development of links between enterprises in the surrounding environment.

References

1. Butenko N.V Principles of Marketing: Manual. K.: publishing center "Kyiv University", 2004. - 140 p.
2. Kudenko N.V Strategic Marketing: Teach. Guide. - K.: MBK, 2005. - 152 p.
3. Tishchenko D. The advanced technology of data mining in marketing // Marketing in Ukraine. - 2006. - № 4. - P.52-54.
4. Vasilenko, V.A Tkachenko TI Strategic Management: Manual. - K.: TSUL, 2003. - 396 p.

98. Stages of team development

Nataliya Kiriychenko, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: Every group of people working together, regardless of the time of existence, structure, activities must pass certain stages of formation and further development of the process.

The team is a socially significant group of people with a common purpose and self-government body. Thus, the team's characteristic features include: a common goal, the collective work, the availability of government.

Resources and methods: The information base for this work is the provision of modern economic theory on the stages of development team, Proceedings domestic and foreign scholars, engaged in research of this issue. The process of team formation has been studied by the following scientists: A. Makarenko, N.K. Krupskaya, T.E. Konnikovoyi, L.I. Novikova, S.A. Kurakin, A.V. Mudryka, M. Krasovickiy.

Results: Traditionally, a team goes through the following stages of development: forming, grinding, normalization and an aging team. 1. The forming stage is characterized by relevant decisions, issued legally. At this stage, relationships are formed spontaneously. Firstly, everyone tries to find his group identity and meet the requirements of the group. Everyone would like to be a member of the group and to be in good terms with the whole team. People try to act without irritating other members in the group and expect the same behavior of other ones. So, group members have a desire for acceptance by the group and a need to know that the group is safe. At this stage, the major task of the manager is to help members of the team become oriented to their tasks as well as to one another. [2].

2. Stoming. There comes a time when the group is working on a task together. In this case, there are specific problems. Before individuals facing the question: who is better aware of the next goals, who has an idea about the best ways to achieve them, whose work style is the best. To lead the development of the organization it needs an authoritative man, a leader who would take responsibility for decisions and control people to achieve common goals. After study people become closer.

Manager who works with the team for a long time can notice qualitative changes in its formation. If you work with a team that was in the first stages of development, director

takes a position of teaching or authoritarianism, then the transition to the second stage should be identified to the psychological wisdom [1].

3. Normalization. At this stage the group is presented as a team, but still not perfect. A teamwork in modern management is considered as a key factor in the success of many companies. Group members have a clear understanding of the other workers and their working methods. Roles in the group are often associated with tasks and workers try to do all the best to do them successfully. At the stage of normalization individuals practice their own ways of working, determined by the interaction between employees and the established system of relations. Every group is characterized by the high productivity, but the manager wants it to increase more and more. His role is to maintain the current level of performance, how to achieve greater unity of command values are shared by all in the group. In relations between members of the team dominates cooperation, support, common interests, and so on.

The third stage management team, on the one hand, facilitated, and on the other hand - is complicated. This is due to the fact that on the one hand, employees are actively supporting efforts manager, on the other hand, workers are demanding more flexible management.

All questions of life team at this stage considered at the general meeting. Manager acquires the status of an ordinary member of the team with the right to one vote. He has another advantage: knowledge and practical experience that people can use in the consultation plan[3].

4. The aging team. At the stage of aging staff stop to grow, lose its ability to adapt, social control becomes a conservative character. At this stage, the role of manager is to support the team in a state of openness, refill with new team members and direct the staff orientation to the innovation that will ensure the survival of the group, its adaptation to the environment.

Each stage of team development presents its own special challenges to a group of people striving to work together successfully by forming a cohesive team. The team and the organization can take specific actions at each stage of team development to support the team's success in accomplishing the team mission.

Conclusions: At each stage managers use different functions of management. At all stages of the development team leaders purposefully work to its cohesion. The most important in this process is a system which is represented by series of sequentially assigned tasks to the team goals, the achievement of which leads to a transition from simple satisfaction to deep sense of duty.

References

1. Karpenchuk SG Theory and Methods of Education: Textbook. / Karpenchuk SG - K.: High School. - 2008. - 302s.
2. A. Makarenko Favourites Works: The 8 t / Makarenko - Moscow - 1994.
3. Stelmahovych MV Folk pedagogy Ukraine. / M. Stelmahovych - K. - 2009. - 456s.

99. Quality as a component criteria of competitiveness

Katya Korotuha, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: The concept of competitiveness of the goods can be defined as a complex characteristic that determines its edge in the market compared to similar competing products as the degree of compliance with a specific social need, and on the cost to its satisfaction, that provides an opportunity of realization this product in a particular

time on a particular market. It turns out that the competitiveness is conditioned by qualitative and costly product features that are counted by the buyer in accordance with their direct relevance to the needs. Most scientists define it as the suitability of products for consumption or reliability. From a scientific point of view, this concept has a somewhat broader meaning. According to standard ISO 9000-2005, Quality - is the degree to which a set of its own characteristics of the product, process or system meets the stated needs or expectations, commonly understandable or required [1].

Resources and methods: Today there are a number of characteristics, which determine the level of quality. Yes, its level, because the concept of quality is relative. The issue of competitiveness and quality are paid a lot of attention by both foreign and domestic scientists such as Ricardo L., M. Porter, K.R. Makonnel., S.L.Brue, Kotler. G., Azarov, A. Gradova, D. Yudanov, A. Hlychev, Shapoval, G. Semenov, V. Kolot, N. Krasnokutskaya, A. Luke, J. Smolin and others. The criteria can be qualitative and quantitative and divided into major classes: physical, organoleptical, ethical, functional, time and ergonomical. The physical class includes mechanical, chemical and biological components. They characterize the composition of the product and its operation mechanism. Organoleptical indicator includes touch, taste, smell and sight. They characterize consumer perception of the product through its own feelings. This indicator is typical for services and determines the quality of their provision. Functional class includes speed, volumes of manufacturing. They point to the power and physical speed of goods performance. The basic time characteristics are reliability and availability that determine difficulties for consumers to get the product and the time that they will use this product. Ergonomic indicator is divided into physiological and anthropometric and determines the complexity of using the product by different population groups. The set of the above mentioned parameters shape the quality of products as part of its competitiveness on the market. The product should be safe, aesthetic, perform well its functions, i.e. meet the needs of those for whom it was designed, and then it can be competitive in the market [3].

The price of the product is of great importance in spite of all these parameters. Customer always compares or refunds product price by list of properties that the last one has. Apart from the price, the performance of product related to the cost of its operation and maintenance is also of great demand. The scientific methods to be used in the thesis include the economically optimal quality defined as the ratio of quality and costs. According to this statement, we have the following formula:

where K_{opt} - Economically optimal quality;

Q - the quality of the product; CE - cost of acquisition and operation;

The mentioned above formula is easy to determine the denominator and quite hard - the numerator, i.e. money, because it involves different parameters. Today science Qualimetry developed sufficiently acceptable quantitative methods to assess the quality, i.e. the growth units of a product per 1-currency costs. [2].

Results: Until recently, the category of quality was associated with the results of work in the fields of material production. It was thought that in the Non-material sphere "quality" has no objective basis and is determined by subjective factors. However, research has shown that the category of "quality of service" shall include the elements of quality of work, items, facilities and its results, i.e. products, works and services, which points to its significant impact on the competitiveness generally [4].

Conclusions: Summing up, we have come to the conclusion that the development of society is accompanied with the improvement both the quality of life and the demands on it. In this case the list of criteria for determining the quality is constantly expanding and reflects the needs and wishes of the modern consumer. However, the quality indicators are

becoming extremely important as they should satisfy the expectations of future generations, tastes and wishes and will be able to form high product competitiveness in the future.

References

1. International Organization for Standardization : [Electronic source] // Mode of access : <http://www.iso.org>.
2. Шаповал М.І. Менеджмент якості: підручник, 2007. – 471 с.
3. Академія якості «Сертиком»: [Electronic source] // Mode of access: <http://www.certicom.kiev.ua/>.
4. Національний інститут стратегічних досліджень: [Electronic source] // Mode of access: <http://www.niss.gov.ua/>.

100. Fight of producers for the world food market

Oleksandr Kuksov, Nataliya Bozhok
National University of food technologies

Introduction: Nowadays, the world is worried about the healthy food. This problem was firstly arisen in the West European countries and The USA. These developed countries last thirty years got involved in fast foods, exactly The USA. Such way of life has created very serious problems, such as: obesity, diabetes mellitus and dozens of other. So the companies started to discuss how they can change their product line, and of course, at least, keep the profits on the same level.

Resources and methods: We have used abstraction, analysis, synthesis as methods of scientific research in the article. For food and drinks companies, rising obesity rates present a conundrum. Companies have a duty to their shareholders to make money. All big food companies are working hard to sell more products to more countries of the world. Many unhealthy products are very profitable. But companies do not want to be vilified for helping to make people fatter. The specter of government regulation looms large. Many firms are now conflicted, continuing to hawk unhealthy products yet also touting elaborate plans to improve nutrition. They insist they will help lower obesity rates, not raise them, but there is room for doubt.

Dynamics: over the past decade sales of packaged foods around the world have jumped by 92%, to \$2.2 trillion this year, estimates Euromonitor, a research outfit. In Brazil, China and Russia sales are three to four times their level in 2002. Many food companies offer both indulgent products and healthy ones such as Nestlé's Greek yogurts.

Soft drinks are another matter. Coca-Cola and PepsiCo control nearly 40% of the world's fizzy-drinks market between them. Sales of soft drinks across the world have more than doubled in the past decade, to \$532 billion; in India, Brazil and China sales of fizzy drinks have more than quadrupled. This is troubling, given that sugary drinks accounted for at least 20% of America's weight gain between 1977 and 2007, according to Gail Woodward-Lopez and her colleagues at the University of California, Berkeley.

Fast-food chains, have spread far into developing markets. McDonald's is now in 119 countries. Yum! Brands, owner of KFC, Taco Bell and Pizza Hut, derive 60% of its profit from the developing world, and there is plenty of growth potential left. Yum!'s chief

executive, David Novak, explains that the company has 58 restaurants for every 1m Americans, compared with just two restaurants for every 1m people in emerging markets.

But even as they are expanding, food companies are keen to show that they take the obesity problem seriously. The International Food and Beverage Alliance (IFBA), a trade group of ten giants including Coca-Cola, Mondelez and Nestlé, has given global promises to make healthier products, advertise food responsibly and promote exercise. More specific pledges are being made in rich countries, where obesity rates are higher and scrutiny is more thorough. In England 21 companies have struck a “Responsibility Deal” with the Department of Health which commits them to help people consume fewer calories. In America, the biggest and most closely watched market, 16 companies have promised to cut 1.5 trillion calories from their offerings by 2015 (an amount based on a rough calculation of how much the average American should cut from his or her diet to be healthy).

Results: Virtually, every company has a plan of its own to improve nutrition, some more robust than others. There are three general approaches: cut out bad ingredients, add good ones or introduce new products. Kraft says it has come up with 5,000 healthier products since 2005, either by improving the recipe for those already on the market or launching new ones. Coca-Cola has reduced the average number of calories in its drinks by 9% since 2000 and continues to study new types of low-calorie sweeteners in addition to those it is already using. Market of food products: revenue of the biggest food companies in the world: Nestle – CHF 92.18 bn., Unilever – Euro 51.32 bn., PepsiCo – US Dollar 65.49 bn.

Conclusions : It is clear that some big world companies like PepsiCo, Nestle are trying to solve problem arisen due to the people’s consumption of fast food. All businesses are interested in profits, that’s why it is so hard to solve the problem of unhealthy food in the world. These transnational companies start changes of their products in the USA and West-European countries. In our opinion, companies shouldn’t try to solve their problem in a way of delivering unhealthy food for the world food markets. They also try to save their profits and at the expense of people’s health in developing countries to develop products for developed countries.

References

1. Food for thought: [electronic sources]: <http://www.economist.com/news/special-report/21568064-food-companies-play-ambivalent-part-fight-against-flab-food-thought>
2. "Annual Results 2012" (PDF). Nestlé. Retrieved 17 February 2013. : [electronic sources]: <http://en.wikipedia.org/wiki/Nestl%C3%A9>.
3. "Preliminary Results 2012". Unilever N.V. Retrieved 24 March 2012. : [electronic sources]: <http://en.wikipedia.org/wiki/Unilever>.
4. "2011 Form 10-K, PepsiCo, Incorporated". United States Securities and Exchange Commission. : [electronic sources]: <http://en.wikipedia.org/wiki/PepsiCo>.

101. Productivity of Ukrainian labor market

Yulia Pashkova, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction : Increasing productivity of labor is one of the objective economic laws inherent in every socioeconomic formation. This law is manifested in the fact that, owing to the development of the productive forces, society can reduce the socially necessary expenditures of labor for the production of certain goods intended for personal or social

consumption. As people accumulate experience and knowledge and discover, master, and apply the laws of nature, the productivity of labor increase.

Resources and methods : The productivity of labor is measured in terms of the quantity of output produced by a worker in material production per unit of labor-time (an hour, a shift, a month, or a year) or in terms of the time spent in producing a unit of output. K. Marx wrote that an increase in the productivity of labor should be understood as “generally, an alteration in the labor process of such a kind as to shorten the labor-time socially necessary for the production of a commodity, and to endow a given quantity of labor with the power of producing a greater quantity of use-value”.

Among the general conditions for an increase in the productivity of labor in a market economy of Ukraine are natural conditions. The labor productivity of workers in a particular country or in different economic regions of a country depends on the presence and accessibility of natural resources, the fertility of the soil, and the climate. Also among the general conditions for an increase in labor productivity are the level of development of the society’s productive forces and the social conditions of labor, or the system of production relations in a particular society. In addition, scientific development ultimately contributes to increasing labor productivity. Under the conditions of the scientific and technological revolution, science has been transformed into a direct productive force and has assumed a particularly important role in raising labor productivity.

The numerous interrelated and interdependent factors involved in raising the productivity of labor may be tentatively grouped in several basic categories, the first of which is the improvement of techniques and technology, leading to changes in the structure of production. This group of factors includes everything that depends on or is a product of modern scientific and technological progress. Emphasizing the paramount role of technological progress, Lenin wrote: “The raising of the productivity of labor first of all requires that the material basis of large-scale industry shall be assured, namely, the development of the production of fuel, iron, the engineering and chemical industries. The development of these natural resources by methods of modern technology will provide the basis for the unprecedented progress of the productive forces”

In accounting and in planning labor productivity in Ukraine, value (cost) measurement is the method most widely used to determine the existing level, dynamics, growth rates, and indexes of the productivity of labor at various enterprises and for various periods of time. This method is used not only for individual enterprises but also for economic sectors or ministries, republics, and the national economy as a whole. In industry the productivity of labor is determined by dividing the total volume of gross output (at wholesale prices) by the average number of scheduled production personnel in all industrial production. In agriculture, labor productivity is determined by dividing the gross output (in comparable prices) by the average annual number of agricultural workers, and in construction, by calculating the volume of construction and assembly work (at estimated prices) per worker employed in that type of work or in enterprises subordinate to construction organizations. In transportation, labor productivity is determined by dividing the volume of work (in adjusted ton-kilometers) by the number of workers.

Results : Among the methods used to measure the productivity of labor are measurements in kind, in conventional physical units, in labor, and in net output and conventional units of net output. However, not one of the methods has ensured accurate measurement of labor productivity, and all of them frequently result in considerable distortions in calculating the dynamics of labor productivity at enterprises and in particular branches of industry, in connection with changes in the assortment of goods produced, in labor intensiveness, and in the organization of production.

Conclusions : Nowadays Ukrainian people have been very successful in increasing the productivity of labor. Labor productivity is playing a greater role in the growth of output. The significance of labor productivity in shaping the national income has also increased. The continuing growth of labor productivity in our society is especially significant because it is associated with the transition to the market economy from a primarily extensive to an intensive type of economic development, in which expanded reproduction is increasingly achieved by accelerating technological progress and by raising the productivity of labor.

References

1. Semikina M. V. Pidvischennya to the productivity in the context of strategic tasks development of national ekonomiki/ of M. V. Semikina
2. Kozhem"yakina, SvitlanaMykola : The labour productivity is on a macrolevel: determination is an analysis and prognostication : [monograph] : K.: [LTD. of "NVP of "Interservis"], 2012
3. Танасієнко Н.П. Вдосконалення мотиваційної та управлінської систем підприємства яку мова зростання продуктивності праці/ Н.П. Танасієнко.

102. Factors of economic sustainability of the food industry enterprises

Igor Pidgirnyj, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction : The current operating conditions of commercial enterprises are characterized by constant dependence on all subjects of general infrastructure. Enterprises are constantly working with internal and external environment, they try to strengthen its position in the market and weaken the position of competitors.

In such circumstances, the activities of the company can not protect against adverse shocks. Therefore, there is the issue of economic security (stability) under the negative influence of the environment, the ability to quick remove threats and adapt to conditions that are favorable to the business, using its capabilities.

Resources and methods : The economic sustainability of the enterprise is a set of symptoms organization, innovation, logistics, manufacturing, financial and credit activities, taking into account their mutual influence and interaction.

The stability of any system, including economic, characterized by mechanisms of self-regulation, whereby the processes of continuous adjustments that cause the alignment of supply and demand, costs and revenues and thus ensure sustainable development.

In modern scientific literature has identified factors that influence the economic sustainability of the enterprise, it is necessary to detect them. As a basis we take the factors contributing to the bankruptcy of the company. This choice is motivated by the fact that the basis of bankruptcy are mainly financial reasons that violate the equilibrium of economic resources, thereby undermining the economic stability of the company.

Under the conditions of the factors to understand business processes and causes that affect these processes.

Factors are interrelated and affect the performance of the company in different directions: one positive, the other - negative.

Results : The structural factors of the emergence of economic security are divided into internal and external:

1. Factors independent of the company (external). External factors due to stable economic environment in which businesses operate, reached that of the control throughout the country, that is controlled from the outside:

- General economic factors;
- Market factors;
- Other factors.

Environmental conditions of the company reflect the economic situation at home and abroad, in some regions, the industrial markets. The most important external economic conditions companies are tax rates, the level of interest on the loan, the degree of monopolization of the industry, the development of market relations and market structures, labor market conditions, the investment activity of the company.

2. Factors dependent on the company (internal). Internal factors are such performance at which the result of consistently high performance. The internal factors are those that directly depend on the forms, methods and organization of work at the company:

- Operational factors;
- Investment factors;
- Financial factors.

Internal factors that affect the financial position of the company can be divided into qualitative and quantitative. Qualitative include: objectives, sector of activity, traditions, reputation and image, ownership, organizational structure management, organization management, a form of specialization, concentration of production, diversification of production, progressive means and methods of production, progressive means and methods of production and the level of inventory.

Conclusions : Consequently, to ensure economic viability some economic aspects are required such as flexibility and speed of response to changing market conditions, increased competitiveness and production, high investment activity, liquidity and financial stability. This alone will create a dynamic equilibrium coherent framework that defines its own direction of development in the present and the future.

Mechanism to ensure economic viability units should include a set of socio- economic, structural and institutional and statutory law, providing macro and micro levels for long-term operation of most businesses in the mode of expanded reproduction.

References:

1. Bugay V.Z., V.Omelchenko Analysis and evaluation of enterprise financial stability//State and regions. - 2008. - № 1. - P. 34-39.
2. Shandova N.V. Evaluation of the overall sustainability of industrial enterprises//Economic Space: Coll. sciences. etc. - № 21. - Dnepropetrovsk: PSABA, 2009. - S.276-29.

103. Instruments of implementing the enterprises' strategy

Soloduha Nataliya, Bozhok Nataliya
National University of Food Technologies

Introduction : In a dynamic and uncertain environment the importance of developing a strategy is proven. Representatives schools strategic thought describe different approaches

to strategy development: as a process of thinking; as a process of formal planning; as a process of selecting the position of the company; as a process of predicting the future; as the development process; as a process of negotiation, etc.

If the choice of strategy is more determined by environmental conditions, the implementation of the strategy depends on the business environment, quality of management, efficiency of business processes, corporate culture, motivation system, etc. Therefore, the question of how to effectively implement a strategy to achieve planned goals is quite relevant.

Resources and methods : A typical feature of the leaders of Ukrainian enterprises is that they were used to solve issues and problems at the time they arise, as business rules had the ability to change daily. Thus, they do not have enough experience with strategic plans and tools.

I. Ansoff analyzed and identified the main causes of failure in strategic planning: strategic planning is not an integrated system; so there is no mechanism for implementing and monitoring strategies; there is a constant conflict of interests between the strategic and daily operations, setting priorities; computer information system for management fails to provide the necessary strategic information to managers; managers have no skills of strategic planning, which reduces the effectiveness of planning.

Michael Menkins and Richard Steele identified the following reasons for ineffective implementation of strategy:

- companies do not compare current performance with long-term plans
- results rarely meet projections for several years
- complexity of perception of the strategy
- "bottlenecks" are often not visible to the leaders
- the gap between strategy and results encourages a culture of "relaxation"

R. Kaplan and D. Norton identified four specific barriers to effective implementation of the strategy: vision and strategy are not achievable, the strategy is not associated with individual goals of the units, the strategy is not associated with the distribution of resources, feedback - tactical, but not strategic.

Results : Practice widely uses such basic management tools of implementation of strategy as a system of plans, budgeting, and management by objectives and the balanced scorecard. The system of plans of the organization is a peculiar form of materialization of planned activities. Developing the necessary plans for the company is necessary because they reflect a strategic decision and resource allocation. Plans system of the modern enterprise includes four groups of related plans: basic strategic plan, tactical plans, operational plans, programs and projects.

Another common tool is the strategy of budgeting that allows you to efficiently allocate resources in line with strategic plan to link quantitatively expressed strategic goals with operational plans etc. The second management tool that facilitates the coordination of the planning and controlling in the field of human resources management is a method of managing by purposes. This method involves determining of goals by the managers and employees for each department, project and employee that are used to monitor the planned results performance. The third tool of the strategy is the balanced system of indexes (Balanced Scorecard), developed by D. Norton and R. Kaplan. Objectives and indicators of the system are formed depending on the strategy of each company and evaluate the work in four aspects (perspectives): finance, customers and the environment, internal business processes, training and growth. Based on the strategic decision for each target an indicator (indicators) that characterize the degree of achievement of objectives was formed.

Prerequisite for the successful implementation of the strategy is a combination of strategy, planning and production activities in a comprehensive integrated management system.

Conclusions : All tools of the strategy implementation can be used in practice. All of them have both advantages and disadvantages. But the greatest effect that the budgeting, management by objectives, the balanced scorecard bring is in the case of not a sole but united use. The main obstacles to the successful implementation of the strategy is that enterprise workers are unaware of its existence, unaware of the purpose and objectives of plans to achieve the company does not have an idea of what should be their actions to achieve the objectives of the enterprise.

References

1. Iryna Boiko, Instruments of Implementing the Enterprises' Strategy, Economics & Sociology, Vol. 6, No 2, 2013, pp. 73-81. DOI: 10.14254/2071-789X.2013/6-2/7
2. Gerasimov E., Rusin A. (2007), Balanced Scorecard as an instrument of strategy's realization / Герасимов Е.Ю., Русин А.Н. Сбалансированная система показателей как инструмент реализации стратегии, <http://www.cfin.ru/management/controlling/bsc/bsc&strategy.shtml>.
3. Norton D. (2003), Balanced Scorecard / Каплан Роберт С., Нортон Дейвид П. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию/ Пер.с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003. – 320 с.
4. Menkins M., Sleele R. (2005), Strategy implementation / Майкл Мэнкинс, Ричард Стил. Реализация стратегии. http://www.iteam.ru/publications/strategy/section_18/article_3134/.

104. Inflation as a problem of Ukrainian economy

Tania Kopiika, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction, Inflation is the rate at which the general level of prices for goods and services is rising, and, subsequently, purchasing power is falling. Inflation is a problem because it devalues the money that's in circulation. The monetary unit has less buying power, leading to the rise of costs which further increases the cost of living. This increase is usually not matched by annual increases in wage. Most countries central banks will try to sustain an inflation rate of 2-3%.

Resources and methods : Inflation has been investigated by such scientists as A. Starobinsky, A. Guth, A. Linde, P. J. Steinhardt and many others. Alexei Starobinsky of the L.D. Landau Institute of Theoretical Physics in Moscow developed the first realistic inflation theory in 1979 ("Spectrum of Relict Gravitational Radiation and The Early State of the Universe"). This "graceful exit problem" was solved by Andrei Linde in the new inflationary scenario and the same result was also obtained by Andreas Albrecht and Paul J. Steinhardt. At the same time, Linde published an alternative model of inflation that also reproduced the same successes of new inflation entitled "Eternally Existing Self-Reproducing Chaotic Inflationary Universe", which provides a detailed description of what has become known as the Chaotic Inflation theory or eternal inflation. Alan Guth's investigated eternal inflation and its implications. The scientific methods to be used in the thesis include theoretical and methodological analysis and method of synthesis.

Inflation is when the prices of goods and services increase. There are four main types of inflation, categorized by their speed: creeping, walking, galloping, and hyperinflation. There are also many types of asset inflation and of course wage inflation.

1. Creeping Inflation. Creeping or mild inflation is when prices rise 3% a year or less. When prices rise 2% or less, it's actually beneficial to economic growth because this mild inflation sets expectations that prices will continue to rise. As a result, it sparks increased demand. By increasing demand, mild inflation drives economic expansion.

2. Walking Inflation. This type of strong, or pernicious, inflation is between 3-10% a year. It is harmful to the economy because it heats up economic growth too fast. People start to buy more than they need. This drives demand even further, so that suppliers can't keep up. As a result, common goods and services are priced out of the reach of most people.

3. Galloping Inflation. When inflation rises to ten percent or greater, it wreaks absolute havoc on the economy. Money loses value so fast that business and employee income can't keep up with costs and prices. Foreign investors avoid the country, depriving it of needed capital. The economy becomes unstable, and government leaders lose credibility. Galloping inflation must be prevented.

4. Hyperinflation is when the prices skyrocket more than 50% -- a month. It is fortunately very rare. In fact, most examples of hyperinflation have occurred when the government printed money recklessly to pay for war. [2]. There were all kinds of inflation in its Ukrainian history [3].

Stagflation is just like its name says: when economic growth is stagnant, but there still is price inflation. The core inflation rate measures rising prices in everything except food and energy. Deflation is the opposite of inflation -- it's when prices fall. It's caused when an asset bubble bursts. Wage inflation is when workers pay rises faster than the cost of living. This occurs when there is a shortage of workers, when labor unions negotiate ever-higher wages, or when workers effectively control their own pay. A worker shortage occurs whenever unemployment is below 4% [2].

Results: The consequences of inflation depend on the degree to which it is anticipated. If everyone in the society knows how prices have been changing, are changing, and are going to change in the future, then everyone can allow for the changing value of the dollar over time in setting future prices, making contracts for future payments, and so on. If individuals don't anticipate inflation or expecting inflation that does not occur, the results are much more serious [1].

Conclusions: The world practice knows a whole arsenal to fight inflation. The point is just to use it skillfully. This arsenal of some convention can be divided into two parts. Well-known anti-inflation strategy that combines the goals and methods of long-term exposure. There is anti-inflationary tactics, from which you can expect results within a relatively short period of time. The main methods of curbing inflation include: quenching of inflation expectations, effective monetary policy, reducing the budget deficit, rationalization of foreign policy, tactical anti-inflation measures.

References

1. David D.Friedman“Price Theory: An Intermediate Text”//South-Western Publishing, 1990.
2. Kimberly Amadeo, “Types of Inflation”// [Electronic resource] : <http://useconomy.about.com/od/inflationfaq/tp/Types-of-Inflation.htm>, 2013
3. World Economic Outlook “International Monetary Fund” – 2011// [Electronic resource]: http://www.indexmundi.com/ukraine/inflation_rate_28consumer_prices29.html.

105. Anti-crisis management and diagnostics of probability of inception of the bankruptcy in Ukraine

Anastasiya Toporova, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: In terms of political and financial instability business activity is complicated by various crisis situations that can result in financial and economic insolvency or bankruptcy and the consequent loss of jobs and increased social tension.

Among domestic scientists and authors who have covered this issue in recent years we can distinguish: Elets'kyh S.Y., Kolesnik M. K., Kondrashyhin A.B., Kopylyuk O. I., Tereshchenko O. O., Onys'ko S. M., Shtanhret A. M. etc. In spite of the steady increase in the scientific literature on this subject, it should be noted that until now very little attention is paid to the sources of insolvency of the enterprises and their relationship with macroeconomic processes. Mainly bankruptcy is considered as a sustainable process which is not linked with the economy as a whole.

The purpose of research is the process of diagnosing the probability of bankruptcy and crisis measures [2].

Resources and methods: The key point in the definition of bankruptcy, according to the vast majority of authors, is the term "failure", i.e., bankruptcy has usually been considered as the inability to perform obligations now. The number of businesses that have gone bankrupt in the years 2006-2013 increased annually, with the first most active growth in their number occurred in 2006 (2892 for companies). At the same time the number of bankruptcies were also increased, and in 2013 their number increased by another 8811 companies [3].

The consequences of bankruptcy are generally negative for Ukraine: decreased number of companies which reduce the supply of goods, works or services, the level of unemployment and unemployment benefits, reduced tax revenues to the state budget, etc.

Bankruptcy prediction systems have been developed by foreign and domestic scholars, with some key indicators that characterize the financial condition of the company. On this basis, most of these methods, calculate a composite index probability of bankruptcy with weights at the indicator.

The most widely used methods among bankruptcy prediction model received a 'Z - account' E. Altman. The advantages of this model - precision, but the question of the application of the model for Ukraine's economy remains open, since its use is hampered due to lack of information, especially analytical unit. Weights models are not reliable for assessing the financial situation of domestic enterprises. To the fundamentally different class of models of scoring analysis belong the U. Biver's five-factor model of assess of the financial condition of the enterprise in order to diagnose bankruptcy. Weights for the indicators in the model U. Biver is not anticipated and final financial condition indicator is not calculated. Methods of predicting bankruptcy of foreign authors are some significant limitations for the use of the Ukrainian enterprises, but at the same time mentioned techniques make it possible to determine the approach of bankruptcy (the stage of the crisis) and not allow the company to predict the transition from one stage of the life cycle to another.

Results: Taking into account the data limitations of foreign bankruptcy prediction model, domestic scientists have developed techniques that are adapted to the national economy of our country. One of the best known is the model of Sayfullina-Kadikova [1]. Assessment of the financial situation of the model is carried out by scoring the number of

R. This model takes into account the specifics of the national economy and, at the same time is convenient for adjusting the relative location of the enterprise and the time trial.

Conclusions: So, we can come to the conclusion based on the results of the research among the existing bankruptcy of forecasting models that today there is no methodology that can provide reliable results about the bankruptcy of domestic enterprises. With the use of certain methods and techniques of predicting the probability of bankruptcy we can define conflicting conclusions about the level of the financial condition of the company and the threat of bankruptcy.

Ukraine's legislation as to the reorganization and bankruptcy demonstrates extremely low efficiency and effectiveness according to a number of objective indicators. If we want that bankruptcy procedure in Ukraine meets achievement of world practice in this area, we need to reduce the duration and cost, and improve the return rate of creditors as much as possible to provide real direction to restore the solvency of businesses.

References

1. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник / Є.В. Мних . – К.: Центр навчальної літератури, 2003.

2. Архипова М. В., Михальчук, Н.М. Діагностика ймовірності виникнення банкрутства та антикризове управління в Україні/ Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки ЖДТУ Т.2, pp. 5-6.,2013.

3. В Україні нарахували майже 9 тисяч підприємств-банкрутів [Electronic source] // Access mode: <http://ua.comments.ua/money/205229-v-ukraini-narahuvali-mayzhe-9-tisyach.html>.

106. Different approaches to strategic planning

Anna Shevtsova, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: There are as many frameworks and definitions of strategy as various scientific schools may be discerned among the various conceptual approaches to strategy. There is no one perfect strategic planning model for each organization. For the vast majority of companies, having well-defined visions and mission statements changes nothing. To be able to energize employees to work towards corporate objectives, visions and missions, managers should constantly communicate the mentioned corporate tasks to their employees.

Resources and methods: The scientific methods to be used in the article include theoretical and methodological analysis and method of synthesis. The information base for this work is analysis of the different levels of strategy, defining the essence of the concept of mission. Proceedings domestic and foreign scholars, engaged in research of this issue. Strategic planning process has been studied by the following scientists: Porter M., Ansoff I., Nemcov V.D., Dovgan L.E. Strategy involves decision and actions. A practical framework defines strategy as a combination of informed decisions and effective actions. This flows from the coherent crafting of strategy and the effective execution of strategy, in a dynamic, integrated process.

There are many different levels of strategy in a large organization, the key levels being corporate strategy, business strategy, and functional strategy. Knowing how to formulate, integrate and execute different levels of strategy involves both science and art. Both

develop with experience. A business on all levels may be summarized as a coherent three sets of key words: aspiration (What is our mission); destination (Where do we compete?); preparation (How to win? How to succeed?) [1]. Combining different sources of inspiration is to integrate and harmonize different influences. A mission based orientation, in which the business or organization clearly defines its primary purpose and aligns its energy and resources in order to achieve that purpose. A market segmentation and industry structure approach to firm strategy, in which the firm seeks to identify and serve its target customers, while striving for sustainable competitive advantage in contention with various industry forces that seek to minimize its share of the market and the size of its profits. A resources and value-chain view of the firm, in which the firm seeks to gain maximum benefit from its set of resources, capabilities and activities, in the process of achieving its mission and serving its target markets [2]. In some businesses and organizations the approach to strategy may be influenced mainly by the core competencies of the enterprise. Other enterprises adopt a view that in a constantly changing business environment, innovation is of paramount importance and is the ultimate source of competitive advantage. This leads the enterprise to develop new products and services, to consider new value-adding combinations, to evolve new business models and processes, and to identify new markets and customers [3]. Strategy implementation is "the process of allocating resources to support the chosen strategies". This process includes the various management activities that are necessary to put strategy in motion, institute strategic controls that monitor progress, and ultimately achieve organizational goals. For example, according to Steiner, "the implementation process covers the entire managerial activities including such matters as motivation, compensation, management appraisal, and control processes". As Higgins has pointed out, "almost all the management functions -planning, controlling, organizing, motivating, leading, directing, integrating, communicating, and innovation -are in some degree applied in the implementation process". Pierce and Robinson say that "to effectively direct and control the use of the firm's resources, mechanisms such as organizational structure, information systems, leadership styles, assignment of key managers, budgeting, rewards, and control systems are essential strategy implementation ingredients"[4]. In our opinion, the implementation activities are in fact related closely to one another and decisions about each are usually made simultaneously.

Results: Quite often, an organization's strategic planners already know much of what will go into a strategic plan (this is true for business planning, too). However, development of the strategic plan greatly helps to clarify the organization's plans and ensure that key leaders are all "on the same script". Far more important than the strategic plan document, is the strategic planning process itself. Also, in addition to the size of the organization, differences in how organizations carry out the planning activities are more of a matter of the nature of the participants in the organization -- than its for-profit/nonprofit status. For example, detail-oriented people may prefer a linear, top-down, general-to-specific approach to planning. On the other hand, rather artistic and highly reflective people may favor of a highly divergent and "organic" approach to planning.

Conclusions: Hence, the strategic planning process is dependent on many different factors. Therefore, there are many approaches to strategic planning. So, considering all factors of internal and external environment planned strategy will lead to the most effective strategic planning implementation.

References

1. M. Porter What is Strategy? [electronic sources] // Mode of access: [://www.isc.hbs.edu/pdf/20080603.pdf](http://www.isc.hbs.edu/pdf/20080603.pdf).
2. I. Ansoff .Corporate Strategy. McGraw Hill, New York, 2008. p. 652.

3. Drucker. The Practice of Management, Harper and Row, New York, 2009. p. 268.
4. W.L Charles., Gareth R. Jones Strategic Management Theory: An Integrated Approach, Cengage Learning, 10th edition [electronic sources] http://books.google.com.ua/books/about/Strategic_Management_Theory_An_Integrate.html?id/.

107. Social and economic effect of youth unemployment on the economy of Ukraine

Katia Shpakovich, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: On the one hand, the transition to a market economy and democratization of society, the expanded capabilities of young people in the choice of sectors and economic activities have changed the working mentality. On the other hand, the country has weakened state control over employment and reduced social programs which led to the increased vulnerability of young people in the labor market and consequently worsened the problem of youth unemployment. A major problem is the spread of unemployment among recent graduates.

Resources and methods: The study of the theory and practice of youth unemployment are paid considerable attention by many researchers, including R.Tomson, D.Rosh, S.Taker, R.Flinn, A.Schizerotto, H.Hasperoni, D.Halli, S.Pauham, K. Mantheym. To solve the problems of employment and unemployment among young people the government should:

- create youth employment exchange ;
- develop projects that focus on financing active measures to promote youth employment ;
- conduct education and training in job search techniques and information materials on the labor market, potential legislators;
- organize meetings with former employers and the unemployed who have successfully found jobs or set up their own business.
- provide broad coverage of positive employment experience media - implement programs and schools courses in job search techniques and extracurricular activities of one's own business; [2].

The impact of unemployment on the economy can not be assessed only as a negative. Unemployment takes the constructive and destructive functions. The structural impact of unemployment on the economy:

1. Promote effective employment and competitiveness in the labor market.
2. Adaptation of employees to labor market requirements.
3. Reservation of the labor force in different periods of economic conditions in some segments to be able to use them in others.
4. The free will of the employee on a break in economic activity in order to change job, etc.
5. Natural regulation of supply and demand of labor in the regional, sectoral, vocational and professional aspects [1].

The destructive impact of unemployment on the economy:

1. Each percentage excess of the actual rate of unemployment over the natural reduces GDP by 2.5%.

2. Reduction of income and wealth in society. Increased pressure on the state budget.

3. Increased negative psychological tendencies in society [3].

The negative social and economic consequences of unemployment are:

1. Vacant labor means under-utilization of the economic potential of society, the direct economic losses resulting from natural and actual unemployment (and hence employment).

2. Prolonged unemployment worker loses skills and adaption to new conditions occurs often painful for him.

3. Unemployment leads to a direct drop in living standards previously achieved. Rising unemployment reduces consumer, investment demand, reduces the amount of savings in the population.

Despite the negative effects of unemployment and severe, it may be noted a number of positive aspects related to it. Firstly, according to most economists, unemployment is an essential condition for the normal and smooth functioning of the economy. Secondly, it provides the necessary redistribution of production personnel and focuses on those activities that are necessary to consumers. Thirdly, employers have the opportunity to select highly qualified professionals. This stimulates workers to systematically enhance their professional skills. At last, the unemployed person has free time and can devote it to his family, raising children, while receiving unemployment benefits [3].

Results: Unemployment has direct economic costs to society. When some people remain out of work, this means that production is reduced compared to the amount that could be achieved under conditions of full employment.

Conclusions: Regarding the phenomenon of unemployment, this phenomenon has always a negative impact both on the level of production, the life of every person and of society as a whole. Therefore, all the negative destructions that it entails, negate the fact that unemployment stimulates individuals to work. Even more negative is the fact that every year the unemployment rate is increasing among the younger generation, which is our future, the continuation of effective growth.

References

1. M.Korchun Ways to increase economic activity and employment of young people in the labor market of Ukraine // Ukraine: aspects pratsi. 2008. - № 3. - P.35-39.

2. Site of the State Employment Service [Electronic source] // Mode of access: <http://www.dcz.gov.ua>.

3. State Statistics Committee of Ukraine [Electronic source] // Mode of access: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

108. Analysis of food consumption

Yulia Hudz', Nataliya Bozhok

National University of Food Technologies

Introduction: One of the conditions of existence of the market is the presence of the consumer or purchaser of the goods. Therefore, the role of the consumer market and the development of market relations are extremely important because consumer needs are determined by the volume of sales and production, as well as an assortment of goods.

Consumption plays a decisive role in the economy of any country, as it is the easiest component of gross domestic product.

Consumption is an individual sharing of consumer goods, aimed at meeting the physical and spiritual needs of people. The value form - this is the amount of money that is spent for purchase of material goods and services.

Resources and methods: Consumption is the value of goods and services bought by people. Individual buying acts are aggregated over time and space. Consumption is normally the largest GDP component. Many persons judge the economic performance of their country mainly in terms of consumption level and dynamics.

Firstly, consumption may be divided according to the durability of the purchased objects. In this vein, a broad classification separates durable goods (as cars and television sets) from non-durable goods (as food) and from services (as restaurant expenditure). These three categories often show different paths of growth the standard of living.

Secondly, consumption is divided according to the needs it satisfies. A commonly used classification identifies ten chapters of expenditure: food; clothing and foot wear; housing; heating and energy; health; transport; house furniture and appliances; communication; culture and schooling; entertainment [1].

Every consumer needs are the things that are necessary for life. Of course, given that everyone has a level of personal needs and desires. You satisfy first your needs, then you satisfy your wants to the extent that your income will allow.

An important factor that determines the price of consumption goods. According to it, consumers will buy less of goods if its price increases relative to other goods.

Results: Rapid or unexpected changes in retail food prices will impact some consumers more than others depending on income levels and the importance of the affected food items in consumers' budgets. In general, if a commodity represents a very small portion of the consumer's budget (for example salt), then a consumer is less likely to respond to a price change. Basic food staples such as bread, potatoes, pasta, and rice tend to take smaller shares of the consumer's food budget (relative to meat, dairy products) and, as a result, consumers are less responsive to a change in their price. In contrast, high-valued food items such as expensive cuts of meat or seafood probably represent more costly (and infrequently purchased) delicacies for most households.

As a result, most households will tend to be far more responsive to changes in the prices of such high-valued products than for basic staples. Often a price change for an item within a specific food group may result in consumers switching to lower-quality items within that food category—the classic example being a switch from steak to hamburger when meat prices rise

In the aggregate, household consumption behavior in response to perceived income changes may affect a country's agricultural production or trade patterns, or it may impact the health and nutritional status of certain segments of the population. As a result, for policymakers to monitor household wealth and income that may have important economic or health consequences.

Tastes and preferences represent the next factor that determines the structure of consumption. Non-economic factors such as cultural or ethnic preferences may determine both the share of a particular food product in the household's budget (e.g., rice represents a larger share of per-capita expenditure in most Asian households than in most European households at similar income levels).

Dietary needs also change with age. For example, young children and adolescents generally need both more calories and a higher portion of protein-based calories to meet nutritional demands of rapid physical growth and high activity levels. As a result,

population demographics such as household composition, size, and age structure often play an important role in consumer price sensitivity and income responsiveness [2].

Conclusions : Thus, the consumer as a subject of market relations is a person who strives to meet the needs by consuming healthy qualities of economic goods and services. At the core of addressing these and other issues are incentives - motivations caused a set of external and internal factors. Target consumer has a maximum utility from the consumption of goods and services. To reach this purpose, the consumer faces a lot of restrictions: income, prices, assortment of goods and services. As consumers feel the impact of disability to meet their immediate needs as soon as possible, then other desires are satisfied within disposable income.

References

1. Piana V. Consumption [electronic sources] // Economics web institute. – 2001. -// Mode of access: <http://www.economicwebinstitute.org/glossary/cons.htm>.

2. Schnepf R. Consumers and Food Price Inflation [electronic sources] // UNT Digital Library. – 2012. - // Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/crs/misc/R40545.pdf>.

109. Importance of private ownership in the economy of Ukraine

Mariana Yarynovska, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: "The true foundation of republican government is the equal right of every citizen in his person and property and in their management." – Thomas Jefferson [1].

Dramatic transition to market economy and private property had the broad negative social consequences. The leading role in this process was played by rapid and outrageously unjust privatization of national property and by the ways it was distributed. As a result the phenomena of economic and/or property inequality, status inequality and inequality in access to various social benefits appeared in Ukrainian society. Political independence and transformational processes led to two phenomena. On the one hand, inequality relations have started development; on the other – scientists became aware that this phenomenon was part of scientific picture of the world [2].

Resources and methods: Many Ukrainian scientists also examined the issue of private property. Important representatives were: N. Bondarchuk, C. N. Azimov, M. Sybilov, V.I. Borisov, F. F. Butynetset. They made a great development in the study and improvement of private property in Ukraine. All their research and findings eventually boiled down to one idea: a system of well-defined, secure private property rights not only protects freedom, it also promotes economic performance and progress. The rule of law protecting life and property is necessary for the development of a free society [3]. When life and property are protected, social cooperation emerges and a nation of traders evolves into a capitalist economy. Private ownership makes men accountable for their actions. People are responsible for the costs they impose on others and can profit from the positive things they do for others. Private property rights provide the link between the rational use of resources and the rewards or penalties of the decision makers. Private ownership encourages owners to conserve for the future. The owner of property is an entrepreneur in the sense that he needs to predict future valuations that others will make and act accordingly. Whenever the estimated present value of using a resource in the future is greater than value of using the resource

currently, the resource will be preserved for the future. Since property is transferable in a market economy, it follows that the market value of the resource will increase in expectation of the projected increased future value of the resource [3].

Results: The institution of private property is based on the natural human desire and right to survive and pursue one's vision of happiness. The idea of "freedom under the law" is rooted in the property acquiring instinct and the need for safeguarding the possession of one's property. The body of law that has developed to protect ownership is based on the assumption that every rational man knows his interests best and should be permitted to pursue them. The implications of this argument are profound for our understanding of social organization. Private property rights are important to economic development because:

1. Recognized private property rights provide the legal certainty necessary for individuals to commit resources to ventures. The threat of confiscation, by either private individuals or public officials, undermines confidence in market activity and limits investment possibilities.

2. Clear property rights tend to make decision makers pay close attention to resource use and the discounted value of the future employment of scarce resources. Absent private property rights, economic actors will tend to be short-sighted in their decision making and not conserve resources over time.

3. Property rights are the basis of exchange and the extension of ownership to capital goods provides the basis for the development of financial markets that are essential for economic growth and development.

Conclusions: Private property is an integral part of the progressive development of Ukraine's economy, but it must be used efficiently. We observe in countries that encroach less on the private property rights of their citizens, people achieve higher per capita GDP's and longer life expectancies. The U.N. Human Development Index combines literacy and education with the above two measures and we again find that freer countries do better. Countries with more economic freedom also achieve higher GDP growth rates than those with less freedom. When a single country is looked at over time we can find that it grows fastest when it has the lowest levels of government interference. Despite measurement difficulties, all the evidence points in the same direction. People in countries that respect private property rights and allow a higher level of economic freedom are better able to satisfy human desires than those who live in countries that interfere more with citizens' private choices.

References:

1. Fukuda-Parr, S. (2001) Human Development Report 2001. New York N.Y.: United Nations Development Programme.
2. Y. Saenko, Y. Privalov, O. Trofymenko: Social inequality and why it matters for the economic and democratic development of Europe and its citizens: Ukraine. F. F. Butynets: Audit, 2002, p 31-35.
3. T. Zakharova: Private property in MODERN UKRAINIAN SOCIETY: Sociological Dimension, 2011, p 48-78.

110. The role of internal audit at the enterprise

Veronika Vyhivska, Nataliya Bozhok
National University of Food Technologies

Introduction: Business enterprise cannot function without control, as it aims to test the efficiency of the resources, financial flows, activity and performance of various

departments of the enterprise, etc. To eliminate negligence of the employees and deliberate distortion of the real state, an internal control should be introduced on the business entity and business enterprises. The audit emerged due to the distribution of the interests of those who are directly involved in the management of the company, as well as those who invest money into its operation.

Resources and methods: In the study of the role of internal audit the method of theoretical generalization was used. Having analyzed the scientific articles (V.V. Kravchenko «Problems and Prospects of the Development of Internal Audit in Current Economic Conditions» and Yumei Wang, Man Li. The Role of Internal Audit in Risk Management), the legislative basis and other sources, the main functions of internal control and the ways of its improvement were determined.

Internal audit is the kind of audit, carried out by the owner of the enterprise depending on the management needs. Internal audit is an important management function, which includes accounting, financial analysis and control, evaluation and comparison of the achieved results with the aims and tasks of the enterprise.

Internal audit regularly controls the activities of all management facilities, identifies the reasons of deviations from the standards, deviations from the goals set for a specific object, which promotes the efficient elimination of violations. The organization of audit as of a function of business management, means strict regulation of its activities, determination of rights, duties and responsibilities of the professionals, qualification demands, relationships with departments and personnel of the enterprise.

Internal audit is conducted independently and objectively. Organizational independence presupposes direct subordination and accountability of the department of internal control to the head of the enterprise.

Organizational independence is provided by the following means: adoption by the head of the enterprise of the order for the formation of the department of internal audit and a half-year plan of the internal audit; informing the head of the enterprise on the state of implementation of the plan of the internal audit and other tasks, as well as restrictions on the availability of the internal audit or resources.

Results: The feasibility of implementation of the internal audit on the enterprise is defined by the following aspects:

- it helps to get the information on the processes occurring in the entity;
- it helps to make the most appropriate decisions on general and specific issues of the company;
- it enables the analysis and evaluation of decisions, the timeliness and effectiveness of their implementation;
- it allows to detect and eliminate the conditions and factors that prevent effective enterprise development and the achievement of strategic goals;
- it facilitates the timely adjustment of the company activity or its subdivisions.

Heads of the department of internal audit believe that the most important tasks currently associated with the improvement of the internal control system, include:

- assessment of reliability and effectiveness of internal control;
- development of recommendations on improvement of the system of internal control;
- monitoring the implementation of recommendations.

Conclusions: Internal audit gradually occupies a leadership position in the instrument of more efficient management of the company. Also, internal audit contributes to the speed of information flows for different levels of management and provides the efficiency of decision making. The successful development of enterprises in modern conditions depends

on the existence of effective internal audit. But the internal audit will be useful only if the enterprise sets rational tasks.

References

1. Yumei Wang, Man Li. The Role of Internal Audit in Risk Management // *Procedia Engineering*, Volume 24, 2011, Pages 689-694
2. V.V. Kravchenko. Problems and Prospects of the Development of Internal Audit in Current Economic Conditions // *Scientific works of KNTU. Economical messenger*. – 2010. – Issue. 17. – p. 26-28.

111. The importance of staff motivation in the company

Yulia Babik, Nataliya Bozhok

National University of Food Technologies

Introduction: Some employers think that paying their staff a good salary is enough to get the highest level of performance and some employers do not even do that. Paying a good salary is just not enough. Most employees still need to be motivated to increase their awareness of the status of the company, let them know what are expected of them and have them develop genuine care as to the growth and progress of the company they are working for. At the present time due to deepening of the globalization process Ukrainian enterprises are faced with the problem of increased competition and access to foreign markets. In our opinion, many of the problems and failures of integration into the world economy in Ukraine have been associated with problems in the area of human resource management, and particularly in performance motivation and staff retention.

Resources and methods: The information base for this work is the work of local and foreign scientists involved in researching the issue. Problems of motivation of staff have been investigated by I. Belov, A. Gastev, D. Karpuhin, J. Kokin, V. Rakoti, G. Slezinher, R. Yakovlev. Motivation to work disclosed in the scientific works of famous Ukrainian scientists and economists, such as: D. Bogynia, V. Goncharov, A. Grishnova, A. Kalina, A. Kolot, G. Kulikov, N. Luk'yanchenko, A. Umansky and others.

Motivation is a psychological feature that arouses an organism to act towards a desired goal and elicits, controls, and sustains certain goal-directed behaviors. It can be considered a driving force; a psychological one that compels or reinforces an action toward a desired goal [1].

Workers in any organization need something to keep them working. Most of the time, the salary of the employee is enough to keep him or her working for an organization. An employee must be motivated to work for a company or organization. If no motivation, then quality of staff work or all work in general will deteriorate [2].

Motivated employees play a crucial role in creating a company's sustainable competitive advantage. Successful Management by Motivation shows that in a knowledge-based society, this goal cannot be achieved by extrinsic motivation alone. Pay for performance often even hurts because it crowds out intrinsic motivation. To succeed, companies have to find ways of fostering and sustaining intrinsic motivation. With the help of in-depth case studies, representative surveys, and analysis based on a large number of firms and employees, this work identifies the various aspects of motivation in companies and shows how the right combination of intrinsic and extrinsic motivation can be achieved [3].

Quality work that fosters job satisfaction and health enjoys top priority in industry all over the world. Poor work environment generated discontent, improved conditions seldom

brought about improved attitudes. Instead, satisfaction came most often from factors intrinsic to work: achievements, job recognition, and work that was challenging, interesting, and responsible. Motivation and performance are not merely dependent upon environmental needs and external rewards. Frederick Herzberg and his staff based their motivation - hygiene theory on a variety of human needs and applied it to a strategy of job enrichment that has widely influenced motivation and job design strategies. *Motivation to Work* is a landmark volume that is of enduring interest to sociologists, psychologists, labor studies specialists, and organization analysts [4].

Results: Staff motivation is critical to the company's advancement so it is something that the employer must understand and practice. The company's development relies heavily on the kind of employees it hires. Thus, having top employees can help propel the company into the big leagues in no time. Although entrepreneurs should remember that motivating employees is very important, it's also important to keep them happy. Obviously, an unhappy employee is hard to keep motivated. Motivating employees is good, but keeping them happy is the real secret.

Conclusions: The study shows that the most crucial factors which motivate staff to work efficiently in Ukraine are awareness of how important the work is, love for work and created opportunities for professional knowledge and skills realization. At the same time, workers in Ukrainian companies are demotivated by poor remuneration, weak connection between work outcomes and salaries and poor working conditions. The research also shows that for young workers the fundamental determinant of high motivation is love for work while for more mature workers it is awareness of how important the work is. Similarly, young workers are more sensitive to the lack of team-work in comparison with elder workers who care mostly about low salary and poor working conditions.

References

1. Schacter, Daniel. *Physiology*. United States of America: Catherine Woods, 2011. p. 325.
2. Jones, Gareth R., George, Jennifer M. *Contemporary Management*. McGraw-Hill, 2004. p. 515.
3. Bruno S. Frey, Margit Osterloh. *Successful Management by Motivation*. Springer, 2002. p. 299.
4. Frederick Herzberg, Bernard Mausner, Barbara Bloch Snyderman. *The Motivation to Work*. Transaction Publishers, 2011. p. 180.

112. Consumer markets as a way to maintain the competitiveness of enterprises

Liudmyla Bohdanovych, Olga Kovalchuk
National University of Food Technologies

Introduction: The transformation of the national economic system determines the need for the qualitative changes in the field of agriculture, in particular, in the management of the food market. Crisis situations that occasionally arise in certain markets of food cause the need for a comprehensive approach to this problem.

Resources and methods: Modern globalization processes lead to increasing of competition in the global market. This decisive comparative advantage is not the availability of profitable resources, cheap labor, favorable geographical location but

technological lead over competitors, i.e. the ability of the leading export-oriented industries of some countries to create new technologies and new products accordingly [1, 40]. At the present stage commodity markets are characterized by rapid change and high level of competition. Hence, enterprises are forced to accelerate the product development process, reducing the time distance between the idea and the product output into the market. Companies that succeed in the market of innovations are required to collect the necessary market information that facilitates decision making [2, 101]. Therefore, marketing research offer a number of methods that must match the type of innovation introduced.

Results: The commercial success of the company depends on how well its products meet basic consumer preferences. For effective marketing activity a company needs market research. The success of the company, which operates in the consumer market, depends on how well it will find its customers and its market segment.

Research patterns, trends and contradictions of the consumer market in transitional societies is an extremely important task of modern economic theory. That is because the market interests of the population and key manufacturers of final products are intertwined. Its function is to perform multifaceted functions of livelihood of the population, is the feedback mechanism stimulating effect on the full range of economic sectors, and their priority development is a prerequisite for accelerating economic growth. However, imbalances and structural deformation mechanism of functioning of consumer markets lead to reduced competitiveness of the national economy, causing economic slowdown and worsening living standards.

Conclusions: Now the internal consumer market is significantly influenced by globalization processes, the effects of which are particularly apparent in the period of the global financial crisis. In some countries, lower consumer spending led to a significant reduction in production and consumption of the consumer, the decrease in export-import operations, which led to a slowdown in the growth of national economies.

References

1. Павленко А.Ф. Маркетинг [Текст]: підручник. / А.Ф. Павленко, А.В. Войчак. – К.: КНЕУ, 2008. – 246 с.
2. Шегда А.В. Економіка підприємства: Підручник / А.В.Шегда. – К.: Знання, 2006. – 614 с.

113. Marketing product positioning

Yulia Borshevska, Olga Kovalchuk
National University of Food Technologies

Introduction: Positioning is a powerful tool that allows one to create an image. The image is the outward representation of being who you want to be, doing what you want to do, and having what you want to have. Positioning of yourself can lead to personal fulfillment. Product positioning strategies are numerous, and the selection of one over another is crucial to define how your company will market its products. Selecting the wrong strategy can cost time and a scarce marketing budget. The ramifications of a wrong choice will also probably adversely affect business's bottom line [1].

Resources and methods: Product positioning is a marketing technique intended to present products in the best possible light to different target audiences. The method is

related to "market segmentation" in that an early step in major marketing campaigns is to discover the core market most likely to buy a product—or the bulk of the product. Once segmentation has defined this group the positioning of the product consists of creating the message likely to reach this group [2].

Results: Product Positioning can be defined as a consumer's view of a product or service as compared to its competitors. Product position is the way consumers view the product based on its distinguishing attributes. A product's position is highly dependent on how the consumer perceives the product. The greatest strength of effective product positioning is that it can create a competitive advantage.

Another potential strength of product positioning is that the most important factor in consumer purchasing decisions can be perception, not necessarily reality.

A potential weakness of product positioning is that every company wants to position its products favorably in the minds of consumers, so there is usually a high level of competition.

The biggest difference between mass marketers and small businesses is that small operations practice product positioning but without the very costly machinery of elaborate and formal segmentation, market research, and testing paid for by the big companies. To be sure, some small businesses do conduct studies quite similar to the majors. But in most small businesses the positioning of products is based on the opinions of the business owner. To some extent small businesses also conduct what might be called "experiential" studies once products are launched. They observe who buys most of the product, receive feedback from the market, and then later, in response, modify the ways in which they advertise, where they advertise, how they label.

Conclusions: Companies developing their positioning strategies should first determine attributes and images of competitor companies exactly and accurately. Then they must designate a positioning strategy for their own produced product.

References

1. Journal «Inc.». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inc.com/encyclopedia/product-positioning.html>
2. Примак, Т.О. Стратегії позиціонування у теорії маркетингу [Текст] / Т.О. Примак // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2012. - № 1. - С.13-20.

114. Social and economic efficiency of functioning of enterprise trade

Lina Gribovich, Olga Kovalchuk
National University of Food Technologies

Introduction: Economic and social changes in Ukraine considerably influence the development of trade as a scope, which reflects economic, social and policy objectives of businesses, organizations, public and state. Their proper solution depends on the effective functioning of the economic mechanism of the country, its industries and individual needs of all segments of the population. One of the principal ways of solving these problems is to improve business performance as a result of continuous optimization of the production system businesses and reduce all kinds of expenses.

Resources and methods: Analytical (diagnostic) research of activity trade businesses to identify problematic issues of functioning and development activities to improve their situation is needed and understood by most of economists.

The following scientists have made the important contribution into the study of the theoretical and methodological principles of performance management of trade: G.I. Bashnyanyn, I.A. Blank, R.P. Valevych, L.O. Likhonenko, A.A. Mazaraki, A.A. Sadyekov, N.M. Ushakova, O.O. Shubin and others.

Today among scientists and practitioners there is no single approach to determine concepts such as "efficiency" and "effectiveness". The concept of economic efficiency has long been inherent in economic theory, although the literature on economic issues still dominate empirical approaches to the study of economic systems.

Results: Profits - part of the product, so its value depends on the amount of goods sold and the level of profitability - the level of performance. High yield is the main condition for the further expansion of its technical and technological improvement and extension of the basis of sales of goods. Of course the increase in turnover and profit is seen primarily as an economic effect. At the same time it addresses a range of not only economic, but also social problem particular increased payments to the budget, the formation of material incentive fund employees, creating preconditions for social development enterprises, etc. So the concept of "social efficiency" should be considered in two levels: at the state level and at the level of a business entity.

On the other hand, economic and social outcomes are not identical as in substance and in form. Economic results reflect more commercial approach and show the degree of increase in turnover.

Social efficiency is directly related to the expectations and demands of society. The company operates within society and can not be isolated from it. Social efficiency should be considered at the level of the enterprise. Workers at the plant are also part of society, enjoying the benefits, implemented now. Therefore, for the efficient operation of the enterprise it is necessary to take into account not only the needs of the customers, but also employees.

As for the forms of social and economic efficiency, it is due attempt to obtain the maximum economic effect for given parameters of social character. Company due to the increase of turnover makes significant economic impact, which is reflected in wages, and at the same time provides broad demand of consumers. Thus, social and economic performance is a broader concept because the company defends not only economic interests but also the interests of consumers and their employees [1, 271].

Objectively assess the impact of trade enterprises possible only through an integrated approach, based on a study of the social and economic effect. The assessment of socio - economic performance of enterprises is provided to enhance its effectiveness requires an integrated approach and find new options, due to the emergence of new activities and needs to develop ways and directions for improvement of the management process. The successful operation of commercial enterprises in the market economy, with its present stage of crisis displays possible when reaching of social and economic outcomes that would guarantee him the economic stability and were the basis of one hand - for increasing the volume of sales of goods, on the other hand - improving of the efficiency.

Conclusions: Given the fact that businesses often have trouble adapting to changing environmental conditions (crisis, changes in the legal framework of activities, etc.), we believe that this strategic potential can be a critical factor in improving the efficiency of economic activities of commercial enterprise.

References

1. Заярна Н. М. Теоретичні підходи до визначення поняття „ефективності” діяльності підприємств торгівлі в економічному і соціальному аспектах / Н. М. Заярна, О. І. Голуб // Фінансово-економічне, обліково-аналітичне та організаційно-правове забезпечення відтворювальних процесів на шляху до економічних знань : матеріали Міжн. наук.-практ. інтернет-конф. -Чернівці : БДФА, 2010. –С. 270-272.

115. Monetary policy as a part of financial policy of the state

Yulia Kulbach, Olga Kovalchuk

National University of Food Technologies

Introduction: Financial policy of a state is a complex field of activity of Legislative and Executive power, which includes activities, methods and forms of organization and use of finance for its economic and social development. Fiscal policy is a set of actions and events conducted by the state within the limits of functions and powers in the sphere of financial activity of economic entities and financial institutions, citizens and actually of the state to reach the goal.

Resources and methods: Financial policy is defined as the one which includes separate components such as fiscal, tax, credit, monetary, exchange rate, investment policy, as well as certain directions in the field of insurance, public debt stock market, cooperation with international financial organizations, etc. [2, 150].

Before the modern financial policy had the objective of ensuring the conditions for economic development in general and the formation of financial resources of the country, in particular to ensure economic growth.

Results: The main market regulator stability of economic development is the state's monetary policy. It determines the direction and possibilities of regulation of the economy by monetary methods. In some cases, a term “monetary policy” is used as a synonym of monetary policy. The latter is based on the ability of the monetary system affect the money supply and, accordingly, the interest rate and hence investments and real income. Monetary policy should be the aggregate of measures in the field of monetary circulation and credit relations by the state to regulate inflation, employment and balance of payments deficit. Certain conditions are required for the successful work of monetary policy, namely, a high level of development of market relations between all participants of the market and the development of a two-tier banking system [1, 20].

Policy in the field of monetary circulation and credit, is of a great importance for each country, as regulation of the supply of money is aimed at the efficient functioning of the economy and its key objectives are price and exchange rate stability, the intensification of the economy, employment, payment balance and growth of welfare of the population.

Therefore, it involves not only monetary and exchange rate policies pursued by the NBU, but also the policy of the government in the part of loan financing of the budget

deficit, the use of a budget surplus for the sterilization of the monetary proposals, issue and redemption of government securities, provision of budget credits and loan institutions development of enterprises, budget subsidies of interest rates and assistance to the banks.

Public debt is a method of mobilizing resources in the state budget, the instrument of monetary regulation and payment balance of the country [3, 64].

Through the centralized fund, the resources are mobilized from the public debt, which represents the sum of the obligations of the state and amount of those liabilities, where the state acts as a guarantor.

Attraction of external state loans, as a rule, affects economic growth, economic activity in the country, because it stimulates both consumption and investment in manufacturing. Besides additional financial loans give a boost domestic production, which contributes to an increase in production capacity and employment, and on the other hand increases the burden on the state budget.

Conclusions: Temporarily mobilization of free funds in decentralized funds is provided by the banking system due to the monetary policy, which is introduced in the financial market. The principal amount of the attracted funds are temporarily free funds, which arise on the basis of the total turnover of the industrial and commercial capital, and personal savings.

References:

1. Гребенюк Н. Основні віхи у формуванні та проведенні грошово-кредитної (монетарної) політики в Україні // Вісник національного банку України. – 2007. – № 5. - С. 19-28.
2. Косова Т.Д. Центральний банк і грошово-кредитна політика / Т.Д. Косова // В. – 2011, С. 150 – 162.
3. Міщенко В.І., Слав'янська Н.Г. Банківські операції: підручник / за ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.

116. Current state of the alcohol industry in Ukraine

Yulia Pivchuk, Olga Kovalchuk
National University of Food Technologies

Introduction: Food industry is the main part of light industry of Ukraine. During the period of market economy reform in the food industry as well as in the alcohol industry, there are some changes that do not always have a positive effect. Therefore it is important to assess the current state of the alcohol industry and perspectives of its development.

The field of alcohol in Ukraine is a very profitable business. Today there is a monopoly state enterprise «Ukrspirt» on this market. Alcohol is used in more than 150 industries. The raw materials used for the production of alcohol are molasses, defective sugar, corn and potatoes. Most alcohol in Ukraine is produced from the sugar industry waste. The leading manufacturers are situated in Cherkasy, Vinnytsa, Kyiv, Chernihiv and Zhytomyr regions.

Resources and methods: Important changes in the alcohol have been done during the last two years. Alcohol plants that had been part of the group «Ukrspirt» were transferred to state-owned enterprises «Ukrspirt». Total thirty-eight alcohol plants have been transferred to SE «Ukrspirt» for today. [3]

At the moment alcohol is used for the production of liquor–vodka products. Hence, there is greater demand for grain alcohol. Up to 33 businesses throughout alcohol industry work in this area today.

Results: The alcohol market has lots of problems concerning the illegal production. The most effective way to fight illegal alcohol market is strengthening the protection of legitimate production. Manufacturers must use a variety of decal, holographic stickers. Also another problem for the official market of alcoholic beverages is a gradual decrease in the consumption of alcoholic beverages or replacement of legal vodka on home–brew.

Profitability of SE «Ukrspirt» in the first half of 2013 varied on the level of 14.4 % in decalitre of alcohol. In monetary terms, it is 15.6 UAH per decalitre or 1.56 UAH per liter.

Speaking about the performance of the SE «Ukrspirt» in 2012 a profit was about 120 million UAH. The company profitable if to compare with the concern «Ukrspirt» debt which was more than 1 billion UAH. Before each company was a legal entity and all alcohol plants competed with each other who would sell cheaper. Therefore we can assume that SE «Ukrspirt» is overcoming crisis.

At present the production potential of the alcohol industry in Ukraine is about 60 million dal of alcohol a year but the load of these enterprises is only 30 - 35% because of the moral and physical deterioration of equipment; not always competitive price for products in global markets and limitations of markets.

Sale of alcohol products is an important indicator of the alcohol industry. During the last few years sales of vodka and liquors have decreased. Sales of low alcohol drinks and brandies increased.

The price of products has a significant impact on sales of alcohol products. Total for 2011 – 2013 years, there is a tendency of growth of prices for alcohol containing products. The most are expensive cognac and brandy, the average price of which is 50.85 UAH per liter as of October 1, 2013. The second place is occupied by vodka and other strong alcoholic drinks. As of October 1, 2013 average cost of a liter of this type of product was 17.4 UAH. The cheapest among alcohol-containing products is ethyl alcohol and its average price for October 1, 2013 was 130.2 UAH/L.

As for export and import of alcohol products it should be noted that the share of imports of alcoholic beverages in the structure of imports of food products in January - July 2012 was 12.5%. The analysis of Ukraine's foreign trade in alcoholic beverages indicates a positive balance in trade in beer and alcoholic beverages with alcohol content of less than 80%. [2]

Over the next two years it is planned to restructure 29 alcohol plants. These plants will be engaged in the production of bioethanol and give about 360 thousand tons per year, which will significantly increase the level of energy independence. This will reduce energy imports mainly in light oil.

Since 2016 SE «Ukrspirt» and several private companies are planning to sell an alcohol to customers for the amount of about \$ 350 million per year. By 2014 SE «Ukrspirt» will be ready to produce 150 thousand tons of bioethanol per year. [1]

Conclusions: Concerning everything mentioned above, it can be highlighted that alcohol industry can be revived. In addition, the state has chosen the right way of development: the future – for alternative energy sources.

References

1. The Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. [Electronic source]. - Available with <http://www.me.gov.ua/>
2. The State Statistical Committee. [Electronic source]. - Available with <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On Approval of the State Programme revitalization of the economy in 2013 - 2014» № 187 of 27 February 2013.

117. How to make an effective logo

Lela Shylo, Olga Kovalchuk

National University of Food Technologies

Introduction: A company's logo is a recognition tool for the public to link their services or products to the company. In other words, it is part of a company's branding. Without such branding, the public will not be able to differentiate between companies, and therefore unable to expect a certain standard or quality from the company which they interact with. A logo, if designed effectively, can bring to people's mind the unique selling proposition of an organization, which inevitably promotes the company on a sub-conscious level.

Resources and methods: A logo becomes a representation of one's business identity in picture form. It is the icon of your brand. Once you roll out a logo and your customers begin to associate it with your business, it should remain a constant within your business for years and years to come [1].

Results: There are three logo types:

1). Font-based. This type of logo is basically letters done in a custom font style. Some examples of this type of logo are: Facebook, Twitter and Sony.

2). Literal Illustration. This is taking what a particular business does, and incorporating it into the logo. For instance if you were a ballet teacher, you could have a simple illustration of ballet shoes alongside your company name.

3). Abstract Graphic. This is a picture or symbol that doesn't have any existing meaning. Nike's swoosh is the perfect example of this type of logo. [2]

What makes a good logo? A good logo is distinctive, appropriate, practical, graphic, simple in form and conveys an intended message.

There are five principles one should follow to ensure that this an effective logo. They are:

1. Simple (A simple logo design allows for easy recognition and allows the logo to be versatile & memorable. Good logos feature something unique without being overdrawn.)

2. Memorable (Following closely behind the principle of simplicity, is that of memorability. An effective logo design should be memorable and this is achieved by having a simple, yet, appropriate logo.)

3. Timeless (An effective logo should be timeless – that is, it will endure the ages. Will the logo still be effective in 10, 20, 50 years?)

4. Versatile (An effective logo should be able to work across a variety of mediums and applications. The logo should be functional. For this reason a logo should be designed in vector format, to ensure that it can be scaled to any size. The logo should be able to work both in horizontal and vertical formats.)

5. Appropriate (How you position the logo should be appropriate for its intended purpose. For example, if you are designing a logo for children's toys store, it would be appropriate to use a childish font and colour scheme. This would not be so appropriate for a law firm.) [3]

Logos are everywhere, and every logo is a visual element that serves three main functions:

1. Identification. A logo identifies your company in the marketplace. In a quick, visually symbolic way, a logo represents your company to the outside world. Often your logo is the first thing a potential customer sees. It's your first impression, and we all know how important that can be.

2. Distinction. If designed well, your logo will also distinguish you from your competition, providing a way for customers to recognize and select you amidst other similar businesses. Is your logo unique? Or can people toss you in a pile with your competitors?

3. Communication. Thirdly, your logo communicates something about your company. Sometimes direct, and sometimes subtle, every logo says something about the company it represents. What does your logo say about your company? Classy? Trustworthy? Serious? or Unprofessional? Sloppy? Outdated? Most logos accomplish the 3 functions with varying degrees of effectiveness. How does yours measure up? [4]

Conclusions: I think it is very important for managers to recognize the importance of creating a logo. Professionally designed corporate logo can have a huge impact on the presentation of company activities and the formation of attitudes towards the company. Logo also helps to create awareness of the company and distinguishes your products of competing firms in the industry.

References :

1. Logo Evolution of 25 Famous Brands [Electronic source] // Access mode: <http://www.hongkiat.com/blog/logo-evolution/>

2. Simple Advice on How To Make a Logo / [Electronic source] // Access mode: <http://homebusiness.about.com/od/marketingadvertising/a/How-To-Make-A-Logo.htm>

3. What makes a good logo / [Electronic source] // Access mode: <http://justcreative.com/2009/07/27/what-makes-a-good-logo/>

4. Know What A Logo Does / [Electronic source] // Access mode: <http://mymarkets.com/lm/01.htm>

118. Analysis of shampoos' consumer characteristics and labeling

Yana Zakhovaiko, Olga Kovalchuk
National University of Food Technologies

Introduction: Hair care is important in the life of modern person. The primary means of care are shampoos that are very hygienic, aesthetic and psychological value.

There is quite a wide range of shampoos both by import and domestic manufacturers. Among them are following types of shampoos: medical, professional, for different hair types, with air conditioning balm or other additives. Shampoo manufacturers are constantly developing new techniques and recipes. Many consumers believe that the high price of shampoo ensures its high quality, but often it does not [2].

Resources and methods: Shampoos should have a good cleansing ability to give magnificent stable foam in water of any hardness, well distributed on the hair and thus easily come off as be soft for the scalp and mucous membrane of eyes, give hair shine, have nice color and smell the aroma, have a pH 3.5 - 8.5. [1]

Today, the market is constantly changing and expanding range of shampoos. To study the five samples were selected liquid creamy shampoo for normal hair by different manufacturers: "Elseve" (L'Oreal), "One Hundred Beauty Recipes" (Kalina), "Fructis"

(Garnier); "Palmolive" (Colgate-Palmolive); "Hairwell Repair Shampoo" (Hairwell). The objects were examined according to their organoleptic characteristics and labeling.

Results: While carrying out organoleptic evaluation it was revealed that Elseve (L'Oreal), "Fructis" (Garnier), "Palmolive" (Colgate-Palmolive), Hairwell Repair Shampoo (Hairwell) met the requirements of regulatory documents. They have creamy structure, the color is typical and there is strange odor. Another samples under investigation - "Palmolive" (Colgate-Palmolive) and Hairwell Repair Shampoo (Hairwell) have a pleasant herb aroma, due to the addition of herbal extracts. "One Hundred Beauty Recipes" (Kalina) have a liquid consistency. This defect may be the cause of failure in production technology. [2]

Assessment of washing ability of shampoos was performed by people of different ages according to five-point scale. Higher ranking was given to shampoo which made hair clean, soft and silky with no sense of encumbrances. The highest rate goes to "Fructis" (Garnier Laboratories). Somewhat lower marks have the following brands: "Elseve" (L'Oreal), "Palmolive" (Colgate-Palmolive) and "Hairwell Repair Shampoo" (Hairwell). "One Hundred Beauty Recipes" receives the lowest score. After the use the respondents admitted the felling of stiffness.

Foaming abilities are : the number of foam and foam stability. Foam number of benign shampoos should be no less than 100 mm and foam stability range is 0.7-1.0 m. Each sample of shampoo has foam of 400 mm or more, and foam stability varies within acceptable limits at regulatory documents. pH of creamy shampoos should be within 3,5-8,5. All examined samples of shampoos have results that do not exceed this limit.

It should be emphasized that only shampoos L'Oreal, Colgate-Palmolive and Hairwell meet specifications 00333919-003-2000.

Also, the study was conducted under labeling samples of shampoos regulations. Shampoo "OneHundred Beauty Recipes", "Elseve (L'Oreal)", "Fructis" (Garnier) satisfy the requirements of State Standard 51391-99. Product information is on the label and presented to consumers in clear, consistent, concise form, as well as it is easy to read. Marking provides stability during storage. Production of these brands is certified by ISO 9001 Certification.

Marking of shampoos "Palmolive" (Colgate-Palmolive) and "Hairwell Repair Shampoo" (Hairwell) does not satisfy the requirements of State Standard 51391-99. The characters on the label of products are rather small and difficult to read.

Conclusions: Therefore, according to the requirements to shampoos the best among those investigated are "Fructis" (Garnier Laboratories) and "Elseve" (L'Oreal). They meet the requirements of regulatory documents, the washing abilities are high, the foam is stable and labeling is correct.

References

1. GOST 26878-86. Shampoo's hair and leave behind a bath. Specifications. - K.: state standard of Ukraine, 1996.
2. Vylkove S., Svekolnykova A. "Evaluation of the quality and competitiveness of cosmetic products".

119. Methodological approaches to target market selection in external economic activity of an enterprise

Sirobaba Serhiy

National University of Food Technologies

Introduction: Selection of a target market, where the firm can achieve its objects, is very important because effectiveness of further company activity depends greatly on that choice. That's why a firm has to answer such questions: «What markets must the company work on? What priority segments should be served?». Careful selection of target markets may provide an answer to these questions for the majority of enterprises.

Resources and methods: To select a target market an enterprise searches the most attractive group of consumers who belong to one or several related segments with the aim to sell its products in these market segments.

The algorithm of target market selection consists of following steps, i.e. [2, p. 124]:

1. Market segmentation is market division into groups of consumers, each of them requires separate products or marketing mix. Segmentation is carried out according to the following criteria:

- geographic (basic characteristics of residence of potential consumers: cities, countries, regions, etc.);
- demographic (age, gender, nationality, etc.);
- socio-economic (income, occupation, profession of consumers and others);
- psychological (peculiarities of each individual consumer).

2. Selection of the target market segments includes evaluation of segment's attractiveness, after evaluation it is necessary to select one or more target segments.

3. To market a product on the market is to develop probable concepts of product marketing in the target segments and a marketing mix for each selected segment.

As the focus on a target market is traced in all future marketing activities of the enterprise (planning product mix and further sales, pricing it, and creating a communication system in the foreign market), the following parameters of the most promising segments selection should be analyzed:

- level of profitability on a target market;
- market size;
- stability of demand for goods and services;
- tendency of the target market to goods and services;
- the target market ability to pay;
- marketing opportunities to service a target market.

The final selection of target markets is made according to these parameters.

Results: Depending on the depth of management solution, there are three basic approaches to the selection of foreign market [1, p. 172]:

1. *Subjective approach* is based on subjective perceptions, expectations, experiences of people who make decisions to enter a particular market. This approach has only one advantage, no costs to ground the decision. There is maximum risk here, and the degree of decision validity is minimal. This approach is often preferable, added by elements of discrete approach.

The most common reasons to use subjective approach are:

- positive attitude of people who make decisions to the country or culture;
- effects of exposure visit or unexpected meetings;
- intuitive confidence to foreign partners;

- desire to work in a new company or on a very difficult market, desire to be the first;
- desire to legalize certain actions abroad.

2. *Discrete approach* is based on the assessment of 2-3 most important for the enterprise indicators of market development or other criteria. Often, to justify the decision of the selection for the foreign market for the discrete approach such indicators and criteria are used:

- market size;
- dynamics of market growth;
- competitive advantage;
- potential market;
- access to the market;
- market perception;
- stability (risk assessment).

General requirements to the information base for the discrete approach is the reliability, truthfulness, reliability of selected indicators and criteria.

3. *Complex approach* provides quantitative assessment of each market according the criteria system and deep analytical support. This is the safest approach because it minimizes the risk of exit on a solid market and increases the validity of management decisions, but the research is costly.

Conclusions: Thus, there are three basic approaches to target markets selection: subjective, discrete, complex. Of course complex approach is the best, this is the safest approach, which minimizes the risk of exit on a solid market and increases the validity of administrative decisions, but at the same time and costly to conduct research. If financial resources are limited, the discrete approach is the most appropriate, but the success of this approach depends on the proper choice of the most important indicators of the enterprise market.

References

1. Hirchenko T. D., Dubovik O. V. Marketing: Manual. – Kyiv: Centre for Educational Literature, 2007. – 255 p.
2. Antiquated M. I. Foreign trade enterprises. Textbook / K.: Knowledge, 2006. 462 p.

Scientific supervisor: Galina Cherednichenko

120. Time Management

Olena Kovtun

National University of Food Technologies

Introduction: Nowadays life is dynamic and fast. It is very difficult to meet the circumstances, be at one's best. It is necessary to be able to adapt to all changes and all trends. Everyone wants to be successful and develop their career. People should be aimed at result, so it is very important to plan a day properly, to deal with time in the most effective way. The amount of work done depends on accurate time management. We should not forget that if a person knows that all his/her plans, appointments etc. are thought over and everything is in the right place, he/she will keep calm and work with enthusiasm. [3] So, let's consider some ways and means of time management.

Resources and methods: There are many different methods of time planning. The most famous are ABC analysis, Pareto analysis, the Eisenhower Method and POSEC method. Stephen Smith, of BYUI, is among recent sociologists that have shown that the way workers view time is connected to social issues such as the institution of family, gender roles, and the amount of labour by the individual. In recent years, several authors have discussed time management as applied to the issue of digital information overload, in particular, Tim Ferriss with "The 4 hour workweek", and Stefania Lucchetti with "The Principle of Relevance". [2]

Results: It is possible to distinguish six main steps in time management. [1] The first one is analysis: it means that the manager works with information he gets. The thoroughness of this step is very important, because all further work depends on it. Special coefficients are used, which give clearer and more grounded view on specific situation. The next step is developing strategies. The manager finds different ways of further progressive movement taking into account the analysis performed. The third step is targeting: the manager identifies targets and determines the key trends of development. The fourth and the most important step, in my opinion, in time management is planning and balancing the priorities. The manager should exclude those tasks that do not have individual or organizational value. Planning means preparation to reach objectives and tasks during working time. Practice shows that spending 10 minutes on planning your working day can save up to two hours during the day. To rationally use time the manager needs, foremost, to have a clear idea of the basic functions, objectives, tasks and time budget. While planning, it is necessary to take into account the following basic rules: [1]

- planning the day, the manager should leave 40 % of daily time free, so that 60 % of time is reserved for the planned work, 20% is allocated for unexpected work and 20 % is reserved for spontaneous decisions;

- it is necessary to fix the elapsed time. It is necessary to find what was this time spent on. As a result, a manager, having a complete picture of time spent, can make a good plan for the future work;

- it is necessary to distribute all tasks on long, middle and short-term basis in order to draft a good plan with the clear distribution of time spending;

- the basic principles of drafting of plan should be regularity, systematicness, sequence, etc.;

- it is necessary to plan such tasks, which a manager can really realize to make the devised plan real and feasible.

The next step is realization. It means that the manager makes concrete steps and actions according to the defined plan to reach objectives. The last step is monitoring. It means that the manager monitors the process of reaching defined objectives, fulfilling the plans, and works on achieving concrete results.

Conclusions: So, time-management can really help us in all spheres of our life, especially in business and study. Time-management helps to use more effectively not only working hours but also our free time. In particular, it is recommended not to take working tasks home or to organize the way of life so that it takes minimum of free time, to plan free time beforehand carefully and follow these plans, to practice emotional (theaters, concerts, exhibitions etc.) and physical (sport, fitness) switching of activities regularly.

References

1. Архангельский, Глеб. Организация времени. От личной эффективности к развитию фирмы. / Глеб Архангельский. – Питер 2008. – 448 с.

2. , Dan S. No B.S. Time Management for Entrepreneurs: The Ultimate No Holds Barred Kick Butt Take No Prisoners Guide to Time Productivity and Sanity. / Dan S. Kennedy. – Entrepreneur Press; Second Edition, 2013. – 240 c.

3. Allen, David. Getting Things Done: The Art of Stress-Free Productivity. / David Allen. – Penguin Books. 2007. – 267 c.

Scientific supervisor: Liudmyla Shapran

26.3. Німецька мова

Голова підсекції – доц. Я.В. Окопна
Секретар підсекції - викл. А. А. Бойко

Ауд. В-214

1. Tourismus am Bodensee

Natalija Pitschuck, Tatjana Hronjuck
Nationale Universität für Lebensmitteltechnologien

Einführung. Unter der Bezeichnung Bodensee fasst man die drei im nördlichen Alpenvorland liegenden Gewässereinheiten Obersee, Untersee und Seerhein zusammen. Es handelt sich also um zwei räumlich nahe liegende Seen, die durch den Seerhein – einen Abschnitt des Rheins – miteinander verbunden sind.

Für die Region ist die Tourismusindustrie ein wichtiger Wirtschaftsfaktor: Der jährliche Umsatz beträgt in etwa 1,8 Mrd. €, dabei tragen die Übernachtungs- sowie Tagesgäste jeweils zur Hälfte des touristischen Umsatzes bei.

Ausschlaggebend sind eine ausgeprägte touristische Infrastruktur sowie ein Netz an Attraktionen und Ausflugszielen. Von übergeordneter Bedeutung sind dabei insbesondere die Städte Konstanz, Überlingen, Meersburg, Friedrichshafen und Lindau, aber auch der Rheinfall bei Schaffhausen, die Insel Mainau, die Wallfahrtskirche Birnau, Burgen und Schlösser wie Schloss Salem oder die Burg Meersburg, die gesamte Museenlandschaft, wie beispielsweise das Zeppelin Museum das Dornier Museum, das Jüdische Museum Hohenems sowie die UNESCO-Welterbestätten Insel Reichenau und die prähistorischen Pfahlbauten in Unteruhldingen.

Im Osten, wo die Voralpen dem Obersee sehr nahe kommen, gibt es einige Seilbahnen, deren Talstationen recht nahe am Ufer liegen. Bei der Bergfahrt hat man so Aussicht auf den See. Die bekannteste Seilbahn am Bodensee ist die Pfänderbahn, die in Bregenz ihre Talstation hat.

Rund um den Bodensee verläuft der Bodensee-Rundweg und der Bodensee-Radweg.

Über dem See kreisen seit 2001 wieder Zeppeline neuer Technologie bei regelmäßigen Rundfahrten ab dem Heimatflughafen Friedrichshafen.

In Zusammenarbeit mit den touristischen Leistungsträgern, Tourismusorganisationen und den öffentlichen Institutionen in Deutschland, Österreich, der Schweiz und Liechtenstein übernimmt die Internationale Bodensee Tourismus GmbH (IBT GmbH) die touristische Vermarktung des Bodenseeraums.

Rechtliche Grundlage für die gesamte Schifffahrt auf dem See ist die Verordnung über die Schifffahrt auf dem Bodensee, kurz Bodensee-Schifffahrtsordnung. Sie wird auf dem Bodensee sowie auf dem Hochrhein durch die deutsche Wasserschutzpolizei, die schweizerische und die österreichische Seepolizei überwacht.

Für den Bodensee gibt es ein eigenes Bodenseeschifferpatent. Es wird in Deutschland von den Schifffahrtsämtern des Kreises Konstanz, des Bodenseekreises und des Kreises Lindau vergeben, in der Schweiz von den kantonalen Behörden und in Österreich durch die Bezirkshauptmannschaft Bregenz. Für Sportschiffer sind die Kategorien A für Motorboote

über 4,4 kW Leistung und D für Segelboote über 12 m² Segelfläche sowie kurzzeitige Gast-Lizenzierungen von Interesse. Unabhängig davon, ob für ein Boot ein Bodenseeschifferpatent erforderlich ist, müssen alle Boote mit Maschinenantrieb (einschließlich Elektromotoren) oder mit Wohn-, Koch- oder sanitärer Einrichtung, bei der zuständigen Schifffahrtsbehörde für den Bodensee zugelassen werden.

Die Bedeutung der Freizeitschifffahrt ist enorm. Anfang 2009 waren 57.000 so genannte Vergnügungsfahrzeuge für den Bodensee zugelassen. Weil die Zulassung aber generell für drei Jahre erteilt wird, entsprechen diese Zahlen nicht der Menge der tatsächlich am Bodensee befindlichen Boote. Die große wirtschaftliche Bedeutung des Wassersports zeigt eine Studie der Internationalen Wassersportgemeinschaft Bodensee, die die vom Wassersport herrührende Beschäftigung auf 1.600 Beschäftigte und die wirtschaftlichen Umsätze auf 270 Millionen Euro schätzt. In der Freizeit bietet der Bodensee eine Fülle von Möglichkeiten im Bereich Wassersport. Über 100 Vereine sind dem Segelsport verbunden und veranstalten Regatten, bei denen dem sportlichen Wettkampf auf dem Wasser gefrönt wird. Der Betrieb von

Wassermotorrädern wurde mit der seit Januar 2006 geltenden revidierten Bodensee-Schifffahrts-Ordnung zum Schutz von Flora, Fauna und Badegästen verboten.

Alljährlich zu Maria Himmelfahrt findet seit 1979, initiiert von Ferdinand Andreatta, die größte Schiffsprozession Europas auf dem Bodensee statt. Ebenso jedes Jahr (Frühsommer) startet ab Lindau die spektakuläre Rund-Um-Segelregatta – über Meersburg, Überlingen, Romanshorn wieder zurück nach Lindau. In Konstanz findet seit 2009 wieder jährlich das Wassersport- und Segelfestival Internationale Bodenseewoche statt.

Literatur

1. Zimmermann, R. Am Bodensee / R. Zimmermann. – Stadler: Verlagsgesellschaft Konstanz, 2004. - 517 S.
2. Mürle, U. Der Bodensee: Zustand - Fakten - Perspektiven. Internationale Gewässerschutzkommission für den Bodensee, 2. korrigierte Auflage/ U. Mürle, J. Ortlepp, P. Rey. – Bregenz: Bregenz Verlag, 2004. - 390 S.
3. Freier, U. Bodensee. Wandern kompakt. / U. Und P. Freier, - München: Bruckmann Verlag GmbH, 2009.- 463 S.

Wissenschaftsleiter: Anna Bojko

2.Deutsche Nationalparks

Walerija Petrenko

Nationale Universität für Lebensmitteltechnologien

Einführung. Der Nationalpark Schleswig-Holsteinisches Wattenmeer ist ein Nationalpark im schleswig-holsteinischen Teil des Wattenmeers der Nordsee. Der Landtag begründete ihn durch das Nationalparkgesetz vom 22. Juli 1985 zum 1. Oktober 1985 und erweiterte ihn 1999 signifikant. Zusammen mit dem Nationalpark Niedersächsisches Wattenmeer, dem Nationalpark Hamburgisches Wattenmeer und nicht dem Naturschutz unterliegenden Teilen der Elbmündung bildet er den deutschen Teil des Wattenmeers.

Das Nationalparkgesetz weist neben dem Naturschutz auch explizit die Tourismusförderung als Ziel des Nationalparks aus. Der Nationalpark liegt in einer traditionellen deutschen Ferienregion, die auch ohne den Nationalpark schon ein populäres Urlaubsziel war. Zudem ist Tourismus die mit Abstand wichtigste Einnahmequelle der Region.

So sorgen etwa 1,7 Millionen Urlauber und Ausflügler jährlich für knapp 16 Millionen Übernachtungen im angrenzenden Küstenstreifen und auf den Nordseeinseln und -halligen. Die tatsächlichen Zahlen sind unklar und liegen wahrscheinlich weit über den offiziell bekanntgegebenen, da die offiziellen Statistiken nur Besucher von Betrieben mit mehr als acht Gästebetten umfassen, gerade an der Nordsee ein Großteil der Betriebe aber kleiner ist und auch Besuch bei Freunden und Verwandten einen nennenswerten Teil der Besucher ausmacht. Ebenso lässt sich die Zahl der Tagesgäste schwer erfassen, das Nationalparkamt geht hier von etwa vier Millionen jährlich aus. Etwa 9.000 Beschäftigte arbeiten im Tourismus.

Der Nationalpark Vorpommersche Boddenlandschaft ist mit einer Fläche von offiziell 786 km² der größte Nationalpark des Bundeslandes Mecklenburg-Vorpommern und der drittgrößte in Deutschland. Er liegt an der Ostsee- und Boddenküste Vorpommerns nordöstlich von Rostock und wurde im Zuge des Nationalparkprogramms der DDR zum 1. Oktober 1990 ausgewiesen.

Der Nationalpark bietet eine abwechslungsreiche Lagunenlandschaft mit artenreicher Flora und Fauna.

Der Nationalpark Jasmund liegt auf der Halbinsel Jasmund im Nordosten der Insel Rügen im Bundesland Mecklenburg-Vorpommern und besteht seit dem 12. September 1990. Er ist 3.003 Hektar (ha) groß und ist damit Deutschlands kleinster Nationalpark. Seit 25. Juni 2011 gehört ein Teil des Buchenwalds des Parks zum UNESCO-Welterbe.

Das Nationalpark-Zentrum Königsstuhl ist das Besucherzentrum des Nationalparks Jasmund auf der Insel Rügen. Es wurde 2004 eröffnet. Seine Aufgabe ist es, Informationen über den Nationalpark zu vermitteln und die Eigenart und Schönheit der Natur für die Besucher erlebbar zu machen, ohne die Ökologie des Nationalparks wesentlich zu schädigen. Das Zentrum bietet eine Erlebnisausstellung, ein Multivisionskino und weitere Angebote und Veranstaltungen im Außengelände. Namensgeber ist der nahe gelegene Kreidefelsen Königsstuhl. Im Zeitraum von der Eröffnung im März 2004 bis Februar 2013 sahen 2,5 Millionen Besucher die Ausstellung

Innerhalb des Geländes des Nationalpark-Zentrums befindet sich der Königsstuhl, einer der imposantesten Felsen an Rügens Kreideküste. Hier gibt es eine Aussichtsplattform, die über wenige Stufen erreichbar ist. Unter dieser Plattform liegt ein denkmalgeschütztes Hünengrab.

Erlebnisausstellung.

Die 2.000 m² große Ausstellung zeigt unter dem Motto einer Zeitreise - beginnend in der Urzeit – Exponate wie Aquarien und einen Eisberg-Gletscher. Die Ausstellung wird mithilfe eines interaktiven Kopfhörersystems geleitet. Für Erwachsene stehen drei Zeitreisen zur Auswahl. Für Kinder gibt es eine eigene Reise: Mimi, die Maus und Krax, der Rabe begleiten die Kleinen mit lustigen Geschichten und kindgerechten Erklärungen durch die Erlebnis-Ausstellung. Sie besuchen z.B. den Dachs in seinem Bau und spüren Mäuse unter der Erde auf.

Auf dem Außengelände von 28.000 Quadratmetern befinden sich weitere Attraktionen für Kinder und Erwachsene, so etwa Kletterbäume, ein Spielhaus, Riesenschaukel, die Freilichtbühne mit dem Nationalpark-Theater (Aufführungen im Juli und August), eine Ausstellung über das Gemälde „Kreidefelsen auf Rügen“ von Caspar David Friedrich und das UNESCO-Welterbefenster.

Wander- und Radwege ermöglichen den Besuch des Nationalparks in eigener Verantwortung. Auch das Nationalpark-Zentrum bietet kostenfreie und geführte Wanderungen und Kurzführungen an. Neben den Standardwanderungen gibt es thematische Wanderungen, die sich auch an den Jahreszeiten orientieren.

Literatur

1. Krienke, H.-D. Aufgebaut aus kleinen Kalkschalen - Die Kreideküste von Jasmund auf Rügen/ H.-D. Krienke, H. Schnick.- Stuttgart: Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, 2006. - 261 S.
2. Legler, D. Die Organisation deutscher Nationalparkverwaltungen./ D. Leger.- Baden-Baden: Nomos, 2006.- 832 S.
3. Rosing, N. Deutsche Nationalparks./ N. Rosing, S. Fuchs, K. Nigge.- Steinfurt: Tecklenborg, 1997. - 442 S.

Wissenschaftsleiter: Anna Bojko

3. Sehenswürdigkeiten von Südkrim

Irina Naumets

Nationale Universität für Lebensmitteltechnologien

Einführung. Der Liwadija-Palast war die Sommerresidenz des letzten russischen Zaren Nikolaus II., sie wurde im Jahre 1910 anstelle eines früher vorhandenen Gebäudes erbaut und liegt in der gleichnamigen Siedlung städtischen Typs Liwadija, einem Vorort von Jalta, auf der Halbinsel Krim am Ufer des Schwarzen Meeres in der Ukraine. Im Jahre 1861 wurde das Schloss die Sommerresidenz des russischen Zaren Alexander II. und der kaiserlichen Familie. Vom 4. bis 11. Februar 1945 fand im Liwadija-Palast die Konferenz von Jalta statt, an der die Führer der USA (Franklin D. Roosevelt), Großbritannien (Winston Churchill) und des Gastgebers Sowjetunion (Josef Stalin) über das Nachkriegseuropa verhandelten. Die Palastanlage wurde extra für diese Konferenz aufwändig restauriert.

Der Utschan-Su-Wasserfall ist ein Wasserfall des Utschan-Su-Flusses an den Südhängen des Krimgebirges auf der Halbinsel Krim in der Ukraine. Der Name Utschan-Su bedeutet, aus der krimtatarischen Sprache übersetzt „Fallendes Wasser“.

Der Utschan-Su-Wasserfall ist eine beliebte Touristenattraktion und mit einer Höhe von 98,5 Metern einer der höchsten Wasserfälle in der Ukraine. Der Wasserfall hat zwei Stufen. Auf der ersten Stufe befindet sich ein kleines Gebäude mit der Skulptur eines Adlers.

Massandra ist eine Siedlung städtischen Typs unmittelbar angrenzend an Jalta an der subtropischen Südküste der Halbinsel Krim im Schwarzen Meer in der Ukraine. Der Ort Massandra entstand ursprünglich als eine griechische Siedlung.

In der Sowjetzeit wurde das Schloss als streng bewachte Staatsdatscha des Zentralkomitees der KPdSU verwendet und Josef Stalin verbrachte hier seine Sommerferien. Seit Ende der Sowjetunion ist das Schloss zur Besichtigung freigegeben.

Die Weinkellerei Massandra ist ein bekanntes staatliches Weingut. Auf rund 2.500 Hektar Rebfläche werden schwere, süßliche (bis 35 % Zuckergehalt) Rot-, Port- und Weißweine geerntet. Das Weingut wurde im Jahre 1894 für den alleinigen Zweck erbaut, die Sommerresidenz Liwadija des damaligen und letzten russischen Zaren Nikolaus II. mit Wein und Krimsekt zu versorgen.

Der Botanische Garten Nikita wurde 1812 von Christian von Steven gegründet und liegt ca. 7,5 km östlich von Jalta in der kleinen Siedlung Nikita.

Der Garten untersteht der Ukrainischen Akademie für Landwirtschaft und beherbergt zwölf Institute. Hauptaufgabe ist es die Fauna und Flora im subtropischen Klima der Krim und deren industriellen Nutzung zu erforschen.

Auf einer Fläche von 1100 ha werden hier rund 50.000 Pflanzen aus aller Welt gezeigt. Berühmt ist die Rosensammlung mit mehr als 2000 Arten. Es gibt zahlreiche einzigartige Pflanzen, darunter seltene Exemplare der Himalaya- und Libanon-Zeder, Rhododendren, seltene Heilpflanzen und einen tausendjährigen Pistazienbaum. Angeschlossen an den Botanischen Garten sind eine der ältesten botanischen Bibliotheken, ein Museum und eines der weltgrößten Herbarien.

Von 1828 bis 1846 ließ der Fürst Michail Woronzow, Generalgouverneur von Neurussland, sich das Schloss als seine Residenz erbauen. Architekt und Planer der romantischen Schlossanlage war der Engländer Edward Blore, der einer der Architekten des Buckingham Palace in London war. Realisiert wurde der Bau von dem englischen Architekten William Gunt. Während das Schloss von der Meereseite (Südansicht) her im maurischen Baustil gebaut wurde, hat es von der Bergeite her (Nordansicht) einen englischen neu-gotischen Baustil. Das Schloss ist von einem riesigen Englischen Landschaftspark umgeben, der vom deutschen Landschaftsarchitekten Karl Kebach realisiert wurde. Das Anlegen des Parks dauerte mehrere Jahrzehnte, da die klimatischen Bedingungen und der steinige Boden die Arbeit erschwerten. Während der Jaltakonferenz im Jahre 1945 lebte Winston Churchill auf dem Schloss. Eine Anekdote besagt, dass Churchill einen der vier weißen Löwen der Treppe des Südportals des Schlosses kaufen wollte, dies aber Josef Stalin strikt ablehnte.

Das Schwalbennest ist ein Schloss an der Südküste der Halbinsel Krim in der Nähe von Jalta. Es steht etwa 40 Meter über dem Meer auf einer Klippe, dem Ai-Todor-Kap. Das Schloss verbindet Elemente der schottischen Neugotik mit der orientalisierenden Architektur. Bei dem heftigen Erdbeben von 1927 wurde das Gebäude stark beschädigt. Die Stützpfiler der Terrasse und ein Teil der Felswand stürzten ins Meer. 1968 wurde mit der Restaurierung begonnen, wozu das Schloss vollständig abgetragen werden musste.

Literatur

1. Schlögel, K. Promenade in Jalta und andere Städtebilder/ K. Schlögel. – München: Carl Hanser Verlag, 2008. - 442 S.
2. Reder, Ch. Donau, Schwarzes Meer: Odessa Jalta Istanbul / Ch. Reder, E. Klein Schwarzes Meer: Odessa Jalta Istanbul. -Wien–New York: Edition Transfer, Springer, 2008. - 578 S.
3. Ascherson, N. Schwarzes Meer / N. Ascherson Berlin: Berlin Verlag, 1996. - 270 S.

Wissenschaftsleiter: Anna Bojko

4. Aktuelle wirtschaftliche Situation in der Ukraine

Jurij Skopytsch

Nationale Universität für Nahrungsmitteltechnologien

Einführung. Um abzuschätzen, die wirtschaftliche Lage ist nicht ganz einfach, wie die wirtschaftliche und soziale Prozesses in daher gemischten Charakter und eine rechtgroße Auswirkungen auf den Teil der historischen Aspekte der externen Interventionen über die Lage in dem Land. Allerdings versuchen, ein paar Punkte zu klären.

Die aktuelle Phase der wirtschaftlichen und sozialen Entwicklung der Ukraine ist mit den radikalen Veränderungen, die durch den Übergang zur Marktwirtschaft brachte verbunden. Es sorgt für eine sozialorientierte Wirtschaft, die, den gesamten Produktion auf die Bedürfnisse der Verbraucherbedeutet. Die sozialorientierte Marktwirtschaft als

Wirtschaftssystem, in dem jede Gruppe und soziale Art Menschen sind in der Lage, ihre Lebenskompetenz und Abfragender kennen, bezogen auf freie Arbeit und steigende persönliche Einkommen verstanden.

Die inneren Mechanismen der Selbstregulierung des Marktes sollte ein Gleichgewicht der Wirtschaft, die beste Koordination aller Hersteller, rationelle Nutzung von Arbeitskräften, materiellen und finanziellen Ressourcen, Flexibilität in der Produktion, seine Wahrnehmung der wissenschaftlichen und technologischen Fortschritt, die organische Verbindung von der heimischen Wirtschaft mit der Weltwirtschaft zu gewährleisten.

Materialien und Methoden. Die Transformation zu einer Marktwirtschaft ist in mehreren Bereichen mit einander gemacht:

1) Liberalisierung der Wirtschaft, dh die Entfernung von administrativen Beschränkungen auf die Preise, die Wirtschaftsbeziehungen, Außenwirtschaftstätigkeit;

2) Stabilisierung der Finanz- und Währungssysteme, die die Stärkung der Griwna als allgemeines Äquivalent und das ein eigengesetzliche Zahlungsmittel in dem Land zu unterstützen;

3) Privatisierung, Unternehmensentwicklung, die Schaffung von anderen institutionellen Voraussetzungen für eine wirksame Marktwirtschaft und Wirtschaftswachstum;

4) Die Umstrukturierung der Wirtschaft und deren Entmilitarisierung, die Integration in die Weltwirtschaft, die Wettbewerbsfähigkeit der ukrainischen Produkte auf dem Weltmarkt;

5) Schaffung eines wettbewerbsorientierten Marktumfeld;

6) Aktive Sozialpolitik, um die arbeitende Bevölkerung an die neuen Bedingungen, sozialer Schutz für die Schwächsten, die Schaffung Voraussetzungen für Wirtschaftswachstum auf die Stärkung der Rolle der Geschäftstätigkeit der Bevölkerung anzupassen.

Nach der konzeptionellen Entwicklung von Forschern der Produktivkräfte der Ukraine, sollte das Hauptziel des nationalen Wirtschaftskomplexes der Ukraine in der Zukunft eine stetige Wachstumsrate des BIP als eine wichtige Quelle des steigenden Lebensstandards sein.

Strategische Ausrichtungen der Wirtschaftsreformen sollten ihre soziale Orientierung zu werden. Die Politik der Regierung in diesem Bereich sollte auf die Verbesserung der sozio-ökonomischen und industriellen Bedingungen erhöhen die Realeinkommen erhöhen pädagogischen, kulturellen und technischen Standards, die Verbesserung der medizinischen Versorgung, die Stärkung des Umweltschutzes angestrebt werden.

Der schrittweise Aufbau des wirtschaftlichen Potentials der Ukraine wird mit der Umsetzung der Strukturpolitik in der Sphäre der materiellen Produktion verbunden. Diese Politik ist ein hochwirtschaftlicher Komplex, der modernen Anforderungen der Marktwirtschaft gerecht wird.

Die Grundlage für die Bildung der Strukturpolitik in den Bereichen der materiellen Produktion ist auf Grund der Tatsache, dass nun gab es eine unvollkommene Struktur der Produktion und Leistung von Verwaltungs-, Wirtschaft- und Sozialsteuerhebelerheblich geschwächt.

Die wichtigsten Bereiche in der Finanzbranche verstärkt Kontrolle über die Tätigkeit der Geschäftsbanken von der Nationalbank, konzentrierensich auf die Unterstützung von heimischen Produzenten, um die Erstellung des fiktiven Kapitals zu verhindern, der Beschaffung von Mitteln in lang frostige Einlagen. Im Bereich der Geldpolitik, um die Inflation einzudämmen, sorgen für die Priorität der nationalen Währung als gesetzliches Zahlungsmittel, erhöhen Sie mit Lotto - Währungsreserven der Nationalbank.

Die Schaffung einer nachhaltigen Volkswirtschaft der Ukraine weitgehend verhindert unbedachte Preispolitik. Die allmähliche Entwicklung der Landwirtschaft in der Ukraine ist

unmöglich ohne aktive Wissenschaft und Technologiepolitik, die vorsehen, sollte eine Technologie-Upgrade-Produktionskapazität, fördert die Produktion von Hightech-Produkten.

Außenpolitik sollte sich auf die weitere Integration in den globalen Raum auf der Grundlage der Schaffung eines leistungsfähigen Exportpotenzials und den Ausgleich des Handels bilanzangestrebt werden.

Schlussfolgerungen. Ein wichtiger Bestandteil der Wirtschaftspolitik ist die regionale Dimension. Nur durch angemessene nationale Politik zum weiteren Ausbau der Befugnisse und Zuständigkeiten der lokalen Behördenrichtung, können ihre verschiedenen natürlichen und sozioökonomischen Bedingungen der Region in einen einzigen ökonomischen Komplex zu kombinieren. Sollten sich nur regionale Zielkomplexe Programme, aber auch Programme, die Entwicklung und Verteilung der Produktivkräfte der einzelnen Regionen und der Krim, grenz über schreitende Kooperationsprogramme und die Entwicklung der freien Wirtschaft entwickelt werden.

Literatur

1. Паламарчук М. М., Паламарчук О. М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії. — К.: Знання, 2007. — 416с.

2. Статистичний щорічник України за 2011 рік. — К.: Українська енциклопедія, .

3. Економічна ситуація в Україні // Економіка України. — 2009. - №8.

Wissenschaftsleiter: Yana Okopna

5. Notwendigkeit der Strategischen Planung für den Erfolg eines Unternehmens

Maria Gus

Nationale Universität für Nahrungsmitteltechnologien

Einführung. Die Strategie einer Unternehmensplanung konzentriert sich vor allem auf das Überleben und Wachsen eines Unternehmens und bestimmt die zu erreichenden Ziele und Maßnahmen. Sie dient zudem als Abbild einer Unternehmensvision. Die Unternehmensplanung legt den Zweck, die Identität und die genauen Grundsätze eines Unternehmens fest. Dabei erfordert das strategische Denken die genauen Definitionen der angestrebten Ziele und wie diese zu erreichen sind. Eine gute Strategie ist in der heutigen Zeit auch sehr wichtig, um sich langfristig von Konkurrenten zu differenzieren.

Der strategische Plan beschreibt den Weg vom „Status Quo“ bis zur Erreichung des angestrebten Zieles. Er enthält Meilensteine und Maßnahmenpläne, die notwendig sind, um Risiken zu vermeiden oder bei auftretenden Barrieren flexibel reagieren zu können. Flexibilität und Effizienz sind in einer Planung wichtig, um Chancen frühzeitig zu erkennen und diese durch Maßnahmen zu nutzen.

Materialien und Methoden. Probleme der strategischen Planung haben unsere Wissenschaftlern und Praktiken erforscht. Das sind Forschungen von W.S. Ponomarenko, M.M. Alekseewa, O.A. Bogomolowa, L.P. Wladimyrowa, S.M. Osborska, O.M. Jastremska und andere.

Strategische Planung beinhaltet im Allgemeinen den Prozess der Entwicklung einer Strategie, also eines Planes, um ein definiertes Ziel mit angemessen definierten Ressourcen (insbesondere Budgets) zu erreichen. In der Betriebswirtschaft bezeichnet man mit Strategischer Planung die internen Dienstleistungen zur Entwicklung von Strategien für Unternehmen, Institutionen und Organisationen. Strategische Planungen können das gesamte Unternehmen oder einzelne Führungsdisziplinen wie Finanzen, Controlling, Personal oder Marketing

betreffen. Besonders bedeutsam ist jedoch die kreative Definition von Produkten und/oder Dienstleistungen, die allein die Wertschöpfung und zuerst den Absatz definieren. Im eigentlichen Sinne umfasst Strategische Planung daher zunächst die gesamte Wertschöpfungskette sowie die Führungsinstrumente für Entwicklung und Produktion. Eingeschlossen sind von der Analyse über Strategieentwicklung und Implementierung bis Kontrolle im Sinne von strategischem Management vollständige Regelkreise.

Generell besteht die Aufgabe der strategischen Unternehmensplanung darin, die Existenz des Unternehmens durch Erhaltung und Schaffung langfristig wirksamer Erfolgspotentiale (Vorsteuergrößen des Gewinns) zu sichern. Als Phasen des strategischen Planungsprozesses sind zu unterscheiden:

1. Festlegung der strategischen Ziele (dabei ist auf Vereinbarkeit mit der strategischen Grundhaltung und der Unternehmenskultur zu achten).

2. Analyse des Planungsfeldes, d.h. der herrschenden strategischen Situation; dazu ist eine Umfeldanalyse vorzunehmen, die die Märkte, die Branchenstruktur, das wirtschaftliche, rechtliche und gesellschaftliche Umfeld durchleuchtet, Chancen und Gefahren herausstellt und ihre Wirkungen auf die Attraktivität des jeweiligen Geschäftsfelds/Marktes bewertet. Ebenso hat eine Unternehmensanalyse zu erfolgen, die die Stärken und Schwächen des Unternehmens bzw. einzelner strategischer Geschäftseinheiten im Vergleich zur Konkurrenz darzulegen hat. Ältere Instrumente der strategischen Analyse sind z.B. die Gap-Analyse, die strategische Bilanz, die SOFT-Analyse und die Produktlebenszyklusanalyse. Neuere Instrumente bauen auf Portfolio-Konzepten auf, die die Umfeld- und die Unternehmenskomponente zugleich erfassen.

3. Ableitung von Strategien für das Gesamtunternehmen und strategische Geschäftseinheiten. Dies kann grob auf der Basis von -□ Normstrategien aus den Portfolio-Positionen erfolgen, bedarf aber regelmäßiger Anpassungen an spezifische Gegebenheiten. Insbesondere sind innerbetriebliche Restriktionen zu beachten.

4. Umsetzung der Strategien in Handlungsprogramme.

Schlussfolgerungen: Die strategische Planung dient primär der besseren Beherrschung und Gestaltung der Beziehungen zwischen dem Unternehmen und seiner Umwelt. Dabei wird versucht, die Entwicklung unkontrollierbarer Kräfte und kritischer Trends in der Umwelt zu antizipieren, in ihren möglichen Auswirkungen auf die Leistungspotentiale des Unternehmens zu beurteilen und wirkungsvolle Maßnahmen für reaktive Anpassungen zu konkretisieren. Zentrale Aufgabe der strategischen Führung ist die Formulierung einer Unternehmensstrategie. Diese bringt zum Ausdruck, wie ein Unternehmen seine Stärken gegenüber seinen Mitbewerbern entwickeln und zur Nutzung von Chancen bzw. zur Vermeidung von Gefahren aus der Umwelt einsetzen will, und zwar mit der Zwecksetzung, einen relativen Wettbewerbsvorteil zu erringen und zu erhalten. Strategische Probleme sind von komplexer und dynamischer Natur. Demzufolge umfasst die strategische Planung eine Menge unterschiedlicher Aktivitäten, die in mehreren interdependenten Prozesshanseln auszuführen sind.

Literatur

1. Hinterhuber, Hans H., „Strategische Unternehmensführung - 1. Strategisches Denken: Vision, Unternehmenspolitik, Strategie“, 7. Aufl., 2004, Berlin
2. Mishchenko AP Strategisches Management / Tutorial. - K: "Mitte der Lehrbücher", 2004. - 285 p.
3. Grytsiuk EO Betriebswirtschaftslehre: Studienbuch. - K.: Dakor 2009
4. <http://www.controllingportal.de/Fachinfo/Planung/Strategische-Unternehmensplanung.html>: 07.03.2008

Wissenschaftsleiter: Yana Okopna

6. Konzept und Art der Ausgaben in der Wirtschaft

Kateryna Chatschko

Nationale Universität für Nahrungsmitteltechnologien

Einführung. In der Wirtschaftsliteratur kann man eine Menge der Erklärungen des Wesens der Kosten und der Formulierungen nach der Bestimmung der vorliegenden Kategorie finden. Es kann man erklären, dass die Kosten vom Gesichtspunkt der Wirtschaft in ganz und ihrer verschiedenen Richtungen betrachtet werden.

Materialien und Methoden. Die "Kosten" setzen den Begriff zum Begriff "des Aufwandes" und ziemlich oft gleich obwohl wir der Unterschied dieser Termini, schwierig an den Tag zu bringen, sie versuchen werden, abzugrenzen. In diesem Zusammenhang sagt Farion I.D., dass es in die Aufwände die konsumierten Ressourcen oder die Mittel zu verstehen ist nötig, die man für die Waren, die erfüllten Arbeiten, die die Dienstleistungen gewährt sind bezahlen muss. Aber für die Verwaltung der wirtschaftlichen Tätigkeit des wirtschaftenden Subjektes von den Managern, den Verwaltern sind die Informationen nicht einfach über die Aufwände, und über die Kosten nötig. In diesem Fall versteht unter den Kosten den Umfang der tatsächlich konsumierten Ressourcen oder der Mittel im Laufe der Produktions-, Finanz-, Anlagetätigkeit [1, c.103].

Den Unterschied zwischen den Wirtschafts- und Buchhaltungskosten zu untersuchen es wird der Gedanke Butynza F.F.s helfen, der meint, dass unter den Wirtschaftsaufwänden «die Aufwände der verpassten Möglichkeiten», das heißt die Summe des Geldes verstehen, die man bei vorteilhaftester aller möglichen Alternativen Varianten der Nutzung der Ressourcen bekommen kann. So sind die Wirtschaftskosten einer beliebigen Ressource, die für die Produktion gewählt ist, seinem Wert bei bester aller möglichen Varianten der Nutzung gleich. Der Begriff der Wirtschaftsaufwände ist von der Beschränktheit der Ressourcen im Vergleich zur Zahl der Varianten ihrer Nutzung bedingt. Vom Buchhaltungsstandpunkt, die Kosten sind nur die konkreten Aufwände der Ressourcen [2, c 622].

Ergebnisse. Bevor zur Bestimmung überzugehen, die uns gibt ist nötig es Bestimmungen (Normvorschriften) der Buchhaltung Nr 16 "Kosten", auch eine Meinung der kanadischen Gelehrten zu betrachten, die meinen, dass die Kosten (Cost) eine Spende vom Geld oder den geldlichen Äquivalenten für die Waren und die Dienstleistungen ist, von denen es erwartet wird, dass sie den laufenden oder zukünftigen Vorteil für die Organisation bringen werden. Sie sagen «die geldlichen Äquivalente», da man nicht die geldlichen Ressourcen gegen die erwünschten Waren oder die Dienstleistungen eintauschen kann. Eigentlich können wir an die Kosten wie das geldliche Maß Ressourcen, die für die Errungenschaft eines bestimmten Vorteils [3, c.39] verwendet sind denken.

Schlussfolgerungen. Einverstanden ist nötig es B(N)B Nr 16 "Kosten" unter den Kosten die Verkleinerung der Wirtschaftsvorteile infolge des Abganges der Aktiva oder der Vergrößerung der Verpflichtungen, bringend zur Verkleinerung des eigenen Kapitals des Unternehmens (mit Ausnahme der Verkleinerung des Kapitals infolge seiner Beschlagnahme oder der Verteilung von den Besitzer) zu verstehen, unter der Bedingung, dass diese Kosten [4] glaubwürdig bewertet sein können.

Literatur

1. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік [текст]: підруч./ [І.Д. Фаріон, Т.М. Писаренко]. – К.: Центр учбової літератури, 2012.—792с.

2. Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів[Ф.Ф. Бугинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] проф. Ф.Ф.Бугинця. – 8-е видання, доп. і перероб. - Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912с.

3. Управлінський облік /Дон Р. Хенсен, Меріен М. Моувен, Небіл С. Еліас, Девід У. Сєнков. Пер. з англ. 5-го канад. вид. О. Григораша, О. Рахубовського, Н.Краснік та ін. Наук. ред. пер. Н.П. Краснік. – К.: Міленіум, 2002. – 974с

Wissenschaftsleiter: Yana Okopna

7. Konflikt als ein Steuerobjekt

Maria Petrychenko

Nationale Universität für Lebensmitteltechnologien

Einführung. Die Relevanz der Studie von beruflichem Stress und Konflikte und Technologien, um sie zu überwinden, ist nicht nur wegen ihrer negativen Auswirkungen auf die Unternehmensleistung, sondern auch, weil sie alles menschliche Leben beeinflussen durch Veränderung seiner geistigen und physiologischen Status, die zum Verlust der medizinischen und psychologischen Problemen führt Veränderungen der Persönlichkeit.

Conflict (von Lat Conflictus.) - Konflikt oder Kampf, eine kontradiktorische Beziehung. Konfliktsituationen Konfliktstudien.

Conflict - eine Situation, in der jede Partei versucht, eine Position mit den Interessen der anderen Partei unvereinbar sind.

Materialien und Methoden. So erkennen Sie den Unterschied zwischen Konflikt und Mobbing. Konflikte und Mobbing unterscheiden sich deutlich. Schwierigkeiten, Gegensätze und Meinungsverschiedenheiten bilden Herausforderungen im Arbeitsprozess. Ursachen für Konflikte sind Interessenkämpfe bei unvereinbaren Zielen, Wettbewerb oder die Dominanz eines Vorgesetzten oder Kollegen. Beim Mobbing richtet sich der Angriff gegen die Integrität einer Person.

Wie erkennen Sie, ob es ein Konflikt ist, oder schon Mobbing? Konflikte gehören zum Leben. Ungelöste Konflikte gären unterschwellig weiter. Konfliktvermeidung bedeutet, dass Herausforderungen nicht angenommen und Entscheidungen vermieden werden. Offen gebliebene Auseinandersetzungen können krank machen. Dies betrifft die beteiligten Personen, genauso wie die Organisationsstruktur oder den Arbeitsablauf.

Trotz aller Eskalation geht es bei Konflikten um gesunde Konkurrenz, die zum Teil wehtun kann, selbst wenn ein faires Aushandeln dahinter steht. Lösung und Klärung der Arbeitsprobleme stehen im Mittelpunkt.

Beim Konflikt erfolgt ein Angriff auf die Position bzw. den Standpunkt, die von Beteiligten zu einem bestimmten Problem vertreten werden. Zweck ist es beispielsweise eine Entscheidung zu eigenen Gunsten zu erreichen. Die Konfliktteilnehmer können die gegnerischen Auffassungen oft verstehen, ohne sie zu teilen.

Ergebnisse. Die Konfliktpartner sind bekannt und die Konstellation ist klar. Es geht in der Sache darum, sich auseinanderzusetzen, kreative Lösungen zu finden oder eine Einigung zu erzielen. Eine konstruktive Konfliktlösung bleibt auf der Sachebene und endet nicht mit der Vernichtung einer Person, wie beim Mobbing, die im schlimmsten Fall ihre Lösung im Suizid sucht.

Mobbing ist Diskriminierung der Betroffenen. Hier bildet nicht die Sache den wichtigsten Aspekt. Im Focus steht die angegriffene Person. Ziel ist es, sie zu schädigen und vom derzeitigen Arbeitsplatz zu verdrängen. Dazu werden unsachliche Attacken auf die individuelle Integrität gefahren und Fehler aufgebauscht oder unterstellt. Es besteht die Meinung, dass die Arbeit besser laufen und weniger Probleme vorhanden wären, wenn keine Zusammenarbeit mit der Person erfolgen müsste.

Schlussfolgerungen. Die Konstellationen sind für die Gemobbten meist nicht greifbar, Angriffe können nicht eingeordnet werden. Die Situation ist "schwammig". Es herrscht eine destruktive Atmosphäre. Die Provokateure bleiben im Hintergrund. Im Ergebnis büßen die Betroffenen den Zugang zu ihren Ressourcen ein. Sie werden von einer echten Kommunikation ausgeschlossen, während die Gerüchteküche kocht.

Misstrauen gegenüber Allen und Allem breitet sich bei den Betroffenen aus. Diese Erfahrung kann traumatisieren. Oft kommt es zu starken gesundheitlichen Beeinträchtigungen und längeren Krankheitsphasen bis hin zum Verlust des Arbeitsplatzes oder dem Einbüßen der Arbeitsfähigkeit.

Folglich ist in komplexen Situationen, wo eine Vielzahl von unter \neg Passagen und genaue Informationen ist der Schlüssel für kluge Entscheidungen, das Aussehen der Konflikte potrib \neg sondern sogar fördern, sie als Mittel zur Lösung von Problemen. Doch die Pflicht \neg KOVO müssen Wege zur Lösung und aus Konfliktsituationen zu haben.

Literatur

1. Leymann H. (2002). Mobbing: Psychoterror am Arbeitsplatz und wie man sich dagegen wehren kann (Neuausg.). Reinbek bei Hamburg: Rowohlt-Taschenbuch-Verl.
2. Meschkutat B., Stackelbeck, M. & Langenhoff, G. (2002). Der Mobbing- Report: Eine Repräsentativstudie für die Bundesrepublik Deutschland. Fb 951 (Schriftenreihe der Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin, Hrsg.), Dortmund,
3. Wolmerath M. (Hrsg.). (2012). Werkbuch Mobbing: Offensive Methoden gegen psychische Gewalt am Arbeitsplatz. Frankfurt am Main: Bund-Verl.

Wissenschaftsleiter: Yana Okopna

26.4. Французька мова

Голова підсекції – ст. викл. Т. Ю. Годованець
Секретар підсекції – ст. викл. О.М. Якименко

Ауд. В – 402

1. Offre touristique d'aujourd'hui et de demain

Tkatchenko Youlia

Université Nationale des Technologies Alimentaires

Introduction. L'industrie du tourisme et des loisirs a pour but la commercialisation de services. La commercialisation c'est un ensemble des activités (études de marché, promotion, publicité, service après-vente, etc.) d'un agent économique (un commerçant, une entreprise) qui met en vente aux meilleures conditions un produit. Le produit est un terme très générale. Tout ce qui s'achète est un produit et tout ce qui se paie est un service. Le service est destiné à la satisfaction des besoins des consommateurs. Service fourni par un professionnel du tourisme à un client est la prestation touristique.

Le secteur du tourisme est un secteur d'activité très vaste, qui recouvre une variété d'entreprises, publiques et privées. Transporteurs, hôteliers, restaurateurs, voyagistes, agences de voyages, organismes de promotion touristique, compagnies d'assurance-assistance en font naturellement partie.

De nombreuses entreprises (éditeurs de guides touristiques, cabarets et spectacles, musées, etc.) y sont indirectement associées.

Toutefois, malgré cette diversité de métiers, on retrouve les mêmes fonctions d'accueil, d'information, de production, de vente, de promotion et de fidélisation. Les mêmes tâches professionnelles sont exécutées quels que soit les pays et les usages locaux. Le personnel employé dans le secteur touristique est professionnellement très mobile, car son métier est avant tout un métier de service.

Produits touristiques

Voyage individuel à la carte : un vol sec, un forfait (prestation transport + hébergement + restauration + animation), une location immobilière, une location de véhicule, un autotour.

Voyage organisé : un séjour en hôtel-club, un séjour en village de vacances avec ou sans transport, un séjour linguistique, une cure thermale, une cure de thalassothérapie.

Voyage organisé itinérant : une excursion, un circuit, une croisière, une randonnée, un trekking.

Voyage sur mesure : un incentive, un séminaire, un congrès.

1. Les différents produits touristiques : distinctions générales
 - Le produit individuel et le produit de groupe
 - Un produit individuel est proposé à un seul individu ou à un groupe de moins de dix personnes (membres d'une famille, groupe d'amis, etc.).

- Un produit de groupe est destiné à dix personnes au moins, qu'il s'agisse d'un groupe constitué avant le voyage (entreprise, club, etc.) ou au moment de l'inscription au voyage.
 - Le sur-mesure et le programmé
- Un produit sur-mesure répond à la demande précise d'un client identifié. Le professionnel du tourisme élabore alors un produit particulier.
 - Le produit à la carte

Pour ce produit, le client prend part à la construction de son voyage. Différentes prestations lui sont proposées (transport, hébergement, restauration, visites, etc.) et il compose son propre menu.

2. Les principaux types de produits touristiques

- Les séjours. Les séjours offrent au touriste la possibilité de résider pendant un certain temps dans un lieu déterminé : hôtels, hôtels clubs, clubs de vacances, gîtes, chez l'habitant, etc. La durée du séjour est variable : du court séjour (4 jours au maximum) au long séjour.
 - Les circuits. Les circuits sont des voyages itinérants qui permettent de découvrir une région ou un pays. Il s'agit soit de circuits accompagnés d'un guide, individuels ou en groupes, soit de circuits individuels comme les autotours ou moyennant l'utilisation de bons d'hôtels (vouchers).
 - Les combinés. Les produits combinés proposent aux clients l'association de deux types de produits. Par exemple : le circuit-séjour, la croisière-séjour.
 - Les extensions. Un produit touristique de base est proposé au client, et ce produit peut par la suite être complète. Exemple : un circuit d'une semaine pouvant être prolongé de deux jours.

Produits touristiques de demain

Les nouveaux produits touristiques en plein développement

- La demande des touristes évolue :
 - Plus de qualité.
 - Plus de respect de l'environnement naturel, culturel et social.
 - Plus de déplacements dus aux longs week-ends et au fractionnement des congés.
 - Plus de sécurité (une épidémie ou un événement politique ou social peut entraîner une annulation ou un report du voyage).
 - Plus d'achats de produits touristiques spontanés, rapides et de dernière minute via Internet, un ordinateur portable ou la téléphonie mobile.
 - De nouveaux produits touristiques se développent :
 - Les croisières.
 - Les courts séjours.
 - L'hébergement haut de gamme avec des loisirs intégrés.
 - Les séjours golf.
 - Les parcs de loisirs : parcs éducatifs, aquariums, : parcs d'aventures.
 - Les séjours de thalassothérapie.
 - Les casons et les machines à sous.
 - Le tourisme événementiel : les manifestations sportives (les jeux Olympiques, la Coupe du monde de football, les grands tournois internationaux), les festivals, les fêtes ponctuelles (an 2000, bicentenaire de la Révolution) ou régulières (carnavals de Venise ou de Rio, Fête de la bière en Allemagne), les commémorations.
 - Le tourisme éthique : voyageur en respectant le site ou le pays visité (respect de l'environnement, de la culture locale et des personnes).
 - Le tourisme d'affaires : développement des centres de conférences intégrés à des parcs de loisirs et des complexes d'affaires.

- De nouveaux moyens de distribution et de réservation sont disponibles :
 - L'Internet.
 - Les agences virtuelles.
 - Les plateaux téléphoniques.

Conclusion. Alors, il existe une grande variété de métiers (plus de 20 métiers interviennent dans la conception et la vente d'un séjour touristique) et de besoins langagiers (les métiers du tourisme ont pour point commun un contact direct en français avec une clientèle ou des partenaires professionnels francophones).

Références

1. Accueil, service et commercialisation en restaurant - lycées professionnels, B. Morlet, J.-L. Frusetta (Jacques Lanore : 2002).
2. Accueillir, héberger, communiquer, Bac techno hôtellerie Première - Élève, M. Hartbrot et B. Leproust (Bpi : 2001).
3. L'Hôtel : théorie et pratique, M.-T. Audoux, P. Mazzetti, et J. Bessenay (Jacques Lanore : 2002).

Maître de recherches: Helena Yakimenko

2. Développement économique innovant en Ukraine: problèmes et perspectives

Anna Ketchata

Université Nationale des Technologies Alimentaires

Introduction. Malgré l'annonce du vecteur de l'intégration européenne et les tentatives d'occuper une place digne dans la communauté, les économies développées de la planète, l'Ukraine, malheureusement, ne peut pas être fière de techniques, technologies de son économie nationale. Par conséquent, l'intégration de notre État dans l'économie de marché à un rythme accéléré et sans nivellement technique, technologique et structurelle des écarts peut provoquer de nombreux négatiions et irréversibilités parmi lesquels, par exemple, le risque de l'Ukraine à entrer dans le groupe économique des pays dits périphériques de la composition.

L'étude consiste à analyser la formation des orientations stratégiques du développement de l'innovation de l'économie et à identifier les problèmes qui se posent dans le cadre de la résolution de ce problème.

Compte tenu de ces risques et des défis mondiaux, dans l'état de la politique économique de l'urgence et des priorités révèlent une importance de l'approbation d'un modèle innovant du développement socio-économique de l'Ukraine. En principe, il existe trois courants du modèle de reproduction du processus économique:

- (I) ressource d'établir un modèle sans high-tech de la production (ressources naturelles - production - (de l'argent);
- (II) l'innovation (transformation de l'argent pour les recherches dans les connaissances - transformation des connaissances en compétences des travailleurs et de l'innovation - la transformation de l'innovation dans le produit - (de l'argent);
- (III) des intellectuels et des donateurs du modèle (version abrégée du modèle (II), à partir duquelle est retiré de la phase production).

L'expérience pratique des pays du monde avec de différents niveaux d'efficacité et de développement économique montre que le plus efficace est le deuxième modèle de la reproduction économique. Cependant, en Ukraine d'aujourd'hui domine le premier et le troisième modèle.

L'objectif principal d'un type innovateur du développement est d'obtenir le maximum d'avantages économiques de chaque unité en inventant des produits et des idées. On peut dire qu'aujourd'hui en Ukraine n'existe pas la politique d'innovation de l'État. Toutefois, l'intelligence et les connaissances sont une des principales réserves, et la seule ressource renouvelable. La technologie moderne possède la science de base, ce qui crée des ressources intellectuelles de la société.

Dans les pays développés, le taux de croissance du PIB par l'introduction de nouvelles technologies est de 60-90%, tandis qu'en Ukraine il est inférieur à 1%. Bien que l'Ukraine par le nombre des scientifiques se classe parmi les dix premiers pays dans le monde [3, p. 31-37].

La tâche principale de l'augmentation du niveau actuel de la compétitivité internationale de notre État est d'assurer le développement accéléré, tout d'abord, dans un certain nombre de profil scientifique capables de soutenir efficacement la concurrence sur les marchés internationaux et de devenir la base de la high-tech de la croissance (par exemple, aujourd'hui, la part des produits de haute technologie dans l'exportation ukrainienne des biens industriels n'est que de 5%, alors que la fossé est de 21%).

L'Ukraine pourrait se transformer en État avec un modèle innovatif de l'économie de croissance à condition de l'adéquation de l'industrie, de la science et de la technique. La création holistique industrielle et technologique de l'ensemble à promouvoir pleinement de satisfaire les besoins intérieurs du pays et l'exportation des produits de haute technologie.

Conclusion. Dans la mise en œuvre de l'interaction et ainsi la création de l'économie basée aux connaissances, le rôle du gouvernement augmentera [4, p. 137]. Il est nécessaire d'établir le programme du développement stratégique qui combinera les recherches et le développement. Ces programmes sont basés sur le potentiel des ressources et du personnel de l'Ukraine et assureront le développement économique durable du pays.

Références

1. Arutunyan S.S. Innovaciina skladova novoyi modeli ekonomichnogo rozvytku Ukrainy u postkrizovyi period / S.S. Arutunyan, R.R. Arutunyan // Visnyk nacional'nogo universytetu «L`vivs`ka politehnika». – 2010. – № 691. – P. 253–257
2. Danik N.V. Innovaciinii rozvytok ekonomiky Ukrainy / N.V. Danik // Vseukrains`kyi naukovo-virobnychy zhurnal Innovaciina ekonomika – 2012. – № 2 (28). – P. 36-39.
3. Klyuchnik A.V. Organizaciyno-ekonomichne zabezpechennya zaluchennya inozemnykh investytsiy v agrarny sektor ekonomiky Mykolayivs`koyi oblasti / A.V. Klyuchnik, M.D. Babenko // Visnyk agrarnoyi nauky Prychornomorya. – 2008. – vip. 1. – P. 31-37.
4. Fedulova L. Konceptual`ni modeli innovaciynoi strategiyi Ukrainy / L. Fedulova // Ekonomika i prognozuvannya. – 2012. – № 1. – P. 87-100.

Maître de recherches: Tamara Hodovanets

3. La sécurité alimentaire

Natalia Nossenko

Université Nationale des Technologies Alimentaires

Introduction. La sécurité alimentaire a été récemment mise à mal par le fromage à la listéria, le poulet à la dioxine, les rillettes pas très fraîches, les poissons mazoutés par l'Erika, la crise de la vache folle, l'épizootie de fièvre aphteuse et le développement des OGM (organismes génétiquement modifiés). La confiance des Français quant au contenu de leur assiette bat de l'aile. Ils ne savent plus à quel saint se vouer pour se nourrir sainement.

Chaque jour on nous parle de problèmes alimentaires, mais avant, il y en avait autant. Qui plus est, on n'a pas d'autre choix que de manger ce qui est vendu dans les supermarchés.

Pourquoi en est-on arrivé là? À cause du progrès et du fric. Pour être compétitif, il faut avoir les prix les plus bas possibles, donc, on sacrifie la qualité : donner des farines animales au bétail revenait moins cher que de leur donner des produits frais et naturels. C'est la crise de la productivité. Les animaux sont dopés pour être abattus et vendus plus vite en raison de la productivité. Il faut faire du pognon, à tout prix. On privilégie les marges, au détriment de la qualité. Le grand gagnant : la grande distribution. Ceux qui sont lésés : les producteurs, qui vendent à des prix dérisoires, et les consommateurs, qui paient le prix fort pour des produits de mauvaise qualité.

Les aliments d'aujourd'hui ils ne sont pas de meilleure qualité qu'il y a 20 ou 30 ans. Avant, la production était naturelle, sans engrais, pesticides ni conservateurs. On ne mangeait pas de fraises ou de tomates en hiver, mais au moins, elles poussaient naturellement. Les OGM n'existaient pas encore. Il y a 20 ans, il y avait moins de produits sur le marché, mais ils étaient plus sains, moins industrialisés. Ils sont de moindre qualité car la production est industrielle. On utilise des produits chimiques pour que les aliments soient plus appétissants et se conservent plus longtemps. Les animaux sont gavés, pour être prêts à consommer en moins d'un mois. Le poulet n'a plus un goût de poulet, et les fruits et légumes n'ont plus de goût du tout.

Pour bien se nourrir, il faudra acheter des produits biologiques, donc plus chers. Ceux qui auront les moyens se nourriront bien. tout cas, la bonne bouffe a encore de beaux jours devant elle. Les gens aiment manger de bonnes choses, et ça ne changera pas de sitôt.

Il est une autre question qui est tout aussi important: comment la hausse des prix alimentaires affecte les plus démunis?

Presque tout le monde se rend compte lorsque les prix alimentaires s'envolent. Mais pour une famille pauvre qui lutte pour joindre les deux bouts dans un pays en développement, les conséquences sont particulièrement dévastatrices. Pourquoi ? Ce n'est pas le simple fait de gagner moins, d'autres facteurs contribuent à cette situation. Par exemple, quelqu'un qui achète du pain dans un supermarché en Europe paie environ un euro dont 14 centimes pour le pain lui-même.

Le reste comprend les frais d'emballage, de transport, de publicité et d'autres coûts associés. Donc, si le blé coûte deux fois plus cher, le pain ne coûtera que 14 centimes de plus- une augmentation relativement faible et facile à gérer. Cependant, les populations démunies dans les pays en développement n'ont pas l'habitude d'acheter du pain tout prêt. Elles achètent plutôt de la farine. Donc si le maïs coûte deux fois plus cher, cela devient très difficile de faire face à une telle hausse surtout car elles dépendent la majorité de leur revenu mensuel en nourriture.

En effet, les ménages les plus pauvres dans les pays en développement dépensent 60 à 80% de leur revenu en nourriture. Lorsque les prix s'envolent, ils doivent dépenser encore plus de leur revenu (déjà) faible pour se nourrir. Ainsi, il leur reste très peu pour acheter/payer d'autres biens nécessaires comme les vêtements, le loyer, les médicaments, les fournitures scolaires et au fur et à mesure, ils commencent à limiter ces dépenses.

C'est un choix difficiles. De plus, les familles commencent à réduire leur consommation d'aliments nutritifs comme par exemple, on mange moins de fruits, de légumes et de viande. Les gens consomment plutôt les aliments de base comme le blé, le riz ou le maïs qui ne peuvent pas répondre pleinement à leurs besoins nutritionnels quotidiens en vitamines et en protéines, ce qui peut avoir des conséquences néfastes sur leur santé surtout chez les enfants de moins de 2 ans. Ensuite, les familles commencent à réduire le nombre de repas par jour, de trois à deux et même à un seul repas. Il est évident que si la situation perdure, les familles doivent trouver d'autres moyens de faire des économies.

Si une famille possède des chèvres ou des poules, elle décidera peut être de les vendre. Ceci les aide à gagner un peu d'argent mais pourra être nuisible à l'avenir car ils n'auront plus de lait ni d'œufs. Une telle perte de biens les poussera au bord du gouffre. Même l'éducation devient un fardeau. Même si le manque d'éducation n'est pas tangible dans l'immédiat, cela entraîne de graves conséquences sur le long terme. Les enfants pourraient abandonner entièrement l'école perdant ainsi l'opportunité - peut être pour toujours - de briser le cercle vicieux de la faim et de la pauvreté.

Conclusion. Une des meilleures façons d'aider les plus démunis à résister aux effets les plus dévastateurs de la flambée des prix alimentaires consiste à renforcer les filets de protection sociale- des systèmes qui permettent de nourrir les plus vulnérables lors des crises et chocs. Ces systèmes pourront prendre la forme de repas scolaires, de soutien aux petits agriculteurs ou de programmes d'appui nutritionnel auprès des mères et des enfants. Travaillant ensemble avec les gouvernements locaux, le PAM a déjà mis en place de tels programmes dans de nombreux pays autour du monde. Dans les mois à venir, si les prix continuent de s'envoler, ces programmes pourront devenir une bouée de sauvetage pour des millions de familles vulnérables.

Références

1. Albagli, Claude. Impasse agricole et émergence en échec. XXIV Colloque International de l'Institut CEDIMES. Kyiv, UNTA. 2013

2. Negreponi-Delivanis, Maria. Le rôle néfaste du néolibéralisme. XXIV Colloque International de l'Institut CEDIMES. Kyiv, UNTA. 2013

Maître de recherches: Tamara Hodovanets

Наукове видання

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у XXI столітті”*

Частина 4

10 – 11 квітня 2014 р.

Відповідальна за випуск **Н.В. Акутіна**

Комп'ютерна верстка **К.О.Рубан**

Підп. до друку 19.03.14 р. Обл.-вид. арк. 0000. Наклад 40 пр.

Вид. №1н/15 Зам. №05-15

НУХТ. 01601 Київ-33, вул. Володимирська, 68

www.book.nuft.edu.ua

Свідоцтво про реєстрацію серія ДК № 1786 від 18.05.04 р.